Papp István

FINN NYELVKÖNYV

tanfolyamok és magántanulók számára

Hatodik kiadás

TANKÖNYVKIADÓ, BUDAPEST, 1978

TANULJUNK NYELVEKET!

Lektorok
HAJDÚ PÉTER
és
KOVÁCS FERENC

Anyanyelvi lektor
SAKARI SELIN

A képeket
ROGÁN MIKLÓS
rajzolta

ISBN 963 17 3018 2

Az oktatási miniszter rendeletére

TARTALOM

NÉHÁNY SZÓ A KÖNYV HASZNÁLÓIHOZ

1. Minden lecke módszertani egység. Ez azonban nem jelenti azt, hogy egy leckét egyszerre kell átvenni. Ellenkezőleg: a leckék úgy vannak felépítve, hogy a tanuló a rendelkezésére álló időnek megfelelően kisebb részekre oszthatja őket.

2. Legyen a tanulás folyamatos. Minden nap legalább egy órát foglalkozzunk a finn nyelvvel — ha egyszer elkezdtük a tanulást. *Nulla dies sine linea:* egy nap se teljen el foglalkozás nélkül!

3. A finnt — mint minden idegen nyelvet — hangosan kell tanulni. Semmiképpen sem elég szemmel olvasni. Fennhangon, világos, érthető hangképzéssel olvassuk az olvasmányt, mondjuk a szavakat, a nyelvtani példákat és a gyakorlatokat.

4. Az írás legyen állandó kísérője a tanulásnak. Másoljuk le külön füzetbe a szavakat, megint másba a nyelvtani példákat. Az magától értetődik, hogy a gyakorlatok feladatait mindig írásban kell elkészíteni.

5. *Repetitio est mater studiorum.* Azaz: ismétlés a tudás szülőanyja. Ez a mondás fokozottan érvényes az idegen nyelvek elsajátítására. Nézegessünk vissza olykor-olykor a már elvégzett leckék (és a hangtani bevezetés) anyagára! Különösen fontos, hogy az új lecke anyagával párhuzamosan a visszautalásként megjelölt paragrafusokat minden esetben alaposan nézzük meg.

6. Akinek nincs alkalma finn beszédet hallani, az okvetlenül keresse meg a rádió finn nyelvű adásait. A finn nyelvnek könyvből el nem sajátítható zenéje, a hangképzésnek sok-sok finomsága magától megragad a fülben. S így lassan hozzá fogunk szokni ahhoz, hogy figyelemmel tudjuk követni a természetes beszédtempót.

7. Igyekezzünk minél előbb az aktív nyelvhasználat útjára lépni! Ezt valamennyire megközelíthetjük már finn újság és finn könyvek olvasgatásával. Még közelebb jutunk a célhoz, ha levelező viszonyba lépünk finn emberekkel. A végcél azonban: elutazni Finnországba. A finn föld szépségei s a finn kultúra alkotásai, no meg a közismert finn vendégszeretet minden magyart hívogat Észak honába.

Onnea matkalle!

RÖVIDÍTÉSEK ÉS JELEK JEGYZÉKE

abess.	= abessivus
abl.	= ablativus
acc.	= accusativus
adess.	= adessivus
all.	= allativus
comit.	= comitativus
dift.	= diftongus, kettős magánhangzó
e.	= egyes (szám)
ej.	= elöljáró
elat.	= elativus
ess.	= essivus
felsőf.	= felsőfok
fn.	= főnév
gen.	= genitivus
hsz.	= határozószó
ill.	= illativus
iness.	= inessivus
instr.	= instructivus
költ.	= költői (nyelvhasználat)
l.	= lásd
mgh.	= magánhangzó
mn.	= melléknév
msh.	= mássalhangzó
nm.	= névmás
nom.	= nominativus
nu.	= névutó
partit.	= partitivus
rlan	= ragozhatatlan
sorsz.	= sorszám
sz.	= személy
sz. r.	= személyrag
tb.	= többes (szám)
tkp.	= tulajdonképpen
transl.	= translativus
v.	= vagy
vki	= valaki
vmi	= valami
vö.	= vesd össze

| Függőleges választóvonal határolja el a járulékelemeket a tőtől, továbbá az összetétel tagjait egymástól. A szójegyzékben (a 9. leckétől kezdve) a főalakokban változatlanul ismétlődő szórészt tünteti fel.

/ A ferde választóvonal a kétalakú járulék illeszkedő változatait különíti el egymástól.

[ ] A sarkos zárójelben a kiejtést jelezzük.

> A nyíl azt jelzi, hogy a nyílhegynél megadott szóalak a megelőző formából keletkezett.

‿ Kapcsolójellel kötjük össze a két érintkező szót véghehezet következtében előállott mássalhangzókettőzés esetén annak jelölésére, hogy a két szót szünet nélkül egybeejtjük.

• A vastagított pont az illeszkedő magánhangzót, illetőleg a tővéghangzó megnyújtását jelzi a járulékelemekben.

TÁRGYMUTATÓ

(A számok a nyelvtani paragrafusokat jelzik)

HANGTAN

1. Írás

1. Betűrend. A finn írás latin betűs, akárcsak a magyar. Régebbi nyomtatványok a gót betűket is használták. Ma is egyes díszkiadványok gót betűsek.

A finn betűrend — a betűk finn nevével — a következő:

A aa	K koo	S äs
D dee	L äl	T tee
E ee	M äm	U uu
G gee	N än	V vee
H hoo	O oo	Y yy
I ii	P pee	Ä ää
J jii	R är	Ö öö

Kézírásban az **ä** és **ö** magánhangzók fölött a két pont helyett gyakran hullámvonalat írnak: **ã, õ.**

Hogy a finn szótárakban el tudjunk igazodni, jól kell ismernünk a betűk sorrendjét. Jegyezzük meg különösen azt, hogy három magánhangzójel (**y, ä, ö**) a finnben a betűrend legvégére kerül.

A finn ábécé mindössze 21 betűből áll. Idegen szavak, nevek írásában azonban más betűk is előfordulnak. A finnben használt idegen betűk:

Betű (neve)	Ejtsd, mint	Példa
B (bee)	*b*éke	**baari** *büfé*
C (see)	1) *sz*em	**Cygnaeus**
	2) *k*ar	**Cajander**
F (äf)	*f*a	**filmi** *film*
Q (kuu)	*k*ar	**Ahlqvist**
Š, Sh (äš)	*s*ír	**šakki, shakki** *sakk*
X (äks)	lő*ksz*	**Xanten**
Z (tsee)	1) *c*ím	**Suez**
	2) *z*aj	**Balzac**
	3) *sz*em	**Zilliacus**
Ž, Zh (žee)	*zs*ír	**Žukovski, Zhukovski**
Å (oo)	1) *o*da	**Långfors**
	2) *ó*ra	**Åland**

A finn írás pontos és következetes. Egy betűnek rendesen egy és ugyanaz a hang felel meg, s minden hangnak külön betűjele van. A következetesség elvétől csak egy-két esetben van eltérés: **n (14)**, véghehezet **(16)**, **ng (20)**.

2. Írásgyakorlat. Mutatványként a finn írásra hadd álljon itt a finn himnusz, amelyet Runeberg[1] a múlt században svéd nyelven szerzett, s Cajander fordított finn nyelvre.

Maamme[2]

Oi maamme, Suomi, synnyinmaa!
Soi, sana kultainen!
Ei laaksoa, ei kukkulaa,
Ei vettä, rantaa rakkaampaa
Kuin kotimaa tää pohjoinen.
Maa kallis isien!

Megközelítő kiejtése magyar módra átírva s néhány, a magyar nyelvjárások lejegyzésében használt betűjelet is alkalmazva:

Mámme

Oj mámmë, Szuomi, szünnüjnmá!
Szojsz szàná kultájnën!
Ëj lákszoa, ëj kukkulá,
Ëj vëtte, rántá ràkkámpá
Kujn kotimá tê pohjojnën,
Má kàllisz isziën!

à = az *á* rövidített változata
ë = az *é* rövidített alakja
ê = elnyújtott *e*

[1] Johan Ludvig Runeberg [rūnebärj] (1804—1877), a finnek nemzeti költője, a nagy romantikus még svéd nyelven írta műveit. Összes költeményeit újabban Otto Manninen fordította finnre.
[2] Dallamát l. a 298. oldalon.

maa	föld, ország, haza
maa|mme	hazá|nk
oi	ó! óh!
Suomi	Finnország
synnyin|maa	szülőföld
soi	hangzik, szól, zeng
soi' (l. véghehezet: **16**)	hangozzál, zengjél
sana	szó
kultainen	aranyos, kedves
ei = ei ole'	nincs
ei (ole') laakso|a	nincs völgy(ből)
kukkula	hegycsúcs, hegytető
ei (ole') kukkula|a	nincs csúcs(ból)
vesi	víz
ei (ole') vet|tä	nincs víz(ből)
ranta	part
ei (ole') ranta|a	nincs part(ból)
rakas	kedves, drága
rakkaa|mpi	kedvesebb, drágább
ei (ole') rakkaa|mpa|a	nincs drágább(ból)
kuin	mint
koti|maa	honi föld
tää = tämä	ez
pohjoinen	északi
kallis	drága
isä	apa
is|i|en (maa)	apáknak (földje)

A költői nyelvben a tulajdonság- és a birtokos jelző gyakran a jelzett szó után kerül

sana kultainen	=	**kultainen sana**
rantaa rakkaampaa	=	**rakkaampaa rantaa**
kotimaa tää pohjoinen	=	**tämä pohjoinen kotimaa**
maa kallis isien	=	**isien kallis maa**

2. Magánhangzók

a) Rövid magánhangzók

3. A magyartól eltérő ejtésűek. A magyar köznyelvi ejtéstől többé-kevésbé eltér a következő finn rövid magánhangzók ejtése:

a Nem ajakkerekítéssel képzett hang, mint a magyar köznyelvben *(åpå,)* hanem ajakkerekítés nélküli, mint a palócos ejtésben *(Lājos)* vagy az előkelősködő beszédmódban *(ākādémikus)*. A németben *(Karl)*, a franciában *(Charles)* s más nyugati nyelvekben is ajakkerekítés nélkül ejtik az *a* hangot, akárcsak a finnben. Úgy is eljuthatunk a finn **a** helyes ejtéséhez, hogy magyar *á* hangot akarunk ejteni, de azt hirtelen megrövidítjük. Pl. **kala** *hal.*

e Zártabban, felsőbb nyelvállással kell ejteni, mint a köznyelvi magyar *e*-t *(de)*. Nagyjában a magyar nyelvjárásokban (a palócban, de másutt is) ejtett zárt *ë*-nek felel meg *(lëány)*. Aki nyelvjárásból nem ismeri, az hosszú *é* hangot próbáljon ejteni, de hirtelen rövidítse meg a hangoztatást. Pl. **Pekka** *Péter.*

ä Egészen nyílt *e*-féle hang. Jóval alacsonyabb nyelvállással képezzük, mint a köznyelvi magyar *e*-t *(de)*. Egyes magyar nyelvjárásokban (pl. Eger környékén) ejtenek egészen finnszerű nyílt, szinte *a*-ba hajló *ä* hangot *(näm, tämplom)*. A finn

ä ejtése alkalmával a szájüreget erősen öblösítsük, s a nyelv egészen a szájüreg alján foglaljon helyet. *Pl.* **tämä** *ez.*

4. A magyarral egyező ejtésűek. A következő finn rövid magánhangzók ejtése nagyjában azonos a megfelelő magyar magánhangzók ejtésével.

i Mint a magyar *ide* szóban. Pl. **ilta** *est.*

o Mint *oda.* Pl. **loma** *szünet.* A magyarban szó végén nem ejtünk rövid *o* hangot, csak hosszú *ó*-t *(karó).* Ezért a magyar beszélő idegen szavakban is önkéntelenül nyújtani igyekszik szó végén az *o*-t. Külön gondot kell tehát fordítanunk a finn szóvégi **o** helyes, **rövid** ejtésére. Pl. **jo** *már* (nem hosszú *ó*-val, mint a magyar *jó!).*

u Mint a magyar *fut* szóban. Pl. **puku** *ruha.*

ö Mint *öt.* Pl. **kömpelö** *esetlen, félszeg.* A magyar rövid *ö* hangot nem ejt szó végén, csak hosszú *ő*-t *(eső),* ezért a finnben különösen ügyelni kell a szóvégi rövid **ö** helyes ejtésére: **kömpelö** (nem: *kömpelő!)*

5. A magyartól eltérő hangjelölés. Ilyen a rövid magánhangzók körében mindössze egy van:

y Az *ü* hang jele mindenféle hanghelyzetben: mint a *tükör* szavunkban. Pl. **kyky** *tehetség, képesség.*

b) Hosszú magánhangzók

6. Hangjelölés. A finn helyesírás a magánhangzó-hosszúságot nem ékezettel jelzi, mint a mi nyelvünk, hanem a betű megkettőzésével.

A kiejtést jelölő fonetikai átírásban azonban a következőkben a magánhangzó-hosszúságot a megfelelő rövid fölé tett vízszintes vonallal fogjuk jelezni: **oo** [ō].

7. Kiejtés. A finn hosszú magánhangzó sem mennyiségileg (időtartam szerint), sem minőségileg nem azonos a megfelelő magyar hosszú magánhangzóval.

1) Időtartam szerint a magyarban a hosszú magánhangzó mintegy kétszer akkora, mint a rövid, tehát a rövid : hosszú aránya = 1 : 2. Ezzel szemben a finn hosszú magánhangzó időtartama mintegy háromszor akkora, mint a megfelelő rövid magánhangzóé, tehát rövid : hosszú = 1 : 3. Ebből az az ejtési szabály adódik számunkra, hogy igyekezzünk a finnben a hosszú magánhangzót jó hosszan, tempós lassúsággal ejteni. Pl. az **aamu** [āmu] *reggel* szó **aa**-ja észrevehetően hosszabb, mint a magyar *ám* szó hosszú magánhangzója.

2) Minőség szerint a magyarban a hosszú magánhangzó több tekintetben eltér a megfelelő rövidtől: annál feszítettebb ejtésű *(ide — így),* olykor felsőbb nyelvállású, azaz zártabb *(el — él; kor — kór),* egy esetben pedig az ajakműködésben is van különbség *(kar — kár).* Általános szabálynak vehetjük ezzel szemben a finnre, hogy ott a hosszú magánhangzó minőségileg nem, csak időtartamában különbözik a megfelelő rövidtől. A finn hosszú magánhangzó tehát a rövidhez képest nem feszítettebb ejtésű, nem magasabb nyelvállású, s ajakműködésben sem különbözik tőle.

8. Jelentésmegkülönböztető szerep. A hosszú magánhangzó pontos, világos elkülönítése a rövidtől azért nagyon fontos a finnben, mert a szó hosszú magánhangzóval sokszor egészen mást jelent, mint rövíddel. Így a pongyola ejtés könnyen félreértésre vezethet. Az időtartam-különbségnek a magyarban is megvan a jelentésmegkülönböztető szerepe *(tör — tőr),* a finnben azonban ez a szerep talán még nagyobb mértékben jelentkezik. P.

tuli	*tűz*	**tuuli**	*szél*
puro	*patak*	**puuro**	*kása*
tule	*jöjj, gyere*	**tulee**	*jön*
etsi	*keresett*	**etsii**	*keres*
talon	*házat*	**taloon**	*házba*

9. Hangállomány. Minden rövid magánhangzónak megvan a hosszú párja, azaz 8 rövid magánhangzó mellett van 8 hosszú magánhangzó. Ezek a következők:

aa **aamu** [āmu] *reggel.* Nagyjában a magyar *á*-nak felel meg *(kúr)*, csak annál még hosszabb.
ee **tulee** [tulē] *jön.* Megfelel a magyar *é*-nek *(tél)*, csak annál hosszabb valamivel.
ii **niin** [nīn] *így, úgy.* Azonos a magyar *í*-vel *(tanít)*, csak hosszabb nála.
oo **punoo** [punō] *fon.* A magyar *ó*-nál *(óra)* valamivel nyíltabb és hosszabb.
uu **puhuu** [puhū] *beszél.* Hosszabb a magyar *ú*-nál *(úr)*.
yy **myy** [mǖ] *elad.* Hosszabb a magyar *ű*-nél *(tű)*.
ää **ääni** [ǟni] *hang.* A magyar köznyelvben nincsen megfelelője. Egyes nyelvjárásainkban azonban az *erre* szóalakot elül elnyújtott nyílt *ê*-vel (és egy *r*-rel) ejtik: *êre.* Ennek az elnyújtott *ê*-nek felel meg nagyjában a finn **ää**, csak annál még hosszabb és nyíltabb.
öö **Töölö** [tȫlö] (egy városrész neve Helsinkiben). A magyar *ő*-nél *(fő)* valamivel nyíltabb és hosszabb.

c) Kettős magánhangzók

10. Mi a kettőshangzó? A finnben kettős magánhangzók — idegen néven diftongusok — is vannak. Ez a finn hangrendszernek egyik legszembetűnőbb eltérése a magyar hangrendszertől.

A kettős magánhangzóban két rövid magánhangzó egyesül egy szótagértékű, összetett magánhangzóvá. Szótagolás alkalmával tehát nem válnak szét az alkotóelemei egymástól, hanem egy szótagban maradnak. A szótagnyomaték a finnben a kettőshangzó első elemén van, a második elem ezzel szemben csökkentett nyomatékú. A csökkentett nyomaték jele a kiejtést jelölő tudományos átírásban a betű alatt kitett — lefelé nyitott — félkarika. Pl. **au** [au̯].

11. Felosztás. A kettőshangzók száma a finnben igen nagy: 16. Annyi tehát, mint az egyszerű rövid és hosszú magánhangzók száma együttvéve.

A finn kettős magánhangzókat két főcsoportba szokták osztani. Nyílók azok a diftongusok, amelyeknek első eleme az **u, y, i** zárt (felső nyelvállású) magánhangzók valamelyike, második eleme pedig egy megfelelő képzésű nyíltabb magánhangzó. Záruló diftongusok pedig azok, amelyeknek második eleme az **u, y, i** magánhangzók valamelyike.

Nyíló		**uo yö ie**
Záruló	u-végű	**au ou eu iu**
	y-végű	**äy öy**
	i-végű	**ai oi ui äi ei öi yi**

12. Szótaghelyzet. Szótaghelyzetük szerint a finn diftongusok kétfélék:

1) Csak az első szótagban fordulnak elő a nyíló diftongusok, továbbá a zárulók közül az **u**-végűek és az **y**-végűek.

2) Bármely szótagban előfordulnak — tehát az első szótagon túl is — az **i**-végű kettőshangzók.

Ebből a szabályból a kiejtésre fontos tudnivalók következnek:

a) Ha az első szótagon túl találkozunk olyan magánhangzó-kapcsolatokkal, amelyeknek második eleme nem **i**, akkor az ilyen kapcsolatok elemeit külön szótagba kell olvasnunk. Pl. **aura** [au̯ra] *eke*, szótagolva: **au-ra**; **antautuu** [antautū] *megadja magát*, szótagolva: **an-ta-u-tuu**.

b) Az **i**-végű kapcsolatok minden szótaghelyzetben egybeolvasandók. Pl. **vaivoin** [vai̯voi̯n] *nehezen*, szótagolva: **vai-voin**.

A magánhangzó-kapcsolatok ejtésére vonatkozólag még a következőkre kell ügyelnünk:

c) Azok a magánhangzó-kapcsolatok, amelyek nem szerepelnek a diftongusok fenti táblázatában, mindig külön szótagba tartoznak, tehát nem olvashatók egybe. Pl. **luen** [luen] *olvasok*, szótagolva: **lu-en**.

d) Összetett szó tagjainak érintkező magánhangzói nem olvadnak kettőshangzóvá, tehát külön szótagba tartoznak. Pl. **isoisä** *nagyapa* az összetétel tagjai szerint válik szét a kiejtésben: **iso-isä**.

13. Ejtési példák. Az egyes diftongusok, illetőleg diftongus-csoportok ejtésmódjára a következőket kell szem előtt tartanunk.

1) Nyíló diftongusok. Második elemük csökkentett nyomatékú, de azért megőrzi eredeti hangszínét. Ábécé-rend szerint:

ie **mieli** [mie̯li] *kedv*, szótagolva: **mie-li.** Ügyeljünk a kettőshangzó **e** elemének zártságára (3).
uo **tuo** [tuo̯] *az, amaz*, egy szótag (nem kettő!).
yö **työ** [tüö̯] *munka*, egy szótag!

2) U-végű diftongusok. Második, csökkentett nyomatékú **u**-elemük is megőrzi eredeti hangszínét, nem válik *v* mássalhangzóvá.

au **kaura** [kau̯ra] *zab*, szótagolva: **kau-ra.**
eu **keuhko** [keu̯hko] *tüdő*, szótagolva: **keuh-ko.** Ügyeljünk az **e** elem zártságára (3).
iu **viulu** [viu̯lu] *hegedű*, szótagolva: **viu-lu.**
ou **koulu** [kou̯lu] *iskola*, szótagolva: **kou-lu.**

3) Y-végű diftongusok. Itt is megőrzi az **y** eredeti hangszínét, csak csökkentett nyomatékú.

äy **täytyy** [täü̯tū] *kell*, szótagolva: **täy-tyy.**
öy **köyhä** [köü̯hä] *szegény*, szótagolva: **köy-hä.**

4) I-végű diftongusok. Ezeknek második eleme a kiejtésben erősen közeledik a **j** mássalhangzó ejtéséhez, de azt egészen nem éri el. Mégsem követünk el nagy hibát akkor, ha a finn **i**-végű diftongus helyén magyar módra magánhangzó + *j* kapcsolatot ejtünk. Persze még pontosabb lesz az ejtésünk, ha arra igyekszünk, hogy a *j* elem egy kissé azért *i*-be játszó legyen.

ai **aito** [ai̯to] *igazi, valódi*. Megközelítő ejtése olyan, mint a magyar *ajtó* szóban az *aj* kapcsolaté (csak természetesen a finnben az első elem ajakkerekítés nélküli **a**).
ei **ei** [ei̯] *(ő) nem*. Vö. a magyar *éj* szó ejtésével, csak a finnben az első elem rövid.
oi **koira** [koi̯ra] *kutya*. Nagyjában hasonló a magyar *fojt* szó *oj* kapcsolatának ejtéséhez.
ui **puhui** [puhui̯] *beszélt*. Hasonlít a magyar *sujt* szó *uj* hangkapcsolatának ejtéséhez.
yi **myi** [müi̯] *eladott*. Vö. a magyar *süly* szó köznyelvi, *j*-s ejtésével.
äi **äiti** [äi̯ti] *anya*. Vö. a magyar *ejt* szó ejtésével, csak a finnben az első, **e**-elem nyíltabb a magyarnál.
öi **löi** [löi̯] *ütött*. Vö. a magyar *pörüly* szó végső hangkapcsolatának köznyelvi ejtésével.

3. Mássalhangzók

a) Rövid mássalhangzók

14. A magyarral egyező ejtésűek. Legtöbb finn mássalhangzó ejtése azonos a megfelelő magyar mássalhangzó ejtésével, illetőleg csak árnyalati finomságokban van eltérés, ami elhanyagolható. Ezek a következők :

d **kadut** *utcák*. Eredeti finn szavakban csak szó belsejében fordul elő.
g **genitiivi** *genitivus (eset)*. Mint a *g* hang jele csak idegen eredetű szavakban fordul elő. Finn szavak leírásában csak az **ng** betűkapcsolatban használják, de itt nincs *g* hangértéke (20).
h **harmaa** *szürke*. Ugyanolyan „gyenge" **h**, mint a magyarban használt *h* hang *(három)*. Minden hanghelyzetben ejteni kell (tehát nincs „néma" *h*).
j **jano** *szomjúság*.
k **kolme** *három*.
l **lintu** *madár*.
m **tämä** *ez*.
n 1) Rendesen elöl képzett, ún. foghangú *n*-et jelöl, mint a magyar *nem* szóban. Pl. **nyt** *most*.
2) A *k* előtt az *n* képzése alkalmával a nyelv egészen hátrahúzódik — éppúgy, mint a magyar *senki* szóban. A hátul képzett *n* fonetikai jele *η*. Pl. **vanki** [vaηki] *fogoly*. Az **ng** kapcsolatban is *η* a hangértéke (20).
p **halpa** *olcsó*.
r **ranta** *part*. Valamivel erősebben, több nyelvrezdülettel ejtik, mint a magyarban.
t **työ** *munka*. Valamivel előrébb tolt nyelvheggyel képezik, mint a magyarban *(tű)*.
v **valo** *fény*.

15. A magyartól eltérő ejtés. A finn betűrendben mindössze egy olyan mássalhangzó van, amelynek ejtése észrevehetőleg eltér a megfelelő magyar mássalhangzó ejtésétől.

s A magyar *sz*-nek felel meg *(szép)*, de közeledik az *s (sír)* felé, bár azt nem éri el egészen. Körülbelül úgy hangzik, mint ha a magyarban valaki selypítve mondja az *s (š)* hangot *(itt senki se sír : itt szenki sze szír)*. A finn s hátrább képződik és tompább hanghatású, mint a magyar éles *sz* hang. A finn tompa s-et a fonetikus átírásban a betű alatt hátrafelé irányuló nyílheggyel jelezzük : ş. Pl. **syksy** [şükşü] *ősz*. Arra is kell ügyelni, hogy a finnben az s-et semmiféle hanghelyzetben nem ejtik *z*-nek. Tehát pl. **Helsinki** [helsiηki], nem pedig [helziηki]!

16. Írásban nem jelölt hang. Van a finnben egy olyan mássalhangzó, amelyet az írás nem jelöl, s amelynek nincs megfelelője a magyar hangrendszerben. A neve : véghehezet. Csak szó végén, magánhangzó utáni helyzetben fordul elő. A kiejtési átírásban ' hiányjellel fogjuk jelölni.

A véghehezet nem egyéb, mint a szó végmagánhangzójának hirtelen megszüntetése. A magyar *tele* szó végső *e*-jének hangzása (az ún. zönge) lassan, fokozatosan szűnik meg, hangzik el. Ugyanez áll pl. a finn **talo** *ház* szó végső *o*-jának ejtésére. Ellenben a véghehezetes **tule** [tule'] *jöjj* szó végső *e*-jének zengését hirtelen kell megszüntetni, mintha elvágnák. Ezt az ejtésmódot úgy gyakorolhatjuk, hogy a véghehezetes szók végső magánhangzója után *k*-t akarunk képezni, de azt mégsem ejtjük ki ténylegesen, éppen csak a hangképző szervek foglalták el a megfelelő zárállást.

A véghehezet tehát igazában véve hanghiány : egy *k* mássalhangzó hiánya, mégis úgy viselkedik, mint bármely teljes értékű mássalhangzó :

1) A véghehezet zárttá teszi a szótagot (23) és így fokváltakozást idéz elő (33).

2) A véghehezet hasonul a közvetlenül rákövetkező szó kezdő mássalhangzójához. Fontos kiejtési szabály, hogy véghehezetes szóalak után a szókezdő mássalhangzó megkettőződik. Pl. **tule jo** [tulej‿jo] *gyere már*. Ugyanez az eset akkor is, ha összetett szó-

ban az első tag véghehezetes, a második tag pedig mássalhangzóval kezdődik. Pl. **terve** [terve'] *egészséges* + **tuloa** *jövetelt* : **tervetuloa** [tervettuloa] *legyen szerencsém. Isten hozott.*

17. A véghehezet előfordulása. Véghehezetesek a finnben a következő szóalakok:

1) Azok az **e**-végű névszók, amelyeknek második főalakjában (**44**) **-een** a végződés. Pl. **perhe** [perhe'] (**perheen**) *család.*
2) A **-lle** végű határozói esetalakok (**193**). Pl. **maalle** [mälle'] *falura.*
3) A **-tse** végű határozói alakok (**203**). Pl. **puhelimitse** [puhelimitşe'] *telefonon, telefon útján.*
4) A **-nne, -sti** végű határozószók. Pl. **minne** [minne'] *hova*; **hyvästi** [hüväşti'] *Isten veled.*
5) A **-nsa/-nsä** birtokos személyraggal ellátott szóalak. Pl. **kirjansa** [kiȓjanşa'] *könyve, könyvük*; **elämänsä** [elämänşä'] *élete, életük.*
6) Az igék első, szótári főalakja (**48**). Pl. **saada** [şāda'] *kapni*; **elää** [elā'] *élni.*
7) A felszólító mód egyes 2. személyű alakja. Pl. **tule** [tule'] *jöjj, gyere.*
8) A tagadó jelen időalakban szereplő igető. Pl. **ei saa** [ei şā'] *nem szabad.*
9) Néhány más szó a felsoroltakon kívül. Pl. **itse** [itse'] *maga*; **kiinni** [kīnni'] *be, össze, zárva.*

b) Félhosszú mássalhangzók

18. A félhosszúság jelöletlen. A finnben — meghatározott hangtani helyzetben — ejtenek félhosszú mássalhangzót is. Ez körülbelül kétszer akkora időtartamú, mint a megfelelő rövid mássalhangzó, tehát rövid : félhosszú = 1 : 2. A finn félhosszú mással hangzót nagyjában olyan hosszan ejtjük, mint a magyar hosszú mássalhangzót.

A félhosszúságot a finn helyesírás nem jelöli. Fonetikai jele a betű fölé írt ferde vonal.

Félhosszúnak ejtik a finnben az első, rövid magánhangzós szótagot záró mássalhangzót. Pl. **korkea** [koȓkea] *magas.*

c) Hosszú mássalhangzók

19. Írás és ejtés. Legtöbb mássalhangzónak megvan a finnben a hosszú párja is. A mássalhangzó hosszúságát a helyesírás a betű megkettőzésével jelzi, akárcsak a magyar.

A finn hosszú mássalhangzó ejtése eltér a magyartól. Míg ugyanis a magyarban a hosszú mássalhangzó kétszer akkora időtartamú, mint a megfelelő rövid, addig a finnben az arányszám = 1 : 3, azaz a finnben a hosszú mássalhangzót körülbelül háromszor annyi ideig kell hangoztatni, mint a rövidet.

A mássalhangzók rövidségének és hosszúságának határozott elkülönítése azért is fontos, mert a mássalhangzók időtartam-különbségét a nyelv jelentések elhatárolására használja fel. Pl.

kuka *ki, kicsoda*	**kukka** *virág*
mato *féreg*	**matto** *szőnyeg*
kansa *nép*	**kanssa** *-vel együtt*
maata *földet*	**maatta** *föld nélkül*
tulee *jön*	**tullee** *talán jön*

20. Ami nincs meg a magyarban. A finnben van egy olyan hosszú mássalhangzó, amely hiányzik a magyar hangrendszerből. Az **ng** betűkapcsolat ugyanis hosszú orrhangot, mégpedig hátul képzett **n**-szerű hangot jelöl. Fonetikai jele : $\eta\eta$.

Ennek ejtése olyanféle, mint a magyar *csenget* szó *ng* kapcsolatának ejtése — azonban azzal a különbséggel, hogy a *g* hang külön nem hallatszik, mert teljesen beleolvad

az előtte álló orrhangba. Más szóval a finn ejtést akkor közelítjük meg legjobban, ha a *csenget* szó *g* előtti orrhangját hosszan ejtjük, a *g* helyén is azt képezzük. Pl. **kengät** [keŋŋät] *cipő(k)*.

21. Ejtési nehézségek. Bár a magyarban is fontos szerepet játszanak a rövidek mellett a hosszú mássalhangzók, mégis vannak egyes hangtani helyzetek, amelyekben a magyar nyelvhasználat nem szokta meg a hosszú mássalhangzó ejtését. Ilyenkor tudatosan kell törekednünk — a helyes finn kiejtés elérése céljából — a beidegződött anyanyelvi ejtési szokások áttörésére.

A tapasztalat azt mutatja, hogy különösen az alábbi három hanghelyzetben okoz nehézséget a magyar beszélőnek a finn hosszú mássalhangzó ejtése:

1) Mássalhangzó után. Pl. **kirkko** *templom*. Ilyenkor a magyar hangtörvények értelmében önkéntelenül rövidítjük a hosszú mássalhangzót, pl. *karddal* [kårdål]. Ezt az ejtési szokást a finnben át kell törnünk, a mássalhangzó után álló hosszú mássalhangzót valóban hosszan kell ejteni: [kirkko]. Alkalmilag — ha félreértés veszélye fenyeget — a magyarban is igyekszünk a leírt hanghelyzetben hosszan ejteni a kettőzött mássalhangzót. Például ha attól tartunk, hogy a *karddal (harcol)* kifejezést a hallgató összetévesztheti a (görög drámából ismert) *kardal*-lal. Első szabály tehát: gondoljunk ejtés közben arra, hogy ha **kirkko** helyett **kirko**-t hall a finn ember, akkor azt nem igen fogja megérteni. Másik ejtési szabály: gyakoroljuk először az efféle szavak ejtését szótagolva: **kirk-ko** arra törekedve, hogy a kettőzött mássalhangzó első eleme zárja az előző szótagot. Végül azt is jó tudni, hogy a *p, t, k* ún. zárhangok, amelyek csak a zár felpattanása pillanatában hangzanak. Nem vezet tehát eredményre, ha erőlködéssel, azaz a hangerő növelésével akarjuk ezeket kettőzni. Ellenkezőleg: tempósan, nyugodtan a felpattanás előtti néma zárat kell sokáig tartani.

2) **I**-végű kettőshangzó után. Pl. **saimme** [sai̯mme] *kaptunk*. A magyar az i̯ félhangzót *j* mássalhangzónak fogja fel, s így számára az előbbi pontban leírt hanghelyzet áll fenn.

3) Hosszú magánhangzó után. Pl. **maamme** [māmme] *hazánk*. Bár ebben a hanghelyzetben a magyar is ejt hosszú mássalhangzót *(álló)*, mégis úgy látszik, a finnes háromszoros mássalhangzó-hosszúság szokatlan számunkra. Gondosság tehát itt sem felesleges.

4. Szótag

22. Szótagolás. A szótagolás és az elválasztás a finnben ugyanolyan elvek alapján történik, mint a magyarban. Egy szótagban csak egy magánhangzó állhat. A finnben azonban van két elemből álló összetett magánhangzó is, amely szótagolás szempontjából egy magánhangzónak számít.

A szótagolás és elválasztás szabályai:

1) Két egymás mellett álló magánhangzó két külön szótagba kerül. Pl. **luen** *olvasok*: **lu-en**; **tapaus** *eset, esemény*: **ta-pa-us**.

2) Ha két magánhangzó közt egy mássalhangzó van, az átkerül a következő szótaghoz. Pl. **sanoma** *hír*: **sa-no-ma**.

3) Ha két vagy több mássalhangzó áll két magánhangzó közt, akkor is csak egyet viszünk át a következő szótagba. Pl. **ilta** [ilta] *est*: **il-ta**; **myrsky** *vihar*: **myrs-ky**; **tarkka** *pontos*: **tark-ka**.

4) A magánhangzó jelének kettőzését nem lehet szétválasztani, mivel az egy hosszú magánhangzót jelöl. Pl. **liian** [līan] *túlságosan*: **lii-an**.

Előfordul azonban, hogy két olyan rövid magánhangzó kerül egymás mellé, amelyek nem alkotnak hosszú magánhangzót. Ez szóösszetétel határán gyakori. Ilyenkor az egybeolvasás veszélyének elkerülésére a helyesírás kötőjelet alkalmaz a két azonos betű közt. Pl. **auto-onnettomuus** *autószerencsétlenség*: **au-to-on-net-to-muus**.

5) Kettőshangzó elemei nem választhatók szét. Pl. **aurinko** [auriŋko] *nap* (égitest): **au-rin-ko**; **aivan** [ai̯van] *egészen, úgy*: **ai-van**; **sanoin** [sanoi̯n] *mondtam*: **sa-noin**.

6) Összetett szót az összetétel tagjai szerint kell elválasztani. Pl. **asian|ajaja** *ügyvéd* : **asian-ajaja.** Természetesen az összetétel tagjait is el lehet választani a szótagolás törvényei szerint. Pl. **a-si-an-a-ja-ja.**

23. Nyílt és zárt szótag. Aszerint, hogy milyen hang áll a szótag végén, a szótag kétféle :

1) Nyílt az a szótag, amely magánhangzóra végződik. Pl. **sanoma** *hír* : **sa-no-ma** (mindhárom szótag nyílt).

2) Zárt a szótag akkor, ha mássalhangzóval végződik. Pl. **kengät** [keŋŋät] *cipő* : **ken-gät** [keŋ-ŋät] (mindkét szótag zárt). Meg kell jegyezni, hogy az írásban nem jelölt véghehezet (**16**) mássalhangzónak számít, s így zárttá teszi a szótagot. Pl. **anna** [anna'] *adj* : **an-na** (mindkét szótagja zárt).

Ennek a megkülönböztetésnek a szóragozásban és a szóképzésben van nagy fontossága. A szónak eredetileg nyílt végső szótagja ugyanis egyes járulékelemek hozzáfüggesztése következtében zárttá válhatik. Pl. a **koira** *kutya* : **koi-ra** végső szótagja nyílt ; ha azonban hozzáfüggesztjük a birtokos jelző **-n**-ragját (**41**), akkor az már zárttá változik : **koi-ran.**

Az eredetileg nyílt szótagnak zárttá válása maga után vonhatja a szótag magánhangzóját megelőző mássalhangzó megváltozását. Pl. **katu** *utca* : **ka-tu** végső szótagja nyílt ; ugyanez a szó többesben, a **-t** többesjellel ellátva : **kadut** *utcák* : **ka-dut,** az utolsó szótag zárttá vált és ennek következményeképpen változott meg a tő eredeti **t**-je **d**-re (l. fokváltozás : **33**).

24. Rövid és hosszú szótag. Időtartam szerint a szótag kétféle :

1) Rövid az a nyílt szótag, amelyben egyszerű rövid magánhangzó van. Pl. **tämä** *ez* : **tä-mä,** mindkét szótag rövid.

2) Hosszú először az a nyílt szótag, amelyben hosszú magánhangzó vagy pedig diftongus van ; másodszor : az összes — tehát bármilyen magánhangzóval bíró — zárt szótagok. Pl. **tuulee** *fúj* ; **tuu-lee** (mindkét szótag hosszú) ; **aivan** *egészen, úgy* : **ai-van** (mindkét szótag hosszú).

A szótag rövidsége vagy hosszúsága dönt bizonyos mértékig a (mellék)hangsúly kérdésében (**26**).

5. Hangsúly

25. Világos hangképzés. A finnben a hangsúly vagy a hangsúlytalanság nem érinti a hangsor pontos, világos, határozott ejtését. A szónak és a mondatnak minden szótagját s a szótagnak minden egyes hangelemét határozottan, tisztán kell megképezni — még akkor is, ha az hangsúlytalan. Ebben a finn ejtésmód eltér sok más nyelv hangképzési szokásától (vö. pl. hogy a németben a hangsúlytalan szótag hangjai határozatlan, homályos, elmosódott képzésűek), de teljesen azonos a magyar ejtésmóddal.

26. Szóhangsúly. A magában álló szó hangsúlyozása lényegében azonos a magyar hangsúlyozási törvényekkel. A finn szóhangsúly szabályai :

1) Főhangsúly van a szó első szótagján. A főhangsúly jele a kiejtési átírásban a főhangsúlyos szótag után a felső sorra írt pont. Pl. **niin** [nīn] *így, úgy ;* **vesi** [veṣi] *víz ;* **kertomus** [ker·tomuṣ] *elbeszélés.* Az első szótag hangsúlyos voltának szabálya még a finnbe került idegen szavakra is vonatkozik. Pl. **Berliini** [ber·līni] *Berlin ;* **analyysi** [a·nalǖṣi] *elemzés.*

2) Mellékhangsúlyt kap négy- és többtagú szavakban a harmadik s minden következő páratlan szótag. A mellékhangsúly jele a fonetikus kiejtési átírásban a mellékhangsúlyos szótag után kitett kettőspont. Pl. **näkymätön** [nä·kümä:tön] *láthatatlan*, **sydämellisesti** [ṣü·dämel:liṣeṣ:ti] *szívesen, szívből.*

Ha azonban a harmadik szótag rövid (**24**), akkor öt- és többtagú szavakban a mellékhangsúly eltolódik a negyedik s minden következő páros szótagra. Pl. **tavattomasti** [ta·vattomaṣ:ti] *rendkívül, roppant.*

Összetett szó második s minden további szóelemének első szótagja is mellékhangsúlyos. Pl. **mielen osoitus** [mieˑlen-o:s̯oi̯tus̯] *tüntetés.*

27. Mondathangsúly. A mondatban olykor megváltozik egyes szavak szóhangsúlya. A fontosabb mondathangsúlyozási szabályok:

1) Elvesztik rendesen szóhangsúlyukat a mondatban az **olla** *lenni* ige alakjai továbbá a viszonyszók és a simuló szócskák. Pl. **Mutta tämäkö siis on loppu?** [mutta täˑmäkö s̯is̯ on lopˑpu?] *De ez hát a vég?* (hangsúlytalan a **mutta** kötőszó, a **-ko** kérdő simuló szócska, a **siis** kötőszó és az **on** kapcsoló ige).

2) Mondatértékben használt szavakban a főhangsúly gyakran eltolódik az első szótagról az utolsóra. Pl. **Kuule**! [kuleˑˑ] *Halld! Hallod-e?* **Mitä?** [mitäˑ] *Mit? Mi? Hogyan?* **Aivan**! [aivanˑ] *Úgy van!*

6. Hangrend és illeszkedés

28. Hangrend. A finnben ugyanolyan hangrendi törvény uralkodik, mint a magyarban.

Egy egyszerű szóban vagy csupa magas, vagy csupa mély magánhangzók vannak. Magas magánhangzók: **e, i, y, ä, ö**; mélyek: **a, o, u.** Eszerint megkülönböztetünk magas hangrendű és mély hangrendű szavakat.

Van azonban két magas magánhangzó, amelyek közömbösek hangrend szempontjából, amelyek tehát nemcsak magas, hanem mély magánhangzókkal is megférnek egy szóban. Ezek a közömbös magánhangzók: **e, i.** Azokat a szavakat, amelyekben **e** vagy **i** magánhangzó mély hangokkal együtt fordul elő, vegyes hangrendűeknek nevezzük.

Például:

kymmenen *tíz*	magas hangrendű
karhu *medve*	mély hangrendű
omena *alma*	vegyes hangrendű

29. Illeszkedés. A járulékelemek (ragok, jelek, képzők, simuló szócskák) gyakran illeszkednek az alapszó hangrendjéhez. Illeszkedés szempontjából a járulékelemek a finnben háromfélék:

1) Egyalakú járulékelemek azok, amelyekben **e** vagy **i** magánhangzó van. Ezek nem illeszkednek, azaz bármilyen hangrendű tőhöz ugyanabban a változatlan alakban járulnak. Pl. a **-ni** birtokos személyrag:

talo|ni	*házam*
kirja|ni	*könyvem*
metsä|ni	*erdőm*

2) Kétalakú járulékelemek azok, amelyeknek van egy mély és egy magas hangrendű változatuk. Ezek mély és vegyes hangrendű szóhoz mély változatban, magas hangrendű szóhoz magas változatban járulnak. A kétalakú járulék változatait ferde választó vonallal különítjük el egymástól a továbbiakban. Pl. **-ssa/-ssä** *-ban -ben:*

talo|ssa	*házban*
kirja|ssa	*könyvben*
metsä|ssä	*erdőben*

3) Többalakú járulékelemek is vannak a finnben. Ezek magánhangzója a tő végső rövid magánhangzó-elemével azonos, s így igen nagy változatosságot mutatnak. A járulékelem változó magánhangzóját vastagított ponttal jelöljük. Pl. **-h.n** *-ba/-be* (és általában „hova" kérdésre felelő helyhatározó-rag):

mi-hin	*mibe, hova*
tä-hän	*ebbe, ide*
tuo-hon	*abba, oda*
maa-han	*földbe, földre*
mai-hin	*földekbe, földekre*

7. Még valami az *i*-végű kettőshangzókról

30. Keletkezésük. Szóragozás és szóképzés meg jelezés alkalmával gyakran keletkeznek **i**-végű diftongusok akkor, ha a tővégi magánhangzó (vagy annak megváltozott alakja) és a járulékelem kezdő **i**-je egy szótagba vonódnak. Az így keletkezett kettőshangzók kétfélék: eredetiek és összevontak.

31. Eredeti diftongus. Eredeti vagy gyenge az a diftongus, amely úgy keletkezett, hogy

1) a tő rövid végmagánhangzója változatlanul olvad diftongussá a járulék kezdő **i** elemével, pl.
(**talo** + **i** + **ssa** >) **taloissa** *házakban*
2) a tővégi rövid magánhangzó más rövid magánhangzóvá változott, s így alkot diftongust a járulék kezdő **i**-jével, pl.
(**seura** + **i** + **ssa** >) **seuroissa** *társaságokban*
Eredeti vagy gyenge diftongus előtt lehet fokváltakozás (**33**).

32. Összevont diftongus. Összevont vagy erős az a diftongus, amely úgy állott elő, hogy

1) a tővégi hosszú magánhangzó megrövidült a járulék kezdő **i**-je előtt, pl.
(**suhtee** + **i** + **ssa** >) **suhteissa** *viszonyokban*
2) a tő végén álló két rövid magánhangzó közül az utolsó kiesett a járulék **i**-je előtt, pl.
(**vaikea** + **i** + **ssa** >) **vaikeissa** *nehezekben*
3) a járulék kezdő **i** hangja eredeti **e**-ből fejlődött, pl.
(**honka** + **en** >) **honkain** *erdei fenyőknek ...-je*
Összevont vagy erős diftongus előtt nincs fokváltakozás, azaz csak erős fok állhat (**35**).

8. Fokváltakozás

33. A fokváltakozás törvénye. Ragozás, képzés, jelezés alkalmával végződéseket fűzünk a szótőhöz. A végződések olykor megváltoztatják a tő utolsó szótagját: eredeti nyílt szótagból zárt szótag lesz. A szótag zárttá változása azonban maga után vonhatja a szótag elején álló meghatározott mássalhangzó megváltozását. Változást szenved ilyen módon a zárttá vált szótag magánhangzóját megelőző **p, t, k** mássalhangzó.

A tőbeli **p, t, k**-nak, illetőleg ezek meghatározott kapcsolatainak zárt szótagban való megváltozását fokváltakozásnak hívják. A változatlan alak az erős fok, a megváltozott alak a gyenge fok. Erős fok áll tehát nyílt szótagban, gyenge fok pedig zárt szótag elején.

A **p, t, k**-nak a szótag zártságától függő megváltozása (a gyengülés) jelentkezhetik:

1) az időtartam megváltozásában (a hosszú mássalhangzó megrövidül), pl. **kirkko** *templom* : **kirkossa** *templomban;*
2) a minőség megváltozásában (egyfajta mássalhangzóból egy másfajta mássalhangzó keletkezik), pl. **puku** *ruha* : **puvussa** *ruhában;*
3) egy megelőző mássalhangzóhoz való hasonulásban (az eredmény a megelőző mássalhangzó megkettőzése), pl. **ampua** *lőni* : **ammunta** *lövészet;* **ilta** *est* : **illalla** *este;*
4) teljes eltűnésben vagy kiesésben (ennek jele az áthúzott nulla: **ø**), pl. **lukea** *olvasni* : **luento** *felolvasás, előadás.*

34. A fokváltakozás típusai. A következő táblázatban a fokváltakozás típusait állítjuk össze. Az 1. típus a kettőzött zárhangokra, a 2. az orrhang + zárhang kapcsolatára, a 3. a rövid **p**-re, a 4. a rövid **t**-re, az 5. a rövid **k**-ra vonatkozik. A példákban a névszónak alanyesetét és birtokos esetét, az igének főnévi igenevét és a jelen idő **első** személyét adjuk meg (tehát névszónak is, igének is a két első főalakját).

	Erős	Gyenge	Példa		
1.	pp tt kk	p t k	loppu ottaa kukka	lopun otan kukan	*vég* *venni* *virág*
2.	mp nt nk	mm nn ng	ampua antaa kenkä	ammun annan kengän	*lőni* *adni* *cipő*
3.	p	v	apu	avun	*segítség*
4.	t lt rt	d ll rr	katu silta kertoa	kadun sillan kerron	*utca* *híd* *elmondani*
5.	k lk(e)[1] rk(e)[1] hke uku yky	ø lje[1] rje[1] hje uvu yvy	lukea sylkeä kurki rohkenen[2] puku kyky	luen syljen kurjen rohjeta[2] puvun kyvyn	*olvasni* *köpni* *daru* *bátorkodni* *ruha* *tehetség*

[1] e helyett i is állhat.

[2] A főalakok sorrendje fordított.

35. Kivételek. Nincs fokváltakozás, tehát zárt szótag elején is erős fok áll a következő hanghelyzetekben :

1.	**tk**	**matka**	**matkan**	*út, utazás*
2.	**sp** **st** **sk**	**piispa** **ostaa** **hauska**	**piispan** **ostan** **hauskan**	*püspök* *vásárolni* *kedves*
3.	**hk**[1]	**keuhko**	**keuhkon**	*tüdő*
4.	Hosszú magh. előtt	**katu**	**katuun**[2]	*utca*
5.	Összevont diftongus előtt	**suhteet**[3] **vaikea** **honka**	**suhteissa**[4] **vaikeissa**[4] **honkain**[5]	*viszony* *nehéz* *erdei fenyő*
6.	Idegen szavakban	**auto**	**auton**	*autó*
7.	Birtokos sz. r. előtt	**puku**	**pukunsa**[6]	*ruha*

[1] Van ingadozás is, pl. **vihko, vihon = vihkon** *füzet.*

[2] Illativus : *utcába.*

[3] Többes alanyeset : *viszonyok.*

[4] Többes inessivus : *viszonyokban ; nehezekben.*

[5] Többes genitivus : *erdei fenyőknek -je.*

[6] Jelentése : *ruhája, ruhájuk.*

9. Olvasási gyakorlat

36. Fonetikus átírás. Olvasási és ejtési gyakorlatként hadd álljon itt egy finn népdal szövege rendes helyesírással, majd az ejtés szerinti fonetikus átírással.

Kalliolle, kukkulalle[1]

Kalliolle, kukkulalle
Rakennan minä majani,
Tule, tule, tyttö nuori,
Asumaan minun kanssani.

Jos et sinä mulle tule,
Lähden täältä kauas pois
Muille maille, vierahille,
Jost' en koskaan palaja pois.

Kansanlaulu

[Kal·liol : lek‿kuk · kulal : ler‿
‿ra·kennan minä ma·jani
tu·let‿tu·let‿tüt·tö nuo̭·ri
a·ṣumān minun kanṣ·ṣani

Joṣ et· ṣinä mul·let‿tu·lel‿
‿läh·den tāl·tä kau̯·aṣ poiṣ·
mui̯l·lem‿mai̯l·lev‿viḙ·rahil:lej‿
‿joṣt en· koṣ·kān pa·lajap‿poiṣ·

Kan·ṣan-lau̯:lu]

kallio	szikla
kallio|lle'	sziklára
kukkula	hegytető
kukkula|lle'	hegytetőre
rakenta|a'	építeni
rakenna|n	építek, építem
minä	én
maja	kunyhó
maja|ni	kunyhóm, kunyhómat
tul|la'	jönni
tule'	jöjj, gyere
tyttö	leány
nuori	fiatal
asu|a'	lakni
asu|ma|an	lakni, hogy lakjál
minu|n	én ...-m
kanssa	-val/-vel (együtt)
kanssa|ni	velem
jos	ha
e|t	te nem
sinä	te

[1] Dallamát l. a 298. oldalon.

mu|lle' = minu|lle'	nozzam
et tule'	nem jössz
lähte|ä'	elindulni, elmenni
lähde|n	elmegyek
tää|ltä	innen
kauas	messzire
pois	el
muu	más
mu|i|lle'	másokra
maa	föld, ország
ma|i|lle'	földekre
vieras	idegen
viera|i|lle' = viera|i|lle'	idegenekre
jost = jo|sta	ahonnan
e|n	én nem
kos|kaan	valaha, sohasem
pala|ta'	visszatérni
en palaja' = en palaa'	nem térek vissza
kansan|laulu	népdal

A melléknévi jelző egyes alakilag a jelzett szavával, pl.

mu\|i\|lle' ma\|i\|lle' *másokra földekre = más földekre*

1. lecke

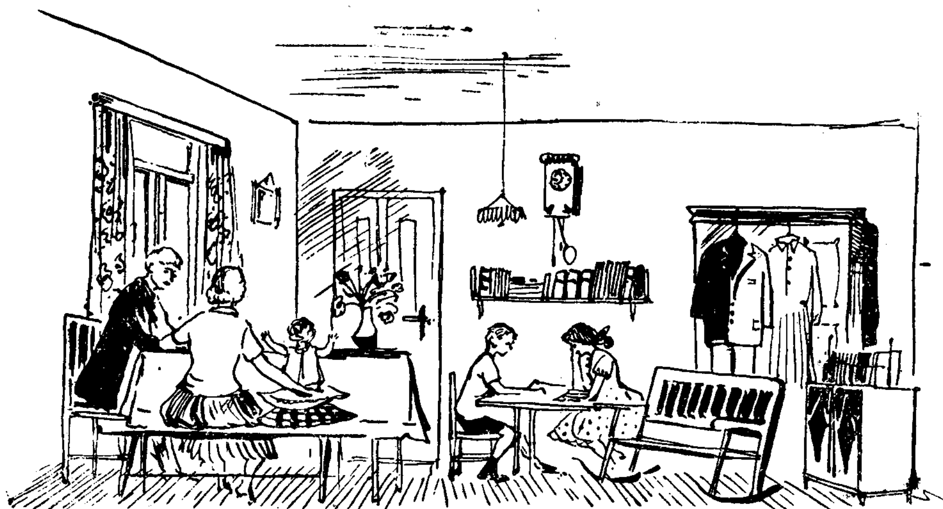
Névelő — Összetett állítmány

Tämä on pöytä.
1) *Ez (van) asztal.*
2) *Ez (van) egy asztal*
3) *Ez (van) az asztal.*

Huone

1. Täällä on huone. Siellä on ovi. Tuolla on ikkuna. Pöytä on täällä. Kaappi on siellä.

Tämä on seinä. Tuo on tuoli. Tämä on kirja. Tuo on paperi. Tuo tuolla on puku.

2. Tämä mies on herra Juhani Mäkinen. Tuo nainen on rouva Mäkinen. Tämä poika on Väinö Mäkinen. Hän on iso. Tuo tyttö on neiti Kirsti Mäkinen. Hän on pieni. Tuo poika on Matti. Hän on vielä aivan pieni.

Herra Mäkinen on isä. Isä on hyvä. Rouva Mäkinen on äiti. Hän on vielä nuori. Äiti on myös hyvä. Väinö on poika. Matti on myös poika. Kirsti on tyttö.

3. Pöytä on korkea. Se on ruskea. Tuoli on matala. Se on myös ruskea. Seinä on korkea. Se on vihreä. Tämä paperi täällä on valkoinen. Tuo paperi siellä on myös valkoinen. Tämä suuri kaappi on ruskea. Tuo pieni kaappi on keltainen. Tämä puku on musta. Tuo on harmaa. Tämä pieni kirja on punainen. Tuo iso kirja on sininen. Tämä pieni, matala pöytä on keltainen.

Sananlasku

Oma maa mansikka, muu maa mustikka.

Szavak

huone [huọne']	szoba
täällä	itt
on	van
siellä [şiẹllä]	ott
ovi	ajtó
tuolla [tu̯olla]	ott, amott
ikkuna = **akkuna**	ablak
pöytä [pöṷtä]	asztal
kaappi	szekrény
tämä	ez
seinä [şeịnä]	fal
tuo [tuo]	az, amaz
tuoli [tuọli]	szék
kirja [kiřja]	könyv
paperi	papír
puku	ruha
mies [miẹş]	férfi
herra	úr
Juhani	János
Mäkinen *(családnév)*	Mäkinen
nainen [naịnen]	nő, hölgy
rouva [rouva]	asszony, -né ; feleség
poika [poịka]	fiú
Väinö [Väinö] *(férfinév)*	Väinö
hän	
iso [işo]	nagy
tyttö	leány
neiti [neịti]	kisasszony
Kirsti *(női név)*	Kirsti ; Krisztina
pieni [piẹni]	kicsi, kis
Matti	Mátyás, Matyi
vielä [viẹlä]	még
aivan [aịvan]	egészen, egész ; úgy (van)
isä	apa
hyvä	jó
äiti [äịti]	anya
nuori [nuọri]	fiatal
myös [müöş]	szintén, **is**

korkea [kořkea]	magas
se	ez, az
ruskea [ru§kea]	barna
matala	alacsony
vihreä	zöld
valkoinen [val̀koi̯nen]	fehér
suuri	nagy
keltainen [kel̀tai̯nen]	sárga
musta [mu§ta]	fekete
harmaa [hařmā]	szürke; ősz
punainen [punai̯nen]	piros, vörös
sininen	kék
sana	szó
sanan|lasku [§a·nan-la§:ku]	közmondás
oma	saját
maa	föld, ország; vidék, falu; haza
mansikka [mañ§ikka]	földi eper, szamóca
muu	más
mustikka [mu§tikka]	fekete áfonya

Beszédgyakorlat

1. **Kuka?** *Ki? Kicsoda?*

Kuka tämä on?	Tämä on **herra Juhani Mäkinen.**
Kuka tuo nainen on?	Tuo nainen on **rouva Mäkinen.**
Kuka täällä on?	Täällä on **isä.**
Kuka siellä on?	Siellä on **äiti.**
Kuka on tuolla?	**Neiti Mäkinen** on tuolla.
Kuka on hyvä?	**Isä** on hyvä.
Kuka on nuori?	**Rouva Mäkinen** on nuori.
Kuka on pieni?	**Kirsti** on pieni.

2. **Mikä?** *Mi? Micsoda?*

Mikä tämä on?	Se on **ovi.**
Mikä tuo on?	Se on **ikkuna.**
Mikä on täällä?	Täällä on **pöytä.**
Mikä on tuolla?	Siellä on **tuoli.**
Mikä on valkoinen?	**Paperi** on valkoinen.
Mikä on pieni?	**Punainen kirja** on pieni.

3. **Missä?** *Hol?*

Missä on herra Mäkinen?	Hän on **täällä.**
Missä on Väinö?	Hän on **siellä.**
Missä Kirsti on?	Hän on **täällä.**
Missä on kaappi?	Se on **täällä.**
Missä kirja on?	**Siellä** se on.

4. **Millainen?** *Milyen?*

Millainen on isä?	Hän on **hyvä.**
Millainen on äiti?	Hän on myös **hyvä.**

Millainen on Väinö?	Hän on **iso.**
Millainen on Kirsti?	Hän on **pieni.**
Millainen on Matti?	Hän on aivan **pieni.**
Millainen on pöytä?	Se on **korkea.**
Millainen on seinä?	Se on myös **korkea.**
Millainen on tuoli?	Se on **matala.**

5. **Minkävärinen?** *Milyen színű?*

Minkävärinen on pöytä?	Se on **ruskea.**
Minkävärinen on tämä suuri kaappi?	Se on myös **ruskea.**
Minkävärinen on tuo pieni kaappi siellä?	Se on **keltainen.**
Minkävärinen on paperi?	Se on **valkoinen.**
Minkävärinen on tämä puku?	Se on **musta.**
Minkävärinen on tuo puku siellä?	Se on **harmaa.**

Nyelvtan

37. Névelő. A finnben sem határozott, sem határozatlan névelő nincs. Ezért a finn főnévnek — a beszédhelyzet és a mondat szerkezeti felépítése szerint — háromféle megfelelője lehet a magyarban: 1) névelőtlen főnév; 2) határozatlan névelős főnév; 3) határozott névelős főnév. Pl. Tämä on **poika** 1) *Ez fiú;* 2) *Ez egy fiú;* 3) *Ez a fiú.*

Ha mutató névmás áll jelzőként a főnév előtt, akkor a magyarban határozott névelőt szoktunk közbeékelni. Ha ezt elhanyagolnánk a fordításban, könnyen félreértés adódhatnék. Pl.

Tämä mies on Juhani Mäkinen.	*Ez a férfi Mäkinen János.*
Tämä on mies.	*Ez férfi.*
Tuo poika on Väinö Mäkinen.	*Az a fiú Mäkinen Väinö.*
Tuo on poika.	*Az fiú.*

Egyébként a finn is ki tudja fejezni szükség esetén a főnév határozott vagy határozatlan voltát, csak nem külön szóval (névelővel), hanem különféle mondattani eszközökkel.

38. Összetett állítmány. A finnben névszó nem állhat magában **állítmányként.** A jelentő mód jelen idejének harmadik személyében is ki kell tenni az állítmányi névszó mellett a „van" igét. Pl.

Tämä **on** mies.	*Ez (van) férfi.*
Isä **on** hyvä.	*Az apa (van) jó.*

A tiszta névszói állítmány csak különleges stílusértékkel fordul elő a finnben közmondásokban, a költői nyelvben s újságcikkek felirataiban. Pl. Oma maa **mansikka,** muu maa **mustikka** *Saját ország(unk, mint az) eper, más ország (mint a) fekete áfonya.*

39. Nominativus. A névszó (főnév, melléknév, számnév, névmás) ragtalan formáját alanyesetnek, latin néven nominativus-nak nevezzük. Ezt találjuk rendesen a szótárakban mint a névszó első főalakját.

Nominativusban **áll:**

1) az alany, pl.

Kaappi on tuolla.	*A szekrény ott van.*

2) az állítmány névszói része, pl.

Kirja on **sininen**. *A könyv kék.*

3) az alany és az állítmányi névszó melléknévi jelzője, pl.

Pieni Matti on **hyvä** poika. *A kis Matyi jó fiú.*

4) a főnév mint minősítő jelző, pl.

Tämä on **herra Juhani** Mäkinen. *Ez Mäkinen János úr.*

A finnben a címet, rangot, foglalkozást jelentő főnév jelzője a **tulajdonnévnek**; a keresztnév pedig jelzője a családnévnek.

40. Szórend. A finn szórend néhány jellegzetessége:

1) A finnben szabad szórend van. A mondatrészek sorrendjét a beszélő pillanatnyi tudatállapota és beszédszándéka szabályozza — éppúgy, mint a magyarban. Például ha a mondat alanya már ismert (határozott), akkor az elöl áll a mondatban, ha azonban új, eddig ismeretlen (határozatlan), akkor a mondat végére kerül. Pl.

Poika on täällä. *A fiú itt van.*
Siellä on **tyttö**. *Ott van egy leány.*

Vannak azonban a finn szórendnek bizonyos mérvű kötöttségei is.

2) Kötött többé-kevésbé az alany és az igei állítmány szórendje. Itt két szórendi forma lehetséges.

Egyenes a szórend akkor, ha az alanyt (1) nyomban követi az igei állítmány (2). A mondat vagy az alannyal kezdődik, vagy valami más mondatrész előzi meg. Az egyenes szórend a finnben igen gyakori. Pl.

1	2	
Isä	**on**	hyvä

	1	2
Mikä	**tämä**	**on?**

Fordított a szórend akkor, ha az alany (1) az igei állítmány (2) után következik. Ez akkor szokott előfordulni, ha a mondat élére nem az alany kerül, hanem valamely más mondatrész. Ez a szórend tehát változata a fenti második típusnak. Pl.

	2	1
Siellä	**on**	**ikkuna.**

3) A melléknévi jelző (1) megelőzi jelzett szavát (2), akárcsak a magyarban. Pl.

	1	2
Matti on	**pieni**	**poika.**

A költői nyelvben gyakori a fordított szórend: a melléknévi jelző (1) a jelzet szó (2) után áll. Pl. **Tule**, tule, **tyttö nuori** = **nuori tyttö (36).**

4) A főnév, mint minősítő jelző (1) szintén megelőzi a jelzett szavát. A magyartól eltéroen a keresztnév a családnév előtt áll. A címet, rangot, foglalkozást jelentő szó pedig megelőzi a tulajdonnevet. Pl.

1	2	
Juhani	**Mäkinen**	on täällä

	1	2
Se on	**herra**	**Juhani Mäkinen.**

Gyakorlatok

1. *Írjuk ki a szójegyzékből külön-külön oszlopba a főneveket és a mellékneveket, s alkossunk belőlük mondatokat erre a mintára :* Kirja on pieni.
2. *Feleljünk írásban a következő kérdésekre :* Mikä tämä on? Mikä tuo on? Kuka tämä herra on? Kuka tuo nainen on? Kuka on hyvä? Kuka on nuori? Mikä on punainen? Mikä on matala? Missä on Väinö? Millainen hän on? Missä on Kirsti? Millainen tyttö hän on? Millainen on Matti? Millainen on tämä tuoli? Minkävärinen se on? Millainen on tuo kirja? Minkävärinen se on? Minkävärinen on tämä puku? Minkävärinen on ovi? Minkävärinen on ikkuna? Minkävärinen on tämä pieni kaappi?
3. *Fordítsuk finnre a következő mondatokat :* Itt van egy asztal. A szék amott van. Ott van egy szekrény. A könyv itt van. Ez az asztal nagy. Az az asztal kicsi. Ez a szék alacsony. Az a szék magas. Itt van egy barna szekrény. Ott van egy fehér szekrény. Ez az úr Mäkinen János. Ő jó apa. Mäkinenné (= Mäkinen asszony) jó anya. Ő még fiatal hölgy. Väinö fiú. Kirsti leány. Matyi egészen kis fiú. Ez a fal fehér. Ez barna ruha. Az fekete. Ez egy egészen kis ország. A földi eper jó.

2. lecke

Genitivus

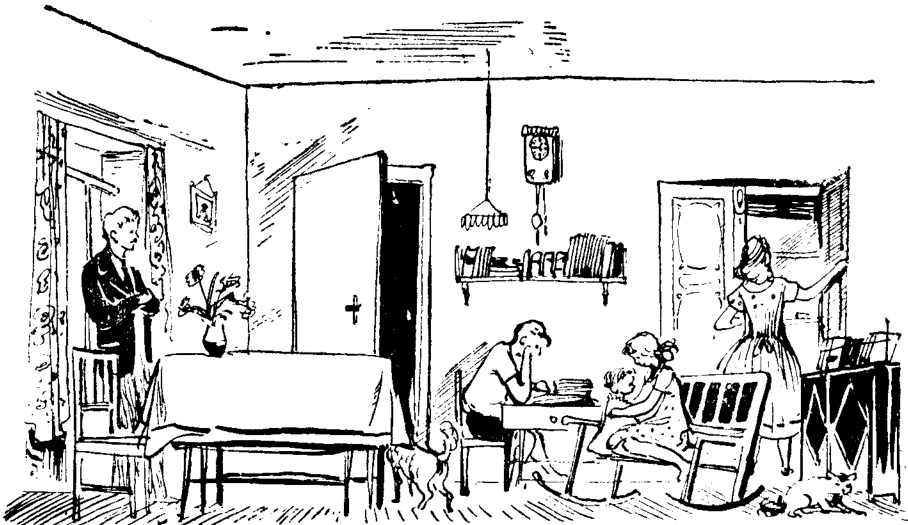
	birtokos	birtok
Tämä on *Ez*	**poja|n** *a fiú(nak*	**kirja.** *a) könyve.*

Az ige

	egyes 3. sz.	infinitivus
Hän *(Ő)*	**aiko|o** *akar*	**luke|a.** *olvasni*

Perhe

1. Tämä on opettaja Juhani Mäkisen kahden huoneen ja keittiön asunto. Herra Mäkinen on erinomainen opettaja ja tavattoman hyvä isä. Rouva Mäkinen on erinomaisen hauska nuori nainen. Ison pojan nimi on Väinö. Hän on Helsingin normaalilyseon ensimmäisen luokan oppilas. Tytön nimi on

Kirsti. Kirsti on kymmenen vuoden vanha ja ihastuttavan kaunis. Hän on aivan äidin näköinen. Pienen pojan nimi on Matti. Hän on vuoden vanha ja hauskan näköinen lapsi.

2. Isä seisoo tuon ikkunan vieressä. Hän keskustelee äidin kanssa. Äiti seisoo ison, ruskean kaapin vieressä. Väinö istuu pienen, metrin pituisen pöydän ääressä ja lukee. Kirsti osaa myös lukea ja kirjoittaa. Hän leikkii nyt pienen Matin kanssa.

Tämä pieni kirja on rouva Mäkisen. Tuo iso kirja on herra Mäkisen. Tämä kaunis, punainen kirja on Kirstin.

Tämä kaappi on Väinön. Se on pieni ja matala. Sen väri on keltainen. Tämän keltaisen kaapin vieressa makaa pieni kissa. Se on Kirstin. Koira juoksee nyt ulos. Se on Väinön. Koira puree.

3. Alkaa jo pimetä. Väinön on mahdoton enää lukea ja kirjoittaa. Hänen tulee nälkä. Hän haluaa jo syödä. Kirstin on myös nälkä. Pieni Matti alkaa itkeä. Hänen on jano.

Illallinen on pian valmis.

Illallisen jälkeen isä menee naapurin luo. Siellä hän aikoo keskustella vanhan naapurin kanssa. Väinön on pakko lukea edelleen. Han saa myös kirjoittaa. Kirsti on pieni lapsi : hänen täytyy mennä maata.

Sananlasku

Järki miehen terä veitsen kunnia.

Szavak

perhe [peȓhe'] , **-een**	család
opettaja, -n	tanító
kaksi, kahden	kettő, két
ja	és, s
keittiö, -n	konyha
asunto, asunnon	lakás
erinomainen, -sen	kitűnő, rendkívüli
tavaton, tavattoman	roppant, rendkívüli
hauska, -n	kedves, kellemes, csinos ; érdekes
nimi, -en	név
Helsinki, Helsingin	Helsinki
normaali|lyseo, -n	gyakorló gimnázium
ensimmäinen, -sen	első
luokka, luokan	osztály
oppilas, oppilaan	tanuló ; tanítvány
kymmenen, -	tíz
vuosi, vuoden	év, esztendő
vanha, -n	öreg, idős ; régi
ihastuttava, -n	elragadó, bájos
kaunis, kauniin	szép
näköinen, -sen *(gen.)*	(valamilyen) kinézésű, hasonló (vmihez)
lapsi, -en	gyermek
seiso|a [ṣeịṣoa']	állani
vieressä *(gen.)*	(valami) mellett
keskustel|la [keṣkuṣtella']	beszélgetni
kanssa *(gen.)*	-val/-vel (együtt)
istu|a [iṣtua']	ülni ; leülni
metri, -n	méter
pituinen, -sen *(gen.)*	(vmilyen) hosszúságú, hosszú
ääressä *(gen.)*	mellett, -nál/-nél

luke|a [lukea']	olvasni, tanulni; számlálni
osa|ta [oṣata']	tudni, képes lenni
kirjoitta|a [kirjoi̯ttā']	írni
leikki|ä [lei̯kkiä']	játszani
nyt	most
väri, -n	szín
makaa	fekszik
maa|ta [māta']	feküdni
kissa, -n	macska
koira, -n	kutya
juoksee	szalad, fut
juos|ta [juoṣta']	szaladni, futni
ulos	ki, kifelé
pur|ra [purra']	harapni, marni; csípni, szúrni
alka|a [alkā']	kezdeni, kezdődni
jo	már
pime|tä [pimetā']	(be)sötétedni
mahdoton, mahdottoman	lehetetlen
enää *(tagadó értelemben)*	már (nem)
tul|la [tulla']	jönni; lenni, válni; kelleni
nälkä, nälän	éhség
halu|ta [haluta']	kívánni, óhajtani, akarni
syö|dä [ṣüödä']	enni
itke|ä [itkeä']	sírni
jano, -n	szomjúság
illallinen, -sen	vacsora
pian	nemsokára, mindjárt, csakhamar
valmis, valmiin	kész
jälkeen *(gen.)*	(vmi) után
men|nä [mennä']	menni
naapuri, -n	szomszéd
luo [luo̯'] *(gen.)*	-hoz/-hez/-höz
aiko|a [ai̯koa']	szándékozni, akarni
pakko, pakon	kényszerűség, kénytelenség
edelleen	tovább, továbbra
saa|da [ṣāda']	kapni; szabad lenni; -hatni/-hetni
täyty|ä [täütüä']	kelleni, kénytelen lenni
järki, järjen	ész
terä, -n	él(e vminek)
veitsi, -en	kés
kunnia, -n	tisztelet, becsület, dísz

Beszédgyakorlat

1. **Kenen?** *Kinek ... -je? Kinek?*

Kenen asunto on tämä?	Se on **herra Mäkisen** asunto.
Kenen nimi on Väinö?	Se on **ison pojan** nimi.
Kenen nimi on Kirsti?	Se on **tytön** nimi.
Kenen näköinen hän on?	Hän on **äidin** näköinen.
Kenen täytyy mennä maata?	**Pienen lapsen** täytyy mennä maata.

2. **Kenen on?** *Kié?*

Kenen on tämä asunto?	Se on **Mäkisen perheen.**
Kenen on tämä pieni kirja?	Se on **äidin.**

Kenen on tuo iso kirja?	Se on **isän.**
Kenen on pieni, valkoinen kaappi?	Se on **Matin.**
Kenen on kissa?	**Se on Kirstin.**

3. *Főnévi igenév:*	*Egyes 3. személy:*
Isä aikoo **keskustella.**	Isä **keskustelee.**
Äiti haluaa **seisoa.**	Äiti **seisoo.**
Kirsti osaa **lukea.**	Kirsti **lukee.**
Hän osaa myös **kirjoittaa.**	Hän **kirjoittaa.**
Hän aikoo **leikkiä.**	Hän **leikkii.**
Väinön on pakko **istua.**	Hän **istuu.**
Alkaa jo **pimetä.**	Jo **pimenee.**
Isän täytyy **mennä** naapurin luo.	Hän **menee** naapurin luo.
Väinö saa **syödä.**	Hän **syö.**

4. *Finnes kifejezések:*

Hänen tulee nälkä.	*Ő megéhezik.*
Matin tulee jano.	*Mátyás megszomjazik.*
Hänen on nälkä.	*Ő éhes.*
Matin on jano.	*Mátyás szomjas.*
Kirsti on kymmenen vuoden vanha.	*Kirsti tízéves.*
Hän on äidin näköinen.	*Ő az anyjára ütött.*
Matti on hauskan näköinen lapsi.	*Matyi kedves arcú gyermek.*
Väinö saa kirjoittaa.	*Väinö-nek szabad írnia.*
	Väinö írhat.
Pieni lapsi menee maata.	*A kis gyermek lefekszik.*

Nyelvtan

41. A genitivus alakja. A birtokviszony a birtokosnak és a birtokszónak a kapcsolata. A birtokost formája szerint birtokos esetnek, latin szóval genitivusnak nevezzük. Szófaja szerint a genitivus is, meg amire vonatkozik (a birtokszó) is, főnév legtöbbször. A genitivust azonban más értelemben is használják, nemcsak birtokosként: ilyenkor más szófaj is állhat genitivusban, s a genitivus bármilyen szóra vonatkozhatik.

A genitivus ragja az egyes számban

-n

A birtokszó általában ragtalan. A magyarban ezzel szemben a birtokos lehet ragtalan vagy *-nak/-nek* ragos, a birtokszó pedig mindig személyragos szóalak. Pl.

opettaja|n asunto	1) *a tanító lakás|a*
	2) *a tanító|nak a lakás|a*

42. A genitivus szórendje. A finnben a genitivus megelőzi azt a szót, amelyre vonatkozik. Pl.

pojan nimi	*a fiú neve*
hauskan näköinen	*kedves arcú*
ihastuttavan kaunis	*elragadóan szép*
hänen on nälkä	*ő éhes*
Väinön täytyy lukea	*Väinö-nek tanulnia kell*
ikkunan vieressä	*az ablak mellett*

A költői nyelvben gyakori a fordított szórend is, ahol a genitivus a főszava után áll. Pl. (2):

maa kallis **isien** — **isien** kallis maa

43. A genitivus használata. A genitivus a mondatban legtöbbször birtokos jelző, de — ritkábban — lehet más mondatrész is.

Genitivusban áll:

1) a birtokos jelző; pl.

Tämä on **opettajan** asunto. — *Ez a tanító(nak a) lakása.*

2) a személy neve — mint részeshatározó — ilyenféle személytelen (azaz csak egyes 3. személyben használt) igei kifejezések mellett: **täytyy** *kell*, **on pakko** *kénytelen*, **on mahdoton** *lehetetlen* stb.; pl.

Hänen täytyy mennä maata. — *Neki le kell feküdnie.*

3) a személy neve — ugyancsak mint részeshatározó — közérzetet jelölő kifejezések mellett; pl.

Pojan tulee nälkä. — *A fiú megéhezik.*

4) az állítmányként álló birtokos: ez a magyar *-é* birtokjeles szónak felel meg; pl.

Tämä kirja on **pojan.** — *Ez a könyv a fiúé.*

Itt tulajdonképpen egy kihagyásos birtokviszonnyal van dolgunk: **pojan** = **pojan kirja**

5) a főszó helyét vagy tulajdonságát jelölő szó; az ilyen genitivusnak a magyarban *-i*, *-s*, *-ú*/*-ű* képzős melléknévi jelző a megfelelője; pl.

Tämä on **Helsingin** normaalilyseo. — *Ez a helsinki (= helsinki-i) gyakorló gimnázium.*

6) a mértéket vagy egyéb vonzatot jelölő szó ilyenféle melléknevek mellett **pituinen** *(vmilyen) hosszúságú*, **vanha** *(vmilyen) idős*, **näköinen** *(vmilyen) kinézésű (vmihez) hasonló* stb.; pl.

Tämä pöytä on **metrin** pituinen. — *Ez az asztal egy méter hosszú(ságú).*

7) a melléknév mint egy másik melléknév módhatározója, pl.

Rouva Mäkinen on **erinomaisen** hauskannainen. — *Mäkinen-né roppant csinos hölgy.*

8) legtöbb névutó vonzata, pl.

Hän keskustelee **äidin** kanssa. — *Ő az anyával beszélget.*

44. **A névszó két főalakja.** A névszóknak legalább két főalakját kell ismernünk, hogy a ragozásában eligazodhassunk. A két főalak:

1. az egyes nominativus
2. az egyes genitivus

A második főalaknak rövidített jelzését adjuk:

1. ha a genitivus alakilag azonos a nominativus-szal; ez csak néhány **-n** végű szónál fordul elő, s csak a genitivusban jelentkező **n**-et fogjuk fel ragnak ilyenkor, a nominativus **n**-jét nem; a második főalakot csupán egy vonalkával jelezzük, pl.

kymmenen, - — **kymmenen, kymmenen**

2. ha a második főalak csak a végződésben különbözik az első főalaktól, ilyenkor csak a végződést jelezzük, pl.

tuoli, -n — **tuoli, tuolin**

3. azoknál az **-e** végű szavaknál, amelyeknek genitivusában az **n** rag előtt hosszú **ee** hangzó jelentkezik ; ilyenkor második főalakként csak az **-een** végződést adjuk meg, pl.

perhe, -een — **perhe, perheen**

4. a **-nen** végű szavaknál, amelyeknek genitivusában **-sen** végződést találunk a nominativusi **-nen** helyett ; a második főalak helyén csak a **-sen** végződést jelöljük, pl.

erinomainen, -sen — **erinomainen, erinomaisen**

5. azoknál az **-i** végű szavaknál, amelyeknek genitivusában az **-n** rag előtt az **i** helyett **e**-t találunk, második főalakként csak egy **-en** végződést jelölünk, pl.

nimi, -en — **nimi, nimen**

Minden más esetben teljes egészében kiírjuk a második főalakot is.

A két főalaknak egymással való egybevetése megmutatja, hogy a szó tövében van-e fokváltakozás, vagy nincs **(33, 34, 35)**.

Fokváltakozásos szavak esetén legtöbbször az első főalak képviseli az erős fokot, a második főalak a gyenge fokot. Pl.

Erős	Gyenge
asunto	**asunnon**

Előfordul azonban a fordított sorrend is : az első főalak képviseli a gyenge fokot, a második az erőset. Pl.

Gyenge	Erős
tavaton	**tavattoman**

45. **Névszótövek.** A járulékelemeket — ragokat, jeleket, képzőket — a szó tőalakjához függesztjük. A névszók tövek szempontjából kétfélék : egytövűek és kéttövűek

Egytövűek azok a névszók, amelyeknek csak magánhangzóra végződő töve van. Ezt magánhangzós vagy teljes tőnek nevezzük.

Kéttövűek azok, amelyeknek a magánhangzós vagy teljes töve mellett van egy mássalhangzóra végződő tőalakja is. Ez utóbbit mássalhangzós vagy csonka tőnek nevezzük.

A névszó teljes tövét úgy kapjuk meg, hogy a második főalak (a genitivus) **-n** ragját elhagyjuk. Pl. **tuoli, -n** *szék* második főalakja : **tuoli|n,** teljes töve : **tuoli-.**

Ha fokváltakozásos szóval van dolgunk, s a második főalak gyenge alakot képviseli, akkor az első főalakkal való egybevetés alapján következtethetjük ki a teljes tő eredeti (erős) alakját. Pl. **pöytä, pöydän** *asztal* teljes (gyenge)töve a második főalakból elvonva: **pöytä-**, ennek eredeti, erős változata — az első főalakkal való egybevetés útján kikövetkeztetve : **pöytä-.**

Előfordul, hogy a teljes erős tőalak kikövetkeztetésében a nominativus vizsgálata nem vezet célhoz. Ilyenkor pusztán a fokváltakozás típusainak pontos ismerete segít **(34).** Pl. **vuosi, vuoden** *év* második főalakjából elvont teljes töve : **vuode-.** Tudjuk azonban, hogy a **d** zárt szótagban a **t** gyenge foka ; így a szó teljes erős tőalakja nem lehet más, mint : **vuote-.**

46. Névutók genitivus-szal. A finn nyelvnek gazdag névutórendszere van, akárcsak a magyarnak. A finn névutónak a magyarban is gyakran névutó, olykor azonban valamilyen határozórag felel meg.

A finn névutók legnagyobb része genitivus-szal áll: azaz az előtte álló **névszó** genitivusba kerül. Pl. **ikkuna|n vieressä** jelentése szóról szóra: *az ablaknak mellette,* a mai magyar nyelvszokás szerint azonban : *az ablak mellett.*

Egyelőre öt, genitivus-szal álló névutót tanultunk:

kanssa	Isä keskustelee **äidin kanssa.**
vieressä	Äiti seisoo **kaapin vieressä.**
ääressä	Väinö istuu **pöydän ääressä.**
jälkeen	**Illallisen jälkeen** hän menee maata.
luo	Isä menee **naapurin luo.**

47. A jelző egyeztetése. Egyeztetés szempontjából a jelző kétféleképpen viselkedik.

1) A melléknévi (számnévi, névmási) jelző a finnben egyezik a jelzett szavával: ugyanolyan számban és esetben áll, mint az. Ebben a finn nyelvhasználat eltér a magyartól: nyelvünkben ugyanis a jelző ragozatlanul áll a jelzett szó előtt (s csak az utójelző egyezik a jelzett szóval). Pl. **Piene|n poja|n** nimi on Matti — szó szerint: *A kicsinek, a fiúnak neve Matyi,* magyar módra: *A kis fiúnak a neve Matyi.*

2) Ezzel szemben a főnév mint minősítő jelző ragozatlan a finnben: nem egyezik alakilag a jelzett szavával. A családnév előtt álló keresztnév, továbbá a tulajdonnév előtt álló, címet, rangot, foglalkozást jelentő szó tehát sohasem egyezik a jelzett szóval (vö. **39:** 4; **40:** 4). Pl. Tämä on **opettaja Juhani Mäkisen** asunto. *Ez Mäkinen János tanítónak a lakása* (szó szerint: *a tanító János Mäkinen-nek a lakása).*

48. 1. infinitivus. Főnévi igenév — latin nevén: infinitivus — több is van a finnben. Az ún. első infinitivus az ige első (szótári) főalakja. A finn szótárak ebben az alakban szokták megadni az igét. A finn 1. infinitivusnak a magyarban a *-ni* végű főnévi igenév felel meg.

Az 1. infinitivus képzőjének a finnben többféle változata van. Ezeknek a képzőváltozatoknak csak az a közös vonásuk, hogy mindegyikben **a/ä** magánhangzó szerepel, továbbá, hogy a tulajdonképpeni képző után mindig véghehezet áll. A véghehezet persze nincs jelölve a rendes helyesírásban, de a kiejtés szempontjából mindig számon kell tartani (**16**; **17**: 6).

Az 1. infinitivus képzői:

Képző	Példa	Hanghelyzet
-a/-ä	**seiso|a**	rövid mgh. után
-da/-dä	**saa|da** **syö|dä**	hosszú mgh. diftongus } után
-la/-lä	**keskustel|la**	**l** után
-ra/-rä	**pur|ra**	**r** után
-na/-nä	**men|nä**	**n** után
-ta/-tä	**juos|ta** **halu|ta**	**s** után mgh. után

49. Igetövek. Tövek szempontjából az igék is kétfélék : egytövűek és kéttövűek akárcsak a névszók.

1) Egytövűek azok az igék, amelyeknek csak magánhangzós (teljes) töve van. Egytövűek mindazok, amelyeknek első főalakjában az infinitivus végződése:

-a/-ä
-da/-dä

Ha elhagyjuk ezeket a végződéseket, megkapjuk az ige egyetlen — magánhangzós, teljes — tövét. Pl. **seiso|a** *állani* egytövű ige, töve : **seiso-** ; **saad-da** *kapni* szintén egytövű, tőalakja : **saa-**. (A **-da/-dä** végű igékre vonatkozó kivételt l. **77**).

Az egytövű igéknek egy része fokváltakozásos **(33)**. A magánhangzós (teljes) tőalaknak ilyenkor két változata van : erős és gyenge fokú változat. Pl. a **luke|a** *olvasni* ige teljes erős töve : **luke-**, teljes gyenge töve : **lue-** (vö. **34** : 5).

2) Kéttövűek azok az igék, amelyeknek a magánhangzós, teljes tövük mellett van mássalhangzós, csonka tövűk is. Ezek arról ismerhetőek fel, hogy az első főalakban az infinitivus végződése:

-la/-lä
-ra/-rä
-na/-nä
-ta/-tä

Ha ezeket a végződéseket elvágjuk, megkapjuk a kéttövű igének a mássalhangzós (csonka) tövét. Meg kell azonban jegyezni, hogy ha a **-ta/-tä** végződés előtt magánhangzó áll, akkor a végződés leválasztása útján kapott szóalakot meg kell toldani **t**-vel, hogy eljussunk az ige csonka tövéhez. Pl. **men|nä** *menni* kéttövű ige, csonka töve : **men-**; **halu|ta** *kívánni* szintén kéttövű, csonka töve : **halut-**.

A kéttövű igék is lehetnek fokváltakozásosak **(33)**. Ezeknél a teljes tő rendesen az erős fokot képviseli, a csonka tő pedig a gyenge fokot. Pl. a **maa|ta** *feküdni* ige teljes erős töve : **makaa-**, csonka gyenge töve : **maat-** (vö. **34** : 5; **35** : 4).

50. Az ige egyes 3. személye. Az ige jelen idejű egyes 3. személyű alakjában a teljes tő szerepel. Ehhez járul a személyrag, amelynek két változata van :

Tővégződés	Példa	Személyrag
rövid mgh.	**alka|a** **seiso|o** **mene|e** **leikki|i** **halua|a**	tővéghangzó nyújtása
hosszú mgh. diftongus	**saa** **syö**	**ø**

Gyakorlatok

1. *Adjuk meg a következő genitivus-alakokhoz a nominativusi formát* : **huoneen, oven, ikkunan, pöydän, kaapin, tämän, seinän, tuon, tuolin, kirjan, paperin, puvun, miehen, herran, Juhanin, Mäkisen,, naisen, rouvan, pojan, Väinön, hänen, ison, tytön, neidin, Kirstin**

pienen, Matin, isän, hyvän, äidin, nuoren, korkean, sen, ruskean, matalan, vihreän, valkoisen, suuren, keltaisen, mustan, harmaan, punaisen, sinisen, sananlaskun, oman, maan, mansikan, muun, mustikan.

2. *Egészítsük ki a következő mondatokat a zárójelbe foglalt névszó genitivusával:* Tämä on (herra Mäkinen) asunto. Se on pieni (huone ja keittiö) asunto. Tämä poika on (tavaton) hyvä oppilas. Tuo pieni poika on (kaksi — vuosi) vanha. (Iso poika) kaappi on keltainen. Tuo valkoinen kaappi on (pieni poika). (Tämä tuoli) väri on musta. (Tuo pieni tuoli) väri on valkoinen. Matti on (hauska) näköinen lapsi. Väinö on (ensimmäinen luokka) oppilas. Tämä on (tuo oppilas) kirja. (Tämä puku) väri on musta. (Tuo puku) väri on ruskea. (Rouva Mäkinen) lapsi on pieni. (Pieni lapsi) nimi on Matti. Väinö keskustelee (tyttö) kanssa. Hän seisoo (kaappi) vieressä. Kirsti menee (äiti) luo. (Hän) on nälkä. (Illallinen) jälkeen hän menee maata.

3. *Írjunk feleletet a következő kérdésekre:* Kenen asunto on tämä? Minkä suuruinen *(milyen nagyságú, mekkora)* se on? Missä opettaja nyt on? Kenen kanssa hän keskustelee? Kenen luo hän menee illallisen jälkeen? Mikä on ison pojan nimi? Missä hän istuu? Kuka lukee? Kuka osaa vielä lukea ja kirjoittaa? Kuinka *(milyen)* vanha on Kirsti? Minkä (mikä *genitivusa)* näköinen hän on? Kenen kanssa hän leikkii? Mikä puree? Kenen täytyy mennä maata?

4. *Fordítsuk finnre:* Mäkinen János úr lakása rendkívül szép. Az egy kis, két szoba-konyhás lakás. Mäkinen úr fia, Väinö, a helsinki gyakorló gimnázium tanulója. Neki most írnia és olvasnia kell. A kislány neve Kirsti. Kirsti egy fiatal, tíz éves (= tíz év idős) leány. Ő az anyához, Väinö az apához hasonlít. Ki éhes? Väinö éhes. A kislány is éhes. Ki szomjas? A kisfiú szomjas. Mi a kisfiúnak a neve? Matyi. Most sír. Ez az asztal kicsi, egy méter hosszú. E mellett a kis asztal mellett ül Väinö. Ír és olvas. A nagy, barna szekrény mellett fekszik a kisleány fehér macskája. Ez a kés a nagy fiúé. Az ész a férfi dísze.

3. lecke

Accusativus — Birtokos személyrag — Többes szám

Lapse|t kutsu|vat hyvä|t ystävä|nsä luokse|en.
A gyermekek meghívják jó barátaikat magukhoz.

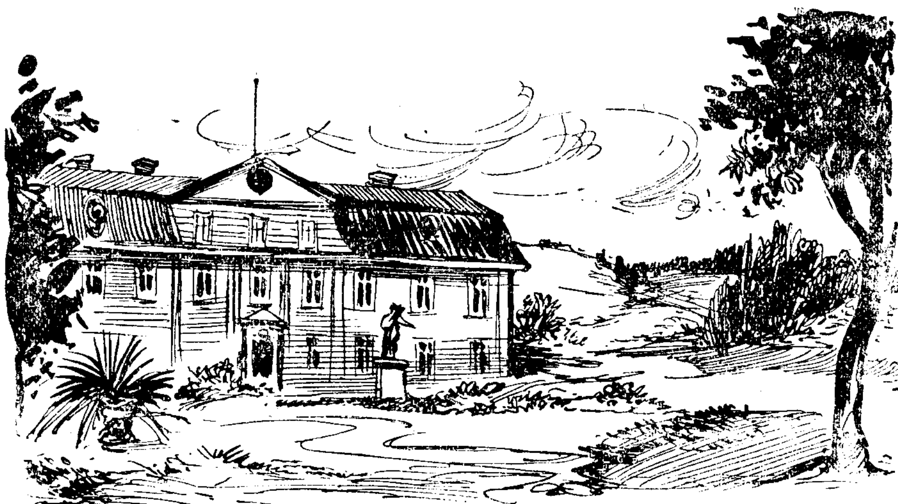
Koulu loppuu

1. Koulu loppuu. Lyseolaiset suorittavat tutkinnon. Kaikki oppilaat istuvat kädet ristissä opettajansa edessä.

Väinö vie tutkinnon jälkeen hyvin kauniin todistuksen kotiin. Isä, äiti ja pikku sisar ottavat hänet iloisesti vastaan. Väinö on hyvin onnellinen. Hän on nyt jo toisen luokan lyseolainen.

Kesäloma alkaa. Pojat ja tytöt jättävät koulun.

2. Opettaja Mäkisen vanha ystävä, insinööri Lahtinen, asuu Jyväskylän kaupungin läheisyydessä. Hänen huvilansa on pieni, mutta hyvin kaunis, punainen talo. Se sijaitsee metsän ja järven välissä. Ympäristö tarjoaa ihanan näyn. Täältä näkee kukoistavat laaksot ja korkeat vuorenhuiput.

Insinöörin pojan nimi on Oiva. Hänen tyttärensä — Aino — on hauska pikku tyttö. Oiva on lyseolainen. Aino on kansakoulun oppilas.

Lapset kirjoittavat kirjeen. He kutsuvat Mäkiset — hyvät ystävänsä — luokseen.

3. Väinö ja Kirsti ottavat ystävällisen kutsun mielellään vastaan. He jättävät isän, äidin ja pikku Matin kotiin. Ulkona sataa rankasti. He ostavat kuitenkin ensi luokan liput ja matkustavat sadetakit mukanaan Lahtisen perheen luo.

He asuvat koko kesän siellä.

Sananparsi

Jumala mielen antaa,
humala mielen ottaa.

Szavak

koulu, -n	iskola
loppu|a	véget érni, befejeződni; (el-, ki)fogyni
lyseolainen, -sen	gimnazista, középiskolás, diák
suoritta|a	(el)végezni, (el)intézni, eszközölni, letenni
tutkinto, tutkinnon	vizsga
kaikki	mind(en), mindenki, valamennyien
käsi, käden	kéz
ristissä	keresztben, karban, karba téve
edessä *(hsz.; névutó gen.)*	elül; előtt
vie|dä	vinni, elvinni
hyvin	jól; igen, nagyon
todistus, todistuksen	bizonyítvány
kotiin	haza, hazafelé, odahaza
pikku *(rlan)*	kis, kicsike
sisar, -en	lánytestvér, nővér
otta|a	(el-, fel)venni, vinni
vastaan	ellen, szemben
otta|a vastaan	(el)fogadni
iloinen,-sen = **riemuinen, -sen**	örvendező, vidám
ol|la	lenni
onnellinen, -sen	boldog, szerencsés
toinen, -sen	második; egyik, másik: más
kesä, -n	nyár
loma, -n	szünet, szünidő, vakáció, szabadság
jättä|ä	(el-, ott-, oda)hagyni
ystävä, -n	barát
insinööri, -n	mérnök
Lahtinen, -sen *(családnév)*	Lahtinen
asu|a	lakni
Jyväskylä, -n *(város neve)*	Jyväskylä
kaupunki, kaupungin	város
läheisyydessä *(névutó gen.)*	közelében
huvila, -n	nyaraló, villa
mutta	de, azonban
talo, -n	ház
sijai|ta	feküdni, elterülni, elhelyezve lenni, lenni
metsä, -n	erdő
järvi, -en	tó

välissä *(névutó gen.)*	közt
ympäristö, -n	környék, környezet
tarjo|ta	nyújtani, kínálni; megvendégelni; felszolgálni, feltálalni
ihana, -n	gyönyörű, pompás
näky, näyn	látvány; látás, látomás
täältä	innen
näh|dä (näke|e)	látni (lát)
kukoistava, -n	virágzó
laakso, -n	völgy
vuori, -en	hegy
huippu, huipun	csúcs
Oiva, -n *(férfinév)*	Oiva
tytär, tyttären	leánya (vkinek)
Aino, -n *(női név)*	Aino
kansa, -n	nép
kirje [kirje'], **-een**	levél
kutsu|a	(meg)hívni
luokse [luokse'] *(névutó gen.)*	-hoz/-hez/-höz
luokseen	hozzá, hozzájuk; magához, magukhoz
ystävällinen, -sen	barátságos, baráti, kedves
kutsu, -n	meghívás
mielellä|än	(ők, ők) szívesen
jättä|ä kotiin	otthon hagyni (tkp. odahaza hagyni)
ulkona	kint, odakint
sata|a	esni (az eső)
rankka, rankan	erős, zuhogó, szakadó
osta|a	venni, vásárolni, váltani
kuitenkin	(de) mégis, azonban
ensi *(rlan)*	első; legelső; legközelebbi, következő
lippu, lipun	jegy; zászló, lobogó
matkusta|a	utazni
sade [sade'], **sateen**	eső
takki, takin	kabát
sade|takki [sadettakki], **-takin**	esőkabát
mukana, mukaan *(névutó gen.)*	-val/-vel (együtt)
mukanaan	vele, velük; magával, magukkal
koko *(rlan)*	egész
sanan|parsi, -parren	szólás, szólásmód
jumala, -n	isten
mieli, -en	ész; kedv; nézet, vélemény
anta|a	adni; hagyni, engedni
humala, -n	komló; ittasság, részegség

Beszédgyakorlat

1. Ketkä? *Kik?*

Ketkä suorittavat tutkinnon? — **Lyseolaiset** suorittavat tutkinnon.
Ketkä istuvat opettajan edessä? — **Oppilaat** istuvat opettajan edessä.
Ketkä ottavat Väinön iloisesti vastaan? — **Isä, äiti** ja **Kirsti** ottavat hänet iloisesti vastaan.
Ketkä jättävät koulun? — **Pojat** ja **tytöt** jättävät koulun.
Ketkä kirjoittavat kirjeen? — **Oiva** ja **Aino** kirjoittavat kirjeen.
Ketkä ottavat kutsun vastaan? — **Mäkiset** ottavat sen vastaan.
Ketkä matkustavat? — **Väinö** ja **Kirsti** matkustavat.

2. **Kenet?** *Kit?* **Ketkä?** *Kiket?*
Minkä? *Mit?*

Minkä lyseolaiset suorittavat?	He suorittavat **tutkinnon.**
Minkä Väinö vie kotiin?	Hän vie kotiin **kauniin todistuksen.**
Kenet isä ja äiti ottavat vastaan?	He ottavat vastaan **Väinön.**
Minkä lapset jättävät?	He jättävät **koulun.**
Millaisen näyn huvilan ympäristö tarjoaa?	Se tarjoaa **kauniin näyn.**
Minkä lapset kirjoittavat?	He kirjoittavat **kirjeen.**
Ketkä he kutsuvat luokseen?	He kutsuvat luokseen **Mäkiset.**
Ketkä Väinö ja Kirsti jättävät kotiin?	He jättävät kotiin **isän, äidin** ja **pikku sisaren.**

3. **Kuinka?** *Hogyan? Milyen?*
Kuinka kauan? *Meddig?*

Kuinka oppilaat istuvat?	He istuvat **kädet ristissä.**
Kuinka isä ja äiti ottavat Väinön vastaan?	He ottavat hänet **riemuisesti** vastaan.
Kuinka Mäkiset ottavat kutsun vastaan?	He ottavat sen **mielellään** vastaan.
Kuinka sataa?	Sataa **rankasti.**
Kuinka Väinö ja Kirsti matkustavat?	He matkustavat **sadetakit mukanaan.**
Kuinka kauan he siellä asuvat?	He asuvat siellä **koko kesän.**

4. *Egyes szám:*	*Többes szám:*
Koulu loppuu.	**Koulut loppuvat.**
Lyseolainen suorittaa tutkinnon.	**Lyseolaiset suorittavat tutkinnot.**
Hän vie kauniin todistuksen kotiin	**He vievät kauniit todistukset** kotiin.
Lahtinen asuu täällä.	**Lahtiset asuvat** täällä.
Huvila sijaitsee täällä.	**Huvilat sijaitsevat** täällä.
Hän näkee vuoren.	**He näkevät vuoret.**
Lahtinen kutsuu Mäkisen luokseen.	**Lahtiset kutsuvat Mäkiset** luokseen.
Lapsi ottaa ystävällisen kutsun mielellään vastaan.	**Lapset ottavat ystävälliset kutsut** mielellään vastaan.
Tämä herra ostaa ensi luokan *lipun.*	**Nämä herrat ostavat** ensi luokan **liput.**
Tuo poika ostaa toisen luokan *lipun.*	**Nuo pojat ostavat** toisen luokan **liput.**
Hän aikoo matkustaa.	**He aikovat** matkustaa.
Tyttö matkustaa mielellään.	**Tytöt matkustavat** mielellään.
Poika asuu siellä.	**Pojat asuvat** siellä.

5. *Finnes kifejezések:*

Hän istuu kädet ristissä.	*Karba tett kézzel ül.*
Sataa rankasti.	*Szakad az eső. Záporeső esik.*
Hän matkustaa sadetakki mukanaan.	*Az esőköpennyel utazik.*

51. Többes nominativus. Névszó többes alanyesetét úgy kapjuk meg, hogy 1) a teljes tőhöz (45) hozzáfüggesztjük a

-t

végződést. Fokváltakozásos szavaknál ugyanaz a gyenge (olykor: az erős) tőalak szerepel a **-t** többesjel előtt, mint a második főalakban a genitivus **-n** ragja előtt. Pl.

tuoli, -n *szék*	**tuoli|t** *székek*
käsi, käden *kéz*	**käde|t** *kezek*
tutkinto, tutkinnon *vizsga*	**tutkinno|t** *vizsgák*
tytär, tyttären *leány*	**tyttäre|t** *leányok*

2) Egyes névmások többes alanyesete rendhagyóan alakul. Pl. ilyenek többek közt:

hän *ő*	**he** *ők*
se *ez, az* **tämä** *ez* **tuo** *az, amaz*	**ne** *ezek, azok* **nämä** *ezek* **nuo** *azok, amazok*

3) Ha a **-t** többesjel tulajdonnévhez járul, akkor annak családnévképző szerepe van. A magyarban az *-ék* képző a megfelelője. Pl.

Mäkinen *Mäkinen*	**Mäkise|t** *Mäkinenék*

4) A **kaikki** *minden* szó többes számban kívánja maga mellé a jelzett szavát. Pl.

kaikki oppilaa|t	*minden tanuló* (tkp. *minden tanulók)*

52. Abszolút nominativus. A nominativus egy hozzá tartozó határozóval együtt olyan szerkezetet alkothat, amely az egész mondatnak mód- vagy állapothatározója. Az ilyen szerkezetet abszolút nominativusnak hívják.

Az abszolút nominativus — formája szerint — olyan, mint egy önálló névszói állítmányú mondat. Ez azonban be van építve egy igés mondatba, s igazában véve annak egy mondatrésze, mégpedig határozója. A magyarra határozós kifejezéssel, esetleg önálló mondattal fordítjuk. Pl.

He istuvat **kädet ristissä.**	*Karba tett kézzel ülnek.* *(Ott ülnek — a kezek karban)*
Hän matkustaa **sadetakki mukanaan.**	*Az esőköpenyével utazik* (vagy: *Az esőköpenyét magához veszi és úgy utazik).*

53. Az accusativus alakja. A tárgyeset neve latinul accusativus.

1) Egyes számban a tárgy ragja — tehát az accusativus végződése — a teljes tőhöz (45) függesztett

-n

Az egyes számú accusativus alakilag azonos az egyes genitivus-szal. Pl.

koulu, -n *iskola*	**koulu|n** *iskolát*
tutkinto, tutkinnon *vizsga*	**tutkinno|n** *vizsgát*

Hogy egy **-n** ragos névszó adott esetben genitivus-e vagy accusativus, abban csak a mondat értelme igazít el. Pl.

Hän suorittaa **tutkinnon**.	*Vizsgát tesz.*	(Acc.)
Tutkinnon jälkeen hän menee kotiin.	*Vizsga után hazamegy.*	(Gen.)

2) A személynévmások s egy kérdő névmás accusativusában a tárgyrag:

-t

Pl.	**hän** *ő*	**häne|t** *őt*
	ken *ki, kicsoda*	**kene|t** *kit*

3) A többes accusativusnak nincsen külön ragja, azaz a többes accusativus alakilag azonos a többes nominativus-szal. Pl.

lapsi, -en *gyermek* **lapse\|t** *gyermekeket*

A **-t** többesjellel ellátott névszók kettős (többes alanyi és többes tárgyi) szerepének felismerésében csak a mondatösszefüggés igazít el. Pl.

Lapset kirjoittavat kirjeen.	*A gyermekek megírnak egy levelet.* (Tb. nom.)
He kutsuvat **lapset** luokseen.	*Meghívják magukhoz a gyermekeket.* (Tb. acc.)

54. Az accusativus használata. Az accusativus a mondatban lehet:

1) teljes tárgy, ha ugyanis az igei cselekvés a tárgy egészére irányul, illetőleg ha a tárgy igéje befejezett vagy befejezettnek gondolt cselekvést jelez; pl.

Hän ostaa **lipun.**	*Jegyet vált* vagy *Megváltja a jegyet* (ti. az „egész" jegyet).
Hän ostaa **liput.**	*Megváltja a jegyeket* (itt a „váltás" cselekvést gondoljuk befejezettnek, amit a magyar a *meg* igekötő használatával fejez ki).

2) olyan határozó, amely térbeli vagy időbeli kiterjedést fejez ki; pl.

He asuvat **koko kesän** siellä.	*Egész nyáron ott laknak.*

55. A 3. személyű birtokos személyrag. A 3. személyű birtokos személyrag a birtokos számát nem fejezi ki, tehát ugyanaz a végződés jelenthet egyes és többes számú 3. személyt.

Alakja szerint a 3. sz. birtokos személyrag kétféle:

1) Általános használatú a kétalakú (**29**: 2) és véghehezetes (**17**: **5**)

-nsa/-nsä

végződés. Pl.

huvila\|nsa a) *nyaralója*
b) *nyaralójuk*

Ha a személyragos névszó előtt ki van téve a megfelelő személynévmás genitivusa, akkor a birtokos szám tekintetében is egyértelművé válik. Pl.

hänen huvila|nsa *(az ő) nyaralója*

2) Az **-nsa**/**-nsä** személyragnak van egy többalakú változata (**29** : 3):

-n

Ez csak meghatározott helyzetben, mégpedig valamely esetrag rövid véghangzója után használható. Pl. mivel a **muka|na** *-val/-vel* névutó végén a **-na** eredetileg határozórag; mivel továbbá ez az esetrag rövid magánhangzóra végződik, azért a névutó **muka|na|nsa** *vele, velük; magával, magukkal* személyragos alakja mellett előfordul egy

muka|na|an

alakváltozat is ugyanabban a jelentésben.

56. A birtokos személyrag használata. A birtokos személyrag használatának főbb szabályai a következők:

1) A birtokos személyrag mindig a teljes tőhöz (**45**), mégpedig annak erős változatához (**35** : 7) járul. Pl.

lippu, lipun *jegy* — **lippu|nsa** *jegye, jegyük*
tytär, tyttären *leány* — **tyttäre|nsä** *leánya, leányuk*

2) Egy szó esetragot és birtokos személyragot is felvehet egyszerre, akárcsak a magyarban. Különbség van azonban a két nyelv közt a kétféle járulék sorrendjében. A finnben az esetrag járul először a tőhöz, s csak azután következik a birtokos személyrag, míg a magyarban rendesen fordított a sorrend. Pl. a **luo|kse** *-hoz/-hez/-höz* névutó tulajdonképpen nem más, mint a hasonló jelentésű **luo** névutónak **-kse** határozóraggal megtoldott alakja. Személyragozva:

luo|kse|en *hozzá(juk), magához, magukhoz*

3) A birtokos személyrag előtt az egy mássalhangzóból álló esetrag, illetőleg bármely esetragnak végső mássalhangzója kiesik. Ilyenképpen a puszta tőből és a birtokos személyragból álló szóalak önmagában mindig többértelmű, de a mondatösszefüggés rendesen megmutatja, hogy milyen esettel van dolgunk. Pl.

Eset	Személyragtalanul	Személyraggal
e. gen.	**opettaja|n edessä** *a tanító előtt*	**opettaja|nsa edessä** *tanítója (-juk) előtt*
e. acc.	**hän saa todistukse|n** *bizonyítványt kap*	**hän saa todistukse|nsa** *megkapja bizonyítványát*
tb. acc.	**he ostavat lipu|t** *megveszik a jegyeket*	**he ostavat lippu|nsa** *megveszik a jegyeiket*

4) Személyragos szó előtt rendesen csak akkor teszik ki a személynévmás genitivusát, ha az különösen nyomatékos. Harmadik személyben azonban ki kell tenni még akkor is, ha a birtokos személyrag nem a mondat alanyára utal (a). Ha azonban a

személyrag által jelölt személy és a mondat alanya azonos, akkor a névmás genitivusát nem kell kitenni (b). Pl.

a) **Hänen huvilansa** on pieni.
Az ő nyaralója kicsi.

Itt a **huvila|nsa** személyragja „Lahtinen"-re utal, a mondat alanya azonban a „nyaraló".

b) He kutsuvat **ystävänsä** luokseen.
Meghívják barátaikat magukhoz.

Itt az **ystävä|nsä** személyragja a „gyermekek"-re, a mondat *he* alanya ugyanazokra a „gyermekek"-re utal.

5) A melléknévi jelző nem veszi fel jelzett szavának birtokos személyragját, azaz a jelző nem egyezik személyragozás dolgában a jelzett szóval. Pl.

hyvä|t ystävä|t *jó barátok(at)* **hyvä|t ystävä|nsä** *jó barátaik(at)*

57. Melléknévi határozószó. Határozószó különféle szófajokból és különféle módon alakulhat. Azonban minden — vagy legalábbis legtöbb — melléknévből képezhetünk módjelentésű határozószót úgy, hogy a **melléknév** teljes tövéhez hozzáfüggesztjük a véghehezetes (**17** : 4)

-sti

végződést. Pl. **riemuinen, -sen** *örvendező, vidám* : **riemuise|sti** *örvendezve, örömrepesve, vidáman.*

58. Ragozhatatlan melléknévi jelző. A melléknévi jelző egyeztetési szabálya (**47** : 1) alól kivételt alkot néhány olyan melléknév (illetőleg melléknévszerű szó), amely ragozhatatlan, s így nem egyezik számban és esetben a jelzett szóval. Ezek tehát éppen úgy viselkednek, mint a magyar melléknévi jelző általában. Ilyenek többek közt :

pikku	**pikku Mati|n** *a kis Matyit*	**piene|n Mati|n**
koko	**koko kesä|n** *az egész nyáron*	**kaike|n kesä|n**
ensi	**ensi luoka|n** lippu *első osztályú jegy*	**ensimmäise|n luoka|n** lippu

59. Igekötő. A finnben nincs igekötő. Éppen ezért egy és ugyanazt a finn igét többféleképpen fordíthatjuk magyarra : vagy igekötő nélkül, vagy valamely odaillő igekötővel. A helyes kifejezésmód megválasztásában a mondatösszefüggés igazít el. Pl. **Hän ostaa lipun.** *Jegyet vált* vagy : *Megváltja a jegyet.* Ellenben : **Hän ostaa liput** csak úgy fordítható, hogy : *Megváltja a jegyeket* (vö. **54** : 1).

Van a finnben néhány olyan határozó szó, amely szoros értelmi kapcsolatot alkot az igével — anélkül, hogy igazi igekötőnek lehetne tekinteni. Pl.

juosta *szaladni*
mennä *menni*
ottaa *(el-, fel)venni*

juosta **ulos** *kiszaladni*
mennä **kotiin** *hazamenni*
ottaa **vastaan** *(el)fogadni*
ottaa **mukaan** *magával vinni*

60. Egységes igeragozás. A finnben nincs külön alanyi és tárgyas igeragozás, mint a mi nyelvünkben. Ezért aztán a mondatösszefüggésnek megfelelően ugyanazt a finn igealakot egyszer alanyi (a), máskor tárgyas igealakkal (b) fordítjuk. Pl.

a) **Ympäristö tarjoaa ihanan näyn.** *A környék gyönyörű látványt nyújt.*
b) **Pojat jättävät koulun.** *A fiúk odahagyják az iskolát.*

61. Többes 3. személyű igealak. A jelen idő többes 3. személyének ragja:

-vat/-vät

amely az ige teljes tövéhez járul. Egytövű igéknél a teljes tövet az első főalakból vonjuk el (**49** : 1). Kéttövű igék esetén egyenlőre az egyes 3. személy ismeretére vagyunk utalva: az onnan elvont teljes tőhöz tesszük a többes 3. személy ragját (vö. **49** : 2; **50**). Az **olla** lenni ige többes harmadik személye rendhagyó módon alakul — úgy, mint ahogy már az egyes 3. személyű formája is rendhagyó. Példák a) az egytövűek, b) a kéttövű igék és c) a rendhagyó ige (**olla**) alakulására a többes 3. személyben:

	Infinitivus	Egyes 3. sz.	Többes 3. sz.
a)	**istu|a** *ülni* **osta|a** *venni* **saa|da** *kapni* **vie|dä** *vinni*	**istu|u** *ül* **osta|a** *vesz* **saa** *kap* **vie** *visz*	**istu|vat** *ülnek* **osta|vat** *vesznek* **saa|vat** *kapnak* **vie|vät** *visznek*
b)	**tul|la** *jönni* **men|nä** *menni* **juos|ta** *futni* **halu|ta** *kívánni*	**tule|e** *jön* **mene|e** *megy* **juokse|e** *fut* **halua|a** *kíván*	**tule|vat** *jönnek* **mene|vät** *mennek* **juokse|vat** *futnak* **halua|vat** *kívánnak*
c)	**ol|la** *lenni*	**on** *van*	**o|vat** *vannak*

62. A 3. személyű igealak használata. Az ige 3. személyű alakjának használatára vonatkozó főbb szabályok:

1) A 3. személyű igealak rendesen alannyal együtt szerepel. Ha nincs külön (főnévi) alany, akkor kötelező a személynévmás kitétele. Személynévmásként szerepelnek:

a) személyre vonatkoztatva: **hän** *ő*, **he** *ők*

b) nem személyre vonatkoztatva: **se** az, **ne** *azok*

Például:

	Egyes	Többes
a)	**Poika** juoksee *A fiú szalad.* **Hän** juoksee. *(Ő) szalad.*	**Pojat** juoksevat. *A fiúk szaladnak.* **He** juoksevat *(Ők) szaladnak*
b)	**Koira** juoksee. *A kutya szalad* **Se** juoksee *(Az) szalad*	**Koirat** juoksevat. *A kutyák szaladnak* **Ne** juoksevat *(Azok) szaladnak*

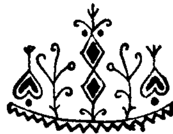
2) Előfordul olykor, hogy az egyes 3. személyű igealak magában áll, alany nélkül: még névmás sincs alanyként kitéve. Ez a használat külön sajátos értelmet ad az igének.

Az alany nélkül álló egyes 3. személyű igealak jelenthet: a) alanytalan, mégpedig elsősorban időjárási kifejezést; b) általános alanyú kifejezést. Pl.

a) **Sataa.**	*Esik (az eső).*
b) Siellä **näkee** vuoret.	*Ott látja az ember (= látjuk) a hegyeket.*

Gyakorlatok

1. *Tegyük többes számba a következő mondatokat (az alanyt, az állítmányt s az esetleges tárgyat):* Tämä huone on pieni. Tuo asunto on suuri. Pöytä on iso. Tämä pieni kirja on hyvin kaunis. Lapsen puku on punainen. Miehen puku on ruskea. Tämä huvila on korkea. Mäkinen asuu täällä. Tuolla asuu Lahtinen. Isä on hyvä. Äiti on myös hyvä. Tämä pikku poika haluaa syödä. Tuo pieni tyttö ottaa kirjan. Hän aikoo lukea. Tämä koira on suuri. Se puree. Pieni kissa juoksee ulos. Tämä hyvä, vanha rouva itkee. Siellä menee nuori nainen. Oppilas menee kotiin. Lapsi matkustaa ystävänsä luo. Hän jättää kirjansa kotiin.
2. *Formáljuk egyes számúvá a következő mondatokat:* Lapset keskustelevat isän kanssa. He alkavat syödä. Koirat juoksevat ulos. Metsät ovat vihreät. Järvet ovat siniset. Vuoret ovat korkeat. Tutkinnon jälkeen oppilaat saavat kauniit kirjat. He kutsuvat ystävänsä luokseen. Nämä herrat haluavat ostaa nuo huvilat. Lapset matkustavat sadetakit mukanaan.
3. *Kérdések:* Minkä lyseolaiset suorittavat? Missä he istuvat? Kuinka he istuvat? Millaisen todistuksen vie Väinö kotiin? Kuinka isä, äiti ja Kirsti ottavat hänet vastaan? Mikä nyt alkaa? Kuka on opettaja Mäkisen vanha ystävä? Missä insinööri asuu? Millainen on hänen huvilansa? Missä se sijaitsee? Millainen on huvilan ympäristö? Mikä on insinöörin pojan nimi? Mikä on hänen tyttärensä nimi? Kenet he kutsuvat luokseen? Kuinka Mäkiset ottavat kutsun vastaan? Kenet lapset jättävät kotiin? Minkä he ostavat? Kenen luo he matkustavat? Kuinka kauan he asuvat siellä? Kuka antaa mielen? Mikä sen ottaa?
4. *Fordítás:* Az iskola nemsokára befejeződik. A tanulók tanulnak. Most van a Väinö vizsgája. Ott ül egy fiú karba tett kézzel. Amott egy leány áll a tanító előtt. A vizsga véget ér. Utána (= az után) a fiúk és a lányok hazamennek. Most kezdődik a vakáció. Lahtinen-ék egy kis város közelében laknak. Lahtinen úr kitűnő mérnök. Házának környéke igen szép; A ház mellett van egy nagy erdő és egy kis tó. Onnan a hegyeket és a völgyeket is látja az ember. Lahtinen mérnök gyermekei meghívják magukhoz Mäkinen Väinöt és Kirstit. Ezek szívesen jönnek a kedves (= barátságos) családhoz. Magukkal viszik (= veszik) könyveiket és nyári ruháikat *(összetett szó)* is. Most esik az eső.

4. lecke

Többes genitivus

Pieni|en poiki|en / **Pien|ten poika|in**	} ilo on suuri	
A kis	*fiúk*	*öröme nagy.*

Suomen kesä

1. Suomi on metsien ja järvien maa. Suomen kesä on ihmeellisen kaunis Päivät pitenevät ja yöt lyhenevät. Suomen valoisat yöt ovat unohtumattomat.

Halu elää luonnon kauneuksien keskena on suomalaisten keskuudessa. hyvin yleinen.

Suomalaiset asuvatkin mielellään suurten ja pientenkin kaupunkien ulkopuolella.

2. On kaunis kesäpäivä. Lämmin ilma virtaa Lahtisten ikkunain läpi sisään. Poikien ja tyttöjenkin täytyy istua pöytien ääressä. Heidän pitää lukea ja kirjoittaa. Mutta pian heidän tekee miell mennä ulos ja leikkiä.

He lopettavat kirjojen lukemisen ja kirjeitten kirjoittamisen ja juoksevat iloisesti ulos. Lasten ilo saada olla ulkona on suuri.

Metsä on aivan lähellä. Honkain keskellä seisoo pieni mökki. Pojat ja tytöt rientävät sinnepäin. Tie kulkee viljelysmaiden ja soitten läpi Mökin asukas on hyvä vanha mies. On hyvin hauska keskustella hänen kanssaan. Ukko osaa kertoa vanhat tarinat hauskasti ja miellyttävästi.

3. Aurinko paistaa lämpimästi. On ihana ilma.

Mutta ytäkkia ilma muuttuu. Rajuilma lähestyy. Se onkin jo täällä. Tuulee rajusti. Sataa ja jyrisee voimakkaasti. Salamat välähtelevät.

Päivällisen aika lähestyy. Aino sanoo :

— On jo aika lähteä.

Hän lähtee kotiin ja ottaa Kirstinkin mukaansa. Mutta muut haluavat odottaa viela hetken ja antavat ukon kertoa edellen. Mutta sitten heidänkin on pakko rientää rankkasateen läpi kotiin.

Rajuilma on heti ohi. Sade ja tuuli loppuvat. Päivällisen jälkeen lapset saavat jälleen olla ulkona ja leikkia.

Herra ja rouva Lahtinen tekevät hekin pienen kävelyn mökin luo ja takaisin. Rajuilman jälkeen ilma on ihmeellisen raitis ja terveellinen. Kaikkien ihmisten tekee tällöin mieli kävellä ulkona — suurten. vanhain honkain keskellä.

Ajatus

Minuutit pitenevät ja vuodet lyhenevät iän mukana.

V. A. Koskenniemi[1]

Szavak

Suomi, -en ; suomi, -en	Finnország ; finn (nyelv)
ihmeellinen, -sen	csodálatos, csodás
päivä, -n	nap, nappal
pide|tä (pitenee)	(meg)hosszabbodni, (meg)nyúlni (hosszabbodik)
yö, -n	éjszaka, éj
lyhe|tä (lyhenee)	(meg)rövidülni (rövidül)
valoisa, -n	világos, fényes
unohtumaton, unohtumattoman	felejthetetlen
halu, -n	vágy, kívánság, óhaj ; kedv
elä|ä	élni
luonto, luonnon	természet
kauneus, kauneuden	szépség
suomalainen, -sen *(fn., mn.)*	finn (ember), finn
keskuudessa *(nu. gen.)*	közt, körében
yleinen, -sen	általános ; köz-
-kin	is
ulkopuolella *(hsz. ; nu. gen.)*	kívül
lämmin, lämpimän	meleg
ilma, -n	levegő ; idő, időjárás
virra|ta (virtaa)	áradni, áramlani, ömleni. hömpölyögni (árad)
läpi *(hsz. ; nu. gen.)*	át, keresztül
sisään	be, befelé
pitä|ä	tartani ; keileni ; kedvelni, szeretni
teh|dä (tekee)	tenni, csinálni (tesz)
lopetta|a	befejezni, bevégezni
lukeminen, -sen	olvasás, tanulás ; számlálás
kirjoittaminen, -sen	írás
ilo, -n	öröm
lähellä *(hsz. ; nu. gen.)*	közel
honka, hongan	erdei (öreg, sudár) fenyő
keskellä *(hsz.; nu. gen.)*	középen; közt
mökki, mökin	kunyhó
rientä|ä	sietni, rohanni
sinne [şinne']	oda, arra
päin	felé

[1] Veikko Antero Koskenniemi (1885—) kritikus, esszéíró és lírikus. A Finn Akadémia tagja. Aforizma-gyűjteménye *Elokuisia ajatuksia* (1954) címmel jelent meg.

sinne|päin [sinneppäin]	arrafelé
tie, -n	út
kulke|a	menni, járni, haladni
viljelys, viljelyksen	művelés, földművelés
viljelys|maa, -n	szántóföld, megművelt föld, termőföld
suo, -n (soitten *tb. gen.*)	mocsár
asukas, asukkaan	lakó, lakos
ukko, ukon (*fn.*)	öreg (ember)
kerto|a	(el)beszélni, (el)mondani, (el)mesélni
tarina, -n	történet, rege
miellyttävä, -n	tetszetős, tetsző, kellemes, kedves, bájos
aurinko, auringon	nap (égitest)
paista|a	sütni
yhtäkkiä	egyszerre, hirtelen
muuttu|a	(meg)változni
raju, -n	erős, heves, dühöngő
raju|ilma, -n	vihar, zivatar, fergeteg
lähesty|ä	közeledni
tuul|la	fújni (a szél)
jyris|tä	dörögni
voimakas, voimakkaan	erős, hatalmas
salama, -n	villám
välähdel|lä	villogni, villámlani, cikázni
päivällinen, -sen	ebéd
aika, ajan	idő
sano|a	mondani, szólni
lähte|ä	(el)indulni, (el)menni
odotta|a	várni
hetki, -en	perc, pillanat
sitten	azután, aztán; akkor; hát; ezelőtt, előtt, óta
rankka|sade [-sade'], **-sateen**	szakadó eső, zápor
heti	hamarosan, azonnal, mindjárt
ohi (*hsz.: nu. gen.*)	(mellette) el; el(múlt), tova(tűnt), vége, oda(van)
tuuli, -en	szél; kedv, hangulat
jälleen	ismét, újra, megint
kävely, -n	séta, járkálás, gyaloglás
takaisin	vissza
raitis, raittiin	friss
terveellinen, -sen	egészséges (dologról)
ihminen, -sen	ember
tällöin	ekkor, ilyenkor
kävel|lä	sétálni, járkálni, gyalogolni
ajatus, ajatuksen	gondolat
minuutti, minuutin	perc
ikä, iän	kor, életkor

Beszédgyakorlat

1. **Keiden (keitten)?** *Kiknek? Kiké?*
   Minkä? *Miknek? Miké?*

Millainen maa on Suomi?	Se on **metsien** ja **järvien** maa.
Minkä keskellä suomalaiset haluavat elää?	He haluavat elää luonnon **kauneuksien** keskellä.

Minkä ulkopuolella suomalaiset asuvat mielellään?	He asuvat mielellään **kaupunkien** ulkopuolella.
Keiden ikkunain läpi virtaa lämmin ilma sisään?	Se virtaa **Lahtisten** ikkunain läpi sisään.
Keitten täytyy istua pöytien ääressä?	**Lasten** täytyy istua pöytien ääressä.
Keitten tekee mieli leikkiä?	**Poikien** ja **tyttöjen** tekee mieli leikkiä.
Minkä lukemisen he lopettavat?	He lopettavat **kirjojen** lukemisen.
Minkä kirjoittamisen he lopettavat?	He lopettavat **kirjeitten** kirjoittamisen.
Minkä keskellä mökki seisoo?	Se seisoo **honkain** keskellä.
Minkä läpi tie kulkee?	Se kulkee **viljelysmaiden** ja **soitten** läpi.
Keiden on pakko rientää kotiin?	**Poikain** on pakko rientää kotiin.
Keiden tekee mieli kävellä rajuilman jälkeen?	**Kaikkien ihmisten** tekee mieli kävellä rajuilman jälkeen.

2. *Egyes genitivus:*	*Többes genitivus:*
Hän asuu *suuren kaupungin* ulkopuolella.	He asuvat **suurten kaupunkien** ulkopuolella.
Ilma virtaa *ikkunan* läpi sisään.	**Ilma** virtaa **ikkunain** läpi sisään.
Tämän pojan täytyy lukea.	**Näiden poikien** täytyy lukea.
Tuon tytön pitää kirjoittaa.	**Noiden tyttöjen** pitää kirjoittaa.
Hänen tekee mieli mennä ulos.	**Heidän** tekee mieli mennä ulos.
Hän lopettaa *kirjan* lukemisen.	He lopettavat **kirjojen** lukemisen.
Poika alkaa *kirjeen* kirjoittamisen.	Pojat alkavat **kirjeiden** kirjoittamisen.
Hän lopettaa *sen* kirjoittamisen.	He lopettavat **niiden** kirjoittamisen.
Lapsen ilo on suuri.	**Lasten** ilo on suuri.
Tie kulkee *viljelysmaan* ja *suon* läpi.	Tie kulkee **viljelysmaiden** ja **soitten** läpi.
Hän antaa *ukon* kertoa edelleen.	He antavat **ukkojen** kertoa edelleen.
Hänen on pakko rientää kotiin.	**Heidän** on pakko rientää kotiin.
Ihmisen tekee mieli kävellä ulkona.	**Ihmisten** tekee mieli kävellä ulkona.

3. *Nyomatéktalan mondat:*	*Kiemelés:*
Nämä pienet pojat keskustelevat tuon ukon kanssa.	Nämä pienet **pojatkin** keskustelevat tuon ukon kanssa . . . . (alany)
	Nämä pienet pojat keskustelevat **hekin** tuon ukon kanssa. . . . . (alany)
	Nämä pienet pojat **keskustelevatkin** tuon ukon kanssa. . . . . . (állítmány)
	Nämä **pienetkin** pojat keskustelevat tuon ukon kanssa. . . . (mn.-i jelző)
	Nämäkin pienet pojat keskustelevat tuon ukon kanssa. . . . (nm.-i jelző)
	Nämä pienet pojat keskustelevat tuon **ukonkin** kanssa. . . . . (birtokos)
	Nämä pienet pojat keskustelevat **tuonkin** ukon kanssa. . . . . (nm.-i jelző)

4. *Finnes kifejezések:*

Suomen kesä on kaunis.	*A finn nyár szép.*
Heidän tekee mieli leikkiä.	*Kedvük jön játszani.*
Pojan tekee mieli ulos.	*A fiú kifelé vágyódik.*
On aika lähteä.	*Ideje (van) indulni.*
Muut haluavat odottaa vielä hetken	*A többiek még egy pillanatig várni akarnak.*
He antavat ukkojen kertoa.	*Hagyják az öregeket beszélni,* vagy *Beszéltetik az öregeket.*
Herra ja rouva Lahtinen tekevät hekin pienen kävelyn.	*Lahtinen és Lahtinen-né maguk is tesznek egy kis sétát.*

Nyelvtan

63. Többesjelek. A finnben két többesjel használatos:

-t
-i-

1) A **-t** többesjel csak szó **végén — esetrag nélkül — fordul** elő: a többes nominativusban **(51 : 1)** és a többes accusativusban **(53 : 3)**. Pl. **lapse|t** *gyermekek; gyermekeket.*

2) Az **-i-** többesjel ezzel szemben csak szó belsejében — esetrag előtt — állhat. Pl. **pöyt|i|en** (tb. gen.) **ääressä** *az asztalok mellett.*

Az **-i-** többesjelnek a hangtani helyzet szerint írásban két, ejtésben pedig három változata van:

Hangérték	Példa	Hanghelyzet
i	**mets|i|en maa** *az erdők országa*	msh. után
i	**ma|i|den viljelys** *a földek művelése*	mgh. után
j	**tytt|ö|j|en kirja** *a lányok könyve*	két mgh. közt

64. Többes tő. Az **-i-** többesjel a névszó teljes tövéhez **(45)** járul. **Eközben azonban a tővégi magánhangzó gyakran** megváltozik, illetőleg kiesik.

1) Az -i- többesjel előtti tőhangzóváltozások a következők:

	Változás	Példa		A változás feltételei
		egyes tő	többes tő	
1.	a > ø	poika- musta-	**poiki-** **musti-**	kéttagúak; első mgh. **o, u**
2.	a > o	vanha- kirja-	**vanhoi-** **kirjoi-**	kéttagúak; első mgh. **a, e, i**
3.	ä > ø	metsä-	**metsi-**	kéttagúak
4.[1]	a/ä > ø	korkea- valoisa- miellyttävä- unohtumattoma-	**korkei-** **valoisi-** **miellyttävi-** **unohtumattomi-**	többtagúak
5.[1]	a/ä > o/ö	tarina- kukkula- ikkuna-	**tarinoi-** **kukkuloi-** **ikkunoi-**	többtagúak
6.	e > ø	järve-	**järvi-**	mindenütt
7.	i, ii > e	väri- kaunii-	**värei-** **kaunei-**[2]	mindenütt
8.	hosszú > rövid	maa- perhee- kaunii-	**mai-** **perhei-** **kaunii-**[2]	mindenütt
9.	uo > o yö > ö ie > e	suo- yö- tie-	**soi-** **öi-** **tei-**	mindenütt

[1] Van ingadozás is, pl. matala-: **matali-** = **mataloi-**.
[2] Gyakoribb változat a **kaunii-**

2) Rendhagyó módon alakul a többes tőve azoknak az **-us/-ys** képzős főneveknek, amelyeknek teljes tőve **te-** végű. Ezek az **-i-** többesjel előtt úgy viselkednek, mintha **-kse-** tövek volnának. Pl. **todistus, todistuksen** *bizonyítvány* többes tőve szabályosan **todistuksi-**, mert ez a szó **-kse-** tővű. Ellenben **kauneus, kauneuden** *szépség* teljes erős tőve **kauneute-**, tehát a szó **-te-** tővű, mégis a többes tőve rendhagyó alakulással **kauneuksi-**.

3) A személynévmások esetrag előtti többes tőve a többes nominativusból az **i** hozzáfüggesztésével szabálytalanul alakul. Pl.

E. nom.	Tb. nom.	Tb. tő
hän *ő*	**he** *ők*	**hei-**

4) A mutató névmások esetrag előtti többes töve az **n-** kezdetű többes tőből (**51** : 2) keletkezett az **i** jel hozzáadásával:

E. nom.	Tb. nom.	Tb. tő
se *ez, az* **tä|mä** *ez* **tuo** *az*	**ne** *ezek, azok* **nä|mä** *ezek* **nuo** *azok*	**nii-** **näi-** **noi-**

65. Többes genitivus. A többes genitivus alakjára nézve kétféle : 1. és 2. genitivus.

1) Az 1. genitivus a névszónak **i**-vel alkotott többes tövéből alakul a következő esetvégződések hozzáadásával

	Végződés	E. tő	Tb. gen.	Hanghelyzet
a)	**-en**	metsä- tyttö-	**metsi|en** **tyttöj|en**	**i** után **j** után
b)	**-den** **-tten**	maa- kaunii-	**mai|den** **mai|tten** **kaunii|den** **kaunii|tten**	diftongus után **ii** után

A **-den** esetvégzettel egyenlő értékű **-tten** változatot ritkábban használják.

2) A 2. genitivus a névszó egyes számú tövéből alakul a következő esetvégződésekkel :

	Végződés	E. tő	Tb. gen.	Hanghelyzet
a)	**-en**	väri-	**väri|en**	**i** után
b)	**-in**	ikkuna-	**ikkuna|in**	más rövid mgh. után
c)	**-ten**	lapse-, las-	**las|ten**	csonka tő után

3) Egy és ugyanabból a névszóból gyakran mindkét típus (1. és 2. gen.) szerint alkotható többes genitivus ugyanazzal a használati értékkel. Pl.

E. tő	1. tb. gen.	2. tb. gen.
honka- **lapse-**, las-	**honki|en** **lapsi|en**	**honka|in** **las|ten**

66. Rendhagyó többes genitivus. Szabálytalanul alakul a többes genitivus a következő esetekben :

1) A személynévmások többes genitivusában a szabályos **-den** esetvégződés helyett **-dän** áll (vö. **64** : 3). Pl.

E. nom.	Tb. nom.	Tb. gen.
hän *ő*	**he** *ők*	**hei|dän**

2) A mutató névmások többes genitivusa így alakul (vö. **64** : 4):

E. nom.	Tb. nom.	Tb. gen.
se *ez, az*	**ne** *ezek, azok*	**nii|den, nii|tten**
tä|mä *ez*	**nä|mä** *ezek*	**näi|den, näi|tten**
tuo *az*	**nuo** *azok*	**noi|den, noi|tten**

3) A **-tten** végződésben, továbbá a **-ten** esetvégzettel kapcsolatban nincs fokváltakozás, bár a szótag zárt. Pl.

maa-	**mai|tten**	**tt,** nem gyenge **t**
suure-, suur-	**suur|ten**	**rt,** nem gyenge **rr**

4) A **-se-** végű névszótövek csonka tövéből **-ten** esetvégződéssel alkotott 2. többes genitivusban nincs fokváltakozás: a tőben zárt szótag elején is erős fok áll. Pl.

valkoise-, valkois-	**valkois|ten**	(nem : **valois|ten**)

5) Négytagú többes genitivus alakokban eredeti diftongus (**31**) előtt nyílt szótagban is gyenge fok áll. Pl.

kaupunki-	**kaupungei|den**[1]	(nem **kaupunkei|den**)
asunto-	**asunnoi|den**	(nem **asuntoi|den**)

[1] Használtabb: **kaupunki\|en.**

67. A *-kin* simuló szócska. Vannak a finnben olyan nyomósító és különféleképpen árnyaló szócskák, amelyek értelmileg és hangsúly tekintetében — de helyesírásilag is — szorosan csatlakoznak a megelőző szóhoz. Ezeket hívják simuló szócskáknak.

A **-kin** simuló szócska kapcsoló és kiemelő jellegű. Magyar megfelelője: *is.* Mindig ahhoz a szóhoz simul, amelynek jelentését kiemeli.

1) Szórendi helye általában megfelel a magyar *is* szórendi szerepének. Pl.

Aino ottaa **Kirstin|kin** mukaansa.	*Aino Kirstit is magával viszi.*
Heidän|kin on pakko rientää kotiin.	*Ők is kénytelenek hazarohanni.*

2) A finn **-kin** szócska azonban még szabadabban mozog a mondatban, mint a magyar *is*. Közvetlenül simulhat a (tulajdonság- és birtokos) jelzőhöz, és megbonthatja a névszó és a névutó szoros egységét is. Pl.

Suomalaiset asuvat mielellään suurten ja **pienten|kin** kaupunkien ulkopuolella.	*A finnek szivesen laknak a nagy városokon s a kicsiken kivül is.*

3) A mondat igei állítmányához függesztve a **-kin** érzelmi kiemelést jelez: az újat, a meglepőt tünteti fel. A magyarban ilyenkor az is nem közvetlenül az igéhez, hanem annak egy szoros bővítményéhez csatlakozik. Pl.

Suomalaiset **asuvat|kin** mielellään kaupungeiden ulkopuolella.	*A finnek szivesen is laknak a városokon kivül.*
Se **on|kin** jo täällä.	*Már itt is van.*

4) Az alanynak legerősebb kiemelése úgy történik, hogy az igei állítmány után személynévmás formájában megismételt alanyhoz függesztjük a **-kin** simuló szócskát. A magyar ilyenkor visszaható névmást használ *is* szócskával kapcsolva. Pl.

Herra ja rouva L. tekevät **he|kin** pienen kävelyn.	*L. és L.-né maguk is tesznek egy kis sétát*

68. Az I. infinitivus használata. Az I. infinitivus, illetőleg annak rövidebb, szótári alakja (**48**) a mondatban lehet:

1) alany — személytelen igék és kifejezések mellett, pl.

Lasten **pitää lukea.**	*A gyermekeknek olvasniuk kell.*
Heidän **on pakko rientää** kotiin.	*Kénytelenek hazarohanni.*
On hyvin **hauska keskustella** hänen kanssaan.	*Igen kellemes vele beszélgetni.*

2) tárgy - meghatározott tárgyas igék mellett, mint **osata, antaa**, **saada** stb. Az **antaa** *hagyni*, engedni és hasonló jelentésű más igék főnévi **igenévi** vonzatának értelmi alanya genitivusba kerül.

Az **antaa** (+ gen.) + inf. szerkezet a magyarban többféleképpen adható **vissza**:

a) *hagy (enged)* (+ tárgy) + főnévi igenév;

b) *hagy (enged)* + tárgyi mellékmondat, amelynek alanya megfelel a finn genitivusnak;

c) (tárgy +) műveltető ige.

Ha a **saada** *kapni* ige mellett infinitivus áll, akkor a jelentése *szabad (lenni)*, *-hat/-het*. Pl.

Ukko osaa **kertoa** miellyttävästi.	*Az öreg kellemesen tud mesélni.*
Lapset **antavat ukon kertoa.**	a) *A gyermekek hagyják az öreget mesélni.* b) *A gyermekek hagyják, hogy az öreg meséljen.* c) *A gyermekek meséltetik az öreget.*
Hän saa kirjoittaa.	*Szabad irnia* vagy : *Írhat.*
Saa olla.	*Szabad* vagy : *Lehet.*

3) birtokos jelző — főnevek mellett. A magyarban az ilyen infinitivust *hogy* kötőszós jelzői mellékmondattal ritkábban főnévi igenévvel — fordítjuk. Pl.

Halu elää luonnon kauneuksien keskellä on suomalaisten keskuudessa hyvin yleinen.	*A finnek körében igen általános az a vágy, hogy a természet szépségei közt éljenek.*
Lasten **ilo saada** olla ulkona on suuri.	*Nagy a gyermekek öröme, hogy kint lehetnek.*
On jo **aika lähteä.**	*Ideje már* ***indulni.***

Gyakorlatok

1. *Tegyük többes genitivusba (az esetleges változatot is feltüntetve) az első oszlop jelzős szerkezeteit, s alkossunk belőlük értelmes szerkezeteket a második oszlop szavainak segítségével:*

kaunis huone	maa
valkoinen ovi	äiti
matala ikkuna	väri
iso pöytä	ympäristö
ruskea kaappi	kauneus
korkea seinä	ystävä
pieni tuoli	perhe
kaunis kirja	nimi
tuo paperi	mies
tämä puku	asunto
se mies	ikkuna
hyvä rouva	ääressä
vanha mies	todistus
tämä kaunis, nuori nainen	kanssa
tuo pikku poika	vieressä
tämä ihastuttava tyttö	edessä
vihreä metsä	täytyy
sininen järvi	pitää
suuri, punainen huvila	on mahdoton
pieni mansikka	on pakko

2. *Emeljük ki a következő mondatok egyes tagjait a* **-kin** *szócskával:* a) Pienet tytöt leikkivät poikien kanssa. b) Heidän on pakko mennä maata.

3. *Tegyük többes számba (értelem szerint) a következő mondatokat:* Kesä on ihmeellisen kaunis. Tuo vanha mies asuu poikansa luona. Pienen lapsen pitää leikkiä. Hänen täytyy jo mennä maata. Pikku pojan ystävä tulee sisään. Poika keskustelee ystävänsä kanssa. Tyttökin keskustelee hänen kanssaan. Tie kulkee metsän läpi. Poika saa kirjeen. Hänkin kirjoittaa kirjeen. Ukko kertoo vanhan tarinan hauskasti. Hänen on pakko odottaa. Opettaja antaa oppilaan kirjoittaa. Lapsi leikkii päivällisen jälkeen ulkona.

4. *Kérdések:* Millainen on Suomen kesä? Millaiset ovat kesäyöt? Missä haluavat suomalaiset elää? Missä he asuvat mielellään? Millainen on ilma? Ketkä istuvat pöytien ääressä? Keiden täytyy lukea? Missä pieni mökki on? Kuka on sen asukas? Kuinka hän osaa kertoa? Kuinka aurinko paistaa? Mikä tulee? Minkä aika lähestyy? Kuka haluaa jo lähteä kotiin? Kenet hän ottaa mukaansa? Ketkä antavat ukon kertoa vielä edelleen? Mikä on ohi? Ketkä tekevät pienen kävelyn? Millainen on ilma rajuilman jälkeen? Missä on miellyttävä kävellä?

5. *Fordítás:* Finnország a természet szépségeinek hazája (országa). A finn erdők zöldek, (annak) tavai kékek. A nyári éjszakák egészen világosak. Oiva odakint olvassa el barátjának a levelét. Rendkívül nagy az emberek vágya, hogy utazzanak. Kellemes (dolog) kint sétálni a magas fenyők közt. A gyermekek befejezik az írást és az olvasást és elindulnak az öreg embernek (férfinek) a kunyhójához. Ott kellemesen elbeszélgetnek vele. Vihar közeledik. Esik és fúj. Dörög, és villámok cikáznak. A gyermekeknek már haza kell menniük. Aino és Kirsti el is indulnak. Aztán a fiúk is hazarohannak. Megebédelnek (megeszik az ebédet) és aztán újból kimehetnek. Ezeknek a fiúknak kedvük van játszani a barátaikkal és a lányokkal is.

5. lecke

Személyragozás — Fokozás

Minä **ota|n kirja|ni** ja **lue|n.**
Veszem a könyvemet és olvasok

Se on **kaunii**mpi kuin sinun **kirja|si.**
Ez szebb, mint a te könyved

Läksyjen lukeminen

1. Pekka Oksala on Oivan vanha koulutoveri. Hän tulee pikku sisar sa, Maijan kanssa Lahtisten luo.

Kun Pekka näkee ystävänsä, hän huutaa iloisesti:

— Terve, Oiva!

— Terve, terve! Iloitsen suuresti, että tapaamme. Kuinka voit?

— Kiitos, hyvin. Mutta kuinka sinä voit?

— Minä voin mainiosti. Me huvittelemme ja keskustelemme koko päivän rakkaitten vieraittemme kanssa. Meidän on hauska olla.

— Mutta missä vanhempasi ovat? Ja kuinka he jaksavat?

Isä voi huonosti. Sentähden hän tekeekin tänään äidin kanssa hiukan pitemmän kävelymatkan kuin yleensä. Mutta he ovat varmasti jo pian kotona. Nyt alkaa vilkas ja hauska keskustelu — vilkkaampi ja hauskempi kuin tavallisesti.

2. Maija kysyy:

— Kuinka vanha sinä olet, Kirsti?

— Minä olen kymmenen vuoden vanha. Entä sinä?

— Minä olen vähän vanhempi. Luulen kuitenkin, että Aino on vanhin Sinä olet siis nuorin. Sitten hän kääntyy Oivan puoleen. Tämä sanoo:

— Luulen, että minä olen vanhempi kuin veljenne, Pekka, mutta Väinö-toverimme on varmasti vanhin. Minä olen isompi ja pitempi kuin Pekka, mutta Väinö on isoin ja pisin.

— Niin se on -sanoo. Väinö.

— Tärkeämpi on kuitenkin se - jatkaa Oiva , — että Väinön koulutodistus on parempi kuin minun. Hän on luokkansa ja - voi kai sanoa - koko koulunsa ahkerin ja etevin oppilas.

— Millainen on sinun todistuksesi, Pekka? — kysyy nyt Väinö.

— Se on melkoisen hyvä, mutta Oivan todistus on vielä parempi ja kuulemme juuri että sinun todistuksesi on kaikkein parhain.

3. — Voitte kai sanoa, Väinö, mikä on parhain läksyjen lukemistapa - kysyy Maija. — Te tiedätte sen varmasti paremmin kuin me muut. Minä luen ensin helpoimmat läksyt ja vasta sitten tulevat vaikeammat. Entä te?

— Minä teen arvan päinvastoin. Kirjoitan ensin kirjalliset tehtäväni; ne ovat vaikeimmat. Sitten luen vieraitten kielten läksyt. Vihdoin käyn nopeasti läpi historian ja muldenkin helppojen aineiden läksyt. Voi kuitenkin hyvinkin olla, että toisenlainen järjestely on yhtä hyvä kuin tämä. Mutta minä uskon, että keskittymiskyky ja tahdonvoima antavat suurimman hyödyn. Ne tuottavat varmasti parhaat tulokset.

Näin jatkuu keskustelu vielä kauan. Yhtäkkiä Pekka vaikenee. Sitten hän sanoo:

— Nyt näen, että kello on jo paljon. Meidän täytyy lähteä kotiin. Mutta muutaman päivän kuluttua tulemme jälleen ja keskustelemme vielä enemmän kuin nyt.

— Hyvästi! — sanoo hän ja lähtee sisarensa kanssa.

Sananparsi

Niin köyhä elää, kuin märkä palaa.

Sananlasku

Aika vanhin, avaruus suurin.

Szavak

läksy, -n	lecke
Pekka, Pekan *(férfinév)*	Péter
toveri, -n	társ, pajtás
Maija [Majja], **-n** *(női név)*	Maija
kun	(a)mikor, (a)midőn, ha, mivel

huuta|a, huudan	(fel)kiáltani, hívni
terve [teŕve'], **-een**	ép, egészséges
iloi|ta, -tsen	örülni, örvendeni
tava|ta, tapaan	találni, találkozni
voi|da, -n	tudni, -hatni/-hetni; lenni (vhogy)
kiitos, kiitoksen	köszönet
sinä	te
minä	én
mainio, -n	kitűnő, pompás
huvitel|la, huvittelen	szórakozni, mulatni
rakas, rakkaan	kedves, drága
vieras, vieraan *(fn., mn.)*	idegen; vendég
vanhemmat *(tb.)*	szülők
jaksa|a, -n	tudni, bírni; érezni magát
huono, -n	rossz
sen|tähden	ezért, azért
tänään	ma
hiukan	egy kissé, valamivel
pitkä, -n	hosszú
matka, -n	út, utazás
kuin	mint
yleensä	általában, rendesen
varma, -n	biztos, bizonyos
kotona	itthon, otthon
vilkas, vilkkaan	élénk, eleven
keskustelu, -n	beszélgetés
tavallinen, -sen	közönséges, rendes
kysy|ä, -n	kérdezni
entä	hát
vähä(n), -n	kevés
luul|la, -en	vélni, gondolni, hinni
että	hogy
siis	hát, tehát, így
käänty|ä, käännyn	fordulni
puoleen *(nu. gen.)*	felé, -hoz/-hez/-höz
veli, veljen	fiútestvér, fivér
niin	így, úgy; igen
tärkeä, -n	fontos
jatka|a, -n	folytatni
parempi, paremman	jobb
kai	bizonyára, talán
ahkera, -n	szorgalmas
etevä, -n	kiváló, kitűnő
melkoinen, -sen	meglehetős
kuul|la, -en	hallani
juuri	éppen, éppen most, éppen akkor
parhain, parhaimman = paras, parhaan	legjobb
tapa, tavan	mód, szokás
tietä|ä, tiedän	tudni, ismerni; jelenteni
ensin	először, legelőször, előbb
helppo, helpon	könnyű
vasta	csak (időről)
vaikea, -n	nehéz
päinvastoin	fordítva, ellenkezőleg
kirjallinen, -sen	írásos, írásbeli; irodalmi
tehtävä, -n	feladat; szerep

kieli, -en	nyelv
vihdoin	utoljára, végül, végre
käy|dä, -n	menni, járni ; lenni, válni (vmivé)
nopea, -n	gyors
historia, -n	történelem
aine [a̯ne'], **-een**	tárgy, anyag
toisenlainen, -sen	másféle, másfajta
järjestely, -n	elrendezés
yhtä	éppoly(an)
usko|a, -n	hinni
keskittyminen, -sen	összeszedettség, összpontosulás
kyky, kyvyn	képesség, tehetség
tahto, tahdon	akarat
voima, -n	erő
hyöty, hyödyn	haszon, előny
tuotta|a, tuotan	hozatni, szerezni, eredményezni
tulos, tuloksen	eredmény
näin	így
jatku|a, -n	folytatódni, folyni
kauan	sokáig
vaie|ta, vaikenen	elhallgatni
kello, -n	óra ; harang ; csengő
paljo(n), -n	sok
muutama, -n	némely ; néhány, egyes
kuluttua *(nu. gen.)*	múlva
enempi, enemmän	több
köyhä, -n	szegény
märkä, märän	vizes, nedves
pala|a, -n	égni
avaruus, avaruuden	kiterjedtség, világűr, mindenség
vai *(kérdésben)*	vagy

Beszédgyakorlat

1. **Kumpi?** *Melyik (a kettő közül)?*

Kumpi on ahkerampi, Maija vai Kirsti?	**Maija** on ahkerampi.
Kuka on ahkerin tyttö?	**Aino** on ahkerin.
Tämä on Maijan koulutodistus ; tuo on Kirstin. *Kumpi todistus* on parempi?	**Maijan todistus** on parempi kuin Kirstin.
Kenen todistus on parhain?	**Ainon** todistus on paras.
Täällä on ruskea pöytä, tuolla on musta. *Kumpi* on isompi?	**Musta pöytä** on isompi kuin ruskea.
Mikä pöytä on isoin?	**Tuo valkoinen pöytä** on isoin.

2. *Személyragozás :*

Igei személyragozás	*Birtokos személyragozás*
Minä **luen** kirjan.	Se on minun **kirjani.**
Sinä **luet** kirjan.	Se on sinun **kirjasi.**
Hän **lukee** kirjan.	Se on hänen **kirjansa.**

Me **luemme** kirjan.	Se on meidän **kirjamme.**
Te **luette** kirjan.	Se on teidän **kirjanne.**
He **lukevat** kirjan.	Se on heidän **kirjansa.**

Személyragtalan főnév	*Birtokos személyragos főnév*
Kenen *puku* tämä on?	Se on minun **pukuni.**
Kenen *puvut* nämä ovat?	Ne ovat sinun **pukusi.**
Hän ostaa *kauniin puvun.*	Hän ottaa **kauniin pukunsa** mukaansa.
Me ostamme nämä *puvut.*	Me otamme **pukumme** mukaamme.
Tämän *puvun* väri on sininen.	Teidän **pukunne** väri on sininen.
Noiden *pukujen* väri on musta.	Heidän **pukujensa** väri on musta.

3. *Tegezés :*	*Magázás :*
Kuinka **voit?** Kuinka **voitte?**	Kuinka **voitte?**
Sinä tiedät kaiken. **Te tiedätte** kaiken.	**Te tiedätte** kaiken.
Kuinka **vanha sinä olet?**	Kuinka **vanha Te olette?**
Sinä olet ahkera poika.	**Te olette** ahkera poika.
Se on **sinun tehtäväsi.** Se on **teidän tehtävänne.**	Se on **Teidän tehtävänne.**
Todistuksesi on erinomainen.	**Todistuksenne** on erinomainen.
Todistuksesi ovat erinomaiset. **Todistuksenne** ovat erinomaiset.	**Todistuksenne** ovat erinomaiset.

4. *Alapfok :*	*Középfok :*	*Felsőfok :*
Pekka on **iso** poika.	Oiva on **isompi** kuin Pekka.	Väinö on **isoin.**
Opettaja on **vanha** mies.	Insinööri on vielä **vanhempi.**	Pekan isä on **vanhin.**
Minä olen **nuori.**	Sinä olet **nuorempi** kuin minä.	Hän on **nuorin.**
Nämä läksyt ovat **helpot.**	Sinun läksysi ovat paljon **helpommat.**	Heidän läksynsä ovat **helpoimmat.**
Minun kirjani on **kaunis.**	Sinun kirjasi on **kauniimpi** kuin minun omani.	Hänen kirjansa on kaikkein **kaunein.**
Tämä poika on yhtä **pitkä** kuin minä.	Tuo poika on **pitempi** kuin tämä.	Opettaja on **pisin.**
Minä saan **hyvän** kellon.	Sinä saat vielä **paremman (71).**	Väinö saa kaikkein **parhaimman (71).**
Pekka lukee **ahkerasti.**	Oiva lukee paljon **ahkerammin.**	Väinö lukee **ahkerimmin.**

5. *Finnes kifejezések :*

Terve! Terve!	*Üdv! Szervusz!*
Kuinka voit?	*Hogy vagy?*
Kiitos, hyvin.	*Köszönöm, jól.*
Entä kuinka sinä jaksat?	*Hát te hogy érzed magad?*

Jaksan huonosti.	*Nem jól (rosszul) érzem magam.*
Meidän on hauska olla.	*Jól mulatunk.*
Hän on pitempi kuin minä.	*Ő magasabb, mint én.*
Hänen todistuksensa on kaikkein kaunein.	*Az ő bizonyítványa a legeslegszebb.*
Hän käy läksyn nopeasti läpi.	*Gyorsan átfutja (átveszi) a leckét.*
Voi hyvinkin olla, että...	*Nagyon is meglehet, hogy...*
Kello on jo paljon.	*Már későre jár.*
Hyvästi!	*Isten vele(d)! Ég veled!*

Nyelvtan

69. Középfok. 1) A melléknév (s néhány számnév, névmás és főnév) középfokát úgy képezzük, hogy a teljes tőhöz (**45**) hozzáfüggesztjük a

-mpi

jelet, amelynek a magyarban a *-bb* középfokjel felel meg. Kéttagú tövek **a**/**ä** véghangzója a középfok **-mpi** jele előtt **e**-re változik. Pl.

Alapfok		Középfok	
e. nom.	e. gen.	e. nom.	e. gen.
vanha	vanha|n	**vanhe|mpi**	**vanhe|mma|n**
köyhä	köyhä|n	**köyhe|mpi**	**köyhe|mmä|n**
vaikea	vaikea|n	**vaikea|mpi**	**vaikea|mma|n**
etevä	etevä|n	**etevä|mpi**	**etevä|mmä|n**
iso	iso|n	**iso|mpi**	**iso|mma|n**
suuri	suure|n	**suure|mpi**	**suure|mma|n**
rakas	rakkaa|n	**rakkaa|mpi**	**rakkaa|mma|n**
kaunis	kaunii|n	**kaunii|mpi**	**kaunii|mma|n**

A középfok egyes genitivusának az egyes nominativus-szal való összevetése útján ki lehet következtetni a középfok teljes erős tőalakját (vö. 45):

vanhe|mpi	vanhe|mma|n	**vanhe|mpa-**
köyhe|mpi	köyhe|mmä|n	**köyhe|mpä-**

A középfok jele tehát tulajdonképpen (tőalakban):

Erős	Gyenge
-mpa-/-mpä-	**-mma/-mmä-**

A **vanhemmat** *szülők* szó nem egyéb, mint a **vanha** melléknév többes számú középfokú alakja főnévként használva.

2) Fokváltakozásos szavakban a középfok jele előtt a tő legtöbbször gyenge fokban szerepel (vö. **33 ; 34**). Pl.

helppo, helpon **helpo|mpi, helpo|mma|n**

Ha a fokváltozást kizáró okok valamelyike áll fenn (**35**), akkor természetesen erős fokú tő szerepel a középfokban is. Pl.

hauska, hauskan **hauske|mpi, hauske|mma|n** (**35**: 2)
rakas, rakkaan **rakkaa|mpi, rakkaa|mma|n** (**35**: 4)

3) A középfokú melléknév ugyanúgy ragozódik, mint a névszók általában. Pl.

E. nom. acc. gen.	**vanhempi** poika **vanhemma|n** poja|n **vanhemma|n** poja|n	*idősebb fiú* *idősebb fiút* *idősebb fiúnak*
Tb. nom. acc. 1. gen. 2. gen.	**vanhemma|t** poja|t **vanhemma|t** poja|t **vanhempi|en** poiki|en } **vanhempa|in** poika|in }	*idősebb fiúk* *idősebb fiúkat* *idősebb fiúknak*

70. Felsőfok. 1) A melléknév felsőfokának jele a teljes tőhöz (**45**) függesztett

-in

végződés. Ennek **i**-je előtt a tőhangzó gyakran megváltozik (vö. **64**: 1), mégpedig a következő séma szerint:

a, **ä**, **e** >	**ø**
hosszú mgh. >	rövid mgh.
(**ii**· >) **i** >	**e**

Pl.

Alapfok		Felsőfok	
e. nom.	e. gen.	e. nom.	e. gen.
iso	ison	**iso|in**	**iso|imma|n**
vanha köyhä vaikea etevä suuri	vanhan köyhän vaikean etevän suuren	**vanh|in** **köyh|in** **vaike|in** **etev|in** **suur|in**	**vanh|imma|n** **köyh|immä|n** **vaike|imma|n** **etev|immä|n** **suur|imma|n**
rakas	rakkaan	**rakka|in**	**rakka|imma|n**
kaunis	kauniin	**kaune|in**	**kaune|imma|n**

A felsőfok jelének teljes tőalakja:

Erős	Gyenge
-impa-/-impä-	**-imma-/-immä-**

2) Fokváltakozásos tövek esetén a felsőfok jele előtt rendesen a tő gyenge foka szerepel. Pl.

helppo, helpon **helpo|in, helpo|imma|n**

A fokváltakozást kizáró okok **(35)** természetesen a felsőfokban is megakadályozzák a gyengülést. Pl.

hauska, hauskan **hausk|in, hausk|imma|n** (35 : 2)
rakas, rakkaan **rakka|in, rakka|imma|n** } (35 : 5 ; 32)
vaikea, vaikean **vaike|in, vaike|imma|n** } (35 : 5 ; 32)

3) Minta a felsőfokú melléknév ragozására:

E. nom.	**vanhin** poika	*a legidősebb fiú*
acc.	**vanhimma|n** pojan	*a legidősebb fiút*
gen.	**vanhimma|n** pojan	*a legidősebb fiúnak*
Tb. nom.	**vanhimma|t** pojat	*a legidősebb fiúk*
acc.	**vanhimma|t** pojat	*a legidősebb fiúkat*
1. gen.	**vanhimpi|en** poikien }	*a legidősebb fiúknak*
2. gen.	**vanhimpa|in** poikain }	
	vanhin|ten poikain (65 : 3) }	

4) A felsőfok nyomósítására használják olykor a **kaikki** *mind(en)* szóból alakult **kaikkein** határozószót. Az így nyomosított felsőfoknak a magyarban az úgynevezett túlzófok felel meg. Pl.

kaikkein kaune|in *a legeslegszebb*

71. Rendhagyó fokozás. Csak néhány olyan szó van a finnben, amelynek rendhagy a fokozása. A szabálytalanság abban áll, hogy a közép- és a felsőfok más tőből alaku, mint az alapfok. Vagy pedig a fokváltakozásban jelentkezik a szabálytalanság.

Rendhagyó fokozásúak:

Alapfok	Középfok	Felsőfok
hyvä *jó*	**parempi**[1] *jobb*	**paras**[2] } *legjobb* **parhain**[3] } *legjobb*
paljo(n) *sok*	**enempi**[4] *több*	**enin**[5] *legtöbb*
pitkä *hosszú*	**pitempi**[6] *hosszabb*	**pisin**[7] *leghosszabb*

[1] parempa-
[2] parhaa-, paras-
[3] parhaimpa-, parhain-
[4] enempä-
[5] enimpä-, enin-
[6] pitempä-
[7] pisimpä-, pisin-

72. Fokozás és határozószó. 1) Az alapfokú melléknévből rendesen **-sti** végződéssel alkotunk határozószót (**17** : 4 ; **57**). Máskor rendhagyó módon alakul az alapfokú melléknév határozószava. Pl.

hyvä *jó*	**hyvin** *jól*
vähä(n) *kevés*	**vähän** *egy kissé*

Olykor egy melléknévnek mindkét fajta határozószava használatos bizonyos fokú jelentésmegoszlással. Pl.

hyvästi *jól ; Isten vele(d)*	**hyvin** *jól ; igen, nagyon*

2) Középfokú névszóból úgy képezünk határozószót, hogy a középfok tövéhez **-in** végzetet függesztünk. Ennek **i**-jele előtt a tővégi **a**/**ä** magánhangzó kiesik. Pl.

varma|sti *biztosan*	**varme|mm|in** *biztosabban*

3) Felsőfokú névszóból, illetőleg annak teljes tövéből szintén **-in** végzettel alkotunk határozószót. Az **i** előtt itt is eltűnik a tővégi **a**/ä. Pl.

varm|imm|in	*legbiztosabban*

4) Rendhagyó alakulatok :

Alapfok	Középfok	Felsőfok
hyvin *jól*	**pare|mm|in** *jobban*	**parha|imm|in, parha|iten** *legjobban*
paljon *sokat, sokkal, nagyon*	**ene|mmä|n** *többet, inkább*	**en|immä|n, en|iten** *legtöbbet, leginkább*

73. Hasonlítás. A hasonlítás kötőszava **kuin** *mint*, mégpedig alapfok és középfok mellett egyaránt. Az alapfok elé hasonlítás esetén gyakran kiteszik a **niin** *olyan* vagy az **yhtä** *éppoly(an)* utaló szócskát. Hasonlító mondatban a **niin** az igei állítmányra is vonatkozhatik ; ekkor a jelentése *úgy*. A **kuin** kötőszó elé a finnben nem tesznek vesszőt — csak egészen kivételesen akkor, ha a két mondatnak egymástól való elkülönítése kívánatosnak látszik. Pl.

Hän lukee **niin hyvin kuin** minäkin. Minä olen **vanhempi kuin** sinä.

74. Személynévmások. A személynévmások és ragozásuk (vö. **51** : 2 ; **53** : 2 ; **62** : 1 ; **64** : 3 ; **66** : 1) :

	Nom.	Acc.	Gen.
E. 1. 2. 3.	**minä** *én* **sinä** *te* **hän** *ő*	**minu|t** *engem* **sinu|t** *téged* **häne|t** *őt*	**minu|n** *enyém* **sinu|n** *tied* **häne|n** *övé*
Tb. 1. 2. 3.	**me** *mi* **te** *ti* **he** *ők*	**mei|dät** *minket* **tei|dät** *titeket* **hei|dät** *őket*	**mei|dän** *mienk* **tei|dän** *tietek* **hei|dän** *övék*

75. Birtokos személyragozás. A birtokos személyragok a következők (vö. **55**):

E.	1.	**-ni**
	2.	**-si**
	3.	-nsa -nsä -•n
Tb.	1.	-mme
	2.	-nne
	3.	-nsa -nsä -•n

Példa az esetragozás + személyragozásra (vö. **56**):

käsi, käden *kéz*

	E. nom., acc., gen.; tb. nom., acc.		Tb. gen.	
E. 1.	**käte|ni**	*kezem* *kezemet* *kezemnek* *kezeim* *kezeimet*	**käsi|e|ni**	*kezeimnek*

76. Igeragozás jelen időben. A jelentő mód jelen idejében úgy ragozzuk az igét, hogy a teljes tőhöz (vö. **49**; **80**) hozzáfüggesztjük a következő személyragokat (vö. **50**; **61**):

E.	1.	**-n**
	2.	**-t**
	3.	**-•** **-ø**
Tb.	1.	**-mme**
	2.	**-tte**
	3	**-vat/-vät**

Fokváltakozásos tő esetén az egyes és a többes 3. személyben erős fokot, minden más személyben gyenge fokot találunk (**33**; **34**). Ha azonban a fokváltakozásnak valamelyik **kizáró** oka áll fenn (**35**), akkor a jelen idő minden személyében erős fok szerepel.

Az **1.** és a 2. személyben a személynévmást elegendő csupán akkor kitenni, ha az nyomatékos — akárcsak a magyarban. Ennek a szabálynak ellenére a finn mégis kiteszi olykor a névmásos alanyt abban az esetben is, ha azon nincs különös nyomaték. A 3. személyű **névmás** kitételének külön szabálya van (**62**).

Példák az igei személyragozásra:

a) kysy|ä *kérdezni*: kysy-

E. 1. 2. 3.	(minä) **kysy|n** (sinä) **kysy|t** hän **kysy|y**	*(én) kérdezek* *(te) kérdezel* *(ő) kérdez*
Tb. 1. 2. 3.	(me) **kysy|mme** (te) **kysy|tte** he **kysy|vät**	*(mi) kérdezünk* *(ti) kérdeztek* *(ők) kérdeznek*

b) **luke\|a** *olvasni*: luke-

E. 1 2. 3.	(minä) **lue|n** (sinä) **lue|t** hän **luke|e**	*(én) olvasok* *(te) olvasol* *(ő) olvas*
Tb. 1. 2. 3.	(me) **lue|mme** (te) **lue|tte** he **luke|vat**	*(mi) olvasunk* *(ti) olvastok* *(ők) olvasnak*

c) **tul\|la** *jönni*: tule-, tul-

E. 1. 2. 3.	(minä) **tule|n** (sinä) **tule|t** hän **tule|e**	*(én) jövök* *(te) jössz* *(ő) jön*
Tb. 1. 2. 3.	(me) **tule|mme** (te) **tule|tte** he **tule|vat**	*(mi) jövünk* *(ti) jösztök* *(ők) jönnek*

d) **maa\|ta** *feküdni*: makaa-, makat-

E. 1. 2. 3.	(minä) **makaa|n** (sinä) **makaa|t** hän **makaa**	*(én) fekszem* *(te) fekszel* *(ő) fekszik*
Tb. 1. 2. 3.	(me) **makaa|mme** (te) **makaa|tte** he **makaa|vat**	*(mi) fekszünk* *(ti) feküsztök* *(ők) fekszenek*

77. A *nähdä* és *tehdä* ige jelen ideje. 1) Ez a két ige rendhagyó ragozású. Az infinitivus **-da/-dä** végzete előtt ugyanis mássalhangzót találunk, s ez arra vall, hogy kéttövű igékkel van dolgunk (vö. **48; 49**). **Töveik és ragozásuk a jelen időben:**

a) **näh|dä** *látni*: näke-, näh-

E. 1.	(minä) **näe|n**	*(én) látok*
2.	(sinä) **näe|t**	*(te) látsz*
3.	hän **näke|e**	*(ő) lát*
Tb. 1.	(me) **näe|mme**	*(mi) látunk*
2.	(te) **näe|tte**	*(ti) láttok*
3.	he **näke|vät**	*(ők) látnak*

b) **teh|dä** *tenni*: teke-, teh-

E. 1.	(minä) **tee|n**	*(én) teszek*
2.	(sinä) **tee|t**	*(te) teszel*
3.	hän **teke|e**	*(ő) tesz*
Tb. 1.	(me) **tee|mme**	*(mi) teszünk*
2.	(te) **tee|tte**	*(ti) tesztek*
3.	he **teke|vät**	*(ők) tesznek*

78. Az *olla* ige jelen ideje. A jelen idő 1. és 2. személye a teljes tőből szabályosan alakul, csak az egyes és többes 3. személy alakul rendhagyó módon.

ol|la *lenni*: ole-, ol-

E. 1.	(minä) **ole|n**	*(én) vagyok*
2.	(sinä) **ole|t**	*(te) vagy*
3.	hän **on**	*(ő) van*
Tb. 1.	(me) **ole|mme**	*(mi) vagyunk*
2.	(te) **ole|tte**	*(ti) vagytok*
3.	he **o|vat**	*(ők) vannak*

79. Magázás. Magázásra, udvarias megszólításra a finn a többes 2. személyt használja — akár egy, akár több a megszólított személy. A magyar ezzel szemben az egyes és a többes 3. személlyel magáz.

Sz. névmás	**te**	**te** *ön, önök; maga, maguk*
Igei sz. r.	**-tte**	**tule|tte** *jön, jönnek*
Birt. sz. r.	**-nne**	**kirja|nne** *könyve, könyvük*

A finn udvarias megszólítás tehát kétértelmű: egy és több személyt egyaránt jelenthet. A beszédhelyzet és a beszédösszefüggés azonban legtöbbször mégis egyértelművé teszi a kifejezést Pl.

Te tiedätte sen.
a) *Maga tudja.*
b) *Maguk tudják.*

Se on teidän kirjanne.
a) *Ez a maga könyve.*
b) *Ez a maguk könyve.*

Ha az igei állítmány mellett névszói állítmány is van a mondatban, akkor az magázás esetén is a valóságos helyzetnek megfelelően áll egyes vagy többes számban. Ilyen esetben tehát a magázás számértéke már önmagában egyértelművé válik. Pl.

Kuinka **vanha** te olette? *Milyen idős maga?*

80. Az ige két főalakja. 1) Az igeragozásban, illetőleg a tövek kérdésében való eligazodáshoz legalább két főalak ismeretére van szükségünk. Ezek:

1. az 1. infinitivus rövidebb alakja
2. a jelentő mód jelen idő egyes 1. személye

Az első főalakot az alakszerkezet feltüntetésével adjuk meg, azaz elvágjuk az infinitivus képzőjét az igetőtől. Ez sok esetben lehetővé teszi a 2. főalak egyszerűsített jelölését. Ha ugyanis a tőben fokváltakozás nem lép fel, akkor elegendő csupán az első főalakban jelölt tőalakhoz járuló végződést megadni 2. főalakként. Pl.

jaksa|a, -n jaksaa, jaksan
voi|da, -n voida, voin
luul|la, -en luulla, luulen
iloi|ta, -tsen iloita, iloitsen

Ha fokváltakozásos tővel van dolgunk, akkor teljes egészében kitesszük a második főalakot is. Pl.

huuta|a, huudan
huvitel|la, huvittelen
vaie|ta, vaikenen

Fokváltakozásos igéknél legtöbbször az első főalak képviseli az erős fokot, a második főalak a gyengét (egyenes sorrend). Pl.

luke|a, luen

Előfordul azonban a fordított sorrend is. Pl.

huvitel|la, huvittelen

Mindkét típust a fokváltakozás típusai és törvényszerű kivételei magyarázzák (**33**; **34**; **35**). Egészen különleges azonban az olyan fordított típusú ige, mint pl.:

tava|ta, tapaan
vaie|ta, vaikenen

Itt az első főalakban a tő gyenge fokát az magyarázza, hogy az egyszerű **t** tulajdonképpen kettőzött **tt** helyett áll (a véghehezet következtében való gyengülés), hiszen **t** tövű igékkel van dolgunk (vö. **48**; **49**: 2).

2) Az 1. főalakból meg lehet állapítani, hogy egytövű vagy kéttövű igével van-e dolgunk, a kéttövűeknél pedig el lehet vonni a csonka tőalakot (**49**).

A 2. főalakból minden igénél el lehet vonni a teljes tőalakot. Ez úgy történik, hogy az **-n** személyragot elhagyjuk.

Fokváltakozásos igéknél a két főalak egybevetése és a fokváltakozás típusainak (**34**) meg kivételeinek (**35**) ismerete alapján ki tudjuk következtetni az erős (eredeti) tőváltozatot.

A következő példákban a két főalak után a belőlük elvonható töveket adjuk meg, mégpedig elsőnek a teljes erős tövet, másodiknak pedig az esetleges (erős) csonka tövet:

sano|a, -n **sano-**
luke|a, luen **luke-**

men|nä, -en	**mene-, men-**
halu|ta, -an	**halua-, halut-**
maa|ta, makaan	**makaa-, makat-**
iloi|ta, -tsen	**iloitse-, iloit-**
vaie|ta, vaikenen	**vaikene-, vaiket-**

Az igeragozásban legtöbbször a teljes erős tőre van szükségünk ehhez járulnak a különféle járulékelemek (amelyek persze gyengülést idézhetnek elő a tőben). Néhány igealak azonban a csonka tőből képződik (itt természetesen megint jelentkezhetik a gyengülés).

Gyakorlatok

1. *Ragozzuk el a következő mondatokat személy szerint:* Minä voin hyvin. Minä teen pienen kävelyn. Haluan syödä. Se on minun pukuni.
2. *Tegyük át magázó formába a következő tegező kifejezéseket:* Sinä osaat läksysi paremmin kuin minä. Sinä olet hyvin ahkera. Sinun todistuksesi onkin paljon parempi kuin minun. Sinä olet onnellinen. Pojat, te haluatte jo varmasti syödä. Te matkustatte mielellänne. Missä on takkisi, Pekka? Missä ovat teidän takkinne, pojat? Uskon, että sinä tulet luokseni ja otat pikku veljesikin mukaasi.
3. *Adjuk meg a közép- és a felsőfokát (mindkét főalakban) a következő mellékneveknek:* pieni, hyvä, nuori, korkea, ruskea, matala, vihreä, valkoinen, musta, harmaa, sininen, ihastuttava, mahdoton, ihana, valoisa, unohtumaton, iloinen, raitis, terve, terveellinen, mainio, rakas, huono, tavallinen.
4. *Adjuk meg a következő melléknevek határozószavát mindhárom fokban:* hauska, onnellinen, ystävällinen, ihmeellinen, yleinen, lämmin, miellyttävä, voimakas, varma, vilkas.
5. *Ragozzuk el a már ismert három esetben — egyes és többes számban — a következő kifejezéseket:* onnellinen ihminen; kauniimpi puku; paras ystäväni; heikoin läksy.
6. *Kérdések:* Kuka on Pekka Oksala? Mikä on hänen sisarensa nimi? Kuinka hän voi? Kuinka hänen ystävänsä, Oiva, jaksaa? Kuinka Oivan vanhemmat jaksavat? Keiden kanssa lapset keskustelevat? Kuinka keskustelu nyt jatkuu? Kumpi on vanhempi, Kirsti vai Maija? Kuka on vanhin tyttö? Kuka on nuorin tyttö? Kumpi on nuorempi, Oiva vai Pekka? Kuka on nuorin poika? Kuka on pitempi, Oiva vai Pekka? Kuka on pisin poika? Kenen koulutodistus on paras? Kuka on Helsingin normaalilyseon etevin oppilas? Millainen on teidän tapanne lukea? Mikä on vaikeampi kouluaine, historia vai vieras kieli? Mikä antaa varmimmat tulokset?
7. *Fordítás:* Oksala Péter gimnazista. Szorgalmasan tanul. Mindig jól tudja *(osata)* a leckéjét — jobban, mint minden osztálytársa. A bizonyítványa jobb, mint a társaié. Oiva bizonyítványa azonban még jobb, mint az övé. Pekka az osztályának legszorgalmasabb tanulója. Először az idegen nyelveket tanulja meg, azután veszi át a könnyebb tárgyakat, végül leírja az írásbeli feladatait. Ez a tanulási mód rendkívül jó eredményeket eredményez. Pekka most Lahtinen-ékkal és Mäkinen-ékkel beszélget. Ott van a testvére, Maija is. Maija fiatalabb, mint Kirsti. Ez egy kissé fiatalabb, mint Aino. Maija tehát a legfiatalabb. A gyermekek beszélgetése élénken folyik tovább. Néhány nap múlva Pekka és Maija ismét eljön *(többes)*.

6. lecke

Felszólító mód — Ragtalan tárgy

Anna saippua tänne! *Add ide a szappant!*

Herääminen

1. On elokuun ensimmäinen päivä. Loma-ajan suurin osa on ohi. Ilma alkaa vähitellen kylmetä. Varsinkin yöt ovat jo aivan kylmät. Syksy ja kouluaika lähestyvät uhkaavasti.

Pojat heräävät hyvin varhain. Aamu koittaa.

— Joko olet hereillä, Väinö? — kysyy Oiva.

— Olen. Ja luulen, että on jo aika nousta. Kuuletko, miten kauniisti linnut laulavat? Tahdon kerran nähdä auringonnousunkin. Kuule, tuletko sinäkin?

— Kyllä minä tulen mielelläni. Ylös siis! Peseytykäämme nopeasti ja pukeutukaamme vielä nopeammin! — sanoo Oiva ja nousee reippaasti ylös. Väinö tekee samoin.

2. — Tämä pieni pesuvati on minun, tuo isompi tuolla on sinun pesuvatisi. Myöhemmin voimme vielä ottaa kylvynkin. Mutta nyt täytyy kiirehtiä.

— Missä saippua on? Jaaha, siellä se on vieressäsi. Ole hyvä, anna se tänne!

— Tässä on. Ole hyvä!

Pojat pesevät kasvonsa ja koko yläruumiinsa.

— Pyyheliinat ovat täällä. Tämäkö on minun?

— Niin. Ja tuo pienempi on minun pyyheliinani.

He kuivaavat itsensä kiireesti ja alkavat sitten pukeutua.

— Minun täytyy ottaa toinen paita. Tämä lyhythihainen, vaalea paita on jo liian kevyt. Se on sellainen aito kesäpaita. Ja ulkona on jo kylmä.

— Kelpaako tämä kirjava, pitkähihainen paita?

— Tämäkö? Kyllä se kelpaa. Ole hyvä ja ojenna se tänne!

— Entä tämä nenäliina, onko se sinun?

— Se on liian pieni. Voi arvata, että se on naisten nenäliina. Ehkä se on Ainon.

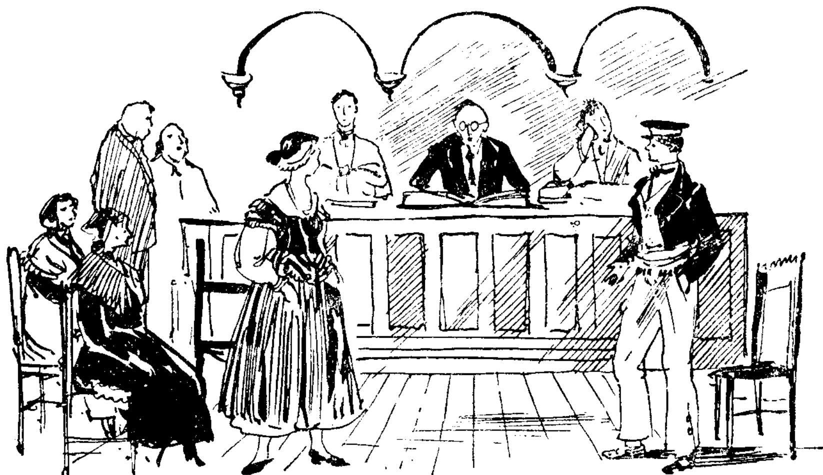
— Ainonko? Todella, nyt muistan jo. Se on hänen.

3. Pojat pukeutuvat nopeasti ja he ovatkin pian valmiit.

— Lähtekäämme!

— Jaaha! Odota hetkinen! Minun täytyy ottaa valokuvauskone mukaani.

— Minkä vuoksi sinä haluat ottaa kamerasi?
— Hyvä on. Jääköön se tänne!
— Mutta kiirehdi taikka myöhästymme!
Väinö avaa hiljaa oven, sillä muut perheen jäsenet nukkuvat vielä. Hän astuu reippaasti ulos. Oiva menee hänkin ystävänsä jälkeen ja panee varovaisesti oven kiinni.

Lapseneläkejuttu

Tyttö haastaa pojan oikeuden eteen. Kun kaikki ovat sisällä, kysyy tuomari :
— Ovatko kaikki läsnä?
— Ovat — vastaavat kaikki yhdessä.
— Ovatko todistajat läsnä?
— Ovat.
— Onko lapsen äiti läsnä?
— On — vastaa tyttö.
— Onko lapsen isä läsnä?
— On — vastaa poika.
— Asia on siis selva — sanoo tuomari. — Astukaa ulos!
Ja pojan täytyy kuin täytyykin viedä tyttö alttarin eteen.

Szavak

herääminen, -sen	ébredés
elo|kuu, -n	augusztus (tkp. az élet hava v. a gabona hava)
osa, -n	rész
vähitellen	lassanként
kylme|tä, -nen	(el-, le)hűlni, hűvössé válni, elhidegülni
varsin|kin	különösen, kivált(képpen)
kylmä, -n *(fn., mn.)*	hideg

syksy, -n	ősz (évszak)
uhkaava, -n	fenyegető, veszedelmes
herä|tä, -än	(fel)ébredni
varhain	korán, jókor
aamu, -n *(fn.)*	reggel
koitta|a, koitan	derengeni
-ko/-kö *(kérdő szócska)*	-e
hereillä	ébren, fenn
nous|ta, -en	felkelni, felállani; felszállani; (fel)emelkedni
miten = kuinka	hogyan, milyen
lintu, linnun	madár
laula|a, -n	dalolni, énekelni
tahto|a, tahdon	akarni
kerta, kerran	íz, szer, -szor/-szer/-ször
nousu, -n	felkelés, felszállás, emelkedés
kyllä	igen, igenis; valóban, ugyan
ylös	fel
peseyty|ä, peseydyn	(meg)mosakodni, mosdani
pukeutu|a, pukeudun	(fel)öltözni, öltözködni
reipas, reippaan	friss, fürge
samoin	ugyanúgy, hasonlóképpen
pesu, -n	mosás; mosogatás
pesu|vati, -vadin	mosdótál
vesi, veden	víz
myöhä, -n *(mn., fn.)*	késő, késői
kylpy, kylvyn	fürdő
kiirehti|ä, kiirehdin	sietni; siettetni
saippua, -n	szappan
jaaha [jā·ha·]	aha, ahá; igen, úgy
tänne [tänne']	ide, erre
tässä	itt
pes|tä, -en	(meg)mosni
kasvot *(tb.)*	arc
ylä|ruumis, -ruumiin	felsőtest
pyyhe [pūhe'], pyyhkeen	törlő, törülköző
liina, -n	len, vászon, kendő
kuiva|ta, -an	(meg)szárítani; (le-, meg)törölni
itse [itṣe']	maga
kiire [kīre'], -een *(fn., mn.)*	sietség; sietős, gyors, sebes
paita, paidan	ing
lyhyt, lyhyen	rövid; alacsony (emberről)
hiha, -n	(ruha-, ing)ujj
lyhyt|hihainen, -sen	rövidujjú
vaalea, -n	világos; szőke
kevyt, kevyen	könnyű
sellainen, -sen	ilyen, olyan
aito, aidon	igazi, valódi
kelva|ta, kelpaan	megfelelni, megfelelőnek lenni, alkalmas lenni
kirjava, -n	tarka
ojenta|a, ojennan	(ide-, oda)nyújtani, (ki)egyenesíteni
nenä, -n	orr
nenä|liina, -n	zsebkendő
arva|ta, -an	kitalálni, sejteni
ehkä	talán
todella	valóban, igazán

muista|a, -n emlékezni, eszébe jutni
hetkinen, -sen pillanat
valo, -n fény, világosság
kuvaus, kuvauksen képezés, leírás, ábrázolás
mukaan *(hsz.; nu. gen.)* -val/-vel (együtt); szerint
kone [kone'], **-een** gép
vuoksi = tähden *(nu. gen.)* miatt, végett, -ért
kamera, -n = valokuvauskone fényképezőgép, -készülék
jää|dä, -n maradni
taikka = tai vagy
myöhästy|ä, -n elkésni
ava|ta, -an (ki)nyitni
hiljaa lassan, csendben, halkan
sillä mert, ugyanis
jäsen, -en tag
nukku|a, nukun aludni; szunnyadni; pihenni, nyugodni
astu|a, -n lépni, szállni
pan|na, -en (le)tenni
varovainen, -sen óvatos
kiinni [kīnni'] be, össze, zárva, csukva
lapsen|eläke [-eläke'], **-eläkkeen** gyermektartás(i díj)
juttu, jutun történet, ügy, per
haasta|a, -n (ki)hívni, (be)idézni; beszélni
oikeus, oikeuden jog; törvény(szék), bíróság
eteen *(hsz.; nu. gen.)* előre; elé
sisällä bent, belül
tuomari, -n bíró
läsnä jelen
vasta|ta, -an felelni, válaszolni
todistaja, -n tanú
asia, -n dolog, ügy
selvä, -n világos, tiszta
alttari, -n oltár

Beszédgyakorlat

1. *Kijelentés:*

Otan toisen paidan.
Otat toisen paidan.
Hän *ottaa* toisen paidan.
Otamme toisen paidan.
Otatte toisen paidan.
He *ottavat* toisen paidan.

Felszólítás:

Ota toinen paita!
Ottakoon hän toisen paidan!
Ottakaamme toinen paita!
Ottakaa toinen paita!
Ottakoot he toisen paidan!

2. *Visszaható névmás:*

Kuivaan **itseni** kiireesti. — *Sebtében megtörülközöm.*
Kuivaat **itsesi** kiireesti. — *Sebtében megtörülközöl.*
Hän kuivaa **itsensä** kiireesti. — *Sebtében megtörülközik.*
Kuivaamme **itsemme** kiireesti. — *Sebtében megtörülközünk.*
Kuivaatte **itsenne** kiireesti. — *Sebtében megtörülköztök.*
He kuivaavat **itsensä** kiireesti. — *Sebtében megtörülköznek.*

Kuivaa **itsesi** kiireesti!
Kuivatkaa **itsenne** kiireesti!

Törülközz meg sebtében!
Törülközzetek meg sebtében!
Törülközzön meg (maga) sebtében!
Törülközzenek meg (maguk) sebtében.

3. *Szókérdés:*

Ketkä ovat hereillä?

Kuka tahtoo nähdä auringonnousun?

Kuinka pojat peseytyvät?

Kuinka he pukeutuvat?

Kenen on pieni pesuvati?

Kenen on isompi pesuvati?

Missä saippua on?

Felelet:

Pojat ovat hereillä.
Pojat.
Väinö tahtoo nähdä sen.
Väinö.
He peseytyvät **nopeasti.**
Nopeasti.
He pukeutuvat **vielä nopeammin.**
Vielä nopeammin.
Se on **Oivan.**
Oivan.
Isompi on **Väinön.**
Väinön.
Se on **Oivan vieressä.**
Oivan vieressä.

4. *Mondatkérdés:*

Joko olet hereillä?

Tuletko sinäkin?

Onko tämä pesuvati minun?

Tämäkö on minun pyyheliinani?

Kelpaako tämä kirjava paita?

Ainonko tämä nenäliina on?

Tuo nenäliinako on Ainon?

Felelet:

Kyllä minä olen hereillä.
Jo.
Kyllä minä tulen mielelläni.
Tulen.
Kyllä on.
On.
Niin, se on sinun pyyheliinasi.
Niin.
Tämä.
Kyllä se kelpaa.
Kelpaa.
Kyllä.
Niin, se on Ainon.
Niin.
Ainon.
Niin.
Tuo (nenäliina).

5. *Egyenes szókérdés:*

Missä saippua on?
Millainen paita nyt kelpaa?
Mikä tämä on?
Minkä tähden haluat tuoda kamerasi?
Ketkä nukkuvat vielä.

Függő szókérdés:

Väinö kysyy, **missä** saippua on.
Oiva kysyy, **millainen** paita nyt kelpaa.
Väinö tietää varmasti, **mikä** tämä on.
Väinö kysyy, **minkä tähden** Oiva haluaa ottaa kameransa mukaansa.
Väinö tahtoo tietää, **ketkä** vielä nukkuvat.

6. *Egyenes mondatkérdés:*	*Függő mondatkérdés:*
Ovatko kaikki läsnä?	Tuomari haluaa kuulla, **ovatko** kaikki läsnä.
Ovatko todistajat läsnä?	Tuomari kysyy edelleen, **ovatko** todistajat läsnä.
Onko lapsen äiti läsnä?	Tuomari kysyy, **onko** lapsen äiti läsnä.
Onko lapsen isä läsnä?	Hän kysyy vihdoin, **onko** lapsen isä läsnä.
Joko olet hereillä, Väinö?	Oiva kysyy, **joko** Väinö on hereillä.
Tämäkö on minun?	Väinö kysyy, **tämäkö** on hänen.

7. *Ragos tárgy:*	*Ragtalan tárgy:*
Sinä voit vielä ottaa *kylvyn.*	Ota **kylpy**!
Annatko *saippuan* tänne?	Antakaa **saippua** tänne!
Poika pesee *kasvonsa.*	Pese **kasvosi!**
Me pesemme *koko yläruumiimme.*	Peskää **koko yläruumiinne!**
Ottakoon hän *toisen paidan!*	Hänen täytyy ottaa **toinen paita.**
Odottakoot he *hetkisen!*	Odottakaamme **hetkinen!**

8. *A* **-ko**/**-kö** *kérdő szócska:*

Isä on jo kotona.	**Onko** isä jo kotona? **Joko** isä on kotona? **Isäkö** on jo kotona? **Kotonako** jo isä on?
Minä tulen mielelläni.	**Tuletko** sinä mielelläsi? **Mielelläsikö** sinä tulet? **Sinäkö** tulet mielelläsi?

9. *Kiejtés:*

Miten **kauniisti** linnut laulavat?	[Miten kaunīştil‿linnut laulavat?
Kuule, tuletko sinäkin?	Kūlet‿tuletko sinäkin?
Peseytykäämme **nopeasti** ja pukeutukaamme vielä nopeammin!	Peşeütükāmme nopeaştij‿ja pukeutukāmme vielä nopeammin!
Myöhemmin voimme vielä **ottaa kylvynkin.**	Müöhemmin voimme vielä ottāk‿külvüŋkin.
Ole hyvä, **anna** se tänne!	Ole(h)‿hüvä, annaş‿şe tänne'!
Pyyheliinat ovat täällä.	Pūhellīnat ovat tāllä.
He kuivaavat **itsensä kiireesti** ja alkavat sitten pukeutua.	He kuivāvat itşenşäk‿kīrēştij‿ja alkavat şitten pukeutua'.
Minun täytyy **ottaa** toinen paita.	Minun täütū ottāt‿toinen paita.
Ojenna se tänne!	Ojennaş‿şe tänne'!
Odota hetkinen!	Odota(h)‿hetkinen!
Minun täytyy **ottaa valokuvauskone** mukaani.	Minun täütū ottāv‿valokuvauşkonem‿mukāni.
Mutta **kiirehdi** taikka myöhästymme.	Mutta kīrehdit‿taikka müöhäştümme.
Oiva tulee **hänkin ystävänsä** jälkeen.	Oiva tulē häŋkin üştävänşäj‿jälkēn.
Lapseneläkejuttu.	Lapşeneläkejjuttu.
Onko lapsen äiti läsnä?	Oŋko lapşen äiti läşnä?

Ja pojan täytyy **viedä** tyttö alttarin eteen.	Ja pojan täütű viedät_tüttö alttarin etēn.]

10. *Finnes kifejezések:*

Loma-ajan suurin osa on oni.	*Odavan a vakáció legnagyobb része.*
Syksy ja kouluaika lähestyvät uhkaavasti.	*Az ősz és az iskolai idő veszedelmesen közeledik.*
Aamu koittaa.	*Hajnalodik (Pitymallik).*
Olen hereillä.	*Fent vagyok (Ébren vagyok).*
Kuule, tuletko sinäkin?	*Hallod-e, te is jössz?*
Minä tulen mielelläni.	*Szívesen megyek.*
Ole hyvä!	*Légy (olyan) jó!* *Kérlek! Tessék!*
Olkaa hyvä!	*Legyen (olyan) jó!* *Kérem! Tessék!*
He kuivaavat itsensä kiireesti.	*Sebtiben megtörülköznek.*
No niin,...	*Nos,...* *No lám,...* *Hát igen,...*
Hyvä on.	*Jól van.* *Jó.*
Se jää tänne.	*(Az) itt marad.*
Kiirehdi taikka myöhästyt.	*Siess, (mert) máskülönben elkésel.*
Asia on selvä.	*Tiszta ügy!*
Astukaa ulos!	*Távozzon (távozzanak)!*
Astukaa sisään!	*Szabad!* *Tessék!*
Hänen täytyy kuin täytyykin ottaa tyttö.	*Neki el kell vennie a lányt — ha akarja ha nem.*

Nyelvtan

81. Ragtalan tárgy. A finnben — éppúgy, mint a magyarban — a ragos tárgy mellett van ragtalan tárgy, illetőleg ragtalan accusativus is. Ezt az egyes számban 2. accusativusnak szokták nevezni — szemben az 1. (ragos) accusativus-szal. A többesben — tudjuk (**53:** 3) — az accusativus mindig ragtalan, azaz azonos a többes nominativus-szal.

Míg az 1. accusativus alakilag a genitivus-szal azonos, a 2. accusativus az egyes nominativus-szal esik össze. Pl.

E.	1. acc.	**paidan**	*inget*
	2. acc.	**paita**	*inget*
Tb.	acc.	**paidat**	*ingeket*

82. A 2. accusativus használata. Az accusativus a teljes tárgynak (**54:** 1) és a kiterjedési határozónak (**54:** 2) a formája. Általában az 1. accusativus használatos.

2. accusativusban áll viszont:

1) az 1. és 2. személyű felszólítás tárgya (illetőleg kiterjedési határozója), pl.

Anna **saippua** tänne!	*Add ide a szappant!*
Lukekamme **tämä kirja!**	*Olvassuk el ezt a könyvet!*
Odota **hetkinen!**	*Várj egy pillanatig!*

2) személytelen ige és más személytelen kifejezés alanyaként álló infinitivus tárgya; pl.

Minun täytyy ottaa **kamera** mukaani. *Magamhoz kell vennem a fényképezőgépet.*

83. Az *itse* névmás. Az **itse** *maga* névmás egyes és többes számú alakja azonos. Két fő használati köre van:

1) *Határozatlan névmás.* Mint ilyen vagy nyomatékos, vagy nyomatéktalan. Nyomatékos és (az esetleg ki nem tett) főszavának a kiemelésére szolgál. Pl.

Hän **itse** sen sanoo. *Ő maga mondja.*
Avaa ikkuna! — Avaa **itse**! *Nyisd ki az ablakot! — Nyisd ki magad!*

Nyomatéktalan, s ilyenkor mindig megelőzi a főszavát, amelyre vonatkozik. Pl.

Itse opettaja tulee. *Maga a tanító jön.*

2) *Visszaható névmás.* Ilyenkor birtokos személyraggal van ellátva. A visszaható névmással szerkesztett finn igét a magyarban gyakran visszaható igével adjuk vissza. Pl.

He kuivaavat **itsensä.** *Megtörülköznek.*

84. Felszólító mód. A felszólító módban csak öt személyragos alak van: az egyes 1. személy hiányzik.

Az egyes személyalakokban (kéttövű igéknél) más-más tövet, más-más módjelet és más-más személyragot használnak. A felszólító mód alakulását a következő táblázat mutatja:

		Tőalak	Módjel	Sz. r.
E.	2.	teljes	**-'**	**-ø**
	3.	csonka	**-ko-/-kö-**	**-•n**
Tb.	1.	csonka	**-kaa-/-kää-**	**-mme**
	2.	csonka	**-kaa-/-kää-**	**-ø**
	3.	csonka	**-ko-/-kö-**	**-•t**

Mivel a véghehezet mássalhangzónak számít **(16)**, előtte a fokváltakozásos tőnek gyenge változata áll **(16: 1; 33; 34)**, hacsak nem állanak fenn a fokváltakozást kizáró okok **(35)**. A csonka tő a módjel előtt mindig gyenge változatban áll, mivel a tő utolsó szótagja zárttá válik.

Példák:

1) Egytövűek:

a) **kysy|ä, -n:** kysy-

E.	2.	**kysy**	*kérdezz(él)*
	3.	**kysy|kö|ön**	*kérdezzen*
Tb.	1.	**kysy|kää|mme**	*kérdezzünk*
	2.	**kysy|kää**	*kérdezzetek*
	3.	**kysy|kö|öt**	*kérdezzenek*

b) **luke|a, luen** : luke-

E. 2. 3.	**lue** **luke|ko|on**	*olvass(ál)* *olvasson*
Tb. 1. 2. 3.	**luke|kaa|mme** **luke|kaa** **·luke|ko|ot**	*olvassunk* *olvassatok* *olvassanak*

2) Kéttövűek :

a) **men|nä, -en** : mene-, men-

E. 2. 3.	**mene** **men|kö|ön**	*menj* *menjen*
Tb. 1. 2. 3.	**men|kää|mme** **men|kää** **men|kö|öt**	*menjünk* *menjetek* *menjenek*

b) **vasta|ta, -an** : vastaa-, vastat-

E. 2. 3.	**vastaa** **vastat|ko|on**	*felelj* *feleljen*
Tb. 1. 2. 3.	**vastat|kaa|mme** **vastat|kaa** **vastat|ko|ot**	*feleljünk* *feleljetek* *feleljenek*

c) **iloi|ta, -tsen** : iloitse-, iloit-

E. 2. 3.	**iloitse** **iloit|ko|on**	*örülj* *örüljön*
Tb. 1. 2. 3.	**iloit|kaa|mme** **iloit|kaa** **iloit|ko|ot**	*örüljünk* *örüljetek* *örüljenek*

d) **vaie|ta, vaikenen** : vaikene-, vaiket-

E. 2. 3.	**vaikene** **vaiet|ko|on**	*hallgass* *hallgasson*
Tb. 1. 2. 3.	**vaiet|kaa|mme** **vaiet|kaa** **vaiet|ko|ot**	*hallgassunk* *hallgassatok* *hallgassanak*

e) näh|dä, näen : näke-, näh-

E. 2.	**näe**	*láss*
3.	**näh|kö|ön**	*lásson*
Tb. 1.	**näh|kää|mme**	*lássunk*
2.	**näh|kää**	*lássatok*
3.	**näh|kö|öt**	*lássanak*

f) teh|dä, teen : teke-, teh-

E. 2.	**tee**	*tégy*
3.	**teh|kö|ön**	*tegyen*
Tb. 1.	**teh|kää|mme**	*tegyünk*
2.	**teh|kää**	*tegyetek*
3.	**teh|kö|öt**	*tegyenek*

g) **ol|la, -en** : ole-, ol-

E. 2.	**ole**	*légy*
3.	**ol|ko|on**	*legyen*
Tb. 1.	**ol|kaa|mme**	*legyünk*
2.	**ol|kaa**	*legyetek*
3.	**ol|ko|ot**	*legyenek*

85. A felszólító mód használata. A finn felszólító mód jelentése megfelel a magyar felszólító mód jelentésének. Használati köre azonban sokkal szűkebb, mint a magyarban. A finnben ugyanis a felszólító mód csak főmondatban állhat, mellékmondatban nem. Mellékmondatban vagy jelentő mód, vagy feltételes mód áll helyette. Pl.

Herää jo! — *Ébredj már (fel)!*
Hän haluaa, että hän herää. — *Azt óhajtja, hogy felébredjen.*

86. Jönni — menni. A finnben éppúgy megvan a *jönni — menni* ellentéte mint a magyarban. A **mennä** *menni* ige a beszélőtől eltávolodást, a **tulla** *jönni* pedig a beszélőhöz közeledést jelez. Pl.

Poika **menee** ulos. — *A fiú kimegy.*
Hän **tulee** kotiin. — *Hazajön.*

Eltér azonban a finn nyelvhasználat a magyartól abban, hogy — párbeszédben — a finn a beszélő jelenlegi helyzetétől való eltávolodás kifejezésére is a **tulla** igét használja. Ilyenkor ugyanis mintegy udvariasságból a hallgató helyzetéhez mérjük a helyváltoztatásunkat. Pl.

— Tuletko? — *Jössz?*
— Tulen. — *Megyek.*

87. Egyenes kérdés. Az egyenes — azaz főmondati — kérdés kétféle:

1) *Szókérdés,* amely egy ismeretlen mondatrészre irányul. Ezt kérdő névmással vagy kérdő határozószóval vezetjük be. A felelet vagy teljes mondattal történik, vagy egyszerűen csak a kérdezett mondatrésszel, illetőleg egyetlen szóval. Pl.

Ketkä pukeutuvat nopeasti? — **Pojat** pukeutuvat nopeasti. **Pojat.**

Missä saippua on? — Se on **tässä. Tässä.**

2) *Mondatkérdés*, amely az egész mondat tartalmának vagy egy részének bizonytalanságából fakad. A mondatkérdés kifejező eszköze a **-ko/-kö** simuló szócska, amelynek a magyarban az *-e* kérdő szócska felel meg. A különbség a finn és a magyar mondatkérdés felépítésében csak annyi, hogy a magyarban az *-e* kérdő szócska nélkül is tudunk mondatkérdést szerkeszteni, mégpedig sajátos kérdő hanglejtés alkalmazásával. Ez utóbbi típusát a mondatkérdésnek a finn nem'gen használja. Pl.

Tuletko sinäkin? — *Jössz-e te is? Te is jössz?*

88. A *-ko/-kö* simuló szócska. Ez a simuló szócska a mondatkérdés kifejező eszköze. Ahhoz a mondatrészhez simul, amelyre a bizonytalansági kérdés elsősorban irányul, s ezzel együtt mindig a mondat élére kerül. Használatában a következő típusok különböztethetők meg:

1) A nyomatéktalan igéhez vagy annak egy szoros határozószó-bővítményéhez simul. Ez azt jelzi, hogy a kérdés az egész mondatra irányul. Pl.

Onko lapsen äiti läsnä? — *Jelen van(-e) a gyermek anyja?*
Joko olet hereillä? — *Fenn vagy(-e) már?*

2) A mondatnak egy nyomatékos szavához simul, s ez azt jelzi, hogy a (bizonytalansági) kérdés főképp arra a szóra irányul. Pl.

Tämäkö on minun? — *Ez(-e) az enyém?*

3) A **-ko/-kö** szócskát használjuk akkor is, ha a másik ember beszédéből **ismételünk** meg rákérdezve egy szót (vagy akár egy mondatot). Pl.

— Ehkä se on Ainon. — *Talán ez az Aionoé.*
— **Ainonko?** — *Az Ainoé(-e)?*

89. Igenlő felelet. Mondatkérdésre többféleképpen lehet igenlő feleletet adni.

1) Az egész mondatot helyettesítő **kyllä** vagy **niin** igenlő szóval. A **kyllä** *igen* magában elég ritkán szerepel feleletként — főként csak akkor, ha különösen bizonygató jellegű az igenlés. A hangsúly ilyenkor eltolódik a szó végére, illetőleg az első szótag is, a második is főhangsúlyos: [kül·lä·]. A **niin** *igen* pedig csak akkor használható igenlő feleletként, ha a (bizonytalansági) kérdés nem az igei állítmányra, hanem valamely más mondatrészre irányul. Pl.

Tuletko sinäkin? — **Kyllä!**
Tämäkö on minun? — **Niin.**

2) Gyakoribb eset az, hogy a **kyllä** vagy a **niin** a teljes egészében vagy csak **főbb** részeiben megismételt mondat nyomósítójaként szerepel. Pl.

Tuletko sinäkin? — **Kyllä** tulen. **Kyllä** minä tulen mielelläni.
Tämäkö on minun? — **Niin** on. **Niin,** se on sinun.

3) Leggyakoribb módja a feleletnek a **-ko/-kö** kérdőszócskával kiemelt mondatrész egyszerű ráhagyó megismétlése. Pl.

Kelpaako tämä paita? — **Kelpaa.**
Ovatko todistajat läsnä? — **Ovat.**
Joko olet hereillä? — **Jo. Olen.**

4) Lehet természetesen felelni az egész mondat ráhagyó megismétlésével — minden nyomósíto igenlés nélkül is. Pl.

Tuletko sinäkin?	**Minä tulen mielelläni.**
Tämäkö on minun?	**Se on sinun.**

90. Függő kérdés. A függő — azaz mellékmondati — **kérdés** kétféle, akárcsak az egyenes kérdés:

1) *Függő szókérdés* Ezt kérdő névmás vagy kérdő határozószó vezeti be ugyanúgy, mint a megfelelő egyenes szókérdést. A magyartól csak annyi az eltérés, hogy a kérdő névmás vagy a kérdő határozószó előtt sohasem áll a finnben „hogy" kötőszó. Pl.

Väinö kysyy, **missä** saippua on.	*Väinö megkérdezi, (hogy) hol van a szappan.*

2) *Függő mondatkérdés.* Ezt a **-ko/-kö** kérdő szócskával kiemelt szó vezeti be. Formája tehát ennek is azonos a megfelelő egyenes mondatkérdéssel. Külön „hogy" kötőszót itt sem lehet használni — ennyi az eltérés a magyartól. Pl.

Tuomari kysyy, **onko** lapsen isä läsnä.	*A bíró megkérdezi, (hogy) jelen van-e a gyermek apja.*

Gyakorlatok

1. *Adjuk meg az 1. és a 2. accusativusát a következő szavaknak és kifejezéseknek:* **tutkinto,** kätesi, tuo todistus, pikku sisar, hyvä ystävä, kaunis huvila, pieni järvi, lippu, kirje, ukko.
2. *Ragozzuk el személy szerint a következő mondatokat:* Minä olen hereillä. Minä tulen mielelläni. Minä pesen itseni. Pese kasvosi! Minun täytyy kiirehtiä. Minä alan pukeutua. Minä muistan jo. Odotan hetkisen. Odota hetkinen! Minä haluan ottaa kameran mukaani. Kiirehdin taikka myöhästyn. Kiirehdi taikka myöhästyt! Avaan hiljaa oven. Avaa ovi! Nukun hyvin. Nuku hyvin! Panen ikkunan kiinni. Pane ikkuna kiinni! Astu ulos! Tule sisään! Haasta poika oikeuden eteen! Vastaa nopeasti!
3. *Tegyük megfelelő (1. vagy 2.) accusativusba a zárójelben megadott kifejezést:* Anna (tuo pieni kirja) tänne! Otan (lämmin kylpy). Ottakaamme (kamera) mukaamme! Ottakoon hän (sadetakki)! Osta (lippu)! Hänen täytyy lukea (tämä kirja). Minun pitää kirjoittaa (kirje) kotiin. Syö (illallinen)! Näyttäkää (tuo puku)! Ojentakaa (pyyheliina) tänne! Sinä ostat (kaunis kirja). Osta (tämä kaunis kirja)! Ostakoot he (tuo metsä)!
4. *Formáljunk mondatkérdést minden lehető változatban a következő kijelentő mondatokból:* Isä on hyvä. Hän on kotona. Päivällinen on jo valmis. Linnut laulavat kauniisti. Sinä tulet tänne.
5. *Feleljünk a következő kérdésekre:* Mikä päivä nyt on? Mikä lähestyy? Ovatko pojat hereillä? Kuinka linnut laulavat? Minkä Väinö tahtoo nähdä? Peseytyvätkö he nopeasti? Kumpi on parempi, lämmin vai kylmä pesuvesi? Lämpimän kylvynkö tahtovat pojat ottaa? Täytyykö heidän kiirehtiä? Onko saippua siellä? Missä pyyheliinat ovat? Kumpi on Väinön, pienempi vai isompi? Kiireestikö he kuivaavat itsensä? Kuka ottaa toisen paidan? Minkä tähden hänen täytyy ottaa toinen paita? Kenen tuo pieni nenäliina on? Minkä tähden jättävät pojat valokuvauskoneensa kotiin? Ken avaa oven? Ken panee sen kiinni? Kuinka he avaavat ja panevat sen kiinni? Nukkuvatko tytöt vielä? Kenet haastaa tyttö oikeuden eteen? Joko kaikki ovat läsnä? Kuka kysyy, ovatko todistajat läsnä? Onko lapsen isäkin läsnä? Kuka sen sanoo?
6. *Fordítás:* Nemsokára vége a nyárnak. A nappalok melegek, de az éjszakák már nagyon hidegek. A fiúk korán felkelnek. Väinö a napfelkeltét akarja látni. Oiva is szívesen megy vele. Gyorsan megmosakodnak. Väinö megkérdezi, hogy melyik mosdótál az övé és hogy hol a szappan. Väinö ma könnyebb inget akar (fel)venni. Oiva megkérdezi, hogy megfelel-e a tarka, hosszúujjú ing. Azt is kérdezi, hogy kié a kis zsebkendő. Väinö (azt) hiszi, hogy az az Ainoé. Väinö gyorsabban öltözik, mint a barátja. Már az ajtót is kinyitja. Azt látja, hogy Oiva a fényképező gépét is magával akarja vinni. Így szól: „Hagyd itt (ide) azt a gépet! Sietnünk kell, mert a nap mindjárt felkél." Oiva ott (oda) hagyja a fényképezőgépet és a barátja után siet. Väinö egy kedves történetet mond el. A fiú és a leány a bíróság előtt vannak. A bíró megkérdezi: „Itt van-e már a gyermek apja?" A fiú (azt) feleli: „Itt". Így ér véget a gyermektartási per.

7. lecke

Tagadás	Tiltás
En minä|kään tiedä. *Én sem tudom*	**Älkää viipy|kö** kauan! *Ne maradjatok sokáig!*

Linnut

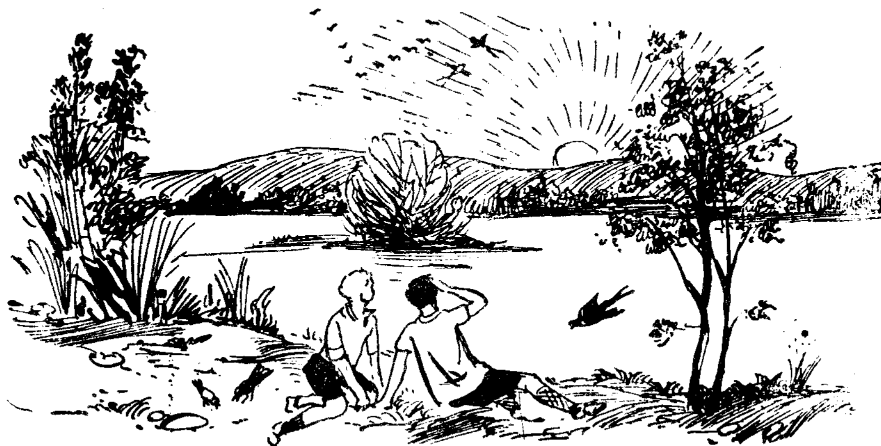
1. On varhainen, kirkas kesäaamu. Ilma on kylmä ja raitis. Aurinko juuri nousee. Se on kuin suuri tulipallo taivaanrannan yläpuolella. Koko itäinen taivas on punainen.

— Ihana näky, eikö niin? — huudahtaa Väinö.

— On todellakin unohtumaton elämys nähdä auringon nousu. Eläköön luonto! Mutta katso, mikä siellä korkealla lentää? Näetkö tuon V:n muotoisen jonon?

— Näen kyllä. Kurjet muuttavat jo pois. Mutta luulen, ettei kukaan osaa sanoa, minne ne saattavat lentää.

— Vai niin. Etkö sinä siis tiedä, että niiden matkan päämäärä ovat Afrikan lämpimät maisemat? Ne tuntevat jo, että kesä on pian ohi ja syksy lähestyy. Siksi ne aloittavat matkansa ja lentävät yli metsien, vuorten ja merien. Kun muuttolinnut lentävät merten yli, niin ne toisinaan laskeutuvat laivojen päälle ja lepäävät siellä muutaman tunnin. Kun sitten kevät tulee, ne palaavat takaisin.

2. — Aloittavatko kaikki muuttolinnut yhdessä matkansa?
— Tietysti eivät. Näetkö siellä nuo pääskyset? Ne aloittavat matkansa vasta myöhemmin. Katso, miten korkealla ne lentävät!
— Se tietää, että tulee kaunis sää. Kun taas pääskyset lentävät matalalla, niin tulee sade. Eikä se mikään ihme ole. Pääskyset lentelevät nimittäin hyttysten, kärpästen ja muiden hyönteisten perässä. Nämä taas lentelevät korkealla, kun taivas on kirkas, mutta pysyvät matalalla, kun ilma on raskas.
— Älä! Onko se todella niin?
— Kyllä on. Se on talonpoikien vanha havainto.
— Mutta katso, siellä hyppii jokin lintu. Sinä jos kukaan tiedät varmasti mikä lintu se on.
— Etkö sinä tiedä, että se on varpunen?
— Niinkö? Ja milloin varpuset muuttavat pois?
— Eivät milloinkaan. Varpuset pysyvät koko talven täällä eivätkä muuta pois ollenkaan.
— Tunnetko tuon kauniin, kirjavan linnun?
— Se on kehrääjälintu. Se liikkuu tavallisesti vain silloin, kun on puolihämärä. Päivisin se makaa.
— Onko se muuttolintu?
— Kyllä on. Mutta se aloittaa matkansa hiukan myöhemmin.

3. — Joku huutaa — sanovat pojat yhdessä. Se on äidin ääni:
— Missä te olette, pojat? Ulkonako? Tulkaa heti! Aamiainen on valmis.
Pojat tulevat melko hitaasti. He syövät aamiaisen yhdessä muiden perheen jäsenten kanssa. Vain isä on poissa.
Aamiaisen jälkeen Oiva kysyy:
— Sano, äiti, onko kylpyhuone vapaa? Väinö ja minä haluamme tänään kylpeä.
— En minäkään tiedä, onko se nyt vapaa. En nimittäin tiedä, missä isä on. Voi hyvinkin olla, että hän juuri kylpee. Mutta älä kysele, vaan mene ja katso itse!
Parin minuutin kuluttua Oiva tulee takaisin ja ilmoittaa, että kylpyhuone on vapaa.
— No niin, menkää sitten! Valmistakaa oikein lämmin kylpy! Mutta älkää olko liian kauan! Muistakaa, että huomenna on saunomisen vuoro!

Sananlasku

1. Ei se eksy, joka kysyy, eikä kaadu, joka katsoo.
2. Parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Pikku poika ja äiti

— Äiti, pidä huomenna kello kymmenen silmäsi auki!
— Miksi niin?
— Muuten et näe.

Szavak

varhainen, -sen	korai
kirkas, kirkkaan	világos, fényes, ragyogó, **derült**
tuli, -en	tűz

pallo, -n	labda ; golyó
taivas, taivaan	ég, égbolt
ranta, rannan	part, széle (vminek)
taivaan ranta, -rannan	lát(ó)határ
ylä puolella *(nu. gen.)*	fölött
itäinen, -sen	keleti
huudahta|a, huudahdan	felkiáltani
ei	(ő, az) nem
todella|kin = todella	valóban, igazán
elämys, elämyksen	élmény
katso|a, -n	nézni, tekinteni
korkealla	magasan
lentä|ä, lennän	repülni, szállni
muotoinen, -sen *(gen.)*	(vmilyen) alakú, formájú
jono, -n	sor, menet
kurki, kurjen	daru
muutta|a, muutan	(meg)változtatni ; (el)költözni
pois	el, elfelé
ku|kaan	valaki
minne [minne']	hova, merre
saatta|a, saatan	kísérni, vezetni ; tudni, hatni/-hetni
pää, -n	fej, fő ; vég
pää|määrä, -n	cél
Afrikka, Afrikan	Afrika
maisema, -n	táj(ék), vidék
tunte|a, tunnen	érezni ; ismerni
siksi	azért, ezért
aloitta|a, aloitan	(meg)kezdeni
yli *(hsz ; nu. és ej. gen.)*	fölött (el), át, túl ; több mint, múlt (vmivel)
meri, -en	tenger
muutto|lintu, -linnun	költöző-, vándormadár
toisinaan	néha, olykor-olykor
laskeutu|a, laskeudun	leszállani, leereszkedni
laiva, -n	hajó
päälle *(nu. gen.)*	-ra/-re
levä|tä, lepään	pihenni
tunti, tunnin	óra
kevät, kevään	tavasz
pala|ta, -an	visszatérni, visszajönni
yhdessä	együtt, egyszerre
tietysti [tietüšti']	természetesen, persze
pääskynen, -sen	fecske
sää, -n	idő, időjárás
taas	ismét, megint, meg, pedig
matalalla	alacsonyan
ei|kä	és nem, sem
mi|kään	valami
ihme [ihme'], **-een** *(fn. ; mn.)*	csoda ; csodálkozás ; csodálatos, furcsa
lennel|lä, lentelen	röpködni, szálldosni, repülni
nimittäin	ugyanis, tudniillik
hyttynen, -sen	szúnyog
kärpänen, -sen	légy
hyönteinen, -sen	rovar
perässä *(hsz. ; nu. gen.)*	hátul ; mögött, után
pysy|ä, -n	maradni
raskas, raskaan	nehéz ; terhes

talon|poika, -pojan	paraszt
havainto, havainnon	megfigyelés
hyppi|ä, hypin	ugrálni
jo|kin	valami, valamely
jos	ha
varpunen, -sen	veréb
milloin	mikor
milloin|kaan	valamikor, valaha
talvi, -en	tél
ollen|kaan *(tagadólag)*	egyáltalán, egyaltalában
kehrääjä|lintu, -linnun	kecskefejő, esti fecske
liikku|a, liikun	mozogni
vain	csak, csupán
silloin	akkor
puoli, -en	fél, fele (vminek), oldal
hämärä, -n *(fn., mn.)*	homály, homályos
päivisin	nappal(onként)
jo|ku	valaki
ääni, -en	hang
aamiainen, -sen *(fn.)*	reggeli
melko = melkoisesti	meglehetősen
hidas, hitaan	lassú
poissa	távol
vapaa, -n	szabad
kylpe|ä, kylven	fürödni
-kaan/-kään	sem
kysel|lä, -en	kérdezgetni, kérdezősködni
vaan	hanem ; csak
pari, -n	pár, egypár
ilmoitta|a, ilmoitan	(be)jelenteni
no	no, na
valmista|a, -n	(el)készíteni
oikein	helyesen, megfelelően; jó(l), nagyon
liian	túlságosan ; túl-
huomenna	holnap
sauno|a, -n	szaunázni, gőzfürdőzni
saunominen, -sen	gőzfürdőzés
vuoro, -n	sor, következés
eksy|ä, -n	eltévedni
jo|ka	aki, amely, ami
kaatu|a, kaadun	(el-, le-, ki)dűlni, elesni
myöhään	későn
silmä, -n	szem
auki	nyitva, nyitott
miksi	miért
muuten	másként, egyébként, különben; más-különben
viipy|ä, viivyn	időzni, maradni

Beszédgyakorlat

1. *Állítás:*	*Tagadás:*
Tiedän, mikä lintu se on.	**En tiedä**, mikä lintu se on.
Tiedät kai, mikä lintu se on.	**Et** sinäkään **tiedä**, mikä lintu se on.
Hän *tietää* varmasti, mikä lintu se on.	Hän **ei tiedä**, mikä lintu se on.

Tiedämme kyllä, mikä lintu se on.	**Emme tiedä** ollenkaan, mikä lintu se on.
Tiedätte tekin, mikä lintu se on.	**Ette** tekään **tiedä,** mikä lintu se on.
He *tietävät* myös, mikä lintu se on.	He **eivät** myöskään **tiedä,** mikä lintu se on.
Joku tulee.	Ei **kukaan** tule.
Joku osaa varmasti vastata.	Hän osaa vastata paremmin kuin **kukaan** muu.
Hän on yhtä etevä kuin *joku* toinenkin.	Hän on etevämpi kuin **kukaan** luokkatoverinsa.
Siellä liikkuu *jokin.*	Siellä ei liiku **mikään.**
Tämä lintu lentää yhtä nopeasti kuin *jokin* muukin.	Tämä lintu lentää nopeammin kuin **mikään** muu lintu.
2. *Állító kérdés:*	*Tagadó kérdés:*
Hän kysyy, *tulenko* pian takaisin.	Hän kysyy, **enkö tule** pian takaisin.
Tuletko heti?	**Etkö tule** heti?
Tuleeko hän kotiin?	**Eikö** hän **tule** kotiin?
Emme voi sanoa, *tulemmeko* kotiin	Hän haluaa tietää, **emmekö tule** kotiin
Tuletteko tänään luokseni?	**Ettekö tule** tänään luokseni?
Tulevatko he niin myöhään?	**Eivätkö** he **tule** liian myöhään?
3. *Felszólítás:*	*Tiltás:*
Mene pois!	**Älä mene** pois!
Menköön hän ulos!	**Älköön** hän vielä **menkö** ulos!
Menkäämme yhdessä!	**Älkäämme menkö** yhdessä!
Menkää kotiin!	**Älkää menkö** kotiin!
Menkööt he sinne, minne vain haluavat!	**Älkööt** he **menkö** sinne, minne haluavat!
4. *Tagadó felelet:*	
Onko asia selvä?	**Ei ole ollenkaan.**
Osaako joku sanoa, minne muuttolinnut lentävät?	**Ei kukaan.**
Et sinä siis tiedä, mikä on niiden matkan päämäärä?	**En todellakaan.**
Eivätkö kaikki linnut muuta pois?	**Eivät.**
Näetkö, miten korkealla nuo linnut lentävät?	**En.**
Tiedättekö, mikä lintu se on?	**Emme.**
Milloin varpuset muuttavat pois?	**Eivät milloinkaan.** Ne **eivät muuta** pois milloinkaan.
Tunnetko tuon kirjavan linnun?	**En tunne.**
Onko se muuttolintu vai eikö?	**Ei ole.**
Kuka huutaa?	**En tiedä.**
	Ei kukaan.
Sisälläkö te olette?	**Emme.**
Onko isä läsnä?	**Ei ole.**

Tietääkö äiti, onko kylpyhuone vapaa?	**Ei tiedä.**
Kylpeekö isä?	**Ei,** hän **ei kylve.**
Missä hän on?	**En tiedä.**
Muistatteko, milloin on saunomisen aika?	**Emme muista.**
Eksyykö se, joka kysyy?	**Ei (eksy).**
Kaatuuko se, joka katsoo?	**Ei (kaadu).**
Miksi meidän täytyy pitää silmämme auki?	Muuten **emme näe.**

5. *Kiejtés:*

Katso, mikä siellä lentää?	[Katsom‿mikä siellä lentā?
Ei kukaan *osaa sanoa*, *minne* ne saattavat lentää.	Ei kukān osās‿sanoam‿minnen‿ne sāttavat lentā'.
Ne aloittavat *matkansa* vasta myöhemmin.	Ne aloittavat matksanav‿vasta müöhemmin.
Katso, miten korkealla ne lentävät!	Katsom‿miten korkealla ne lentävät!
Mutta *katso*, siellä hyppii jokin lintu.	Mutta katsos‿siellä hüppī jokin lintu.
Eivätkä *muuta* pois *ollenkaan*.	Eivätkä mūtap‿pois olleŋkān.
Se aloittaa *matkansa* hiukan myöhemmin.	Se aloittā matkansa(h)‿hiukan müöhemmin.
Onko kylpyhuone vapaa?	Oŋko külpühuonev‿vapā?
En nimittäin *tiedä*, missä isä on.	En nimittäin tiedäm‿missä isä on.
Voi *hyvinkin* olla, että...	Voi hüviŋkin olla', että...
Mutta älä *kysele*, vaan *mene* ja katso itse!	Mutta älä küselev‿vān menej‿ja katso' itse'!
Menkää sitten!	Meŋkā sitten!
Ei se *eksy*, joka kysyy.	Ei se eksüj‿joka küsū.
Eikä *kaadu*, joka katsoo.	Eikä kāduj‿joka katsō.
Pidä huomenna silmäsi auki!	Pidä(h)‿huomenna silmäsi auki!]

6. *Finnes kifejezések:*

Se on kuin suuri tulipallo.	*Olyan, mint egy (valami) nagy tűzgolyó*
Eikö niin?	*Ugye? Nemde?*
Ei kukaan osaa sanoa...	*Senki sem tudja megmondani...*
Vai niin.	*Vagy úgy. Hát igen.*
Se tietää, että tulee sade.	*Ez azt jelenti, hogy eső lesz.*
Eikä se mikään ihme ole.	*S ez nem is csoda.*
Älä!	*Ne mondd! Ne tedd!*
Niinkö?	*Igen? Úgy?*
Ei milloinkaan.	*Sohasem.*
Syön aamiaisen.	*Megreggelizem.*
He syövät aamiaisen yhdessä muiden perheen jäsenten kanssa.	*Megreggeliznek a család többi tagjaival.*
Hän on poissa.	*(Ő) hiányzik. Távol van.*
No niin.	*No jó. Na igen.*
Miksi niin?	*Ugyan miért?*

91. Tagadó segédige. A finnben a tagadás nem olyan határozószó jellegű szócskával történik, mint a magyarban *(nem)*, hanem igével. A tagadás segédigéje: **ei** *(ő) nem*, amelynek csak jelen idejű személyragos alakjai vannak a jelentő és a felszólító módban. A tagadó segédige személyragozása a jelentő mód jelen idejében a következő:

E. 1. 2. 3.	e|n e|t ei	*(én) nem* *(te) nem* *(ő) nem*
Tb. 1. 2. 3.	e|mme e|tte ei|vät	*(mi) nem* *(ti) nem* *(ők) nem*

Mint látható, a tagadó segédige ragozása az 1. és a 2. személy alakjaiban rendes, amennyiben az **e-** igetőhöz a rendes személyragok járulnak. A 3. személy alakjaiban is csak annyi a szabálytalanság, hogy az **e-** tőalak helyett egy **ei-** tőváltozat szerepel.

92. Tagadó jelen. Ha a mondat tagadó, akkor a finnben rendesen a mondat igei állítmányát tagadják. A finnben tehát kétféle igeragozás van: állító (pozitív) és tagadó (negatív) igaragozás.

A tagadó jelen idő két részből áll: a személyragozott segédigéből **(91)** és a főigének véghehezettel **(16; 17:** 8) bezárt teljes tövéből **(49:** 1; **80:** 2). A tagadó segédigén van kifejezve a megfelelő személy, a főigének a véghehezete pedig a jelen idő jeleként szerepel. Pl.

1) Egytövüek:

a) **saa|da, -n** : saa-

E. 1. 2. 3.	(minä) **en saa** (sinä) **et saa** hän **ei saa**	*nem kapok* *nem kapsz* *nem kap*
Tb. 1. 2. 3.	(me) **emme saa** (te) **ette saa** he **eivät saa**	*nem kapunk* *nem kaptok* *nem kapnak*

b) **huuta|a, huudan** : huuta-

E. 1. 2. 3.	**en huuda** **et huuda** **ei huuda**	*nem kiáltok* *nem kiáltasz* *nem kiált*
Tb 1. 2. 3.	**emme huuda** **ette huuda** **eivät huuda**	*nem kiáltunk* *nem kiáltotok* *nem kiáltanak*

2) Kettövüek :

a) **ol|la, -en** : ole-, ol-

E.	1.	**en ole**	*nem vagyok*
	2.	**et ole**	*nem vagy*
	3.	**ei ole**	*nincs*
Tb.	1.	**emme ole**	*nem vagyunk*
	2.	**ette ole**	*nem vagytok*
	3.	**eivät ole**	*nincsenek*

b) **näh|dä, näen** : näke-, näh-

E.	1.	**en näe**	*nem látok*
	2.	**et näe**	*nem látsz*
	3.	**ei näe**	*nem lát*
Tb.	1.	**emme näe**	*nem látunk*
	2.	**ette näe**	*nem láttok*
	3.	**eivät näe**	*nem látnak*

c) **juos|ta, juoksen** : juokse-, juos-

E.	1.	**en juokse**	*nem futok*
	2.	**et juokse**	*nem futsz*
	3.	**ei juokse**	*nem fut*
Tb.	1.	**emme juokse**	*nem futunk*
	2.	**ette juokse**	*nem futtok*
	3.	**eivät juokse**	*nem futnak*

d) **halu|ta, -an** : halua-, halut-

E.	1.	**en halua**	*nem óhajtok*
	2.	**et halua**	*nem óhajtol*
	3.	**ei halua**	*nem óhajt*
Tb.	1.	**emme halua**	*nem óhajtunk*
	2.	**ette halua**	*nem óhajttok*
	3.	**eivät halua**	*nem óhajtanak*

e) **ilo|ta, -tsen** : iloitse-, iloit-

E.	1. 2. 3.	**en iloitse** **et iloitse** **ei iloitse**	*nem örülök* *nem örülsz* *nem örül*
Tb.	1. 2. 3.	**emme iloitse** **ette iloitse** **eivät iloitse**	*nem örülünk* *nem örültök* *nem örülnek*

f) **vaie|ta**, **vaikenen** : vaikene-, vaiket-

E.	1. 2. 3.	**en vaikene** **et vaikene** **ei vaikene**	*nem hallgatok* *nem hallgatsz* *nem hallgat*
Tb.	1. 2. 3.	**emme vaikene** **ette vaikene** **eivät vaikene**	*nem hallgatunk* *nem hallgattok* *nem hallgatnak*

93. Tiltó segédige. Az **ei** tagadó segédige felszólító módja — tehát a tiltó segédige — annyiban rendhagyó, hogy más tőből képződik, mint a jelentő módú alak (**älä-, äl-**), továbbá, hogy az egyes 2. személy nem véghehezetes (vö. **84**). A tiltó segédige személyragozása a következő:

E.	2. 3.	**älä** **äl|kö|ön**	*(te) ne* *(ő) ne*
Tb.	1. 2. 3.	**äl|kää|mme** **äl|kää** **äl|kö|öt**	*(mi) ne* *(ti) ne* *(ők) ne*

94. Tiltó jelen. A jelen idejű tiltás két tagból áll: egyik a személyragozott tiltó segédige, a másik pedig a főige felszólító módjellel ellátott töve. A tiltó jelen alakszerkezetét a következő táblázat mutatja (egytövű igéknél természetesen mindenütt a teljes tő szerepel!):

		Segédige	Főige	
			igető	módjel
E.	2. 3.	älä **älköön**	teljes	
Tb.	1. 2. 3.	**älkäämme** älkää **älkööt**	csonka	**-ko-/kö**

Példák :

1) Egytövűek :

a) **sano|a, -n** : sano-

E.	2.	**älä sano**		*ne mondd*
	3.	**älköön**		*ne mondja*
Tb.	1.	**älkäämme**	**sano|ko**	*ne mondjuk*
	2.	**älkää**		*ne mondjátok*
	3.	**älkööt**		*ne mondják*

b) **nukku|a, nukun** : nukku-

E.	2.	**älä nuku**		*ne aludj*
	3.	**älköön**		*ne aludjon*
	1.	**älkäämme**	**nukku|ko**	*ne aludjunk*
	2.	**älkää**		*ne aludjatok*
	3.	**älkööt**		*ne aludjanak*

2) Kéttövűek :

a) **ol|la, -en** : ole-, ol-

E.	2.	**älä ole**		*ne légy*
	3.	**älköön**		*ne legyen*
Tb.	1.	**älkäämme**	**ol|ko**	*ne legyünk*
	2.	**älkää**		*ne legyetek*
	3.	**älkööt**		*ne legyenek*

b) **teh|dä, teen** : teke-, teh-

E.	1.	**älä tee**		*ne tégy*
	2.	**älköön**		*ne tegyen*
Tb.	1.	**älkäämme**	**teh|kö**	*ne tegyünk*
	2.	**älkää**		*ne tegyetek*
	3.	**älkööt**		*ne tegyenek*

c) **juos|ta, juoksen** : juokse-, juos-

E.	2.	**älä juokse**		*ne fuss*
	3.	**älköön**		*ne fusson*
Tb.	1.	**älkäämme**	**juos|ko**	*ne fussunk*
	2.	**älkää**		*ne fussatok*
	3.	**älkööt**		*ne fussanak*

d) **maa|ta, makaan** : makaa-, makat-

E. 2.	**älä makaa**		*ne feküdj*
3.	**älköön**		*ne feküdjön*
Tb. 1.	**älkäämme**	**maat|ko**	*ne feküdjünk*
2.	**älkää**		*ne feküdjetek*
3.	**älkööt**		*ne feküdjenek*

e) **iloi|ta, -tsen** : iloitse-, iloit-

E. 2.	**älä iloitse**		*ne örülj*
3.	**älköön**		*ne örüljön*
Tb. 1.	**älkäämme**	**iloit|ko**	*ne örüljünk*
2.	**älkää**		*ne örüljetek*
3.	**älkööt**		*ne örüljenek*

f) **vaie|ta, vaikenen** : vaikene-, vaiket-

E. 2.	**älä vaikene**		*ne hallgass*
3.	**älköön**		*ne hallgasson*
Tb. 1.	**älkäämme**	**vaiet|ko**	*ne hallgassunk*
2.	**älkää**		*ne hallgassatok*
3.	**älkööt**		*ne hallgassanak*

95. A tagadó és tiltó segédige használata. A főbb használati típusok a következők :

1) A tagadó (ill. tiltó) segédige a mondat igéjéhez tartozik és az egész mondat tartalmát tagadja. Előfordul főige nélkül is — de úgy, hogy a beszédösszefüggésből könnyen kiegészíthető a megfelelő főigével. Különösen az **olla** *lenni* ige töve marad el gyakran a tagadó segédige mellől; ilyenkor **ei** = **ei ole.** Pl.

— **Etkö tiedä, että** se on varpunen? — *Nem tudod, hogy az veréb?*
— **En.** — *Nem.*
Ei laaksoa, **ei** kukkulaa... (vö. 2) *Nincs* völgy, *nincs* magaslat...
Älkää olko liian kauan! *Ne legyetek túlságosan sokáig!*

2) Tagadó feleletben gyakran merevült formaként használják az **ei** és az **älä** formákat, s ez a határozószószerű használat gyakran csodálkozást, meglepetést fejez ki. Pl.

Ei, ei, en minä voi tulla! *Nem, nem, nem jöhetek!*
— Tulee sade. — *Eső lesz.*
— **Älä!** — *Ne mondd!*

3) A **-ko/-kö** kérdő szócska legtöbbször a tagadó segédigéhez járul. Választó kérdésben a második taghoz is hozzákapcsolódhatik. Pl.

Etkö tiedä, mikä lintu se on? *Nem tudod, micsoda madár az?*
Onko se muuttolintu **vai eikö?** *Vándormadár az vagy nem?*

4) A tagadó és tiltó segédigéhez hozzásimulhat a **-kä** *és, s* kapcsoló kötőszó értékű szócska. Pl.

Eikä se mikään ihme ole.	*S ez nem is csoda.*
Jää kotiin, **äläkä** leiki, vaan lue!	*Maradj itthon, s ne játszál, hanem tanulj!*

5) A tagadó segédige egyes kötőszókkal és más szócskákkal egybeolvadhat. Pl. az **että** *hogy* kötőszóval egybeejtve és egybeírva:

etten	*hogy*	*(én)*	*nem*
ettet		*(te)*	
ettei		*(ő)*	
ettemme		*(mi)*	
ettette		*(ti)*	
etteivät		*(ők)*	

A **miksi** *miért* kérdő határozószóval egybeejtett tagadó szó:

miksen	*(én)*	*miért ne(m)*
mikset	*(te)*	
miksei	*(ő)*	
miksemme	*(mi)*	
miksette	*(ti)*	
mikseivät	*(ők)*	

Például:

Luulen, **ettei** kukaan tiedä.	*Azt hiszem, (hogy) senki sem tudja.*
— Eikö tämä puku ole kaunis?	— *Nem szép ez a ruha?*
— **Miksei.**	— *Miért ne volna.*

96. A *-kaan/-kään* simuló szócska. Az állító **-kin** *is* simuló szócska **(67)** tagadó párja a **-kaan/-kään** *sem* simuló. Pl.

Tulen **minäkin.**	En **minäkään** tule.
Isäkin on läsnä.	Ei **isäkään** ole läsnä.

97. Kérdő névmások. A leggyakoribb kérdő névmások: **kuka, ken** és **mikä**. Használatuk főszabályai:

1) A **kuka** és a **ken** személyre, a **mikä** általában nem személyre, illetőleg nem magának a személynek azonosítására, hanem dologra kérdez. Az előbbi kettő magyar megfelelője: *ki, kicsoda,* a harmadiké: *mi, micsoda.* Pl.

Kuka hän on?	Väinö Mäkinen.
Mikä hän on?	Lyseolainen.
Mikä siellä hyppii?	Varpunen.
Mikä tämä on?	Kirja.

2) A **ku|ka** és a **mi|kä** névmás végén a **-ka/-kä** csak nyomósító elem, a névmástövek tehát: **ku-** és **mi-**. Az esetragok (illetőleg a többesjel) ezekhez a tőalakokhoz járulnak. Még meg kell jegyezni, hogy a **mikä** többes számú alakjai — a többes nominativus és accusativus kivételével — azonosak az egyes szám megfelelő alakjaival. Pl.

Mi|t|kä liikkuvat siellä?	Linnut.
Mi|n|kä näköinen hän on?	Äidin näköinen.
Mi|n|kä keskellä mökki seisoo?	Se seisoo vanhain honkain keskellä.

3) A **ken** névmásnak van egy hosszabb (**kene-**) és egy rövidebb (**ke-**) töve. A többes nominativusban és a többes accusativusban a többes jellel ellátott alak kiegészül a **-ka/-kä** nyomósító elemmel. Pl.

Kene|n kirja tämä on?	Se on minun kirjani.
Kene|t tahdot ottaa mukaasi?	Sinut.
Ke|t|kä siellä ovat?	Pojat.

4) A **kuka** és a **ken** jelentése azonos. Használatukban azonban olyanféle megoszlás történt, hogy a **kuka** főleg csak az egyes nominativusban, a **ken** ellenben főleg a többi esetekben használatos. Pl.

Kuka siellä lukee?	Oiva Lahtinen.
Kenen poika hän on?	Insinööri Lahtisen.

5) A **kuka** és a **mikä** a főnévi névmás érték mellett melléknévi névmásként is előfordul. Pl.

Kuka muu vielä tulee mukaani?	*Ki más jön még velem?*
Mikä mies hän on?	*Micsoda ember ő?*
Mikä kirja se on?	*Micsoda könyv az?*

6) A kérdő névmások vonatkozó névmás értékben is előfordulnak. Pl.

Kuka (ken) ei lue ahkerasti, saa huonon todistuksen.	*Aki nem tanul szorgalmasan, rossz bizonyítványt kap.*
Huvila, **minkä** näemme edessämme on herra Lahtisen.	*Az a villa, amit magunk előtt látunk, a Lahtinen úré.*

98. Vonatkozó névmás. A tulajdonképpeni vonatkozó névmás: **jo\|ka.** A **-ka** csupán nyomósító elem, a névmás töve tehát: **jo-**, ehhez járulnak az esetvégződések. A **-ka** nyomósító csak az egytagú tőhöz, illetőleg az egytagú esetalakokhoz csatlakozik, egyébként elmarad.

A **joka** vonatkozhatik személyre, dologra egyaránt, továbbá egyetlen szóra éppúgy, mint a főmondatnak egész tartalmára. Eszerint aztán különféleképpen kell magyarra fordítani: *aki* (személyre), *amely* (dologra), *ami* (egész mondatra). Pl.

Ei se eksy, **joka** kysyy.	*Nem téved el, aki kérdez.*
Ne metsät, **joiden** yli nuo kurjet lentävät, ovat insinööri Lahtisen.	*Azok az erdők, amelyek fölött azok a darvak repülnek, a Lahtinen mérnökéi.*

99. Határozatlan névmások. A határozatlan névmások lehetnek állítók és tagadók.

1) *Állítók.* Idetartozik a személyre vonatkozó **jo\|ku** *valaki* és a dologra vonatkozó **jo\|kin** *valami* névmás. Mindkettő előfordul nemcsak főnévi, hanem melléknévi névmás értékben is. A **jo\|ku** két névmástő összetétele, s így mindkét eleme ragozódik. A **jo\|kin** névmás **-kin** eleme ellenben csak nyomósító, a névmástő **jo-**, így itt csak ezt ragozzuk, a **-kin** elem változatlan marad. Pl.

Joku huutaa.	*Valaki kiált.*
Se on **jonkun** tytön nenäliina.	*Az valamely leánynak a zsebkendője.*
Siellä liikkuu **jokin.**	*Ott valami mozog.*
Näen siellä **jonkin** linnun.	*Valami madarat látok ott.*

2) *Tagadók.* Ezek **-kaan/-kään** nyomósító elemmel vannak ellátva. Tagadó vagy értelmük szerint tagadó mondatokban fordulnak elő. Magyarra kétféleképpen kell fordítani — aszerint, hogy ki van-e téve a tagadó segédige, vagy sem. Ugyanígy viselkednek a tagadó határozószók is. Néhány tagadó névmás és határozószó:

ku|kaan (joku tagadása)	*senki ; valaki*
mi|kään (jokin tagadása)	*semmi ; valami*
milloin|kaan	*soha(sem) ; valamikor, valaha*
ollen|kaan	*egyáltalán nem ; egyáltalában*

Például :

Sinä jos **kukaan** tiedät varmasti, mikä lintu se on.	*Ha valaki, te bizonyára tudod, micsoda madár az.*
Ei kukaan tiedä, mikä se on.	*Senki sem tudja, mi az.*
— Milloin varpuset muuttavat pois?	— *Mikor költöznek el a verebek?*
— Eivät milloinkaan.	— *Sohasem.*

100. A *niin* használata. A **niin** szócska használatának főbb típusai :

1) Igével kapcsolatban módhatározói mutató szó. Jelentése : *így, úgy*. Pl.

Onko se todella **niin?** — *Valóban úgy van?*

2) Melléknévvel vagy határozószóval kapcsolatban szintén jelölhet módot. Jelentése : *ilyen, olyan*. Pl.

Onko hän jo **niin** vanha? — *Már olyan idős ő?*

3) Utal a főmondatból a mellékmondatra. Jelentése : *úgy, olyan*. Pl.

Tee **niin** kuin muutkin tekevät!	*Tégy úgy, mint ahogy mások is tesznek!*
On jo **niin** myöhään, etten voi tulla.	*Már olyan késő van, hogy nem mehetek.*

4) A mellékmondat után álló főmondatból visszautal a mellékmondatra. Jelentése : *úgy, akkor*. Pl.

Kun pääskyset lentävät matalalla, **niin** tulee sade. — *Ha a fecskék alacsonyan szállnak, akkor eső lesz.*

5) Igenlő szócska (l. **89** : 1, 2).

6) Ráhagyó értelmű : megerősíti a másik beszélőnek valamely kijelentését. Pl.

— Tulee pian syksykin.	— *Nemsokára megjön az ősz is.*
— **Niin.**	— *Hát igen.*

7) A kérdő formájú **niinkö?** *igazán? valóban?* és a **vai niin** *(vagy) úgy?* csodálkozó feleletet jelez. Pl.

— Se on varpunen.	— *Az veréb.*
— **Niinkö?**	— *Igazán?*
— Luulen, ettei kukaan voi sanoa minne ne lentävät.	— *Azt hiszem, senki sem tudja megmondani merre repülnek.*
— **Vai niin.**	— *Úgy?*

8) Kérdésben a **niin** előre jelzi, hogy igenlő feleletet várunk, vagy a beszélőtárs szavaihoz kapcsolja s ezzel enyhíti a kérdést. Ilyenek : **eikö niin?** *nemde? ugye?* ; **miksi niin?** *ugyan miért?* Pl.

Ihana näky, **eikö niin?**	*Gyönyörű látvány, ugye?*
— Pidä silmäsi auki!	— *Tartsd nyitva a szemed!*
— **Miksi niin?**	— *Ugyan miért?*

9) Az előzményhez kapcsolódva a **niin** a beszéd továbbhaladását jelzi. Pl.

No niin, menkää sitten! — *Na jó, hát akkor menjetek!*

Gyakorlatok

1. *Ragozzuk el a következő mondatokat minden személyben:* En tule. En voi tulla vielä. Älä huuda! En tahdo mennä sinne. Älä viivy kauan! En tiedä, onko isäni kotona. En saa sanoa, mikä se on. Älä tee niin! Älä nouse niin varhain ylös! En halua tulla.
2. *Formáljuk tagadóvá a következő állító mondatokat:* Minä kirjoitan. Hän lukee ahkerasti. Sinä leikit usein. Tulemme heti. Oletko huomenna kotona? Isä kylpee. Te alatte pukeutua. Joko he peseytyvät? Kuka eksyy? Kuka kaatuu? Aurinko juuri nousee. Katsokaa! Näetkö, mikä siellä liikkuu? Tiedättekö, mikä päivä nyt on? Haluatko jo syödä? Tahdotteko tulla mukanamme? Muuttavatko varpuset pois? Aion mennä oikeuden eteen. Tuletko sinäkin? Joku kysyy. Jokin lentää siellä
3. *Alakítsuk át tiltóvá a következő felszólító mondatokat:* Tule tänne! Astukaa sisään! Astu ulos! Menköön hän, minne vain haluaa! Lukekaamme yhdessä! Kerro jo! Kirjoita kotiin! Lähde jo! Mene maata! Leiki pikku pojan kanssa! Juoskoon hän ulos! Kiirehtikää! Odottakaamme!
4. *Tegyük megfelelő alakba a zárójelbe foglalt igét:* Hän ei (osata) herätä. Älkää vielä (nousta)! En (kuulla) oikein. Älköön hän (laulaa). He eivät (tulla). Älkäämme (pukeutua) hitaasti! Tämä kirje ei (olla) minun. Emmekö (kylpeä) tänään? Ei (saada) kiirehtiä. Sano, että he eivät (saada) kiirehtiä. Minun ei vielä (täytyä) mennä kotiin. Eikö tämä kirja (kelvata)? Ette (muistaa) oikein. Älkäämme vielä (lähteä)! Älä (jäädä) kotiin! Älkää (nukkua) kauan! Älä (liikkua)!
5. *Kérdések:* Millainen aamu nyt on? Millainen on ilma? Ketkä nousevat varhain? Nousetko sinäkin? Nousevatko tytöt myös? Kurjetko lentävät siellä korkealla? Joko ne muuttavat pois? Tietääkö joku, minne ne saattavat lentää? Mikä on pian ohi? Syksy lähestyy, eikö niin? Tulevatko muuttolinnut takaisin? Milloin ne palaavat? Minkä yli ne lentävät? Eivätkö ne lennä matalalla? Tuleeko sade? Milloin varpuset muuttavat pois? Millainen lintu varpunen on? Tunnetko kehrääjälinnun? Liikkuuko se päivisin? Kuka huutaa? Minkä pojat syövät? Ketkä ovat vielä läsnä? Kuka on poissa? Ketkä haluavat kylpeä? Tietääkö äiti, onko kylpyhuone vapaa? Kuka sanoo, että se on vapaa? Ketkä valmistavat kylvyn? Millaisen kylvyn he valmistavat? Viipyvätkö he kauan siellä? Muistavatko he, milloin saunomisen aika on? Kuka eksyy helposti? Kuka kaatuu? Kenen täytyy pitää silmänsä auki? Miksi?
6. *Fordítás:* Väinö és Oiva ma korán kelnek. Látni akarják a napfelkeltét. A napkelte gyönyörű látványt és felejthetetlen élményt nyújt. A nap olyan vörös ilyenkor, mint egy tűzgolyó. Nem látod, milyen piros az égbolt? Nem tudod, micsoda madarak repülnek ott? A darvak érzik, hogy csakhamar itt az ősz. Ha érzik, hogy a tavasz közeledik, akkor ismét visszatérnek hozzánk. Mely madarak költöznek később, mint a darvak? Nem hallod, milyen szépen énekel az a kis madár? Az egy esti fecske, amely csak olyankor röpköd, amikor félhomály van. Ha a reggeli kész van, akkor a fiúk hazamennek. Megreggeliznek. Az asztalnál ül az anya, a lányok és a fiúk. Csak az apa nincs még itt. Ő később jön. Az anya azt hiszi, hogy apa éppen fürdik. „Menj, Oiva, nézd meg, ott van-e apa valóban" — mondja az anya. Amikor Oiva visszatér, jelenti, hogy az apa nem fürdik. Így most ők fürödhetnek. Jó meleg fürdőt vesznek, de nem fürödnek túlságosan sokáig. Miért kell a szemünket nyitva tartanunk? Mert máskülönben nem látunk.

8. lecke

Ismétlés

Talonpoikaistalo

1. — Näetkö tuon suuren, kaksikerroksisen rakennuksen tuolla? — kysyy Oiva. — Se on naapurimme, talonpoika Moilasen talo. Se on aivan lähellä.

— Näen kyllä — Väinö vastaa. — Täältä näkyy naapurin navettakin. Tiedät kai, että minä olen suuri eläinten ystävä. Saammeko mennä naapurin luo? Saammeko katsella siellä hiukan ja keskustella kotiväen kanssa?

— Miksei? Herra Moilanen on jo melko vanha mies. Yhdessä hänen ja hänen rouvansa kanssa asuu heidän poikansa, nuori isäntä. Vanhan isännän pojanpoika on hyvä ystäväni, jonka kanssa olemme tavallisesti hyvin usein yhdessä. Hänen nimensä on Paavo. Hänen pikku veljensä on vielä hyvin pieni : tuskin vouden ikäinen pikku vauva.

— Mutta onko tämä aika sopiva?

— Kyllä! Nyt on sunnuntai. Tällöin on tavallisesti koko talonväki kotona. Lähtekäämme siis!

2. Pojat näkevät edessänsä ison asuinrakennuksen ja sen lähellä saunan. Vähän kauempana ovat puuvaja, aitta, talli ja navetta. Pihan keskellä on kaivo. Paavo tulee juuri sieltä. Hän aikoo viedä veden sisään.

— Terve, terve, vanha veikko! — huutaa Oiva hiukan leikillisesti.

— Terve, Oiva! Mikä yllätys! On hyvin hauska, että saan nähdä sinut. Tapaamme nykyisin liian harvoin.

— Olen enimmäkseen kotona vieraittemme kanssa. Tämä on ensimmäinen vierailumme. Saanko esitellä: ystäväni Väinö Mäkinen — ystäväni Paavo Moilanen.

— Hauska tutustua! — sanovat nämä kohteliaasti.

— Kuulen, että sinä olet helsinkiläinen — sanoo Paavo.

— Niin, olen. Ja toisen luokan lyseolainen niinkuin Oivakin. Me olemme täällä sisareni kanssa. Voin sanoa, että aikamme kuluu hauskasti ja nopeasti. Katso, Oiva, miten kaunis koira! Se haukkuu kovasti. Onko se vihainen? Pureeko se?

— Ei ollenkaan. Se on sangen ystävällinen eläin. Voin kai sanoa, että se on meidän uskollisin ystävämme.

— Jaaha, jaaha. Näetkö, Oiva, tuon hauskan näköisen kissan? Ja sen suloiset kissanpojat? Kas, kas, nyt kissat alkavat leikkiä koiran kanssa!

— Olkaa hyvät ja odottakaa hetkinen! Vien vain tämän veden sisään. Olen kohta täällä. Tahdon näyttää hevoseni.

Ystävät odottavat hetkisen. Paavo tuleekin pian ja menee heidän kanssaan tallin luo.

— No niin. Tuo kaunein hevonen siellä, se on minun. Eikö se ole kaunis? Osaatko sinä, Väinö, ratsastaa?

— Ikävä kyllä, en.

— Mutta koeta nyt, niin näet, kuinka nopeasti minun hevoseni juoksee.

— En uskalla. Myöhemmin kyllä minä kerran koetan.

3. Pojat haluavat vielä nähdä muutkin hevoset sekä lehmätkin. Mutta vanha isäntä tulee heidän luokseen ja kutsuu heidät kahvipöydän ääreen. Hän sanoo:

— Kahvipöytä odottaa, pojat. Olkaa hyvät!

Suuren pöydän ääressä istuvat jo Paavon isä ja äiti sekä talon rengit. Vain vanha emäntä on poissa. Nuori emäntä on erinomaisen hauska ja ystävällinen nuori nainen. Hän sanoo:

— No niin, pojat. Istukaa, olkaa hyvät! Juokaa ja syökää kanssamme! Mutta katso, Paavo, riittääkö kerma! Jollei, niin ole hyvä ja tuo lisää! Jaaha, teidän kuppinne on tyhjä, Väinö. Saanko kaataa?

— Ei, kiitos! Se riittää jo.

— Mutta eikö kahvileipä maistu? Ottakaa vielä ainakin tämä pieni leivos!

Kahvipöydän ääressä alkaa iloinen ja hiukan leikillinenkin keskustelu. Vanha renki kertoo hauskan kaskun. Kaikki nauravat äänekkäästi. Sitten nuori isäntä sanoo:

— Huomenna meidän täytyy nousta hyvin varhain. Elonkorjuu alkaa. Toivon, että tulee kaunis ilma. Taivas on sininen. Ilma on kuiva. Pääskysetkin lentelevät melko korkealla. Kaikki viittaa siihen, ettei huomennakaan sada.

On jo aivan hämärä, kun Oiva ja Väinö vihdoin lähtevät kotiin.

— Hyvästi! — he sanovat.

— Hyvästi sitten! — vastaavat Moilaset yhdessä.

— Ja älkää tulko niin harvoin! — lisää nuori emäntä.

Paavo saattaa heidät. Avoimen ikkunan läpi kuuluu vanhan emännän surunvoittoinen kehtolaulu.

Tuuti, tuuti, tuomen marja

Tuuti, tuuti, tuomen marja,
liiku, liiku, lempilehti,
nuku, nurmilintuseni,
väsy, västäräkkiseni ;
nuku, kun minä nukutan,
väsy, kun minä väsytän!

Akka ja lääkäri

Akka on kovin sairas niin että hänen täytyy mennä lääkärin luo. Lääkäri tutkii ja kyselee.

— Syöttekö te?
— No minä syön kuin hevonen — sanoo akka.
— No nukutteko? — kysyy lääkäri.
— Minä makaan kuin lehmä — vastaa akka.
— Jaaha, jaaha — sanoo lääkäri. — Olkaa hyvä ja menkää eläinlääkärin luo.

Szavak

talonpoikainen, -sen	paraszti, paraszt-
kerros, kerroksen	réteg ; emelet, földszint
kaksi|kerroksinen, -sen	egyemeletes
rakennus, rakennuksen	épület
näky|ä, näyn	látszani
navetta, navetan	(tehén)istálló
eläin, eläimen	állat
katsel|la, -en	nézegetni, szemlélődni, szemlélni
koti, kodin	ház, otthon
väki, väen	nép ; erő
isäntä, isännän	gazda
usein	gyakran
Paavo, -n	Pál
tuskin	alig, aligha
ikäinen, -sen *(gen.)*	(valamilyen) korú, idős
vauva, -n	baba, kicsike
so|pia, -vin	illeni ; megfelelő lenni, megfelelni ; alkalmas lenni ; megegyezni
sopiva, -n	megfelelő, alkalmas
sunnuntai, -n	vasárnap
asuin|rakennus, rakennuksen	lakóépület, lakóház
sauna, -n	(gőz)fürdőház, (gőz)fürdő
kauempana	távolabb, messzebb
puu, -n	fa
puu|vaja, -n	fásszín, fáskamra
aitta, aitan	(élés)kamra
talli, -n	(ló)istálló
piha, -n	udvar
kaivo, -n	kút
sieltä	onnan
veikko, veikon	(fiú)testvér ; barát, pajtás
leikillinen, -sen	tréfás

yllätys, yllätyksen	meglepetés
nykyisin	mostanában
harvoin	ritkán
enimmäkseen	legtöbbnyire
vierailu, -n	látogatás
esitel|lä, esittelen	előadni ; bemutatni
tutustu|a, -n	megismerkedni
kohtelias, kohteliaan	udvarias
helsinkiläinen, -sen *(mn., fn.)*	helsinki(i)
niin|kuin	úgy mint, mint ahogy
kulu|a, -n	kopni ; múlni, (el)telni, folyni
haukku|a, haukun	ugatni
kova, -n	kemény ; erős, heves
kovin = kovasti	nagyon, erősen, roppant
vihainen, -sen	dühös, haragos, mérges ; hamis, harapós
sangen	igen, nagyon
uskollinen, -sen	hű, hűséges
suloinen, -sen	bájos, édes, kedves
kissan|poika, -pojan	kismacska, macskakölyök
kas	ni, nini
kohta	mindjárt, nemsokára
näyttä|ä, näytän	(meg)mutatni ; mutatkozni, látszani
hevonen, -sen	ló
ratsasta|a, -n	lovagolni
ikävä, -n *(fn. ; mn.)*	unalom, vágy ; unalmas, kellemetlen, sajnos
koetta|a, koetan	(meg)próbálni, megkísérelni
uskalta|a, uskallan	merni, merészelni
lehmä, -n	tehén
kahvi, -n	kávé
ääreen *(nu. gen.)*	mellé, -hoz/-hez/-höz
renki, rengin	béres
emäntä, emännän	gazdasszony, háziasszony
juo|da, -n	inni
riittä|ä, riitän	elég lenni
kerma, -n	tejszín
jollei = jos ei	ha (ő, az) nem
tuo|da, -n	hozni
lisää	hozzá, még hozzá, még; többet
kuppi, kupin	csésze
tyhjä, -n	üres
kaata|a, kaadan	(le)dönteni ; önteni, tölteni
leipä, leivän	kenyér ; sütemény
kahvi|leipä, -leivän	kávé(hoz való) sütemény
maistu|a, -n	ízleni
aina|kin	legalább(is)
leivos, leivoksen	sütemény
kasku, -n	adoma, tréfás elbeszélés
naura|a, -n	nevetni
äänekäs, äänekkään	hangos
elon|korjuu, -n	aratás
toivo|a, -n	remélni ; kívánni ; vágyni, vágyódni
kuiva, -n	száraz
viitat|ta, viittaan	mutatni
siihen	abba, oda, arra
lisät|ä, -än	növelni ; hozzáadni, hozzáfűzni

avoin, avoimen	nyitott, nyílt
kuulu|a, -n	hallatszani; hírleni; tartozni (vhova)
suru, -n	gyász, bánat
surun|voittoinen, -sen	bánatos, mélabús
kehto, kehdon	bölcső
kehto|laulu, -n	bölcsődal, altatódal
tuuti	tente(-tente)
tuomi, -en	májusfa, zelnicemeggy
marja, -n	bogyó
lehti, lehden	(fa)levél; lomb; lap (újság)
lempi|lehti, -lehden	kedvenc (kedves) levél, lomb
nurmi, -en	pázsit, gyep; kaszáló, rét
lintunen, -sen	madárka
nurmi|lintu, -linnun *(költői)*	pinty, pintyőke
väsy|ä, -n	(el)fáradni, (el)bágyadni
västäräkki, västäräkin	barázdabillegető
västäräkkinen, -sen	barázdabillegetőcske
nukutta|a, nukutan	(el)altatni, elringatni
väsyttä|ä, väsytän	(el)fárasztani, (el)bágyasztani
akka, akan	(öreg)asszony
lääkäri, -n	orvos
sairas, sairaan	beteg
tutki|a, -n	vizsgálni, kutatni

Beszédgyakorlat

1. *Összetett állítmány:*

Tuo **on** talonpoika Moilasen **talo.**
Minä **olen** suuri eläinten **ystävä.**
Herra Moilanen **on** jo melko vanha **mies.**
Paavon pikku veli **on** vielä hyvin **pieni.**
Onko tämä aika **sopiva?**
Oletko sinä **helsinkiläinen?**
Olkaa hyvä!
Tuo kaunein hevonen siellä **on minun.**
Eikö se **ole kaunis?**
Hyvä on.
Taivas **on sininen.**

2. *Igei állítmány:*

Näetkö tuon suuren rakennuksen?
Se **on** aivan lähellä.
Täältä **näkyy** navettakin.
Saammeko mennä naapurin luo?
Paavon kanssa **olemme** usein yhdessä.
Nyt **on** sunnuntai.
Vähän kauempana **ovat** puuvaja, talli ja **navetta.**
Pihan keskellä **on** kaivo.
Paavo **tulee** juuri sieltä.
Olen enimmäkseen kotona.

Saanko esitellä?
Me **olemme** täällä sisareni kanssa.
Voin sanoa, että . . .
Katso!
Osaatko sinä ratsastaa?
En.
En uskalla.
Se **riittää** jo.

3. *Névszói állítmány:*

Terve, terve, vanha veikko!
Ystäväni Väinö Mäkinen.
Miten kaunis koira!
Jaaha, jaaha.
Kas, kas.
No niin.
Ikävä kyllä.
Kiitos!
Hyvästi!
Hyvästi sitten!

4. *Az alany (1) és az igei állítmány (2) rendje:*

. . . **kysyy** (2) **Oiva** (1).
Se (1) **on** (2) herra Moilasen talo.
. . . **Väinö** (1) **vastaa** (2).
Täältä **näkyy** (2) naapurin **navettakin** (1).
Minä (1) **olen** (2) eläinten ystävä.
Herra **Moilanen** (1) **on** (2) jo melko vanha mies.
Yhdessä hänen kanssaan **asuu** (2) heidän **poikansa** (1).
Onko (2) tämä **aika** (1) sopiva?
Nyt **on** (2) **sunnuntai** (1).

5. *A jelző (1) és a jelzett szó (2) egyeztetése:*

Pojat näkevät **ison** (1) **asuinrakennuksen** (2).
Olen **toisen** (1) **luokan** (2) lyseolainen.
Näetkö **tuon** (1) hauskan **näköisen** (1) **kissan** (2)?
Ja sen **suloiset** (1) **kissanpojat** (2)?
Vien **tämän** (1) **veden** (2) sisään.
Tuo (1) **kaunein** (1) **hevonen** (2) siellä on minun.
Suuren (1) **pöydän** (2) ääressä istuvat jo isä, äiti ja rengit.
Nuori (1) **emäntä** (2) on erinomaisen **hauska** (1) ja **ystävällinen** (1) **nuori** (1) **nainen** (2).
Avoimen (1) **ikkunan** (2) läpi kuuluu **surunvoittoinen** (1) **kehtolaulu** (2).

6. *Főnévi minősítő jelző (1) és a jelzett szava (2):*

Se on **talonpoika** (1) **Moilasen** (2) talo.
Herra (1) **Moilanen** (2) on jo melko vanha mies.
Ystäväni **Paavo** (1) **Moilanen** (2).

7. *Ragozhatatlan melléknévi jelző:*

Hänen **pikku** veljensä on tuskin vuoden ikäinen **pikku** vauva.
Tällöin on tavallisesti **koko** talonväki kotona.

8. *1. accusativus:*	*2. accusativus:*
Näetkö **tuon suuren, kaksikerroksisen rakennuksen?**	Meidän täytyy nähdä **tuo suuri, kaksikerroksinen rakennus.**
Paavo aikoo viedä **veden** sisään.	Vie **vesi** sisään, Paavo!
Ystävät odottavat **hetkisen.**	Odottakaa **hetkinen,** pojat!
Vien vain **tämän kirjan** sisään.	Vie **tämä kirja** sisään!
Otan **tämän pienen leivoksen.**	Ota **tämä pieni leivos!**
Vanha renki kertoo **hauskan kaskun.**	Olkaa hyvä ja kertokaa **tuo hauska kasku!**

9. *A genitivus használata:*

Se on **herra Moilasen** talo.
Täältä näkyy **naapurin** navettakin.
Minä olen suuri **eläinten** ystävä.
Saammeko mennä **naapurin** luo?
Saammeko keskustella **kotiväen** kanssa?
Yhdessä **hänen** ja **hänen rouvansa** kanssa asuu **heidän** poikansa.
Hän on tuskin **vuoden** ikäinen pikku vauva.
Pojat näkevät asuinrakennuksen ja **sen** lähellä **saunan.**
Pihan keskellä on kaivo.
Olen **toisen luokan** lyseolainen.
Näetkö tuon **hauskan** näköisen kissan?
Tuo hevonen on **minun.**
Minun hevoseni juoksee nopeasti.
Vanha isäntä tulee **heidän** luokseen.
Hän kutsuu heidät **kahvipöydän** ääreen.
Nuori emäntä on **erinomaisen** hauska nainen.
Teidän kuppinne on tyhjä.
Huomenna **meidän** täytyy nousta varhain.
Pääskysetkin lentelevät **melkoisen** korkealla.
Avoimen ikkunan läpi kuuluu **vanhan emännän** surunvoittoinen kehtolaulu.

10. *Fokozás:*

Talli on **suuri.**	Navetta on vielä **suurempi.**	Asuinrakennus on **suurin.**
Isäntä on aivan **nuori** mies.	Paavo on paljon **nuorempi.**	Pikku vauva on **nuorin.**
Kissa on **uskollinen** eläin.	Hevonen on **uskollisempi** kuin kissa.	Koira on kaikkein **uskollisin.**
Vanhan isännän hevonen on hyvin **kaunis.**	**Nuoremman** isännän hevonen on vielä **kauniimpi.**	Tuo **kaunein** hevonen on **nuorimman** miehen.
Saanko tarjota tämän **pienen** leivoksen?	Antakaa tuo **pienempi** leivos!	Taikka luulen, että riittää tämä **pieninkin.**

11. *A birtokos nyomatéktalan:*

Hevoseni juoksee nopeasti.
Koirasi on vihainen.
Hänen **isänsä** on talonpoika.
Ystävämme on lyseolainen.
Kuppinne on tyhjä.
Heidän **vauvansa** on terve.

A birtokos nyomatékos:

Minun hevoseni juoksee nopeammin.
Sinun koirasi ei pure.
Hänen isänsä on insinööri.
Meidän ystävämme on myös lyseolainen.
Teidän kuppinne on liian lämmin.
Heidän vauvansa on myös terve.

12. *Állítás:*

Menen jo kotiin.
Haluatko sinäkin tulla?
Maistuuko kahvi?
Saammeko kysyä?
Te **nousette** aina varhain.
Pojat **nauravat** äänekkäästi.

Tagadás:

En mene vielä kotiin.
Etkö sinäkään **halua** tulla?
Ei maistu.
Emmekö saa kysyä?
Te **ette nouse** milloinkaan varhain.
He **eivät naura** äänekkäästi.

13. *Felszólítás:*

Ratsasta nopeammin!
Odottakoon hän!
Lähtekäämme!
Menkää lääkärin luo!
Juokoot he ja **syököőt!**

Tiltás:

Älä ratsasta niin nopeasti!
Älköön hän **odottako!**
Älkäämme lähtekö!
Älkää menkö eläinlääkärin luo!
Älkööt he **juoko** ja **syökö!**

14. *Finnes kifejezések:*

Saanko esitellä... — *Engedd (engedje) meg, hogy bemutassam...*
Hauska tutustua. — *Örülök, hogy megismerhetem. Örvendek.*
Ikävä kyllä. — *Sajnos.*
Kahvipöytä odottaa. — *Tessék jönni kávézni! Vár a kávé!*
Saanko kaataa? — *Önthetek? Szabad?*
Ei, kiitos! — *Köszönöm, nem kérek.*
Hyvästi sitten. — *Hát Isten áldjon (áldja)! Hát Isten vele(d)!*

Nyelvtan

1. A kérdő mondat kétféle:

1) szókérdés, ezt kérdő névmás vagy kérdő határozószó **vezeti be:**

Mikä on nimesi? — Paavo Moilanen.
Missä on sisaresi? — Kotona.

2) mondatkérdés, ezt a **-ko/-kö** szócskával ellátott mondatrész vezeti be:

Saanko kaataa? — Kyllä. / Saatte kyllä. / Ei.

2. A **mondat állítmánya** háromféle lehet:

1) Ige az állítmány (igés mondat). Ilyenkor az **on, ovat** igét is fordítani kell.

Aikamme **kuluu** hauskasti.	*Kellemesen telik az időnk.*
Vanha emäntä **on** poissa.	*Az öreg háziasszony távol van.*

2) **Olla** ige + névszó az állítmány (összetett állítmányú mondat). Ilyenkor az **olla** igének egyes és többes 3. személyű alakjait a magyar fordításból el kell hagyni.

Taivas **on sininen.**	*Kék az ég.*
Minä **olen** suuri eläinten **ystävä.**	*Én nagy állatbarát vagyok.*

3) Ige nincs a mondatban, tiszta névszós kifejezés áll mondatértékben (névszós mondat). Ez a finn köznyelvben meglehetősen ritka. **Terve! Kiitos! Miten kaunis koira!**

3. **Az alany** (1) **és állítmány** (2) **szórendje** kétféle:

1) Egyenes szórend: 1—2. Ez a rendes szórendi forma; még kiemelt mondatrész után, továbbá az idézetet követő idéző mondatban és kérdő mondatban is gyakori.

Paavo (1) **saattaa** (2) heidät.	*Pál elkíséri őket.*
Sitten **isäntä** (1) **sanoo** (2)...	*Ekkor azt mondja a gazda...*
— Hyvästi! — **he** (1) **sanovat** (2).	*— Isten velük! — mondják.*
Kuinka **hevonen** (1) **juoksee** (2)?	*Hogyan fut a ló?*

2) Fordított szórend: 2—1. Ez a szórendi forma főképp kiemelt mondatrész és előrebocsátott idézet után, továbbá kérdő mondatokban fordul elő.

Täältä **näkyy** (2) naapurin **navettakin** (1)	*Innen a szomszéd istállója is látszik.*
— Nukutteko? — **kysyy** (2) **lääkäri** (1).	*— Alszik-e? — kérdezi az orvos.*
Missä **on** (2) **hevosesi** (1)?	*Hol van a lovad?*

4. **A jelző** megelőzi a jelzett szavát, mint a magyarban. A magyartól eltérőleg

1) a címet, foglalkozást jelentő szó jelzője a tulajdonnévnek:

herra Moilanen	*Moilanen úr*
talonpoika Moilanen	*Moilanen paraszt*

2) a keresztnév jelzője a családnévnek:

Paavo Moilanen	*Moilanen Pál*

5. **Egyeztetés.** A melléknév és a névmás mint minősítő jelző egyezik a **jelzett** szóval:

Näetkö **tuon suuren** rakennuksen?	*Látod-e azt a nagy épületet?*

A főnév mint minősítő jelző ellenben nem egyezik a jelzett szavával:

Se on **herra** Moilasen talo.	*Az Moilanen úr háza.*

Van néhány melléknév is, amely végig ragozatlan, s így nem egyezik alakilag a jelzett szavával, **pl.**

ensi	**ensi** luokan lippu
koko	**koko** perheen kanssa
pikku	**pikku** vauvan kehto

6. **Névszótövek.** Tövek szerint a névszók kétfélék:

1) Egytövű névszók, ezeknek csak magánhangzós (teljes) tövük van:

sauna	**sauna-**

2) Kéttövű névszók, ezeknek teljes és csonka tövük is van:

rakennus	**rakennukse-, rakennus-**

7. **Névszói főalakok:**

1) egyes nominativus	**lehmä, -n**
2) egyes genitivus	**hevonen, -sen**

A névszó teljes (magánhangzós) tövét a 2. főalakból kapjuk meg:

lehmä|n	**lehmä-**
hevose|n	**hevose-**

Az egyes nominativus vagy a teljes tővel azonos, vagy annak csupán hangtan változata, vagy pedig a csonka tővel egyezik:

vanha	vanha-
tuomi	tuome-
rakennus	rakennukse, rakennus-

8. **Többes jelek:**

1) **-t** csak szó végén (többes nominativusban és tb. accusativusban):

hevose|t	*lovak; lovakat*

2) **-i-** csak valamilyen esetvégzet előtt:

viera|i|tten kanssa	*a vendégekkel együtt*

9. **Fokozás.**

A középfok jele:

-mpi	**-mpa-/-mpä-** **-mma-/-mmä-**

A felsőfok jele:

-in	**-impa-/-impä-** **-imma-/-immä-**

Pl. **vanha, -n**	*öreg*
vanhempi, vanhemman	*öregebb*
vanhin, vanhimman	*legöregebb*

10. **Melléknévből határozószó:**

1) alapfok:	**-sti** [-ṣti']	**hauska|sti**	*kellemesen*
2) középfok:	**-mm|in**	**hauske|mm|in**	*kellemesebben*
3) felsőfok:	**-imm|in**	**hausk|imm|in**	*legkellemesebben*

11. **Esetalakok.** Eddig mindössze három névszói esetalakkal ismerkedtünk meg

1) nominativus	alanyeset
2) accusativus	tárgyeset
3) genitivus	birtokos eset

Ezeknek esetvégzetei a következők:

	Egyes		Többes	
Nom.	(teljes v. csonka tő)	**-ø**	(teljes tő)	**-t**
Acc.	1. (teljes tő) 2. = nom.	**-n**	(teljes tő)	**-t**
Gen.	(teljes tő)	**-n**	1. (tb. tő) 2. (teljes tő) (csonka tő)	**-en** **-den** **-tten** **-en** **-in** **-ten**

Példa:

	E.		Tb.	
Nom.	**poika**	*fiú*	**poja|t**	*fiúk*
Acc. 1. 2.	**poja|n** **poika**	*fiút*	**poja|t**	*fiúkat*
Gen. 1. 2.	**poja|n** kirja	*a fiúnak a könyve*	**poiki|en** kirja **poika|in** kirja	*a fiúk könyve*

12. **A nominativus használata.** A nominativus a mondatban lehet:

1) alany — **Akka** on sairas.
2) névszói állítmány — Taivas on **sininen.**

13. **Az accusativus használata.** Az accusativus a mondatban lehet:

1) teljes tárgy — Näetkö **tuon rakennuksen?**
2) kiterjedési határozó — He odottavat **hetkisen.**

Általában az 1. accusativust használják. A 2. accusativus áll:

1) 1. és 2. sz. felszólító ige mellett — Odottakaa **hetkinen**!
2) személytelen kifejezések mellett — Minun täytyy viedä **tämä vesi** sisään.

14. A genitivus használata. A genitivus a mondatban lehet:

1) birtokos jelző	Se on herra **Moilasen** talo.
2) részeshatározó	Huomenna **meidän** täytyy nousta hyvin varhain.
3) állítmányi névszó	Tuo kaunein hevonen on **minun.**
4) minősítő jelző	Olen **toisen luokan** lyseolainen.
5) mértékhatározó	Hän on tuskin **vuoden** ikäinen.
6) képes helyhatározó	Näetkö tuon **hauskan** näköisen kissan?
7) módhatározó	Nuori emäntä on **erinomaisen** hauskannäinen
8) névutó vonzata	**Pihan** keskellä on kaivo.

15. Birtokos személyragozás. A birtokos személyragok:

E.	1. **-ni**	**hevose|ni** *lovam*
	2. **-si**	**hevose|si** *lovad*
	3. **-nsa/-nsä** (**-•n**)	**hevose|nsa** *lova* (hänen **luokse|en** *őhozzá)*
Tb.	1. **-mme**	**hevose|mme** *lovunk*
	2. **-nne**	**hevose|nne** *lovatok*
	3. **-nsa/-nsä** (**-•n**)	**hevose|nsa** *lovuk* (heidän **luokse|en** *hozzájuk)*

Esetragozás és személyragozás:

tő + esetrag + személyrag — **vierai\|tte\|mme**

Közvetlenül a birtokos személyrag előtt csak a teljes erős tő állhat:

poika, pojan — **poika\|mme**

Minden mássalhangzós végződés, illetőleg minden esetvégződés végső mássalhangzója elvész a birtokos személyrag előtt:

ystävä|n kanssa	**ystävä|ni** kanssa
vierai|tten kanssa	**vierai|tte|mme** kanssa

16. **Névmások.**

1) Személynévmások:

	Egyes			Többes		
	1.	2.	3.	1.	2.	3.
Nom.	**minä**	**sinä**	**hän**	**me**	**te**	**he**
Acc.	**minu|t**	**sinu|t**	**häne|t**	**mei|dät**	**tei|dät**	**hei|dät**
Gen.	**minu|n**	**sinu|n**	**häne|n**	**mei|dän**	**tei|dän**	**hei|dän**

2) Mutató névmások:

	Egyes			Többes		
	közeli	távoli	közömbös	közeli	távoli	közömbös
Nom.	**tämä**	**tuo**	**se**	**nämä**	**nuo**	**ne**
Acc 1.	**tämä|n**	**tuo|n**	**se|n**			
2.	**tämä**	**tuo**	**se**	**nämä**	**nuo**	**ne**
Gen.	**tämä|n**	**tuo|n**	**se|n**	**näi|den**	**noi|den**	**nii|den**
				näi|tten	**noi|tten**	**nii|tten**

3) Kérdő névmások:

	Egyes			Többes		
	Személyre		Dologra	Személyre		Dologra
Nom.	**kuka**	**ken**	**mikä**	**kutka**	**ketkä**	**mitkä**
Acc. 1.		**kenet**	**minkä**			
2.	**kuka**	**kenet**	**mikä**	**kutka**	**ketkä**	**mitkä**
Gen.		**kenen**	**minkä**		**keiden**	**minkä**
					keitten	

kumpi, kumman kérdő névmás ragozása = középfokú melléknévé.

4) Vonatkozó névmás:

	Egyes	Többes
Nom.	**joka**	**jotka**
Acc. 1.	**jonka**	
2.	**joka**	**jotka**
Gen.	**jonka**	**joiden**
		joitten

Vonatkozó névmás gyanánt szerepelhetnek a kérdő névmások is.

5) Határozatlan névmások:

a) Állító és tagadó mondatban egyaránt használhatók:

itse
kaikki

b) Állító mondatban:	c) Tagadó mondatban:
joku, jonkun	**kukaan**, kenenkään
jokin, jonkin	**mikään**, minkään

17. **Névutók és elöljárók.** A névutók legnagyobb része genitivus-szal áll. Ezeket személyragozni is lehet, mint a magyarban:

Olen usein yhdessä Pekan **kanssa.**	Olen usein yhdessä hänen **kanssaan.**

A névutók egy része önállóan, határozószó értékben is használatos:

Naapurimme talo on aivan **lähellä.**	Asuinrakennuksen **lähellä** on sauna.

Vannak olyan névutók, amelyek elöljáróként is előfordulnak:

meren **yli**	**yli** meren

18. **Igetövek.** Ezek is kétfélék, mint a névszók:

1) Egytövűek; csak magánhangzós (teljes) tövük van. Ezeknek első főalakját a végződés:

-a/-ä	sano|a : **sano-**
-da/-dä	syö|dä : **syö-**

Kivétel: **näh\|dä, teh\|dä,** amelyek kéttövűek.

2) Kéttövűek; van teljes és csonka tövük is. Ezeknek első főalakján a végződés:

-na/-nä	men|nä : **mene-, men-**
-la/-lä	tul|la : **tule-, tul-**
-ra/-rä	pur|ra : **pure-, pur-**
-ta/-tä	halu|ta : **halua-, halut-**

19. **Igei főalakok:**

1) 1. infinitivus	**elä|ä, -n**
2) jelen e. 1. személy	**maa|ta, makaan**

Az ige teljes tövét a 2. főalakból kapjuk meg:

elä|n	**elä-**
makaa|n	**makaa-**

A csonka tövet (ha van) az 1. főalakból lehet elvonni:

maa|ta	**makat-**

20. **Személyragok a jelentő mód jelen időben** (a teljes tőhöz):

E.	1.	**-n**	**mene|n**
	2.	**-t**	**mene|t**
	3.	**-•** / **-ø**	**mene|e** / **saa**
Tb.	1.	**-mme**	**mene|mme**
	2.	**-tte**	**mene|tte**
	3.	**-vat/-vät**	**mene|vät**

21. **A felszólító mód végződései:**

E.	2.	teljes tő +	’	**mene**
	3.	csonka tő +	**koon/köön**	**men|köön**
Tb.	1.		**kaamme/käämme**	**men|käämme**
	2.		**kaa/kää**	**men|kää**
	3.		**koot/ köot**	**men|kööt**

22. **A tagadó és tiltó jelen:**

en mene	
et mene	**älä mene**
ei mene	**älköön menkö**
emme mene	**älkäämme menkö**
ette mene	**älkää menkö**
eivät mene	**älkööt menkö**

23. **Néhány érdekes szójelentés:**

1) **lapsenlapsi**; **pojanpoika, pojantytär**; **tyttärenpoika, tyttärentytär**: mindegyik egyformán *unokát* jelent, szükség esetén azonban a magyarban szószerkezettel adjuk vissza: *a lányom fia* stb.

2) **kerros** a finnben nemcsak az *emelet*et, hanem a *földszint*et is jelenti. Ez a magyarázata annak, hogy a finn **kaksikerroksinen talo** magyarul nem: „kétemeletes", hanem *egyemeletes ház.*

3) **talli** és **navetta** magyarul egyaránt *istálló.* A közelebbi értelmezés szerint azonban: **talli** *lóistálló*, **navetta** *tehénistálló.*

4) **aurinko** és **päivä** magyar jelentése *nap.* Az előbbi azonban az égitestet, az utóbbi az időt jelenti: **Aurinko paistaa.** — **Päivät ovat pitkät.** A **päivä** azonban előfordul égitest jelentésben is: **Päivä paistaa lämpimästi.**

5) **kello** és **tunti** magyarul egyaránt *óra.* A **kello** azonban (valamilyen csengő hangot adó, továbbá) az időt mutató tárgyat jelöli, emellett az időpontot is; a **tunti** ellenben időszakaszt jelöl. Pl. **Tämä kello käy huonosti. Kello on kymmenen.** — **Tunnit kuluvat nopeasti.**

6) **korkea** *magas* — **matala** *alacsony.* Emberre vonatkoztatva azonban **pitkä** *magas* — **lyhyt** *alacsony.* Pl. **pitkä mies** — **lyhyt tyttö.**

7) **jäädä** és **pysyä** egyaránt annyit jelent, hogy *maradni.* A különbség annyi, hogy a **jäädä** igét „hova" kérdéssel gondolják („odamaradni valahova"), a **pysyä** igét pedig „hol" kérdéssel („ott maradni, időzni valahol"). Pl. **Hänen täytyy jäädä kotiin. Hän pysyy edelleenkin kotona.**

8) **alkaa** — **aloittaa.** Az **alkaa** ige is jelentheti azt, hogy *(meg)kezdeni* — úgy, mint az **aloittaa.** Használatukban az a különbség, hogy az **alkaa** főleg infinitivusi tárggyal, az **aloittaa** azonban csak főnévi tárggyal áll. Pl. **Hän alkaa lukea. Alan lukemisen. Aloitan lukemisen.**

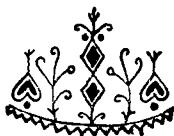
9) **hyvin, sangen, kovin** egyformán jelenthetik azt, hogy *igen, nagyon.*

10) **pian, kohta, heti** nagyjában szintén azonos jelentésűek.

11) **luo** és **luokse** jelentése egyaránt *-hoz/-hez/-höz.* A **luo** alakot azonban nem lehet személyragozni, csak a **luokse** változatot. Pl. **Tule luokseni!**

Gyakorlatok

1. *Írjuk ki a 8. olvasmánynak azokat a mondatait, amelyekben a véghehezet előfordul és mással hangzó-kettőzést okoz. Jelöljük meg a kérdéses szókat aláhúzással* (vö. 17).
2. *Menjünk végig az eddig tanult szavak jegyzékén, s írjuk ki az ellentétes jelentésű szópárokat.*
3. *Írjuk ki a szójegyzékből az eddig tanult névutókat, s alkossunk mindegyikkel három-három névutós kifejezést.*
4. *Határozzuk meg a jelen lecke 9. beszédgyakorlatában közölt mondatok genitivus-alakjainak mondatrészértékét.*
5. *Feleljünk a következő kérdésekre* a) *állítólag*, b) *tagadólag:* Haluatko tulla naapurin luo? Näetkö tuon asuinrakennuksen? Navetanko myös? Tiedätkö, mikä hänen nimensä on? Onko tämä puku sopiva? Sunnuntaiko nyt on? Vedenkö aiot viedä sisään? Tuletko huomenna luoksemme? Huomennako sinä tulet? Sinäkö tulet? Näetkö tuon kissan? Eikö tuo hevonen ole kaunis?
6. *Kérdések:* Missä on herra Moilasen talo? Näkyykö se täältä hyvin? Näkeekö Väinö navetankin? Haluaako hän mennä naapurin luo? Miksi? Onko Paavo kotona? Minkä lähellä ystävät tapaavat hänet? Kuka on eläinten suurin ystävä? Haukkuuko Paavon koira? Pureeko se? Mitkä alkavat leikkiä koiran kanssa? Näyttääkö Paavo hevosensa? Onko se todella kaunis? Osaako Paavo ratsastaa? Osaako Oiva ratsastaa? Entä Väinö? Miksei? Kuka kutsuu heidät kahvipöydän ääreen? Missä vanha emäntä on? Onko nuori emäntä ystävällinen? Maistuuko kahvi? Entä kahvileivät? Millaisen leivoksen ottaa Väinö? Kuka kertoo hauskan kaskun? Mikä on kaskun nimi? Äänekkäästikö pojat nauravat? Entä muut? Mikä huomenna alkaa? Keiden täytyy huomenna nousta varhain? Mitkä viittaavat siihen, että kaunis ilma kestää *(tart)* edelleenkin? Milloin Oiva ja Väinö lähtevät kotiin? Saattaako Paavo heidät? Ken laulaa surunvoittoisen kehtolaulun?
7. *Fordítás:* Moilanenék közel laknak Lahtinenékhez. Ott lakik az öreg Moilanen gazda és a felesége, a fiatal Moilanen és az unokák. A nagyobbik fiú neve Pál. A kisebbik még egészen kicsi, alig egyéves. Mikor a vendégek megjönnek, Paavo éppen kint van. Nagyon örül, amikor meglátja barátját. Beviszi gyorsan a vizet, azután elvezeti a vendégeket az istállóhoz. Ott megmutatja a lovakat. Paavo lova igen gyors állat. Ő szeret lovagolni (= szívesen lovagol). Väinö azonban nem mer lovagolni. Paavo a teheneket és a többi háziállatokat *(koti-)* is meg akarja még mutatni. De gyorsan telik az idő: már itt a kávézás ideje (összetett szó: *kahvi-)*. A nagy asztal kint van a fák közt. Az egész család (ott) ül már az asztalnál. A béresek is ott ülnek a család többi tagjaival együtt. „Üljenek le maguk is" — mondja a kedves háziasszony. „Ízlik-e a kávénk?" — kérdezi. „Töltsél még, Pál! Ha a tejszín nem elég, akkor hozz még hozzá!" A fiatal gazda a béresekkel beszélget. „Holnap jókor keljünk és kezdjük meg az aratást! Azt hiszem, száraz idő lesz továbbra is" — mondja a gazda vidáman. A legöregebbik béres egy érdekes adomát mond el. Oiva és Väinö későn mennek haza. A család többi tagjai már éppen le akarnak feküdni.

9. lecke

Partitivus — Feltételes jelen

Tahto|isi|n kerran nähdä **Suome|a** ja sen **kauneuksi|a**.
Szeretném egyszer látni Finnországot és annak szépségeit.

Matkavalmisteluja

1. Sataa vettä. Koko perhe on kotona. Isä tekee työtä kirjoituspöydän ääressä. Äiti lukee kirjaa. Lapset kuuntelevat radiota.

Nyt kuuluu koputusta.

— Sisään! — sanovat lapset iloisesti.

Pekka ja Maija astuvat sisään. He tervehtivät läsnäolijoita:

— Hyvää päivää!

— Päivää, päivää! Ja tervetuloa! — vastaavat lapset ja vanhemmat yhdessä.

— Mitä kuuluu, Pekka? — Oiva kysyy.
— Kiitos, hyvää. Tiedättekö, mitä minä parhaillaan suunnittelen?
— Kuinka voisimme arvata? Sano heti, että tietäisimme mekin!
— Ajatelkaa, teen matkavalmisteluja. Muutaman päivän kuluttua aloitan Lapin-matkani.

2. — Kuinka niin, Pekka. Kyllä kai, lappalaiset, kuinka sanoisin, kiinnostavat minuakin hirmuisesti — huomauttaa rouva Lahtinen. — Katsokaa, luen juuri Itkosen mielenkiintoista „Suomen lappalaiset"-nimistä kirjaa. Se on todellakin loistava teos. Siinä on hyviä kuviakin. Katsokaa! Jos katsoo näitä kuvia ja lukee tekstiä, niin tuntuu kuin olisi lappalaisten keskuudessa.

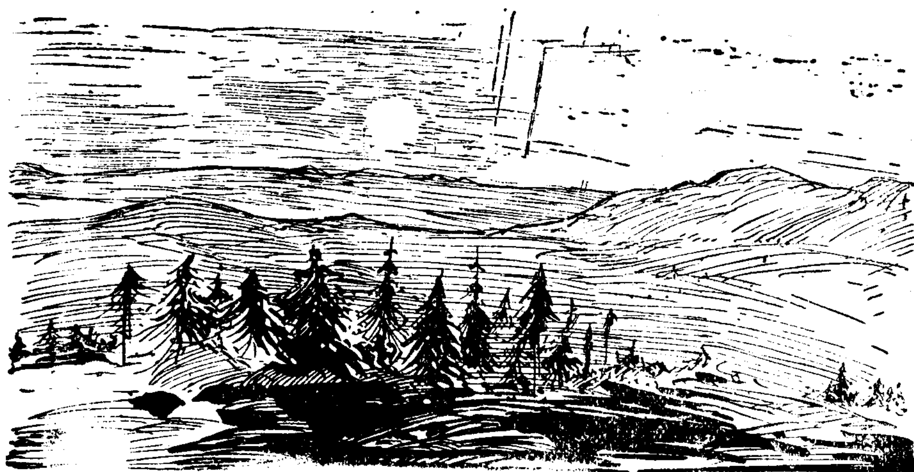
— Niin minäkin usein kuvittelen — jatkaa Pekka puhettaan. Mutta minä tahtoisin kerran todellakin nähdä lappalaisten alkukantaista elämää, heidän suuria porolaumojaan ja Lapinmaan kauneuksia. Siellä kohoaa korkeita tuntureita. Tahtoisin kuunnella lappalaisten puhettakin. Heidän kielensä muistuttaa paljon omaa kieltämme. Mutta voiko suomalainen todellakin ymmärtää lapin kieltä? Ja ymmärtääkö lappalainen suomen kieltä? No niin. Haluatteko tulla mukaan, pojat?

— Minäkin ihailen Lappia, sen yksinkertaisia asukkaita, sen ihania revontulia ja valoisia kesäöitä — vastaa Oiva. Lappalaiset elävät vieraiden kansojen keskuudessa vapaiden ihmisten onnellista elämää. Tulisin mielelläni mukanasi. En kuitenkaan voi jättää vieraitamme tänne yksin.

Väinö sanoo:

— Minun tähteni sinun ei tarvitse jäädä kotiin. Voin kyllä minäkin tulla mukaan. Lapinmatka kiinnostaa minuakin suuresti. Haluaisin minäkin nähdä kerran lappalaisia, jotka rakastavat rauhallista ja vapaata elämää. Se on pienen pieni kansanryhmä. Mutta he eivät unohda vanhoja tapoja eikä kansallisen yhteenkuuluvaisuuden tunnettaan. Matkustakaamme siis kaikki kolme yhdessä!

3. — Mutta jos isä ei sallisi meidän matkustaa? Ja antaako hän rahaa? — sanoo Oiva kysyvästi.

— Annan mielelläni. Tiedän kyllä, että sellainen pitkä matka voi olla vaarallinenkin. Mutta te olette rohkeita ja viisaita poikia ja kaikkialla on hyviä ihmisiä, jotka auttavat nuoria poikia hyvin mielellään. Meidän ei tarvitse siis pelätä mitään vaaraa. Vai mitä sinä ajattelet, äiti?

— No, minäkin olen aivan rauhallinen. Menkööt vain pojat ja koettakoot onneaan! Ja hankkikoot elämänkokemuksia! Sillä — kuten sananlaskukin sanoo — kokemus on paras opettaja.

— Kiitämme teitä, isä ja äiti! — huudahtaa Oiva iloisesti.

— Ei kestä! — he sanovat. — Mutta varokaa itseänne!

Pojat pohtivat vielä kauan sellaisia kysymyksiä, paljonko matkaliput saattavat maksaa ja millaisia vaatteita täytyisi ottaa mukaan. Entä evästä!

Tytöt tuntevat pettymystä. He kadehtivatkin hiukan poikia. Mutta he eivät uskaltaisi yrittää näin pitkää ja rasittavaa matkaa. Kirsti kuitenkin tuumii vielä kauan:

— Jospa minäkin lähtisin!

Kulosaari

Olen vain, istun ulkona, soutelen, en näe mitään yksityiskohtia, tunnen vain kokonaisuuden, meren, ilman, saaret, puut ja hyvät ihmiset ympärilläni. Ei mikään kiihoita minua täällä, ja kuitenkaan ei minun ole lainkaan ikävä. Olen ajatukseton, tunnen vain suloista, sanomattoman suloista lepoa.

Aino Kallas[1]

Szavak

valmistelu, -n, -a, -ja	(elő)készület
kirjoitu|s,[2] -ksen, -sta, -ksia	irás, író-
kuun|nella, -telen	hallgatni (vmit)
radio, -n, -ta, -ita	rádió
koputu|s, -ksen, -sta, -ksia	kopogás, kopogtatás
terveh|tiä, -din	üdvözölni, köszönteni, köszönni
läsnäolij|a, -an, -aa, -oita *(fn.)*	jelenlevő
tulo, -n, -a, -ja	jövet(el), megérkezés; eredmény; bevéte
parhaillaan	éppen most, éppen (akkor)
suunnit|ella, -telen	tervezni
ajat|ella, -telen	(el)gondolni, gondolkozni
Lap|pi, -in, -pia; lap|pi, -in, -pia	Lappország; lapp (nyelv)
lappalai|nen, -sen, -sta, -sia *(mn.; fn.)*	lapp; lapp (ember)
kiinnosta|a, -n	érdekelni
hirmui|nen, -sen, -sta, -sia	borzasztó, szörnyű, rendkívüli
huomaut|taa, -an	észrevenni, észrevételt tenni, megjegyezni
mielenkiintoi|nen, -sen, -sta, -sia	érdekes, érdekfeszítő
(-)nimi|nen, -sen, -stä, -siä *(gen.; nom.)*	(vmilyen) nevű, című
loistav|a, -an, -aa, -ia	ragyogó, pompás
teo|s, -ksen, -sta, -ksia	mű, munka
siinä	abban, ott

[1] Aino Kallas (1878–1956) Julius Krohn [krūn] finn tudós leánya, Oskar Kallas észt folklorista felesége. Főműve a *Päiväkirja* öt kötete.

[2] Innen kezdve a függőleges választóvonal csak azt jelzi, hogy az előtte levő szórész változatlanul ismétlődik a következő alakokban.

kuv|a, -an, -aa, -ia	kép
tekst|i, -in, -iä -ejä	szöveg
tun|tua, -nun	érezni, érződni; tetszeni, tűnni
kuvit|ella, -telen	képzelni
puhe [puhe'], -en, -tta, -ita	beszéd
alkukantai|nen, -sen, -sta, -sia	ősi, eredeti, kezdetleges, primitív
eläm|ä, -än, -ää, -iä	élet
poro, -n, -a, -ja	(szelíd) rénszarvas
laum|a, -an, -aa, -oja	csorda, nyáj, csomó, csoport
Lapinmaa, -n, -ta	Lappföld
koho|ta, -an	emelkedni
tuntur|i, -in, -ia, -eita (-eja)	(magas, kopár) hegy
muistut|taa, -an *(partit.)*	emlékeztetni (vmire)
ymmär|tää, -rän	érteni
mukaan *(hsz.; nu. gen.)*	-val/-vel (együtt); szerint
ihail|la, -en	csodálni, bámulni, bámulója lenni, imádni
yksinkertai|nen, -sen, -sta, -sia	egyszerű
revontulet *(tb.)*	északi fény
yksin	egyedül
tarvit|a, -sen	szüksége lenni (vmire); kelleni
rakasta|a, -n	szeretni
rauhalli|nen, -sen, -sta, -sia	békés, nyugodt
ryhm|ä, -än, -ää, -iä	csoport
unoh|taa, -dan	(el)felejteni, elfelejtkezni
kansalli|nen, -sen, -sta, -sia	nemzeti
yhteenkuuluvaisuu|s, -den, -tta, -ksi	együvé-, összetartozás
tun|ne [tunne'], -teen -netta, -teita	érzés
kolm|e, -en, -ea, -ia	három
salli|a, -n	(meg)engedni, megadni
rah|a, -an, -aa, -oja	pénz
vaaralli|nen, -sen, -sta, -sia	veszedelmes
rohke|a, -an, -aa (-ata), -ita	bátor, merész
viisa|s, -an, -sta, -ita	bölcs, okos, értelmes
kaikkialla	mindenütt
aut|taa, -an	segíteni
pel|ätä, -kään	félni
vaar|a, -an, -aa, -oja	veszedelem, veszély
kokemu|s, -ksen, -sta, -ksia	tapasztalat
kuten	(a)mint, miként, mint ahogy
kiit|tää, -än	(meg)köszönni; dicsérni
kestä|ä, -n	kibírni; tartani (vmeddig)
varo|a, -n	vigyázni
poh|tia, -din	(meg)tárgyalni, (meg)beszélni, fontolgatni
kysymy|s, -ksen, -stä, -ksiä	kérdés
maksa|a, -n	fizetni; kerülni (vmibe)
vaat|e [vāte'], -teen, -etta, -teita	ruha
evä|s, -än, -stä, -itä	útravaló, elemózsia
pettymy|s, -ksen, -stä, -ksiä	csalódás
kadeh|tia, -din	irigyelni, irigykedni
yrit|tää, -än	megkísérelni, megpróbálni; vállalni
rasit|taa, -an	fárasztani
tuumi|a, -n	(el)gondolkozni, fontolgatni, (el)tűnődni
jospa	hej ha; bárcsak
saar|i, -en, -ta, -ia	sziget
Kulosaar|i, -en, -ta	Kulosaari (sziget Helsinki mellett)
sou|della, -telen	evezni, csónakázni

yksityiskoh|ta, -dan, -taa, -tia	részlet
kokonaisuu|s, -den, -tta, -ksia *(fn.)*	egész
ympärillä *(hsz.; nu. gen.)*	körös-körül; körül(ötte)
kiihoit|taa, -an	(fel)izgatni
lainkaan *(tagadólag)*	egyáltalában, éppenséggel, legkevésbé
ajatukset|on, -toman, -onta, -tomia	gondolattalan
sanomat|on, -toman, -onta, -tomia	kimondhatatlan
le|po, -von, -poa, -poja	nyugalom, pihenés
il|ta, -lan, -taa, -toja	est(e)
ver|i, -en, -ta, -iä	vér
lis|ä, -än, -ää, -iä	pótlás, többlet
työ, työn, työtä, töitä	munka
tehdä työtä	dolgozni

Beszédgyakorlat

1. *Teljes alany:*	*Részleges alany:*
Kirja on minun.	Täällä ei ole **kirjaa.**
Koputus on melko kova.	Kuuluu **koputusta.**
Mikä sinun on?	**Mitä** kuuluu?
Hyvät kuvat kiinnostavat meitä.	Siinä on **hyviä kuvia.**
Korkeat tunturit ovat lähellä.	Siellä kohoaa **korkeita tuntureita.**
Hyvät ihmiset auttavat mielellään.	Kaikkialla on **hyviä ihmisiä.**
Vaara odottaa sinua.	Ei ole **vaaraa.**
Linnut lentävät korkealla.	Korkealla lentää **lintuja.**
Köyhien *elämä* on raskas.	Siellä on hauskaa **elämää.**
Lämmin ilma virtaa sisään.	Ikkunan läpi virtaa **lämmintä ilmaa.**
Veri on punainen.	Siellä näkyy **verta.**
Ei *kukaan* voi kuunnella radiota	Täällä ei näy **ketään.**
Ei *mikään* auta.	Siellä ei ole **mitään.**

2. *Teljes tárgy:*	*Részleges tárgy:*
Juon nopeasti tämän *kahvin.*	Juon **kahvia.**
He syövät *illallisen.*	He syövät **illallista.**
Tapaamme *kotiväen.*	Tapaamme **väkeä.**
Minä tunnen *sinut.*	Minä en tunne **sinua.**
Saatan *teidät.*	Rakastan **teitä.**
Isä suorittaa *tämän työn* nopeasti.	Hän tekee **työtä.**
Äiti lukee *tämän kirjan.*	Hän lukee **kirjaa.**
Näen siellä kauniin *radion.*	Kuuntelen **radiota.**
Teen pian *matkavalmistelut.*	Teen **matkavalmisteluja.**
Näetkö *nämä kuvat?*	Katso **näitä kuvia!**
Lue *teksti!*	Hän lukee **tekstiäkin.**
Hän lopettaa *puheensa.*	Hän jatkaa **puhettaan.**
Tunnetko *Lapin,* sen *yksinkertaiset asukkaat,* sen *ihanat revontulet* ja *valoisat kesäyöt?*	Ihailen **Lappia,** sen **yksinkertaisia asukkaita,** sen **ihania revontulia** ja **valoisia kesäöitä.**
Jätän *vieraamme* tänne yksin.	En jätä **vieraitamme** tänne yksin.
Siellä näen ne *lappalaiset.*	En näe **lappalaisia.**

Anna *tuo raha* tänne!	Antaako isä **rahaa?**
Liput maksavat *paljon.*	Eivät ne maksa liian **paljoa.**
Tunnen ne *ihmiset.*	Tunnen vain **suloista lepoa.**
Odota *hetkinen!* Odotan *hetkisen* mielelläni.	En odota **hetkistäkään.**
Tunnen *meren.*	Rakastan **merta.**

3. **Mitä?** *Mi? Mit? Mik? Miket?*
Ketä? *Kit?* **Keitä?** *Kiket?*

Mitä kuuluu?	**Hyvää** kuuluu.
Kiirehdi jo!	**Mitä?**
Tiedätkö, *mitä* minä suunnittelen?	En.
Mitä rouva lukee?	Itkosen **kirjaa.**
Mitä siinä on?	Siinä on **hyviä kuvia.**
Mitä Pekka tahtoisi nähdä?	Lappalaisten **alkukantaista elämää,** heidän **porojaan** sekä maan **kauneuksia.**
Keitä Oiva ei voi jättää kotiin?	**Vieraitansa.**
Mitä kieltä sinä puhut?	Puhun **suomea.**
Mitä Oiva ihailee?	Hän ihailee **Lappia.**
Mitä isä antaa?	**Rahaa.**
Ketä Oiva kiittää?	**Isää.**
Mitä tytöt tuntevat?	**Pettymystä.**
Mitä haluatte?	Tulla mukaan.

4. **Mitä tekee?** *Mit csinál?*

Mitä isä *tekee?*	Hän **istuu** pöydän ääressä.
Mitä äiti *tekee?*	Hän **lukee** Itkosen kirjaa.
Mitä lapset *tekevät?*	He **kuuntelevat** radiota.
Mitä vieraat *tekevät?*	He **astuvat** sisään ja **tervehtivät.**
Mitä pojat *tekevät?*	He **pohtivat** kauan matkakysymyksiä.
Mitä tytöt *tekevät?*	He **kadehtivat** poikia.
Mitä Aino Kallas *tekee?*	Hän **istuu** ulkona, sitten hän **soutelee.**
Mitä sinä *teet?*	**Kirjoitan** kirjeitä.
Mitä te *teette?*	**Aiomme** jo lähteä kotiin.

5. *Folyamatos melléknévi igenév:*

Koko perhe *on* kotona.	Tapaamme koko kotona **olevan** perheen.
Lapset *kuuntelevat* radiota.	Radiota **kuuntelevat** lapset eivät kuule mitään muuta.
He *astuvat* sisään.	Sisään **astuvat** vieraat tervehtivät läsnäolijoita.
Ajattele ensin, puhu sitten — sanoo sananlasku.	Hän on **ajatteleva** mies.
Revontulet *loistavat.*	Se on **loistava** teos.
Hän *elää* vielä kauan.	Hän puhuu **elävästi.**
Minä *rakastan* sinua.	Siellä istuu **rakastava** pari.
Matka *rasittaa* lapsia.	**Matka** on **rasittava.**
Riittääkö tuo vesi?	**Kylpyvesi** on **riittävän** lämmin.

Isä *antaa* rahaa.	Hän on **antava** rahaa.
Olen rauhallinen.	Olen **oleva** rauhallinen.
Miksi minua *kadehdit?*	Miksi katsot niin **kadehtivasti?**

6. *Feltételes jelen:*

Teen työtä.	**Tekisin** työtä, jos aika **sallisi.**
Kuunteletko radiota mielelläsi?	**Kuuntelisin,** jos **saisin.**
Tuletko mukanani?	**Tulisitko** mukanani?
Hän *lukee* mielenkiintoista kirjaa	Hän **lukisi,** mutta hänen täytyy tehdä työtä.
Voimme sen arvata helposti.	Kuinka **voisimme** arvata sen?
Mitä *haluatte?*	**Haluaisitteko** kävellä?
He *auttavat* äitiään.	He **auttaisivat** äitiään, jos vain **osaisivat.**
Tytöt *lukevat* ahkerasti.	Tahdon, että te **lukisitte** yhtä ahkerasti kuin tytötkin.
Tulen minäkin.	Jospa minäkin **tulisin!**
Haluaisin sanoa, että ...	**En haluaisi** sanoa, että ...
Antaisitko sen kirjan tänne?	**Etkö antaisi** tuota kirjaa tänne?
Soutelisimme mielellämme sinun kanssasi.	**Emme soutelisi** sinun kanssasi.
Matkustaisitteko tekin?	Luulen, **ettette** te **matkustaisi.**
He *jättäisivät* vieraansa kotiin.	He **eivät jättäisi** vierattansa **kotiin.**

7. *Finnes kifejezések:*

Hän tekee työtä ahkerasti.	*Szorgalmasan dolgozik.*
Hyvää huomenta! [hü:vä huo·menta] / **Huomenta!** / **Huomenta, huomenta!**	*Jó reggelt!*
Hyvää päivää! [hü:vä päi·vä] / **Päivää!** / **Päivää, päivää!**	*Jó napot!*
Hyvää iltaa! [hü:vä il·tä] / **Iltaa!** / **Iltaa, iltaa!**	*Jó estét!*
Hyvää yötä! [hü:vä üö·tä]	*Jó éjszakát!*
Tervetuloa! [ter·vettu:loa]	*Isten hozott! Isten hozta! Legyen szerencsém v. szerencsénk!*
Mitä kuuluu?	*Mi újság? Hogy vagy? Hogy van?*
Hyvää kuuluu.	*Jó újság van. Jól vagyok.*
Kiitos! / **Kiitoksia!** / **Kiitän sinua (teitä).**	*Köszönet! Köszönöm!*
Saanko tulla sisään?	*Szabad? Szabad bejönnöm?*
Sisään!	*Szabad!*
Lapin-matka.	*Lapp út. Lappföldi utazás.*

Kuinka niin?	*Hogyan? Hogy-hogy?*
Kyllä kai.	*Hát igen. Hát persze.*
Kuinka sanoisin.	*Hogy is mondjam (csak).*
Suomen lappalaiset.	*Finnországi lappok. Finn lappok.*
Tuntuu kuin olisi...	*Úgy érezni, mintha... Úgy tetszik, mintha...*
Tahtoisin nähdä...	*Szeretném látni...*
Se muistuttaa paljon omaa kieltämme.	*Nagyon (sokban) emlékeztet saját nyelvünkre.*
Lapin kieli. Suomen kieli.	*Lapp nyelv. Finn nyelv.*
Tulisin mielelläni mukanasi.	*Szeretnék veled menni.*
Kenen on vuoro?	*Ki következik?*
Tulee minun vuoroni.	*Rajtam a sor. Én következem.*
Se on pienen pieni kansanryhmä.	*Az egy kicsike kis népcsoport.*
Isä sallii poikien matkustaa.	*Az apa megengedi, hogy a fiúk utazzanak.*
Hän auttaa äitiään.	*Segít az anyjának.*
Pelkään vaaraa.	*Félek a veszélytől.*
Meidän ei tarvitse pelätä mitään vaaraa.	*Nem kell félnünk semmi veszélytől.*
Koettakoon hän onneaan!	*Próbáljon szerencsét!*
Hän hankkii kokemuksia.	*Tapasztalatokat szerez. Tapasztalatokra tesz szert.*
Kiitän sinua. — Ei kestä.	*Köszönöm neked. — Szóra sem érdemes.*
Varokaa itseänne!	*Vigyázzatok magatokra!*
Paljonko se maksaa?	*Mennyibe kerül (az)?*
Haluan maksaa.	*Fizetni! Fizetek.*
Ei minun ole lainkaan ikävä.	*Éppenséggel nem unatkozom. Egyáltalaban nem vágyom el innen.*
Mitä?	*Mi? Mit? Hogyan?*
Puhun suomea.	*Finnül beszélek. Beszélek finnül.*
Hän osaa suomea.	*Ő tud finnül.*
Ymmärrättekö suomea?	*Ért-e finnül?*

Nyelvtan

101. Partitivus. 1) A finn nyelv külön szóalakkal tudja kifejezni azt, hogy egy egésznek egy meghatározatlan részéről van szó. Az ilyen esetalakot részelő esetnek, latinul partitivusnak nevezzük.

A partitivust többféleképpen fordítjuk magyarra — a mondatösszefüggésnek megfelelően. Legjobb abból az alapjelentésből kiindulni, hogy „valamennyi (egy kevés, néhány) valamiből". A magyarban gyakran névelőtlen alany vagy névelőtlen tárgy a megfelelője, de olykor egyéb is (vö. **104, 105, 112**). Például:

Siellä juoksee **poikia.**	Szó szerint: *Ott szalad a fiúkból (néhány* Azaz: *Ott fiúk szaladnak.*
Syön **leipää.**	Szó szerint: *Eszem a kenyérből (valamen nyit).* Azaz: *Kenyeret eszem.*

2) A partitivus esetvégzetei az egyes és a többes számban egyformán

-a/-ä -ta/-tä

Csak az a különbség, hogy az egyes számban a névszótőhöz (mégpedig ha van, akkor a csonka tőhöz), a többesben pedig az i-vel alkotott többes tőhöz (**63** : 2; **64**) járul az esetvégződés.

A partitivus esetvégzeteinek egyes változatait a következő hangtani feltételek szerint használják:

	E. partit.	Tb. partit.	Hanghelyzet
-a/-ä	**kuva|a** **kirja|a** **korkea|a**	**kuvi|a** **kirjoj|a** **ihmisi|ä**	nem-első szótag rövid mgh.-ja vagy j után
-ta/-tä	**mi|tä** **maa|ta** **yö|tä**	**mai|ta** **öi|tä**	első szótag után
	vapaa|ta **korkea|ta**	**vapai|ta** **korkei|ta**	nem-első szótag hosszú, kettős vagy két mgh.-ja után
	kiel|tä		csonka tő után

102. Rendhagyó partitivus. 1) Két szó egyes partitivusában az illeszkedés törvénye ellenére (**29**) mélyhangú alakban szerepel a partitivus esetvégzete:

meri, meren *tenger* — **mer\|ta**
veri, veren *vér* — **ver\|ta**

2) Az s-tövek egyes partitivusában a tő a hanghelyzet ellenére erős fokban áll (vö. **66** : 4). Pl.

valkoinen — **valkois\|ta**

3) Négytagú többes partitivus-alakokban eredeti diftongus előtt gyenge fokú tőalak áll a fokváltakozás szabályai ellenére (vö. **66** : 5):

kaupunkii — **kaupungei\|ta**
asunto — **asunnoi\|ta**

4) Harmadik (mellékhangsúlyos) szótag után ilyen ingadozó alakváltozatai vannak a többes partitivusnak:

asunto	**asuntoj|a** vagy **asunnoi|ta**
kaupunki	**kaupunkej|a** vagy **kaupungei|ta**
paperi	**paperej|a** vagy **paperei|ta**

5) Névmások partitivus alakjai:

		egyes	többes
a)	minä	**minua**	**meitä**
	sinä	**sinua**	**teitä**
	hän	**häntä**	**heitä**
b)	tämä	**tätä**	**näitä**
	tuo	**tuota**	**noita**
	se	**sitä**	**niitä**
c)	kuka, ken	**ketä**	**keitä**
	mikä	**mitä**	**mitä**
d)	joka	**jota**	**joita**
e)	joku	**jotakuta**	**joitakuita**
	jokin	**jota(k)in**	**joita(k)in**
	kukaan	**ketään**	**keitään**
	mikään	**mitään**	**mitään**

103. A névszó négy főalakja. Hogy az egyes és a többes tövek, továbbá a többalakú esetvégzetek használatában el tudjunk igazodni, innen kezdve a névszóknak a következő négy főalakját fogjuk megtanulni:

1. egyes nominativus 2. egyes genitivus 3. e. partitivus 4. tb. partitivus	**työ, -n, -tä, töitä** **perhe, -en, -ttä, -itä**

Az 1. és a 2. főalakról már régebben tanultunk **(44)**.

A 3. főalak megmutatja az egyes partitivusban használt esetragváltozatot, továbbá azt, hogy egy- vagy kéttövű szóval van-e dolgunk. Ha az esetvégzet előtt magánhangzó áll, akkor egytövű az illető névszó; ha ellenben mássalhangzó előzi meg az esetvégződést, akkor kéttövű a szó. Pl.

työ|tä	**työ-**	egytövűek
suome|a	**suome-**	
elämä|ä	**elämä-**	
ver|ta	**ver-**	kéttövűek
teos|ta	**teos-**	
sadet|ta	**sadet-**	

Ha kéttövű a szó, akkor a csonka tövet a 3. főalakból vonhatjuk el (a **-ta/-tä** esetvégzet elhagyása útján), a teljes tövet pedig (mind a kéttövű, mind az egytövű szavaknál) a 2. főalakból kapjuk meg **(44)**.

A 4. főalakból megtudjuk, mi a többes partitivus esetvégzete az illető szónál, továbbá, hogy hogyan alakul az illető szó többes tőalakja **(64)**. Pl.

kuva	kuvi|a	**kuvi-**
kauneus	kauneuksi|a	**kauneuksi-**
valmistelu	valmisteluj|a	**valmistelui-**
vieras	vierai|ta	**vierai-**

104. Részleges alany. Az alany — jelentését tekintve — lehet teljes vagy részleges. A teljes — azaz teljes egészében gondolt — alanyt a nominativus jelzi (39 : 1). A részleges — azaz egy egész meghatározatlan részeként felfogott — alany kifejező eszköze a partitivus.

Részleges (partitivus-szal jelölt) az alany akkor,

1) ha a tagadó vagy kérdő mondat igei állítmánya létezést (állapotot vagy mozgást) fejez ki (s mint ilyen mindig tárgyatlan): pl.

Täällä ei ole **kirjaa.**	*Itt nincs (a) könyv.*
Täältä ei näy **mitään.**	*Innen semmi sem látszik.*
Kuuluuko **koputusta?**	*Hallatszik-e (a) kopogtatás?*

2) ha a létezést kifejező ige alanya osztható fogalmat (elvont, anyag- vagy gyűjtőnév, többes számú szó) jelent, s ennek csupán egy meghatározatlan részéről van szó · ilyenkor a magyarban névelőtlen névszó felel meg a finn partitivusnak; pl.

Siellä on **hauskaa elämää.**	*Ott kellemes élet folyik.*
Siellä näkyy **verta.**	*Ott vér látszik.*
Tuolla tulee **väkeä.**	*Ott emberek (nép) jönnek.*
Siellä korkealla lentää **lintuja.**	*Ott a magasban madarak repülnek.*

105. Részleges tárgy. A tárgy is lehet teljes vagy részleges. A teljes tárgyat a finn az accusativus-szal fejezi ki **(54).** A részleges tárgy kifejező eszköze a partitivus.

Részleges (azaz partitivus-szal jelölt):

1) minden tagadó (formájú vagy legalábbis tagadó értelmű) mondat tárgya (és kiterjedési határozója); pl.

En tunne **häntä.**	*Nem ismerem őt.*
Emme voi odottaa **hetkistäkään.**	*Egy pillanatig sem várhatunk.*

2) az osztható fogalom (**104** : 2) mint tárgy akkor, ha az igei cselekvés annak csak egy határozatlan részére irányul; pl.

He elävät **onnellista elämää.**	*Boldog életet élnek.*
Juon **kahvia.**	*Kávét iszom (Kávézom).*
Siellä tapaamme **väkeä.**	*Ott találkozunk emberekkel (néppel).*
Tahtoisin nähdä kerran **suuria porolaumoja.**	*Szeretnék egyszer nagy rénszarvascsordákat látni.*

3) az érzést jelentő ige tárgya; pl.

Ihailen **Lappia.**	*Bámulója vagyok Lappföldnek.*
Minä rakastan **sinua.**	*Szeretlek.*
Tytöt tuntevat **pettymystä.**	*A lányok csalódást éreznek.*
Miksi kadehdit **minua?**	*Miért irigykedsz rám?*
Se kiinnostaa **minua.**	*Az érdekel engem.*

4) a folyó, nem befejezettnek gondolt cselekvés tárgya; pl.

Kuuntelen **radiota.**	*Rádiót hallgatok. Hallgatom a rádiót.*
Katsele **näitä kuvia!**	*Nézegesd ezeket a képeket!*
Suunnittelen **Suomen-matkaa.**	*Finn utazást tervezek.*
Luen tätä **mielenkiintoista kirjaa.**	*Olvasom ezt az érdekes könyvet.*
Hän jatkaa **puhettaan.**	*Folytatja beszédét.*
Osaatko **suomea?**	*Tudsz-e finnül?*
Varo **itseäsi!**	*Vigyázz magadra!*

106. Az alany — állítmány egyeztetése. 1) A finnben az állítmány rendesen megegyezik az alannyal számban (és személyben), akárcsak a magyarban. Pl.

Tyttö tuntee pettymystä.	Alany, állítmány : e. 3. sz.
Tytöt tuntevat pettymystä.	„ „ : tb. 3. sz.
Minä olen iloinen.	„ „ : e. 1. sz.
Me olemme iloiset.	„ „ : tb. 1. sz.

2) Az egyeztetési szabály alól azonban van néhány kivétel. Ilyen többek közt az, hogy többes partitivus mint részleges alany (1) mellett **(104)** az igei állítmány (2) mindig egyes számban áll. Pl.

Kaikkialla **on** (2) **hyviä ihmisiä** (1). *Mindenütt vannak jó emberek.*

Ennek az egyeztetési módnak a magyarázatát a partitivus alapjelentésében kell keresnünk. A fenti mondat ugyanis szó szerint ennyit jelent: „Mindenütt van a jó emberekből (valamennyi)".

107. Folyamatos melléknévi igenév. 1) A folyamatos melléknévi igenév képzője a kétalakú, illeszkedő **(29** : 2)

-va/-vä

amely a teljes igetőhöz járul. Magyar megfelelője az *-ó/-ő* végű melléknévi igenév. Pl.

kysy|ä, -n	**kysy|vä** *kérdező*
loista|a, -n	**loista|va** *ragyogó*
kuun|nella, -telen	**kuuntele|va** *hallgató*
tul|la, -en	**tule|va** *jövő*

2) A **-va/-vä** végű melléknévi igenév úgy viselkedik a mondatban, mint a melléknév általában. Legtöbbször tehát jelzőként áll, és rendes névszói ragozása van. Pl.

E.	nom.	**elävä** kieli	*élő nyelv*
	acc. 1.	**elävän** kielen	*élő nyelvet*
	2.	**elävä** kieli	*élő nyelvet*
	gen.	**elävän** kielen	*élő nyelvnek*
Tb.	nom.	**elävät** kielet	*élő nyelvek*
	acc.	**elävät** kielet	*élő nyelveket*
	gen. 1.	**elävien** kielien	*élő nyelveknek*
	2.	**eläväin** kielten	*élő nyelveknek*

3) A **-va/-vä** végű melléknévi igenévből — mind minden melléknévből — lehet határozószót képezni a **-sti** végződéssel. Pl.

kysy|vä **kysyvä|sti** *kérdezőleg*

108. Jövő idő. A finnben nincs külön jövő idejű igealak.

1) Legtöbbször a jelen idejű igealak szolgál a jövő cselekvés jelölésére is, miként a magyarban. Pl.

Tulen heti takaisin. *Azonnal visszajövök (= vissza fogok jönni).*

2) Olykor azonban, ha nyomatékosan kell kifejezni a jövőt, akkor a finn különféle körülírásokhoz folyamodik. Ilyen többek közt az, hogy az **olla** segédige, ragozott alakja mellett a **-va/-vä** végű melléknévi igenév áll névszói állítmányként. Pl.

Se matka **on oleva** ihana.	*Az az utazás gyönyörű lesz.*
Isä **on antava** rahaa.	*Apa adni fog pénzt.*

109. Feltételes jelen. 1) Ennek módjele az

-isi-

A feltételes módban a személyragok azonosak a jelentő mód jelen idejének személyragjaival **(76)** — azzal az egy különbséggel, hogy az egyes 3. személyben soha sincs rag:

-n	**sano|isi|n**	*mondanék*
-t	**sano|isi|t**	*mondanál*
-ø	**sano|isi**	*mondana*
-mme	**sano|isi|mme**	*mondanánk*
-tte	**sano|isi|tte**	*mondanátok*
-vat/-vät	**sano|isi|vat**	*mondanának*

2) Az **-isi-** módjel az ige teljes tövéhez **(80:2)** járul. A tővéghangzó a módjel kezdő **i**-je előtt gyakran megváltozik. A tőhangzóváltozások a feltételes módban a következők (vö. **64:1**):

	Változás	Teljes tő	Felt. módtő
1.	**e > ø**	iloitse-	**iloits|isi-**
2.	**i > ø**	salli-	**sall|isi-**
3.	hosszú > rövid	vastaa-	**vasta|isi-**
4.	**uo > o** **yö > ö** **ie > e**	juo- syö- vie-	**jo|isi-** **sö|isi-** **ve|isi-**

Minden más esetben megmarad a tővéghangzó változatlanul az **-isi-** előtt (csak természetesen kettőshangzóvá olvad az **i**-vel). Pl.

an|taa, -nan	**anta|isi-**
muistut|taa, -an	**muistutta|isi-**
ymmär|tää, -rän	**ymmärtä|isi-**
sano|a, -n	**sano|isi-**
halu|ta, -an	**halua|isi-**

3) Rendhagyóan alakul a feltételes jelenje a **käydä, käyn** *járni* igének:

käv|isi|n	*járnék*
käv|isi|t	*járnál*
käv|isi	*járna*
käv|isi|mme	*járnánk*
käv|isi|tte	*járnátok*
käv|isi|vät	*járnának*

110. Tagadó feltételes jelen. A feltételes jelen tagadó alakja összetett igealak áll a tagadó segédige ragozott alakjából **(91)** és a főige (ragozatlan) feltételes módtövéből **(109** : 2). Pl.

en	**men|isi**	*nem*	*mennék*
et			*mennél*
ei			*menne*
emme			*mennénk*
ette			*mennétek*
eivät			*mennének*

111. A feltételes mód használata. 1) A finn feltételes mód használata általában megfelel a magyar feltételes módénak. Pl.

Tekisin työtä, jos aika **sallisi**. — *Dolgoznék, ha az idő engedne.*

2) A **kuin** *mint* kötőszó + feltételes módú igealak kapcsolatban a **kuin** jelentése *mintha* (tehát a finnben ilyenkor nem kell külön kitenni a **jos** *ha* kötőszót). Pl.

Tuntuu **kuin olisi** lappalaisten keskuudessa. — *Úgy tűnik, mintha a lappok közt volna az ember.*

3) A finn feltételes mód pótolja a felszólító módot az egyes első személyben. Pl.

Kuinka **sanoisin**. — *Hogy (is) mondjam (csak).*

4) A magyar mellékmondati felszólító módnak a finnben gyakran feltételes módú igealak felel meg — minthogy a finn felszólító módú igealak mellékmondatban nem használható (vö. **85**). Pl.

Tahdon, että te **lukisitte** ahkerasti. — *Azt akarom, hogy szorgalmasan tanuljatok.*

Gyakorlatok

1. *Írjuk ki a következő 3. és 4. főalak mellé az illető névszónak 1. és 2. főalakját:* huonetta, huoneita; ikkunaa, ikkunoita; pöytää, pöytiä; kaappia, kaappeja; seinää, seiniä; kirjaa, kirjoja; paperia, papereita v. papereja; pukua, pukuja; miestä, miehiä; herraa, herroja; naista, naisia; rouvaa, rouvia; poikaa, poikia; isoa, isoja; tyttöä, tyttöjä; neitiä, neitejä; pientä, pieniä; isää, isiä; hyvää, hyviä; äitiä, äitejä; nuorta, nuoria; korkeaa v. korkeata, korkeita; ruskeaa v. ruskeata, ruskeita; matalaa, matalia; vihreää v. vihreätä, vihreitä; valkoista, valkoisia; suurta, suuria; keltaista, keltaisia; mustaa, mustia; harmaata, harmaita; punaista, punaisia; sinistä, sinisiä; omaa, omia; maata, maita; mansikkaa, mansikoita; muuta, muita; mustikkaa, mustikoita.
2. *Adjuk meg a 2., 3. és 4. főalakját a következő névszóknak:* perhe, opettaja, keittiö, asunto, erinomainen, tavaton, hauska, nimi, lyseo, ensimmäinen, luokka, oppilas, vuosi, vanha, ihastuttava, kaunis, näköinen, lapsi, metri, pituinen, väri, kissa, koira, mahdoton, nälkä, jano, illallinen, valmis, naapuri, pakko, järki, terä, veitsi.
3. *Helyettesítsük be a következő mondatokba a zárójelezett kifejezés partitivusát:* Siellä lentää (kurjet). (Pojat ja tytöt) juoksee tuolla. Onko siellä (kukaan)? Täällä ei ole (mikään). Syön (aamiainen). Juon (vesi). Saanko kaataa (lisä)? Rakastan (te). Rakastatteko (minä)?

ihailen (kauniit maisemat). Hän elää (elämänsä). Isä kirjoittaa (kirjeet). Hän saa (kauniit nenäliinat). Hän puhuu oikein hyvin (suomi). Puhutteko te (lappi)? Katsele (nämä kirjat)! Tahdon ostaa (liput). En näe (mikään). En saa (kiitokset). Emme suorita (tutkinto). (Mikä koulu) te käytte?

4. *Alakítsuk át feltételesekké a következő mondatokat:* Tahdon tulla mukaan. Etkö sitä arvaa? Teen matkavalmisteluja. Etkö lue tätä kirjaa? Astumme sisään. He lähtevät pois. Ettekö katsele näitä lehtiä? Haluatko sinäkin matkustaa? Rakastan sinua. Annatko rahaa? Yritätkö Suomen-matkaa? Etkö istu? Soutelen. Paljonko nämä vaatteet maksavat? Nämä asiat kiinnostavat minua. Tämä matka voi olla vaarallinenkin. Hän tervehtii meitä.

5. *Kérdések:* Onko isä kotona? Mitä hän tekee? Entä äiti, onko hänkin kotona? Mitä hän tekee? Mitä lapset tekevät? Mikseivät he ole ulkona? Eivätkö lapset kuule koputusta? Ketkä tulevat? Miten he tervehtivät koulutovereitaan? Miten nämä vastaavat? Mitä Pekka suunnittelee? Mitä äiti lukee? Mitä Pekka tahtoo nähdä lappalaisten keskuudessa? Osaako hän lappia? Mitä lapin kieli muistuttaa? Mitä te ajattelette: ymmärtääkö suomalainen lapin kieltä? Voisitteko te ymmärtää suomalaisten puhetta? Kiinnostaisiko teitä Suomen-matka? Haluaisitteko te nähdä Suomen luonnon kauneuksia? Salliiko isä poikien matkustaa Pekan kanssa? Antaako hän rahaakin? Ja mitä äiti ajattelee? Keitä Oiva kiittää? Tietävätkö lapset, mitä matkaliput maksavat? Mitä vaatteita he haluavat ottaa mukaan? Iloitsevatko tytöt myös?

6. *Fordítás:* Szeretnék nemsokára egy finnországi utat tenni. Tudom, hogy ott igen kedves emberek laknak. A finnek szívesen fogadják vendégeiket. Gyakran (úgy) képzelem, mintha már a finnek körében volnék és hallanám a gyönyörű finn beszédet. Sajnos, még nem tudok jól finnül. A legegyszerűbb dolgokat azonban már meg tudnám mondani. És azt hiszem, hogy meg is érteném a finnek beszédét, ha lassan beszélnének. Még sokat kell tanulnom, éjjel-nappal (éjeket és napokat) kell dolgoznom, hogy jól tudjak finnül beszélni, írni és olvasni. Finnország a természet szépségeinek hazája. Vannak ott nagy erdők, tavak és mocsarak, de termőföldek is. A finn nyár felejthetetlen élményeket nyújt. Lehet, hogy nemsokára utazni fogok. Szeretnél-e te is velem jönni? Úgy még kellemesebben telne az időnk. Tudom, hogy az út hosszú és sokba kerül. Most azt fontolgatom, hogyan kellene pénzt szerezni

10. lecke

A partitivus használata — Lehetőségi jelen

Lie|ne|e tot|ta, että Lappi on Suomen **kauneimpi|a seutuj|a**.
Igaz lehet, hogy Lappföld Finnországnak egyik legszebb vidéke.

Lapin-matka I

1. Kolme poikaa kulkee pitkin joen rantaa suurta järveä päin. Ensin he menevät maantietä, sitten kapeata polkua. Kävely lento- ja bussimatkan jälkeen virkistää heidän mieltänsä.

On loistavan aurinkoinen päivä. Ei näy pienintäkään pilveä. Polku kulkee milloin tiheän metsän halki, milloin keskellä soita. Kaukaa näkyy korkeita tuntureita. Suuri parvi sääskiä seuraa kulkijoita. Ne purevat kipeästi. Muuten ei mikään häiritse luonnon syvää hiljaisuutta.

— Lienee totta, että Lappi on Suomen komeimpia seutuja. Luonto täällä on ihastuttavaa! — sanoo Pekka.

2. — Toivon, että vielä ennen iltaa saamme tavata ihmisiäkin — vastaa Oiva.

— Voi olla, että tapaamme — sanoo Väinö ja jatkaa:

— Lappalaisväestö on kyllä aivan pieni kansanryhmä. Heidän täytyy taistella karua luontoa vastaan. He ovat neljän valtakunnan, Suomen, Ruotsin, Norjan ja Neuvostoliiton asukkaita. Lappalaiset ovat yleensä poronhoitajia, mutta heidän joukossaan on kalastajia ja metsästäjiäkin. Täällä asunee kalastajia ja metsästäjiä, mutta nekin omistanevat poroja.

Näin pojat juttelevat. He kävelevät pitkän matkaa. Kaikki viittaa siihen, että ihmisten asuntopaikka on jo lähellä. Vihdoin he voivatkin selvästi erottaa ihmisten ja eläinten ääniä ja parin minuutin kuluttua he näkevät edessänsä aito lappalaiskodan.

Kodan edustalla näkyy suuri joukko ihmisiä, noin viisitoista henkeä. Keskellä ihmisjoukkoa istuu vanha lappalainen, joka kertoo jotakin hyvin vilkkaasti. Hänen ympärillään seisoo miehiä ja naisia. He seuraavat ukon kertomusta milloin vakavasti, milloin hilpeästi.

3. Ukko on aitoa lappalaistyyppiä. Hän on melko lyhyt mies. Hän on tuskin sataakuuttakymmentä senttiä pitempi. Erityisesti sääret ovat suhteettoman lyhyet ja kädet ja jalat huomattavan pienet. Hän on hyvin laiha, mutta karaistunut ja sitkeä. Pää on suhteellisen pieni; silmät myös. Hänen lyhyt nenänsä on melko litistynyt. Sensijaan suu on huomattavan iso ja huulet paksut. Hampaat ovat valkoiset ja eheät. Tukka ja viikset ovat jo aivan harmaat.

— Tuo ukko ei liene suomalainen — sanoo Pekka hiljaa. — Katsokaa, kuinka lyhyt mies! Mutta tuo nuori mies siellä on ukkoakin lyhyempi. Naiset taas ovat vielä kymmentä tai kahtatoista senttiä lyhyempiä kuin miehet.

Arvoituksia

1. Yksi vyö, kymmenen päätä,
   eikä yhtäkään solmua?

   Kädet (kun syleilevät).

2. Läpi näkyy, lämpimän pitää?

   Ikkunalasi.

3. Yksi tupa, tuhannen akkunaa?

   Seula.

4. Neljä silmää, neljä korvaa,
   kaksi kättä, kuusi jalkaa?

   Ratsastaja ja hevonen.

5. Mitä kaikki ihmiset yht'aikaa tekevät?

   Vanhenevat.

Metsämiehen laulu[1]

Terve, metsä, terve, vuori,
terve, metsän ruhtinas!
Täss' on poikas uljas, nuori,
esiin käy hän, voimaa täys,
kuin tuima tunturin tuuli.

Aleksis Kivi[2]

Szavak

seu|tu, -dun, -tua, -tuja	vidék, táj(ék), környék
kape|a, -an, -aa v. **-ata, -ita**	szűk
pol|ku, -un, -kua, -kuja	ösvény
pitkin *(ej. és nu. partit.)*	hosszában, mentében, mentén
jo|ki, -en, -kea, -kia	folyó
päin *(hsz.; ej. és nu. partit.)*	felé
len|to, -non, -toa, -toja	repülés, repülő-
buss|i, -in, -ia, -eja	autóbusz, busz
virkistä|ä, -n	erősíteni, (fel)frissíteni, (fel)üdíteni
aurinkoi|nen, -sen, -sta, -sia	napos, napfényes, napsütéses
pilv|i, -en, -eä, -iä	felhő, felleg
milloin . . . milloin	majd . . . majd, hol . . . hol
tihe|ä, -än, -ää v. **-ätä, -itä**	sűrű
halki *(hsz.; nu. és ej. gen.)*	ketté; keresztül, át
kaukaa	távolról, messziről
parv|i, -en, -ea, -ia	raj, csapat, csoport
sääsk|i, -en, -eä, -iä	szúnyog, moszkitó
seura|ta, -an	követni, kísérni; következni
kulkij|a, -an, -aa, -oita	vándor
kipe|ä, -än, -ää v. **-ätä, -itä**	beteg; fájó, fájdalmas; érzékeny
häirit|ä, -sen	zavarni
syv|ä, -än, -ää, -iä	mély
hiljaisuu|s, -den, -tta, -ksia	csend, nyugalom
to|si, -den, -tta, -sia *(mn.; fn.)*	való, valódi; valóság, igazság
kome|a, -an, -aa v. **-ata, -ita**	daliás, délceg; pompás, nagyszerű
ennen *(hsz.; ej. v. nu. partit.)*	ezelőtt, régen, valamikor; előtt
väestö, -n, -ä, -jä	népesség, lakosság
taistel|la, -en	harcolni, küzdeni
karu, -n, -a, -ja	kopár, zord, mostoha
vastaan *(hsz.; nu. partit.)*	ellen, szemben, szemközt
nelj|ä, -än, -ää, -iä	négy
val|ta, -lan, -taa, -toja	hatalom; birodalom
valtakun|ta, -nan, -taa, -tia	birodalom, állam
Ruotsi, -n, -a; ruotsi	Svédország; svéd (nyelv)
Norja, -n, -a; norja	Norvégia; norvég (nyelv)
neuvosto, -n, -a, -ja	tanács
liit|to, -on, -toa, -toja	szövetség
Neuvostoliitto	Szovjetunió

[1] Dallamát l. a 299. oldalon.
[2] Aleksis Kivi (1834–1872) a széppróza, a dráma és a líra klasszikusa. Főművét, a *Seitsemän veljestä* című regényt két ízben is lefordították magyarra (Kodolányi János, majd Rácz István).

hoitaj|a, -an, -aa, -ia	gondozó: tenyésztő
joukossa (*nu. gen.*)	közt, körében
kalastaj|a, -an, -aa, -ia	halász
metsästäj|ä, -än, -ää, -iä	vadász
omista|a, -n	birtokolni, van neki vmije: ajánlani dedikálni
jut|ella, -telen	elbeszélni: beszélgetni, társalogni, csevegni
paik|ka, -an, -kaa, -koja	hely
erot|taa, -an	megkülönböztetni, elkülöníteni
ko|ta, -dan, -taa, -tia	sátor, kunyhó
edustalla (*nu. gen.*)	előtt
jouk|ko, on, -koa, -koja	csapat, csoport, csomó
noin	úgy; körülbelül, mintegy
hen|ki, -gen, -keä, -kiä	lélegzet; lélek: szellem ;személy; élet
kertomu|s, -ksen, -sta, -ksia	elbeszélés
vakav|a, -an, -aa, -ia	komoly
hilpe|ä, -än, -ää v. -ätä -itä	vidám, derült
tyyp|pi, -in, -piä, -pejä	típus
sa|ta, -dan, -taa, -toja	száz
kuu|si, -den, -tta, -sia	hat
kuusi|kymmentä	hatvan
sent|ti, -in, -tiä, -tejä	centi
erityi|nen, -sen, -stä -siä	különös
säär|i, -en, -tä, -iä	láb(szár)
suhteet|on, -toman, -onta -tomia	aránytalan, hasonlíthatatlan, rendkívüli
jal|ka, -an, -kaa, -koja	láb
laih|a, -an, -aa, -oja	sovány
karaistu|a -n	edződni
sitke|ä, -än, -ää v. -ätä, -itä	szívós
suhteelli|nen, -sen, -sta, -sia	arányos, viszonylagos
litisty|ä, -n	laposodni, összenyomódni
sensijaan	ehelyett: viszont
su|u, -un, -uta, -ita	száj
huul|i, -en, -ta, -ia	ajak
paksu, -n, -a, -ja	vastag: duzzadt
ham|mas, -paan, -masta, -paita	fog
ehe|ä, -än, -ää v. -ätä, -itä	ép
tuk|ka, -an, -kaa, -kia	haj
viikset (*tb*)	bajusz
kaksi|toista	tizenkettő
arvoitu|s, -ksen, -sta, -ksia	rejtvény találós kérdés
yksi, yhden, yhtä, yksiä	egy
vyö, vyön, vyötä, vöitä	öv
solmu, -n, -a, -ja	csomó, görcs, kötés
syleil|lä, -en	ölelni
las|i, -in, -ia, -eja	üveg; pohár
tu|pa, -van, -paa, -pia	házikó, kunyhó; szoba
tuha|t, (v. tuhannen), -nnen, -tta, -nsia	ezer
seul|a, -an, -aa, -oja	szita
korv|a, -an, -aa, -ia	fül
ratsastaj|a, -an, -aa, -ia	lovas
yhtäaikaa	egyidőben, egyszerre
vanhe|ta, -nen	(meg)vénülni megöregedni
metsämie|s, -hen, -stä -hiä	vadász
laulu, -n, -a, -ja	dal, ének
ruhtina|s, -an, -sta, -ita	fejedelem, uralkodó, herceg

ulja|s, -an, -sta, -ita	nyalka
esiin	elő
täy|si, -den, -ttä, -siä	telt, tele
tuim|a, -an, -aa, -ia	szilaj, zord, vad
Aleksis	Elek
syvyi|nen, -sen, -stä, -siä *(gen.)*	(vmilyen) mélységű, mély
kilometr|i, -in, -iä, -ejä	kilométer
Euroop|pa, -an, -paa	Európa
huomattav|a, -an, -aa, -ia	tekintélyes, figyelemre méltó, jelentékeny
tai|taa, -dan	tudni, képes lenni, -hatni/-hetni

Beszédgyakorlat

1. *A partitivus használata:*

Yksi *poika* juoksee pois.	Kaksi **poikaa** leikkii.
Näen vain yhden *pojan.*	Näen kaksi **poikaa.**
Tämä työ kestää *vuoden.*	Se tuskin kestää **vuotta.**
Lappi on *kaunis maa.*	Lappi on Suomen **kauneimpia seutuja.**
Nainen on *pieni.*	Naiset ovat **pienempiä** kuin miehet.
Isäntä on *ystävällinen.*	Talonväki on **ystävällistä.**
Minä olen pitempi kuin *sinä.*	Minä olen **sinua** pitempi.
Hän on etevämpi kuin *muut.*	Hän on **muita** etevämpi.
Tämä poika on ahkerampi kuin *tyttö.*	Tämä poika on **tyttöäkin** ahkerampi.
Tänään on *elokuun* ensimmäinen päivä.	Tänään on ensimmäinen päivä **elokuuta.**

2. *Lehetőségi jelen:*

Voin kai tulla huomenna luoksesi.	**Voinen** tulla luoksesi huomenna.
Sinä *tiedät kai,* kuka tuo kulkija on.	Sinä **tietänet,** kuka tuo kulkija on.
Ehkä hän *tulee* jo.	Hän **tullee** jo.
Matkustamme kai tänään pois.	**Matkustanemme** tänään pois.
Te *olette ehkä* lappalainen.	Te **lienette** lappalainen.
He *saattavat vastata* nopeasti.	He **vastannevat** nopeasti.

3. *A lehetőségi jelen tagadása:*

Minä *kertonen* sen.	Minä **en kertone** sitä.
Sinä *kertonet* sen.	**Et kertone** sitä.
Hän *kertonee* sen.	Hän **ei kertone** sitä.
Kertonemme sen.	**Emme kertone** sitä.
Kertonette sen.	**Ette kertone** sitä.
He *kertonevat* sen.	He **eivät kertone** sitä.

4. *Finnes kifejezések:*

Se virkistää heidän mieltänsä.	*(Az) jókedvre hangolja (deríti) őket.*
Suuri parvi sääskiä.	*Egy nagy szúnyograj.*
On totta, että ...	*Valóban ...*

Lappi on Suomen komeimpia seutuja.	*Lappföld egyike Finnország legnagyszerűbb vidékeinek.*
	Lappföld Finnország legpompásabb tájai közé tartozik.
Huomattava osa lappalaisia.	*A lappoknak egy jelentékeny része.*
He kävelevät pitkän matkaa.	*Jó hosszú utat megtesznek.*
Suuri joukko ihmisiä.	*Egy nagy csomó ember.*
Lyhyt mies.	*Alacsony férfi.*
Hän on ukkoakin lyhyempi.	*Ő az öregnél is alacsonyabb.*
Tuima tunturin tuuli.	*Zord hegyi szél (felszél).*

5. *Költői nyelvhasználat:*

Täss' on **poikas** uljas, nuori, voimaa **täys.**	Tässä on uljas, nuori poikasi, voimaa täysi.

6. *Köznyelvi változatok:*

akkuna	ikkuna
yht'aikaa	yhtäaikaa

Nyelvtan

112. A partitivus használata. A partitivus a mondatban lehet:

1) helyhatározó honnan kérdésre; a partitivusnak ez az alapjelentése csak határozószókban található; pl.

Kaukaa näkyy korkeita tuntureita.	*Távolról magas hegyek látszanak.*

2) részelő jelentésű (azaz: egy egésznek egy határozatlan részét jelölő) bővítmény

a) nagyságot, mennyiséget jelölő főnév mellett; pl.

Siellä seisoo suuri j o u k k o **ihmisiä.**	*Ott egy nagy csoport ember* (tpk. *egy emberekből való nagy csoport) áll.*

b) alapszám mellett, pl.

K o l m e **poikaa** kulkee pitkin jokea.	*Három fiú* (tpk. *fiúból három) halad egy folyó mentén.*

c) nagyságot, mennyiséget jelölő melléknév után, pl.

He kävelevät p i t k ä n **matkaa.**	*Hosszú utat* (tkp. *az útból hosszút) tesznek meg.*

3) részleges alany (**l. 104**)

4) részleges tárgy (**l. 105**)

5) mondatértékű kifejezés kívánságot jelölő felkiáltásokban; az ilyen partitivust egy kívánságot jelölő (ki nem tett) igei állítmány tárgyának is lehet tekinteni; pl.

Hauskaa matkaa (nimittäin: t o i v o t a n)!	*Kellemes utazást* (ti. *kívánok)!*

6) (térbeli vagy időbeli) kiterjedést jelölő (hely- vagy idő)határozó tagadó mondatban; a megfelelő állító mondatban accusativus jelöli a kiterjedés határozóját (**54**: 2); pl.

He eivät matkusta koko **päivää.**	*Nem utaznak egész nap.*

7) részleges állítmányi névszó, mégpedig

a) ha mint főnév azt a csoportot vagy tágabb kört jelzi, amelybe az alany beletartozik, illetőleg belefoglalható; pl.

Suomi on Euroopan **kauneimpia maita.**	*Finnország Európának egyik legszebb országa* (vagy: *legszebb országai közé tartozik).*
Lappalaiset ovat **kalastajia** ja metsästäjiä.	*A lappok halászok és vadászok.*

b) ha mint melléknév egy tulajdonságnak az alanyhoz nem csupán egy konkrét esetben, hanem általában való hozzátartozását jelzi; az alany ilyenkor osztható fogalmat jelent (**104**: 2); pl.

Luonto täällä on **ihastuttavaa.**	*A természet itt elragadó.*
Järvien vesi on **kylmää.**	*A tavak vize hideg.*
Lappalaisnaiset ovat vielä **pienempiä** kuin miehet.	*A lapp nők még kisebbek, mint a férfiak.*

8) hasonlító határozó középfok mellett; pl.

Minä olen **sinua** pitempi.	*Magasabb vagyok nálad.*

A hasonlítást tehát középfok mellett kétféleképpen lehet kifejezni — akárcsak a magyarban: **kuin** *mint* kötőszóval, azaz mondatformával (**73**) és partitivusban álló hasonlító határozóval:

Tämä poika on vielä ahkerampi *kuin tytöt*	Tämä poika on **tyttöjäkin** ahkerampi.

9) fok- és mértékhatározó alapfokú melléknevek mellett (ilyenkor gyakori a genitivus használata is: **43**: 6), továbbá középfok mellett; pl.

Hän on **kolmea vuotta** vanhempi kuin minä.	*Ő három évvel idősebb, mint én.*

10) helyhatározó, s mint ilyen úton haladást fejez ki; pl.

He menevät **maantietä.**	*Az országúton mennek.*

11) képes helyhatározó, mint egyes melléknevek és igék vonzata; pl.

Esiin käy hän, **voimaa** täys.	*Megy előre, az erőtől duzzadó.*
Pojat lähestyvät **ihmisjoukkoa.**	*A fiúk közelednek az embercsoporthoz.*

113. Névutók és elöljárók partitivus-szal. Vannak olyan névutók és elöljárók amelyek partitivus-alakú névszót vonzanak. Egyesek ezek közül névutóként és elöljáróként egyaránt előfordulnak. Sőt vannak olyanok is, amelyek genitivus-szal is állhatnak. Pl.

Tie kulkee **pitkin** jokea (= jokea **pitkin).**	*Az út a (egy) folyó mentén halad.*
Pojat kulkevat suurta järveä **päin.**	*A fiúk egy nagy tó felé haladnak.*
Keskellä ihmisjoukkoa (= ihmisjoukon **keskellä)** istuu vanha lappalainen.	*Az embercsoport közepén egy öreg lapp ember ül.*
Tahtoisin lähteä vielä **ennen** iltaa.	*Még este előtt szeretnék elindulni.*
Lappalaiset taistelevat karua luontoa **vastaan.**	*A lappok harcolnak a mostoha természet ellen.*

114. Befejezett melléknévi igenév. 1) A befejezett melléknévi igenév képzője a kétalakú, illeszkedő (**29** : 2)

-nut/-nyt

amely kéttövű igéknek a csonka tövéhez (**49** : 2) járul. Magyar megfelelője a *-t/-tt* végű, cselekvő értelmű melléknévi igenév. Pl.

puhu|nut mies, **puhu|nee|n** miehen — *a beszélt ember (= aki beszélt)*
men|nyt aika, **men|nee|n** ajan — *az elment (= múlt) idő*

Amint a megadott genitívus alakról látható, a befejezett melléknévi igenév tőalakjában a képző egyalakú (**29** : 1):

-nee-

2) A csonka tő végmássalhangzójának és a képző kezdő **n**-jének kapcsolatában mássalhangzóhasonulások történnek. Ezek a következők:

Hasonulás	Csonka tő	Bef. mn. igen.
l + n > ll	tul-	**tul|lut**
r + n > rr	pur-	**pur|rut**
s + n > ss	juos-	**juos|sut**
t + n > nn	vastat-	**vastan|nut**

3) A befejezett melléknévi igenév állhat a mondatban jelzőként, s ilyenkor az egyeztetés szabályainak megfelelően (**47** : 1) úgy ragozódik, mint bármely névszó. Pl.

E.	nom.	**karaistu|nut** mies	*edzett férfi*
	acc.	**karaistu|nee|n** miehen	*edzett férfit*
	gen.	**karaistu|nee|n** miehen	*edzett férfinek*
	partit.	**karaistu|nut|ta** miestä	*edzett férfi(t)*
Tb.	nom.	**karaistu|nee|t** miehet	*edzett férfiak*
	acc.	**karaistu|nee|t** miehet	*edzett férfiakat*
	gen.	**karaistu|nei|den** miesten	*edzett férfiaknak*
	partit.	**karaistu|nei|ta** miehiä	*edzett férfiak(at)*

115. Lehetőségi jelen. 1) A finnben a jelentő, felszólító és feltételes módon kívül még egy mód van: a lehetőség módja. Ez azt fejezi **ki**, hogy az igei cselekvés megtörténhetik, de nem egészen bizonyos a bekövetkezése. A magyarban az ilyen lehetőség kifejezésére külön módalak **nincs**: azt vagy a *talán, bizonyára, valószínűleg* határozószó + jelentő módú igealak kapcsolatával, vagy jövő idejű igealakkal, vagy ható igével fejezzük ki. Pl.

Täällä **asunee** kalastajia.	*Itt bizonyára (talán, valószínűleg) halászok laknak.*
Hän **lienee** jo kotona.	*(Ő) már otthon lehet.* *(Ő) már otthon lesz.*

2) A lehetőségi módjel az egyalakú, tehát nem illeszkedő (**29** : **1**)

-ne-

amely kéttövű igéknek a csonka tövéhez járul. A tővégi mássalhangzó és a módjel kezdő **n**-jének kapcsolatában ugyanolyan hasonulások történnek, mint a befejezett melléknévi igenév alakjában (**114** : 2). A lehetőségi módtő eszerint így alakul:

sano-	**sano|ne-**
tul-	**tul|le-**
pur-	**pur|re-**
juos-	**juos|se-**
vastat-	**vastan|ne-**

3) A lehetőségi mód jelen idejében a módtőhöz ugyanazok a személyragok járulnak, mint a jelentő mód jelen idejében (**76**) — azzal a különbséggel, hogy a lehetőségi mód egyes 3. személyében csak a tőhangzónyújtás szerepelhet személyragként. Pl.

vastan|ne|n	*talán válaszolok*
vastan|ne|t	*talán válaszolsz*
vastan|ne|e	*talán válaszol*
vastan|ne|mme	*talán válaszolunk*
vastan|ne|tte	*talán válaszoltok*
vastan|ne|vat	*talán válaszolnak*

4) Szabálytalanul — külön igetőből — alakul az **olla** *lenni* ige lehetőségi jelenje:

lie|ne|n	*talán vagyok*
lie|ne|t	*talán vagy*
lie|ne|e	*talán van*
lie|ne|mme	*talán vagyunk*
lie|ne|tte	*talán vagytok*
lie|ne|vät	*talán vannak*

5) A lehetőségi mód használata a társalgás nyelvéből kiszorulóban van. Helyét a **kai, ehkä** *talán, bizonyára* szócskával vagy a **taitaa, saattaa** *-hat/-het* segédigével való körülírás foglalja el. Pl.

Tietänet, että ...	*Tiedät kai,* että ...
Lienee.	*Taitaa olla.*

116. A lehetőségi jelen tagadó formája. Ezt úgy szerkesztjük, hogy a tagadó segédige (**91**) ragozott alakja mellé kitesszük a főigének véghehezettel (mint jelen időjellel, vö. **92**) bezárt lehetőségi módtövét (**115 : 2**). Pl.

en et ei emme ette eivät	sano|ne [-e']	*talán nem*	*mondok* *mondsz* *mond* *mondunk* *mondtok* *mondanak*

Gyakorlatok

1. *Ragozzuk el az ismert négy esetben — egyes és többes számban — a következő jelzős kifejezéseket (a jelentés megadásával):* tuleva aika, vasta tullut mies, juokseva poika, juossut lapsi, pureva tuuli, purrut koira.
2. *Képezzük meg a folyamatos és a befejezett melléknévi igenevét a következő igéknek:* huutaa, iloita, tavata, voida, huvitella, jaksaa, kysyä, luulla, kääntyä, jatkaa, tietää, käydä, uskoa, tuottaa, jatkua, vaieta, palaa, palata, vanheta, mennä, tehdä, nähdä, olla.
3. *Szerkesszünk értelmes kifejezéseket a következő elöljárókkal, illetőleg névutókkal:* pitkin, päin, halki, keskellä, ennen, vastaan, edustalla.
4. *Fejezzük ki egyszerű igealakkal a következő mondatok körülírt lehetőségi kifejezéseit:* Hän matkustaa ehkä jo huomenna ystävänsä luo. Otat kai veljesikin mukaan. Se on kai mahdotonta. Menemme kai yhdessä. Haluat kai vettä. Saattaa tulla kaunis ilma. Te asutte kai täällä. Ehkä en sanokaan mitään. He eivät kai aio matkustaa. Hän ei salli kai sinun lukea. Emme kai voi tehdä mitään.
5. *Kérdések:* Minne päin pojat kulkevat? Missä polku kulkee? Mikä heidän mieltänsä virkistää? Millainen on ilma? Näkyykö pilviä? Mitä kaukaa näkyy? Mikä poikia seuraa? Purevatko sääsket? Mikä häiritsee hiljaisuutta? Onko Lappi kaunis maa? Tapaavatko pojat lappalaisia? Mitä he ovat? Omistavatko lappalaiset poroja? Mitä pojat kuulevat? Missä ihmisjoukko on? Kuka on sen keskellä? Istuuko hän? Ketkä seisovat? Mitä ukko tekee? Mitä muut lappalaiset tekevät? Mitä tyyppiä ukko on? Onko hän pitkä vai lyhyt? Minkä pituinen hän lienee? Millaiset ovat hänen kätensä? Entä jalat? Onko pääkin pieni? Millainen on hänen nenänsä? Millainen on tukka? Kummat ovat lyhyempiä: miehet vai naiset?
6. *Fordítás:* Messziről egy szép dal hangjai hallatszanak. Talán a halászok énekelnek. Itt sok vadász és halász él. A lappok legnagyobb része rénszarvastenyésztő. A három finn fiú alig várja, hogy lappokkal találkozzanak. A Lappföld szépségei is nagyon érdeklik őket. A repülő- és autóbusz-út igen hosszú. S azután következik még a hosszú gyaloglás. Ez azonban nem fárasztja a fiúkat, hanem ellenkezőleg: felüdíti őket. Először egy országúton haladnak, aztán egy ösvényen. Az ösvény erdőkön és mocsarakon visz keresztül. A fiúk jól érzik magukat (= nekik kellemes lenni). Ha szúnyogok nem volnának, akkor semmi sem zavarná őket. Végre hosszú gyaloglás után egy nagy embercsoportot látnak egy kunyhó előtt. Középen egy öreg lapp ember ül. Valami érdekes dolgot (= érdekeset) mesélhet. Az öreg egészen más típus, mint a finnek. A finnek általában sokkal magasabbak, mint a lappok. A finnek közt igen sok szőke ember van. A szemük *(többesbe!)* rendesen kék. De a finnek is éppoly edzettek és szívósak, mint szomszédaik, a lappok.

11. lecke

Tőszámok — Az óra

Kello on viittä vailla kaksitoista.
Öt perc múlva tizenkét óra.

Lapin-matka II

1. Pojat lähenevät ihmisjoukkoa. He tervehtivät lappalaisia kohteliaasti:

— Hyvää päivää!

— Päivää! — vastaavat lappalaiset.

— Puhutteko te suomea? — ihmettelee Väinö.

— Onko se ihmeellistä? — vastaa ukko. — Kuinka voisimmekaan elää täällä ilman suomen kielen taitoa?

— Saamme siis puhua teidän kanssanne suomea — huudahtaa Pekka iloisesti.

Väinö kääntyy taas vanhan lappalaisen puoleen:

— Osaatteko te lukeakin?

— Osaan kyllä. Osaan lukea lappia ja suomea. Ja ymmärrän vähän ruotsia sekä norjaakin.

— Niinkö? Te olette aika oppinut mies.

— Jaaha, jaaha. Kyllä kai. Mitä vanhempi, sitä viisaampi — sanoo ukko leikillisesti.

— Ja mitä nuorempi, sitä saamattomampi — yrittää Väinö jatkaa ukon ajatusta. — No, osaatteko kirjoittaa?

— Kyllä, suomea aika lailla, vaikka tulee virheitäkin. Lapin kirjoittaminen on jo vaikeampaa.

— No, osaatteko laskeakin? — jatkaa nyt kyselyä Oiva.

— En paljoa, mutta yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskua osaan, kun vain ei ole liian suuria lukuja. Mutta saanko minäkin kysyä yhtä ja toista?

— Olkaa hyvä! — sanovat pojat kunnioittavasti.

2. — No, tiedättekö te, mikä se on: musta kuin pappi, pieni kuin tappi, hyppää kuin lappalainen?

Pojat häpeävät tietämättömyyttään, mutta he eivät osaa vastata oikein.

— Ettekö te todellakaan tunne kirppua? — nauraa ukko. — No, toinen kysymys on oleva edellistä jo paljon helpompi. Viisi miestä edessä, jäljessä paljaspäinen ukko, joka ei koskaan saavuta eikä jää?

— Se on toista vielä vaikeampi — toteavat pojat.

Eivätkä he osaa arvata sitäkään.

— Varpaat ja kantapää — sanoo ukko ja nauraa. — Vielä yksi kysymys: Mikä on lappalaisen uskollisin eläin?

— Koira — huutavat pojat riemuisesti.

— No, minä näen, että te olette viisaita poikia. Käyttekö te koulua?

— Käymme oppikoulua. Se on kansakoulua korkeampi koululaji.

Oiva jatkaa taas kyselyä:

— Onko täällä poroja?

— On. Joki on kyllä täynnä kaloja sekä metsä riistaa, mutta me tarvitsemme paitsi kaloja, karhuja, oravia ja muuta riistaa porojakin. Lappalainen syö ennen kaikkea poronlihaa ja juo poron maitoa. Mitä me tekisimmekään ilman poroja?

— Paljonko niitä on?

— No, niiden lukumäärä lienee yli kaksisataa.

— Missä ovat nämä kaksisataa poroa ja saisimmeko vähän katsella niitä?

— Olkaa hyvät! Ne ovat aivan lähellä. Menkää vain tätä tietä!

3. Pojat katselevat ja ihmettelevät kauan aikaa poroja. Ne ovat hyvin kauniita, mutta eivät varsinaisesti kesyjä eläimiä. Niiden suuret viattomat silmät säteilevät rauhaa.

Kun pojat palaavat takaisin lappalaiskodan luo, he huomaavat jo kaukaa, että lappalaiset laulavat kauniita lauluja. Laulut kuvaavat heidän jokapäiväistä elämäänsä, heidän ilojaan ja surujaan.

Pekka katsoo rannekelloansa. Viisari osoittaa tasan yhtätoista.

— Mitä kello on? — kysyy Väinö.

— Kelloni osoittaa yhtätoista, mutta se käy hiukan väärin. Se jätättää joka päivä noin kymmenen minuuttia. Kello lienee nyt siis kymmenen minuuttia yli yhdentoista.

— Onko kello jo niin paljon? — ihmettelevät hänen toverinsa.

Aurinko on vielä melko korkealla. Ihmiset eivät viitsi mennä maata. Lappalaiset juttelevat toistensa ja suomalaisten vieraittensa kanssa. Nuoret lappalaiset laulavat milloin iloisia, milloin surunvoittoisia lauluja.

Kello on jo hiukan yli kahdentoista, kun joukko alkaa hajaantua. Suomalaiset pojat pystyttävät telttansa lähellä lappalaiskotaa. Heidän pitää nousta varhain ja aloittaa matkansa klo (= kello) viiden tienoilla kotiin.

Arvoituksia

1. Hakkaa yöt, hakkaa päivät,
ei koskaan lastua saa?

Seinäkello.

2. Kuningas kuulee, harvoin näkee;
Jumala ei sinä ikinä;
talonpoika joka päivä?

Vertaisensa.

3. Nimi on, henkeä ei ole,
veri kulkee lävitse?

Sormus.

4. Perhe syö, pöytä laulaa?

Sian porsaat imevät emäänsä,
joka röhkii.

5. Valkea pelto, mustat siemenet,
kylvää ken taitaa, taitamaton ei kylvä?

Paperi, muste ja kirjoitus.

Kultaansa ikävöivä[1]

Tuoll' on mun kultani, ain' yhä tuolla,
kuninkahan kultaisen kartanon puolla.
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
kun et tule jo, kun et tule jo!

Kansanlaulu

Szavak

lähe|tä, -nen *(partit.)*	közeledni (vhez)
ihmet|ellä, -telen	csodálni, bámulni; csodálkozni
ilman *(hsz.; ej. partit.)*	nélkül
tai|to, -don, -toa, -toja	tudás, képesség, ügyesség, jártasság
sekä	valamint
aika *(rlan mn.; hsz.)*	alapos, derék, nagy; alaposan, nagyon
op|pia, -in	tanulni
oppin|ut, -een, -utta, -eita *(mn.; fn.)*	tanult, tudós
saamat|on, -toman, -onta, -tomia	képtelen; együgyű, ügyefogyott
lailla	módon, -képpen
vaikka	bár, ámbár, habár; akár
virhe [-e'], -en, -ttä, -itä	hiba
laske|a, -n	(el)ereszteni, (el)bocsátani, (le)engedni; leszállani; számlálni, számolni
kysely, -n, -ä, -jä	kérdezgetés, kérdezősködés
yhteen	egybe, össze

[1] Dallamát l. a 299. oldalon.

lasku, -n, -a, -ja	leszállítás; leszállás; számolás
yhteenlasku, -n, -a, -ja	összeadás
vähenny|s, -ksen, -stä, -ksiä	csökkentés
vähennyslasku, -n, -a, -ja	kivonás
ker|to, -ron, -toa, -toja	ismétlés, ismétlődés
kertolasku, -n, -a, -ja	szorzás
ja|ko, -on, -koa, -koja	(el)osztás
jakolasku, -n, -a, -ja	osztás (művelete)
lu|ku, -vun, -kua, -kuja	olvasás, tanulás; számlálás, számítás; szám
kunnioit|taa, -an	tisztelni
pap|pi, -in, -pia, -peja	pap
tap|pi, -in, -pia, -peja	dugó, csap
hyp|ätä, -pään	ugrani, ugrálni
hä|vetä, -peän	szégyelleni; szégyenkezni, szégyelleni magát
tietämättömyy|s, -den, -ttä, -ksiä	tudatlanság
kirp|pu, -un, -pua, -puja	bolha
edelli|nen, -sen, -stä, -siä	előbbi, előző
vii|si, -den, -ttä, -siä	öt
jäljessä *(hsz.; nu. gen.)*	hátul; mögött, után
palja|s, -an, -sta, -ita	csupasz, meztelen; kopasz; csupa, tiszta
paljaspäi|nen, -sen, -stä, -siä	hajadon(fővel); kopasz
koskaan *(tagadólag)*	valamikor, valaha
saavut|taa, -an	elérni, (el)nyerni, szerezni; utolérni
to|deta, -tean	megállapítani
var|vas, -paan, -vasta, -paita	lábujj
kan|ta, -nan, -taa, -toja	alap; álláspont
kantapä|ä, -än, -ätä, -itä	(láb)sarok
op|pi, -in, -pia, -peja	tan, oktatás
oppikoulu, -n, -a, -ja	középiskola
laj|i, -in, -ia, -eja	faj, fajta
täynnä *(partit.)*	tele (vmivel)
kal|a, -an, -aa, -oja	hal
riist|a, -an, -aa, -oja	(erdei) vad
paitsi *(hsz.; kötőszó; ej. partit.*	nélkül; kívül, kivételével
karhu, -n, -a, -ja	medve
orav|a, -an, -aa, -ia	mókus
lih|a, -an, -aa, -oja	hús
mai|to, -don, -toa, -toja	tej
määr|ä, -än, -ää, -iä	szám, mennyiség, tömeg; mérték; cél
lukumäär|ä, -än, -ää, -iä	(darab)szám
varsinai|nen, -sen, -sta, -sia	tulajdonképpeni
kesy, -n, -ä, -jä	szelíd
viat|on, -toman, -onta, -tomia	ártatlan
säteil|lä, -en	sugárzani, ragyogni
rauh|a, -an, -aa, -oja	béke, nyugalom, békesség
huoma|ta, -an	észrevenni
kuva|ta, -an	ábrázolni, festeni
joka *(rlan nm.)*	minden (egyes)
jokapäiväi|nen, -sen, -stä, -siä	mindennapi
ran|ne [-e'], -teen, -netta, -teitä	csukló
rannekello [-kk-], -n, -a, -ja	karóra
viisar|i, -in, -ia, -eita v. **-eja**	mutató
osoit|taa, -an	mutatni
tasan	egyenlően, egyformán; pontosan, éppen

väärin	rosszul, hamisan, nem jól: helytelenül, tévesen; igazságtalanul
jätät|tää, -än, -ti, -tänyt	elhagyni, megelőzni; késni (óra)
viitsi|ä, -n	akarózni
hajaan|tua, -nun	(el-, szét-, fel)oszlani
pystyt|tää, -än	(fel)állítani
telt|ta, -an, -taa, -toja	sátor
tienoilla (*nu. gen.*)	tájban, tájt
hak|ata, -kaan	ütni, vágni
lastu, -n, -a, -ja	forgács
kunin|gas, -kaan, -gasta, -kaita	király
ikänä	valamikor, valaha: bár-, akár-; csak
vertai|nen, -sen, -sta, -sia (*gen.*)	hasonló, egyforma, fogható (vkihez)
lävitse [-e'] (*hsz.; nu. gen.*)	át, keresztül
sormu|s, -ksen, -sta, -ksia	gyűrű
si|ka, -an, -kaa, -koja	disznó
porsa|s, -an, -sta, -ita	malac
ime|ä, -n	szopni
em|ä, -än, -ää, -iä	anyaállat, nőstény
röhki|ä, -n	röfögni
valke|a, -an, -aa v. -ata, -ita (*mn.; fn.*)	fehér
pel|to, -lon, -toa, -toja	(szántó)föld
siemen, -en, -tä, -iä	mag
kylvä|ä, -n	vetni (magot)
taitamat|on, -toman, -onta, -tomia	hozzánemértő, tudatlan, tanulatlan
muste [-e'], **-en, -tta, -ita**	tinta
kul|ta, -lan, -taa, -tia	arany; kedves
ikävöi|dä, -n v. -tsen	vágyni, vágyódni
aina	mindig
yhä	egyre, folyton, mind(ig)
kultai|nen, -sen, -sta, -sia	aranyos, arany-; kedves
kartano, -n, -a, -ja	udvar(ház)
puolella (*nu. gen.*)	felén, részén, felől
täsmälleen	pontosan, éppen
neljänne|s, -ksen, -stä, -ksiä	negyed
vailla (*hsz.; nu. partit.*)	híján, híjával, nélkül, múlva
seitsem|än, -än, -ää, -iä	hét
kahdeks|an, -an, -aa, -ia	nyolc
yhdeks|än, -än, -ää, -iä	kilenc
välillä (*hsz.; nu. gen.*)	közben; között, közt
taulu, -n, -a, -ja	tábla, táblázat; festmény, kép
kertotaulu, -n, -a, -ja	szorzótábla
miljoon|a, -an, -aa, -ia	millió
edellä (*hsz.; nu. és ei. gen.*)	elől; előtt

Beszédgyakorlat

1. **Mitä kello on?**
   Paljonko kello on? } *Hány óra van?*
   Kuinka paljon kello on?

12 Kello on tasan (= täsmälleen, juuri) kaksitoista.

12^{15} Neljänneksen (neljännestä) yli kahdentoista.
Kaksitoista, viisitoista.

12^{30}	Puoli yksi.
	Kaksitoista, kolmekymmentä.
12^{45}	Neljännestä vailla yksi.
	Kaksitoista, neljäkymmentäviisi.
6	Kuusi. Tasan kuusi.
	(Kello on kohta kuusi.
	Kello ei ole vielä kuutta.)
6^{5}	Viisi minuuttia yli kuuden.
	Kuusi, viisi.
6^{10}	Kymmenen minuuttia yli kuuden.
	Kuusi, kymmenen.
6^{20}	Kello on kaksikymmentä minuuttia yli kuuden.
	Kuusi, kaksikymmentä.
6^{27}	Kello on kolme minuuttia vaille puoli seitsemän.
	Kuusi, kaksikymmentäseitsemän.
3^{35}	Kello on viisi minuuttia yli puoli neljän.
	Kolme, kolmekymmentäviisi.
3^{40}	Kaksikymmentä vailla neljä.
	Kolme, neljäkymmentä.
3^{50}	Kymmenen minuuttia vailla neljä.
	Kolme, viisikymmentä.
3^{55}	Viittä (viisi minuuttia) vailla neljä.
15 (3)	Tasan viisitoista (kolme).
$15\ (3)^{12}$	Kaksitoista minuuttia yli viidentoista (kolmen).
	Viisitoista (kolme), kaksitoista.
$15\ (3)^{25}$	Kaksikymmentäviisi minuuttia yli viidentoista (kolmen).
	Viisitoista (kolme), kaksikymmentäviisi.
$19^{47}\ (7^{47})$	Neljäkymmentäseitsemän minuuttia yli yhdeksäntoista (seitsemän).
	Kolmetoista minuuttia vailla kaksikymmentä (kahdeksan).
	Yhdeksäntoista (seitsemän), neljäkymmentäseitsemän.

2. **Milloin?** *Mikor?*

5	Tasan klo (= kello) viisi.
5—6	Klo viiden ja kuuden välillä.
5^{30}	Klo puoli kuusi.
9^{45}	Viisitoista minuuttia vailla kymmenen olen jälleen kotona.
6	Herään tavallisesti täsmälleen klo kuusi.
½8	Peseydyn, pukeudun nopeasti ja puoli kahdeksan olen jo valmis.
¾7	Lentokone lähtee neljännestä vailla seitsemän.
	Se lähtee klo kuusi, neljäkymmentäviisi.
— 3	Minun pitää lähteä vähän vailla kolme.

3. **Kertotaulu** :

$1 \times 3 = 3$	yksi	kertaa	kolme	on	kolme
$2 \times 3 = 6$	kaksi	kertaa	kolme	on	kuusi
$3 \times 3 = 9$	kolme	kertaa	kolme	on	yhdeksän
$4 \times 3 = 12$	neljä	kertaa	kolme	on	kaksitoista

5 × 3 = 15	viisi kertaa kolme on viisitoista
6 × 3 = 18	kuusi kertaa kolme on kahdeksantoista
7 × 3 = 21	seitsemän kertaa kolme on kaksikymmentäyksi
8 × 3 = 24	kahdeksan kertaa kolme on kaksikymmentäneljä
9 × 3 = 27	yhdeksän kertaa kolme on kaksikymmentäseitsemän
10 × 3 = 30	kymmenen kertaa kolme on kolmekymmentä

4. *Számok kiolvasása:*

16	kuusitoista
39	kolmekymmentäyhdeksän
187	sata kahdeksankymmentä seitsemän
313	kolmesataa kolmetoista
5 718	viisituhatta seitsemänsataa kahdeksantoista
23 542	kaksikymmentäkolme tuhatta viisisataa neljäkymmentä kaksi
351 473	kolmesataa viisikymmentäyksi tuhatta neljäsataa seitsemänkymmentä kolme
6 703 009	kuusimiljoonaa seitsemänsataa kolme tuhatta yhdeksän

5. *Évszámok*

1350	tuhat kolmesataa viisikymmentä
	kolmetoistasataa viisikymmentä
1849	tuhat kahdeksansataa neljäkymmentä yhdeksän
	kahdeksantoistasataa neljäkymmentä yhdeksän
1945	tuhat yhdeksänsataa neljäkymmentä viisi
	yhdeksäntoistasataa neljäkymmentä viisi

6. *Finnes kifejezések:*

Pojat lähenevät ihmisjoukkoa.	*A fiúk közelednek az embercsoporthoz*
Kyllä kai.	*Persze, persze.*
Aika lailla.	*Egész alaposan.*
Vaikka tulee virheitäkin.	*Bár hibák is akadnak.*
Lapin kirjoittaminen on vaikeaa.	*A lapp írás nehéz.*
Saanko kysyä yhtä ja toista?	*Szabad egyet-mást kérdeznem?*
Kunnioittavasti.	*Tisztelettel.*
Hän käy koulua.	*(Ő) iskolába jár.*
Ei koskaan.	*Sohasem.*
Ennen kaikkea.	*Mindenekelőtt.*
Paljonko niitä on?	*Mennyi (hány) van belőle?*
Paljonko?	*Hány? Mennyi?*
Mitä kello on?	*Hány óra van?*
Kello käy (on) edellä.	*Az óra siet.*
Minun kelloni käy (on) viisi minuuttia edellä.	*Az órám öt percet siet.*
Kello käy (on) jäljessä.	*Az óra késik.*
Kellosi käy (on) kolme minuuttia jäljessä.	*Az órád három percet késik.*
Kello on hiukan yli kahdentoista	*Már elmúlt valamivel tizenkét óra.*
Kello on kolme.	*Három óra van.*

Kello on neljännestä vailla viisi.	*Háromnegyed öt (óra van).*
Kello on neljänneksen yli kuusi.	*(Egy) negyed hét (óra van).*
Kello on viisi minuuttia vailla kahdeksan.	*Öt perc múlva nyolc (óra van).*
Viisi minuuttia yli kuuden.	*Öt perccel múlt hat.*
Kelloni käy väärin.	*Az órám rosszul (nem jól) jár.*
Ei ikänä.	*Sohasem.*
Ei sinä ikänä.	*Soha, míg a világ világ.*

7. *A költői nyelv változatai:*

tuoll' on	tuolla on
mun kultani	minun kultani
ain' yhä	aina yhä
kuninkahan kartano	kuninkaan kartano
kartanon **puolla**	kartanon puolella

8. *Köznyelvi változatok:*

ikinä	ikänä
vaille	vailla
yks	yksi
kaks	kaksi
viis	viisi
kuus	kuusi
ykstoista	yksitoista
kakstoista	kaksitoista
kuuskymment	kuusikymmentä

Nyelvtan

117. Tőszámok. 1) Az egyesek (1—10) a következők:

1	**yksi**
2	**kaksi**
3	**kolme**
4	**neljä**
5	**viisi**
6	**kuusi**
7	**seitsemän**
8	**kahdeksan**
9	**yhdeksän**
10	**kymmenen**

2) A tízes számok (20—90):

20	**kaksi|kymmentä**
30	**kolme|kymmentä**
40	**neljä|kymmentä**
50	**viisi|kymmentä**
60	**kuusi|kymmentä**
70	**seitsemän|kymmentä**
80	**kahdeksan|kymmentä**
90	**yhdeksän|kymmentä**

Ezek, mint látjuk, összetett számok. Első tagjuk a megfelelő egyes, második tagjuk pedig a **kymmenen** *tíz* számnév egyes partitivusa. **Kolme|kymmentä** tehát például szó szerint azt jelenti, hogy *három tízes*, illetőleg *tízesből három* (vö. **112** : 2 b).

3) A százas, ezres és milliós alapszám:

100	**sata**
1 000	**tuhat** (= **tuhannen**)
1 000 000	**miljoona**

4) A 10—20 közti egyesek így alakulnak:

11	**yksi|toista**
12	**kaksi|toista**
13	**kolme|toista**
14	**neljä|toista**
15	**viisi|toista**
16	**kuusi|toista**
17	**seitsemän|toista**
18	**kahdeksan|toista**
19	**yhdeksän|toista**

Ezek olyan összetett számok, amelyeknek első tagja a megfelelő egyes, második tagja pedig a **toinen** *második, másik* sorszámnak az egyes partitivusa. Szó szerinti jelentés pl. **viisi|toista** *öt a másodikból*, ti. *a második tízesből.*

5) Húsztól felfelé az egyes, illetőleg az alacsonyabb számegység járul a magasabb számegységhez. A sorrend tehát: milliós + ezres + százas + tízes (akárcsak a magyarban). Pl.

21	**kaksikymmentä|yksi**
22	**kaksikymmentä|kaksi**
23	**kaksikymmentä|kolme**
29	**kaksikymmentä|yhdeksän**
54	**viisikymmentä|neljä**
99	**yhdeksänkymmentä|yhdeksän**
157	**sata|viisikymmentä|seitsemän**
1642	**tuhat|kuusisataa|neljäkymmentä|kaksi**

6) A (tízesek), százasok, ezresek, milliósok többszörösét úgy fejezzük ki, hogy a kisebb (szorzó)egység után a megfelelő (tízes), százas, ezres, milliós egyes partitivusát tesszük ki. Pl.

200	**kaksi|sataa**
3 000	**kolme|tuhatta**
40 000	**neljäkymmentä|tuhatta**
100 000	**sata|tuhatta**
280 000	**kaksi|sataa|kahdeksan|kymmentä|tuhatta**
5 000 000	**viisi|miljoonaa**

7) Az évszámok kétféleképpen olvashatók, illetőleg mondhatók: 1. úgy, mint a magyarban: az ezresek után a százasok stb. (pl. „ezrekilencszáz...''); 2. az ezreseket egybefogva a százasokkal („tizenkilencszáz...''). Pl.

1954	**tuhat|yhdeksänsataa|viisikymmentä|neljä**
	yhdeksäntoistasataa|viisikymmentä|neljä

8) Az összetett számok tagjait általában egybeírják. Hosszabb összetételeket azonban szokás értelem szerint tagolni az írásban is. Pl.

534 697	**viisisataa kolmekymmentä neljä tuhatta kuusisataa yhdeksänkymmentä seitsemän**

118. A tőszámok ragozása. 1) A tőszámok általában úgy ragozódnak, mint bármely más névszó. A ragozáshoz természetesen ismerni kell a számnevek főalakjait. Ezek a következők:

1	**yksi, yhden, yhtä, yksiä**
2	**ka|ksi, -hden, -hta, -ksia**
3	**kolm|e, -en, -ea, -ia**
4	**nelj|ä, -än, -ää, -iä**
5	**vii|si, -den, -ttä, -siä**
6	**kuu|si, -den, -tta, -sia**
7	**seitsem|än, -än, -ää, -iä**
8	**kahdeks|an, -an, -aa, -ia**
9	**yhdeks|än, -än, -ää, -iä**
10	**kymmen|en, -en, -tä, -iä**
100	**sa|ta, -dan, -taa, -toja**
1 000	**tuha|t, -nnen, -tta, -nsia**
1 000 000	**miljoon|a, -an, -aa, -ia**

2) Tőszámoknak csak a 2. (azaz ragtalan) accusativusa **(81)** használatos mindenféle mondattani helyzetben. Pl.

kaksi	*kettőt*
kolme	*hármat*
viisi	*ötöt*
kymmenen	*tizet*
sata	*százat*
tuhat v. **tuhannen**	*ezret*

Ez alól a szabály alól csak a következő számok alkotnak kivételt, amennyiben ezeknek mindkét accusativus-alakjuk használatos **(82)**:

yhden, yksi	*egyet*
miljoonan, miljoona	*milliót*

3) Az összetett számok közül a 11—19 köztieknek csak az első tagja ragozódik, a második — egyes partitivusban álló — **toista** tag minden esetben változatlan marad. Pl.

Kello on **kaksi|toista** (e. nom.)	*Tizenkét óra van.*
Kello **kahden|toista** (e. gen.) tienoilla...	*Tizenkét óra tájban...*
Kello osoittaa **yhtä|toista** (e. partit.).	*Az óra tizenegyet mutat.*

4) Egyébként az összetett számok ragos alakjaiban minden egyes tag felveszi a megfelelő esetvégződést. Pl.

Hän on **kuuden|kymmenen|viiden** vuoden vanha.	*Ő hatvanöt éves.*

119. A tőszámok használata. 1) A tőszámok az egyes nominativusi és accusativusi alakjukban főnévi természetűek. Innen van, hogy az „egy" számnév kivételével a többi tőszámok mind maguk szerepelnek a mondatban alanyként vagy (teljes) tárgyként, a mellettük kitett főnév pedig csak bővítménye a számnévnek. A számnévi

nominativus vagy accusativus után álló főnév mindig egyes partitivusba kerül (**112** 2 b). Pl.

Kaksi (nom.) **miestä** (partit.) kulkee maantietä.	*Két férfi halad az országúton.*
Ostan **kolme** (acc.) **lippua** (partit.).	*Három jegyet veszek.*

2) Az **yksi** *egy* számnév minden esetben (tehát: egyes nominativusban és accusativusban is!), a többi számnevek pedig a ragos (függő) esetekben melléknévi természetűek: azaz számjelzői a mellettük kitett (egyes számú) főnévnek. Ebből következik, hogy ilyenkor a számnév alakilag egyezik (azaz: ugyanolyan esetben áll) magával a főnévvel. Pl.

Lapsi on vain **yhden vuoden** vanha.	*A gyermek csak egyéves.*
Ukko on noin **sadan|kuuden|kymmenen sentin** pituinen.	*Az öreg mintegy 160 centi magas.*

3) Számnévi alany **után az állítmány** egyes számban áll. Pl.

Kolme poikaa **kulkee** maantietä.	*Három fiú halad az országúton.*

4) Ha a számfogalom közelebbről meghatározott (akár önmagában, akár névmásos vagy melléknévi jelző révén), akkor a számnévi kifejezés névmási vagy melléknévi jelzője és az állítmánya, továbbá a hozzá tartozó jelzői mellékmondat vonatkozó névmása többes számba kerül. Pl.

Nämä kolme poikaa **kulkevat** maantietä.	*Ez a három fiú az országúton halad.*
Missä **ovat nämä kaksisataa** poroa?	*Hol van ez a kétszáz rénszarvas?*
Kolme poikaa, **jotka** kulkevat polkua halki metsän, **lähenevät** lappalaisten asuinpaikkaa.	*A három fiú, aki az erdőn keresztül halad az ösvényen, közeledik a lappok lakóhelyéhez.*

120. Az óra. 1) Az órát jelölő kifejezésekben a **kello** *óra* szó vagy alanyként áll („Hány óra van?") kérdésre), vagy pedig jelzője az utána következő számnévnek („Mikor?" kérdésre), s mint főnévi jelző ragozatlan (**47**:2). Ez utóbbi esetben gyakran **klo** rövidített alakban írják. Pl.

Kello on kolme.	*Három óra van* (tkp. *az óra három).*
Nousen **klo** kuusi.	*Hat órakor kelek.*
Lähden **klo** viiden ja kuuden välillä.	*Öt-hat közt indulok.*

2) A **puoli** *fél* szó az óramegjelölésben ragozatlan jelzőként szerepel. Pl.

Päivällinen alkaa klo **puoli** viisi.	*Az ebéd fél ötkor kezdődik.*
Klo **puoli** kahden jälkeen lähdemme.	*Fél kettő után indulunk.*
Kaksi minuuttia yli **puoli** neljän.	*Két perccel múlt fél négy.*
Tule kotiin ennen **puoli** kuutta!	*Gyere haza fél hat előtt!*

3) Azt, hogy a teljes óra elmúlt valamivel, az **yli** szóval, hogy még csak valamennyi idő múlva lesz meg a teljes óra, azt a **vailla (vaille)** szóval fejezzük. ki. Ezeknek a szóknak a jelentése tehát az óramegjelölésben:

yli	*múlt*
vailla (vaille)	*múlva*

Az **yli** szó az óramegjelölésben genitivust vonzó elöljáróként szerepel; a **vailla** pedig partitivust vonzó névutóként, de határozószóként is állhat (azaz: előtte vagy partitivus, vagy nominativus áll). Pl.

Kello on viisi minuuttia **yli kuuden.**	*Öt perccel múlt hat óra.*
Kymmentä (minuuttia) **vailla** seitsemän.	*Tíz perc múlva hét.*
Kymmenen (minuuttia) **vailla** seitsemän.	*Tíz perc múlva hét.*

4) A „negyed (hat)" helyett a finn azt mondja, hogy „negyeddel múlt (öt)". A „háromnegyed (hat)" helyett pedig a „negyed múlva (hat)" kifejezés járja.

A **neljännes** *negyed* számnév az **yli** *múlt* elöljáró előtt **neljänneksen** vagy **neljännestä** alakban áll, a **vailla (vaille)** *múlva* szó előtt pedig **neljännestä** alakban. Pl.

Kello on jo **neljänneksen** (= **neljännestä**) yli viiden.	*Már negyed hat. (Egy negyeddel múlt öt.)*
Kello on **neljännestä** vailla yksi.	*Háromnegyed egy* (tkp. *negyed múlva egy óra).*

5) Az óramegjelölésben a számnév ragozatlan **formája** „mikor" kérdésre felelő időhatározót is jelenthet. Pl.

Koulu loppuu tänään klo **yksi.**	*Ma egykor fejeződik be az iskola.*
Bussi lähtee **seitsemän kolmetoista** (= **kolmetoista yli seitsemän).**	*Az autóbusz hét tizenháromkor indul.*

121. Kölcsönös névmás. A **toinen** szó számnévi és névmási jelentésben egyaránt használatos. A számnévi jelentés: *második,* a névmási pedig: *másik, más.* Ha a **toinen** névmás kettőzve áll, akkor a magyarban kétféleképpen fordítjuk a tagjait:

toinen .... toinen *egy(ik) .... más(ik)*

A **toinen** névmást kölcsönös névmás értékben is használják. Ilyenkor kétféle szerkezet használatos ugyanabban a jelentésben:

1) A **toinen** névmás egyszer van kitéve, mégpedig többes számú és birtokos személyragos formában. Pl.

He juttelevat **toistensa** kanssa. *Beszélgetnek egymással.*

2) Kétszer tesszük ki a **toinen** névmást: először ragozatlan, nominativusi formában **(toinen),** másodszor a megfelelő egyes számú esetragos alakban és birtokos személyraggal ellátva. Pl.

He juttelevat **toinen toisensa** kanssa. *Beszélgetnek egymással.*

122. A *joka* határozatlan névmás. A **joka** *minden, minden egyes* határozatlan névmás ragozatlan. Ebben különbözik a vele alakilag egyébként azonos **joka** *aki, amely, ami* vonatkozó névmástól **(98).**

A **joka** határozatlan névmás után a főnév egyes számban áll. „Mikor" kérdésre a mellette álló főnév is rendesen ragozatlan alakú. Pl.

Joka ihminen tietää sen.	*Minden ember tudja (azt).*
Hän keskustelee **joka** miehen kanssa.	*Minden (egyes) férfivel beszélget.*
Luen tätä kirjaa **joka** päivä.	*Mindennap olvasom ezt a könyvet.*

123. Kétalakú névutók. Vannak olyan névutók, amelyeknek két alakváltozatuk használatos: egy rövidebb és egy hosszabb alakváltozat. A rövidebbhez nem járulhatnak birtokos személyragok, csak a hosszabbhoz. Ilyenek:

luo — luokse	*-hoz/-hez/-höz*
läpi — lävitse	*át, keresztül*

Pl.

Menen Pekan **luo.**	*Péterhez megyek.*
Mene papin **luokse**!	*Menj a paphoz!*
Tuletko **luokseni?**	*Eljössz-e hozzám?*
Ääni kuuluu seinän **läpi.** } Ääni kuuluu seinän **lävitse.** }	*A hang áthallatszik a falon.*
Näen sinun **lävitsesi.**	*Átlátok rajtad.*

Gyakorlatok

1. *Számláljunk finnül 30-tól 40-ig és 70-től 80-ig!*
2. *Számláljunk párosával 2-től 20-ig!*
3. *Írjuk le a páratlan számokat 21-től 41-ig!*
4. *Írjuk le a szorzó táblát 4-gyel, 7-tel* és *9-cel!*
5. *Írjuk átbetűkkel a következő számokat!* 9, 17, 26, 98, 125, 872, 1356, 25 240, 762 699, 1 879 312 56 972 201.
6. *Írjuk le betűkkel mindkét módon a következő évszámokat:* 1526, 1809, 1848, 1914, 1957.
7. *Adjuk meg a feleletet (betűkkel kiírva és több lehetséges módon.) a* Mitä kello on? *kérdésre*. 10^{50}; 11^{05}; 12^{45}; 1^{30}; 5^{02}; 6^{58}; 7^{15}; 7^{45}; 8^{27}; 8^{35}; 9^{20}; 10^{40}.
8. *Kérdések:* Keitä suomalaiset pojat tapaavat? Miten he näitä tervehtivät? Puhuvatko lappalaiset suomea? Kenen kanssa pojat keskustelevat? Osaako ukko suomea? Osaako hän kirjoittaa suomea? Osaatteko tekin kirjoittaa suomea? Osaako vanha lappalainen laskea? Sanokaa yksi arvoitus! Mitä koulua suomalaiset pojat käyvät? Käyvätkö lappalaisetkin lapset koulua? Mitä koulua he käynevät? Mitä lappalaiset syövät? Mitä he juovat? Syöttekö te mielellänne sianlihaa? Juotteko te usein maitoa? Paljonko poroja lappalaiskodan läheisyydessä on? Millaisia ne ovat? Ketkä laulavat? Mitä heidän laulunsa kuvaavat? Kuka katsoo kelloansa? Mitä kello on? Milloin pojat menevät maata? Milloin heidän pitää nousta?
9. *Fordítás:* Az én karórám jól jár. A barátom órája arany, de nem jár pontosan: mindennap késik néhány percet. A mi falióránk siet tíz percet. Hány órát mutat a te órád, Pál? Az én órám kis mutatója éppen 12-t mutat, de azt hiszem, már valamivel (egy keveset) el is múlt tizenkettő. Mit gondolsz, nem volna már ideje lefeküdni? Holnap jókor kell kelnünk: az autóbusz negyed hétkor indul. Azt hiszem, a lapp gyerekek megcsodálnák Helsinki nagy és szép épületeit, ha egyszer eljönnének hozzánk. Talán meg kellene hívni őket. Nem? Igen kedves (dolog) volna, ha az a három lapp fiú otthon velünk együtt csodálná a finn főváros szépségeit. Így beszélgetnek a fiúk még sokáig egymással. Már vágynak haza, bár szívesen volnának is még két (*pari*) -három napig a barátságos lappok körében (közt).

12. lecke

Essivus — Sorszámok — Szenvedő ige

Lähde|tä|än neljä|nte|nä päivä|nä elokuu|ta.
Augusztus negyedikén indulunk.

Jyväskylä ja sen urheiluelämä

1. Elokuun 15. p : nä (= viidentenätoista päivänä), sunnuntaina, Mäkiset ja Lahtiset ovat Pekan ja Maijan vieraina. Pekan isä on Jyväskylän normaalilyseon lehtorina. He asuvat lähellä äskettäin rakennettua normaalilyseota. Pekka näyttää innostuneena Jyväskylän kaupungin kauneuksia.

— Montako asukasta täällä on? — tiedustelee Kirsti.

— Asukkaiden lukumäärä lienee pari tuhatta yli kolmenkymmenentuhannen. Kuten voi havaita, Jyväskylä kasvaa nopeasti. Näkyyhän kakkialla aivan uudenaikaisia rakennuksia.

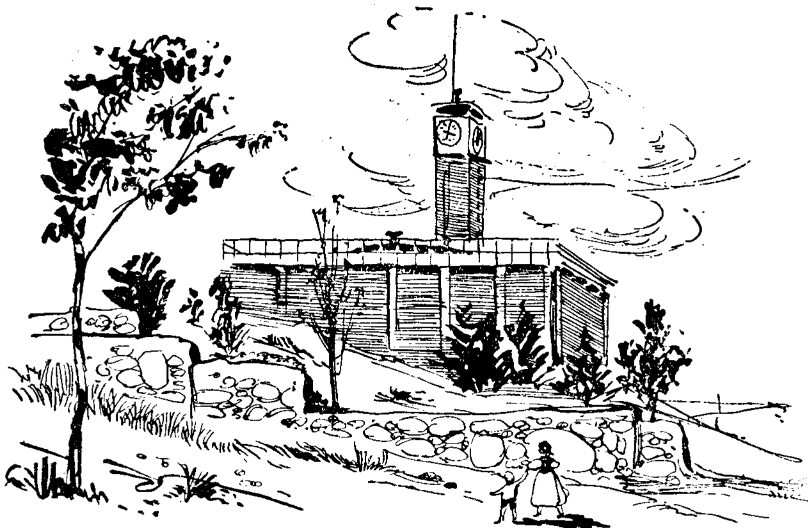
— Missä päin lienee Jyväskylän kuuluisa kasvatusopillinen korkeakoulu? — kysyy Väinö.

— Se on normaalilyseon takana, keskellä suurta puistoaluetta. Me menemme juuri sinnepäin. Tämä vanha rakennus puretaan ennen pitkää. Sen takana kohoaa jo komea uusi päärakennus. Jo ulkoa voi nähdä, että se tyydyttää kaikki käytännölliset sekä taiteellisetkin vaatimukset. Tuolla näkyy korkea-

koululaisten moderni asuntola sekä opettajien ja oppilaiden tarpeita varten rakennettu komea ruokala. Entä tuo vastapäätä oleva rakennus! Siinä on sauna ja uimahalli — koko maan suurimpia ja komeimpia.

— Vai niin — keskeyttää hänet Väinö. — Etkö muista, mihin meidän on oikeastaan mentävä? Pelkään, että myöhästymme.

— Lähdetäänhän takaisin! — vastaa Pekka. — Mennään tätä rinnettä ylös! Astuhan nopeammin, Maija! Tämä harju on jyväskyläläisten suurin ylpeyden aihe. Se kohoaa kaupungin keskellä ja vaikka se ei olekaan korkea, niin avautuu sieltä komeita näköaloja. Harjun arvo aletaan jo tuntea. Sitä ei pidetä enää pelkkänä asutuksen ja liikenteen esteenä. Katsokaahan vesilinnaa

ja sen näkötornia! Sieltä voidaan nähdä Päijännettä sekä vuoristo- ja metsämaisemia.

— Tänne voidaan rakentaa kesäravintoloita ja vaikka hotellikin erikoisesti matkailijoita varten — sanoo Kirsti.

— Kyllä kai, kunhan ei hävitetä luonnon tuntua. No niin, kohta olemme perillä. Tämä on Jyväskylän urheilukenttä.

2. Yleisurheilumestaruuskilpailut alkavat juuri. Osanottajia on sataviisikymmentäyksi. Tunnetut urheilumiehet ovat kaikki mukana. Ulkopuolella kilpailun on mukana kuusi unkarilaista maaottelu-urheilijaa, jotka kilpailevat menestyksellisesti suomalaisten kanssa.

Tuttavamme seuraavat hyvin uteliaina kilpailuja. Heitä kiinnostaa erityisesti unkarilaisten sekä jyväskyläläisten urheilijoiden esiintyminen.

— Vahinko, ettei tänään ole jalkapallomaaotteluakin. Sanotaan, että unkarilaiset pelaavat erittäin taitavasti jalkapalloa.

Kilpailut ovat hyvin mielenkiintoiset. Keskisuomalaisten parhaan tuloksen saavuttaa Jyväskylän Toverien A. Rauhanen, joka korjaa 5000 m:n (viiden-

tuhannen metrin) mestaruuden. Rauhasen aika on 15, 11, 8 (viisitoista, yksitoista, kahdeksan), joka on pojan oma ennätys. Pituushyppy on Valkaman ja Lampisen välinen koetus. Valkama voittaa; hänen tuloksensa on 742. Korkeushypyn mestaruuden vie Simelius; tulos on 190. Hyvätasoisen moukarikilvan voittaa Porin Pyrinnön Hoffren; tulos 52, 05. Kuulantyönnön mestaruuden voittajana on Telen. Hän työntää vain yli 14 m:n, nimittäin 14, 47.

3. Samana iltana Väinön ja Oivan keskustelun aiheena on yhä vielä urheilu.

Väinö sanoo:

— Urheilu on hyvin kaunis ja hyödyllinen harrastus. Mutta minä olen sitä mieltä, että se on usein vaarallistakin. Ajatellaan vain sellaisia urheilulajeja kuin paini, nyrkkeily, miekkailu jne. (= ja niin edespäin). Minä harrastan vain hiihtoa, tiedän kuitenkin, miten vaarallista sekin voi olla.

— Totta kai — vastaa Oiva. — Mutta on sellaisiakin urheilulajeja, joita voidaan pitää vain yksinkertaisina leikkeinä. Tunnettu asiahan on, että jalkapallo ja tennis ovat ehkä kauneimpia urheilulajeja.

— Paljonkohan kello on? Meidän olisi jo nukuttava. Huomennahan on meidän koko päivän kestävä moottoriveneretkemme. Monesko päivä huomenna on? Kuudestoista päivä elokuuta, eikö niin? Sehän on ihmeellistä, miten nopeasti päivät rientävät! No, hyvää yötä! Nuku hyvin!

Kaukaisia sukulaisia

— Oletteko te Antti Kiekuran sukulainen, kun sukunimenne on sama kuin hänen?

— Me olemme kaukaista sukua. Antti on minun vanhempieni ensimmäinen lapsi, minä seitsemästoista.

Taivas on sininen ja valkoinen[1]

Taivas on sininen ja valkoinen
ja tähtösiä täynnä.
Niin on nuori sydämeni
ajatuksia täynnä.

Kansanlaulu

Szavak

urheilu, -in, -, -ja	testedzés, sport
lehtor|i, -in, -ia, -eja	(egyetemi) lektor; (gimnáziumi, középiskolai) tanár
äskettäin	az imént, nemrég
raken|taa, -nan	építeni
innostu|a, -n	lelkesülni, lelkesedni, elragadtatva lenni

[1] Dallamát l. a 299. oldalon.

tiedustel|la, -en tudakolni, tudakozódni
havait|a, -sen észrevenni, megfigyelni, látni
kasva|a, -n nőni, növekedni
uu|si, -den, -tta, -sia új
uudenaikai|nen, -sen, -sta, -sia korszerű, újkori, modern
kuuluis|a, -an, -aa, -ia híres
kasvatu|s, -ksen, -sta, -ksia nevelés
kasvatusopilli|nen, -sen, -sta, -sia pedagógiai, neveléstani
korkeakoulu, -n, -a, -ja főiskola
takana (*hsz.; nu. gen.*) hátul; mögött
puisto, -n, -a, -ja park
alue [-e'], **-en, -tta, -ita** terület
pur|kaa, -an fel-, lebontani; kirak(od)ni
ulkoa kívülről
tyydyt|tää, -än kielégíteni
käytännölli|nen, -sen, -stä, -siä gyakorlati
taiteelli|nen, -sen, -sta, -sia művészeti, művészi
vaatimu|s, -ksen, -sta, -ksia követelmény, igény
korkeakoululai|nen, -sen, -sta, -sia főiskolás, főiskolai hallgató
modern|i, -in, -ia, -eja modern, újkori, korszerű
asuntol|a, -an, -aa, -oita (diák-, munkás)szálló, internátus
tar|ve [-e'], **-peen, -vetta, -peita** szükség(let)
varten (*nu. partit.*) számára, végett, -ért
ruokal|a, -an, -aa, -oita étkező
vastapäätä (*hsz.; ej. partit.*) szemben, szemközt, átellenben
uimahall|i, -in, -ia, -eja (fedett) uszoda
keskeyt|tää, -än félbeszakítani, belevágni (beszédébe)
-han/-hän hisz, hiszen; biz(ony); már, csakugyan
mihin hova; mibe
oikeastaan tulajdonképpen, igazában (véve)
rin|ne [-e'], **-teen, -nettä, -teitä** lejtő
harju, -n, -a, -ja hegyhát, hegygerinc, emelkedés
jyväskyläläi|nen, -sen, -stä, -siä jyväskylä-i
ylpey|s, -den, -ttä, -ksiä büszkeség
aihe [-e'], **-en, -tta, -ita** alkalom, ok, tárgy
näköal|a, -an, -aa, -oja kilátás
arvo, -n, -a, -ja érték
enti|nen, -sen, -stä, -siä előbbi, korábbi, volt, múlt, régi
pelk|kä, -än, -kää, -kiä csupa, merő, tiszta
asutu|s, -ksen, -sta, -ksia település
liiken|ne [-e'], **-teen, -nettä, -teitä** forgalom, közlekedés
este [-e'], **-en, -ttä, -itä** akadály
linn|a, -an, -aa, -oja vár; palota; börtön
näkötorn|i, -in, -ia, -eja kilátó(torony)
Päijän|ne [-e'], **-teen, -nettä** Päijänne (tó Közép-Finnországban)
vuoristo, -n, -a, -ja hegység
ravintol|a, -an, -aa, -oita vendéglő
hotell|i, -in, -ia, -eja szálloda
erikoi|nen, -sen, -sta, -sia különös, különleges, sajátos
matkailij|a, -an, -aa, -oita turista, kiránduló
hävit|tää, -än elpusztítani, tönkretenni
tun|tu, -nun, -tua, -tuja érzés
perillä helyben, célnál
kent|tä, -än, -tää, -tiä mező; pálya, tér
mestaruu|s, -den, -tta, -ksia kiválóság; bajnokság
kilpailu, -n, -a, -ja verseny, mérkőzés

osanottaj|a, -an, -aa, -ia	résztvevő
maaottelu, -n, -a, -ja	(országok közti) válogatott mérkőzés, viadal
urheilij|a, -an, -aa, -oita	sportoló
kilpail|la, -en	versenyezni, mérkőzni
menestykselli|nen, -sen, -stä, -siä	sikeres, eredményes
tuttav|a, -an, -aa, -ia *(mn.: fn.)*	ismert, ismerős
utelia|s, -an, -sta, -ita	kiváncsi
esiintymi|nen, -sen, -stä, -siä	megjelenés, fellépés, szereplés
vahin|ko, -gon, -koa, -koja	kár
jalkapallo, -n, -a, -ja	futball (labda); labdarúgás
pela|ta, -an	játszani
erittäin	különösen, rendkívül, roppant
keski-	közép-
korja|ta, -an	(ki-, meg)javítani; eltakarítani; behordani
ennäty|s, -ksen, -stä, -ksiä	teljesítmény, eredmény; csúcs(teljesítmény)
pituu|s, -den, -tta, -ksia	hosszúság
hyp|py, -yn, -pyä, -pyjä	ugrás
väli|nen, -sen, -stä, -siä	közti
koetu|s, -ksen, -sta, -ksia	próba, erőpróba
voit|taa, -an	(le)győzni; (el)nyerni, megszerezni
korkeu|s, -den, -tta, -ksia	magasság
hyvätasoi|nen, -sen, -sta, -sia	színvonalas
moukar|i, -in, -ia, -eja v. **-eita**	kalapács
kil|pa, -van, -paa, -poja	verseny, mérkőzés, viadal
pyrin|tö, -nön, -töä, -töjä	törekvés
kuul|a, -an, -aa, -ia	golyó; súly(zó)
työn|tö, -nön, -töä, -töjä	lökés
voittaj|a, -an, -aa, -ia	győztes
työn|tää, -nän	lökni
sam|a, -an, -aa, -oja	ugyanaz, azonos, hasonló
hyödylli|nen, -sen, -stä, -siä	hasznos
harrastu|s, -ksen, -sta, -ksia	érdeklődés, foglalkozás
pain|i, -in, -ia, -eja	birkózás
nyrkkeily, -n, -ä, -jä	ökölvívás, bokszolás
miekkailu, -n, -a, -ja	vívás
jne. = ja niin edespäin	stb.; és így tovább
harrasta|a, -an	űzni, művelni, foglalkozni
hiih|to, -don, -toa, -toja	sízés
leik|ki, -in, -kiä, -kejä	játék
tenni|s, -ksen, -stä	tenisz
moottor|i, -in, -ia, -eja v. **-eita**	motor
vene [-e'], -en, -ttä, -itä	csónak
retk|i, -en, -eä, -iä	út, kirándulás
mone|s, -nnen, -tta, -nsia	sokadik
kaukai|nen, -sen, -sta, -sia	távoli
sukulai|nen, -sen, -sta, -sia *(fn.; mn.)*	rokon
Ant|ti, -in, -tia	Antal v. András
su|ku, -vun, -kua, -kuja	nem(zetség), család, rokonság
tähtö|nen, -sen, -stä, -siä	csillag, csillagocska
sydä|n, -men, -ntä, -miä	szív
noudat|taa, -an	elhozatni; követni; betartani, szem előtt tartani
sään|tö, -nön, -töä, -töjä	szabály

Beszédgyakorlat

1. *Essivus:*

Hän on *opettaja.*	Hän on **opettajana** täällä.
Isäni on suomen kielen *lehtori.*	Isäni on Jyväskylän KKK : n **lehtorina.**
Pekka on hyvin *innostunut.*	Hän näyttää kaupungin kauneuksia **innostuneena.**
Sinä olet *terve mies.*	**Terveenä miehenä** sinä teet paljon työtä.
Sinä luet ahkerasti	**Sinuna** minä lukisin vielä ahkerammin.
Hän on *uskollinen.*	Pysy **uskollisena!**

2. **Minä?** *Miként? Mint mi(k)?*
Millaisena? *Mint milyen? Hogyan?*
Millaisina? *Mint milyenek? Hogyan?*

Millaisena Pekka näyttää kaupungin kauneuksia?	Hän näyttää niitä **innostuneena.**
Millaisina lapset seuraavat kilpailuja?	He seuraavat kilpailuja **uteliaina.**
Millaisena pitää Väinö urheilua?	Hän pitää sitä **vaarallisena harrastuksena.**
Minä pitää sitä Oiva?	Hän pitää sitä **kauniina leikkinä.**

3. *Keltezés:*

1. 8. 1955. elokuun ensimmäinen päivä tuhat yhdeksänsataa viisikymmentä viisi
ensimmäinen päivä elokuuta yhdeksäntoistasataa viisikymmentä viisi

11. 8. 1958. elokuun yhdestoista tuhat yhdeksänsataa viisikymmentä kahdeksan
yhdestoista elokuuta yhdeksäntoistasataa viisikymmentä kahdeksan

28. 8. 57. elokuun kahdeskymmeneskahdeksas viisikymmentä seitsemän
kahdeskymmeneskahdeksas elokuuta viisikymmentä seitsemän

2. 8. 1945. elokuun 2. p:nä v. 1945
(= elokuun toisena päivänä vuonna tuhat yhdeksänsataa neljäkymmentä viisi)
2. p:nä elokuuta v. 1945
(= toisena päivänä elokuuta vuonna yhdeksäntoistasataa neljäkymmentä viisi)

4. *Szenvedő igealak:*

Jyväskyläläiset *rakentavat* paljon.	Täällä **rakennetaan** paljon.
Hän *sanoo,* että ...	**Sanotaan,** että ...
Menkäämme jo!	**Mennään** jo!
Tunnemme sen arvon.	Sen arvo **tunnetaan.**
Katsokaahan!	**Katsotaanhan!**
Tänne *voi* rakentaa hotellin.	Tänne **voidaan** rakentaa hotelli.

Minä *harrastan* kieliä.	Luonamme **harrastetaan** kieliä.
He *eivät anna* rauhaa.	**Ei anneta** rauhaa.
He *eivät pidä* nyt kilpailuja.	Nyt **ei pidetä** kilpailuja.
He *istuvat* vain, mutta *eivät syö*.	**Istutaan** vain, **ei syödä.**
He *eivät noudata* liikennesääntöjä.	**Ei noudateta** liikennesääntöjä.
He *eivät keskustele* kauan.	**Ei keskustella** kauan.
Emme vielä *ole* perillä.	**Ei olla** vielä perillä.

5. *A* **-han/-hän** *simuló szócska*

Niitä on paljon.	**Niitähän** on paljon.
Isä ja äiti ovat kotona.	Isä ja **äitihän** ovat kotona.
Tien sinä tunnet.	**Tienhän** sinä tunnet.
Minä haluaisin *juoda.*	**Juodahan** minä haluaisin.
Minäkin olen *mies.*	**Mieshän** minäkin olen.
Tunnettu asia on, että ...	Tunnettu **asiahan** on, että ...
Sinä *olet* nuori.	**Olethan** sinä nuori.
Et sinä osaa suomea.	**Ethän** sinä osaa suomea.
Tuolla Kirsti tulee.	**Tuollahan** Kirsti tulee.
Se on Antti.	**Sehän** on Antti!
Mitä sinä ajattelet?	**Mitähän** sinä ajattelet?
Paljonko kello on?	**Paljonkohan** kello on?
Muistatko hänet?	**Muistathan** hänet?
Saanko minä tulla mukaan?	**Saanhan** minä tulla mukaan?
Nouskaa jo!	**Nouskaahan** jo!
Istutaan nyt hiukan!	**Istutaanhan** nyt hiukan!
Anna olla!	**Annahan** olla!

6. *Finnes kifejezések:*

Hän on lyseon lehtorina.	*Gimnáziumi tanár(ként működik).*
Rakennus puretaan ennen pitkää.	*Az épületet előbb-utóbb (rövidesen) lebontják.*
Mihin meidän on mentävä?	*Hova kell nekünk mennünk?*
Mennään tätä rinnettä ylös!	*Menjünk fel ezen a lejtőn!*
Vaikka se ei olekaan korkea, niin avautuu sieltä komeita näköaloja.	*Bár az nem is magas, mégis pompás kilátások nyílnak onnan.*
Kyllä kai, kunhan ei hävitetä luonnon tuntua.	*Hát igen, ha ugyan (csak) nem teszik tönkre a természet hangulatát.*
Olemme perillä.	*Megérkeztünk.*
Hän pelaa jalkapalloa.	*Futballozik.*
Minä olen sitä mieltä, että ...	*Én azon a véleményen (nézeten) vagyok, hogy ...*
Ajatellaan vain painia!	*Gondoljunk csak a birkózásra!*
Totta kai.	*Hát az igaz.*
Monesko / Kuinka mones } huomenna on?	*Hanyadika van holnap?*
Me olemme kaukaista sukua.	*Távoli rokonok vagyunk (távoli rokonságban vagyunk).*

124. Az essivus alakja. 1) Az essivus legtöbbször valamilyen állapotban vagy időben lételt fejez ki. Innen az elnevezés: essivus, amely magyarul annyit jelent, hogy „léteset”. A finn essivust a magyarban leginkább *-ként*, *-n* ragos vagy pedig *mint* kötőszós határozóalakkal adjuk vissza (de másként is, vö. **125**). Pl.

insinööri|nä	*mérnökként, mint mérnök*
innostunee|na	*lelkesen*
toise|na päivä|nä	*másodikán*

2) Az essivus ragja az egyes és a többes számban egyaránt a kétalakú, illeszkedő

-na/-nä

amely az egyes számban a névszó teljes tövéhez **(45)**, a többesben pedig az **i**-vel alkotott többes tőhöz **(64)** járul. Pl.

E. sz.	Tb. sz.
opettaja|na *tanítóként*	**opettaji|na** *tanítókként*
estee|nä *akadályként*	**estei|nä** *akadályokként*
vapaa|na maa|na *szabad országként*	**vapai|na mai|na** *szabad országokként*
onnellise|na *(ő) boldogan*	**onnellisi|na** *(ők) boldogan*

3) Van néhány olyan névszó, amelynek a csonka tőből alakult essivus-alakját is használják. A tő végmássalhangzójának és a rag kezdő **n**-jének kapcsolatában hasonulások történnek. Pl.

vuosi:	vuote-	**(vuote|na)**	*évben*
	vuot-	**vuon|na**	
täysi:	täyte-	**(täyte|nä)**	*tele*
	täyt-	**täyn|nä**	
mahdoton:	mahdottoma-	**mahdottoma|na**	*lehetetlenül*
	mahdoton-	**mahdoton|na**	
toinen:	toise-	**toise|na päivä|nä**	*másodikán*
	tois-	**tois|sa|päivä|nä**	*tegnapelőtt*

125. Az essivus használata. Az essivus állhat a mondatban

1) helyhatározóként „hol” kérdésre; ez a használat csak határozószókban (illetőleg névutókban) van meg; **pl.**

kauka|na	*távol, messze*
ulko|na	*kint*
taka|na	*hátul, mögött*

koto|na	*otthon, itthon*
luo|na	*-nál/-nél*
läs|nä	*jelen*

Kaukana näkyy tuntureita.	*Távol hegyek látszanak.*

2) időhatározó „mikor" kérdésre; mint ilyen — gyakran jelzővel is — pontosan meghatározott időt jelöl; pl.

Tulen luoksesi **tänä iltana.**	*Ma este elmegyek hozzád.*
Kilpailut pidetään tämän kuun **kuudentena päivänä.**	*A versenyeket e hó hatodikán tartják.*
Sunnuntaina olemme koko päivän kotona.	*Vasárnap egész nap otthon vagyunk.*

3) állapothatározó „hogyan", „milyen állapotban" kérdésre, s mint ilyen a alany vagy a tárgy valamilyen állapotban lételét jelzi; ilyenkor a magyar *-nak/-nek* ragos névszót is szokott használni; pl.

Insinöörinä hän on erinomaisen taitava.	*Mint mérnök (ő) rendkívül ügyes. Mérnöknek ő rendkívül ügyes.*
Sinuna minä lukisin ahkerammin.	*Ha neked volnék, szorgalmasabban tanulnék.*
He katselevat **innostuneina** kauniita näköaloja.	*Lelkesen szemlélik a szép kilátásokat.*
Olen iloinen, että tapaan sinut **terveenä.**	*Örülök, hogy egészségesen (vagy: egészségesnek) talállak.*
Pidän häntä **hyvänä miehenä.**	*Jó embernek tartom őt.*

4) állítmányi névszó az **olla** *lenni* és a **pysyä** *maradni* igék mellett; abban különbözik a nominativus alakú állítmányi névszótól (**39** : 2), hogy az **essivus** az alanynak időleges állapotát jelzi; pl.

Hän on täällä **lehtorina.**	*Ő itt tanár(ként működik).*
Keskustelun **aiheena** on urheilu.	*A beszélgetés tárgya (= tárgyául szolgál) a sport.*
Hän pysyy **samana.**	*Ő ugyanaz marad.*

126. Sorszámok. 1) A sorszámok a megfelelő tőszámokból képződnek. Sorszámnévképző a teljes tőhöz járuló

-s

illetőleg erős tőalakban:

-nte-

Pl.

viisi *öt* : viite- **viide\|s** *ötödik* : **viide\|nte-**

2) Rendhagyó módon csak az első három sorszám alakul. Az „első" és a „második" külön tőből, a „harmadik" pedig a **kolme-** tőnek **kolma-** változatából képződik. Meg kell azonban jegyezni, hogy összetett számok tagjaként az „első" és a „második" jelentésű sorszámnak a szabályosan képzett alakváltozata is használatos. Pl.

yksi : yhte-	**ensimmäinen : ensimmäise-**
	yhde|s : yhde|nte-
kaksi : kahte-	**toinen : toise-**
	kahde|s : kahde|nte-
kolme : kolme-	**kolma|s : kolma|nte-**

3) A sorszámok tehát így alakulnak :

1.	**ensimmäinen**
2.	**toinen**
3.	**kolmas**
4.	**neljäs**
5.	**viides**
6.	**kuudes**
7.	**seitsemäs**
8.	**kahdeksas**
9.	**yhdeksäs**
10.	**kymmenes**
11.	**yhdes|toista**
12.	**kahdes|toista**
13.	**kolmas|toista**
19.	**yhdeksäs|toista**
20.	**kahdes|kymmenes**
21.	**kahdes|kymmenes|yhdes** (v. **kahdes|kymmenes|ensimmäinen)**
25.	**kahdes|kymmenes|viides**
30.	**kolmas|kymmenes**
40.	**neljäs|kymmenes**
91.	**yhdeksäs|kymmenes|yhdes** (v. **yhdeksäs|kymmenes|ensimmäinen)**
100.	**sadas**
101.	**sadas|yhdes** (vagy : **sata|yhdes)**
112.	**sadas|kahdes|toista** (vagy : **sata|kahdes|toista)**
137.	**sadas|kolmas|kymmenes|seitsemäs** (vagy : **sata|kolme|kymmentä|seitsemäs)**
200.	**kahdes|sadas**
342.	**kolmas|sadas|neljäs|kymmenes|kahdes** (v. **-toinen)**
1000.	**tuhannes**
1001.	**tuhat|yhdes**
2000.	**kahdes|tuhannes**
1 000 000.	**miljoonas**

Az összetett számok közül a 11—19. sorszámoknak második (partitivusban álló) tagja, továbbá az első ezres esetén (olykor az első százas esetén is) az összetétel első tagja nem veszi fel a sorszám **-s** képzőjét.

4) A sorszámok ragozásához tudni kell azok főalakjait. Az 1—2. főalakjai azonosak más **-nen** végű névszók főalakjaival, a többi **-s** végű sorszám főalakjai pedig a következő séma szerint alakulnak :

6. **kuudes, kuudennen, kuudetta, kuudensia**

Az összetett sorszámnak általában minden tagja ragozódik. Nem ragozódnak azonban az összetett sorszámnak eredetileg alapszámnévi vagy partitivusi alakban álló tagjai. Pl.

12.	**kahdennen|toista** (e. gen.)
35.	**kolmansien|kymmenensien|viidensien** (tb. gen.)
1002.	**tuhat|kahdetta** (e. partit.)
5200.	**viidensiä|tuhannensia|kahdensia|sadansia** (tb. partit.)

127. Keltezés. 1) A keltezésben a napok megjelölése sorszámmal történik, min a magyarban. A hónap nevét vagy elébe tesszük genitivus alakban, vagy pedig után kerül partitivus formában. Pl.

1. 8.	elokuun ensimmäinen päivä ensimmäinen päivä elokuuta	*VIII. 1.* *augusztus elseje*
12. 8.	elokuun 12. p:nä 12. p:nä elokuuta	*VIII. 12-én*

2) A keltezésben az évszám tőszámnévi formában áll. Pl.

23. 8. 1956. kahdentenakymmenentenäkolmantena päivänä elokuuta tuhat yhdeksänsataa viisikymmentä kuusi	*1956. VIII. 23.*

A **vuosi** *év* szóval kapcsolatban az évszám nem ragozódik. Pl.

Vuonna 1958 (= yhdeksäntoistasataa viisikymmentäkahdeksan) **tulen luoksesi.**	*1958-ban* (vagy: *az 1958-ik évben) elmegyek hozzád.*

128. A -*han*/-*hän* simuló szócska. A kifejezés árnyalati finomságait jelölő simuló szócskák (vö. **67**; **88**; **96**) közé tartozik a kétalakú, illeszkedő **-han/-hän** is. Ez a mondat első mondatrészéhez kapcsolódik, de úgy, hogy ne válassza szét a jelző meg a jelzett szó, a névszó meg a névutó s a többtagú mondatrészek kapcsolatát. A különféle mondatfajokban különböző értékben szerepel:

1) Kijelentő mondatban a hallgató számára a szóban forgó dolog nyilvánvaló, természetes, magától értetődő voltát hangsúlyozza. Magyar fordítása ilyenkor: *hisz hiszen.* Pl.

Tunnettu **asiahan** on, että ...	*Hiszen ismert dolog, hogy ...*

2) Felkiáltó jellegű nyilatkozatokban a beszélő meglepetését vagy ellentmondását fejezi ki. Ilyenkor *hisz(en), biz(ony)* szócskákkal adhatjuk vissza az értelmét. Pl.

Sehän on ihmeellistä! — Sano nimesi! — **Enhän** sano!	*Hiszen ez csodálatos!* *— Mondd meg a nevedet! — Nem mondom biz én!*

3) A felszólítás merevségét enyhíti. Magyar megfelelője ilyen esetben: *hát, már, csak, ugyan.* Pl.

Lähdetäänhän! **Astuhan** nopeammin! **Kuulehan!**	*Induljunk hát!* *(Ugyan) lépj már gyorsabban!* *Hallgass csak ide!*

4) A kérdést udvariasabbá formálja, s azt jelzi, hogy a beszélő nem is vár feleletet. A magyarban ilyenkor az *ugyan* szócskát szoktuk használni. Pl.

Paljonkohan kello on?	*Ugyan hány óra van?*

129. Szenvedő jelen. 1) A szenvedő igetövet egytövű igéknél a (teljes) gyenge tőalakból, kéttövűeknél pedig a csonka tőalakból alkotjuk a következő képzők valamelyikének hozzáfüggesztésével:

a)	**-tta-/-ttä-**	rövid tőhangzó után
b)	**-ta-/-tä-**	minden más helyzetben

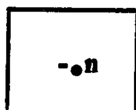
Meg kell még jegyezni, hogy a **-tta-/-ttä-** igeképző előtt a tővégi **-a-/-ä-** zárt e-re változik. Pl.

a)	sano-	**sano|tta-**
	muista-	**muiste|tta-**
	elä-	**ele|ttä-**
	tunte-	**tunne|tta-**
b)	saa-	**saa|ta-**
	vie-	**vie|tä-**
	men-	**men|tä-**
	ol-	**ol|ta-**
	pur-	**pur|ta-**
	vastat-	**vastat|ta-**
	juos-	**juos|ta-**

2) Mindkét szenvedő képzőnek használatos az erős és a gyenge fokú változata Eszerint a szenvedő igetőnek is van egy erős és egy gyenge változata (**34**). Pl.

	erős:	gyenge:
a)	**sano|tta-**	**sano|ta-**
	muiste|tta-	**muiste|ta-**
	ele|ttä-	**ele|tä-**
	tunne|tta-	**tunne|ta-**
b)	**saa|ta-**	**saa|da-**
	vie|tä-	**vie|dä-**
	men|tä-	**men|nä-**
	ol|ta-	**ol|la-**
	pur|ta-	**pur|ra-**
	vastat|ta-	**vasta|ta-**

3) A szenvedő igealakoknak csak az egyes 3. személye van meg (személytelen igealak). Személyrag:

amely jelen időben a szenvedő tőnek gyenge változatához járul. A szenvedő ige jelentése: általános alanyú cselekvő ige. Pl.

a)	**sano|ta|an**	*(azt) mondják*
	muiste|ta|an	*(úgy) emlékeznek*
	ele|tä|än	*élnek*
	tunne|ta|an	*ismerik*

b) **saa|da|an**	*kapnak*
vie|dä|än	*visznek*
men|nä|än	*mennek*
ol|la|an	*vannak*
pur|ra|an	*harapnak*
vasta|ta|an	*felelnek*
juos|ta|an	*futnak*

130. A szenvedő jelen tagadó formája. Ez összetett igealak. Tagjai: az **ei** tagadó segédige (személytelenül) + a főige véghehezettel bezárt (gyenge fokú) szenvedő tőalakja. Pl.

ei	**sano|ta** [-a']	*nem*	*mondanak*
	ele|tä [-ä']		*élnek*
	vie|dä [-ä']		*visznek*
	men|nä [-ä']		*mennek*

131. A szenvedő igealak használata. 1) A finn szenvedő ige — mint már említettük — csak alakjára nézve szenvedő, jelentése általános alanyú cselekvő ige. Innen van, hogy tárgyatlan igéknek is (mint **olla** *lenni*, **mennä** *menni* stb.) van szenvedő alakjuk. A magyarban (általános alanyú) többes 3. vagy többes 1. személyű igealakkal adjuk vissza. Az általános alanyt cselekvő alakú ige egyes 3. személyű alakjával is ki tudja fejezni a finn (**62** : 2 b). A kétféle **kifejezésmód** nem egészen azonos értékű. A szenvedő alakú kifejezést nem fordíthatjuk magyarra az *ember* szó kitételével, a cselekvő formájú kifejezést ellenben mindig visszaadhatjuk az *ember* szó használatával. Pl.

Sanotaan, että unkarilaiset pelaavat taitavasti jalkapalloa. — *Azt mondják, hogy a magyarok ügyesen futballoznak.*

Ollaan perillä. — *Helyben vagyunk (Megérkeztünk).*

2) A finn jelentő módú szenvedő jelen gyakran felszólító értékben áll. Ilyenkor tehát a magyarban felszólító többes 1. személyű cselekvő igealakkal fordítjuk. Pl

Lähdetään! — *Induljunk!*

Mennään jo! — *Menjünk már!*

132. Szenvedő ige tárgya. A szenvedő (alakú, de cselekvő értelmű) ige mellett tárgy is állhat

1) A szenvedő ige teljes tárgya a (nominativus-szal azonos formájú) 2. accusativusban áll (vö. **82**). Pl.

Vanha rakennus puretaan ennen pitkää. *A régi épületet előbb-utóbb lebontják.*

2) A szenvedő igétől függő főnévi igenév teljes tárgya is 2. accusativusba kerül (vö. **82**). Pl.

Tänne voidaan rakentaa vaikka **hotellikin.** *Ide akár szállodát is lehet építeni.*

133. Szenvedő folyamatos melléknévi igenév. 1) A folyamatos melléknévi igenév szenvedő alakját úgy alkotjuk, hogy a szenvedő igető erős változatához (**129** : 1, 2) hozzájárul a kétalakú, illeszkedő

-va/-vä

képző. A képző tehát ugyanaz, mint a cselekvőben (**107** : 1), csak a tő más. A magyar megfelelő az *-andó/-endő* képzős melléknévi igenév. Pl.

sano|tta|va	*mondandó*
lue|tta|va	*olvasandó*
ol|ta|va	*leendő*
vastat|ta|va	*válaszolandó*

2) A szenvedő folyamatos melléknévi igenév mint jelző teljes névszói ragozást mutat. Pl.

E.	nom.	**luettava** kirja	*az elolvasandó könyv*
	acc. 1.	**luettava|n** kirja|n	*az elolvasandó könyvet*
	2.	**luettava** kirja	
	gen.	**luettava|n** kirja|n	*az elolvasandó könyvé*
	partit.	**luettava|a** kirja|a	*elolvasandó könyv(et)*
Tb.	nom.	**luettava|t** kirja|t	*az elolvasandó könyvek*
	acc.	**luettava|t** kirja|t	*az elolvasandó könyveket*
	gen. 1.	**luettavi|en** kirjoj|en	*az elolvasandó könyveké*
	2.	**luettava|in** kirja|in	
	partit.	**luettavi|a** kirjoj|a	*elolvasandó könyvek(et)*

3) Mint állítmányi névszó a személytelenül használt (egyes 3. személyű) **on** ige mellett a cselekvés szükséges voltát fejezi ki. Az igenév értelmi alanya genitivusba kerül. Pl.

Meidän **on** jo **lähdettävä**. — *(Nekünk) már indulnunk kell.*

134. Szenvedő befejezett melléknévi igenév. 1) Ezt úgy képezzük, hogy a szenvedő tő erős alakjához (**129** : 1, 2) hozzáfüggesztjük a kétalakú, illeszkedő

-u/-y

igenévképzőt. Az igenévképző előtt azonban a szenvedő igető *-a-/-ä-* véghangzója elvész. Magyar megfelelője: a szenvedő értelmű *-t/-tt* képzős melléknévi igenév. Pl.

sano|tta-	**sano|tt|u**	*mondott* (szó)
saa|ta-	**saa|t|u**	*kapott* (levél)
tunne|tta-	**tunne|tt|u**	*ismert* (dolog)
pide|ttä-	**pide|tt|y**	*tartott* (beszéd)

2) Ez az igenév gyakran áll jelzőként, s ilyenkor teljes névszói ragozása van. Főalakjai a következő sémák szerint alakulnak:

tunnet\|tu, -un, -tua, -tuja
pidet\|ty, -yn, -tyä, -tyjä
saa\|tu, -dun, -tua, -tuja

Pl.

E. nom.	**tunnettu** mies	*ismert férfi*
acc. 1.	**tunnetu|n** miehe|n	*ismert férfit*
2.	**tunnettu** mies	
gen.	**tunnetu|n** miehe|n	*ismert férfié*
partit.	**tunnettu|a** mies|tä	*ismert férfi(t)*
Tb. nom.	**tunnetu|t** miehe|t	*ismert férfiak*
acc.	**tunnetu|t** miehe|t	*ismert férfiakat*
gen.	**tunnettuj|en** mies|ten	*ismert férfiaké*
partit.	**tunnettuj|a** miehi|ä	*ismert férfiak(at)*

Gyakorlatok

1. *Helyettesítsük be a következő mondatokba a zárójelbe foglalt kifejezés essivusát:* Tapaamme toisemme (sunnuntai-ilta). (Tämä kesä) emme matkusta mihinkään. Tämän kuukauden (aika) meidän on paljon luettava. Kuukauden (ensimmäinen päivä) on nuoremman veljeni nimipäivä. Vuoden (ensimmäiset kuukaudet) matkustetaan paljon. (Ulko-) sataa. (Paras oppilas) hän lukee paljon. Vanhempi veljeni on täällä (korkeakoululainen). (Vieraat ihmiset) he eivät tunne täällä ketään. (Hän) minä tekisin enemmän työtä. Pysy aina (hyvä)! Pidätkö häntä (uskollinen ystävä)?
2. *Írjuk át betűkkel a következő sorszámokat:* 19., 25., 153., 715., 1513., 2482., 153491.
3. *Ragozzuk el az ismert esetekben (nom., acc., gen., ess., partit.) egyes és többes számban a következő kifejezéseket:* tutkittava asia; kirjoitettava kirje; saatu raha; pidetty puhe.
4. *Formáljuk át szenvedő szerkezetűekké a következő mondatokat:* Olemme jo perillä. Täällä voi nähdä kauniita näköaloja. Istumme yähän ja juomme kahvia. Ehkä syömme illallistakin. Keskustelemme hauskasti. Vihdoin lähdemme. Meidän pitää olla ennen klo kahdeksaa kotona. Menkäämme siis! Menemme klo kymmenen maata. Nukumme hyvin. Huomenna nousemme varhain ylös.
5. *Kérdések:* Milloin ovat lapset Oksalain vieraina? Mikä lienee Jyväskylän asukkaiden lukumäärä? Missä päin on Kasvatusopillinen Korkeakoulu? Mitä rakennuksia lapset ihailevat? Minnepäin he sitten menevät? Pidetäänkö harjua vain liikenteen ja asutuksen esteenä? Mikä rakennus on siellä nähtävänä? Mitä voidaan vielä rakentaa sinne? Onko Jyväskylän urheilukenttä vanha? Mitkä alkavat juuri, kun lapset tulevat? Paljonko siellä on osanottajia? Ketkä ovat ulkopuolella kilpailun mukana? Onko tänään jalkapallomaaottelukin? Kuka saavuttaa 5000 m:n mestaruuden? Kuka voittaa pituushypyn ja kuka korkeushypyn mestaruuden? Kuka on moukarikilvan voittajana? Minä pitää Väinö urheilua? Mitkä urheilulajit saattavat olla vaarallisia? Mitä urheilua te harrastatte? Mikä on kaunein urheilulaji? Milloin on lapsien moottoriveneretki?
6. *Fordítás:* Jyväskylä környéke — Közép-Finnország — tele van természeti szépségekkel. Ott van a Päijänne, a Saimaa után Finnország legnagyobb tava. Azonkívül van ott még sok kisebb-nagyobb tó is. A város körül hegyek emelkednek, s mindenütt szép zöld erdőket lehet látni. A város közepén is emelkedik egy hegygerinc. Innen nyílik a legszebb kilátás. Itt van az új sportpálya is. Itt tartják a sportversenyeket. A jyväskylä-i Pedagógiai Főiskola meglehetősen régi. Most épülnek az új épületei. A régieket egymás után lebontják. Engem mindenekelőtt a nagy és modern uszoda érdekel. Miféle sport érdekel téged? A futball? Én magam nem tudok futballozni. Itt nem művelik különösképpen a labdarúgást. Annál inkább művelik a sízést. Ideje volna már hazamenni. Induljunk hát! Ne siess már! Ugyan mondd meg, hány óra! Mindjárt otthon vagyunk. Gyorsan megvacsoráznak és mindjárt lefeküsznek. A következő napon motorcsónakkirándulást szándékoznak tenni. A kirándulás egész nap fog tartani.

13. lecke

Translativus — Szenvedő alakok

Kirjoitetta|ko|on kirje suome|ksi!
Írjuk finnül a levelet!

Sauna

1. — Sinä yskit niin kamalasti, Väinö. Etkö liene sairas?

— En tunne itseäni aivan terveeksi. Päätäni särkee ja tunnen itseni hiukan väsyneeksikin.

— Eikö olisi paras mennä lääkärin luo hänen tutkittavakseen?

— Ei, kiitos. En tarvitse mitään lääkettä. Luulen tätä vain ohimeneväksi pahoinvoinniksi. Huomiseksi se on oleva jo varmasti ohi.

— Tee, mitä hyväksi näet, mutta luullakseni sauna tekisi sentään hyvää.

— Tietysti. Mutta nyt on maanantai ja sauna lämmitetään vain perjantaina.

— Totta kai, mutta miksei voitaisi valmistaa saunaa vaikka joka päivä? Saunahan on mainiota lääkettä influenssaa vastaan.

— Niin on. Mutta en tahtoisi olla perheenemännän vaivaksi.

— Mitenkäs? Kuinka se tuottaisi vaivaa? Minähän lämmitän saunaa. Jää tänne hetkiseksi! Minä kerään ja hakkaan puita ja lämmitän saunan oikein kuumaksi. Paljonko kello nyt on? Viisikö? No niin, kello kuudeksi saan saunan valmiiksi.

2. Lahtisten rantasauna on jo lämmitetty. Molemmat pojat astuvat sisään. He avaavat pienen etuhuoneen oven. Siellä he riisuvat vaatteet yltään. Sitten seuraa varsinainen sauna. Pojat astuvat alastomina sisään. Uunin eli kiukaan päällä olevat irtonaiset kivet ovat hyvin kuumat. Kiukaan ja perä-

seinän välillä ovat lauteet: löylyn ottamiseksi permantoa korkeammalle tehty, portaittain nouseva istuin- ja makuulava.

— Otetaanko kohta löylyä?

— Ei. Odotapas pari minuuttia! Otetaan ensiksi kuivaa ilmakylpyä! Tules tänne, Väinö! Katsos, mitä lämpömittari osoittaa! Kahdeksankymmentäkolme astetta nollan yläpuolella! Ja se nousee uskomattoman nopeasti vieläkin! Nyt se näyttää jo 93 astetta!

— Onpa täällä lämmin! Sata astetta! Hiki alkaa jo virrata puroina! Nyt on paras aika ottaa löylyä. Kivet kiukaan päällä ovat jo nähdäkseni tulikuumat. Ole hyvä, Oiva, ja heitä sinne pari kipollista vettä! Miten sakeaksi löylyksi kuuma vesi muuttuu! Se riittää toistaiseksi! Kuumuus käy yhä sietämättömämmäksi, vaikka lämpömittari — jos näen hyvin — alkaakin laskea. Se on jo sadan asteen alapuolella. Muistaakseni kostea lämpö aiheuttaa tämän sietämättömyyden tunteen. Ja luullakseni hikoan nyt pari kolme litraa hikeä ulos.

— Onneksi hiki ei poistu yksinään, vaan sen mukana tulevat tautien basillitkin. Olisikin hyvin toivottavaa, että nuhasi poistuisi hikoilemisen mukana kokonaan.

Kylpijät ottavat vihdat ja nyt alkaa vihtominen. Väliin he ottavat lämmintä tai kylmää vettä täynnä olevat sangot ja kaatavat vettä päälleen. Sitten he laskeutuvat ja peseytyvät. Koko ruumista saippuoidaan ja pestään. Sitten pojat juoksevat järven rantaa alas uidakseen. Uinnin jälkeen he pukeutuvat ja juovat, toinen kaljaa, toinen simaa.

3. Pojat juttelevat vielä kauan toistensa kanssa.

— Minä tunnen itseni jo paljon paremmaksi — sanoo Väinö. — Sauna virkistää ja antaa suuren mielihyvän tunteen.

— Onhan meidän saunamme aika ihmeellinen laitos. On tapana erottaa kahta eri lajia saunaa. Kuumailmakylpyä sanotaan roomalaiseksi, höyrykylpyä nimitetään sensijaan suomalaiseksi saunaksi. Mutta totuus on se, että suomalainen sauna yhdistää mitä erilaisimmat kylpylajit.

— Kuulepas, Oiva, ylihuomenna, se on keskiviikkona, on äitini syntymäpäivä. Tänä iltana pitäisi kirjoittaa kirje hänen syntymäpäiväkseen ja huomenna tahtoisin sitäpaitsi ostaa jotakin lahjaksi.

— Hyvä on. Älköön siis unohdettako, että huomenna tehtäisiin ostoksia!

Talon paikka[1]

Taloni laitan maantien viereen
ja maantien viereen ja maantien viereen,
taloni laitan maantien viereen
ja maalaan punaiseksi.

[1] Dallamát l. a 300. oldalon.

Taloni laitan maantien viereen
ja maantien viereen ja maantien viereen,
taloni laitan maantien viereen
ja pielet valkoisiksi.

Kansanlaulu

Isä ja poika

— Poikani, on parempi pitää suunsa kiinni ja olla epäilty hölmöksi kuin avata se ja saada kaikki siitä vakuuttuneiksi.

Szavak

yski|ä, -n	köhögni
kamal|a, -an, -aa, -ia	szörnyű, borzalmas; csúnya
sär|keä, -jen	(szét-, össze)törni
särkeä *(személytelenül)*	fájdalmat okozni, fájni
lääk|e [-e'], **-keen, -että, -keitä**	orvosság, gyógyszer
ohimenev|ä, -än, -ää, -iä	futó(lagos), múló
pah|a, -an, -aa, -oja	rossz, gonosz
pahoin	rosszul; nagyon
pahoinvoin|ti, -nin, -tia, -teja	rosszullét
huomi|nen, -sen, -sta, -sia *(mn.; fn.)*	másnapi, holnapi; másnap, holnap
sentään	azért, mégis
maanantai, -n, -ta, -ta	hétfő
lämmit|tää, -än	melegíteni; fűteni
perjantai, -n, -ta, -ta	péntek
influenss|a, -an, -aa, -oja	nátháláz, influenza
vaiv|a, -an, -aa, -oja	kín, baj, kellemetlenség; fáradság; terhes dolog, teher
-ka/-kä	(simuló szócska)
-s	(simuló szócska)
kerä|tä, -än	gyűjteni, szedni
kuum|a, -an, -aa, -ia	forró
molemmat *(tb.)*	mindkét, mindkettő, mind a két, mind a kettő
etuhuone [-e'], **-en, -tta, -ita**	előszoba
riisu|a, -n	levetni; levetkőztetni
yltä	fentről; -ról/-ről
alasto|n, -man, -nta, -mia	meztelen, ruhátlan
uun|i, -in, -ia, -eja	kemence, kályha, tűzhely
eli	vagy(is), azaz
kiu|as, -kaan, -asta, -kaita	(fürdőházi) kályha, tűzhely
päällä *(nu. gen.)*	fölött; rajta, -n
irtonai|nen, -sen, -sta, -sia	szabadon-, különálló, egyenkénti, egyes
kiv|i, -en, -eä, -iä	kő
per|ä, -än, -ää, -iä	vég; hátsó rész, far; alap
lau|de [-e'], **-teen, -detta, -teita** *(rendesen tb.)*	izzasztópad
löyly, -n, -ä, -jä	gőz(fürdő)
ottami|nen, -sen, -sta, -sia	vétel, vevés
perman|to, -non, -toa, -toja	padló(zat); (színházban) földszint
korkealle	magasra
portaittain	lépcsőzetesen, lépcsőszerűen

istui|n, -men, -nta, -mia	ülés, ülőhely, szék ; ülő-
makuu|u, -un, -uta, -ita	fekvés, pihenés ; fekvő-, pihenő-, háló-
lav|a, -an, -aa, -oja	fapad ; emelvény, dobogó ; színpad
-pa/-pä	eppen, maga ; bizony, bezzeg ; ugyan
lämpömittar|i, -in, -ia, -eita v. **-eja**	hőmérő
aste [-e'], **-en, -tta, -ita**	fok
noll|a, -an, -aa, -ia	nulla
uskomat|on, -toman, -onta, -tomia	hihetetlen
hi|ki, -en, -keä, -kiä	izzadság, verejték
puro, -n, -a, -ja	patak
heit|tää, -än	dobni, vetni
kipolli|nen, -sen, -sta, -sia	csöbörnyi, merőkanálnyi
sake|a, -an, -ata v. **-aa, -ita**	vastag, sűrű
toistaiseksi	egyelőre
kuumuu|s, -den, -tta, -ksia	forróság, hőség
sietämät|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	tűrhetetlen, elviselhetetlen, kibírhatatlan
alapuolella *(nu. gen.)*	alatt
koste|a, -an, -aa v. **-ata, -ita**	nedves
läm|pö, -mön, -pöä, -pöjä	meleg(ség), hő(ség) ; hőmérséklet
aiheut|taa, -an	okozni, előidézni, eredményezni
sietämättömyy|s, -den, -ttä, -ksiä	tűrhetetlenség, kibírhatatlanság
hi|ota, -koan	izzadni
litr|a, -an, -aa, -oja	liter
onn|i, -en, -ea, -ia	szerencse, boldogság
poistu|a, -n	(el)távozni
yksinään	egyedül, magában
tau|ti, -din, -tia, -teja	betegség
basill|i, -in, -ia, -eja	bacilus
toivot|taa, -an	kívánni
nuh|a, -an, -aa, -ia	nátha
hikoilemi|nen, -sen, -sta, -sia	izzadás
kokonaan	egészen, teljesen
kylpij|ä, -än, -ää, -öitä	fürdőző
vih|ta, -dan, -taa, -toja	(leveles nyírfaágakból készült) fürdősepr
vihtomi|nen, -sen, -sta, -sia	fürdőseprővel való veregetés
väliin	közbe-közbe, néha-néha, olykor
san|ko, -gon, -koa, -koja	vödör, csöbör
saippuoi|da, -n	(be)szappanozni
alas	alá, le(felé)
uin|ti, -nin, -tia, -teja	úszás
kalj|a, -an, -aa, -oja	gyenge sör
sim|a, -an, -aa	méhsör
mielihyv|ä, -än, -ää, -iä	jóérzés, kellemes érzés, megelégedettség
laito|s, -ksen, -sta, -ksia	intézet ; intézmény
eri *(rlan mn.)*	külön, különféle, különböző
roomalai|nen, -sen, -sta, -sia	római
höyry, -n, -ä, -jä	gőz
nimit|tää, -än	nevezni ; kinevezni
totuu|s, -den, -tta, -ksia	igazság
yhdistä|ä, -n	egyesíteni
erilai|nen, -sen, -sta, -sia	különféle, különböző
ylihuomenna	holnapután
keskiviik|ko, -on, -koa, -koja	szerda
viik|ko, -on, -koa, -koja	hét
syntym|ä, -än, -ää, -iä	születés
lahj|a, -an, -aa, -oja	ajándék

osto|s, -ksen, -sta, -ksia	bevásárlás
lait|taa, -an	(el)készíteni ; építeni
viereen *(nu. gen.)*	mellé
maala|ta, -an	festeni
piel|i, -en, -tä, -iä	(ajtó)félfa
epäil|lä, -en	kétségbe vonni, gyanítani
hölmö, -n, -ä, -jä	buta, együgyű, hülye
siitä	abból, arról, afelől
vakuut|tua, -un	meggyőződni
tammiku|u, -un, -uta, -ita	január
helmikuu	február
maaliskuu	március
huhtikuu	április
toukokuu	május
kesäkuu	június
heinäkuu	július
syyskuu	szeptember
lokakuu	október
marraskuu	november
joulukuu	december
tiistai, -n, -ta, -ta	kedd
torstai	csütörtök
lauantai	szombat
jotta	(azért) hogy
Unkari, -n, -a ; unkari	Magyarország ; magyar (nyelv)
ruumi|s, -in, -sta, -ita	test ; holttest

Beszédgyakorlat

1. *Hónapok :*

1.	Vuoden ensimmäinen kuukausi on	**tammikuu.**
2.	Vuoden toinen kuukausi on	**helmikuu.**
3.	Vuoden kolmas kuukausi on	**maaliskuu.**
4.	Vuoden neljäs kuukausi on	**huhtikuu.**
5.	Vuoden viides kuukausi on	**toukokuu.**
6.	Vuoden kuudes kuukausi on	**kesäkuu.**
7.	Vuoden seitsemäs kuukausi on	**heinäkuu.**
8.	Vuoden kahdeksas kuukausi on	**elokuu.**
9.	Vuoden yhdeksäs kuukausi on	**syyskuu.**
10.	Vuoden kymmenes kuukausi on	**lokakuu.**
11.	Vuoden yhdestoista kuukausi on	**marraskuu.**
12.	Vuoden kahdestoista kuukausi on	**joulukuu.**

2. *A hét napjai :*

Viikon 1. päivä on	**sunnuntai.**
Viikon 2. päivä on	**maanantai.**
Viikon 3. päivä on	**tiistai.**
Viikon 4. päivä on	**keskiviikko.**
Viikon 5. päivä on	**torstai.**
Viikon 6. päivä on	**perjantai.**
Viikon 7. päivä on	**lauantai.**

3. **Miksi?** *Mivé? Mikké?*
Millaiseksi? *Milyenné?* **Millaisiksi?** *Milyenekké?*

Minä olen *opettaja.*	Minä tulen **opettajaksi.**
Sinä olet *lääkäri.*	Sinä luet **lääkäriksi.**
Hän on *insinööri.*	Hän aikoo **insinööriksi.**
Me olemme *pappeja.*	Me tulemme **papeiksi.**
Te olette *tuomareita.*	Te aiotte **tuomareiksi.**
He ovat *kirjailijoita.*	Katson niitä **kirjailijoiksi.**
Ilma on *kylmä.*	Ilma muuttuu pian **kylmäksi.**
Sinä olet kai *kalastaja.*	Luulen sinua **kalastajaksi.**
Hän lienee papin *poika.*	Pappi ottaa hänet **pojaksensa.**
Isäntä on nyt hyvin *iloisena.*	Isäntä tulee hyvin **iloiseksi.**
Pysy aina *onnellisena!*	Tule **onnelliseksi!**
Isäni makaa *sairaana.*	Hän tulee kai **sairaaksi.**
Tänä iltana hän tekee ahkerasti työtä.	**Täksi illaksi** hän tahtoo saada työnsä valmiiksi.
Pidän häntä *terveenä miehenä.*	Hän tulee pian **terveeksi.**
Huoneet ovat *kylminä.*	Huoneet käyvät **kylmiksi.**
Metsät ovat taas *vihreinä.*	Metsät tulevat jälleen **vihreiksi.**
Oppilaan tulee olla *ahkerana.*	Sinun on tultava **ahkeraksi.**
Torstaina saamme loman.	**Torstaiksi** suunnittelen Kulosaaren-retken.
Hän puhuu *suomea.*	Sano se **suomeksi!**
Hän osaa kirjoittaa *unkaria.*	Kirjoitan kirjeeni **unkariksi.**

4. *Az 1. infinitivus hosszabb alakja :*

Jotta tulisin lääkäriksi, minun täytyy lukea ahkerasti.	**Tullakseni** lääkäriksi minun täytyy lukea ahkerasti.
Me syömme, *jotta eläisimme,* emme elä, *jotta söisimme.*	Me syömme **elääksemme,** emme elä **syödäksemme.**
Mene järven luokse, *jotta uisit* vähän!	Mene järven luokse **uidaksesi** vähän!
Poika lukee sitä varten, *että oppisi.*	Poika lukee **oppiaksensa.**
Meidän tulee olla ahkeria, *jotta saisimme* työmme valmiiksi.	Meidän tulee olla ahkeria **saadaksemme** työmme valmiiksi.
Pojat nousevat varhain, *jotta voisivat* tehdä ostoksia.	Pojat nousevat varhain **voidaksensa** tehdä ostoksia.

5. *Cselekvő — szenvedő igealakok :*

Mitähän nyt vanhempasi *sanonevat!*	Mitähän nyt kotona **sanottaneen?**
Saanenko huomenna rahaa?	**Saataneenko** huomenna rahaa?
En tiedä, mihin he miestä *vienevät.*	En tiedä, mihin miestä **vietäneen.**
Muistanette, mikä hänen nimensä on.	**Muistettaneen,** mikä hänen nimensä on.
Mitä he sitten *sanoisivat!*	Mitä sitten **sanottaisiin?**
Kyllä *menisimme,* jos *saisimme.*	Kyllä **mentäisiin,** jos **saataisiin.**

He *auttaisivat* mielellään, jos vain *tarvitsisimme.*	**Autettaisiin** mielellään, jos vain **tarvittaisiin.**
Olisi tärkeä, että *lukisitte* tämän kirjan.	Olisi tärkeä, että **luettaisiin** tämä kirja.
Mainitkaamme lisäksi, että ...	Lisäksi **mainittakoon,** että ...
Viekää sairas lääkärin luo!	**Vietäköön** sairas lääkärin luo!
Ottakaamme ensiksi ilmakylpyä!	**Otettakoon** ensiksi ilmakylpyä!
Tehkäämme ahkerasti työtä!	**Tehtäköön** ahkerasti työtä!

6. *Állító és tagadó szenvedő ige:*

Katsotaan hevosen hammasta!	**Ei** lahjahevosen hammasta **katsota.**
Annettaneen kaunis lahja.	**Ei annettane** mitään.
Olisi toivottavaa, että jo *lähdettäisiin.*	**Ei** vieläkään **lähdettäisi.**
Otettakoon nyt lämmin kylpy!	**Älköön otettako** nyt lämmintä kylpyä!

7. *Finnes kifejezések:*

Seuraavana päivänä ...	*A következő napon ... Másnap ...*
Päätäni särkee.	*Fáj a fejem.*
Sydäntäni särkee.	*Fáj a szívem. Belefájul a szívembe.*
Koko ruumistani särkee.	*Minden tagom fáj.*
Hän on vaivakseni.	*Terhemre van.*
Jää tänne!	*Maradj itt!*
Saan työni pian valmiiksi.	*Nemsokára elkészülök a munkámmal.*
Riisun vaatteet yltäni.	*Levetem a ruhámat. Levetkőzöm.*
Hän riisuu vaatteet yltään.	*Leveti a ruháját. Levetkőzik.*
Riisukaa yltänne!	*Vetkőzzön le! Vesse le a kabátját!*
Lapset riisutaan kylpyä varten.	*A gyermekeket levetkeztetik a fürdésre.*
Otetaan löylyä.	*Vegyünk gőzt!*
Pari kolme litraa ...	*Két-három liter ...*
Olisi toivottavaa, että ...	*Kívánatos volna, hogy ...*
Kaadan vettä päälleni.	*Vizet öntök magamra.*
Saunamme yhdistää mitä erilaisimmat kylpylajit.	*A mi szaunánk a lehető legkülönfélébb fürdőfajtákat egyesíti.*
Huomenna, se on keskiviikkona ...	*Holnap, azaz (vagyis) szerdán ...*
Hän tekee ostoksia.	*Bevásárlást eszközöl. Bevásárol.*
Pidän suuni kiinni.	*Ki nem nyitom a számat.*
Pidä suusi kiinni! Suus' kiinni!	*Fogd be a szádat! (Pofa be!)*

Nyelvtan

135. A translativus alakja. 1) A translativus valamilyen (tényleges vagy gondolt) állapotba kerülést jelölő esetalak. Magyarra legtöbbször *-vá/-vé, -nak/-nek* vagy *-ul/-ül* ragos határozóval fordítjuk. Pl.

Hän tulee **sairaaksi.**	*Beteggé lesz. Megbetegszik.*
Tunnen itseni **terveeksi.**	*Egészségesnek érzem magam.*
Ostan kirjan **lahjaksi.**	*Veszek egy könyvet ajándékul.*

2) A translativus ragja az egyalakú, nem illeszkedő

-ksi

amely egyes számban a teljes névszótőhöz **(45)**, többes számban pedig az **i**-vel alkotott többes tőhöz **(64)** járul. Pl.

vanha-	**vanha|ksi**	*öreggé*
	vanhoi|ksi	*öregekké*
köyhä-	**köyhä|ksi**	*szegénnyé*
	köyhi|ksi	*szegényekké*
piene-	**piene|ksi**	*kicsivé*
	pieni|ksi	*kicsikké*
kaunii-	**kaunii|ksi**	*széppé*
	kaunei|ksi	*szépekké*
vapaa-	**vapaa|ksi**	*szabaddá*
	vapai|ksi	*szabadokká*
työ-	**työ|ksi**	*munkává*
	töi|ksi	*munkákká*
vanhempa-	**vanhemma|ksi**	*öregebbé*
	vanhemmi|ksi	*öregebbekké*

3) Birtokos személyrag előtt a translativus ragja:

-kse-

alakú. Pl.

nimipäivä|kse|ni	*névnapomra*
syntymäpäivä|kse|si	*születésnapodra*
tehtävä|kse|en v. **tehtävä|kse|nsä**	*feladatául* v. *feladatukul*
poja|kse|mme	*fiunkká*
opettaja|kse|nne	*tanárotoknak*

136. A translativus használata. A translativus a mondatban lehet:

1) olyan véghatározó, amely egy más (tényleges vagy vélt) állapotba kerülést jelez; pl.

Aion **lääkäriksi.**	*Orvosnak készülök.*
Tunnen itseni **väsyneeksi.**	*Fáradtnak érzem magam.*
Tee, mitä **hyväksi** näet!	*Tedd, amit jónak látsz!*
Saan työni pian **valmiiksi.**	*Nemsokára befejezem a munkámat.*

2) célhatározó; pl.

Tahtoisin ostaa jotakin **lahjaksi.**	*Szeretnék valamit ajándékul venni.*
Hän vie kellonsa **korjattavaksi.**	*Elviszi az óráját javításra.*

3) időhatározó „mikorra" vagy „mennyi időre" kérdésre; pl.

Kello **kuudeksi** olen kotona.	*Hat órára itthon vagyok.*
Tahtoisin jäädä tänne koko **kesäksi.**	*Egész nyárra itt szeretnék maradni.*

4) módhatározó annak kifejezésére, hogy valamilyen nyelven mondunk vagy írunk valamit; pl.

Sano se **unkariksi!**	*Mondd magyarul!*
Kirjoitan kirjeen **ruotsiksi.**	*Svédül írom a levelet.*

137. Az 1. infinitivus hosszabb alakja. Az 1. infinitivusnak két alakja használatos

1) a rövidebb, személyragtalan, véghehezetes alak (l. **48**)

2) a hosszabb a ak. amelyben az 1. infinivitus képzője után egy

-kse-

végződés, továbbá birtokos személyrag járul. Pl.

sano|a|kse|ni	*mondanom*
saa|da|kse|si	*kapnod*
keskustel|la|kse|nsa / **keskustel|la|kse|en**	*beszélgetnie; beszélgetniük*
vasta|ta|kse|nne	*felelnetek*

138. Az 1. infinitivus hosszabb alakjának használata. Az 1. infinitivus hosszabb alakja egész mellékmondatot helyettesít (szerkezet). Két főszerepe lehet:

1) célhatározó; ezt vagy *-ni* végű igenévvel, vagy *hogy* kötőszós célhatározói mellékmondattal fordítjuk; pl.

He juoksevat ulos **uidakseen.**	*Kiszaladnak úszni (= hogy ússzanak).*
Nousen varhain **tehdäkseni** ostoksia.	*Jókor kelek bevásárolni (= hogy bevásároljak).*

2) tekintethatározó; ezt magyarra vagy valamilyen megfelelő névszós, illetőleg igeneves szerkezettel, vagy pedig *ha, amennyiben, hogy* kötőszós mellékmondattal fordítjuk; pl.

Se on niin **sanoakseni** liian korkea päämäärä.	*Ez — hogy úgy mondjam (úgyszólván) — túlságosan magas cél.*
Muistaakseni syntymäpäiväsi on tänään.	*Emlékezetem szerint (ha jól emlékszem) ma van a születésed napja.*
Luullakseni se on sopiva aika.	*Véleményem szerint (ahogy vélem) ez megfelelő idő.*

139. Szenvedő lehetőségi jelen. Ezt úgy képezzük, hogy a szenvedő tő erős változatához (**129**: 1, 2) hozzáfüggesztjük a

-neen

végződést, amely nem egyéb, mint a **-ne-** módjel + **.n** személyrag. **Pl.**

sanotta|neen	*talán mondják*
vietä|neen	*talán viszik*
mentä|neen	*talán mennek*
vastatta|neen	*talán felelnek*

140. A szenvedő lehetőségi jelen tagadása. Ez összetett igealak. Tagjai: **ei** tagadó segédige személytelenül (egyes 3. személyben) + a főige lehetőségi módtöve (**115** : 2) véghehezettel ellátva. Pl.

ei { **sanotta\|ne**, **vietä\|ne**, **mentä\|ne**, **vastatta\|ne** } [-e'] *talán nem* { *mondják*, *viszik*, *mennek*, *felelnek* }

141. Szenvedő feltételes jelen. Ezt úgy képezzük, hogy a szenvedő tő erős változatához (**129** : 1, 2) hozzáfüggesztjük az

-isiin

végződést (**-isi-** módjel + **•n** személyrag). Pl.

kysyttä|isiin	*megkérdeznék*
saata|isiin	*kapnának*
tulta|isiin	*jönnének*
halutta|isiin	*kívánnának*

142. A szenvedő feltételes jelen tagadása. Ez összetett igealak. Tagjai: **ei** segédige + a főige feltételes módtöve (**109** : 2). Meg kell jegyezni, hogy itt nincs véghehezet az igető végén. Pl.

ei { **kysyttä\|isi**, **saata\|isi**, **tulta\|isi**, **halutta\|isi** } *nem* { *kérdeznék*, *kapnának*, *jönnének*, *kívánnának* }

143. Szenvedő felszólítás. Ezt úgy képezzük, hogy a szenvedő erős tőhöz (**129** : 1, 2) hozzáfüggesztjük a

-koon/-köön

végződést (**-ko-/-kö-** módjel + **•n** személyrag). Pl.

luetta|koon	*olvassanak*
kilpailta|koon	*versenyezzenek*
vaietta|koon	*hallgassanak*
juosta|koon	*fussanak*

144. Szenvedő tiltás. Összetett igealak. Tagjai: **älköön** segédige + a főigének **-ko-/-kö-** módjellel alkotott szenvedő felszólító módtöve (**84**; **94**). Pl.

älköön	**luetta|ko** **kilpailta|ko** **vaietta|ko** **juosta|ko**	*ne*	*olvassanak* *versenyezzenek* *hallgassanak* *fussanak*

145. A *-ka* /*-kä* simuló szócska. Ennek használata:

1) Állandó járulék a **kuka** *ki, kicsoda*, **mikä** *mi, micsoda*, **joka** *aki, amely, ami* névmások nominativus, accusativus és egyes genitivus eseteiben:

E. nom. acc. gen.	**ku|ka**	**mi|kä** **min|kä** **min|kä**	**jo|ka** **jon|ka** **jon|ka**
Tb. nom. cc.	**kut|ka** **kut|ka**	**mit|kä** **mit|kä**	**jot|ka** **jot|ka**

Ugyancsak állandó járuléka a

kuin\|ka *hogyan, milyen*

kérdő határozószónak.

2) Simulhat (leginkább mondatértékű) kérdőszavakhoz, s a kérdést bizalmasabb meghittebb színűvé árnyalja. A magyarban ilyenkor meg szoktuk ismételni a kérdőszót. Pl.

Mitenkä?	*Hogy-hogy?*
Minnekä?	*Hova-hova?*
Mihinkä menet?	*Ugyan hová mégy?*

3) A tagadó segédigéhez és a **se** névmáshoz járulva kapcsoló kötőszói szerep van. Pl.

Olen sairas **enkä** voi tehdä työtä.	*Beteg vagyok, s nem tudok dolgozni.*
Ymmärrän suomea **sekä** ruotsiakin.	*Értek finnül, valamint svédül is.*

4) A tagadó segédigéhez simulva lehet nyomósító értéke is — különösen **kérdés**re adott tagadó válaszban. Pl.

— Maksatko?	— *Fizetsz?*
— **Enkä** maksa!	— *Nem fizetek én!*

146. A *-pa*/*-pä* simuló szócska. Ennek használata:

1) Kiemel és ellentétez. Pl.

Sepä mainiota!	*Ez aztán a pompás!*
Sinäpä sen sanot!	*Te magad mondod!*
Onpa täällä lämmin!	*De meleg van itt!*
Pekkapa ei olekaan sairas kuten minä!	*Péter bezzeg nem beteg, mint én!*

2) Kérdésben azt jelzi, hogy az ellentétes tartalmú felelet magától értetődik. Pl.

Kukapa ei muistaisi, että... *Ki ne emlékeznék, hogy...*

147. Az -s simuló szócska. Igen gyakori a bizalmasabb, meghittebb színű társalgási nyelvben. Gyakran más simuló szócskák után járul.

1) A felszólítást enyhíti. A magyarban erre a célra a *már, csak* szócskák szolgálnak. Pl.

Tules tänne!	*Gyere már* (v. *csak*) *ide!*
Kuulepas!	*Hallgass csak ide!*

2) A kérdés élét is tompítja, mint a magyar a *hát, na, ugye* szócskák használatával. Pl.

Mikäs nyt?	*Hát* (v. *na*) *most mi lesz?*
Onkos se totta?	*Na igaz-e?*

148. Felsőfok nyomósítása. A felsőfok nyomósítása kétféleképpen történhetik:

1) a **kaikkein** határozószóval (**70** : 4)

2) a **mitä** szócskával (ti. a **mikä** névmás partit. alakjával). Pl.

Suomalainen sauna yhdistää **mitä erilaisimmat** kylpylajit. — *A finn szauna a lehető legkülönfélébb fürdőfajtákat egyesíti.*

Gyakorlatok

1. *Írjuk le a következő kifejezések egyes és többes translativus alakjait:* lehtori, uusi asunto, kuuluisa lääkäri, oppinut mies, kaunis puisto, suurempi vaiva, taiteellinen rakennus, suuri tarve, pelkkä este, vahinko, koetus, mienlenkiintoinen leikki.

2. *Egészítsük ki a következő mondatokat a zárójelbe foglalt kifejezés translativusával:* Pojat tulevat (ruskeat ja punaiset). Sitä ei uskoisi (tosi). Kun kasvan (suuri), aion (lääkäri). Luulen sitä vain (leikki). Ymmärrän sen (vakava asia). Hän tulee varmasti (sairas). Ilma muuttuu jälleen (lämmin). Saan tehtäväni pian (valmis). Tule luoksemme koko (loma aika)! Hän katsoo sen liian (vaikea tehtävä). Vien sairaan lapseni lääkärin (tutkittava) Kirjoita kirjeesi (norja)! Hän haluaa lukea (insinööri). Tämä asia tulee yhä (vaikeampi) Matkustan pois (kuusi viikkoa).

3. *Alakítsuk át igeneves szerkezetekké a következő célhatározói mellékmondatokat:* Emme elä, jotta söisimme. Saan rahaa, että voisin matkustaa. Hän tekee ahkerasti työtä, jotta sais. rahaa. Matti lukee ja kirjoittaa joka päivä, että oppisi suomen kieliopin.

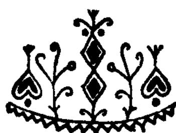
4. *Alakítsuk át a következő mondatok szenvedő jelentő módú igealakjait* a) *lehetőségi*, b) *feltételes* c) *felszólító módú szenvedő alakokká:* a) Mitähän *syödään*, kun eväs loppuu? Kuinka *sanotaan* „öcsém" suomeksi? *Mennään* kai yhdessä. Minne *lähdetään*? — b) Mitähän *syödään*, kun eväs loppuu? Kun tämä työ *saadaan* valmiiksi, niin mitä sitten *tehdään*? Täällä *tarvitaan* lisää ruokaa. Joko *lähdetään*? — c) *Mennään* jo. *Tehdään* tuli ja *valmistetaan* kahvia. *Lähdetään* ennen pitkää kotiin ja *pannaan* maata.

5. *Alakítsuk át tagadókká a következő állító kifejezéseket:* Poika viedään lääkärin luo. Nyt luetaan tätä kirjaa. Täällä jo maataan. Poika vietäneen lääkärin luo. Täältä lähdettäisiin luoksesi, jos vain kutsuttaisiin. Lähdettäköön jo! Pidettäköön kiirettä!

6. *Kérdések:* Kuinka sanotaan „saunaa" unkariksi? Tunnetaanko täällä suomalainen sauna? Oletko sinä sairas? Kuka yskii niin kamalasti? Onko Väinö sairas? Tunteeko hän itsensä terveeksi? Haluaako hän mennä lääkärin luo? Millaiseksi hän pahoinvointiansa luulee? Minä päivänä on tapana lämmittää sauna? Mikä päivä on tänään? Ja monesko? Kuka lämmittää saunaa? Millaiseksi hän saunan lämmittää? Millaisina pojat kylpevät? Mikä on

kiuas? Mitkä ovat sen päällä? Miksi sanotaan saunan istuin- ja makuulavaa? Otetaanko löylyä heti? Kuinka monta astetta lämpömittari osoittaa? Milloin on paras aika ottaa löylyä? Millaiseksi nyt kuumuus käy? Poistuvatko tautien basillitkin hien mukana? Mikä „vihta" on unkariksi? Uidaanko tavallisesti saunan jälkeen? Montako saunan lajia erotetaan? Mitä sanotaan roomalaiseksi saunaksi? Mitä nimitetään suomalaiseksi saunaksi? Mitä Väinö haluaa tehdä äidin syntymäpäiväksi?

7. *Fordítás:* A finnek szeretnek gyakran fürdeni (= szívesen fürödnek). A finn fürdő ma már mindenütt ismert. Ez a finnek legérdekesebb és leghasznosabb szokásai közé tartozik (tb. partit.). A finn fürdőt igen egészségesnek tekintik, de csak azok számára, akik nem nagyon betegek. Jó volna, ha nálunk is építenének finn fürdőket. Hányadika van ma? Már 18-a? Holnap lesz a húgom (= a fiatalabb nővérem) nevenapja. Mit kellene vennem a nevenapjára? Egy szép nyári ruhára volna véleményem szerint szüksége. Az azonban sokba kerülne, és a pénzem sem futná (= nem volna elegendő). Egy szép könyv talán még alkalmasabb volna névnapi ajándéknak (összetett szó). Kár, hogy itt nem lehet kapni finn könyveket. A húgom ugyanis finnül tanul, és már levelet is tud írni finnül.

14. lecke

Ismétlés

Makkaraa

1. Kaupan, hyvin pienen leikkelemyymälän edustalla keskustelee kaksi miestä. Nyt ne astuvat sisään. Siinä on vain yksi ainoa myyjätär ja pari asiakasta. Miehet odottavat kärsivällisesti, kunnes he saavat, mitä haluavat.

— Jaha, mitäs saisi olla? — tiedustelee myyjätär.

— Makkaraa — vastaa toinen, hyvin kookas ja synkännäköinen mies.

— Makkaraa?

— Juuri niin : makkaraa.

— Tuota . . . kun makkaraa on niin kovin monta lajia . . . Tahtoisitteko teemakkaraa? Vaiko lauantai- taikka sipulimakkaraa? Tai savustettua tai . . .

— Samantekevää — mörähtää kookas mies. — Kunhan jotakin annatte!

2. — Hm — mutisee myyjä. — Ehkä leikkaan tästä . . .

— Ei, ei! — huutaa pienempi mies. — Ei mitään leikkauksia! Koko pötkö vain!

— Pannaan sitten koko pala . . . Jaha, tässä on kilo ja neljäsataa grammaa . . .

— Täsmälleenkö?

— Aivan täsmälleen. Te siis hyväksytte tämän palan?

— Kyllä.

Myyjätär ottaa paperia ja alkaa kääriä makkaraa siihen.

— Hei, älkääpäs paketoiko sitä! — huutaa kookas mies.

— Ettekö te siis hyväksy tätä palaa?

— Hyväksymmehän me sen . . . Mutta leikatkaa se viipaleiksi!

— Kuinka?

— Leikatkaa se viipaleiksi!

— Mutta . . . tuota . . . muistaakseni . . . ei mitään leikkauksia saa olla . . .

Pienempi mies tekee kärsimättömän eleen.

— Niinpä kyllä, mutta nyt haluamme, että se leikataan!

Myyjätär silmäilee jo hiukan epäluuloisesti asiakkaitaan.

— Kokonaanko?

— Totta kai kokonaan! — ärähtää iso mies.

— Ja hyvin, hyvin ohuiksi viipaleiksi! — selittää pieni mies. — Paperinohuiksi!

— Silkkipaperinohuiksi! — lisää iso mies.

Myyjätär alkaa hiukan epäröivästi ja ilman mitään kiirettä leikata makkaraa. Ja miehet katselevat hänen touhuaan.

— No, nyt se on viipaleina — virkkaa myyjätär. — Kai ne paketoidaan?

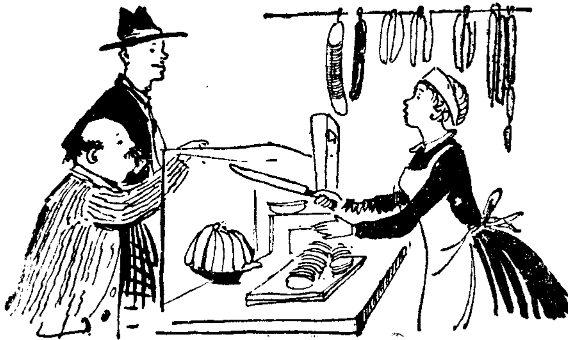
— Ei — vastaa kookas mies.

— Eikö — ällistyy myyjätär. — Ette kai te näitä nyt paljaaltaan ota . . . ?

— Punnitkaa nuo viipaleet!

— Mitäs punnitsemista siinä sitten on? — kiukustuu myyjätär. — Kilo ja neljäsataa grammaa . . .

— Punnitkaa ne! — jyrähtää iso mies.

3. Hänen äänensä on niin jyrkkä, että myyjätär heti tottelee.

— No, näettehän itsekin, että kilo ja neljäsataa tässä on edelleenkin!

— Niinkö todella? — mutisee kookas mies. — Kilo ja neljäsataa grammaa! Sinun mielipiteesi osoittautuu siis oikeaksi, Eetu! Nähkääs, neiti: jos en itse näkisi, en uskoisi sitä . . . ja löisin vetoa kenen kanssa tahansa . . . ja olisin nytkin sitä mieltä, että kun makkarapala leikataan oikein hienoiksi viipaleiksi, niin se painaa vähemmän kuin kokonaisena kappaleena . . . Mutta yhtä paljon se painaa kokonaisena kuin viipaleinakin, joo . . . Kiitoksia sitten vain, neiti ja näkemiin . . .

Ja miehet poistuvat rauhallisesti, ja neiti tuijottaa tyhmistyneenä heidän jälkeensä.

Arvoituksia

1. Yksi panee kops, kops,
toinen panee kops, kops,
kolmas panee kops, kops,
neljäs panee kops, kops,
viides panee viuh, vauh?

Hevosen jalat ja häntä.

2. Kuorma väsyy, mutta kantaja ei väsy?

Vene ja soutaja.

3. Mikä jalaton käy,
mikä siivetön lentää,
mikä evätön ui,
mikä kurkuton huutaa,
mikä suuton syö,
mikä kädetön lyö,
mikä kieletön vastaa?

Kello, pyssynluoti, purjevene,
tuuli, päivänpaiste, kello, kaiku.

4. Kukko luisen lukon takana laulaa ja lavertaa?

Kieli.

5. Kulkee yli merien ja maitten
eikä yhtään jälkeä jätä.

Aurinko.

Maisema

On ehtoo hämäräinen,
ja saunat sauhuaa.
Ruislintu yksinäinen
vain jossain narahtaa.

On luona tuvan seinän
yks valmu punainen,
ja jostain tuoksu heinän
ui yli peltojen.

Soi kaukaa kosken humu
kautt' illan hiljaisen.
Suoniityn ylle sumu
jo kohoo valkoinen.

Ruislintu yksinäinen
taas jossain narahtaa...
On ehtoo hämäräinen
ja saunat sauhuaa.

Kaarlo Sarkia[1]

Szavak

makkar|a, -an, -aa, -oita v. **-oja**	kolbász(féleség), szalámi, hurka, hideg felvágott
kaup|pa, -an, -paa, -poja	üzlet, kereskedés, bolt
leikkele [-e'], **-en, -ttä, -itä**	felvágott
myymäl|ä, -än, -ää, -öitä v. **-öjä**	elárusítás, bolt

[1] Kaarlo Sarkia (1902–1945) lírikus, a finn szó kiváló művésze. *Unen kaivo* (1936) című verskötete tette ismertté.

leikkelemyymälä [- mmä-]	csemegebolt, csemegeüzlet
aino|a, -an, -aa v. **-ata, -ita**	egyetlen
myyjät|är, -tären, -ärtä, -täriä	elárusítónő, kiszolgáló kisasszony (hölgy)
asiak|as, -kaan, -asta, -kaita	vevő, vásárló, ügyfél
kärsivälli|nen, -sen, -stä, -siä	türelmes
kunnes	míg, mígnem, míg . . . nem
kook|as, -kaan, -asta, -kaita	termetes, nagy, magas
synk|kä, -än, -kää, -kiä	komor, sötét
tee, -n, -tä	tea
sipul|i, -in, -ia, -eita v. **-eja**	hagyma
savusta|a, -n	(meg)füstölni
samantekev|ä, -än, -ää, -iä	egyforma
möräh|tää, -dän	mordulni, morogni, dörmögni
hm	hm
mutis|ta, -en	mormogni, rebegni, susogni
myyj|ä, -än, -ää, -iä	eladó, elárusító, kiszolgáló
leik|ata, -kaan	vágni, szelni, szeletelni
tästä	ebből, erről, innen
leikkau|s, -ksen, -sta, -ksia	vágás, szelés, szeletelés
pötkö, -n, -ä, -jä	rúd, hosszúkás darab
pal|a, -an, -aa, -oja	darab ; falat
kilo, -n, -a, -ja	kiló
gramm|a, -an, -aa, -oja	gramm
hyväksy|ä, -n	jóváhagyni, helybenhagyni, helyeselni
kääri|ä, -n	(be)göngyölni, (be)csomagolni
hei	hé, hej
paketoi|da, -n	becsomagolni
viipale [-e'], **-en, -tta, -ita**	szelet
kärsimät|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	türelmetlen
ele [-e'], **-en, -ttä, -itä**	mozdulat, gesztus, (arc)kifejezés
silmäil|lä, -en	szemügyre venni, megnézni, nézegetni, szemlélni
epäluuloi|nen, -sen, -sta, -sia	gyanakvó, bizalmatlan
äräh|tää, -dän	rámordulni, ráförmedni, ráripakodni
ohu|t, -en, -tta, -ita	vékony
selit|tää, -än	(meg)magyarázni, megvilágítani
silk|ki, -in, -kiä, -kejä	selyem
epäröi|dä, -n	habozni
touhu, -n, -a, -ja	foglalatoskodás, szorgoskodás, bajlódás, kínlódás
virk|kaa, -an	mondani, szólni, megjegyezni, közbevetni, (ki-, oda)bökni
ällisty|ä, -n	elképedni, megütközni, meghökkenni, megrökönyödni
paljaaltaan	csupaszon, magában, azonmód, csomagolatlanul
punnit|a, -sen	(le-, meg)mérni (súlyt), mérlegelni, mázsálni
punnitsemi|nen, -sen, -sta, -sia	mérés, mérlegelés, mázsálás
kiukustu|a, -n	feldühösödni, megharagudni, felmérgesedni
jyräh|tää, -dän	eldördülni, dörögni
jyrk|kä, -än, -kää, -kiä	meredek ; rideg, goromba, éles, határozott, szigorú
tot|ella, -telen	engedelmeskedni
mielipi|de [-e'], **-teen, -dettä, -teitä**	vélemény, nézet
osoittau|tua, -dun	mutatkozni

oike|a, -an, -aa v. **-ata, -ita**	helyes, igaz(i); jobb(oldali)
Eetu, **-n, -a** *(férfinév)*	Eetu
lyö|dä, -n	ütni, vágni, csapni
ve|to, -don, -toa, -toja	húzás; huzat; hajlam, vonzalom; fogadás

tahansa	bár-, akár-
hieno, -n, -a, -ja	finom
paina|a, -n	nyomni; nyomtatni; nyomni (súlyt)
kokonai|nen, -sen, -sta, -sia	egész, teljes
kappale [-e'], **-en, -tta, -ita**	darab
joo = **juu** *(népi, hétköznapi)*	igen, jó
näkemiin	a viszontlátásra
tuijot|taa [tuįįottā], **-an**	(rá)bámulni, mereszteni a szemét, (rá)meredni

tyhmisty|ä, -n	elbutulni, megzavarodni
kuorm|a, -an, -aa, -ia	fuvar, szállítmány, rakomány, teher
kantaj|a, -an, -aa, -ia	hordó, hordozó, szállító
soutaj|a, -an, -aa, -ia	evező, csónakázó
jalat|on, -toman, -onta, -tomia	lábatlan, lábnélküli
siivet|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	szárnyatlan, szárnynélküli
evät|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	uszonytalan, úszónélküli
kurkut|on, -toman, -onta, -tomia	toroktalan, toroknélküli
suut|on, -toman, -onta, -tomia	szájatlan, szájnélküli
kädet|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	kezetlen, kéznélküli
kielet|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	nyelvetlen, nyelvnélküli
pyssy, -n, -ä, -jä	puska
luo|ti, -din, -tia, -teja	(puska)golyó
purje [-e'], **-en, -tta, -ita**	vitorla
ur|ku, -un, -kua, -kuja : **urut** *(tb.)*	orgona
paiste [-e'], **-en, -tta, -ita**	sütés, fény
kai|ku, -un, -kua, -kuja	visszhang, hang(zás)
kuk|ko, -on, -koa, -koja	kakas
lui|nen, -sen, -sta, -sia	csontból való, csontos, csont-
luk|ko, -on, -koa, -koja	zár, lakat
laver|taa, -ran	csacsogni, fecsegni, locsogni
jäl|ki, -jen, -keä, -kiä	nyom
ehto|o, -on, -ota, -ita *(népi és választékos stílus)*	est
hämäräi|nen, -sen, -stä, -siä *(költői)*	homályos
sauhu|ta, -an	füstölni, füstölögni
ruislin|tu, -nun, -tua, -tuja	haris(madár)
yksinäi|nen, -sen, -stä, -siä	egyedülleyő, magányos
jossakin	valahol
narah|taa, -dan	nyikorogni, csikorogni; harsogni
valmu, -n, -a, -ja	mák
nostakin	valamiből, valahonnan
tuoksu, -n, -a, -ja	illat
hein|ä, -än, -ää, -iä	fű; széna
soi|da, -n	hangzani, zengeni, szólni
humu, -en, -a, -ja	zúgás
kosk|i, -en, -ea, -ia	vízesés
kautta *(nu. és ej. gen.)*	keresztül, át, által
hiljai|nen, -sen, -sta, -sia	halk, csendes
niit|ty, -yn, tyä, -tyjä	rét, mező, kaszáló
ylle *(nu. gen.)*	-ra/-re; fölé
sumu, -n, -a, -ja	köd

1. *Teljes — részleges alany:*

Mikä nyt?
Paljonko tämä *makkara* maksaa?
He hyväksyvät sen.
Nyt seuraavat *leikkaukset.*
Miehet katselevat hänen touhuaan
Punnitseminen käy hitaasti.
Hänen *äänensä* on jyrkkä.
Parhaat kiitokset!
Miehet poistuvat rauhallisesti.

Mitäs saisi **olla?**
Makkaraa on niin kovin monta lajia.
Heitä on kaksi.
Ei **mitään leikkauksia** saa olla.
Siinä **tulee miehiä.**
Mitäs punnitsemista siinä sitten on?
Ei kuulu **mitään ääntä.**
Kiitoksia sitten vain!
Siellä **menee miehiä.**

2. *Teljes — részleges tárgy:*

Annatteko *tämän makkaran?*
Antakaa *koko pötkö!*
Pannaan sitten *koko pala.*
Te siis hyväksytte *tämän palan*
Myyjätär ottaa *paperin.*
Hän käärii *makkaran* siihen.
Paketoikaa *se!*
Leikatkaa *makkara* viipaleiksi!

Hän ottaa ystävällisesti vastaan *asiakkaansa.*
Otamme *nämä* paljaaltaan.
Punnitkaa *nuo viipaleet?*

Tahtoisitteko **teemakkaraa?**
Älkää antako **koko pötköä!**
En pane **koko palaa.**
Ettekö te siis hyväksy **tätä palaa?**
Myyjätär ottaa **paperia.**
Hän alkaa kääriä **makkaraa** siihen.
Älkääpäs paketoiko **sitä!**
Myyjätär alkaa epäröivästi leikata **makkaraa.**
Myyjätär silmäilee epäluuloisesti **asiakkaitaan.**
Ette kai te **näitä** nyt paljaaltaan ota?
Hän ei tahdo punnita **noita viipaleita.**

3. *Essivus — translativus:*

Nyt se on *viipaleina.*
Ja hyvin *ohuina viipaleina.*
Myyjätär virkkaa *kiukustuneena.*
Pidän sitä *oikeana mielipiteenä.*
Kokonaisena kappaleena se painaa yhtä paljon kuin *viipaleinakin.*
Neiti tuijottaa *tyhmistyneenä* heidän jälkeensä.

Leikatkaa se **viipaleiksi!**
Ja hyvin **ohuiksi viipaleiksi!**
Myyjätär tulee **kiukustuneeksi.**
Katson sen **oikeaksi mielipiteeksi.**
Ajattele sitä **kokonaiseksi kappaleeksi** äläkä **viipaleiksi!**
Neiti tulee oikein **tyhmistyneeksi.**

4. *Finnes kifejezések:*

Siinä on vain yksi ainoa myyjätär

Mitäs saisi olla?
Tuota... kun makkaraa on niin kovin monta lajia.
Samantekevää.
Kunhan jotakin annatte!
Ostan pötkön makkaraa.

Abban csak egyetlenegy kiszolgáló hölgy van.
Mivel szolgálhatok? Mit parancsol(nak)?
Izé (hogy is mondjam)... mikor kolbászféléből olyan sok fajta van.
Egyre megy. Mindegy.
Csak adjon már valamit!
Veszek egy rúd kolbászt (szalámit).

Kilo ja neljäsataa grammaa.	*Egy kiló negyven deka.*
Niinkö todella?	*Igazán? Valóban?*
Lyön vetoa jonkun kanssa.	*Fogadok valakivel.*
Löisin vetoa kenen kanssa tahansa	*Fogadnék akárkivel.*
Saatte lähteä milloin tahansa.	*Bármikor indulhat*
Kiitoksia sitten vain!	*(Na)hát köszönöm szépen!*
Yksi panee kops, kops.	*Az egyik így tesz: kop-kop.*

5. *Köznyelvi változatok:*

pötkö	pötky
joo	juu
sauhu|ta, -an	savu|ta, -an
ruislintu	ruisrääkkä
sauhu	savu
jossain	jossakin
jostain	jostakin
yks	yksi

6. *Költői nyelv:*

On ehtoo hämäräinen.	On hämärä ilta.
Ja saunat sauhuaa.	Ja saunat sauhuavat.
ruislintu yksinäinen	yksinäinen ruisrääkkä
luona tuvan seinän	tuvan seinän luona
yks valmu punainen	yksi punainen valmu
tuoksu heinän	heinän tuoksu
kautt' illan hiljaisen	kautta hiljaisen illan
Suoniityn ylle sumu jo kohoo valkoinen.	Suoniityn ylle jo kohoaa valkoinen sumu.

Nyelvtan

1. *Alany.* Az alany vagy teljes, vagy részleges. A teljes alany nominativusban, a részleges partitivusban áll.

Az alany:

t e l j e s:

1) ha az egészről vagy annak egy meghatározott részéről van szó; pl. Ruoka on täällä. *Itt van az étel.*

2) tárgyas ige mellett mindig; pl. Pojat kirjoittavat kirjeen. *A fiúk levelet írnak.*

r é s z l e g e s:

1) ha a fogalomnak csak egy meghatározatlan részéről van szó; pl. Täällä on **ruokaa.** *Itt étel van.*

2) tagadó vagy kérdő mondatban létezést jelentő (tárgyatlan) ige mellett mindig; pl. Tässä ei ole **ketään.** *Itt nincs senki.*

2. *Állítmányi névszó.* Az állítmányi névszó szintén lehet teljes (nominativusalakú) vagy részleges (partitivusban álló).

Az állítmányi **névszó:**

teljes:

1) ha fogalmi körét azonosnak veszszük az alanyéval; pl. Suomi on **kaunis maa.** *Finnország szép ország.*

2) ha egy tulajdonságnak egy konkrét esetben az alany egész köréhez való tartozását jelzi; pl. Jalat ja kädet ovat **kylmät.** *A láb és kéz hideg.*

részleges:

1) ha a fogalmi köre átfogóbb, mint az alanyé; pl. Suomi on Euroopan ..su**neimpia maita.** *Finnország Európának legszebb országai közé tartozik.*

2) ha egy tulajdonságnak az alanyhoz általában való hozzátartozását jelzi; pl. Järvien vesi on **kylmää.** *A tavak vize hideg.*

3. *Tárgy.* A tárgy szintén lehet teljes vagy részleges. A teljes tárgy accusativusban, a részleges partitivusban áll.

A tárgy:

teljes:

1) ha a cselekvés a tárgy egészére irányul; pl. Otan **kirjan.** *Felveszem a könyvet.*

2) ha a mondat állító; pl. Tunnen **hänet.** *Ismerem őt.*

3) ha az ige befejezett vagy befejezettnek gondolt cselekvést jelez; pl. Isä kirjoittaa **kirjeen** vielä tänään. *Apa még ma megírja a levelet.*

részleges:

1) ha a cselekvés a tárgynak csak egy meghatározatlan részére irányul; pl. Syön **leipää.** *Kenyeret eszem.*

2) ha a mondat tagadó vagy tagadó értelmű; pl. En tunne **häntä.** *Nem ismerem őt.*

3) ha az ige folyamatos vagy folyamatosnak gondolt cselekvést jelez, mint elsősorban az érzést, tervezést, próbálkozást, kezdést jelentő igék; pl. Isä kirjoittaa **kirjettä.** *Apa levelet ír.* Unkarin kansa rakastaa **vapautta.** *A magyar nép szereti a szabadságot.*

4. *Accusativus.* Az accusativus kétféle: 1. és 2. accusativus.

Általában az 1. accusativust használják.

Ezzel szemben 2. accusativusban áll:

1) az 1. és 2. személyű felszólító ige (teljes) tárgya; pl. Leikatkaa **se** viipaleiksi!

2) szenvedő ige (teljes) tárgya; pl. Saunan **uuni** lämmitetään.

3) az 1. és 2. személyű felszólító igétől, továbbá a szenvedő igétől függő infinitivus tárgya; pl. Antakaa hänen kirjoittaa **kirje!** Aiotaan tehdä **merimatka.**

4) személytelen ige, illetőleg személytelen kifejezés alanyaként álló infinitivus tárgya; pl. Minun pitäisi ostaa **huvila.**

5) minden tőszámnév mint tárgy — az **yksi** és **miljoona** kivételével —, továbbá a **pari** *egypár* szó; pl. Saan **kaksi** kirjaa. Ostan **pari** paitaa.

5. *Névszói főalakok:*

1) egyes nominativus
2) egyes genitivus
3) egyes partitivus
4) többes partitivus

Ha a 3. főalakban a partitivus esetvégzete előtt magánhangzó áll, akkor a szó egytövű; ha mássalhangzó előzi meg a partitivus esetvégzetét, akkor a szó kéttövű.

A teljes tövet a 2. főalakból, az esetleges csonka tövet a 3. főalakból vonjuk el a megfelelő esetvégzet elhagyásával.

A 4. főalakból a többes tő vonható el a partitivus esetvégzetének elhagyása útján. Pl.

köyh|ä, -än, -ää, -iä	egytövű: **köyhä-; köyhi-**
kappale, -en, -tta, -ita	kéttövű: **kappalee-, kappalet-; kappalei-**

6. *Általános helyjelölő esetek.* Újabb három esetet ismertünk meg:

1) essivus — *léteset*
2) partitivus — *részelő eset*
3) translativus — *véghatározó eset*

Ezeket közös néven általános helyjelölő eseteknek szokás nevezni, minthogy az alapjelentésük „hol", „honnan", „hova" kérdésre felelő helyhatározó.
A tőalakok és az esetvégzetek a következők:

Eset	Egyes	Többes	Esetvégzet
Ess.	teljes tő	többes tő	**-na/nä**
Partit.	csonka tő		**-a/-ä** **-ta/-tä**
Transl.	teljes tő		**-ksi** **-kse-**

Példa:

	Egyes	Többes
Ess.	**poika|na** *fiúként*	**poiki|na** *fiúkként*
Partit.	**poika|a** *fiú(t)*	**poiki|a** *fiúk(at)*
Transl.	**poja|ksi** *fiúvá*	**poji|ksi** *fiúkká*
	poja|kse|ni *fiammá*	**poji|kse|si** *fiaiddá*

7. *Az essivus használata.* Az essivus a mondatban lehet:

1) helyhatározó — Isä on **kotona.**
2) időhatározó — Äitien päivä on toukokuun **kahdentenatoista päivänä.**
3) állapothatározó — Neiti tuijottaa **tyhmistyneenä** heidän jälkeensä.
4) állítmányi névszó — Hän on täällä **opettajana.**

8. *A partitivus használata.* A partitivus a mondatban lehet:

1) helyhatározó — **Kaukaa** soi kosken humu.
2) jelző (részelő jelentéssel) — Kaksi **miestä** astuu sisään.
3) alany — **Mitäs** saisi olla?
4) tárgy — Hän ottaa **paperia.**

5) állítmányi névszó — (Se on) **samantekevää.**
6) hasonlító határozó — Veljeni on **minua** vanhempi.
7) fok- és mértékhatározó — Hän on **kahta vuotta** vanhempi kuin minä.
8) helyhatározó — **Tätä tietä** vain!
9) képes helyhatározó — Taivas on **tähtösiä** täynnä.
10) névutó, elöljáró vonzata — Ennen **pitkää** puretaan tämä rakennus.

9. *A translativus használata.* A translativus a mondatban lehet:

1) véghatározó — Hän lukee **lääkäriksi.**
2) időhatározó — Jään tänne **täksi päiväksi.**
3) módhatározó — Kirjoita kirjeesi **suomeksi!**

10. *Számnevek.*

1) A tőszámoknak — mondattani szerepük szerint — vagy a) főnévi, vagy b) melléknévi természetük van. Pl.

a) Ostan **kaksi** litraa maitoa.
b) Hän matkustaa pois **kahdeksi** viikoksi.

2) A sorszámok általában a megfelelő tőszámból képződnek **-s (-nte-)** képzővel. A sorszámoknak melléknévi természetük van. Pl.

Tänään on **ensimmäinen** päivä syyskuuta. — Koulu alkaa **ensimmäisenä** päivänä syyskuuta.
Hän on kolmas. — **Kolmantena** hänen täytyy odottaa.

3) A törtszám a megfelelő sorszámból képződik **-s (-kse-)** képzővel. Pl.

kolmas : kolmante- — **kolmanne|s, -ksen** *harmad*
neljäs : neljänte- — **neljänne|s, -ksen** *negyed*

11. *A névmások ragozása.*

1) Személynévmások:

	minä	**sinä**	**hän**	**me**	**te**	**he**
Ess.	minuna	sinuna	hänenä	meinä	teinä	heinä
Partit.	minua	sinua	häntä	meitä	teitä	heitä

2) Kölcsönös névmás:

Rakastakaa **toinen toistanne!** — Rakastakaa **toisianne!**

3) Mutató névmások:

	tämä	**tuo**	**se**	**nämä**	**nuo**	**ne**
Ess.	tänä	tuona	sinä	näinä	noina	niinä
Partit.	tätä	tuota	sitä	näitä	noita	niitä
Transl.	täksi	tuoksi	siksi	näiksi	noiksi	niiksi

4) Kérdő névmások :

	kuka	ken	mikä	kutka	ketkä	mitkä
Ess.		kenenä	minä		keinä	minä
Partit.	kuta	ketä	mitä		keitä	mitä
Transl.		keneksi	miksi		keiksi	miksi

5) Vonatkozó névmás :

	joka	jotka
Ess.	jona	joina
Partit.		joita
Transl.	joksi	joiksi

6) Határozatlan névmások :

jo|ka	(ragozhatatlan)
jo|kin	jonakin, jota(k)in, joksikin
jo|ku	jonakuna, jotakuta, joksikuksi
ku|kaan	ketään
mi|kään	mitään

ken
kuka } **tahansa**
mikä

12. *Lehetőségi jelen :*

állító:	tagadó:	
saa|ne|n	en	
saa|ne|t	et	
saa|ne|e	ei	saa|ne [-e']
saa|ne|mme	emme	
saa|ne|tte	ette	
saa|ne|vat	eivät	

13. *Feltételes jelen :*

sa|isi|n	en	
sa|isi|t	et	
sa|isi	ei	sa|isi
sa|isi|mme	emme	
sa|isi|tte	ette	
sa|isi|vat	eivät	

14. *Szenvedő igealakok.*

1) Szenvedő **tő**:

	erős:	gyenge:
-tta-/-ttä-	**sano|tta-**	**sano|ta-**
-ta-/-tä-	**vie|tä-**	**vie|dä-**
	men|tä-	**men|nä-**
	ol|ta-	**ol|la-**
	vastat|ta-	**vastat|a-**
	juos|ta-	

2) Jelentő mód jelen **idő**:

állító:	tagadó
szenvedő gyenge tő + **an/än**	**ei** + szenvedő gyenge tő + **véghehezet**
sanota|an	**ei sanota** [-a'/-ä']
viedä|än	**ei viedä** [-a'/-ä']
mennä|än	**ei mennä** [-a'/-ä']
olla|an	**ei olla** [-a'/-ä']
vastata|an	**ei vastata** [-a'/-ä']
juosta|an	**ei juosta** [-a'/-ä']

3) Lehetőségi jelen:

szenvedő erős tő + **neen**	**ei** + szenvedő erős tő + **ne** + **végh.**
sanotta|neen	**ei sanotta|ne** [-e']
vietä|neen	**ei vietä|ne** [-e']
mentä|neen	**ei mentä|ne** [-e']
olta|neen	**ei olta|ne** [-e']
vastatta|neen	**ei vastatta|ne** [-e']
juosta|neen	**ei juosta|ne** [-e']

4) Feltételes jelen:

szenvedő erős tő + **isiin**	**ei** + szenvedő erős tő + **isi**
sanotta|isiin	**ei sanotta|isi**
vietä|isiin	**ei vietä|isi**
mentä|isiin	**ei mentä|isi**
olta|isiin	**ei olta|isi**
vastatta|isiin	**ei vastatta|isi**
juosta|isiin	**ei juosta|isi**

5) Felszólító jelen:

szenvedő erős tő + **koon/köön**	**älköön** + szenvedő erős tő + **ko/kö**
sanotta|koon	**älköön sanotta|ko**
vietä|köön	**älköön vietä|kö**
mentä|köön	**älköön mentä|kö**
olta|koon	**älköön olta|ko**
vastatta|koon	**älköön vastatta|ko**
juosta|koon	**älköön juosta|ko**

15. *Igenevek.*

1) Az 1. infinitivus (főnévi igenév) csak cselekvőben van meg. Két alakja van: egy rövidebb, személyragtalan és egy hosszabb, személyragos alak:

r ö v i d e b b :		h o s s z a b b :
elä|ä	[-a'/-ä']	**elä|ä|kse|ni**
saa|da		**saa|da|kse|si**
ol|la		**ol|la|kse|nsa** v. **ol|la|kse|en**
halu|ta		**halu|ta|kse|mme**
juos|ta		**juos|ta|kse|nne**

2) Az 1. participium (= folyamatos melléknévi igenév) **már** megvan a cselekvőben is, a szenvedőben is:

c s e l e k v ő :	s z e n v e d ő :
sano|va	**sanotta|va**
mene|vä	**mentä|vä**
ole|va	**olta|va**
vastaa|va	**vastatta|va**
juokse|va	**juosta|va**

3) A 2. participium (= befejezett melléknévi igenév) szintén megvan a cselekvőben is, a szenvedőben is:

sano|nut	**sano|tt|u**
men|nyt	**men|t|y**
ol|lut	**ol|t|u**
vastan|nut	**vastat|t|u**
juos|sut	**juos|t|u**

16. *Jelentéstan.* Néhány — a magyartól eltérő — szójelentés a rokonsági kifejezések köréből:

1) **poika** *fiú* és *fia*; pl. **Poika lukee.** *A fiú olvas.* **Insinöörin poika on hyvin ahkera.** *A mérnök fia igen szorgalmas.*
2) **tyttö** *leány*; pl. **Tyttö on pieni.** *A leány kicsiny.*
3) **tytär** *leánya*; pl. **Tyttäreni on neljän vuoden ikäinen.** *A leányom négy éves.*
4) **veli** *(fiú)testvér, fivér* egyaránt jelentheti azt, hogy *öccse* vagy *bátyja* valakinek; ugyanígy **sisar** *(leány)testvér, nővér* jelentheti azt is, hogy *húga*, azt is, hogy *nénje* valakinek. Pl. levélben: **Hyvä Veli!** *Kedves Testvér(em)! Kedves Öcsém! Kedves Bátyám!* (Ez a megszólítás közeli barátok közt is szokásos).

5) Ha a finn a korkülönbséget hangsúlyozni akarja, akkor kiteszi a **veli** vagy a **sisar** szó elé a **nuorempi** *fiatalabb*, illetőleg a **vanhempi** *idősebb* jelzőt. Pl. **nuorempi veljeni** *öcsém;* **vanhempi veljesi** *bátyád;* **hänen nuorempi sisarensa** *a húga;* **vanhempi sisaremme** *nénénk.*

17. *Simuló szócskák.* A finnben a következő simuló szócskák használatosak:

-han/-hän	**Olethan** sinä nuori.
-ka/-kä	**Mitenkä?**
-kaan/-kään	**Minäkään** en muista.
-kin	Asia **onkin** näin.
-ko/-kö	**Joko** riittää?
-pa/-pä	**Onpa** täällä lämmin!
-s	**Tules** tänne!

Gyakorlatok

1. *Ragozzuk el az ismert hat esetben, egyes és többes számban a következő névszós kifejezéseket:* punainen talo, etevä oppilas, kolmas päivä, itkevä lapsi, tuleva vuosi, mennyt viikko, luettu kirje, aloitettava työ, tämä päivä.

2. *Ragozzuk el a tanult igealakokban (jelentő mód jelen, lehetőségi jelen, feltételes jelen, felszólító jelen) párhuzamosan az állító és tagadó formában a következő igéket:* huutaa, kuulla, matkustaa, kävellä. *Ragozzuk el ezeket a szenvedőben, végül képezzük meg a tanult igeneveiket.*

3. *Írjuk le betűkkel a következő dátumokat* a) *nominativus,* b) *essivus alakban:* 1. 2. 1923; 2. 4. 1940; 15. 5. 1949; 23. 7. 1950; 29. 9. 1951; 30. 11. 1955; 31. 12. 1957.

4. *Tegyük megfelelő esetbe a zárójelbe foglalt kifejezést:* Poika makaa (sairas). Hän tulee jo varmasti (terve). Talon vieressä kasvaa (puut). Naapurimme rakentaa parhaillaan (talo). Pitkä matka väsyttää (lapset). Hän ei vastaa (mikään). (Te) minä en matkustaisi tänään. (Ensimmäinen päivä) hän saanee työnsä (valmis). Vanha herra ottaa tämän köyhän lapsen (poikansa). Nimipäiväni on (26. 12). Ei niin (köyhä), joka ei (toinen) auta. Kaksi (litra — maito)! Hän painaa 65 (kilo). Se on (sinä) varten.

5. *Írjuk ki a 14. olvasmányból azokat a mondatokat, amelyekben simuló szócska található, s adjuk meg egyúttal a mondat magyar jelentését is.*

6. *Kérdések:* Mitä miehet tekevät? Odottavatko he kärsivällisesti? Mitä he oikeastaan haluavat? Millaista makkaraa he tahtoisivat? Mitä lajeja makkaraa on? Antavatko miehet myyjättären leikata makkaraa? Tahtovatko he ostaa koko pötkön? Paljonko se pala painaa? Mitä isompi mies sanoo, kun myyjätär tahtoo paketoida makkaraa? Kuinka ohuiksi viipaleiksi on pötkö leikattava? Miten neiti alkaa leikata makkaraa? Ja mitä miehet tekevät? Mitä he nyt haluavat? Punnitseeko neiti viipaleet? Miksi hän tottelee? Painaako makkara viipaleina enemmän kuin kokonaisena kappaleena? Kumpi mies ei tahdo sitä uskoa? Kiittävätkö miehet neitiä? Millaisena tuijottaa neiti heidän jälkeensä?

7. *Fordítás:* Egy kis csemegeüzlet előtt két férfi beszélget egymással *(keskenään)*. Az egyik azon a véleményen van, hogy a kolbász kevesebbet nyom vékony szeletekre vágva, mint egész darabban. A másik viszont azt mondja, hogy egyre megy *(on sama)*, ha a kolbász fel van vágva, vagy egy darabban van. Végre fogadnak egymással. Kinyitják az üzlet ajtaját és mogorva arccal (kinézésűekként) belépnek. Nem is köszöntik a fiatal kiszolgálóhölgyet, hanem nyugodtan megvárják, míg a többi vásárlók mind eltávoznak. Akkor így szól az egyik: „Kolbászt (kérek)!" „Milyen kolbásszal szolgálhatok (= milyen kolbásznak szabad lenni)?" — kérdezi udvariasan a kisasszony. „Teljesen egyre megy" — felelik a férfiak — „csak adjon már valamit!" Egy rudat leméretnek a kiszolgálóhölggyel. Az a darab pontosan egy kiló negyven dekát nyom. Azután azt kívánják, hogy a kisasszony szeletelje fel a kolbászt igen vékony szeletekre. Mikor a kisasszony elkészül munkájával, akkor a férfiak azt kívánják, hogy mérje meg a kolbászt még egyszer, most már mint szeleteket. A két férfi maga is láthatja, hogy a szeletekre felvágott kolbász nem nyom többet, sem kevesebbet, mint egy darabban. Köszönnek *(hyvästellä)* és eltávoznak. A kisasszony dühösen néz utánuk.

15. lecke

Inessivus — Múlt idő

Ol|i|n kaupa|ssa suoritta|ma|ssa ostoksia. *Az üzletben voltam bevásárolni.*

Vuosi

Vuodessa on 12 kuukautta. Muutamissa kuukausissa on 30, toisissa 31 vuorokautta. Helmikuussa on tavallisesti 28, karkausvuoden ollessa kyseessä 29 vuorokautta. Viikossa on seitsemän päivää. Vuorokaudessa on 24 tuntia, tunnissa 60 minuuttia ja minuutissa 60 sekuntia.

Vuodessa on neljä vuodenaikaa. Ensimmäinen vuodenaika on kevät, joka alkaa vuoden neljännessä kuussa eli huhtikuussa. Silloin lumi sulaa, ja toukokuussa paistaa aurinko jo oikein lämpimästi. Kesä, joka alkaa kesäkuussa, on ehkä miellyttävin vuodenaika Suomessa. Syyskuussa alkaa syksy, joka on varsinkin Etelä-Suomessa usein hyvin sateinen. Talven pituus ja kovuus vaihtelee suuresti eri vuosina. Talven aikana sataa Suomessa paljon lunta, ja järvet ja joet ovat jäässä, jopa merikin.

Vuoden suurimmat juhlat ovat pääsiäinen, vapunpäivä, juhannus ja joulu. Pääsiäinen on kevään ensimmäinen juhla. Silloin syödään mämmiä. Varsinaisena kevätjuhlana vietetään Suomessa vappua eli toukokuun ensimmäistä päivää. Silloin suomalaiset juovat simaa. 24:nä päivänä kesäkuuta vietetään juhannusta. Juhannusaattona nuoret miehet ja naiset viettävät koko yön taivasalla ja he polttavat kokkoja.

Näiden juhlien lisäksi on vielä muitakin tärkeitä juhlapäiviä, esimerkiksi Kalevalan päivä helmikuun 28. päivänä ja itsenäisyyspäivä joulukuun 6:na.

Arvoituksia

1. Yksi puu,
kaksitoista oksaa,
joka oksassa neljä pesää,
joka pesässä seitsemän munaa,
joka munassa kaksikymmentäneljä poikaa?

Vuosi, kuukaudet, viikot,
päivät ja tunnit.

2. Tuohihattu päässä,
sammaltukko suussa,
kiviset kengät jalassa?

·ɐdnꞱ

Pyykki

Meitä oli joukko kansalaisia sekatavarakaupassa suorittamassa tavan mukaisia, välttämättömiä päivän ostoksia.

Ei ollut saatavissa riisiä.

— Se on sitten merkillistä, miten ihmiset hamstraavat! — sanoi rouva n:o 1. — Minä en kysy riisiä sentähden, että haluaisin hamstrata. Minä vain kaikessa viattomuudessa ajattelin keittää riisipuuroa tänään. Mutta kun ei niin ei! Saanko sensijaan pyykkisaippuaa.

— Kuinka paljon? — kysyi myyjätär.

— Mitä, onko täällä todellakin pyykkisaippuaa? Sitten minä otan kolme tankoa — nimittäin sen tähden, koska meillä on sattumalta juuri pyykkipäivä tänään.

— Mikä hassunkurinen yhteensattuma, mutta meilläkin on juuri pyykkipäivä — sanoi rouva n:o 2. — Sanotaan, että Töölössä on kaikki saippua hamstrattu loppuun. Sehän on mieletöntä, vai mitä? Ottaisin neljä tankoa pyykkisaippuaa, kaksi tankoa kylpysaippuaa ja viisi kasvosaippuaa. Ja sitten kolme purkkia pippuria.

— Todellakin, pippuria! — huudahti rouva n:o 3. — Minäkin otan vähän pippuria. Pannaan samalla kanelia muutama purkillinen. En voi ollenkaan ymmärtää, miksi ihmiset hamstraavat, vaikka kaikkea on saatavissa. Ja sitten ostan pyykkisaippuaa. Ja vielä ostaisin viisi pakettia joulukuusen kynttilöitä.

— Ai niin, minäkin ostan joulukuusen kynttilöitä! — sanoi rouva n:o 2. — Olipa hyvä, että siitä tuli puhe. Jos ei niitä osta nyt, niin sitten jää joulunaluspäiviksi niin kauhean paljon muistettavaa ja kannettavaa. Saanko kuusi pakettia kynttilöitä

— Juu, joulu on niin uskomattoman lähellä — sanoi rouva n:o 1 lempeästi. — Saanko minäkin kahdeksan pakettia joulukuusen kynttilöitä.

Ja poistuessaan he hymyilivät ystävällisesti.

Mutta ei se siihen päättynyt. Hetken kuluttua palasi rouva n:o 1 hengästyneenä takaisin ja sanoi: Unohdin ostaa pippuria ja kanelia!

Maineikas isä

Jossakin Suomessa tapahtui, että muuan tyttö alkoi odottaa haikaran vierailua — sellaistahan sattuu. Nähdessään sen tytön vanhemmat olivat tuohduksissaan, ja halusivat tietää, kuka oli tulevan lapsen isä. Tyttö vastasi että isä oli koko Suomen tunnetuin mies.

— Vai niin, ehkä hän on itse nimismies — sanoi tytön äiti.
— Tunnetumpi kuin hän — vastasi tyttö.
— Ei kai hän vain ole kaupunginjohtaja — alkoi jo isäkin ihmetellä.
— Ei sinne päinkään, hän on paljon tunnetumpi.
— Siinä tapauksessa en ymmärrä muuta kuin että isän täytyy olla tasavallan presidentti.
— Ette vieläkään arvanneet — oli vastaus. — Hän on vieläkin tunnetumpi.
— Onko olemassa joku, joka olisi vielä presidenttiäkin tunnetumpi? — ällistynyt isä tiedusteli.
— Tuntematon sotilas — vastasi tyttö.

Tuonne taakse metsämaan[1]

Tuonne taakse metsämaan
sydämeni halaa ;
siell' on mieli ainiaan,
sinne toivon salaa ;
siellä metsämökissä
on kaunis kultaseni.

Vaikka polku pitkä on,
kivinen ja kaita,
korpi kolkko, valoton,
ei se mitään haita.
Kullan muoto muistossa
on tiekin hauska aivan.

Kansanruno

Szavak

kuukau|si -den, -tta, -sia	hónap
vuorokau|si, -den, -tta, -sia	nap (és éj), 24 óra
karkausvuo|si, -den, -tta, -sia	szökőév
kyse [-e'], -en, -ttä *(hiányos ragozású)*	kérdés, szó, beszéd
sekun|ti, -nin, -tia, -teja	másodperc
vuoden|aika, -ajan, -aikaa, -aikoja	évszak
lu|mi, -men, -nta, -mia	hó
sul|aa, -an, -i, -anut	olvadni
miellyt|tää, -än, -ti, -tänyt	elbájolni, érdekelni, tetszést kelteni
etel|ä, -än, -ää	dél
satei|nen, -sen, -sta, -sia	esős
kovuu|s, -den, -tta, -ksia	keménység ; szigor(úság) ; erősség
vaih|della, -telen, -teli, -dellut	váltakozni
jä|ä, -än, -ätä, -itä	jég
jopa	sőt
juhl|a, -an, -aa, -ia	ünnep ; ünnepély
pääsiäi|nen, -sen, -stä, -siä	húsvét
Vap|pu, -un, -pua *(női név)*	Valpurga, Vappu
vapunpäivä = vappu	május elseje

[1] **Dallamát l. a 300. oldalon.**

juhannu|s, -ksen, -sta, -ksia	Szent Iván napja
joulu, -n, -a, -ja	karácsony
mämm|i, -in, -iä, -ejä	„mämmi" (rozsmalátából készült húsvéti eledel)
viet|tää, -än, -ti, -tänyt	ünnepelni, megülni ; eltölteni **(időt)**
aat|to, -on, -toa, -toja	(ünnep elő)est(éje)
taivasalla	szabad ég alatt, szabadban
polt|taa, -an, -ti, -tanut	égetni ; dohányozni
kok|ko, -on, -koa, -koja	(pásztor)tűz, Szent Iván-éji tűz
itsenäisyy|s, -den, -ttä, -ksiä	önállóság, függetlenség
oks|a, -an, -aa, -ia	ág
pes|ä, -än, -ää, -iä	fészek
mun|a, -an, -aa, -ia	tojás
tuoh|i, -en, -ta, -ia	nyírfakéreg, nyírfahéj
hat|tu, -un, -tua, -tuja	kalap
sammal, -en, -ta, -ia	moh(a)
tuk|ko, -on, -koa, -koja	dugó, dugasz, tömés
kivi|nen, -sen, -stä, -siä	köves, kőből való, kő-
ken|kä, -gän, -kää, -kiä	cipő
pyyk|ki, -in, -kiä, -kejä	mosás, nagymosás
kansalai|nen, -sen, -sta, -sia	polgár, polgártárs, állampolgár, honpolgár
sekatavarakaup|pa, -an, -paa, -poja	vegyeskereskedés, gyarmatárú-, szatócsüzlet
tavanmukai|nen, -sen, -sta, -sia	rendes, szokásos
välttämät|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	elkerülhetetlen ; szükséges
riis|i, -in, -iä, -ejä	rizs
merkilli|nen, -sen, -stä, -siä	figyelemreméltó, érdekes, különös, furcsa
hamstra|ta, -an, -si, -nnut	összevásárolni, felhalmozni
n:o = numero, -n, -a, -ja	szám(jegy)
viattomuu|s, -den, -tta, -ksia	ártatlanság, egyszerűség
keit|tää, -än, -ti, -tänyt	főzni
puuro, -n, -a, -ja	kása
tan|ko, -gon, -koa, -koja	rúd
koska	mivel, minthogy, mivelhogy
meillä	nálunk
sattumalta	véletlenül, történetesen
hassunkuri|nen, -sen, -sta, -sia	komikus, fura, mulatságos
yhteensattum|a, -an, -aa, -ia	egybe-, összeesés
Töölö, -n, -ä	Töölö (városrész Helsinkiben)
loppuun	végig, egészen, el-, ki-, fel-
mielet|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	esztelen, értelmetlen
kasvosaippu|a, -an, -aa, -oita	mosdószappan
purk|ki, -in, -kia, -keja	üveg, doboz, csomag, tégely
pippur|i, -in, -ia, -eita v. -eja	bors
samalla	ugyanakkor, egyben, egyúttal ; azonkívül
kanel|i, -in, -ia, -eja	fahéj
purkilli|nen, -sen, -sta, -sia	üveg(nyi), doboz(nyi)
paket|ti, -in, -tia, -eita v. -teja	csomag
kuus|i, -en, -ta, -ia	fenyő(fa), jegenye, lúcfenyő
joulukuusi	karácsonyfa
kynttil|ä, -än, -ää, -öitä v. -öjä	gyertya
ai	jaj ; ej ; óh
joulunaluspäivät (*tb.*)	karácsony előtti napok
kauhe|a, -an, -aa v. -ata, -ita	borzalmas, borzasztó
kan|taa, -nan, -toi, -tanut	hordani, hordozni, viselni
lempe|ä, -än, -ää v. -ätä, -itä	szelíd, gyöngéd

hymyil|lä, -en, -i, -lyt	mosolyogni
päät|tyä, -yn, -tyi, -tynyt	végződni, véget érni, befejeződni
hengästy|ä, -n, -i, -nyt	kifulladni, kifogyni a lélegzetből
maineik|as, -kaan, -asta, -kaita	dicső(séges), híres, nagyhírű, nevezetes
tapah|tua, -tui, -tunut	történni
muu|(d)an, -taman, -(d)atta, -tamia	egy bizonyos
haikar|a, -an, -aa, -oita v. **-oja**	gólya
sat|tua, -un, -tui, -tunut	találni; megesni, megtörténni
tuohduksissaan	felindulva, felizgulva, felgerjedve
nimismie|s, -hen, -stä, -hiä	rendőrbiztos
johtaj|a, -an, -aa, -ia	vezető, igazgató
tapau|s, -ksen, -sta, -ksia	eset, esemény
tasaval|ta, -lan, -taa, -toja	köztársaság
president|ti, -in, -tiä, -tejä	elnök
vastau|s, -ksen, -sta, -ksia	felelet, válasz
tuntemat|on, -toman, -onta, -tomia	ismeretlen
sotila|s, -an, -sta, -ita	katona
tuonne [-e']	oda, arra
taakse *(hsz; nu. gen.)*	hátra; mögé, túl(nan)
metsäma|a, -an, -ata, -ita	erdős vidék, erdőség
hala|ta, -an v. **-ajan, -si, -nnut** *(választékos)*	óhajtani, óhajtozni, vágyódni, vágyakozni
ainiaan	mindig, egyre, örökké
sal|a, -an, -aa	titok
salaa	titkon, titokban
kulta|nen, -sen, -sta, -sia	kedves, szerető
kai|ta, -dan, -taa, -toja	keskeny, szűk, szoros
kor|pi, -ven, -pea, -pia	vadon erdő, láperdő; vadon; puszta
kolk|ko, -on, -koa, -koja	sivár, kopár, kietlen
valot|on, -toman, -onta, -tomia	fénytelen, sötét
hait|ata, -taan, -tasi, -annut	zavarni; bajt, kárt okozni
muo|to, -don, -toa, -toja	alak, forma; arc; kép
muisto, -n, -a, -ja	emlékezet
pa|ta, -dan, -taa, -toja	fazék
eilen	tegnap

Beszédgyakorlat

1. **Missä?** *Hol? Miben? Mikben?*

Poika istuu **huoneessa.**	Pojat istuvat **huoneissa.**
Kaivossa on kylmää vettä.	**Kaivoissa** ei ole enää vettä.
Emäntä keittää puuroa **uudessa padassa.**	Emännät keittävät puuroa **uusissa padoissa.**
Eilen kävin **kaupungissa.**	**Kaupungeissa** on nyt vähän ihmisiä.
Linnun **pesässä** on munia.	Lintujen **pesissä** ei ole munia.
Lehmä makaa **navetassa.**	Lehmät makaavat **navetoissa.**
Isä on **työssä.**	Hän käy **metsätöissä.**
Tässä kirjassa on kuvia.	**Näissä kirjoissa** ei ole kuvia.

2. *Inessivus:*

Pojan on *nälkä.*	Poika on **nälissään.**
Minun oli *jano.*	Olin kovasti **janoissani.**
Heidän *ilonsa* oli suuri.	Olivatko he **iloissaan?**

Tyttö on kaunis kuin *marja.*
Oma maa *mansikka,*
muu maa *mustikka.*
Kala ui vedessä.
Hänen *päänsä* on pitkä.
Humala ottaa mielen.
Kevään tullessa *jää* sulaa.
Veri on punainen.
Seinä on valkoinen.
Nenässä on *tukko.*
Kenkä on liian pieni.
Pää paljaana hän seisoi siellä.
Jalkani väsyvät.
Sinun on hiukan *odotettava.*

Minun olisi *saatava* paketti.
Suomen kielen *tunti* on tänään.

Hän käy **marjassa.**
Olin **mansikassa.**
Eilen kävimme **mustikassa.**
Miehet ovat **kalassa.**
Hän on usein **päissään.**
Hän oli **humalassa** kuin sika.
Järvi on vielä **jäässä.**
Hänen päänsä oli **veressä.**
Taulu on **seinässä.**
Nenäni on **tukossa.**
Sinä olet **huonoissa kengissä.**
Hattu **päässä** hän astui sisään.
Kengät ovat **jalassa.**
Jos pääskyset lentävät matalalla, **niin** on **odotettavissa** sade.
Nyt on hyviä kirjoja **saatavissa.**
Kahdessa tunnissa saan työni valmiiksi.

3. *Múlt idő:*

Teen tänään työtä ahkerasti.
Teet tänään työtä ahkerasti.
Hän *tekee* työtä tänään ahkerasti.
Teemme työtä tänään ahkerasti.
Teette tänään työtä ahkerasti.
He *tekevät* tänään työtä ahkerasti.

Tein eilen työtä ahkerasti.
Teit eilen työtä ahkerasti.
Hän **teki** eilen työtä ahkerasti.
Teimme eilen työtä ahkerasti.
Teitte eilen työtä ahkerasti.
He **tekivät** eilen työtä ahkerasti.

Kello *on* jo paljon.
Tahdon lähteä kotiin.
Sinä *tulet* mukaan.
Kotona me *syömme* illallista.
Sitten me *panemme* maata.
Nukumme hyvin.

Oli jo kello paljon.
Tahdoin lähteä kotiin.
Sinä **tulit** mukaan.
Kotona me **söimme illallista.**
Sitten me **panimme** maata.
Nukuimme hyvin.

Ostin makkaraa.
Ostit kenkiä.
Hän *osti* kirjoja.
Ostimme saippuaa.
Ostitte tämän talon.
He *ostivat* uuden puvun.

En ostanut makkaraa.
Et ostanut kenkiä.
Hän **ei ostanut** kirjoja.
Emme ostaneet saippuaa.
Ette ostaneet tätä taloa.
He **eivät ostaneet** uutta pukua.

4. *A 2. infinitivus:*

Pidä silmät auki, *kun soutelet!*
Jos he leikkivät, niin aika kuluu.
Kun luin tätä kirjaa, kuulin koputusta.
Kun joimme teetä, alkoi hauska keskustelu.
Kun aurinko *laski,* tulimme kotiin.
Kun poika *kävi* kaupungissa, tuli hänen isänsä kotiin.

Pidä silmät auki **soudellessasi!**
Aika kuluu **leikkiessä.**
Tätä kirjaa **lukiessani** kuulin koputusta.
Teetä **juodessamme** alkoi hauska keskustelu.
Auringon **laskiessa** tulimme kotiin.
Pojan **käydessä** kaupungissa **tuli** hänen isänsä kotiin.

5. *A 3. infinitivus:*

Aurinko *laskee.*	Aurinko on **laskemassa.**
Ostin paperia paperikaupassa.	Olin paperikaupassa paperia **ostamassa.**
Äiti *kirjoitti* kirjettä.	Äiti oli kirjettä **kirjoittamassa.**
Poika *ui* uimahallissa.	Poika kävi **uimassa** uimahallissa.

6. *Finnes kifejezések:*

Tyttö miellyttää minua kovin.	*A leány nagyon tetszik nekem.*
Laulu miellytti kaikkia.	*A dal mindenkinek tetszett.*
Kaunis talo miellyttää silmää.	*A szép ház kellemes a szemnek.*
Sataa vettä.	*Esik az eső.*
Sataa lunta.	*Esik a hó.*
Järvi on jäässä.	*A tó be van fagyva.*
Meri on jäässä.	*A tenger be van fagyva.*
Nuoret polttavat juhannuskokkoa.	*A fiatalok Szent Iván-éji tüzet gyújtanak.*
Hän polttaa paljon.	*Ő sokat dohányzik (szív).*
Saako täällä polttaa?	*Szabad itt rágyújtani?*
Meitä oli joukko kansalaisia siellä suorittamassa päivän ostoksia.	*Egy csomó honpolgár voltunk ott a napi bevásárlást elintézni.*
Se on sitten merkillistä, miten . . .	*Hát mégis csak furcsa, hogyan . . .*
Rouva n:o 1. . . .	*Az első számú asszony . . .*
Minä vain kaikessa viattomuudessa ajattelin keittää riisipuuroa tänään.	*Én csak egész egyszerűen azt gondoltam, hogy ma rizskását főzök.*
Mutta kun ei niin ei.	*De ha nincs, hát akkor nincs.*
Saanko pyykkisaippuaa.	*Kérek mosószappant.*
Mitä?	*Mi? Hogyan?*
Sitten minä otan kolme tankoa saippuaa.	*Akkor veszek három rúd szappant.*
Töölössä on kaikki saippua hamstrattu loppuun.	*Töölö-ben minden szappant felvásárolták.*
Sehän on mieletöntä, vai mitä?	*Hisz ez esztelenség, nem?*
Pannaan samalla kanelia muutama purkillinen.	*Tessék még hozzátenni fahéjat néhány csomaggal.*
Kaikkea on saatavissa.	*Mindent lehet kapni.*
Ai niin.	*Ja igen.*
Olipa hyvä, että siitä tuli puhe.	*De jó, hogy ez szóba került.*
Sitten jää joulunaluspäiviksi niin kauhean paljon muistettavaa ja kannettavaa.	*Akkor a karácsony előtti napokra oly borzasztóan sok emlékezni- és összehordanivaló marad.*
Mutta ei se siihen päättynyt.	*De ezzel nem volt vége.*
Hän palasi hengästyneenä takaisin.	*Lélekszakadva tért vissza.*
Tytön vanhemmat olivat tuohduksissaan.	*A leány szülei nagy izgalomban égtek.*
He halusivat tietää, kuka oli tulevan lapsen isä.	*Tudni szerették volna, hogy ki a leendő gyermek apja.*
Tyttö vastasi, että isä oli koko Suomen tunnetuin mies.	*A leány azt felelte, hogy az apa egész Finnországnak legismertebb embere.*
Ei sinne päinkään.	*Még csak közel sem jár hozzá.*

Tasavallan presidentti...	*A köztársasági elnök...*
Niin hyvää ihmistä ei ole olemassakaan.	*Olyan jó ember nincs a világon.*
Ei se mitään haittaa.	*Nem tesz semmit.*
Kullan muoto muistossa on tiekin aivan hauska.	*A kedves képével a szívemben az út is egészen kellemes.*
Poika on nälissään.	*A fiú éhes.*
Olin kovasti janoissani.	*Nagyon szomjaztam.*
He olivat iloissaan.	*Örvendeztek.*
Käyn marjassa.	*Bogyót megyek szedni.*
Olin mansikassa.	*Eprészni voltam.*
Miehet ovat kalassa.	*Az emberek oda vannak halászni.*
Hän on usein päissään.	*Gyakran be van rúgva.*
Hänen päänsä oli veressä.	*A fejét elöntötte a vér.*
Taulu on seinässä.	*A kép a falon van.*
Nenäni on tukossa.	*Az orrom be van dugulva.*
Aurinko on laskemassa.	*A nap lemenőben van.*
Panen maata.	*Lefekszem.*

7. *Költői nyelv:*

taakse metsämaan	metsämaan taakse
tuonne sydämeni **halaa**	tuonne sydämeni haluaa
ei se mitään **haita**	ei se mitään haittaa
on tiekin **hauska aivan**	on tiekin aivan hauska

Nyelvtan

149. Az inessivus alakja. 1) Az inessivus — alapjelentése szerint — a „hol" kérdésre felelő belső helyhatározó esete. Magyar megfelelője a *-ban/-ben* ragos határozó.

2) Esetragja a kétalakú, illeszkedő

-ssa/-ssä

amely a teljes tőhöz, illetőleg többesben a többes tőhöz járul. Pl.

kirja : kirja-	**kirja**|ssa *könyvben*
	kirjoi|ssa *könyvekben*
huone : huonee-	**huonee**|ssa *szobában*
	huonei|ssa *szobákban*
vesi : vete-	**vede**|ssä *vízben*
	vesi|ssä *vizekben*

3) A se mutató névmás egyes inessivusa rendhagyó módon alakul:

sii|nä *abban; ott*

150. Az inessivus használata. Az inessivus a mondatban lehet:

1) belső helyhatározó „hol", „miben" kérdésre; pl.

Isä kävi **kaupungissa.**	*Apa a városban járt.*

2) külső helyhatározó „hol", „min" kérdésre, s ilyenkor szoros, közvetlen kapcsolatot jelöl — többek közt a testrészek és ruhadarabok viszonylatában; pl.

Oksassa on pesä.	*Az ágon van egy fészek.*
Hattu on **päässä.**	*Kalap van a fején.*

3) állapothatározó valamilyen állapotban létel jelölésére:

a) kifejezi azt, hogy valami tárgy valamivel fedve, borítva van; pl.

Järvi on **jäässä.**	*A tó be van fagyva* (tkp. *jégben van).*
Kasvoni ovat **hiessä.**	*Az arcom csupa izzadság.*
Talo on **tulessa.**	*A ház lángokban áll.*

b) a foglalkozás tárgyának megnevezésével jelöli a foglalatoskodásban lételt; pl.

Isäntä on **kalassa.**	*A gazda halászni van.*
Kävimme usein **mansikassa**	*Gyakran voltunk eprészni.*
Kävin **lääkärissä.**	*Az orvosnál jártam.*

c) gyakoriak a többes számú birtokos személyragos inessivusok, amelyek határozószó természetűek; pl.

Poika on **nälissään.**	*A fiú éhes.*
Mies on **päissään.**	*A férfi be van rúgva (van a fejében).*

d) a szenvedő 1. participium többes inessivusa az **olla** igével kapcsolatban lehetőséget fejez ki; pl.

Kaikkea on **saatavissa.**	*Minden kapható.*

4) időhatározó „mennyi időn belül" vagy „mikor" kérdésre; pl.

Kahdessa viikossa saan työni valmiiksi.	*Két hét alatt elkészülök a munkámmal.*
Lomani alkaa **heinäkuussa.**	*A szabadságom júliusban kezdődik.*

151. Imperfectum. 1) A cselekvő jelentő mód múlt ideje — latin nevén imperfectum — egyszerű igealak. Jele az

-i-

amely a teljes igetőhöz járul. Az **i** időjel előtt a tőhangzó gyakran megváltozik. Az **i** imperfectum-jel előtti tőhangzóváltozások a következők (vö. **64**: 1):

	Változás	Teljes tő	Imperf.-tő	A változás feltételei
1.	**a > ø**	osta- muista- kirjoitta-	**osti-** **muisti-** **kirjoitti-**	kéttagúak : az első mgh. **o, u** többtagúak : mindig
2.	**a > o**	anta-	**antoi-**	kéttagúak : az első mgh. nem **o, u**
3.	**ä > ø**	kiittä-	**kiitti-**	mindig
4.	**e > ø**	mene-	**meni-**	mindig
5.	**i > ø**	salli-	**salli-**	mindig
6.	hosszú > rövid	saa-	**sai-**	mindig
7.	**uo > o** **yö > ö** **ie > e**	juo- syö- vie-	**joi-** **söi-** **vei-**	mindig

2) Ha az **i** előtti tőhangzóváltozás következtében az **i** elé közvetlenül olyan **t** kerül, amelyet magánhangzó vagy **n, l, r** előz meg, akkor a **ti** legtöbbször **si**-re változik. Pl.

huuta- **huusi-**
rakenta- **rakensi-**
tunte- **tunsi-**

3) Azok a kéttövű igék, amelyeknek teljes töve **a/ä**-re végződik, az imperfectum-tövet úgy képezik, hogy a teljes tő **a/ä** véghangzója helyébe a

-si

végződés lép. Pl.

haluta	halua-	**halusi-**
vastata	vastaa-	**vastasi-**
herätä	herää-	**heräsi-**
maata	makaa-	**makasi-**
palata	palaa-	**palasi-**

4) Rendhagyó módon alakult az imperfectum-töve a következő igéknek:

käydä **kävi-**
lähteä **lähti-** vagy **läksi-**

5) A személyragok a múlt időben azonosak a jelen személyragjaival **(76)** — mindössze annyi a különbség, hogy a múltban az egyes 3. személy mindig ragtalan. Tehát:

-n	**sanoi|n**	*mondtam*
-t	**sanoi|t**	*mondtál*
-ø	**sanoi**	*mondott*

-mme	**sanoi|mme**	*mondtunk*
-tte	**sanoi|tte**	*mondtatok*
-vat/-vät	**sanoi|vat**	*mondtak*

152. Tagadó imperfectum. 1) A tagadó imperfectum összetett igealak. Áll a tagadó segédige ragozott jelenéből és a főige 2. participiumából **(114).** Ez utóbbi a többes személyalakokban maga is többesítődik. Pl.

en / **et** / **ei**	**kirjoittanut**	*nem*	*írtam* / *írtál* / *írt*
emme / **ette** / **eivät**	**kirjoittaneet**		*írtunk* / *írtatok* / *írtak*

2) Magázás esetén az összetett igealak igenévi része a tényleges helyzetnek megfelelően áll egyes vagy többes számban. Pl.

Te ette **kirjoittanut** mitään.	*Maga nem írt semmit.*
Te ette **kirjoittaneet** mitään.	*Maguk nem írtak semmit.*

153. Az imperfectum használata. 1) Az imperfectum elmúlt, illetőleg a múltban folyónak gondolt cselekvést jelez (elbeszélő múlt). Pl.

Tapahtui kerran, että ...	*Történt egyszer, hogy ...*

2) **Függő idézetben, illetőleg** idézetszerű mondatban az igei állítmány a főmondat igéje után igazodik. Ha a főmondat állítmánya imperfectum, akkor **egyidejűség** esetén a mellékmondat **állítmánya** is múlt időbe kerül. A magyar itt átképzeléssel jelen időt használ. Pl.

Tyttö vastasi, että isä **oli** koko Suomen tunnetuin mies.	*A leány azt felelte, hogy az apa egész Finnországnak legismertebb férfia.*

154. Az igék négy főalakja. Innen kezdve az igéknek négy főalakját fogjuk megtanulni. Ezek :

1. az 1. infinitivus rövidebb alakja
2. a praesens (jelen) egyes első személye
3. az imperfectum egyes 3. személye
4. a 2. participium (befejezett melléknévi igenév)

155. A 2. infinitivus alakja. 1) A 2. infinitivus tövét úgy képezzük, hogy az 1. infinitivus képzőjének **(48) a,** illetőleg ä elemét e-re változtatjuk :

	1. infinitivus		2. infinitivus	
1.	sano|a elä|ä	**a/ä**	**sano|e-** **elä|e-**	**e**
2.	saa|da syö|dä	**da/dä**	**saa|de-** **syö|de-**	**de**
3.	ol|la	**la/lä**	**ol|le-**	**le**
4.	pur|ra	**ra/rä**	**pur|re-**	**re**
5.	men|nä	**na/nä**	**men|ne-**	**ne**
6.	juos|ta vasta|ta	**ta/tä**	**juos|te-** **vasta|te**	**te**

2) Egytövű igék tővégi **e** magánhangzója a 2. infinitivus **e** képzője előtt **i**-re változik. Pl.

lähte- **lähti|e-**

3) A 2. infinitivus mindig ragos alak. Mindössze két esete van, az egyik ezek közül az inessivus, amely személyraggal is ellátható. Szenvedő igetőből is lehet alkotni 2. infinitivus inessivus alakot, ehhez azonban birtokos személyrag nem járulhat. Itt az infinitivus **e** képzője olykor **i** alakban jelenik meg. A 2. infinitivus inessivusának jelentéstani megfelelője a magyarban a *t*-végű igenév *-ban/-ben* ragos alakja vagy pedig az *-ás/-és* képzős főnév + *közben*. Pl.

laski|e|ssa	*lementében, leszállás közben*
saa|de|ssa|ni	*kaptomban, kapásom közben*
juos|te|ssa|an	*futtában, futása közben*
vasta|te|ssa|mme	*feleltsünk közben*
sano|tta|e|ssa	*mondás közben*
(ritkán: **sano|tta|i|ssa**)	

156. A 2. infinitivus inessivusának használata. A 2. infinitivus olyan időhatározói mellékmondattal ér fel, amelynek igei cselekvése egyidejű a főige (főmondati ige) cselekvésével. A mellékmondat alanya genitivusba kerül vagy pedig birtokos személyragként járul az igenévhez. A finn szerkezetet a magyarban vagy megfelelő igeneves, illetőleg névszós szerkezettel, vagy pedig *miközben, mialatt, amíg* kötőszós időhatározói mellékmondattal adjuk vissza. Ez utóbbi esetben a szerkezet genitivusát, illetőleg birtokos személyragját alanynak, az igenevet magát pedig igei állítmánynak fordítjuk. A szenvedő igenév megfelelője a magyarban általános alanyú igei állítmány. Pl.

Pojan **käydessä** kaupungissa tuli hänen isänsä kotiin.	*Miközben a fiú a városban járt, az apja hazajött.*
Poistuessaan he hymyilivät ystävällisesti.	*Távoztukban (= távozásuk közben = miközben távoztak) barátságosan mosolyogtak.*
Haluttaessa tulemme heti.	*Ha kívánják, azonnal jövünk.*

157. A 3. infinitivus alakja. 1) A 3. infinitivus az ige teljes tövéből képződik

-ma/-mä

képzővel. Pl.

puhu-	**puhu|ma-**
ole-	**ole|ma-**
vastaa-	**vastaa|ma-**

2) A 3. infinitivus tőalakjához mindig valamilyen határozói esetvégződés járul, többek közt az inessivus végzete. A finn 3. infinitivus magyarul legtömörebben az *-ás/-és* képzős főnévvel adható vissza, gyakran azonban *-ni* végű főnévi igenévvel. Pl.

puhu|ma|ssa	*beszélésben*
vastaa|ma|ssa	*felelésben*

158. A 3. infinitivus inessivusának használata. A 3. infinitivus inessivusa „éppen most", illetőleg „éppen akkor" folyó cselekvést jelez. Gyakran használják kivált az **olla** és a **käydä** igékkel kapcsolatban. Magyarra *-ás/-és* végű igéből képzett főnév vagy *-ó/-ő* végű

igenév *-ban/-ben* ragos alakjával, vagy *-ni* végű főnévi igenévvel, vagy kapcsolt **mon**dattal fordítjuk. Pl.

Aurinko oli **laskemassa.**	*Lemenőben volt a nap.*
Hän käy sairasta **katsomassa.**	*Elmegy megnézni (= meglátogatja) a beteget.*
Miehet istuivat siellä **syömässä** ja **juomassa.**	*Ott ültek a férfiak, ettek, ittak.*

159. Szóösszetétel. A szóösszetétel főbb típusai:

1) Az előtag nominativus alakú névszó; pl.

purje|vene *vitorlás csónak*

2) A névszó csonka tőalakja szolgál előtagként; pl.

talonpoikais|talo *parasztház*

3) Az előtag genitivusban álló névszó; pl.

taivaan|ranta *látóhatár*

4) Az előtag valamely más esetben álló névszó; pl.

pahoin|vointi *rosszullét*

Gyakorlatok

1. *Egészítsük ki a következő mondatokat a zárójelbe foglalt kifejezés inessivusával:* (Kaukainen metsämökki) asui vanha mies. Hänen poikansa oli vielä (elo) ja asui (kaupunki). Kerran oli pojan (kirje) kuvakin. Ukko katseli sitä (ilo). Poika kirjoitti (kirjeensä), että hän käy (ensi kuu) isäänsä (katsoma-).
2. *Ragozzuk el* a) *állító és* b) *tagadó formában a következő mondatokat:* Minä kiitin isääni. Lähdin klo 1 kotiin. Sain uuden puvun. Olin koko kesän kotona. Halusin matkustaa pois.
3. *Tegyük át a 8. lecke* Akka ja lääkäri *című olvasmányát, illetőleg annak elbeszélő részeit jelenből múltba.*
4. *Tegyük át a 15. lecke* Maineikas isä *című olvasmányát múltból jelenbe.*
5. *Alakítsuk át igeneves szerkezetekké a következő összetett mondatok időhatározói mellékmondatait:* Kun pesee silmiä, tarvitsee saippuaa. Tulin kotiin, kun ilta pimeni. Syökää, kun saatte. Kun hän oli sairaana, hänen täytyi maata. Kun aurinko laski, ilma alkoi käydä kylmäksi. Kun syksy tulee, niin muuttolinnut lähtevät pois. Oiva oli iloinen, kun sai matkarahan. Kun kevät tulee, niin muuttolinnut palaavat. Sanoin hyvää yötä, kun lähdin. Pelkäätkö, kun jäät yksin? Kun vieraat tulivat sisään, he tervehtivät läsnäolijoita.
6. *Keressük ki s rendezzük típusok szerint a 15. lecke* Pyykki *című olvasmányból az összetett szavakat.*
7. *Kérdések:* Mikä päivä on tänään? Mikä oli eilen? Mikä päivä oli toissapäivänä? Mikä päivä on huomenna? Entäs ylihuomenna? Kuinka mones päivä on tänään? Monesko oli eilen? Kuinka mones on huomenna? Mikä vuodenaika on nyt? Onko talvi Suomessa yhtä pitkä ja kova kuin meillä Unkarissa? Missä kuussa alkaa Suomessa kevät? Mikä vuodenaika on Suomessa kaunein? Milloin on joulu? Milloin on (oli) tänä vuonna pääsiäinen? Milloin on juhannus? Milloin on Kalevalan päivä? Milloin on teidän nimipäivänne? Entä syntymäpäivänne?
8. *Fordítás:* Finnországban a tavasz és a nyár a legkellemesebb évszakok. A tavasz sokkal később kezdődik ebben a távoli országban, mint nálunk Magyarországon (-ban). A finn nyár szépsége abban van, hogy a nappalok igen hosszúak, s az éjszakák világosak. Az ősz és a tél hosszú, a tél rendesen februárban a legkeményebb *(kovimmillaan).* A tavasz legfontosabb ünnepei a húsvét és a május elseje. Húsvétkor (húsvét idején) a finnek „mämmi"-t esznek tejszínnel. A finnek Vappu napját, azaz *(siis)* május elsejét, a tavasz ünnepeként ünneplik. Ekkor különleges italt isznak: méhsört. A nyár legnagyobb ünnepe Szent Iván napja június 24-én. Szent Iván előestéjén a finnek az éjszakát kint töltik a szabad ég alatt, s nagy tüzeket gyújtanak. A tél ünnepei a karácsony és az újév napja.

16. lecke

Elativus — Perfectum

Olen tul|lut postitoimisto|sta.
Megjöttem a postahivatalból.

Kirje Suomesta

Paras Ystävä!

Oikein paljon kiitoksia kirjeestäsi sekä lähettämistäsi Petőfin runoteoksista, jotka olen saanut ilokseni vastaanottaa. Olet arvannut: minä pidän suuresti kauneista runoista. Ja kaikkialla maailmassa tiedetään Petőfin olleen runoilijoista suurin. Olen jo lukenut monta kertaa hänen Otto Mannisen kääntämät runonsa suomeksi, mutta alkuperäiset runot näyttävät nyt herättävän minussa elävän ja syvän kiinnostuksen Unkaria, sen kansaa ja sen kieltä kohtaan.

Iloitsimme koko perhe suunnattomasti, kun kuulimme perheesi voivan hyvin. Toivon sitten vain, että sinäkin toivut sairaudestasi ja vahvistut hyvin. Me olemme kaikki voineet erinomaisen hyvin.

Tänne on tullut jo talvi. Lunta on maassa ja on pientä pakkastakin ollut. Joulu on lähellä ja hilpeä joulun tunnelma valtaa mielen.

Kuinka siellä kaukana Unkarissa on tapana viettää joulua? Täällä Suomessa se on suuri juhla, on tapana sanoa, että „joulu on juhlista suurin". Yritän kuvailla sitä vähän. Kuusipuu tuodaan metsästä ja siihen kiinnitetään kynttilöitä ja muita koristeita. Kaupunkilaiset ovat jo paljon unohtaneet perinteellisistä joulunaikaisista koristeista. Talonpojat kuitenkin pitävät vanhoista perinteistä sitkeästi kiinni. Talonpoikaisväestö tuntee esimerkiksi

nykyäänkin niin sanotun himmelin. Se on oljista valmistettu joulukoriste, joka riippuu katosta. Himmelistä et liene kuullutkaan. Jouluaattona tulee lasten ikioma joulupukki karvalakki päässä. Hän astuu ovesta sisään ja tuo lahjoja. Pukki kertoo tulleensa Lapista saakka. Jouluaamuna kirkko on juhlavalaistuksessa ja tavallisesti viimeistä sijaa myöten yleisöä täynnä. Jumalanpalveluksen jälkeen menee jokainen kirkosta välittömästi kotiin. Tavanomaisia jouluruokia ovat: kuivatusta turskasta valmistettu lipeäkala, kinkku ja herne soseen kera ja riisipuuro. Mutta lakkaan jo kertomasta näistä asioista.

Olin viikon verran poissa Helsingistä. Olen käynyt Kuopiossa ja viettänyt muutaman päivän lomaa Hämeenlinnassa. Hämeenlinnan läheisyydestä olen löytänyt sopivan kesähuvilan. Huvilasta olen maksanut 600 000 markkaa. Se on melko uusi, puusta tehty rakennus, jossa on neljä huonetta ja keittiö. Ensi kesästä asti aiomme viettää koko loma-aikamme siellä. Toivomme, ettei mikään estä meitä toteuttamasta suunnitelmaamme.

Perheen piirissä on ollut puhetta siitä, että kutsuttaisiin Sinut ensi kesäksi luoksemme. Olisin hyvin iloinen, jos kävisit kerran Suomessa ja asuisit meillä Helsingissä, vaikka täällä nyt yksin ollessani en voisi pitää mukavuudestasi niin hyvää huolta kuin tahtoisin.

Joka tapauksessa toivomme tapaavamme Sinut täällä ensi kesänä. Kirjoita sitten tulostasi!

Paljon terveisiä ja tervetuloa!

Helsingissä, 25. p:nä marraskuuta 1956.

Juhani Mäkinen

Hiiri räätälinä

Rupesi hiiri kerran räätäliksi. Kissa toi kankaan. Hiiri lupasi tekevänsä kankaasta takin.

Kävi sitten kissa takkiaan hakemassa. Mutta hiiripä sanoi:

— Ei siitä takkia tulekaan.

— Mikäs siitä tulee? — kysyi kissa.

— Housut — sanoi hiiri.

— Teepä sitten housut — sanoi kissa.

No, kävi kissa kohta housujaan hakemassa.

— Ei siitä housuja tulekaan — sanoi hiiri.

— Mikäs siitä tulee?

— Tulisiko liivit.

— No, teepä ne.

Kävi kissa kohta liivejään hakemassa.

— Ei siitä liivejä tulekaan.

— Mitäs sitten?

— Tulleeko lakki.

— Teepä se.

Kävi sitten kissa lakkiaan hakemassa.

— Ei siitä lakkia tule — sanoi hiiri.

— Mikäs siitä sitten tulee?

— Tulisiko tupakkakukkaro.

— No, teepäs se.

Kävi kissa kohta tupakkakukkaroaan hakemassa. Mutta kun ei hiir sitäkään tehnyt, suuttui kissa. Hiiri pakeni. Mutta siitä päivästä kissa vahti hiirtä. Senkin räätäli, kun kissan kankaan vei!

Vihainen

— Minun ei pitäisi milloinkaan vihastua — sanoi Kehkonen. — Katsohan, en ole silloin oman itseni herra, puhun kerrassaan järjettömiä.

— Niinkö? — ihmetteli herra Mahkonen. — Minusta tuntuu, että sinä olet aina vihainen...

Sananlaskuja

1. Antaa hyvä vähästänsä,
   paha ei anna paljostakaan.
2. Vahingosta viisaaksi tullaan, ei rikkaaksi.
3. Minä herra, sinä herra,
   kumpi meistä kontin kantaa.
4. Pakkanen pyryn perästä,
   suvi suuresta lumesta.
5. Kolmen markan räätäli
   tekee kuuden markan vahingon.
6. Joulu juhlista jaloin.

Szavak

lähet|tää, -än, -ti, -tänyt	küldeni
runo, -n, -a, -ja	ének, dal, költemény, vers
maailm|a, -an, -aa, -oja	világ
runoilij|a, -an, -aa, -oita	költő
kään|tää, -nän, -si, -tänyt	fordítani
alkuperäi|nen, -sen, -stä, -siä	eredeti, ősi
herät|tää, -än, -ti, -tänyt	ébreszteni, kelteni
kiinnostu|s, -ksen, -sta, -ksia	érdeklődés, buzgólkodás, lelkesedés
kohtaan *(nu. partit.)*	iránt
suunnat|on, -toman, -onta, -tomia	mérhetetlen, nagy, végtelen
toi|pua, -vun, -pui, -punut	felépülni, magához jönni
sairau|s, -den, -tta, -ksia	betegség
vahvistu|a, -n, -i, -nut	megerősödni
pakka|nen, -sen, -sta, -sia	fagy, hideg
valla|ta, -taan, -tasi, -lannut	hatalmába keríteni, meghódítani; megragadni, eltölteni
kaukana	távol, messze
kuvail|la, -en, -i, -lut	leírni
kiinnit|tää, -än, -ti, -tänyt	odaerősíteni, rárakni, ráakasztani, (oda)-szegezni
koriste [-e'], -en, -tta, -ita	dísz, ék(esség)
kaupunkilai|nen, -sen, -sta, -sia *(mn.; fn.)*	városi (ember)
perinteelli|nen, -sen, -stä, -siä	hagyományos

joulunaikai|nen, -sen, -sta, -sia	karácsonyi
perin|ne [-e'], **-teen, -nettä, -teitä**	hagyomány
talonpoikaisväestö, -n, -ä, -jä	parasztság, falusi lakosság
nykyään	manapság, napjainkban
himmel|i, -in, -iä, -eitä v. **-ejä**	karácsonyi mennyezetdísz
ol|ki, -jen, -kea, -kia	szalma(szál)
riip|pua, -un, -pui, -punut	függeni, lógni
kat|to, -on, -toa, -toja	(ház)tető, mennyezet
ikiom|a, -an, -aa, -ia	örök(re valakié)
puk|ki, -in, -kia, -keja	bak, kecskebak; (karácsonyi) öreg
joulupukki	(ajándékot osztogató) karácsonyi öreg
karv|a, -an, -aa, -oja	szőr; szőrzet, szőrme, bunda
lak|ki, -in, -kia, -keja	sapka
saakka *(hsz.)*	egészen (valahonnan, valahova)
kirk|ko, -on, -koa, -koja	templom; egyház
valaistu|s, -ksen, -sta, -ksia	világítás
viimei|nen, -sen, -stä, -siä	(leg)utolsó
sij|a, -an, -aa, -oja	hely; (nyelvtani) eset
myöten *(nu. partit.)*	hosszában, mentén, egészen (vmeddig)
yleisö, -n, -ä, -jä	közönség
palvelu|s, -ksen, -sta, -ksia	szolgálat
jumalanpalvelus	istentisztelet
jokai|nen, -sen, -sta, -sia	mindenki, minden egyes (ember)
välit|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	közvetlen
tavanomai|nen, -sen, -sta, -sia	rendes, szokásos, hagyományos
tursk|a, -an, -aa, -ia	tőkehal
lipe|ä, -än, -ää v. **-ätä, -itä**	lúg
lipeäkala	lúgban áztatott hal; ebből főzött étel
kink|ku, -un, -kua, -kuja	sonka
lant|tu, -un, -tua, -tuja	karó- vagy tövesrépa
herne [-e'], **-en, -ttä, -itä**	borsó
sose [-e'], **-en, -tta, -ita**	lekvár, dzsem; pép
kera *(nu. gen.)*	-val/-vel (együtt)
lak|ata, -kaan, -kasi, -annut	megszűnni; abbahagyni
ver|ta, -ran, -taa, -toja	mérték, nagyság, mennyiség; valamihez fogható; -nyi
Kuopio, -n, -ta	Kuopio (város)
Hämeenlinna, -n, -a	Hämeenlinna (város)
läheisyy|s, -den, -ttä, -ksiä	közelség, szomszédság, közel(e valaminek)
löy|tää, -dän, -si, -tänyt	találni, lelni
mark|ka, -an, -kaa, -koja	márka (finn pénzegység)
asti *(hsz.)*	egészen (valamitől, valameddig)
est|ää, -än, -i, -änyt	akadályozni, elhárítani, elejét venni
toteut|taa, -an, -ti, -tanut	megvalósítani
suunnitelm|a, -an, -aa, -ia	terv
piir|i, -in, -iä, -ejä	kör
mukavuu|s, -den, -tta, -ksia	kényelem
huol|i, -en, -ta, -ia	gond
terveiset *(tb.)*	üdvözlet
hiir|i, -en, -tä, -iä	egér
räätäl|i, -in, -iä, -eitä v. **-ejä**	szabó
ru|veta, -pean, -pesi, -vennut	kezdeni, hozzáfogni; felcsapni (valaminek)
kan|gas, -kaan, -gasta, -kaita	szövet; ruhaanyag
lu|vata, -paan, -pasi, -vannut	(meg)ígérni
ha|kea, -en, -ki, -kenut	keresni; érte menni; elvinni

housut *(tb.)*	nadrág
liiv|i, -in, -iä, -ejä *(rendesen tb.)*	mellény; mellényke, fűző
tupak|ka, -an, -kaa, -oita v. **-koja**	dohány
kukkaro, -n, -a, -ja v. **-ita**	zacskó, erszény
suut|tua, -un, -tui, -tunut	megharagudni
pa|eta, -kenen, -keni, -ennut	elmenekülni
vah|tia, -din, -ti, -tinut	őrizni, vigyázni; les(elked)ni
vihastu|a, -n, -i, -nut	feldühösődni, megharagudni
kerrassa(an)	egész(en), egyenesen
järjet|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	esztelen, értelmetlen, balga
rik|as, -kaan, -asta, -kaita	gazdag
kont|ti, -in, -tia, -teja	nyírhéjtarisznya
pyry, -n, -ä, -jä	hózivatar, hóvihar
perästä *(hsz.; nu. gen.)*	után
suv|i, -en, -ea, -ia *(költői és népi)*	nyár
jalo, -n, -a, -ja	nemes
post|i, -in, -ia, -eja	posta
toimisto, -n, -a, -ja v. **-ita**	hivatal, iroda
laatik|ko, -on, -koa, -koja v. **-oita**	fiók, láda; doboz; sütőedény, sütőforma
kort|ti, -in, -tia, -teja	kártya; (levező)lap
kuor|i, -en, -ta, -ia	héj, kéreg; boríték
täyt|e [-e'], -teen, -että, -teitä	töltés; töltelék; töltő-
kyn|ä, -än, -ää, -iä	toll
pullo, -n, -a, -ja	üveg, palack
lähettäj|ä, -än, -ää, -iä	küldő, feladó
osoit|e [-e'], -teen, -etta, -teita	címzés, cím
maksu, -n, -a, -ja	fizetés, díj
lähety|s, -ksen, -stä, -ksiä	küldés; küldemény; (rádió)adás; misszió
saa|pua, -vun, -pui, -punut	megérkezni
Frans	Ferenc
yliopisto, -n, -a, -ja	egyetem
lempi|poika, -pojan, -poikaa, -poikia	kedvenc fiú(cska), kedvenc
postimerk|ki, -in, -kiä, -keijä	(posta)bélyeg
sanom|a, -an, -aa, -ia	hír
pass|i, -in, -ia, -eja	útlevél

Beszédgyakorlat

1. **Mistä?** *Honnan? Miből? Mikből?*

Kävin *postitoimistossa.*	Tulen **postitoimistosta.**
Postilaatikossa oli paljon kirjeitä ja postikortteja.	Kirjeenkantaja ottaa kirjeet ja kortit **postilaatikosta.**
Kävin *paperikaupassa* ostamassa kirjekuoria.	Ostin **paperikaupasta** kirjekuoria.
Täytekynässäni on punaista mustetta.	**Täytekynästäni** on muste loppunut.
Onko *tässä mustepullossa* mustetta?	**Tästä mustepullosta** on muste loppunut.
Tässä on lähettäjän nimi ja osoite.	**Tästä** puuttuu vielä lähettäjän nimi ja osoite.
Tavallisessa kirjeessä ei saa lähettää rahaa.	Postimaksu on **tavallisesta kirjeestä** kolmekymmentä markkaa.
Haluaisin lähettää nämä kirjeet *lentopostissa.*	**Lentopostista** maksetaan vain kolme markkaa lisää.

2. *Perfectum:*

Kävin kaupungissa.	**Olen käynyt** kaupungissa.
Tapasin paperikaupassa vanhan ystäväni.	**Olen tavannut** paperikaupassa vanhan ystäväni.
Me *tervehdimme* toisiamme iloisesti.	Me **olemme tervehtineet** toisiamme iloisesti.
„Sinä *et muuttunut* ollenkaan" — hän *sanoi.*	„Sinä **et ole muuttunut** ollenkaan" — **on** hän **sanonut.**
Hän *osti* vanhemman tyttärensä nimipäiväksi kauniin täytekynän.	Hän **on ostanut** tyttärensä nimipäiväksi kauniin täytekynän.
Hän *maksoi* siitä 3000 markkaa.	Hän **on maksanut** siitä 3000 markkaa.
Minä puolestani *ostin* vain kirjepapereita.	Minä puolestani **olen** vain **ostanut** kirjepapereita.
Sitten *menimme* yhdessä hänen kotiinsa.	Sitten **olemme** yhdessä **menneet** hänen kotiinsa.
Hänen tyttärensä *iloitsi* suuresti kauniista lahjasta.	Hänen tyttärensä **on** suuresti **iloinnut** kauniista lahjasta.
Keskustelimme yliopistoajastamme.	**Olemme keskustelleet** yliopistoajastamme.
Joimme kahvia.	**Olemme juoneet** kahvin.
Klo 4 minun *täytyi* sanoa hyvästi.	Klo 4 minun **on täytynyt** sanoa hyvästi.
Ystäväni *saattoi* minut.	Ystäväni **on saattanut** minut.
Junani *lähti* klo ½ 4.	Junani **on** klo ½ 4 **lähtenyt.**

3. *Agens participium:*

Kirja, jonka *olen lukenut,* oli hauska.	**Lukemani** kirja oli hauska.
Hän ei saanut enää nähdä maata, jota hän *on rakastanut.*	Hän ei saanut enää nähdä **rakastamaansa** maata.
Hän *on lähettänyt* kirjat.	Kirjat ovat hänen **lähettämänsä.**
Tämän puvun *on* uusi räätälini *tehnyt.*	Tämä puku on uuden räätälini **tekemä.**
Puku, jonka hän *on tehnyt,* on hyvin tehty.	Hänen **tekemänsä** puku on hyvin tehty.
Kuka *on kirjoittanut* tämän kirjeen?	Kenen **kirjoittama** on tämä kirje?
Sen *olen* minä *kirjoittanut.*	Se on minun **kirjoittamani.**

4. *Participiumos szerkezetek:*

Toivon, *että hän saapuu* ajoissa.	Toivon **hänen saapuvan** ajoissa.
Näen, *että* taloa *maalataan.*	Näen taloa **maalattavan.**
Liian myöhään huomaamme, *että olemme tulleet* vanhoiksi.	Liian myöhään huomaamme **tulleemme** vanhoiksi.
Kerrotaan, *että* vieraita *on* jo *saapunut.*	Vieraita kerrotaan jo **saapuneen.**
Sanotaan, *että* kirkkoa jo rakennetaan.	Kirkkoa sanotaan jo **rakennettavan.**
Kuulen, *että* hän *on tullut* sairaaksi.	Kuulen **hänen tulleen** sairaaksi.
Kerrotaan, *että* asia *on* niin.	Asia kuuluu **olevan** niin.

Näen, *että* pojat jo *palaavat.*	Pojat näkyvät jo **palaavan.**
Näen, *että* naapurissa vielä *nukutaan.*	Naapurissa näkyy vielä **nukuttavan.**
Näen, *että* juna *on* jo *tullut.*	Juna näkyy jo **tulleen.**

5. *Finnes kifejezések:*

Paljon kiitoksia kirjeestäsi.	*Nagyon köszönöm leveledet.*
Kiitän Teitä ystävällisistä sanoistanne.	*Köszönöm kedves szavait.*
Olen saanut ilokseni vastaanottaa kirjeesi.	*Örömmel vettem leveledet.*
Pidätkö riisipuurosta?	*Szereted-e a rizskását?*
Maija ja Eetu pitivät toisistaan.	*M. és E. kedvelték (szerették) egymást.*
En pidä paljonkaan runoista.	*Nem igen szeretem a verseket.*
Me olemme kaikki voineet hyvin.	*Mi mindnyájan jól vagyunk.*
Lunta on maassa.	*Hó borítja a földet.*
Hilpeä joulutunnelma valtaa mielen.	*Vidám karácsonyi hangulat szállja meg az ember lelkét.*
Se riippuu katosta.	*A mennyezeten függ.*
Silloin tulee lasten ikioma joulupukki karvalakki päässä.	*Akkor jön — bundasapkával a fején — a gyermekek kedves öregje.*
He pitävät kiinni perinteistä.	*Ragaszkodnak a hagyományokhoz.*
Kirkko on juhlavalaistuksessa.	*A templom fényárban úszik.*
Olin viikon verran Kuopiossa.	*Mintegy hét napig voltam Kuopioban.*
Mukavuudestasi en voi pitää huolta.	*Nem tudok kényelmedről gondoskodni (gondot viselni).*
Joka tapauksessa...	*Mindenesetre...*
Kissa vahtii hiirtä.	*A macska les (vigyáz) az egérre.*
Senkin räätäli!	*A gazember szabója! Hogy az ördög vigye el a szabóját!*
Puhun kerrassaan järjettömiä.	*Egészen bolondokat beszélek.*
Minusta tuntuu, että...	*Nekem úgy tetszik (tűnik), hogy...*
Oletko vihainen?	*Haragszol?*
Saanko kolmenkymmenen kolmen markan postimerkin?	*Kérek egy 33 márkás bélyeget.*
Saanko pakettikortin?	*Kérek egy csomagszállító levelet.*

Nyelvtan

160. Az elativus alakja. 1) Az elativus — alapjelentése szerint — a honnan kérdésre felelő belső helyhatározó esete. Magyar megfelelője a *-ból/-ből* ragos harározó.

2) Esetragja a kétalakú, illeszkedő

-sta/-stä

amely a teljes tőhöz, illetőleg a többes tőhöz járul. Pl.

kauppa : kauppa-	**kaupa|sta**	*üzletből*
	kaupoi|sta	*üzletekből*

käsi : käte-		**käde|stä**	*kézből*
		käsi|stä	*kezekből*
kangas : kankaa-		**kankaa|sta**	*szövetből*
		kankai|sta	*szövetekből*

3) A se mutató névmás egyes elativusa rendhagyó módon alakul:

sii|tä *abból*

161. Az elativus használata. Az elativus a mondatban lehet:

1) belső helyhatározó „honnan", „miből" kérdésre; pl.

Kirkosta mennään kotiin. — *A templomból hazamennek*

2) külső helyhatározó „honnan", „miről" kérdésre; ilyenkor szoros, közvetlen kapcsolatot, illetőleg annak megszűnését jelzi; pl.

Himmeli riippuu **katosta.** — *A „himmeli" (nevű dísz) a mennyezeten* (tkp. *a mennyezetről) függ.*

Hän riisui kengät **jalastaan.** — *Lehúzta lábáról a cipőt (= lehuzakodott).*

3) helyhatározó annak jelölésére, hogy valami úton, nyíláson keresztül történik a mozgás; pl.

Hän menee **ovesta** ulos ja tulee **ikkunasta** sisään. — *Kimegy az ajtón és bejön az ablakon.*

4) képes helyhatározó mint vonzat

a) amiről gondolkozik, beszél, ír, hall stb. valaki; pl.

Kirjoita sitten **tulostasi**! — *Aztán írjál a jöveteledről!*

b) a **pitää** igével kapcsolatban amit kedvel, szeret valaki; pl.

Minä olen vain pitänyt **Kirstistä,** vaan en rakastanut. — *Én csak kedveltem Kirstit, de nem szerettem.*

Pidätkö **kaljasta?** — *Szereted-e a gyenge sört?*

5) állapothatározó valamilyen állapotból kikerülés kifejezésére: így többek közt azt a foglalatoskodást jelzi, amelyből kikerül valaki; pl.

Olemme tulleet **marjasta.** — *Megjöttünk a bogyószedésből.*

Tulen **lääkäristä.** — *Az orvostól (orvosi vizsgálatról) jövök.*

6) időhatározó „mettől", „mikortól" kérdésre; pl.

Olen tehnyt työtä klo **kuudesta.** — *Hat órától dolgozom.*

7) eredethatározó: amiből (anyagból) kikerül vagy lesz valami; pl.

Toivon sinun toipuvan **sairaudesta.** — *Remélem, felepülsz a betegségből.*

Hänestä tulee hyvä sotilas. — *Jó katona lesz belőle.*

Tämä talo on **kivestä** rakennettu. — *Ez a ház kőből van építve (kőből épült).*

8) okhatározó:

a) ami miatt történik valami; pl.

Kiitän sinua **kutsusta.** — *Köszönöm a meghívást* (tkp. *dicsérlek téged a meghívásért).*

b) a tárgy, amiért fizetnek vagy kapnak valamit, továbbá az eladási ár; pl.

Kengistä olen maksanut kolme tuhatta, **puvusta** 12 000 tuhatta markkaa.	*A cipőért 3000, a ruháért 12 000 márkát fizettem.*

9) tekintethatározó:

a) az a tárgy, amelyre nézve történik valami; pl.

Pitäkää **kansallisista perinteistänne** kiinni!	*Ragaszkodjatok nemzeti hagyományaitokhoz*

b) az a személy, akinek véleménye szerint valami így vagy úgy van; pl.

Minusta tuntuu, että sinä olet aina vihainen.	*Nekem úgy tetszik, hogy te mindig haragszol.*

10) részelő jelentésű bővítmény: jelzi azt az egészet, amelynek egy meghatározott részéről van szó; pl.

Joulu **juhlista** jaloin.	*A karácsony az ünnepek közt (közül) a legnemesebb.*
Kumpi **meistä** kontin kantaa?	*Melyikünk (kettőnk közül ki) viszi a nyírhéjtarisznyát?*

162. A 3. infinitivus elativusa. A 3. infinitivus elativusa valamit abbahagy, valamiben megakadályoz, valamitől eltilt, valamit megtagad és hasonló jelentésű igék vonzataként szokott szerepelni. Pl.

Hän lakkasi **kirjoittamasta.**	*Abbahagyta az írást (megszűnt írni).*
Sairaus esti presidenttiä **saapumasta.**	*A betegség akadályozta az elnököt abban hogy megérkezzék.*

163. Perfectum. 1) A perfectum összetett múlt idő. Az **olla** segédigét ragozzuk a jelenben, s mellé kitesszük a főigét 2. participium alakban **(114).** Az igenév a többes személyekben maga is többesre változik. Pl.

olen	**antanut ; vastannut**	*adtam ; feleltem*
olet		*adtál ; feleltél*
on		*adott ; felelt*
olemme	**antaneet ; vastanneet**	*adtunk ; feleltünk*
olette		*adtatok ; feleltetek*
ovat		*adtak ; feleltek*

2) Magázás esetén az összetett igealak igeneve a tényleges helyzetnek megfelelően áll egyes vagy többes számban (vö. **152**: 2) Pl.

Te olette **tullut.**	*Maga megjött.*
Te olette **tulleet.**	*Maguk megjöttek.*

164. Tagadó perfectum. A perfectum tagadó alakja három tagból áll: a tagadó segédige személyragozva + az **ole** igető véghehezettel + a főige 2. participiuma. Ügyelni kell a véghehezet mássalhangzót kettőző szerepére **(16).** Pl.

en	**ole vastannut** [olevvaş-]	*nem*	*feleltem*
et			*feleltél*
ei			*felelt*
emme	**ole vastanneet** [-vv-]	*nem*	*feleltünk*
ette			*feleltetek*
eivät			*feleltek*

165. A perfectum használata. 1) A perfectum a jelenhez — vagy esetleg a jövőhöz — képest befejezett cselekvést jelez. A magyarban ilyenkor múlt idejű igealakkal adjuk vissza. Pl.

Tänne **on tullut** jo talvi.	*Ide már megérkezett a tél.*
Lähden heti, kun **olen kirjoittanut** kirjeen.	*Rögtön indulok, ha majd megírtam a levelet.*

2) Jelölhet olyan cselekvést, amely a múltban kezdődött, de még a jelenben is tart. Az ilyen perfectumot jelen idővel fordítjuk magyarra. Pl.

Me **olemme** kaikki **voineet** hyvin.	*Mi mindnyájan jól vagyunk.*
Olen ollut kolme vuotta Suomessa.	*Három év óta vagyok Finnországban.*

166. Agens participium. Az agens participium (= a cselekvőt jelölő melléknévi igenév) alakja szerint azonos a 3. infinitivusszal **(157**: 1) — csak annyi a különbség, hogy a **-ma/-mä** végű igenév mint infinitivus hiányos ragozású **(157**: 2), mint participium pedig teljes névszói ragozással bír. Ez utóbbit csak akkor használják, ha a cselekvő személy ki van téve mellette — mégpedig vagy genitivus-alakban, vagy pedig birtokos személyrag formájában. A magyarban *-t/-tt* végű igenévvel vagy igéből képzett főnévvel adjuk vissza. Pl.

Pukuni on uuden räätälini **tekemä.**	*Ruhám az új szabóm készítménye.*
Kiitän **lähettämistäsi** kirjoista.	*Köszönöm a(z általad) küldött könyveket.*
Se on minun **kirjoittamani** kirje.	*Az az én írtam levél (az én írásom).*

167. Tárgyi participiumos szerkezet. 1) A mondást és érzékelést jelentő igék után következő kijelentő tárgyi mellékmondatot a finn igeneves szerkezetté is sűrítheti. Az átformálás úgy történik, hogy a mellékmondat igei állítmánya a megfelelő participium egyes számú accusativusába kerül, a teljes alany pedig genitivusba, vagy — a főmondatéval egyező névmási alany esetén — birtokos személyragként jelentkezik. Ha a mellékmondati cselekvés egyidejű a főmondatéval, akkor az 1. participium **(107; 133),** ha pedig a mellékmondati cselekvés előbb megtörtént a főmondati cselekvéshez képest (előidejűség), akkor a 2. participium **(114; 134)** használatos. Az ilyen finn szerkezetet a magyarban vagy főnévi igeneves szerkezettel, vagy *hogy* kötőszós tárgyi mellékmondattal adjuk vissza. Pl.

Näen auringon **laskevan.**	*Látom a napot leszállani.*
	Látom, hogy a nap leszáll.
Näin auringon **laskevan.**	*Láttam a napot leszállani.*
	Láttam, hogy a nap leszáll.
Kuulen näin **sanottavan.**	*Hallom, hogy így mondják.*
Pukki kertoo **tulleensa** Lapista saakka.	*Az öreg elmondja, hogy egészen Lappföldről jött.*
Tämä talo kerrotaan jo **ostetun.**	*Azt mesélik, hogy ezt a házat már megvették.*

2) Csak állító tárgyi mellékmondat tömöríthető participiumos szerkezetté. Ha tehát a mellékmondat tagadó tartalmú, akkor először a tagadást át kell vinni a főmondatba, hogy participiumos szerkezetet használhassunk. Pl.

En **luule** hänen olevan kotona.	*Azt hiszem, hogy ő nincs itthon.*

168. Alanyi participiumos szerkezet. A **näyttää** vagy **näkyä,** továbbá a **kuulua tuntua** igék mellett az alanyi mellékmondat jelentkezik participiumos szerkezet formájában. A mellékmondat igei állítmánya itt is a megfelelő participium egyes accusativusába kerül, a teljes alany azonban megmarad nominativusi formájúnak (tehát nem kerül genitivusba). Pl.

Poika näyttää (näkyy) **olevan** sairas.	*Úgy látszik, (hogy) a fiú beteg.*
Vieraat kuuluvat **matkustaneen pois.**	*Úgy hallani, hogy a vendégek elutaztak.*

169. Szóképzés. A finnben igen sok képző van, akárcsak a magyarban. Az egyes képzőcsoportok közt nem lehet éles határt vonni, mert például több képző névszóhoz is, igéhez is egyformán járul. A leggyakrabban előforduló képzők:

1) Névszóból névszót képeznek:

-(i)nen kicsinyítő fn ; mn.

lintu *madár*	**lintu|nen** *madárka*
kivi *kő*	**kiv|inen** *köves*
ilo *öröm*	**ilo|inen** *örvendő, vidám*

-isa/-isä vmiben bővelkedést jelentő mn.

kuulu *híres*	**kuulu|isa** *híres, nevezetes*

-kas/-käs vmivel bírót jelentő mn. és fn.

voima *erő*	**voima|kas** *erős*

-la/-lä helyjelölő fn.

ruoka *étel*	**ruoka|la** *étkező*

-lainen/-läinen vmilyen helyhez tartozó fn. és mn.

Unkari *Magyarország*	**unkari|lainen** *magyar*
Helsinki *Helsinki*	**helsinki|läinen** *helsinki(i)*

-llinen fn. ; mn.

ilta *est*	**illa|llinen** *vacsora*
onni *szerencse*	**onne|llinen** *szerencsés*

-sto/-stö gyűjtő fn.

väki *nép*	**väe|stö** *népesség, lakosság*

-tar/-tär nőnév

myyjä *elárusító*	**myyjä|tär** *elárusítónő*

-ton/-tön fosztó mn.

käsi *kéz*	**käde|tön** *kezetlen*
järki *ész*	**järje|tön** *esztelen*

-(u)us/-(y)ys elvont tulajdonságot jelentő fn.

korkea *magas*	**korke|us** *magasság*
pitkä *hosszú*	**pit|uus** *hosszúság*

2) Igéből névszót képeznek:

-e [-e'] cselekvést vagy annak eredményét jelentő fn.

puhua *beszélni*	**puh|e** *beszéd*
sataa *esni*	**sad|e** *eső*

-ja/-jä cselekvőt jelentő fn.

kalastaa *halászni*	**kalasta|ja** *halász*
opettaa *tanítani*	**opetta|ja** *tanító*

-ma/-mä cselekvést jelentő fn.

eläa *élni* — **elä|mä** *élet*
sanoa *mondani* — **sano|ma** *hír*

-maton/-mätön fosztó mn.

sanoa *mondani* — **sano|maton** *kimondhatatlan*
tuntea *ismerni* — **tunte|maton** *ismeretlen*

-minen cselekvést jelentő fn.

lukea *olvasni* — **luke|minen** *olvasás*
kirjoittaa *írni* — **kirjoitta|minen** *írás*

-nto/-ntö a cselekvés eredményét, helyét jelentő fn.

asua *lakni* — **asu|nto** *lakás*
käyttää *használni* — **käytä|ntö** *használat*

-o/-ö cselekvést, annak eredményét jelentő fn.

lentää *repülni* — **lent|o** *repülés*
vetää *húzni* — **vet|o** *húzás, huzat*

-os/-ös a cselekvés eredményét jelentő fn.

tehdä *csinálni* — **te|os** *mű*
tulla *jönni, lenni* — **tul|os** *eredmény*

-u/-y cselekvést, annak eredményét jelentő fn.

kävellä *sétálni* — **kävel|y** *séta*
laulaa *dalolni* — **laul|u** *dal*

-us/-ys cselekvést, annak eredményét jelentő fn.

kirjoittaa *írni* — **kirjoit|us** *írás, irat*
rakentaa *épiteni* — **rakenn|us** *épület*

3) Igéből igét képeznek :

-ahta-/-ähtä- mozzanatos ige

huutaa *kiáltani* — **huud|ahta|a** *felkiáltani*

-ele-, -ile- gyakorító ige

katsoa *nézni* — **kats|el|la** *nézegetni*
kysyä *kérdezni* — **kys|el|lä** *kérdezgetni*

-ta-/-tä- műveltető ige

herätä *felébredni* — **heràt|tä|ä** *felébreszteni*

-tta-/-ttä- műveltető ige

viedä *vinni* — **vie|ttä|ä** *eltölteni*

-u-/-y- visszaható ige

kuulla *hallani* — **kuul|u|a** *hallatszani*
nähdä *látni* — **näk|y|ä** *látszani*

-utu-/-yty- visszaható ige

pukea *felöltöztetni* — **puke|utu|a** *felöltözni*
pes|tä *mosni* — **pese|yty|ä** *mosakodni*

4) Névszóból igét képeznek:

-ta-/-tä- vmivé tevést jelentő ige

valmis *kész* — **valmis|ta|a** *készíteni*

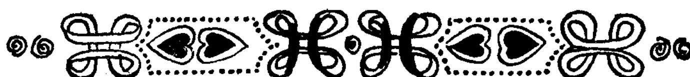
-tta-/-ttä- vmivé tevést jelentő ige

kiinni *szorosan* — **kiinni|ttä|ta** *odaerősíteni*

Gyakorlatok

1. *Formáljuk át a következő mondatokat úgy, hogy az inessivus helyébe elativus kerüljön:* Kaivossa on vettä. Pojat istuvat huoneissa. Lehmä makaa navetassa. Hevonen seisoo tallissa. Olimme kalassa. Olitteko lääkärissä? Kengät ovat jalassa. Hattu on päässä. He olivat lukemassa
2. *Alakítsuk át a következő mondatok igéit befejezett cselekvésűekké:* Aurinko laskee. Iltakello soi. Isäntä palaa kotiin. Lehmätkin tulevat. Lintujen laulu vaikenee. Pelto ja metsä käyvät hiljaisiksi. Ihmiset syövät illallista. He panevat maata.
3. *Alakítsuk át az előbbi gyakorlat befejezett cselekvésű mondatait tagadókká.*
4. *Alakítsuk át a következő tárgyi mellékmondatokat participiumos szerkezetekké:* Sanotaan, että poika on lukenut tämän kirjan. Hän luuli, että opettaja ei ollut tavattavissa. Huomaan vasta nyt, että herra opettaja on tullut. Sanoitko, että menet kotiin? Näin, että poika oli tulossa. Olen kuullut, että häntä paljon kiitetään. Kyllä isä tietää, että minä olen käynyt postitoimistossa. Mies sanoi, että asia oli sellainen. Hän sanoi, että hän oli sairas. Kerrotaan, että vanha isäntä on kovin sairas.
5. *Keressük ki és csoportosítsuk a jelen lecke első szövegének képzett szavait a képzők szerint.*
6. *Kérdések:* Kenen kirjoittama on tämä kirje? Missä hänen ystävänsä asuu? Mikä hänen nimensä on? Mikä teidän nimenne on? Mikä on osoitteenne? Oletteko te käynyt Suomessa? Ettekö tahdo matkustaa sinne? Onko passinne vielä voimassa? Mistä opettaja Mäkinen kiittää unkarilaista ystäväänsä? Mistä opettaja Mäkinen pitää suuresti? Pidättekö te myös runoista? Entä kertomuksista? Pidättekö te pienistä lapsista? Tunnetteko te kiinnostusta Suomea, Suomen kansaa ja suomen kieltä kohtaan? Lieneekö Unkarissa paljon sellaisia ihmisiä, jotka oppivat taikka jo osaavatkin suomea? Vietetäänkö meilläkin joulua niinkuin Suomessa? Oletteko kuullut jo varhaisemmin himmelistä? Mistä se valmistetaan? Missä se riippuu? Milloin joulupukki tulee? Mistä hän kertoo saapuneensa? Käykö jouluna paljon ihmisiä kirkossa? Mihin kirkosta lähdetään? Onko joulu meilläkin kodin juhla? Pidättekö te kinkusta? Mikä on lipeäkala? Oletteko te syönyt jo sellaista?
7. *Fordítás:* Kedves Salme! Nagyon köszönjük azt a nagy szeretetet, amelyet leveledből érzünk. A kis Ferike az én neveltem, mert a szülei egész nap az egyetemen dolgoznak. Nagyon jó nekik, mert mi az egyetemhez közel az első házban lakunk, így gyakran láthatják fiacskájukat. Ha lenéznek az ablakból, láthatják a kis gyermeket kint játszani. A lakásuk is egészen közel van. Ferike a nagyapának a kedvence. Rettentően szeretik egymást. Ha a szülők elviszik egy napra magukhoz, akkor már az este közeledtével megyünk érte. Jó, szép és okos gyermek. Reméljük, hogy a leendő kis gyermek is ilyen kedves lesz majd. Nálunk már szép idő van. Egész nap kinn vagyunk a kis Ferikével a napsütésben. Sok üdvözlet! Juliska.

17. lecke

Illativus — Régmúlt idő

Joukkue **oli jättänyt** 11 miestä **tä|hän tukikohta|an.**
A szakasz 11 embert hagyott ebben a támaszpontban.

Kielisukulaisuudesta

1. Paljon todenperäisyyttä sisältyy siihen erään unkarilaisen kirjailijan lausumaan sanaan, että sen unkarilaisen, joka haluaa syvemmin tunkeutua äidinkielensä salaisuuksiin ja Unkarin kansan sielullisiin ominaisuuksiin, on käytävä Suomessa oppimassa suomen kieltä ja tutustumassa Suomen maan kauneuksiin sekä Suomen kansan henkiseen elämään.

Jylhän kauniin pohjoisen maan järvi- ja metsämaisemat, sen kirkas ja puhdas ilmapiiri vaikuttavat ihmisen sielunelämään ja hermostoon vahvistavasti ja rauhoittavasti.

Suomen ja unkarin kielet ovat sukulaisuussuhteissa toistensa kanssa. Mutta meidän esi-isämme ovat eronneet toisistaan jo 5—6 vuosituhatta sitten. Nykyajan unkarilainen ei pysty ymmärtämään enää sanaakaan suomalaisen kielestä ja päinvastoin. Kuitenkin suomen ja unkarin kielten sanastossa sekä niiden rakenteessa on yhä vielä tavattavissa silmäänpistäviä yhtäläisyyksiä.

2. Jos rupeaa tekemään selkoa näistä yhtäläisyyksistä, jotka ovat omiaan vaikuttamaan vakuuttavasti kehen tahansa, niin on ensinnäkin todettava, että vanhoja yhteisiä sanoja on kielissämme pari sataa. Semmoisia sanoja ovat esimerkiksi ruumiin osien nimitykset *käsi ~ kéz, pää ~ fej, silmä ~ szem, suu ~ száj, sydän ~ szív, veri ~ vér;* luonnon ilmiöiden nimet *talvi ~ tél, vesi ~ víz, jää ~ jég, kala ~ hal, puu ~ fa, kivi ~ kő ;* pronominit *me ~ mi, te ~ ti, mikä ~ mi ;* lukusanat *kaksi ~ két, kolme ~ három, neljä ~ négy, viisi ~ öt, kuusi ~ hat, sata ~ száz ;* alkeellisten tekemisten ja tapahtumisten nimitykset *elää ~ él, kuolee ~ hal, menee ~ megy, antaa ~ ad, tekee ~ tesz, ui ~ úszik. vie ~ visz* jne.

Mitä kieltemme rakenteeseen tulee, täytyy huomauttaa, että tämä puoli on hyvin tärkeä kielisukulaisuuden ollessa puheena. Kieltemme yleinen akustinen vaikutelma on aivan samanlainen. Se johtuu siitä, että sanojemme ja lauseidemme dynaaminen rakenne perustuu samoihin periaatteisiin. Pää- ja sivupainon jakautuminen on esim. suomen sanassa *mah·doton:ta* ja unkarin samaa merkitsevässä sanassa *le·hetet:len* aivan sama. Äännerakenteen yhteisiin ominaisuuksiin kuuluu sekin, että sanan kaikki tavut ja äänteet artikuloidaan

suomessa niin kuin unkarissakin selvästi. Niin sanottu vokaalisoinnun laki on myös omiaan lähentämään suomen ja unkarin yleistä sävyä toisiinsa. Jos oppii vähänkin tuntemaan suomen kieltä ja tottuu siihen, että sanatkin voi jäsentää eri osiin, niin huomaa heti, että siinä, missä me — unkarilaiset ja suomalaiset — käytämme omistusliitteitä, saksalainen, ranskalainen tai englantilainen käyttää erillisiä possessiivipronomineja, esim. suomeksi *käte/ni*, unkariksi *keze/m*, mutta saksaksi *meine Hand*, ranskaksi *ma main*, englanniksi *my hand*. Mitä lopuksi lauserakenteeseen tulee, on siinäkin huomattavia, alkuperäisiksi osoittautuvia yhtäläisyyksiä. Otamme vain yhden esimerkin. Unkarissa käytetään aivan yleisesti nominaalisia lauseenlajeja, joissa nomini — ei siis verbi — edustaa predikaatin tehtävää, esim. *Legszebb ország Magyarország*, mikä merkitsee 'Unkari on kaunein maa', mutta sananmukaisesti vain 'Unkari — kaunein maa'. Suomen kielessä ei käytetä nykyään enää tällaisia alkuperäisiä, suomalais-ugrilaiseen, vieläpä uralilaiseen kantakieleen palautettavia nominaalisia lauseita. Kuitenkin tämä lauserakenne esiintyy suomalaisessa runokielessä ja muissa perinteellisissä kielellisissä ilmauksissa. Näin esim. sananlaskussa *Oma maa mansikka, muu maa mustikka.*

3. Tiede on sitovasti todistanut unkarin ja suomen kielen sekä muiden suomalais-ugrilaisten, jopa samojedilaistenkin kielten polveutuvan samasta juuresta. Siitä ajasta, kun tieto tästä tuli Unkarin kansan syvien rivien tietoisuuteen, on sen sielussa herännyt ystävyys ja veljeys Suomen kansaa kohtaan. Tieto yhteisestä alkuperästä on synnyttänyt tämän veljeyden. Näin pystyy kieli — taikka oikeastaan kielen menneisyys ja alkuperäinen perinne — yhdistämään sellaisia kansojakin, jotka elävät melko kaukana toisistaan, mutta jotka tulevat varmasti kehittämään rauhallista yhteistoimintaa toistensa kanssa.

Vänrikki Jalovaara

Jalovaara makasi puun takana. Aika kului hitaasti. Joukkue oli valmiina, mutta täytyi odottaa määräaikaa. . .

Kahdessa viikossa Jalovaara oli suuresti muuttunut. Ei ainoastaan siten, että hän oli laihtunut ja parroittunut, vaan hänen asenteensakin oli perinpohjin mullistunut. Hän ei enää ollut tiukka, kuten oli ensin aikonut olla. Hän oli hiljaisesti luja. Miehiin hän suhtautui eleettömästi ja toverillisesti. Hän sinutteli kaikkia joukkueensa miehiä. He olivat jokivarren asemissa näinä kahtena viikkona käyneet kovia torjuntataisteluja . . . Pataljoona olikin sitkeästi pitänyt asemansa, mutta viime yönä sumu ja pimeys oli auttanut vihollista, niin että se oli saanut haltuunsa nuo kaksi tukikohtaa. Kohonneesta taisteluhengestä tämä tapaus kuitenkin antoi esimerkin. Tukikohtia puolustanut toinen komppania oli luopunut niistä vasta pimeässä käydyn verisen lähitaistelun jälkeen. Yksitoista miestä oli jo ennestäänkin vähiin huvennut toisen komppanian kolmas joukkue jättänyt tähän tukikohtaan.

— Se on otettava takaisin. Niitä ei enää päästetä. Vaikka tähän kuoltaisiin.

Epätoivoinen, katkera uhma nousi Jalovaaran mieleen. Hän tiesi jo, että sota oli menetetty. Sitä ei tarvinnut epäilläkään. Mutta älä vielä naura. Koskaan ei Jalovaara ollut niin vihannut vihollista kuin nyt, tappio silmien edessä.

Väinö Linna[1]

[1] Väinö Linna munkásíró. *Tuntematon sotilas* (1954) című háborús regénye s annak filmváltozata messze hazája határain túl is elvitte írójának nevét.

Arvoitus

Elää maailman alusta maailman loppuun
eikä koskaan viittä viikkoa täytä?

Kuu.

Szavak

sukulaisuu|s, -den, -tta, -ksia	rokonság
todenperäisyy|s, -den, -ttä, -ksiä	igazság, valóság
sisäl|tyä, -lyn, -tyi, -tynyt	foglaltatik, bennevan
erä|s, -än, -stä, -itä	egy (bizonyos), egyes
kirjailij|a, -an, -aa, -oita	író
lausu|a, -n, -i, -nut	szólni, (ki)mondani, kifejezni, nyilatkozni
tunkeu|tua, -dun, -tui, -tunut	behatolni
salaisuu|s, -den, -tta, -ksia	titok
sielulli|nen, -sen, -sta, -sia	lelki
ominaisuu|s, -den, -tta, -ksia	sajátság, sajátosság
henki|nen, -sen, -stä, -siä	szellemi
jylh|ä, -än, -ää, -iä	zord(on)
pohjoi|nen, -sen, -sta, -sia	északi
puh|das, -taan, -dasta, -taita	tiszta
vaikut|taa, -an, -ti, -tanut	hatni
sielu, -n, -a, -ja	lélek
hermosto, -n, -a, -ja	idegzet
vahvist|aa, -an, -i, -anut	erősíteni
rauhoit|taa, -an, -ti, -tanut	megnyugtatni
suh|de [-e'], -teen, -detta, -teita	viszony
esi-is|ä, -än -ää, -iä	ős
ero|ta, -an, -si, -nnut	(el-, meg)válni; szétoszlani
vuosituha|t, -nnen, -tta, -nsia	évezred, ezredév
nyky|aika, -ajan, -aikaa, -aikoja	mostani idő, jelen, mai kor
pysty|ä, -n, -i, -nyt	képes lenni, tudni; fogni rajta
sanasto, -n, -a, -ja	szókincs, szókészlet, szóanyag
raken|ne [-e'], -teen, -netta, -teita	szerkezet
silmäänpistäv|ä, -än, -ää, -iä	szembeszökő, szembetűnő, feltűnő
yhtäläisyy|s, -den, -ttä, -ksiä	azonosság, hasonlóság, egyezés
sel|ko, -on, -koa, -koja	tisztaság, világosság
vakuut|taa, -an, -ti, -tanut	meggyőzni
ensinnäkin	először is, mindenekelőtt
yhtei|nen, -sen, -stä, -siä	közös
semmoi|nen, -sen, -sta, -sia	ilyen, olyan
esimerk|ki, -in, -kiä, -kejä	példa
nimity|s, -ksen, -stä, -ksiä	elnevezés; kinevezés
ilmiö, -n, -tä, -itä	jelenség
pronomin|i, -in, -ia, -eja	névmás
lukusan|a, -an, -aa, -oja	számnév
alkeelli|nen, -sen, -sta, -sia	kezdetleges, primitív
tekemi|nen, -sen, -stä, -siä	cselekvés, tevés
tapahtumi|nen, -sen, -sta, -sia	történés
kuol|la, -en, -i, -lut	(meg)halni
akusti|nen, -sen, -sta, -sia	akusztikai

vaikutelm|a, -an, -aa, -ia	benyomás, hatás
samanlai|nen, -sen, -sta, -sia	hasonló, azonos, egyforma
joh|tua, -dun, -tui, -tunut	származni, eredni, adódni
lause [-e'], -en, -tta, -ita	mondat
dynaami|nen, -sen, -sta, -sia	dinamikus
perustu|a, -n, -i, -nut	alapulni
periaat|e [-e'], -teen, -etta, -teita	elv, alapelv
paino, -n, -a, -ja	nyomás; súly; nyomaték, hangsúly
sivu, -n, -a, -ja	oldal
jakautumi|nen, -sen, -sta, -sia	eloszlás
merki|tä, -tsen, -tsi, -nnyt	(meg)jegyezni, (meg)jelölni, jelenteni
ään|ne [-e'], -teen, -nettä, -teitä	(nyelvi, beszéd)hang
tavu, -n, -a, -ja	szótag
artikuloi|da, -n, -, -nut	artikulálni, (hangot) megképezni
vokaal|i, -in, -ia, -eja v. **-eita**	magánhangzó, vokális
soin|tu, -nun, -tua, -tuja	hangzás, hangzat; összhang
vokaalisointu	hangrend
la|ki, -in, -kia, -keja	törvény
lähen|tää, -nän, -si, -tänyt	közelíteni
sävy, -n, -ä, -jä	hang, hangnem, hangszín, tónus
tot|tua, -un, -tui, -tunut	(hozzá)szokni
jäsen|tää, -nän, -si, -tänyt	tagolni, elemezni
omistu|s, -ksen, -sta, -ksia	birtok(olás)
liit|e [-e'], -teen, -että, -teitä	eresztték; toldalék; járulék; melléklet
saksalai|nen, -sen, -sta, -sia *(fn. ; mn.)*	német
ranskalai|nen, -sen, -sta, -sia	francia
englantilai|nen, -sen, -sta, -sia	angol
erilli|nen, -sen, -stä, -siä	külön(álló)
possessiivipronomini	birtokos névmás
Saksa, -n, -a; saksa	Németország; német (nyelv)
Ranska, -n, -a; ranska	Franciaország; francia (nyelv)
Englan|ti, -nin, -tia; englanti	Angolország; angol (nyelv)
nominaali|nen, -sen, -sta, -sia	névszói, névszós
nomin|i, -in, -ia, -eja v. **-eita**	névszó
verb|i, -in, -iä, -ejä	ige
edust|aa, -an, -i, -anut	képviselni
predikaat|ti, -in, -tia, -teja	állítmány
sananmukai|nen, -sen, -sta, -sia	szó szerinti
tällai|nen, -sen, -sta, -sia	ilyen
ugrilai|nen, -sen, -sta, -sia	ugor
vieläpä	sőt, még ... is
uralilai|nen, -sen, -sta, -sia	uráli
palaut|taa, -an, -ti, -tanut	visszavinni, -vezetni
esiin|tyä, -nyn, -tyi, -tynyt	megjelenni, jelentkezni
kieleli|nen, -sen, -stä, -siä	nyelvi
ilmau|s, -ksen, -sta, -ksia	kifejezés
tie|de [-e'], -teen, -dettä, -teitä	tudomány
si|toa, -don, -toi, -tonut	kötni
sitov|a, -an, -aa, -ia	kötelező, (vég)érvényes, döntő
todist|aa, -an, -i, -anut	bizonyítani
samojedilai|nen, -sen, -sta, -sia	szamojéd
polveu|tua, -dun, -tui, -tunut	(le)származni
juur|i, -en, -ta, -ia	gyökér
tie|to, -don, -toa, -toja	tudás, tudomás, ismeret; hír, adat
riv|i, -in, -iä, -ejä	sor
tietoisuu|s, -den, -tta, -ksia	tudat, tudomás

ystävyy|s, -den, -ttä, -ksiä	barátság
veljey|s, -den, -ttä	testvériség, testvériesség
alkuper|ä, -än, -ää, -iä	eredet
synnyt|tää, -än, -ti, -tänyt	szülni ; teremteni, létrehozni
menneisyy|s, -den, -ttä, -ksiä	múlt
kehit|tää, -än, -ti, -tänyt	(ki)fejteni, (ki)fejleszteni
toimin|ta, -nan, -taa, -toja	tevékenység, cselekvés, működés ; cselekmény, cselekvény
vänrik|ki, -in, -kiä, -kejä v. **-eitä**	zászlós
joukkue [-e'], **-en, -tta, -ita**	(katonai) szakasz
määrä|aika, -ajan, -aikaa, -aikoja	megszabott idő(pont)
ainoastaan	csak, csupán
siten	így, úgy
laih|tua, -dun, -tui, -tunut	lesoványodni, lefogyni
parroit|tua, -un, -tui, -tunut	megszakállasodni, szakállt ereszteni
asen|ne [-e'], **-teen, -netta, -teita**	viszonyulási mód, magatartás, viselkedés, bánás
perinpohjin	alaposan, gyökeresen
mullistu|a, -n, -i, -nut	összeomlani, (fel-, meg)fordulni, átalakulni
tiuk|ka, -an, -kaa, -koja	feszes
luj|a, -an, -aa, -ia	erős, kemény, biztos, szilárd
suhtau|tua, -dun, -tui, -tunut	viszonyulni
eleet|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	kifejezéstelen, szenvtelen
toverilli|nen, -sen, -sta, -sia	bajtársi(as), pajtási
sinut|ella, -telen, -teli, -ellut	tegezni
var|si, -ren, -tta, -sia	nyél ; szár ; part, szél
asem|a, -an, -aa, -ia	hely ; állás ; állomás
torjun|ta, -nan, -taa, -tia	elhárítás, védekezés, védelem
taistelu, -n, -a, -ja v. **-ita**	harc
pataljoon|a, -an, -aa, -ia	zászlóalj
viime [-e'] *(rlan)*	utolsó, utóbbi, múlt
pimey|s, -den, -ttä	sötétség
viholli|nen, -sen, -sta, -sia *(fn. ; mn.)*	ellenség ; ellenséges
haltuun *(nu. gen.)*	kezébe, hatalmába, birtokába
tu|ki, -en, -kea, -kia	támasz
koh|ta, -dan, -taa, -tia	állás ; hely ; pont
puolust|aa, -an, -i, -anut	védelmezni, védeni
komppani|a, -an, -aa, -oita v. **-oja**	(katonai) század
luo|pua, -vun, -pui, -punut	elállani (vmitől), feladni (vmit)
pime|ä, -än, -ää v. **-ätä, -itä** *(mn. ; fn.)*	sötét
veri|nen, -sen, -stä, -siä	véres
lähi *(rlan mn. ; hsz. ; nu. és ej. partit.)*	közeli ; közel
ennestään	előbb, előzőleg, előzetesen
hu|veta, -penen, -peni, -vennut	lefogyni, megfogyatkozni
pääst|ää, -än, -i, -änyt	ereszteni
epätoivoi|nen, -sen, -sta, -sia	kétségbeesett
katker|a, -an, -aa, -ia	keserű, keserves
uhm|a, -an, -aa	dac
so|ta, -dan, -taa, -tia	háború
menet|tää, -än, -ti, -tänyt	elveszíteni, elveszteni
viha|ta, -an, -si, -nnut	gyűlölni
tappio, -n, -ta, -ita	vereség, csatavesztés ; vesztés, veszteség
al|ku, -un, -kua, -kuja	kezdet
lop|pu, -un, -pua, -puja	vég
täyt|tää, -än, -ti, -tänyt	tölteni ; betölteni ; beváltani
kyl|ä, -än, -ää, -iä	falu

pu|dota, -toan, -tosi, -donnut	(le)esni
merimie|s, -hen, -stä, -hiä	tengerész
ulko|maa *(rendesen tb.)*	külföld

Beszédgyakorlat

1. **Mihin?** *Hova? Mibe? Mikbe?*

Lähden **kylään.**	Lähden **kyliin.**
Tuletko **kouluun?**	Mennään **kouluihin!**
Kivi putosi **maahan.**	Merimiehet lähtivät **maihin.**
Tuletko **tuohon taloon?**	Mennäänpä **noihin taloihin!**
Hän astui **vieraaseen huoneeseen.**	He astuivat **vieraisiin huoneisiin.**
Hän on ottanut osaa **keskusteluun.**	Hän ei ottanut osaa **keskusteluihin.**
Tutustuin **suomalaiseen mieheen.**	Tutustuin **suomlaisiin miehiin.**
Olen tottunut **tähän asiaan.**	En voi tottua **näihin asioihin.**
Poika tulee **isäänsä.**	Pojat tulevat **isiinsä.**

2. *Illativus:*

Poika kävi *marjassa.*	Poika meni **marjaan.**
Olimme *mansikassa.*	Menimme **mansikkaan.**
Käykää *mustikassa.*	Lähtekäämme **mustikkaan!**
Naapurit ovat *kalassa.*	Naapurit ovat lähteneet **kalaan.**
Hän on *lääkärissä.*	Hän meni **lääkäriin.**
Joki on *jäässä.*	Joki on mennyt **jäähän.**
Taulu on *seinässä.*	Kiinnitä taulu **seinään!**
Hattu on *päässäsi.*	Pane hattu **päähän!**
Kengät ovat *jalassa.*	Panen kengät **jalkaan.**
Kolmessa viikossa saan työni valmiiksi.	En ole sinua nähnyt **kolmeen viikkoon.**
Hän oli *nälissään.*	Hän kuoli **nälkään.**
Olin kovin *janoissani.*	Olin kuolla **janoon.**

3. *Plusquamperfectum:*

Olin kirjoittanut juuri tehtäväni, kun vieras tuli.	**En ollut** vielä **kirjoittanut** tehtävääni, kun vieras tuli.
Olit kirjoittanut juuri tehtäväsi, kun vieras tuli.	**Et ollut** vielä **kirjoittanut** tehtävääsi, kun vieras tuli.
Hän **oli** juuri **kirjoittanut** tehtävänsä, kun vieras tuli.	Hän **ei ollut** vielä **kirjoittanut** tehtäväänsä, kun vieras tuli.
Olimme kirjoittaneet juuri tehtävämme, kun vieras tuli.	**Emme olleet** vielä **kirjoittaneet** tehtäväämme, kun vieras tuli.
Olitte kirjoittaneet juuri tehtävänne, kun vieras tuli.	**Ette olleet** vielä **kirjoittaneet** tehtäväänne, kun vieras tuli.
He **olivat** juuri **kirjoittaneet** tehtävänsä, kun vieras tuli.	He **eivät olleet** vielä **kirjoittaneet** tehtäväänsä, kun vieras tuli.

4. **Olla** + *1. infinitivus:*

Lähellä oli, etten tullut.	Olin **tulla** luoksesi.
Lähellä oli, ettei hän kuollut nälkään.	Hän oli **kuolla** nälkään.
Lähellä oli, ettemme ostaneet tätä taloa.	Olimme **ostaa** tämän talon.
Lähellä oli, etten tullut sairaaksi.	Olin **tulla** sairaaksi.
Lähellä oli, etten lähtenyt.	Olin jo **lähteä**.

5. *A 3. infinitivus illativusa*

Aion *odottaa* vastaustanne.	Jään **odottamaan** vastaustanne.
Lapset menevät *maata.*	Lapset menevät **nukkumaan.**
Hän alkoi *pitää* puhetta.	Hän rupesi **pitämään** puhetta.
Saisinko *istua?*	Tule vain **istumaan.**
Pyydän *ilmoittaa,* että...	Pyydän **ilmoittamaan** asiasta.
En voinut *tuntea* häntä.	Olen oppinut hänet **tuntemaan** jo vuosia sitten.
Tahtoisin jo *puhua* suomea.	Opettajamme opettaa meitä **puhumaan** suomea.
Johtaja *on* sattumalta poissa.	Johtaja sattuu **olemaan** poissa.
Kukaan ei voi *sanoa.*	Kukaan ei pysty **sanomaan.**
Hän haluaa aina *auttaa.*	Hän on aina valmis **auttamaan.**

6. *A 4. infinitivus:*

Minun täytyy *lähteä* kotiin.	Minun on **lähteminen** kotiin.
Minun täytyy *tehdä* se.	Minun on se **tekeminen.**
Sopiiko niin *sanoa?*	Käykö niin **sanominen?**
Ei saa (sovi) sinne *mennä.*	Ei ole sinne **menemistä.**
Poika *lukee* yhä vielä.	Poika lukee **lukemistaan.**

7. *Finnes kifejezések:*

Teen selkoa jostakin.	*Megvilágítok (megmagyarázok) valamit*
Se on omiaan herättämään kiinnostusta.	*Ez alkalmas érdeklődést kelteni.*
Mitä kielen rakenteeseen tulee, niin...	*Ami a nyelv szerkezetét illeti, hát...*
Mitä siihen tulee, että...	*Ami azt illeti, hogy...*
Mitä minuun tulee,...	*Ami engem illet,...*
Sen ollessa puheena...	*Erről lévén szó...*
Puheena oleva asia...	*A szóban forgó dolog...*
Tästä johtuu, että...	*Innen van, hogy...*
Se perustuu siihen, että...	*Ez azon alapszik, hogy...*
Miehiin hän suhtautui toverillisesti.	*Az emberekhez bajtársiasan viszonyult.*
He olivat käyneet kovia torjuntataisteluja.	*Kemény védelmi (elhárító) harcokat vívtak.*
Komppania oli luopunut niistä tukikohdista.	*A század feladta ezeket a támaszpontokat.*

Vähiin huvennut kolmas joukkue...	*A kis számúra zsugorodott (leolvadt) harmadik szakasz...*
Niitä ei enää päästetä.	*Azokat nem engedjük (nem adjuk ki többé a kezünkből).*
Vaikka tähän kuoltaisiin.	*Még ha itt pusztulunk is.*
Kivi putosi maahan.	*A kő a földre esett.*
Hän ottaa osaa keskusteluun.	*Részt vesz a megbeszélésben.*
Poika tulee isäänsä.	*A fiú apjára ütött (= az apjához hasonlít).*
Olin kuolla janoon.	*Majd elvesztem a szomjúságtól.*
Pyydän ilmoittaa, että...	*Legyen szabad közölnöm, hogy...*
Pyydän ilmoittamaan asiasta.	*Kérem, értesítsen a dologról.*

Nyelvtan

170. Az illativus alakja. 1) Az illativus — alapjelentése szerint — a „hova" kérdésre felelő belső helyhatározó esete. Magyar megfelelője a *-ba/-be* ragos határozó.

2) Az illativus a teljes tőből, illetőleg a többes tőből alakul. Esetragja háromféle változatban szerepel:

1.	**-•n**	**talo|on** *házba* **kyli|in** *falukba*	nem első szótag rövid mgh.-ja után
2.	**-h•n**	**mi|hin** *mibe, hova* **maa|han** *földbe* **mai|hin** *földekbe* **suo|hon** *mocsárba* **soi|hin** *mocsarakba*	a) első szótag után
		saunoi|hin *gőzfürdőkbe*	b) nem első szótag dift.-a után
3.	**-seen** **-siin**	**huonee|seen** *szobába* **huonei|siin** *szobákba*	a) nem első szótag hosszú mgh.-ja után b) ugyanezek tb.-ében

Meg kell jegyezni, hogy az 1. és 2. ragváltozat többalakú illeszkedő végződés (**29**: 3), amelynek vastagított ponttal jelölt magánhangzója a ragot közvetlenül megelőző tővégi magánhangzóval, illetőleg annak végső rövid elemével azonos. Azok a szók, amelyek a többes illativusában a 3. szabály szerint a **-siin** ragot veszik fel, felvehetik a 2. szabály értelmében a **-hin** ragváltozatot is. Pl.

huonei|siin = **huonei|hin**

3) A **se** mutató névmás illativus-alakja rendhagyó:

sii|hen *abba, oda*

171. Az illativus használata. Az illativus a mondatban lehet:

1) belső helyhatározó „hova", „mibe" kérdésre; pl.

Matkustan **Suomeen.** — *Finnországba utazom.*

2) külső helyhatározó „hova", „mire" kérdésre: ilyenkor szoros, közvetlen kapcsolatba kerülést jelez; pl.

Hän veti kengät **jalkaansa.** — *Felhúzta a cipőt (a lábára).*

3) képes helyhatározó mint meghatározott igék, melléknevek vonzata: pl.

Isäni otti osaa **keskusteluihin.** — *Apám részt vett a megbeszéléseken.*
Lapsi tulee **isäänsä.** — *A gyermek apjára ütött.*
Miehet ovat valmiit **sotaan.** — *Az emberek harcra készek.*

4) állapothatározó: valamilyen állapotba kerülés jelölésére

a) azt fejezi ki, hogy valami tárgy valamivel fedetté, borítottá válik: pl.

Joki on mennyt **jäähän.** — *A folyó befagyott.*

b) a foglalkozás tárgyának megjelölésével jelezhet valamilyen foglalatoskodásba kerülést; pl.

Poika meni **marjaan.** — *A fiú elment bogyót szedni.*

c) gyakoriak a többes számú kifejezések; pl.

Hän tuli päihinsä. — *Fejébe szállt a szesz. Berúgott.*

5) időhatározó:

a) jelöli a cselekvés végpontját; pl.

Hän teki työtä aamusta **iltaan.** — *Reggeltől estig dolgozott.*

b) jelöli azt az időtartamot, amelynek folyamán a cselekvés nem történt meg; pl.

Emme tavanneet **moneen päivään.** — *Több napja nem találkoztunk.*

c) jelezhet hozzávetőleges időt is; pl.

Siihen aikaan olin poissa kaupungista. — *Abban az időben távol voltam a várostól.*

6) okhatározó annak jelölésére, aminek hatalmába vagy hatása alá kerül valaki: pl.

Mies kuoli **nälkään.** — *Az ember éhen halt* (tkp. *belehalt az éhségbe).*
Heräsin **koputukseen.** — *Kopogtatásra ébredtem.*

7) módhatározó „hogyan", „miként" kérdésre; pl.

Hän vastasi **seuraavaan tapaan.** — *A következőképpen válaszolt.*

172. Plusquamperfectum. Magyarul régmúltnak lehetne mondani. Összetett igealak. Tagjai: az **olla** segédige imperfectuma személyragozva + a főige 2. participiuma. Ez utóbbi számegyeztetéssel szerepel. Pl

olin	**nähnyt**	*láttam*	*(volt)*
olit		*láttál*	
oli		*látott*	
olimme	**nähneet**	*láttunk*	
olitte		*láttatok*	
olivat		*láttak*	

173. Tagadó plusquamperfectum. Három tagból szerkesztett igealak. Tagjai: a tagadó segédige személyragozva + **ollut (olleet)** + a főige 2. participiuma. Pl.

en	**ollut vastannut**	*nem feleltem (volt)*
et		*nem feleltél (volt)*
ei		*nem felelt (volt)*
emme	**olleet vastanneet**	*nem feleltünk (volt)*
ette		*nem feleltetek (volt)*
eivät		*nem feleltek (volt)*

174. A plusquamperfectum használata. A plusquamperfectum egy másik múltbeli cselekvés előtt megtörtént cselekvést jelez. Pontos magyar megfelelője a *volt* segédigével szerkesztett összetett múlt igealak volna. Ezt azonban ma már csak ritkán használjuk, s így a finn régmúlt alakot legtöbbször egyszerű múlttal adjuk vissza a magyarban. Pl.

Hän ei enää ollut tiukka, kuten **oli** ensin **aikonut** olla.	*Már nem volt feszes, ahogy először akart (volt) lenni.*

175. *Olla* + az 1. infinitivus rövidebb alakja. Az **olla** segédige személyragos alakja az 1. infinitivus rövidebb alakjával együtt „majdnem" bekövetkező cselekvést fejez ki. Pl.

Olin pudota ikkunasta.	*Majd(nem) kiestem az ablakból.* *Kis híja, hogy ki nem estem az ablakból*

176. A 3. infinitivus illativusának használata. A 3. infinitivus illativusának használata igen gyakori. Vannak olyan igék és névszós kifejezések, amelyeknek vonzataként célzatos jelentésben a 3. infinitivus illativusa áll. Magyarra legtöbbször *-ni* végű főnévi igenévvel vagy célhatározói mellékmondattal fordítjuk. Jelölheti azt a cselekvést

1) amelybe indul, jut, belefog, amelyet megkezd valaki; pl.

Hän rupesi **pitämään** puhetta.	*Hozzáfogott (elkezdett) beszédet tartani.*

2) amelyre kérünk, felszólítunk, ráveszünk, megtanítunk valakit; pl.

Hän pyysi meitä **lähtemään.**	*Kért bennünket, hogy induljunk.*

3) amelyre valaki alkalmas, képes, kész, hajlamos; pl.

Kukaan ei pysty **sanomaan.**	*Senki sem képes (tudja) megmondani.*
Hän on valmis **auttamaan.**	*Kész segíteni.*

177. Jövő idő infinitivusszal. A jövő időt — ha az nyomatékos (**108** : 2) — úgy is kifejezhetjük, hogy a **tulla** igét segédigeként ragozzuk, s kitesszük mellé a főige 3. infinitivusának illativusát. Pl.

Tulen **lukemaan** tämä kirjan.	*El fogom olvasni ezt a könyvet.*

178. A 4. infinitivus alakja. A 4. infinitivus a teljes igetőből képződik

-minen

képzővel. Hiányos a ragozása: csak egyes nominativus és egyes partitivus alakban van meg (megvan azonban mint igéből képzett főnév is, s akkor teljes főnévi ragozása van: **169**: 2). Pl.

mene|minen	*menni, menés*
mene|mistä	*menni, menés*

179. A 4. infinitivus használata. A 4. infinitivusnak háromféle használata van:

1) a 4. infinitivus nominativusa és partitivusa az **olla** vagy a **käydä** igék egyes 3. személyű alakjával együtt kellést, szükségességet fejez ki; pl.

Minun on **lähteminen** kotiin. — *Nekem haza kell indulnom.*

2) tagadó mondatban az **olla** segédige + a főige 4. infinitivusának partitivusa lehetőséget fejez ki; pl.

Ei ole sinne **menemistä**. — *Nem lehet (szabad, érdemes, tanácsos) oda menni.*

3) Határozott igealak mellett annak megismétlése a 4. infinitivus partitivusi és birtokos személyraggal ellátott alakjában az igei cselekvést nyomatékosan mint megszakítatlan folyamatot fejezi ki; pl.

Poika **lukee lukemistaan.** — *A fiú egyre csak olvas (folyton-folyvást olvas).*

Gyakorlatok

1. *Feleljünk a következő kérdésekre a zárójelben megadott kifejezések illativusával:* Minne menet (kaupunki, kirkko, huone)? Mihin putosi täytekynäsi (maa, kaivo)? Mihin äiti panee ruokaa (uudet padat)? Mihin panette lapsen kuvan (tämä kirje)? Mihin isä on jäänyt (postitoimisto)? Mihin olet jättänyt takkisi (koti)? Keihin olet kaupungissa tutustunut (kolme korkeakoululaista)? Mihin asti teet tänään työtä (klo yksitoista)? Mihin on vanhempi veljesi ottanut osaa (leikkimme)?
2. *Ragozzuk el a következő mondatokat minden személyben: Olin* juuri *laulanut,* kun kello soi. *En ollut* vielä *lukenut* läksyäni, kun toverini tuli.
3. *Egészítsük ki a következő mondatokat a zárójelbe foglalt ige* 3. *infinitivusának illativusával* Poika meni (hakea) hevosta. Lapset menivät (uida). Lähdetään (leikkiä). Pyydän teitä (kirjoittaa) heti. Me rupesimme (pelata) jalkapalloa. Menen taas (lukea). Ystäväni tulee varmasti (lähettää) nimipäiväkseni pienen lahjan. Sattui (tapahtua), että haikara tuli tytön luokse.
4. *Helyettesítsük be a következő — múltban elbeszélt — mondatokba a megfelelő igealakokat* Tehtävä, jonka minä (saada) valmiiksi, (olla) liian vaikea. Hän (mennä) kouluun vaikka ei (täyttää) vielä seitsemää vuotta. Hän (kertoa) asian, jonka hän (nähdä) kaupungissa.
5. *Kérdések:* Oletteko lukenut Väinö Linnan kuuluisaksi tulleen kirjan, jonka nimi on „Tuntematon sotilas"? Onko se saatavissa unkariksi? Missä vänrikki Jalovaara makasi? Mitä joukkueen oli odotettava? Milloin Jalovaara oli sinne saapunut? Oliko hän muuttunut paljon? Missä suhteessa hän oli muuttunut? Miten hän suhtautui miehiin? Miten hän ensin oli aikonut olla? Millaisia taisteluja olivat sotilaat käyneet? Mitä oli vihollinen saanut haltuunsa viime yönä? Mikä oli vihollista auttanut? Mikä komppania oli näitä tukikohtia puolustanut? Paljonko miehiä oli komppanian kolmas joukkue jättänyt tähän tukikohtaan? Mitä Jalovaara ajatteli asiasta? Mikä nousi hänen mieleensä? Mitä hän tiesi? Oliko hän ennen niin vihannut vihollista kuin nyt, kun hän tiesi sodan olevan menetetyn?
6. *Fordítás:* (Már) hosszú ideje nem láttalak. Hol voltál? Mit csináltál? Hallottam, hogy Finnországba utaztál. Gondolom, szép utazás volt. Bizonyára sok emberrel megismerkedtél, amíg Finnországban voltál (szerkezettel!). Milyen nyelvet beszéltél a finnekkel? Németet? De, aztán bizonyára megtanultad valamennyire *(jonkin verran)* érteni a finn nyelvet. Mikor utaztál vissza Magyarországra (-ba)? Igen boldog lehetsz (potentialis), hogy megismerted Finnország szépségeit és a kedves finn népet. Remélem, jövőre *(ensi vuonna)* én is fogok kapni külföldi (gen.) útlevelet.

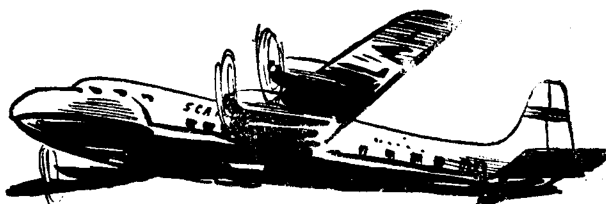

18. lecke

Adessivus — Feltételes múlt

Olisin matkusta|nut miele|llä|ni lentokonee|lla.
Szívesen utaztam volna repülőgéppel.

Kuvia Helsingistä

1. Helmikuun 23. päivänä iltapäivällä klo kuusi sain Budapestista puhelimella tiedon, että minun olisi oltava saman kuun 28. päivänä läsnä Helsingissä Kalevala-juhlissa Unkarin Tiedeakatemian edustajana. Seuraavana päivänä olin jo Budapestissa, ja saatuani käteeni passin sekä juna- ja lentoliput lähdin perjantai-iltana klo 9,30 pikajunalla Wieniin. Vietettyäni Wienissä puoli päivää astuin lauantai-iltapäivällä klo kahden tienoilla SAS:n suureen koneeseen, ja Frankfurt am Mainin, Hampurin, Kööpenhaminan ja Tukholman kautta saavuin sunnuntaina varhain aamulla klo yksi Helsinkiin.

Lentokentällä olivat minua vastassa vanhat ja uudet ystäväni. Autolla on puolen tunnin matka kaupunkiin, jonka keskustassa olevasta Hotelli Carltonista olivat suomalaiset ystäväni vuokranneet minua varten kauniin huoneen.

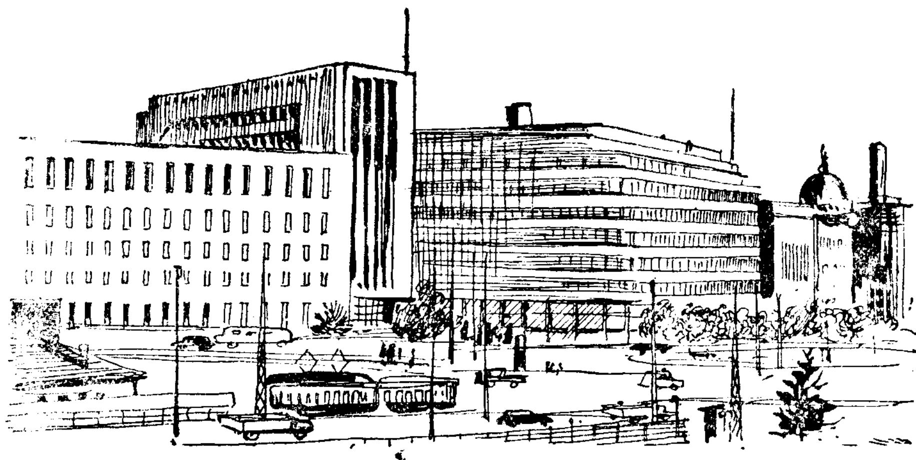
En liene nukkunut kolmea tuntia enempää. Klo 7 olin jo hereillä. Ajettuani partani ryhdyin hyvällä tuulella pukeutumaan. Klo kahdeksaan mennessä olivat ystävänikin tulleet, ja heidän seurassaan aloin tutustua kaupunkiin, jota en ollut nähnyt kahteenkymmeneen vuoteen.

2. Kävellessämme kaduilla ystäväni kysyivät uteliaasti:

— Onko Helsinki paljon muuttunut kahdenkymmenen vuoden aikana?

Tulin sanoneeksi, ettei se ollut muuttunut. Ystäväni olivat hyvin ihmeissään vastauksestani, vaikka olikin totta, että keskikaupunki oli melkeinpä

täysin sama kuin se oli ollut kaksi vuosikymmentä sitten. Ero oli vain siinä, että pari uutta rakennusta kohosi nyt Rautatientorin ja Mannerheimintien kulmassa: keskuspostin palatsi ja SOKOS-nimisen uuden tavaratalon rakennus; vanhan yliopiston läheisyyteen taas oli rakennettu yliopiston uusia sivurakennuksia.

Mutta myöhemmin — näyttämällä esikaupunkeja — ystäväni saivat minut vakuutetuksi siitä, että Helsinki kasvaa kasvamistaan. Näin Käpylään perustetun olympiakylän uudenaikaiset asuinrakennukset ja koulut; kävin valtavaksi kasvaneessa Munkkiniemessä; näin Otaniemen ja teekkarien kodit, jotka teekkarit itse olivat suunnitelleet ja rakentaneet. Helsinki kasvaa todella suurella nopeudella, mutta se ei kuitenkaan ole menettänyt mitään kauneudestaan.

Entäs ihmiset?

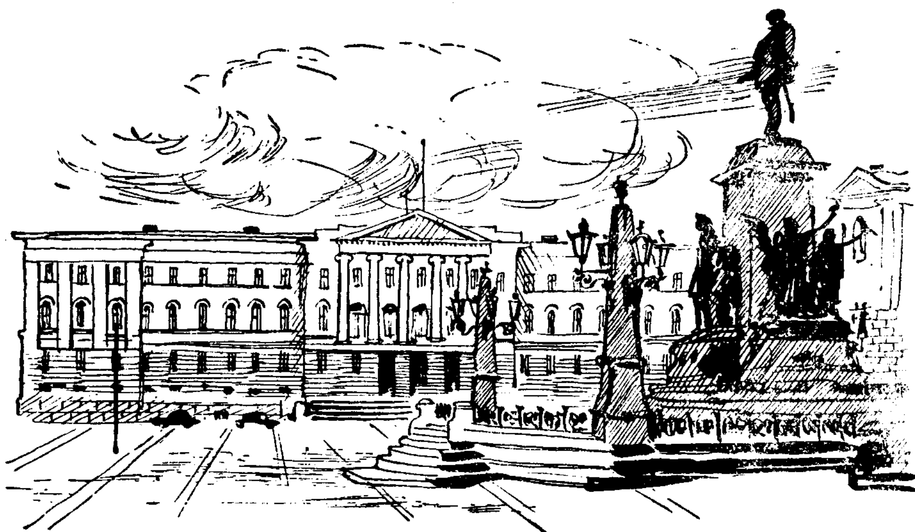
Kaksikymmentä vuotta sitten Helsinki oli olevinaan oikea naisten kaupunki. Minusta tuntui, kuin kaduilla, toreilla ja kävelypaikoilla olisi liikkunut vain naisia. Naiset tekivät työtä virastoissa ja liikkeissä. Taistelemalla sitkeästi oikeuksiensa puolesta naiset olivat saavuttaneet tunnustusta ja arvonantoa miesten rinnalla. Ja taistelun silmäänpistävänä tuloksena on, että Suomen julkisen elämän kaikilla aloilla, sekä poliittisilla että taloudellisilla johtopaikoilla kohtaa nykyään naisia.

3. Millainen on elintaso Suomessa?

Tähän kysymykseen voi vastata toteamalla ensiksikin sen, että palkat ovat meikäläisiin oloihin verrattuina melko korkeat. Ja sitten suomalaisilla on sellainen talouspolitiikka, että yleiset elintarvikkeet ovat tulli- ja verovapaita ja sitä vastoin ylellisyystavaroilla on suurempi tulli ja vero. Lisäksi on progressiivinen verotusjärjestelmä. Suuret verot vievät siis palkoista huomattavan osan. Muuten kuitenkin sen vuoksi, että yleiset elintarvikkeet — ruoka ja vaatetus — ovat hyvin halpoja, yleiselintasoa voidaan sanoa melko korkeaksi.

Työntekijäin palkkauksessa on tietysti epäsuhteitakin. Tästä ovat todisteina lakot, jotka erilaisissa ammateissa alituisesti toistuvat. Niinpä valtion

palveluksessa olevien työntekijäin — rautatieläisten, postityöläisten ja muiden — palkkavaatimukset saavat ajoittain jyrkän muodon. Ollessani Suomessa ryhtyivät meijerityöläiset lakkoon ensin vain Helsingissä, sitten Tampereella ja Turussakin. Lakko aiheutti häiriöitä maidon ja maitotuotteiden jakelussa. Sitä, että yleisö käyttäytyi kuitenkin aivan rauhallisesti, — sitä osaa pitää arvossa vain se, jolla on jonkinlainen käsitys siitä, kuinka tärkeä osuus maidolla ja voilla on suomalaisten jokapäiväisessä ruokavaliossa. Siellä ei voi kuvitellakaan ateriaa ilman voileipää. Veden juominen on tuntematon asia. Ei siksi, että suomalaiset veljemme palvoisivat tällä tavalla viinin iloja, vaan siksi, että he käyttävät maitoa, piimää ja viiliä veden asemesta.

Pieni väärinkäsitys

— Tammikuisella liukkaalla kelillä kaaduin kadulla ja jouduin makaamaan kokonaista kaksi viikkoa.
— Vai niin, jäädyitkö sinä kiinni katuun?

Lapsen usko

Pikku tyttö keskustelee äitinsä kanssa.
— Äiti, millä kellonlyömällä minä synnyin?
— Kello viisi aamulla.
— Varmaankin sinä nukuit vielä silloin.

Vastaus paikallaan

— Onko sinulla kotiapulainen vai teetkö sinä itse kotitaloustyöt?
— Kyllä.
— Mitä sinä tarkoitat vastaamalla 'kyllä'?
— Minulla on kotiapulainen, mutta teen työt itse...

iltapäivä	délután
puhelin, -men, -nta, -mia	telefon
akatemi|a, -an, -aa, -oita v. -oja	akadémia
edustaj|a, -an, -aa, -ia	képviselő
jun|a, -an, -aa, -ia	vonat
pika-	gyors-
tieno|o, -on, -ota, -ita	vidék, környék, táj
Hampuri, -n, -a	Hamburg
Kööpenhamina, -n, -a	Koppenhága
Tukholma, -n, -a	Stockholm
vastassa *(nu. és ej. partit.)*	ellen, szemközt
auto, -n, -a, -ja	gépkocsi, autó
keskust|a, -an, -aa, -oita v. -oja	központ
vuokra|ta, -an, -si, -nnut	bérelni, kivenni
aj|aa, -an, -oi, -anut	űzni, hajtani, kergetni: menni, utazni; levágni
par|ta, -ran, -taa, -toja	szakáll
ryh|tyä, -dyn, -tyi, -tynyt	kezdeni, hozzáfogni, nekilátni
seur|a, -an, -aa, -oja	társaság
ka|tu, -dun, -tua, -tuja	utca
melkein	majdnem, csaknem
täysin	teljesen, egészen
ero, -n, -a, -ja	különbség; kilépés, elbocsátás; válás
rau|ta, -dan, -taa, -toja	vas
tor|i, -in, -ia, -eja	piac; tér
kulm|a, -an, -aa, -ia	szög, szöglet, zug, sarok, kereszteződés
kesku|s, -ksen, -sta, -ksia	közép, központ
palats|i, -in, -ia, -eja	palota
tavar|a, -an, -aa, -oita	áru, cikk; holmi
esi-	elő-
Käpylä, -n, -ä	Käpylä (Helsinki külvárosa)
olympia-	olimpiai
valtav|a, -an, -aa, -ia	hatalmas, tekintélyes, impozáns
niem|i, -en, -eä, -iä	félsziget, földnyelv
Munkkiniemi	Munkkiniemi (Helsinki külvárosa)
Otaniemi	Otaniemi (Helsinki külvárosa)
teekkar|i, -in, -ia, -eita v. -eja	műegyetemista
nopeu|s, -den, -tta, -ksia	gyorsaság
virasto, -n, -a, -ja	hivatal
liik|e [-e'], -keen, -että, -keitä	mozgás, mozdulat; forgalom; üzlet
puolesta *(hsz.; nu. gen.)*	érdekében, -ért
tunnustu|s, -ksen, -sta, -ksia	vallomás, bevallás; elismerés
arvonan|to, -non, -toa	tisztelet, megbecsülés
rinnalla *(nu. gen.)*	oldalán, mellett; képest
julki|nen, -sen, -sta, -sia	nyilvános, köz-
sekä ... että	mind ... mind
poliitti|nen, -sen, -sta, -sia	politikai
taloudelli|nen, -sen, -sta, -sia	gazdasági
joh|to, -don, -toa, -toja	vezetés
koh|data, -taan, -tasi, -dannut	találni, találkozni
palk|ka, -an, -kaa, -koja	fizetés, bér
meikäläi|nen, -sen, -stä, -siä	itteni, mienk
olot *(tb.)*	viszonyok
ver|rata, -taan, -tasi, -rannut	(össze)hasonlítani, egybevetni

talou|s, -den, -tta, -ksia	háztartás ; gazdaság
politiik|ka, -an, -kaa	politika
eli|n, -men, -ntä, -miä	szerv(ezet)
elintarvikkeet *(tb.)*	(élet)szükségleti cikkek
tull|i, -in, -ia, -eja	vám
vero, -n, -a, -ja	adó
verovapaa	adómentes
vastoin *(nu. és ej. partit.)*	ellen, ellenére
ylellisyy|s, -den, -ttä, -ksiä	fényűzés, luxus
lisäksi *(hsz. ; nu. gen.)*	ehhez, ezenkívül ; **-hoz/**-hez/-höz, **-val/**-vel (együtt)
progressiivi|nen, -sen, -sta, -sia	progresszív
verotu|s, -ksen, -sta, -ksia	adóztatás
järjestelm|ä, -än, -ää, -iä	rendszer
hal|pa, -van, -paa, -poja	olcsó
elintaso	életszínvonal, életszint
työntekij|ä, -än, -ää, -öitä	munkás, dolgozó
palkkau|s, -ksen, -sta, -ksia	bérezés
epäsuhde	aránytalanság, egyenetlenség
todiste [-e'], -en, -tta, -ita	bizonyíték
lak|ko, -on, -koa, -koja	sztrájk
ammat|ti, -in, -tia, -teja	mesterség, szak(ma), hivatás
alitui|nen, -sen, -sta, -sia	állandó
toistu|a, -i, -nut	(meg)ismétlődni
niinpä	így (például)
valtio, -n, -ta, -ita	állami
rautatieläi|nen, -sen, -stä, -siä	vasutas
työläi|nen, -sen, -stä, -siä	munkás, dolgozó
ajoittain	időnként, olykor-olykor
meijer|i [meijjeri], -in, -iä, -eitä v. **-ejä**	tejüzem, tejcsarnok
Tampere [-e'], -en, -tta	Tampere (város)
Tur|ku, -un, -kua	Turku (város)
häiriö, -n, -tä, -itä	zavar, fennakadás
tuot|e [-e'], -teen, -etta, -teita	termék
jakelu, -n, -a, -ja	elosztás, szétosztás
käyttäy|tyä, -dyn, -tyi, -tynyt	viselkedni
jonkinlai|nen, -sen, -sta, -sia	valamilyen, valamelyes
käsity|s, -ksen, -stä, -ksiä	fogalom ; felfogás
osuu|s, -den, -tta, -ksia	rész, részvétel, részesedés
voi, -n, -ta, -ta	vaj
ruokavalio, -n, -ta	étrend
ateri|a, -an, -aa, -oita v. **-oja**	étkezés
voileipä	vajaskenyér
juomi|nen, -sen, -sta, -sia	ivás
palvo|a, -n, -i, -nut	imádni, hódolni, tisztelni
viin|i, -in, -iä, -ejä	bor
piim|ä, -än, -ää, -iä	savanyú tej, író
viil|i, -in, -iä, -ejä	aludttej
asemesta *(nu. gen.)*	helyett
väärinkäsitys	félreértés
tammikui|nen, -sen, -sta, -sia	januári
liuk|as, -kaan, -asta, -kaita	síkos, csúszós
kel|i, -in, -iä, -ejä	(járható, jó) út
jou|tua, -dun, -tui, -tunut	jutni
jää|tyä, -dyn, -tyi, -tynyt	fagyni
usko, -n, -a, -ja	hit

lyöm|ä, -än, -ää, -iä	ütés
kellonlyömä	óraütés, harangszó : időpont
syn|tyä, -nyn, -tyi, -tynyt	születni
varmaan	bizonyára, biztosan
varmaankin	bizonyára, biztosan
apulai|nen, -sen, -sta, -sia	segéd, segítő, kisegítő
kotiapulainen	háztartási alkalmazott, cseléd, szolgáló
kotitalous	háztartás
tarkoit|taa, -an, -ti, -tanut	célozni ; érteni (vmin vmit), akarni (vmivel vmit) mondani ; jelenteni
etsi|ä, -n, -, -nyt	keresni

Beszédgyakorlat

1. *Adessivus :*

Katolla on lunta.
Tyttö kävi **kaivolla.**
Minulla on paljon työtä.
Tällä tytöllä on siniset silmät.
Opettajallani on kolme lasta.
Kirjoitan kirjeen **vieraalla kielell.**
Matkustin naapurikylään **autolla.**
Mies on **pellolla.**
Kirjoitan **kynällä.**

Katoilla on lunta.
Tytöt kävivät **kaivoilla.**
Meillä ei ole työtä.
Näillä tytöillä on siniset silmät.
Opettajillani ei ole lapsia.
Kirjoitan kirjeet **vierailla kielillä.**
Matkustimme sinne **autoilla.**
Miehet ovat **pelloilla.**
Kirjoitamme **kynillä.**

2. *Lehetőségi múlt :*

Lienen lukenut tämän kirjan.
Lienet lukenut tämän kirjan.
Hän **lienee lukenut** tämän kirjan.
Lienemme lukeneet tämän kirjan.
Lienette lukeneet tämän kirjan.
He **lienevät lukeneet** tämän kirjan.

En liene lukenut tätä kirjaa.
Et liene lukenut tätä kirjaa.
Hän **ei liene lukenut** tätä kirjaa.
Emme liene lukeneet tätä kirjaa.
Ette liene lukeneet tätä kirjaa.
He **eivät liene lukeneet** tätä kirjaa.

3. *Feltételes múlt :*

Olisin kirjoittanut, jos olisi ollut aikaa.
Olisit kirjoittanut, jos olisi ollut aikaa.
Hän **olisi kirjoittanut,** jos olisi ollut aikaa.
Olisimme kirjoittaneet, jos olisi ollut aikaa.
Olisitte kirjoittaneet, jos olisi ollut aikaa.
He **olisivat kirjoittaneet,** jos olisi ollut aikaa.

En olisi kirjoittanut, jollei olisi ollut aikaa.
Et olisi kirjoittanut, jollei olisi ollut aikaa.
Hän **ei olisi kirjoittanut,** jollei olisi ollut aikaa.
Emme olisi kirjoittaneet, jollei olisi ollut aikaa.
Ette olisi kirjoittaneet, jollei olisi ollut aikaa.
He **eivät olisi kirjoittaneet,** jollei olisi ollut aikaa.

4. *„Majdnem" cselekvés:*

1. infinitivus:	*5. infinitivus:*
Olin *kaatua* kadulla.	Olin **kaatumaisillani** kadulla.
Hän oli *mennä* luoksesi.	Hän oli **menemäisillään** luoksesi.
Olin *sanoa* jotakin.	Olin **sanomaisillani** jotakin.
Olit *pudota*.	Olit **putoamaisillasi.**

5. *Időhatározói participiumos szerkezet:*

Kun aurinko *oli laskenut*, tuli kaikki hiljaiseksi.	Auringon **laskettua** tuli kaikki hiljaiseksi.
Kun poika *oli* koulusta *palannut*, tapasi hän kotona toverinsa.	Koulusta **palattuaan** poika tapasi kotona toverinsa.
Kun olin levännyt päivän, läksin taas.	**Levättyäni** päivän läksin taas.
Heti, *kun* ukko *oli tullut* kotiin, alkoi aika rankkasade.	Ukon juuri kotiin **tultua** alkoi aika rankkasade.
Pojat lähtivät ulos, *kun olivat* päivän läksyt *lukeneet*.	Pojat lähtivät ulos **luettuaan** päivän läksyt.
Olin iloinen, *kun olin saanut* matkarahan.	Olin iloinen **saatuani** matkarahan.
Kun on syöty, lähdetään heti.	**Syötyä** lähdetään heti.

6. *Finnes kifejezések:*

He olivat minua vastassa lentokentällä.	*Vártak rám a repülőtéren.*
Ajoin partani koneella.	*Géppel borotválkoztam.*
Hän oli hyvällä tuulella.	*Jókedvében volt.*
Vieraat saapuivat kaikki iltaan mennessä.	*A vendégek estig mind megérkeztek.*
He olivat ihmeissään vastauksestani.	*Elcsodálkoztak feleletemen.*
He tulivat ihmeisiinsä.	*Egyik ámulatból a másikba estek.*
Ero on vain siinä, että...	*Csak annyiban van különbség, hogy...*
Kaupunki kasvaa kasvamistaan.	*A város egyre növekszik.*
Yleiset elintarvikkeet...	*A közszükségleti cikkek...*
He osaavat sitä pitää arvossa.	*Tudják azt értékelni.*
Jouduin makaamaan kaksi viikkoa.	*Két hétig kellett feküdnöm (Arra a sorsra jutottam, hogy két hétig feküdjek).*
Jäädyitkö sinä kiinni katuun?	*Odafagytál-e az utcára?*

Nyelvtan

180. Az adessivus alakja. 1) Az adessivus — alapjelentése szerint — a „hol" kérdésre felelő külső helyhatározó esete. Magyar megfelelője az *-n* vagy a *-nál/-nél* ragos határozó.

2) Az adessivus a teljes névszótőből, illetőleg a többes tőből alakul a kétalakú, illeszkedő

-lla/-llä

esetvégződéssel. Pl.

katto : katto-	**kato|lla** *tetőn* **katoi|lla** *tetőkön*
kirkko : kirkko-	**kirko|lla** *templomnál* **kirkoi|lla** *templomoknál*

181. Az adessivus használata. Az adessivus a mondatban lehet:

1) külső helyhatározó „hol", „min", „minél" kérdésre; pl.

Lentokentällä olivat minua vastassa suomalaiset ystäväni. — *A repülőtéren finn barátaim vártak rám.*

2) állapothatározó valamilyen állapotban létel kifejezésére; pl.

Hän oli **hyvällä tuulella.** — *Jókedvében volt.*

3) részeshatározó az **on** igével kapcsolatban, s azt fejezi ki, hogy valakinek van vagy nincs valamije; pl.

Minulla ei ole rahaa. — *Nekem nincs pénzem.*

4) időhatározó „mikor" kérdésre a pontosan meg nem határozott idő jelölésére: pl.

Iltapäivällä klo kahden **tienoilla** astuin lentokoneeseen. — *Délután két óra tájban felszálltam a repülőgépre.*

5) eszközhatározó „mivel" kérdésre; pl.

Kirjoitan **kynällä.** — *Tollal írok.*
Matkustan **junalla.** — *Vonattal utazom.*

6) módhatározó „hogyan" kérdésre; pl.

Hän kirjoitti kirjansa ranskan **kielellä.** — *Francia nyelven írta a könyvét.*

182. Helynevek helyhatározó alakjai. Az ország- és helységnevek legnagyobbrészt belső helyhatározói ragokat vesznek fel. Csak néhány helynév kap külső helyhatározói ragokat. Pl.

Asuin kymmenen kuukautta **Helsingissä.** — *Tíz hónapig laktam Helsinkiben.*
Debrecenilin on jo tullut kevät. — *Debrecenbe már megérkezett a tavasz.*
Tulen matkustamaan **Suomeen.** — *Finnországba fogok utazni.*
Työläiset ryhtyivät lakkoon **Tampereella.** — *A munkások sztrájkba kezdtek Tamperében.*

183. Idegen nevek ragozása. A mássalhangzóra végződő idegen nevek a ragozásban egy **i** tővéghangzóval egészülnek ki. Pl.

Herra **Kovácsilla** oli kova kiire. — *Kovács úrnak igen sietős volt a dolga.*
Budapestissa sain passin. — *Budapesten megkaptam az útlevelet.*

184. Nem-egyeztetés. Az állítmány olykor nem egyezik meg számban az alannyal. Így a **minulla on** *nekem van*-féle szerkezetben az állítmány **(on)** mindig egyes számban áll — többes alany esetén is. Pl.

Hänellä **on** kauniit **silmät**.	*Neki szép szeme van.*

185. Lehetőségi múlt. 1) A lehetőségi mód múlt ideje összetett igealak. Tagjai: az **olla** segédige lehetőségi jelenje személyragozva (**115** : 4) + a főige 2. participiuma. Pl.

lienen	**sanonut**	*bizonyára*	*mondtam*
lienet			*mondtál*
lienee			*mondott*
lienemme	**sanoneet**		*mondtunk*
lienette			*mondtatok*
lienevät			*mondtak*

2) A lehetőségi múlt tagadása három tagból álló összetett igealak. Ezek: a tagadó segédige személyragozva + **liene** véghehezetes tőalak + a főige 2. participiuma. Ügyeljünk a kiejtésben a véghehezet okozta mássalhangzókettőzésre! Pl.

en liene	**sanonut** [-ṣṣ-]	*bizonyára nem*	*mondtam*
et liene			*mondtál*
ei liene			*mondott*
emme liene	**sanoneet** [-ṣṣ-]		*mondtunk*
ette liene			*mondtatok*
eivät liene			*mondtak*

186. Feltételes múlt. 1) A feltételes múlt kéttagú összetett igealak. Tagjai: az **olla** segédige feltételes jelenje személyragozva + a főige 2. participiuma. Pl.

olisin	**vastannut**	*feleltem*	*volna*
olisit		*feleltél*	
olisi		*felelt*	
olisimme	**vastanneet**	*feleltünk*	
olisitte		*feleltetek*	
olisivat		*feleltek*	

2) A feltételes múlt tagadása háromtagú összetett igealak. Tagjai: a tagadó segédige személyragozva + **olisi** tőalakban + a főige 2. participiuma. Pl.

en olisi	**vastannut**	*nem*	*feleltem*	*volna*
et olisi			*feleltél*	
ei olisi			*felelt*	
emme olisi	**vastanneet**		*feleltünk*	
ette olisi			*feleltetek*	
eivät olisi			*feleltek*	

187. A 3. infinitivus adessivusának használata. Ennek két fő használati módja van:

1) Legtöbbször eszköz-, illetőleg módhatározó értékű. A magyarra „azzal (úgy) hogy" kötőszós mellékmondattal fordítjuk. Pl.

Lukemalla oppii.	*Úgy (azzal) tanul az ember, hogy olvas.*

2) Ha egy határozott igealak mellett az igét a 3. infinitivus adessivus alakjában megismételjük, akkor ez a szerkezet az ige alapjelentését nyomósítva fejezi ki. Pl.

Etsin etsimällä sopivan miehen.	*Keresve kerestem egy alkalmas embert.*

188. Az 5. infinitivus. Az 5. infinitivus képzője a teljes igetőhöz járuló

-mainen/-mäinen

Az 5. infinitivus hiányos ragozású: csak a birtokos személyraggal ellátott többes adessivusa használatos. Ez az **olla** személyes alakjával kapcsolatban majdnem bekövetkező cselekvést fejez ki — ugyanúgy, mint az 1. infinitivus rövidebb alakja **(175)**. Pl.

Olin **kaatumaisillani** kadulla. — *Majd elestem az utcán. Kicsibe múlt, hogy el nem estem az utcán.*

189. Időhatározói participiumos szerkezet. Az olyan időhatározói mellékmondatot, amelynek cselekvése előbb megtörtént, mint a főmondaté (előidejűség), participiumos szerkezettel sűríthetjük. Az átalakítás úgy történik, hogy a mellékmondat igei állítmánya a szenvedő 2. participium **(134)** egyes partitivusába kerül, a cselekvő alany pedig genitivusba, vagy — a főmondatéval azonos alany esetén — birtokos személyrag formájában járul az igenévhez. Magyarra *miután* kötőszós mellékmondattal vagy valami megfelelő szerkezettel fordítjuk. Pl.

Auringon **laskettua** tuli kaikki hiljaiseksi. — *Miután leszállt a nap (= naplemente után) minden elcsendesült.*

Ajettuani partani ryhdyin pukeutumaan. — *Miután megborotválkoztam (= megborotválkozván) az öltözködéshez láttam.*

190. „Mintha"-szerkezet. A cselekvő 1. participium többes essivusa birtokos személyraggal ellátva az **olla** segédige mellett képzelt cselekvést fejez ki. Magyarra „mintha" kötőszós mellékmondattal fordítjuk. Pl.

Olen **näkevinäni** hänet nytkin. — *Mintha most is látnám őt.*

191. A 2. participium translativusának használata. A 2. participium translativusának kétféle használata van:

1) A **tulla** igével kapcsolatban véletlenül bekövetkező cselekvést fejez ki. Pl.

Tulin **sanoneeksi**, että... — *Azt találtam mondani, hogy...*

2) A **saada** igével kapcsolatban befejezett, sikerült cselekvést jelez. Pl.

He saivat minut **vakuutetuksi** siitä, että... — *Sikerült meggyőzniük arról, hogy...*

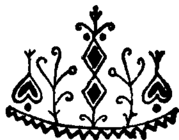
Gyakorlatok

1. *Egészítsük ki a következő mondatokat a zárójelbe foglalt kifejezés adessivusával:* Heräsin (aamu) klo 8. (Minä) oli kova kiire. Pesin kasvoni (saippua). Minun oli matkustettava (juna) Turkuun. Ajoin ensin (pieni auto). (Asema) oli paljon väkeä. Ostin liput (kaksituhatta markkaa). (Tämä hetki) isäni juuri saapui. Hän oli ollut kauan aikaa (Tampere). (Me) ei ollut enää aikaa keskustella.
2. *Ragozzuk el a következő mondatokat* a) *állító,* b) *tagadó formában:* Lienen käynyt siellä. Olisin tullut mielelläni mukaan.
3. *Helyettesítsük a következő összetett mondatok mellékmondatait igeneves szerkezettel:* Kun kesä on tullut, palaavat pääskyset. Huomasin veljeni, kun hän oli tullut ovesta. Kun olemme lukeneet läksyt, menemme ulos. Kun he olivat loppettaneet työnsä, tuli vieraita. Kun

olemme maalanneet saunan, tulemme luoksenne. Kun Väinö oli saapunut kotiin, alkoi koulu.

4. *Kérdések:* Milloin sain tiedon Suomen-matkastani? Minne oli minun ensin matkustettava? Milloin sain passin ja matkaliput? Millä minä matkustin Wieniin? Milloin lentokone Wienistä lähti? Ketkä olivat minua vastassa Helsingin lentokentällä? Kuinka pitkä matka on sieltä autolla kaupunkiin? Mitä minä tein pukeuduttuani ja peseydyttyäni? Keiden seurassa kävelin Helsingin kaduilla? Mitä tulin sanoneeksi? Missä suhteessa se on totta, että kaupunki ei ole paljon muuttunut? Mitkä kaupungin osat kasvavat suurella nopeudella? Minkä puolesta suomalaiset naiset ovat vuosikymmeniä taistelleet? Missä voi kohdata naisia Suomessa? Onko suomalaisilla työläisillä korkeat palkat? Millainen on verotusjärjestelmä? Tapahtuuko Suomessa usein lakkoja? Millä on suomalaisten ruokavaliossa suuri osuus? Mitä suomalaiset tavallisesti juovat? Pitävätkö he maidosta? Pidättekö te voista?

5. *Fordítás:* Igen örültem, amikor megkaptam a hírt Budapestről, hogy utazhatok Finnországba. Előbb még Budapestre kellett utaznom gyorsvonattal. Ott megkaptam az útlevelet és a vasúti meg a repülőjegyeket oda és vissza. Bécsig vonattal utaztam, onnan repülőgéppel. A repülőút mintegy 12 óra hosszat tartott. Éjjel egy órakor érkeztem meg Helsinkibe. A helsinki repülőtéren vártak finn és magyar barátaim. Autóval mentünk be a városba. A Carlton-Szállóban egy szép szobát kaptam. Reggel korán felkeltem. Elmentem sétálni finn barátaimmal. Ahogy az utcákon jártunk (szerkezet!), egyszer azt találtam mondani, hogy Helsinki 20 év óta nem változott. Később azonban láttam, hogy a külvárosokban sokat építkeznek (szenvedő).

19. lecke

Ablativus — Allativus — Szenvedő múlt alakok

Tul|tiin hyvä|lle tuule|lle. *Jókedvre derültek.*	Minu|lta on (oli) kysel|ty paljon. *Sokat kérdezgettek tőlem.*

Kalevalan jäljillä

Kalevala-juhla, joka oli järjestetty Messuhallin pieneen saliin, alkoi illalla klo seitsemältä. Avajaispuheen jälkeen astuin minä korokkeelle, esitin Unkarin kansan terveiset ja puhuin siitä, kuinka ehtymätöntä voimanlähdettä oli merkinnyt unkarilaiselle koulunuorisolle sodan jälkeisinä vuosina rauhan eepos: Kalevala. Sitten pidettiin juhlapuhe ja seurasivat taiteelliset ohjelmanumerot. Illan lämmin tunnelma tuntui todella liikuttavalta. Juhlatilaisuus oli oleelliselta osaltaan hyvin onnistunut näyte suomalaisesta kansantaiteesta ja sellaisena se merkitsi unohtumatonta elämystä minulle.

Jotta Kalevalan todellisuus heräisi minussa täydellisessä realiteetissaan, tein ystävieni kanssa pyhiinvaelluksen Lönnrotin syntymäkotiin, jossa tämä suomalaisten suurmies oli viettänyt lapsuutensa vuodet ja vanhuutensa päivät.

Maaliskuun 6. p:nä aamulla klo puoli 10 lähdimme autolla Sammattiin, pieneen Etelä-Suomen pitäjään. Kävimme kirkossa, jossa vanha Lönnrot oli niin usein saarnannut kokoontuneelle kansalle, jos naapuripitäjästä saapuva pappi oli myöhässä. Näimme kirkon pihalla suurmiehen ja hänen omaistensa haudan. Etsimme köyhän Paikkarin torpan, jonka seinien sisäpuolella pieni Elias oli nähnyt päivänvalon. Meille näytettiin sen jo kaatuneen puun paikka, jonka

oksilla pieni koulupoika niin usein oli unohtanut nälkänsä lukiessaan kirjoja. Lönnrotin perustamassa emäntäkoulussa kansallispukuiset neitoset tarjoilivat meille aamiaista. Naapuripitäjässä, Lohjalla ihmeteltiin Karjalan kannakselta siihen siirretyn kansanopiston uudenaikaisia saleja ja asuinhuoneita, sen näyttämöä ja sekä mies- että naistyötä varten sisustettuja työpajoja. Kävimme kuuluisassa keskiaikaisessa kirkossa, joka henkii muinaista ilmapiiriä. Lohjan ravintolassa upeassa päivällistilaisuudessa lausuttiin minut tervetulleeksi sydämellisillä ja liikuttuneilla sanoilla. Minulta kyseltiin, miten Unkarissa eletään ja mitä siellä Suomesta ajatellaan. Tultiin hyvälle tuulelle ja palattiin vasta keskiyön aikaan kotiin, Helsinkiin.

Lönnrotin lapsuusvuodet

Jo nelivuotiaana Elias oli tiedustellut äidiltään kirjaimia. Tämä piti kysymystä liian varhaisena ja käski pojan nimittelemään niitä oman mielensä mukaan. Elias ilman erikoista ohjausta oppi viisivuotiaana tavaamaan. Vasta myöhemmin päätettiin kokeilla, olisiko pojalla mitään edellytyksiä lukutielle. Hänet lähetettiin vanhan rakuunalesken Sundin luo Valkjärven toiselle puolelle oppimaan ruotsia. Eukolla oli tuvassaan vain yksi sänky, ja ujo poika piti parempana jättää ruotsin kielen opinnot kuin nukkua oudon ihmisen kanssa samassa sängyssä. Kuusivuotiaana Elias oli ensimmäisen kerran lukusilla, ja hänet asetettiin esikuvaksi eräälle täysikasvuiselle tomppelille, jonka täytyi pöydän alla hävetä tietämättömyyttään. Voi ymmärtää, että näin suuri tunnustus kannusti poikaa uusiin ponnistuksiin.

Eliaksen lukuhalu muuttuu suorastaan intohimoksi. Hän etsii etsimällä rauhaa saadakseen sitä tyydyttää: milloin hän kiipeää kotinsa vieressä kasvaviin puihin, milloin ryömii aitan tai katajapensaiden alle tai lähtee yksin ruuhella järvelle. Joskus hän moneksi päiväksi vetäytyy lukemaan Hosjan latoon, joka on korpiniityllä neljän kilometrin päässä kodista, eväänään vain kovaa reikäleipää. Hänen lukuhalunsa synnytti ympäristössä sananparsia. „Nouskaa ylös jo! Lönnrotin Elias on jo aikaa istunut puunoksalla lukemassa", herätteli naapuritorpan muori lapsiansa.

Aarne Anttila[1]

Kuuro mies

— Hyvää päivää!
— Kirvesvarttanihan minä tässä veistelen.
— Onko teillä vaimoa?
— Oli se, mutta kun se oli jo vanha, niin minä tervasin ja vedin kankaalle kuivumaan.
— Onko teillä tyttöjä?
— Oli niitä kaksi, mutta toisen päälle herrat autollaan ajoivat ja toisella renki Matti pellolla kyntää.
— Missä te olette järkenne menettänyt?
— Tuosta se kahden koivun välistä menee.
Kuuro luuli näet vieraan tiedustelleen, mitä hän valmisti, oliko talossa venettä tai hevosta, ja mistä tie menee.

Kansankasku

Szavak

järjest|ää, -än, -i, -änyt	rendezni
messut *(tb.)*	(áruminta)vásár, kiállítás
messuhalli	vásárcsarnok, kiállítási csarnok
sal|i, -in, -ia, -eja	terem
avajaiset *(tb.)*	megnyitás, megnyitó
avajaispuhe	megnyitó beszéd
korok|e [-e'], -keen, -etta, -keita	(szónoki, előadói) emelvény, dobogó
esit|tää, -än, -ti, -tänyt	előadni; bemutatni
ehtymät|ön, -tömän, -öntä, -tömiä	kiapadhatatlan
läh|de [-e'], -teen, -dettä, -teitä	forrás
nuoriso, -n, -a	ifjúság
jälkei|nen, -sen, -stä, -siä *(gen.)*	(vmi) utáni
eepo|s, -ksen, -sta, -ksia	eposz
ohjelm|a, -an, -aa, -ia	program, műsor; munkaterv
tunnelm|a, -an, -aa, -ia	hangulat
liikut|taa, -an, -ti, -tanut	megmozgatni; megindítani, meghatni
tilaisuu|s, -den, -tta, -ksia	alkalom
juhlatilaisuus	ünnepség, ünnepélyes alkalom
oleelli|nen, -sen, -sta, -sia	lényeges
onnistu|a, -n, -i, -nut	sikerülni
näyt|e [-e'], -teen, -että, -teitä	mutatvány, minta
todellisuu|s, -den, -tta, -ksia	valóság

[1] Részlet az írónak *Elias Lönnrot. Elämä ja toiminta* (1931–1935) című kétkötetes életrajzi művéből.

täydelli|nen, -sen, -stä, -siä	teljes
realiteet|ti, -in, -tia, -teja	realitás
pyh|ä, -än, -ää, -iä *(mn.; fn.)*	szent ; ünnepnap
vaellu|s, -ksen, -sta, -ksia	vándorlás
pyhiinvaellus	zarándoklás, zarándoklat
syntymäkoti	szülőház, szülőhely
suurmie|s, -hen, -stä, -hiä	nagy ember
lapsuu|s, -den, -tta, -ksia	gyermekség, gyermekkor
vanhuu|s, -den, -tta, -ksia	öregség, öregkor
pitäj|ä, -än, -ää, -iä	község
saarna|ta, -an, -si, -nnut	prédikálni
kokoon|tua, -nun, -tui, -tunut	összegyűlni
omai|nen, -sen, -sta, -sia *(rendesen tb.)*	hozzátartozó, családtag, övé(i)
hau|ta, -dan, -taa, -toja	gödör ; sír
torp|pa, -an, -paa, -pia	(zsellér)kunyhó
sisäpuolella *(hsz.; nu. gen.)*	belülről ; belül
Elia|s, -ksen, -sta	Illés
perust|aa, -an, -i, -anut	alapítani
-pukui|nen, -sen, -sta, -sia	ruhájú, ruhás, viseletű
neito|nen, -sen, -sta, -sia	lányka, fiatal leány
tarjoil|la, -en, -i, -lut	kínálni ; megvendégelni ; felszolgálni
kanna|s, -ksen, -sta, -ksia	(föld)szoros
siir|tää, -rän, -si, -tänyt	áthelyezni
opisto, -n, -a, -ja	(tan)intézet
kansanopisto	népfőiskola
sisust|aa, -an, -i, -anut	berendezni
paj|a, -an, -aa, -oja	(kovács)műhely
työpaja	műhely
keskiaikai|nen, -sen, -sta, -sia	középkori
hen|kiä, -gin, -ki, -kinyt	lélegzeni ; lehelni
muinai|nen, -sen, -sta, -sia	hajdani, régi
upe|a, -an, -aa v. **-ata, -ita**	pompás, fejedelmi
sydämelli|nen, -sen, -stä, -siä	szíves, szívből jövő, szívélyes
liikut|tua, -un, -tui, -tunut	meghatódni
keskiyö	éjfél
-vuotia|s, -an, -sta, -ita	-éves
nelivuotias	négyéves
kirjai|n, -men, -nta, -mia	betű
käsk|eä, -en, -i, -enyt	(meg)parancsolni, felszólítani, meghagyni
nimit|ellä, -telen, -teli, -ellyt	nevezni, hívni
ohjau|s, -ksen, -sta, -ksia	vezetés, irányítás
tava|ta, -an, -si, -nnut	betűzni, szótagolva olvasni
päät|tää, -än, -ti, -tänyt	befejezni, bevégezni ; elhatározni
kokeil|la, -en, -i, -lut	kísérletezni, megkísérelni, megpróbálni
edellyty|s, -ksen, -stä, -ksiä	előfeltétel
lukutie	tanulás (útja)
rakuun|a, -an, -aa, -oita v. **-oja**	dragonyos
lesk|i, -en, -eä, -iä	özvegy
euk|ko, -on, -koa, -koja	öregasszony, öreg néni
sän|ky, -gyn, -kyä, -kyjä	ágy
ujo, -n, -a, -ja	félénk, bátortalan, szegyenlős
opin|to, -non, -toa, -toja	tanulmány, tanulás
ou|to, -don, -toa, -toja	idegen ; szokatlan ; furcsa
lukuset *(tb.)*	vizsga (olvasásból és a kátéból)
aset|taa, -an, -ti, -tanut	állítani, tenni, helyezni
esikuva	példa(kép)

täysikasvui|nen, -sen, -sta, -sia	felnőtt, meglett
tomppel|i, -in, -ia, -eita v. **-eja**	fajankó, tökfilkó, szamár
alla *(hsz.; nu. gen.)*	alul; alatt
kannust|aa, -an, -i, -anut	sarkantyúzni; ösztönözni, sarkallni
ponnistu|s, -ksen, -sta, -ksia	erőfeszítés
lukuhalu	olvasási kedv, tanulási kedv
suorastaan	egyenesen
intohimo, -n, -a, -ja	szenvedély
kii|vetä, -peän, -pesi, -vennyt	felmászni
ryömi|ä, -n, -, -nyt	csúszni, mászni (négykézláb)
kataj|a, -an, -aa, -ia	boróka, gyalogfenyő
pensa|s, -an, -sta, -ita	bokor
alle *(hsz.; nu. gen.)*	alá
ruuh|i, -en, -ta, -ia	csónak, ladik; vályú
joskus	olykor, néha-néha
vetäy|tyä, -dyn, -tyi, -tynyt	húzódni
la|to, -don, -toa, -toja	csűr, pajta
korpiniitty	vizenyős rét
päässä *(nu. gen.)*	távolságra, nyire
rei|kä, -än, -kää, -kiä	lyuk
reikäleipä	(közepén lyukas, kerek) kenyér
herät|ellä, -telen, -teli, -ellyt	ébresztgetni, költögetni
muor|i, -in, -ia, -eja	öregasszony, vénasszony, anyóka
kuuro, -n, -a, -ja	süket
kirve|s, -en, -stä, -itä	fejsze
veistel|lä, -en, -i, -lyt	faragni
vaimo, -n, -a, -ja	feleség
terva|ta, -an, -si, -nnut	bekátrányozni, kátránnyal bekenni
kan|gas, -kaan, -gasta, -kaita	homokos mező, homokrét, homokföld
kuivu|a, -n, -i, -nut	száradni
kyn|tää, -nän, -si, -tänyt	szántani
koivu, -n, -a, -ja	nyírfa
välistä *(nu. gen.)*	közt (át, el)
näet	ugyanis, tudniillik
vuosisata	évszázad

Beszédgyakorlat

1. *Ablativus:*

Varpunen lensi **katolta.**	Varpuset lensivät **katoilta.**
Minä otin kirjan **pöydältä.**	He ottivat kirjat **pöydiltä.**
Mies osti kaloja **torilta.**	Kaloja voi ostaa **toreilta.**
Kalastaja palasi **mereltä.**	Kalastajat palasivat **meriltä.**
Lintu lensi **pesältä.**	Linnut lensivät **pesiltä.**
Hän astui alas **korokkeelta.**	He astuivat alas **korokkeilta.**
Hän lähtee **kirkolta.**	He lähtevät **kirkoilta.**
Tyttö tulee **kaivolta.**	Tytöt tulevat **kaivoilta.**
Lapsi putosi **tuolilta.**	Lapset putosivat **tuoleilta.**
Mies tulee **pellolta.**	Miehet tulevat **pelloilta.**
Tulen **Mäkiseltä.**	Tulen **Mäkisiltä.**
Hän on palannut **matkaltaan.**	Hän on palannut **matkoiltaan.**
Pojalta kuoli isä.	**Pojilta** kuoli isä.

Oppilas sai **opettajaltaan** kirjan.	Oppilaat saivat **opettajiltaan** kirjoja.
Olen saanut **suomalaiselta ystävältäni** kirjeen.	Olen saanut **suomalaisilta ystäviltäni** kirjeitä.
Hän näyttää **sairaalta.**	He näyttävät **sairailta.**

2. *Allativus :*

Tätä polkua mennään **uudelle kaivolle.**	He menivät **uusille kaivoille.**
Lintu lensi **katolle.**	Pojat kiipesivät **katoille.**
Pane kirja **pöydälle!**	Oppilaat panivat kirjansa **pöydille.**
Mies meni **pellolle.**	Miehet menivät **pelloille.**
Lintu palasi **pesälle.**	Linnut palasivat **pesille.**
Menen **Mäkiselle.**	Menen **Mäkisille.**
Annan **pojalle** kirjan.	Annan **pojille** kirjoja.
Se oli suuri yllätys **minulle.**	Se oli suuri yllätys **meille.**

3. *Szenvedő imperfectum :*

Minut **kutsuttiin** juhlatilaisuuteen.	Minua **ei kutsuttu** juhlatilaisuuteen.
Minut **tuotiin** ja **vietiin** autolla.	Minua **ei tuotu eikä viety** autolla.
Minut **tultiin** hakemaan.	Minua **ei tultu** hakemaan.
Mentiin uimaan.	**Ei menty** uimaan.
Vieras **lausuttiin** tervetulleeksi.	Vierasta **ei lausuttu** tervetulleeksi.
Hänet **asetettiin** esikuvaksi toiselle pojalle.	Häntä **ei asetettu** esikuvaksi toiselle pojalle.
Pojat **lähetettiin** naapuritaloon.	Poikia **ei lähetetty** naapuritaloon.

4. *Szenvedő perfectum :*

Minut **on kutsuttu** juhlatilaisuuteen.	Minua **ei ole kutsuttu** juhlatilaisuuteen.
Minut **on tuotu** ja **viety** autolla.	Minua **ei ole tuotu eikä ole viety** autolla.
Minut **on tultu** hakemaan.	Minua **ei ole tultu** hakemaan.
On menty uimaan.	**Ei ole menty** uimaan.
Vieras **on lausuttu** tervetulleeksi.	Vierasta **ei ole lausuttu** tervetulleeksi.
Hänet **on asetettu** esikuvaksi toiselle pojalle.	Häntä **ei ole asetettu** esikuvaksi toiselle pojalle.
Pojat **on lähetetty** naapuritaloon.	Poikia **ei ole lähetetty** naapuritaloon.

5. *Szenvedő plusquamperfectum :*

Kerroin jo sinulle, että minut **oli kutsuttu** juhlatilaisuuteen.	Kerroin jo sinulle, että minua **ei ollut kutsuttu** juhlatilaisuuteen.
Minut **oli tuotu** ja **viety** autolla.	Minua **ei ollut tuotu eikä ollut viety** autolla.
Minut **oli tultu** hakemaan.	Minua **ei ollut tultu** hakemaan.
Oli menty uimaan.	**Ei oltu menty** uimaan.
Vieras **oli lausuttu** tervetulleeksi.	Vierasta **ei ollut lausuttu** tervetulleeksi.
Hänet **oli asetettu** esikuvaksi toiselle pojalle.	Häntä **ei ollut asetettu** esikuvaksi toiselle pojalle.
Pojat **oli lähetetty** naapuritaloon.	Poikia **ei ollut lähetetty** naapuritaloon.

6. *Finnes kifejezések:*

Minun onnistui saada uusi työpaikka.	*Sikerült új munkahelyet kapnom.*
Onnistuin saamaan uuden työpaikan.	
Teimme pyhiinvaelluksen Lönnrotin syntymäkotiin.	*Elzarándokoltunk Lönnrot szülőházába.*
Olemme jo pahasti myöhässä!	*Már alaposan elkésünk!*
Juna oli tunnin myöhässä.	*A vonat egy órát késett.*
Lausuin vieraan tervetulleeksi.	*Üdvözöltem a vendéget.*
Pojalla oli edellytyksiä lukutielle.	*A fiúnak hajlama volt a tanulásra.*
Hän lähti lukutielle.	*Tanulásra adta a fejét.*
Kuusivuotiaana Elias oli ensimmäisen kerran lukusilla.	*Hatéves korában Illés első ízben volt kátévizsgán.*
Hänen täytyi pöydän alla hävetä tietämättömyyttään.	*Az asztal alatt kellett szégyenkeznie tudatlansága miatt.*
Poika kiipesi puuhun.	*A fiú felmászott a fára.*
Mökki oli kilometrin päässä talosta.	*A kunyhó egy kilométernyire volt a háztól.*
Lönnrotin Elias...	*A Lönnroték Illése...*
Mistä tie menee?	*Merre megy az út?*

Nyelvtan

192. Az ablativus alakja. 1) Az ablativus – alapjelentése szerint — a „honnan" kérdésre felelő külső helyhatározó esete. Magyar megfelelője a *-ról/-ről* és a *-tól/-től* ragos határozó.

2) Az ablativus a teljes névszótőből, illetőleg a többes tőből alakul a kétalakú, illeszkedő

-lta/-ltä

esetvégződéssel. Pl.

pelto : pelto-	**pello|lta**	*mezőről*
	pelloi|lta	*mezőkről*
minä : minu-	**minu|lta**	*tőlem*
	mei|ltä	*tőlünk*

193. Az ablativus használata. Az ablativus a mondatban lehet:

1) külső helyhatározó „honnan", illetőleg „miről", „mitől" kérdésre; pl.

Kansanopisto on Karjalan **kannakselta** siirretty Lohjalle.	*A népfőiskolát a Karjalai-szorosról helyezték át Lohjába.*
Väki tulee **kirkolta.**	*A nép a templomtól jön.*

2) képes helyhatározó annak jelölésére, hogy valakitől jön, kap, hall, kérdez, elvesz, eltitkol stb. valaki valamit; pl.

Pikku Elias oli tiedustellut **äidiltään** kirjaimia.	***A kis Illés az anyjától kérdezgette a betűket.***

3) állapothatározó: jelzi azt a benyomást, hogy milyennek látszik, tűnik, érzik, ízlik valami; pl.

Isä näyttää minusta **sairaalta.**	*Apám betegnek látszik előttem.*
Ruoka maistuu **hyvältä.**	*Az étel jóízű.*

4) időhatározó: jelzi

a) azt az időt, amikorról való valami; pl.

Tämä puku on viime **vuodelta.**	*Ez a ruha a múlt évről való.*

b) az órát, amikor pontosan történik valami; pl.

Lähden kouluun kello **kahdeksalta** (kahdeksan).	*Nyolc órakor indulok az iskolába.*

5) tekintethatározó: jelzi azt, amire nézve valamit megállapítunk; pl.

Heillä on pieni tyttö, Kirsti **nimeltään.**	*Nekik van egy kis lányuk, név szerint Kirsti.*

194. Az allativus alakja. 1) Az allativus — alapjelentése szerint — a „hova" kérdésre felelő külső helyhatározó esete. Magyar megfelelője a *-ra/-re* vagy a *-hoz/-hez/-höz* ragos határozó.

2) Az allativus esetragja az egyalakú, nem illeszkedő, véghehezetes

-lle

amely a teljes névszótőhöz, illetőleg a többes tőhöz járul. Pl.

koroke : korokkee-	**korokkee|lle** *emelvényre*
	korokkei|lle *emelvényekre*
Tampere : Tampereeme-	**Tampereeǀlle** *Tamperébe*
me : mei-	**mei|lle** *hozzánk*

195. Az allativus használata. Az allativus a mondatban lehet:

1) külső helyhatározó „hova", illetőleg „mire", „mihez" kérdésre: pl.

Poika läksi yksin ruuhella **järvelle.**	*A fiú egyedül indult csónakkal a tóra*
Tule **meille!**	*Gyere el hozzánk!*

2) részeshatározó; pl.

Anna **minulle** saippua!	*Add ide nekem a szappant!*

3) véghatározó: valamilyen állapotba kerülés kifejezésére; pl.

Tulimme **hyvälle tuulelle.**	*Jókedvre derültünk.*

196. Szenvedő imperfectum. 1) A szenvedő egyszerű múlt (imperfectum) állító alakja a szenvedő erős tőből (**129**: 1, 2) alakul. Ehhez hozzájárul az **i** imperfectum-jel (**151**: 1), amely előtt az **a/ä** magánhangzó kiesik. Meg kell jegyezni, hogy ha így **t** kerül közvetlenül az **i** elé, az a szenvedőben sohasem változik **s**-re. Az időjel után jön még az egyes 3. személy személyragjaként a tőhangzónyújtás + **n.** Azt is mondhatjuk tehát, hogy a szenvedő imperfectum végződése az igetőhöz függesztett

-ttiin	rövid tőhangzó után
-tiin	más helyzetben

Pl.

sano|a	sano|tta-	**sano|ttiin**	*mondtak*
lähettä|ä	lähete|ttä-	**lähete|ttiin**	*küldtek*
saa|da	saa|ta-	**saa|tiin**	*kaptak*
vie|dä	vie|tä-	**vie|tiin**	*vittek*
men|nä	men|tä-	**men|tiin**	*mentek*
ol|la	ol|ta-	**ol|tiin**	*voltak*
vasta|ta	vastat|ta-	**vastat|tiin**	*feleltek*
juos|ta	juos|ta-	**juos|tiin**	*futottak*

2) A szenvedő imperfectum tagadó formája két tagból áll. Ezek : **ei** tagadó segédige személytelenül + a főige szenvedő **2.** participiuma (134 : 1). Pl.

ei	**sano|ttu**	*nem*	*mondtak*
	lähete|tty		*küldtek*
	saa|tu		*kaptak*
	vie|ty		*vittek*
	men|ty		*mentek*
	ol|tu		*voltak*
	vastat|tu		*feleltek*
	juos|tu		*futottak*

197. Szenvedő perfectum. 1) A szenvedő perfectum állító formája összetett igealak. Tagjai : az **on** segédige személytelenül + a főige szenvedő 2. participiuma. Pl.

on	**sanottu**	*mondtak*
	lähetetty	*küldtek*
	saatu	*kaptak*
	viety	*vittek*
	menty	*mentek*
	oltu	*voltak*
	vastattu	*feleltek*
	juostu	*futottak*

2) Ugyanez tagadólag háromtagú alakzat : **ei** + **ole** véghehezetes tőalak + a főige szenvedő 2. participiuma. Pl.

ei ole	**sanottu** [-ss-]	*nem*	*mondtak*
	lähetetty [-ll-]		*küldtek*
	saatu [-ss-]		*kaptak*
	viety [-vv-]		*vittek*
	menty [-mm-]		*mentek*
	oltu		*voltak*
	vastattu [-vv-]		*feleltek*
	juostu [-jj-]		*futottak*

198. Szenvedő plusquamperfectum. 1) Ennek állító formája a következő két tagból áll : **oli** + a főige szenvedő 2. participiuma. Pl.

oli	**sanottu**	*mondtak*	*(volt)*
	lähetetty	*küldtek*	
	saatu	*kaptak*	
	viety	*vittek*	
	menty	*mentek*	
	oltu	*voltak*	
	vastattu	*feleltek*	
	juostu	*futottak*	

2) Ugyanez tagadólag a következő három tagból áll: **ei** + **ollut** (vagy: **oltu**) + + a főige szenvedő 2. participiuma. Pl.

ei ollut (oltu)	**sanottu** **lähetetty** **saatu** **viety** **menty** **oltu** **vastattu** **juostu**	*nem*	*mondtak* *küldtek* *kaptak* *vittek* *mentek* *voltak* *feleltek* *futottak*	*(volt)*

Gyakorlatok

1. *Egészítsük ki a következő mondatokat a zárójelbe foglalt kifejezés ablativusával:* Kuva putoa (seinä). Akka tuli (kirkko). Poika palasi (lähde) kotiin. Veljeni lähtee (he). Hän on palannut (matkansa). (Poika) kuoli äiti. Tämä työ vie (minä) aikaa. Hän kysyy (me), missä Lönnrotinkatu on. Poika on saanut (äitinsä) kirjeen. Hän oppii (ystävänsä) ranskan kieltä. Hän tahtoo näyttää (oppinut). Kala maistuu (paha). Se tuntuu minusta (vaikea). (Muotonsa) hän on hyvin kaunis. Tämä kirja on (viime vuosisata). Suomen kielen tuntini alkaa klo (kymmenen).
2. *Egészítsük ki a következő mondatokat a zárójelbe foglalt kifejezés allativusával:* Lapset juoksivat (piha). Akka meni (kirkko). Menen (Lahtiset). Lähden (matka). Tuttavani tuli (paha tuuli). Lähdetään (illallinen). Annan (poika) rahan. Se oli (me) suuri elämys. Kirjoitin kirjeen (nuorempi veljeni). Mies asetetaan (kova koetus).
3. *Írjunk mondatokat a következő igék mindhárom fajta szenvedő múlt idejével:* leikkiä, olla, juosta, saapua, arvata, hypätä, kirjoittaa, lukea.
4. *Írjunk mondatokat a következő igék háromféle szenvedő tagadó múlt alakjával:* mennä, uida, osata, pelätä, matkustaa, menettää, tavata, sanoa.
5. *Húzzuk alá a következő szöveg igei állítmányait és határozzuk meg azok alakját:* Oli käyty marjassa, sillä äiti oli niin käskenyt. Mustikoita on pidetty hyvinä marjoina, ja lapset ovat syöneet niitä paljon. Ajateltiin, että kun tullaan kotiin, siellä ollaan iloisia. Ensin tultiin suolle, sitten mentiin reippaasti läpi kankaan ja saavuttiin korpeen. Hiukan pelättiin karhuja, joista oli kuultu puhuttavan. Oltiin hyvin iloisia, kun oli tultu kotiin.
6. *Formáljuk át szenvedővé a következő mondatokat:* Lapsena äiti vei minut joulukirkkoon. Hän oli herättänyt minut varhain. Pitkin pimeätä metsätietä lähdimme ajamaan kirkolle. Kirkkomiehiä ajoi pitkässä jonossa. Olen usein muistanut sitä matkaa.
7. *Kérdések:* Mihin oli Kalevala-juhla järjestetty? Milloin se alkoi? Kuka astui avajaispuheen jälkeen korokkeelle? Mitä minä esitin suomalaiselle yleisölle? Mitä on merkinnyt Kalevala Unkarin nuorisolle toisen maailmansodan jälkeen? Miltä juhlan tunnelma tuntui? Mitä se oli oleelliselta osaltaan? Mihin aikaan lähdettiin Sammattiin? Kuka on syntynyt siellä? Missä Elias Lönnrot vietti vanhuutensa päivät? Onko vielä olemassa se puu, jonka oksilla Lönnrot oli pikku poikana niin usein lukenut kirjoja? Mistä oli Lohjan kansanopisto siirretty sinne?
8. *Fordítás:* Lönnrot Illés egy falusi szabó (*kyläräätäli*) fiaként született a Paikkari-kunyhóban Sammattiban 1802. április 9-én. Orvosnak tanult, de már fiatalon (essivus) a népi hagyományok érdekelték elsősorban. Már négyéves korában kérdezgette anyjától és bátyjaitól a betűket. Ötéves korában már tudott betűzve olvasni. Később egy öregasszonyhoz küldték, hogy svédül tanuljon tőle. Hatéves korában a kátévizsgán őt állították példaképnek a többiek elé (allativus). A kis Illés gyakran felmászott a kunyhójuk mellett levő fára, hogy nyugodtan olvashasson. Lönnrot Sammattiban töltötte öregsége napjait is. 1884-ben halt meg 82 éves korában.

20. lecke

Abessivus — Comitativus — Instructivus — Prolativus

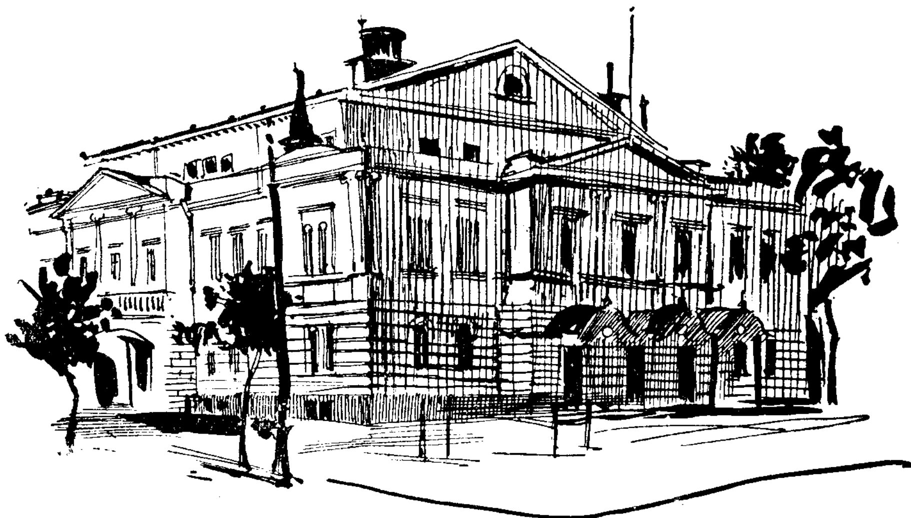
Olen aina **raha|tta.** Mies tuli **vaimoi|ne|nsa.** Pojat juoksivat **paljai|n jaloi|n.** Matkustin **lentotei|tse.**	*Mindig pénz nélkül vagyok* *A férfi feleségestül jött.* *A fiúk mezítláb szaladtak.* *Repülőúton utaztam.*

Szenvedő lehetőségi és feltételes múlt

Lienee jo **lähde|tty.** **Olisi** jo **lähde|tty,** jos **olisi saatu** rahaa.	*Talán már elindultak.* *Már elindultak volna, ha pénzt kaptak volna.*

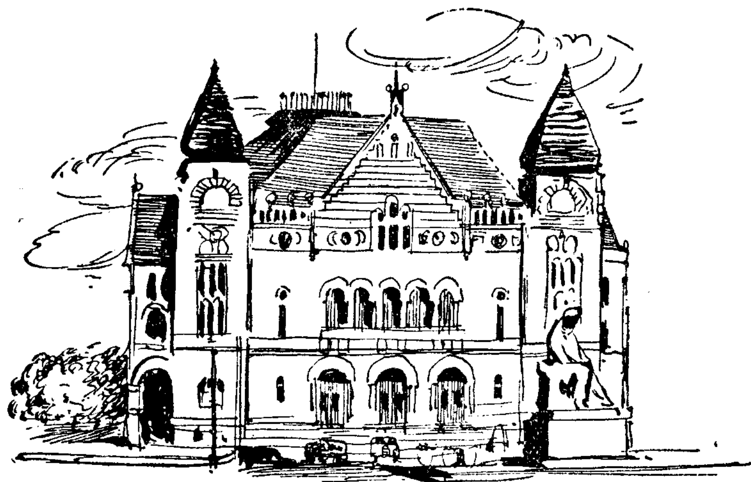
Kuvia Suomen kulttuurielämästä

I. Kävin Suomalaisessa Oopperassa, jossa sain nauttia „Pohjalaisia"-nimisen oopperan esityksestä. Leevi Madetoja, Sibeliuksen etevin oppilas

murtautui tällä sävelteoksellaan suomalaiseen musiikkielämään vuonna 1924. Hän on kehittänyt kansanlaulun ja kansantanssin perinteet edemmäksi ja jalostanut ne oopperaksi. Hän on ammentanut aiheenkin kansan elämästä ja kansallisesta historiasta. Artturi Järviluoman näytelmän pohjalla on hän luonut oopperatekstinsä. Oopperan toiminta tapahtuu vuoden 1850 tienoilla — venäläisen tsaarivallan sorron vuosina. Suomen historian suuri opetus on saanut liikuttavan taiteellisen kuvauksen päähenkilön viimeisissä sanoissa: „Minä näen! Minä näen! Näen kansan kulkevan vapaana, kirkkahin otsin! Se kansa ei koskaan nöyrry orjan ruoskaa tottelemaan!"

2. Mainittakoon, että minun onnistui käydä kerran Kansallisteatterissakin. Lippuja ei ollut enää saatavissa. Siitä huolimatta pääsin teatteriin

liputta ja katsoin teatterinjohtajan aitiosta näytännön. Esitettiin juuri teatterijohtaja Arvi Kivimaan uudenaikainen huvinäytelmä „Syntymäpäivä". Kappale esittää nykyisen suomalaisen yhteiskunta- ja poliittisen elämän muutamia sellaisia ongelmia, jotka askarruttavat vilkkaasti yleisöä. Henkilökohtaisine viittauksineen, terävine, leikkaavine ironisuuksineen, elävine, eloisine vuoropuheluineen kohoaa kappale muodikasten ja tavallisten uudenaikaisten näytelmäin yläpuolelle. Näyttelijäin ja näyttelijättärien suoritus oli ensiluokkainen. On todettava, että esitys henki korkeaa teatterikulttuuria.

3. Viipyessämme nyt taiteellisissa elämyksissä en voi olla mainitsematta käyntiäni Ateneumissa, kuvaamataiteen kokoelmien parissa. Viikon taideteoksena oli näytteillä Helene Schjerfbeckin maalaus „40-vuotias nainen". Eräs museon nuori naisvirkailija selosti tämän taulun, museon uusimman arvokkaan hankinnan vaiheita ja taiteellisia arvoja. Lukuisa yleisö kuunteli hartaudella ja suomalaiselle ihmiselle ominaisella tiedonhalulla selostajan asiantuntevaa esitystä. Mutta minulle riitti silmäys uudenaikaiseen, kulmikkain piirtein alkeellisesti piirrettyyn tauluun vaeltaakseni edelleen hallin muihin saleihin. Päämääräni oli Gallén-Kallelan sali ja täällä nimenomaan Aino-taulu, joka

aikanaan oli minulle niin suuri elämys. Taulun upea kauneus valtasi minut elementaarisella voimallaan. Suomen metsän rehevä komeus, metsän maaperän, ruohoihin piiloutuvain kukkain rikas tuoreus; vesien, meren, lahden, saarten satumainen kotimaa; ilman ja valon lumoavia unelmia henkivä maailma; suomalaisen ihmisen luontoon ja menneisyyteen juurtuva syvä elämänviisaus ja suomalaisen naistyypin oudonlaiset ja kuitenkin niin viehättävät piirteet — kaikki tämä kauneus, kaikki tämä rikkaus yhdistää kaksi valtavaa maailmaa suureksi kokonaisuudeksi: satua ja tarua lähellä olevan Kalevalan haavemaailman sekä ihmisen ja maiseman nykyisen todellisuuden realiteetin.

4. Olisi käyty vielä Kansallismuseossa, jos olisi ollut aikaa. Mutta paluumatkan aika lähestyi lähestymistään. Tiedustelin matkatoimistolta puheli-

mitse, voisinko matkustaa Unkariin lentäen vai täytyisikö mennä maitse vaiko meritse. Onneksi sain viime hetkellä paikkalipun keskiviikon lentokoneeseen.

Kun vuorokone Helsinki-Kairo maaliskuun 16. p:nä varhain aamulla — 17 unohtumattoman päivän jälkeen — nousi ilmaan minut mukanaan, heitin hyvästit Suomelle ja suomalaisille ystävilleni tuntien, ettei matkani ollut ollut turha. Palasin kauniista Suomenmaasta rikkaine ja syvine elämyksineni — toivoen, että kanssakäyminen ja yhteistyö suomalaisten ja unkarilaisten kesken tulee tästä lähtien yhä vilkastumaan ja lujittumaan.

Kahlaajatyttö

Kahlasin veteen miettivin jaloin.
Katselin kauan. Nähdä aloin.

Ehtoo läheni aaltojen myötä
paeten jäljessä-liukuvaa yötä.

Tyyntyi läike ja kuvasti saaret,
taivaan, rannat, kaislojen kaaret.

Kaiken omistin, kuin vedenpinta.
Kirkasta rauhaa, hiljaisinta...

Katsoin sieluuni, katsoin eteen. —
Solahti vieras airo veteen:

mies tuli soutaen selkiä pitkin.
Kuvastin särkyi. — Aamulla itkin.

Aila Meriluoto[1]

Szavak

kulttuur|i, -in, -ia -eja	kultúra, művelődés
oopper|a, -an, -aa, -oita v. **-oja**	opera, dalmű; opera(ház), dalszínház
naut|tia, -in, -ti, -tinut	élvezni
pohjalai|nen, -sen, -sta, -sia *(mn.; fn.)*	pohjanmaa-i
esity|s, -ksen, -stä, -ksiä	előadás, bemutatás, ábrázolás; javaslat
Leevi *(férfinév)*	Lévi
murtau|tua, -dun, -tui, -tunut	betörni
sävel, -en, -tä, -iä	hang; dallam
sävelteos	dalmű
musiik|ki, -in, -kia, -keja	zene
tanss|i, -in, -ia, -eja	tánc
edemmäksi	tovább, előbbre
jalost|aa, -an, -i, -anut	(meg)nemesíteni
ammen|taa, -nan, -si, -tanut	meríteni
Artturi, -n, -a	Artúr
näytelm|ä, -än, -ää, -iä	színjáték; színmű, színdarab
pohj|a, -an, -aa, ia	fenék; alap; (cipő)talp
luoda, luon, loi, luonut	alkotni, teremteni
venäläi|nen, -sen, -stä, -siä	orosz
tsaar|i, -in, -ia, -eja	cár
sor|to, -ron, -toa, -toja	elnyomás
opetu|s, -ksen, -sta, -ksia	tanítás; tanulság
ots|a, -an, -aa, -ia	homlok
nöyr|tyä, -ryn, -tyi, -tynyt	megalázkodni, meghajolni, lesüllyedni
ruosk|a, -an, -aa, -ia	ostor, korbács
maini|ta, -tsen, -tsi, -nnut	említeni
teatter|i, -in, -ia, -eita v. **-eja**	színház
huoli|a, -n, -, -nut	törődni (vmivel); érdemesnek tartani
huolimatta *(hsz.)*	ellenére, dacára
pääs|tä, -en, -i, -syt	megszabadulni; jutni; lenni (vmivé)
aitio, -n, -ta, -ita	páholy
näytän|tö, -nön, -töä, -töjä	(színházi stb.) előadás
Arvi, -n, -a *(férfinév)*	Arvi
huv|i, -in, -ia, -eja	mulatság, szórakozás
huvinäytelmä	vígjáték
nykyi|nen, -sen, -stä, -siä	mostani, jelenlegi, mai

[1] Aila Meriluoto (1924—) tehetséges költőnő. A fenti vers „*Lasimaalaus*" (1946) című verskötetéből való.

kun|ta, -nan, -taa, -tia	község; közösség; összesség, egész
yhteiskunta	társadalom
ongelm|a, -an, -aa, -ia	probléma, (fogas) kérdés
askarrut|taa, -an, -ti, -tanut	foglalkoztatni
henkilö, -n, -ä, -jä v **-itä**	személy; szereplő
-kohtai|nen, -sen, -sta, -sia	(vmire) irányuló, (vmihez) tartozó
henkilökohtainen	személyes, személyi
viittau|s, -ksen, -sta, -ksia	célzás
teräv|ä, -än -ää, -iä	éles
ironisuu|s, -den, -tta, -ksia	gúny(olódás), irónia
elois|a, -an, -aa, -ia	eleven, élénk; életes
puhelu, -n, -a, -ja	beszélgetés
vuoropuhelu	párbeszéd, dialógus
muodik|as, -kaan, -asta, -kaita	divatos
yläpuolelle *(nu. gen.)*	fölé
näytteli|ä, -än, -ää, -öitä	színész
näyttelijät|är, -tären, -ärtä, -täriä	színésznő
suoritu|s, -ksen, -sta, -ksia	teljesítmény
ensiluokkai|nen, -sen, -sta, -sia	elsőrangú, első osztályú
vii|pyä, -vyn, -pyi, -pynyt	időzni
käyn|ti, -nin, -tiä, -tejä	járás, menés, mozgás; látogatás
kuvaamataide	képzőművészet
kokoelm|a, -an, -aa, -ia	gyűjtemény
parissa *(nu. gen.)*	társaságában, közt, körében
taideteos [-ette-]	műalkotás
maalau|s, -ksen, -sta, -ksia	festés; festmény
museo, -n, -ta, -ita	múzeum
virkailij|a, -an, -aa, -oita	tisztviselő, hivatalnok, alkalmazott
selost|aa, -an, -i, -anut	ismertetni
arvok|as, -kaan, -asta, -kaita	értékes
hankin|ta, -nan, -taa, -toja	megszerzés; szerzemény
vaihe [-e'], **-en, -tta, -ita**	váltakozás, változás, viszontagság, sors
lukuis|a, -an, -aa, -ia	számos, nagyszámú
hartau|s, -den, -tta, -ksia	áhítat
ominai|nen, -sen, -sta, -sia	sajátos, jellemző
tiedonhalu	tudásvágy, tudásszomj
selostaj|a, -an, -aa, -ia	ismertető, referáló
asiantunteva	szakavatott, szakértő
silmäy|s, -ksen, -stä, -ksiä	tekintet
kulmik|as, -kaan, -asta, -kaita	szögletes
piir|re [-e'], **-teen, -rettä, -teitä**	vonás
piir|tää, -rän, -si, -tänyt	rajzolni
vael|taa, -lan, -si, -tanut	vándorolni
nimenomaan	kifejezetten; nevezetesen; különösen
elementaari|nen, -sen, -sta, -sia	elemi
rehev|ä, -än, -ää, -iä	buja
komeu|s, -den, -tta, -ksia	pompa
maaperä	talaj
ruoho, -n, -a, -ja	fű
piilou|tua, -dun, -tui, -tunut	(el)rejtőzni
kuk|ka, -an, -kaa, -kia	virág
tuoreu|s, -den, -tta, -ksia	frisseség
lah|ti, -den, -tea, -tia	öböl
satumai|nen, -sen, -sta, -sia	meseszerű, mesés
kotimaa	honi föld, haza, hon
lumo|ta, -an, -si, -nnut	megigézni, elbájolni, elragadni

unelm|a, -an, -aa, -ia	álom
juur|tua, -run, -tui, -tunut	(bele)gyökerezni
viisau|s, -den, -tta, -ksia	bölcsesség
oudonlai|nen, -sen, -sta, -sia	idegenszerű, szokatlan
viehät|tää, -än, -ti, -tänyt	elragadni, elbájolni, megigézni
viehättävä	bájos, vonzó
rikkau|s, -den, -tta, -ksia	gazdagság
sa|tu, -dun, -tua, -tuja	mese
taru, -n, -a, -ja	rege, monda
haave [-e'], -en, -tta, -ita	képzelet, képzelgés, ábránd
palu|u, -un, -uta, -ita	visszatérés
vuorokone	menetrendszerű gép
turh|a, -an, -aa, -ia	hasztalan, hiábavaló
Suomenmaa	Finnország, Finnhon
kanssakäymi|nen, -sen, -stä, -siä	érintkezés
yhteistyö	együttmunkálkodás, együttműködés
kesken *(hsz.; nu. gen.; ej. gen. vagy partit.)*	félben; közben; közt
vilkastu|a, -n, -i, -nut	élénkülni, élénkebbé válni
lujit|tua, -un, -tui, -tunut	erősödni, szilárdulni
kahlaaj|a, -an, -aa, -ia	gázló
kahla|ta, -an, -si, -nnut	gázolni, vízben járni
miet|tiä, -in, -ti, -tinyt	elgondolkozni, fontolgatni
aal|to, -lon, -toa, -toja	hullám
myötä *(hsz.; nu. gen.)*	-val/-vel, együtt
liukua, liu'un, liukui, liukunut	siklani; suhanni
tyyn|tyä, -nyn, -tyi, -tynyt	elcsendesedni, megnyugodni, csillapodni, elcsitulni; elsimulni
läik|e [-e'], -keen, -että, -keitä	hullámzás, ringás, gyűrűzés
kuvast|aa, -an, -i, -anut	tükrözni
kaisl|a, -an, -aa, -oja	nád, káka
kaar|i, -en, -ta, -ia	ív, hajlás, hajlat, koszorú
pin|ta, -nan, -taa, -toja	felszín
vedenpinta	vízszín, víztükör
solah|taa, -dan, -ti, -tanut	siklani, csússzanni
airo, -n, -a, -ja	evező(lapát)
sou|taa, -dan, -ti, -tanut	evezni
sel|kä, -än, -kää, -kiä	hát; nyílt tenger
kuvasti|n, -men, -nta, -mia	tükör
sär|kyä, -yn, -kyi, -kynyt	(össze)törni *(visszaható)*
Aila, -n, -a *(női név)*	Aila
kauas	messzire
Musti, -n, -a *(kutyanév)*	Musti
tarh|a, -an, -aa, -oja	kerítés; bekerített hely
puutarha	kert
keino, -n, -a, -ja	eszköz
tapahtum|a, -an, -aa, -ia	esemény
pystyssä	egyenesen, feltartva

Beszédgyakorlat

1. **Mitä vailla? Mitä ilman?** *Mi nélkül? Minek híján?*

Kylä on **opettajatta.**
Hän lähti **hatutta.**

Maa ei voi jäädä **opettajitta.**
He lähtivät **hatuitta.**

Olen päässyt teatteriin **liputta.**	Olemme päässeet teatteriin **lipuitta.**
En voisi olla **lapsetta.**	En voisi olla **lapsitta.**
Rahatta ei kauas pääse.	Ei sitä saa **suuritta rahoitta.**
En koskaan mene sinne **lahjatta.**	En koskaan mene sinne **lahjoitta.**
Talo on **miehettä.**	Ei (ole) maa **miehittä,**
Se on myös **koiratta.**	eikä kylä **koiritta.**

2. **Kuka seurana?** *Kinek a társaságában?*
Mikä seurana? *Minek a társaságában?*
Mitä mukana? *Mivel (együtt)?*

Metsästäjä tulee tuolta **koirinensa.** Koiran nimi on Musti.	Metsästäjä tuli **kaikkine koirinensa.**
Isäntä lähti **vaimoineen** ja **poikineen.** Hänellä oli vain yksi poika.	Isäntä lähti **kaksine poikineen.**
Mies on tullut **pitkine hattuinensa.**	Talvi on tullut **pitkine öinensä.**
Ostin talon **puutarhoineen.**	Ostin puutarhan **kaikkine puinensa.**
Tule **perheinesi** meille!	Tule **kaikkine tavaroinesi!**

3. **Millä keinoin?** *Mivel?*
Millä tavoin? *Milyen módon? Hogyan?*

Vedä **kahden käden!**	Vedä **kaksin käsin!**
Tulin **jalan.**	Poika juoksi **paljain jaloin.**

4. **Mitä kautta?** *Mi által? Min?*
Mitä tietä? *Milyen úton?*
Mitä myöten? *Minek mentén?*

Matkustatko *maata myöten* vai *meren tietä!*	Matkustatko **maitse** vai **meritse?**
Sain tiedon *puhelimella.*	Sain tiedon **puhelimitse.**
Ilmoita asia *postin kautta!*	Ilmoita asia **postitse!**
Tulimme *maantietä myöten.*	Tulimme **maanteitse.**
Suon kautta on matka lyhyempi kuin *kankaan kautta.*	**Soitse** on matka lyhyempi kuin **kankaitse.**

5. *A 3. infinitivus abessivusa:*

Mustepullo putosi, *ilman että* se kuitenkaan *särkyi.*	Mustepullo putosi kuitenkaan **särkymättä.**
Järven yli ei pääse *ilman että soutaisi.*	Järven yli ei pääse **soutamatta.**
Jollei lue, niin ei opi.	**Lukematta** ei opi.

6. *A 2. infinitivus instructivusa:*

Lapsi tuli kotiin; *hän itki.*	Lapsi tuli kotiin **itkien.**
Sen hän teki *siten, että kaikki näkivät.*	Sen hän teki **kaikkien nähden.**
Sen hän teki *niin, että minä näin.*	Sen hän teki **minun nähteni.**
Pojat tulivat *ja nauroivat.*	Pojat tulivat **nauraen.**

7. *Szenvedő lehetőségi múlt :*

Talo **lienee rakennettu.**	Talo **ei liene rakennettu** [-erra-].
Siellä **lienee oltu** terveitä.	Siellä **ei liene oltu** terveitä.
Lienee luettu vähän päivälläkin.	**Ei liene luettu** [-ellu-] päivälläkään.
Lienee tuotu kirjoja.	**Ei liene tuotu** [-ettuo-] kirjoja.
Lienee sanottu totuus.	**Ei liene sanottu** [-essa-] totuutta.

8. *Szenvedő feltételes múlt :*

Lappiin **olisi matkustettu,** jos **olisi saatu** rahaa.	**Ei olisi matkustettu** Lappiin, **jollei olisi saatu** rahaa.
Jos **olisi luettu** ahkerammin, niin **olisi** myös **osattu** paremmin.	Jos **ei olisi luettu,** niin **ei olisi osattukaan.**
Olisi menty teatteriin, jos **olisi saatu** liput.	**Ei olisi menty** teatteriin, **jollei olisi saatu** lippuja.

9. *Finnes kifejezések :*

Nautin esityksestä.	*Élveztem az előadást.*
Suomen kansa ei nöyrry orjan ruoskaa tottelemaan.	*A finn nép nem süllyed annyira, hogy egy rabszolga korbácsának engedelmeskedjék.*
Hän ei huolinut rahasta.	*Nem törődött a pénzzel.*
Hän ei huolinut vastata kysymykseeni.	*Nem tartotta érdemesnek felelni kérdésemre.*
Pimeästä huolimatta löysin oven.	*A sötétség dacára megtaláltam az ajtót.*
Siitä huolimatta hän meni uimaan.	*Annak ellenére elment úszni.*
Ateneumissa oli näytteillä moderneja maalauksia.	*Az Ateneumban modern festmények voltak kiállítva.*
Se oli aikanaan suuri elämys minulle.	*Az annak idején nagy élmény volt számomra.*
Matkustan Suomeen lentäen.	*Repülővel utazom Finnországba.*
Sain viime hetkellä paikkalipun.	*Az utolsó percben megkaptam a helyjegyet.*
Lentokone nousi ilmaan minut mukanaan.	*A repülőgép felszállt velem a levegőbe.*
Heitin hyvästit ystävilleni.	*Búcsút intettem barátaimnak. Búcsút vettem barátaimtól.*
Tulin jalan.	*Gyalog jöttem.*
Poika juoksi paljain jaloin.	*A fiú mezítláb szaladt.*

10. *Költői (és népies) kifejezés :*

Kansa kulkee **kirkkahin** otsin.	Kansa kulkee kirkkain otsin.

Nyelvtan

199. Abessivus. 1) Az abessivus a „minek híján", „mi nélkül" kérdésre felelő mód- és állapothatározó esete. Magyarra *nélkül, híján* névutós kifejezéssel fordítjuk.

2) Az abessivus esetvégződése a teljes névszótőhöz, illetőleg a többes tőhöz járuló kétalakú, illeszkedő

-tta/-ttä

Pl.

raha : raha-	**raha|tta**	*pénz híján, pénz nélkül*
	rahoi|tta	*pénzek híján, pénzek nélkül*
este : estee-	**estee|ttä**	*akadály nélkül*
	estei|ttä	*akadályok nélkül*

3) Az abessivus használata egyes állandó jellegű kifejezésekre szorítkozik — főképp a hivatalos és a költői nyelvben. A köznyelv nemigen használja. Helyette az **ilman** elöljáró és a **vailla** névutó járja. Pl.

Olen aina **rahatta.**	**Olen aina rahaa vailla.**
Ei ole kylä **koiritta.**	**Ei ole kylä ilman koiria.**

200. A 3. infinitivus abessivusa. A 3. infinitivus (**157** : 1) előfordul abessivus esetalakban is, s ilyenkor egy „anélkül, hogy" kötőszós mellékmondatot helyettesít. Pl.

Aika kului aivan **huomaamatta.**	*Az idő egészen észrevétlenül (= anélkül, hogy észrevettük volna) telt el.*
En voi olla **mainitsematta,** että ...	*Nem állhatom meg (= nem lehetek meg anélkül), hogy meg ne jegyezzem, hogy ...*

201. Comitativus. 1) A comitativus a társhatározó esete: a kísérő személyt vagy dolgot jelöli. Magyar megfelelője a *-stul/-stül* ragos vagy a *-val/-vel (együtt)* ragos, illetőleg névutós kifejezés.

2) A comitativus esetragja az egyalakú, nem illeszkedő

-ne-

amely mindig a többes tőhöz járul. Éppen ezért a comitativus esetalakján nem lehet a tényleges számot kifejezni, akárcsak a magyar *-stul/-stül* ragos szóalakon. A finnben az esetvégződés után még a megfelelő birtokos személyrag járul. Csupán a melléknévi jelző nem veszi fel a birtokos személyragot. Pl.

Hän saapui **vaimoinensa** ja **kaikkine lapsinensa.**	*Feleségestül és minden gyermekével együtt érkezett.*

202. Instructivus. 1) Az instructivus az eszköz- és módhatározó esete. Magyar megfelelője a *-val/-vel* ragos határozó.

2) Az instructivus esetvégzete az

-n

amely a teljes tőhöz, illetőleg a többes tőhöz járul. Egyes számú alakját csak néhány kifejezésben, továbbá a 2. infinitivusban (203) használják. Gyakoribb a többes számú alak használata, amely azonban számot nem jelöl igazában véve. Pl.

Mies tuli **jalan.**	*A férfi gyalog jött.*
Hän seisoi siellä **paljain päin.**	*Hajadonfővel állt ott.*

203. A 2. infinitivus instructivusa. A 2. infinitivus (**155** : 1, 2) előfordul instructivus raggal is. Ez az igenévi alak módhatározói, néha időhatározói mellékmondatot sűrít. Magyarra legtöbbször *-va/-ve* végű módhatározói igenévvel fordítjuk. Pl.

Mies tuli **soutaen** selkiä pitkin.	*Egy férfi jött evezve a nyílt vizeken.*

204. Prolativus. 1) A prolativus „milyen úton" kérdésre felelő határozószó. Csak a megfelelő jelentésű szavakból lehet alkotni prolativust. Ezért nem tekinthető igazi esetalaknak. Magyar megfelelője az *-n* ragos vagy az *útján* névutós kifejezés.

2) A prolativus végződése az egyalakú, véghehezetes

-tse

amely mindig a többes tőhöz járul. A prolativus alak éppen ezért a számot igazában véve jelöletlenül hagyja. Pl.

Tapahtumasta lähetettiin **puhelimitse** tieto [-ettię-].	*Az eseményről telefonon (telefon útján) küldtek értesítést.*

205. Szenvedő lehetőségi múlt. 1) Ennek állító alakja : **lienee** + a főige szenvedő 2. participiuma (**134** : 1). Pl.

lienee	**sanottu**	*talán*	*mondtak*
	lähetetty		*küldtek*
	saatu		*kaptak*
	viety		*vittek*
	menty		*mentek*
	oltu		*voltak*
	vastattu		*feleltek*
	juostu		*futottak*

2) Ugyanez tagadólag: **ei** + **liene** véghehezettel + a főige szenvedő 2. participiuma Pl.

ei liene	**sanottu** [-şş-]	*talán nem*	*mondtak*
	lähetetty [-ll-]		*küldtek*
	saatu [-şş-]		*kaptak*
	viety [-vv-]		*vittek*
	menty [-mm-]		*mentek*
	oltu		*voltak*
	vastattu [-vv-]		*feleltek*
	juostu [-jj-]		*futottak*

206. Szenvedő feltételes múlt. 1) Állító alakja: **olisi** + a főige szenvedő 2. participiuma. Pl.

olisi	**sanottu**	*mondtak*	*volna*
	lähetetty	*küldtek*	
	saatu	*kaptak*	
	viety	*vittek*	
	menty	*mentek*	
	oltu	*lettek*	
	vastattu	*feleltek*	
	juostu	*futottak*	

2) Ugyanez tagadólag: **ei** + **olisi** + a főige szenvedő 2. participiuma. Pl.

ei olisi	**sanottu**	*nem*	*mondtak*	*volna*
	lähetetty		*küldtek*	
	saatu		*kaptak*	
	viety		*vittek*	
	menty		*mentek*	
	oltu		*lettek*	
	vastattu		*feleltek*	
	juostu		*futottak*	

207. A felszólító mód múlt alakjai. Ezek ritkán — s a cselekvő nemben is csak 3. személyben — fordulnak elő.

1) Cselekvő felszólító múlt állítólag:

olkoon sano|nut *(ám) legyen, hogy mondott*
olkoot sano|neet *(ám) legyen, hogy mondtak*

2) Cselekvő felszólító múlt tagadólag:

älköön olko sano|nut *(ám) legyen, hogy nem mondott*

3) Szenvedő felszólító múlt állítólag:

olkoon sano|ttu *(ám) legyen megmondva*

4) Szenvedő felszólító múlt tagadólag:

älköön olko sano|ttu *(ám) legyen, hogy nem volt megmondva*

Gyakorlatok

1. *Helyettesítsük be a következő mondatokba a zárójelezett kifejezésnek* a) *az abessivusát,* b) *a comitativusát,* c) *az instructivusát:* *a)* Isäntä oli lähtenyt (kirves) metsään. Älä lähde kouluun (kirjat)! En voi kirjoittaa (paperi ja kynä). Älkää olko ulkona (hattu ja takki)! Köyhän on vaikea olla talvella (puut ja raha). *b)* Akka kulki pitkin tietä (lapset, lehmä ja kissa). Tiellä tuli ukko (hevoset) vastaan. Keväällä loppuu koulu (läksyt). Pieni mökkimme (puutarha, sauna) on yötä päivää mielessäni. (Kaikki tavarat) muutamme maalle. Ihailen järveä (sadat saaret). *c)* Lapset kulkevat (paljas jalka). Hän kääntyi minuun (selkä). Vain (suuri ponnistus) pääsi mies kahlaamaan joen poikki. Älä istu ristissä (käsi) keskellä päivää! Kulje tiesi pystyssä (pää)!
2. *Alakítsuk át a következő összetett mondatok dőlt szedéssel kiemelt tagját igeneves szerkezetté (2. inf. instr.):* Vanhemmat lähtivät huvittelemaan *ja jättivät* lapsen yksin. *Kun ilta on tullut,* he lähtivät kävelemään. *Kun tilaisuus tulee,* käykää katsomassa! Sanoin asiani *siten että kaikki kuulivat*. Se tapahtui *siten, että sinä näit.*

3. *Alakítsuk át a következő összetett mondatok dőlt szedésű tagját igeneves szerkezetté (3. inf. abess.):* Kuljin metsän läpi *siten, etten nähnyt* karhuista jälkeäkään. Pääsimme pihalle asti *ilman että talonväki olisi huomannut.* Se on selvä *ilman että sanottaisiin.*

4. *Szerkesszük meg a következő igék szenvedő lehetőségi múlt és feltételes múlt alakjait állító és tagadó formában:* aikoa, etsiä, luulla, osata, purra, paeta, palata.

5. *Kérdések:* Onnistuinko minä käymään Suomalaisessa Oopperassa? Mikä siellä esitettiin? Kuka on tehnyt „Pohjalaisia"-nimisen oopperan? Mistä hän oli ammentanut aiheensa? Milloin oopperan toiminta tapahtuu? Kuinka minun onnistui käydä Kansallisteatterissa? Mikä oli esitetyn huvinäytelmän nimi? Kuka on sen kirjoittanut? Millainen oli näyttelijäin ja näyttelijättärien suoritus? Mikä taideteos oli näytteillä käydessäni Ateneumissa? Kiinnostivatko minua modernit maalaukset? Mikä oli minun suurin taiteellinen elämykseni Suomessa? Oletteko te nähnyt Gallén-Kallelan taideteoksia? Oletteko kuullut, että Gallén-Kallela on aikoinaan käynyt Unkarissakin? Milloin minä lähdin Suomesta? Millä tavoin minä matkustin kotiin?

6. *Fordítás:* Ha alkalom kínálkozik (jön) (szerkezettel!), szívesen járok operába(n) és színházba(n). Amikor Helsinkiben voltam (szerkezettel!), jártam a Finn Operában, a Nemzeti Színházban és az Ateneumban. Az operában éppen Leevi Madetoja 1924-ben szerzett zeneművét adták. Ez a darab a finn történelem tanulságát ábrázolja megragadó módon. A Nemzeti Színházban Arvi Kivimaa-nak „Születésnap" című vígjátékát néztem meg. A darab igen érdekes és értékes, az előadás pedig a színészek és színésznők elsőrangú teljesítménye volt. Az Ateneumban Gallén-Kallela képei tetszettek legjobban, különösen az Aino-kép. Március 16-án indulnom kellett hazafelé. Most ismét repülővel (repülve) sikerült utaznom.

21. lecke

Ismétlés

Nimittäin tuota noin

Meitä oli koolla muuten hauska seura, mutta yhdessäoloa pyrki häiritsemään muuan nuori mies, joka aina sanoo „nimittäin".

Hän yritti saavuttaa seuran suosion kertomalla tylsää juttua siitä, miten valaskaloja pyydystetään.

— Tiedättekö nimittäin, kuinka nimittäin pyydystetään nimittäin valaskaloja? — sanoi hän. — Nimittäin sillä tavalla, että nimittäin ei tarvitse ottaa mitään muita nimittäin pyyntivehkeitä nimittäin kuin tavallinen kapsäkki nimittäin, matkalaukku nimittäin, ja sitäpaitsi kiikari. Nimittäin tavallinen teatterikiikari nimittäin.

— Kuulkaahan, tuota noin... keskeytti muuan seuraan kuuluva prokuristi, — jos te tuota noin...

— Älkäähän nyt häiritkö, nimittäin — niin, sitten nimittäin otetaan nimittäin se matkalaukku nimittäin ja kiikari ja mennään nimittäin meren rannalle, missä nimittäin on valaskaloja nimittäin. Ja kun nimittäin sitten valaskala tulee siihen rantaan nimittäin, niin avataan matkalaukku nimittäin ja katsotaan sitä matkalaukkua nimittäin sillä puolella kiikaria, joka kovasti suurentaa nimittäin. Nimittäin kiikarissahan toisesta päästä katsoen nimittäin esine nimittäin näyttää suurelta ja toisesta päästä katseltaessa se nimittäin kovasti pienentää nimittäin.

— Tuota noin...

— Ja kun nimittäin sitä kapsäkkiä nimittäin on katseltu nimittäin kiikarilla, niin että se, nimittäin kapsäkki, nimittäin matkalaukku, näyttää oikein jättiläismatkalaukulta nimittäin, niin sitten käännetään toisinpäin nimittäin kiikari ja katsotaan nimittäin kiikarin pienentävällä puolella nimittäin sitä valaskalaa nimittäin. Ja kun se valaskala nimittäin näyttää silloin pieneltä kääpiövalaskalalta nimittäin, niin tartutaan nimittäin sitä pientä nimittäin pientä valaskalaa niskasta ja heitetään se siihen suureen nimittäin jättiläismatkalaukkuun. Nimittäin. Hah hah hah!

— Tuota noin, sanoi prokuristi vihaisena, — jos te tuota noin vielä tuota noin tänä iltana tuota noin aiotte tuota noin sanoa tuota noin, että „nimittäin", niin...

— Että nimittäin, mitä nimittäin tarkoitatte?

— Nimittäin, nimittäin! Ettekö te tuota noin osaa, kissa vieköön, tuota noin puhua, niinkuin tuota noin ihmiset tuota noin puhuvat, eikä tuota noin

„nimittäin, nimittäin!" Tehän tuota noin olette tuota noin vallan järjetön, tuota noin! Ihan kuin tuota noin huonosta tuota noin huvinäytelmästä tuota noin otettu!

— Nimittäin kuinka niin? Nimittäin.

— Nimittäin ja nimittäin! Tuota noin ettekö te tuota noin saa sanaa suustanne sanomatta „nimittäin, nimittäin"! Tehän tuota noin... tuota noin...

— Minä nimittäin...

— Olkaa vaiti! Tehän tuota noin vallan tuota noin raivostutatte, tuota noin! Jos te tuota noin vielä kerran tuota noin sanotte tuota noin, että „nimittäin", niin minä tuota noin ajan teidät ulos!

— Nimittäin... nimittäin...

Me ajoimme ulos heidät molemmat.

Olli[1]

Riisiryynit

Henkilöt: Rouva Venla Rupu. Herra Aaro Rupu. Herra Taavetti Rupu (Poissaolevana. Asuu perheineen Kuopiossa).

Tapahtumapaikka: Helsinki, Breitenfeldintie 68, D, as. 85.

I

Rva Venla Rupu: Hirveätä! Mitä on tapahtunut! Oletko sairas?

Hra Aaro Rupu: Konttaan vain. En jaksa kävellä. Turvoksissa riisipuurosta. 5 minuutin kuluttua halkean.

Rva: Voi voi! Kutsunko lääkärin?

Hra: Ei mitään kutsuja! Ehkei lääkärikään halua riisipuuroa.

Rva: Mitä olisi tehtävä!

Hra: Tee mitä tahansa paitsi riisipuuroa. Hah hah, älä ole pelästynyt! Minähän vain verrytysvoimistelen liikalihomista vastaan.

Rva: Kaikkea pitääkin nähdä!

Hra: Kaikkea, mutta riisipuuroa ei pidä ikinä näkemäni! Enkä sitä enää ikinä syö! Riittää! Yhtäpäätä riisipuuroa. Alinomaa riisilaatikoita. Riisivanukasta. Riisiriisiä. Ei enää, ei enää, ei koskaan. En voi.

Rva: Mutta kun riisiä on niin tavattoman paljon. Mihin sen kanssa joudun!

Hra: Kuka käski hamstrata!

Rva: Kun sanoivat, että täytyy pian ostaa niin paljon kuin saa. Ja sitä sai niin paljon. Eikä se olekaan loppunut.

[1] Olli (1889-1967) Väinö Albert Nuorteva írói álneve. Humorista. Az *Uusi Suomi* című napilapba írta humoreszkjeit.

H r a : Ei, sen olen kokenut. Enkä enää jaksa. En koskaan. En jouluksikaan tahdo riisipuuroa. Riittää jo.

R v a : Mitä sillä sitten teen?

H r a : Tiedän. Ensi viikon torstaina on Taavetin syntymäpäivä. Silloin kun minullakin. Hän on aina lähettänyt minulle syntymäpäivälahjan. Muistakaamme häntä. Lähettäkäämme riisiryynipaketti Kuopioon!

R v a : Jos lähettäisi kilon...

H r a : Kaksi kiloa vähintään! Sovittu.

II

(Ensi viikon torstaina.)

R v a V e n l a R u p u : Onneksi olkoon! Kävin ostamassa vähän kukkia syntymäpäiväksesi.

H r a A a r o R u p u : Kiitos, kiitos! Ennen kaikkea kiitos, että et ostanut riisiä. Ja että olet luvannut olla tarjoamatta riisipuuroa. Elämä hymyilee.

R v a : Mutta Taavetti ja Mimmi ovat varmasti kiitollisia, kun saavat riisilähetyksemme. Niin, joko kävit noutamassa Taavetin lähettämän paketin!

H r a : Tässä on. Melkoinen onkin. Katsotaanpa mitä veli kaksoinen on lähettänyt... oho... oho... ohhoh

R v a : Mitä siinä on?

H r a : Siinä on neljä kiloa riisiryynejä!!

III

(Ylimääräinen loppukuvaelma. Kaunis Maisema Korvatunturilta.)

J o u l u p u k k i : Mahassa rauha... Kenellä riisiä liikaa on, antakoon osattomille, puutetta kärsiville jouluksi. Hyvä omatunto. Vatsa hyvä.

Olli

Hautalaulu

Levoton on virta ja vierivä laine,
meri yksin suuri ja meri ihanainen.
Nuku virta helmassa meren.

Tuuli se kulkee ja lentävi lehti.
Onnellinen on se, ken laaksohon ehti.
Nuku lehti helmassa laakson.

Päivä kun nousee, niin sammuvi tähti.
Ei se ijäks' sammu, ken elämästä lähti.
Nuku tähti helmassa päivän.

Eino Leino[1]

Szavak

koolla	együtt, összegyűlve
olo, -n, -a, -ja	lét
yhdessäolo	együttlét
pyr|kiä, -in, -ki, -kinyt	igyekezni, törekedni, iparkodni
suosio, -n, -ta, -ita	kegy; tetszés
tyls|ä, -än, -ää, -iä	tompa; buta; hülye
vala|s, -an, -sta, -ita	cet, bálna
valaskala	cethal
pyydyst|ää, -än, -i, -änyt	fogni; vadászni
pyyn|ti, -nin, -tiä, -tejä	fogás; vadászás
veh|je [-e'], -keen, -jettä, -keitä	szerszám, felszerelés
kapsäk|ki, -in, -kiä, -kejä	utazótáska, útitáska, koffer
lauk|ku, -un, -kua, -kuja	táska
sitäpaitsi	azonkívül; amellett
kiikar|i, -in, -ia, -eita v. **-eja**	távcső, messzelátó, színházi látcső
prokurist|i, -in, -ia, -eja	cégvezető, cégjegyző
kovasti	nagyon, erősen
suuren|taa, -nan, -si, -tanut	nagyítani
esine [-e'], -en, -ttä, -itä	tárgy
pienen|tää, -nän -si, -tänyt	kicsinyíteni, kisebbíteni; csökkenteni
jättiläi|nen, -sen, -stä, -siä	óriás
toisin	másképpen
kääpiö, -n, -tä, -itä	törpe
tart|tua, -un, -tui, -tunut	megragadni, megfogni; odaragadni; ragadni (betegség)
nisk|a, -an, -aa, -oja	nyak, nyakszirt, tarkó
hah hah hah!	hahaha!
vallan	egészen, teljesen
ihan	teljesen, tökéletesen, teljességgel; egészen, éppen
vaiti	csendben, hallgatva
raivostut|taa, -an, -ti, -tanut	megőrjíteni, megdühíteni, dühbe hozni
Olli, -n, -a *(férfinév)*	Olli
ryyn|i, -in, -iä, -ejä *(rendesen tb.)*	(hántolt) szem, dara, pehely
riisiryyni *(rendesen tb.)*	hántolt rizs, rizs
Venla, -n, -a *(női név)*	Venla

[1] Eino Leino (1878–1926) a finn irodalom **leggazdagabb és legeredetibb lírai tehetsége.**

Aaro, -n, -a *(férfinév)*	**Aaro**
Taavet|ti, -in, -tia	Dávid
poissaoleva	távollevő
tapahtumapaikka	szín(hely)
as. = asunto	lakás
rva = rouva	asszony
hra = herra	úr
hirve|ä, -än, -ää v. **-ätä, -itä**	szörnyű, borzasztó
kont|ata, -taan, -tasi, -annut	mászni
turvoksissa	(fel)dagadva, felfúvódva
hal|jeta, -kean, -kesi, -jennut	hasadni ; repedni ; szétpukkadni
voi!	óh! jaj!
ehkei = ehkä ei	talán nem
pelästy|ä, -n, -i, -nyt	megijedni, megrémülni
verryty|s, -ksen, -stä -ksiä	(fel)frissítés, (fel)üdítés, élesztés, bemelegítés
voimistel|la, -en, -i, -lut	tornázni
lii|ka, -an, -kaa, -koja *(mn. ; hsz. ; fn.)*	túlságosan sok, túlsok ; túlságosan ; felesleg
liho|a, -n, -i, -nut	hízni
lihomi|nen, -sen, -sta, -sia	hízás
liikalihominen	elhízás, túlhízás
yhtäpäätä	egyfolytában, egyvégtiben ; folyton-folyvást
alinomaa	állandóan, folytonosan, folyton
riisilaatikko	rakott rizs ; rizspástétom
vanuk|as, -kaan, -asta, -kaita	pudding, felfújt
ko|kea, -en, -ki, -kenut	megkísérelni, igyekezni ; tapasztalni
vähintään	legalább, legkevesebbet
kiitolli|nen, -sen, -sta, -sia	hálás ; lekötelezett
nou|taa, -dan, -ti, -tanut	(el)hozni, érte menni
kakso(i)|nen, -sen, -sta, -sia *(rendesen tb.)*	iker
oho(h)! [oho·, ohoh·] **ohhoh!** [oh·hoh· v. ohhoh·]	óh! jaj! ajaj! ohó!
ylimääräi|nen, -sen, -stä, -siä	rendkívüli ; külön
kuvaelm|a, -an, -aa, -ia	ábrázolás ; kép ; csoportkép
Korvatunturi	Korvatunturi (hegy finnországi Lappföldön)
mah|a, -an, -aa, -oja	gyomor, has
osat|on, -toman, -onta, -tomia	nem részes(ülő) ; szűkölködő
puut|e [-e'], **-teen, -etta, -teita**	hiány ; szükség
kärsi|ä, -n, -, -nyt	szenvedni ; tűrni
tun|to, -non, -toa, -toja	érzés ; tudat
omatunto, omantunnon, omaatuntoa, omiatuntoja	lelkiismeret
vats|a, -an, -aa, -oja	has, gyomor
hautalaulu	sírvers
levot|on, -toman, -onta, -tomia	nyugtalan
vir|ta, -ran, -taa, -toja	folyam ; ár ; áram
vieri|ä, -n, -, -nyt	gördülni ; omolni
laine [-e'], **-en, -tta, -ita**	hullám
ihanai|nen, -sen, -sta, -sia	gyönyörű(séges), szép(séges)
helm|a, -an, -aa, -oja	ruhaszegély, ruhaalj ; öl, kebel
eh|tiä, -din, -ti, -tinyt	(oda-, el)érni ; ráérni
sammu|a, -n, -i, -nut	(ki-, el)aludni ; kihúnyni
täh|ti, -den, -teä, -tiä	csillag
iäksi	örökre
Eino, -n, -a *(férfinév)*	Eino

Beszédgyakorlat

1. *Finnes kifejezések:*

Tuota noin, mitäs minun pitikään sanoa.	*Izé (hogy is mondjam; hogy hívják) mit is kellett mondanom.*
Sillä tavalla, että...	*Olyanformán, hogy...*
Hän ei saanut sanaa suustaan.	*Nem tudott egy szót kiejteni a száján.*
Olkaa vaiti!	*Hallgasson!*
Vaiti!	*Csitt!*
Olen turvoksissa riisipuurosta.	*Fel vagyok fúvódva a rizskásától.*
Kutsunko lääkärin?	*Hívjak-e orvost?*
Ei mitään kutsuja!	*Semmi hívás!*
Älä ole pelästynyt!	*Ne ijedj meg!*
Kaikkea pitääkin nähdä!	*Hogy mi mindent meg nem kell érnie az embernek!*
Riisipuuroa ei pidä ikinä näkemän *(3. inf. instr.: ritka használatú)*	*Rizskását sohasem kell látnom.*
Mitä sillä sitten teen?	*Hát akkor mit csináljak vele?*
Ensi viikon torstaina...	*A jövő hét csütörtökjén...*
Muistakaamme häntä!	*Emlékezzünk meg róla!*
Sovittu.	*Megegyeztünk. El van intézve.*
Onneksi olkoon!	*Jó szerencsét! Egészségére (egészségedre!)*
Ennen kaikkea kiitos, että...	*Mindenekelőtt köszönet, hogy...*
Olet luvannut olla tarjoamatta riisipuuroa.	*Megígérted, hogy nem szolgálsz fel (nem adsz ennem) rizskását.*
Maassa rauha ihmisten kesken!	*Békesség a földön az emberek közt!*

2. *Költői nyelv:*

Meri yksin **suuri.**	Meri yksin on suuri.
Nuku **helmassa meren.**	Nuku meren helmassa.
Tuuli **se** kulkee ja **lentävi** lehti.	Tuuli kulkee ja lehti lentää.
...ken **laaksohon** ehti.	...ken laaksoon ehti.
...niin **sammuvi** tähti.	...niin tähti sammuu.
Ei se **ijäks'** sammu.	Ei se iäksi sammu.

Gyakorlatok

1. *Másoljuk le a cethalról szóló elbeszélést úgy, hogy hagyjuk el belőle a felesleges töltelékszavak..* (nimittäin, tuota noin)!
2. *Írjuk ki az igeneveket a* Nimittäin tuota noin *és a* Riisiryynit *c. szövegből, s értelmezzük azokat!*
3. *Beszéljük el a cethalról szóló történetet egyes első személyben az 1. gyakorlat alapján!*
4. *Beszéljük el ugyanezt a történetet múlt időben, egyes 1. személyben!*
5. *Egészítsük ki a következő mondatokat a) a* kirkko, *b) a* pöytä *főnév megfelelő eseteivel: a)* — on keskellä kylää. — torni näkyy kauas. Väkeä tulee kaukaakin katsomaan tätä —. He pitävät sitä kauniina —. Kun — on jumalanpalvelus, sieltä kuuluu urkujen ääni. Toisinaan tullaan — keskellä viikkoakin. Usein ajetaan hevosella — kotiin. *b)* Tämä — on minun. — väri on punainen. Tuolia käytetään lasten —. Aseta tuoli Matin eteen pieneksi —. — on laatikkokin. Koko talonväki on nyt — (iness.). Toiset nousevat jo —. Isä yksin

jää —. — on mustepullo. Koetan olla varovainen, ettei mustepullo putoaisi — maahan. Kirjani asetan lukemaan ryhtyessäni —. — en voi kirjoittaa.

6. *Kérdesek:* Kuka on kirjoittanut „Riisiryynit"-nimisen kuvaelman? Mitkä ovat henkilöiden nimet? Missä kappaleen päätoiminta tapahtuu? Mikä on loppukuvaelman tapahtumapaikka? Kuka tuntee olevansa turvoksissa? Mistä se johtuu? Kuka on hamstrannut riisiryynejä? Miksi rouva Rupu on ostanut sitä niin paljon? Haluaako herra Rupu riisipuuroa jouluksi? Entäs hänen syntymäpäiväkseen? Mitä hän lähettää kaksoisveljellensä syntymäpäivälahjaksi? Mitä hän saa kaksoisveljeltään lahjaksi? Missä joulupukki asuu? Missä päin Korvatunturi on?

7. *Fordítás:* A pap (azt) kérdezte a tengerésztől: „Micsoda (férfi) volt a nagyapja *(isoisä)*?" — „Ő is tengerész volt". — „Él még?" — „Nem, már meghalt". — „Mibe(n) halt meg?" — „A tengerbe veszett (halt)". A pap (azt) kérdezte: „Micsoda (férfi) volt az apja?" — „Ő is tengerész volt". — „Él-e még?" — „Nem, már meghalt". — „Hol halt meg?" — „A tengeren". A pap (így) szólt megrémülve: „Hogy mer maga a tengerre menni, amikor minden őse ott veszett (oda halt)?" A tengerész akkor (azt) kérdezte a paptól: „Micsoda (férfi) volt a maga nagyapja?" A pap (azt) mondta: „Ő is pap volt". — „Él még?" — „Nem, már meghalt". — „Hol halt meg?" — „Otthon halt meg szépen az ágyában". A tengerész (azt) kérdezte tovább: „Micsoda (férfi) volt a maga apja?" — „Ő is pap volt". —„Él még?" — „Nem, már meghalt". — „Hol halt meg?" — „Otthon szépen az ágyában". A tengerész (ezt) mondta: „Hogy mer maga lefeküdni az ágyába, mikor minden őse abban halt meg?"

NYELVTANI TÁBLÁZATOK

208. Az esetalakok rendszere

	Az eset neve	Egyes	Többes	Magyar jelentés
1	Nominativus	-ø	-t	-ø -k
2	Accusativus 1 2	-n -ø	-t	-t
3	Genitivus 1 2	-n	-en -den, -tten -en, -in -ten	-ø (vmije) -nak/-nek -é
4	Essivus	-na/-nä		-ként, mint
5	Partitivus	-a/-ä -ta/-tä		-ból/-ből -ø -t
6	Translativus	-ksi -kse-		-vá/-vé
7	Inessivus	-ssa/-ssä		-ban/-ben
8	Elativus	-sta/-stä		-ból/-ből
9	Illativus	-•n -h•n -seen	-siin	-ba/-be
10	Adessivus	-lla/-llä		-n -nál/-nél -val/-vel
11	Ablativus	-lta/-ltä		-ról/-ről -tól/-től
12	Allativus	-lle [-e']		-ra/-re -hoz/-hez/-höz -nak/-nek
13	Abessivus	-tta/-ttä		nélkül
14	Comitativus		-ne-	-stul/-stül
15	Instructivus	-n		-val/-vel

209. Névragozás: 1) egytövű, nem fokváltakozásos

<table>
<tr><th></th><th>Egyes</th><th>Többes</th></tr>
<tr><td>Nom.</td><td>talo</td><td>talo|t</td></tr>
<tr><td>Acc.</td><td>talo|n, talo</td><td>talo|t</td></tr>
<tr><td>Gen.</td><td>talo|n</td><td>taloj|en, talo|in</td></tr>
<tr><td>Ess.</td><td>talo|na</td><td>taloi|na</td></tr>
<tr><td>Partit.</td><td>talo|a</td><td>taloj|a</td></tr>
<tr><td>Transl.</td><td>talo|ksi</td><td>taloi|ksi</td></tr>
<tr><td>Iness.</td><td>talo|ssa</td><td>taloi|ssa</td></tr>
<tr><td>Elat.</td><td>talo|sta</td><td>taloi|sta</td></tr>
<tr><td>Ill.</td><td>talo|on</td><td>taloi|hin</td></tr>
<tr><td>Adess.</td><td>talo|lla</td><td>taloi|lla</td></tr>
<tr><td>Abl.</td><td>talo|lta</td><td>taloi|lta</td></tr>
<tr><td>All.</td><td>talo|lle</td><td>taloi|lle</td></tr>
<tr><td>Abess.</td><td>talo|tta</td><td>taloi|tta</td></tr>
<tr><td>Comit.</td><td>—</td><td>taloi|ne|nsa</td></tr>
<tr><td>Instr.</td><td>(talo|n)</td><td>taloi|n</td></tr>
</table>

210. Névragozás: 2) egytövű, fokváltakozásos

<table>
<tr><th></th><th>Egyes</th><th>Többes</th></tr>
<tr><td>Nom.</td><td>jalka</td><td>jala|t</td></tr>
<tr><td>Acc.</td><td>jala|n, jalka</td><td>jala|t</td></tr>
<tr><td>Gen.</td><td>jala|n</td><td>jalkoj|en, jalka|in</td></tr>
<tr><td>Ess.</td><td>jalka|na</td><td>jalkoi|na</td></tr>
<tr><td>Partit.</td><td>jalka|a</td><td>jalkoj|a</td></tr>
<tr><td>Transl.</td><td>jala|ksi</td><td>jaloi|ksi</td></tr>
<tr><td>Iness.</td><td>jala|ssa</td><td>jaloi|ssa</td></tr>
<tr><td>Elat.</td><td>jala|sta</td><td>jaloi|sta</td></tr>
<tr><td>Ill.</td><td>jalka|an</td><td>jalkoi|hin</td></tr>
<tr><td>Adess.</td><td>jala|lla</td><td>jaloi|lla</td></tr>
<tr><td>Abl.</td><td>jala|lta</td><td>jaloi|lta</td></tr>
<tr><td>All.</td><td>jala|lle</td><td>jaloi|lle</td></tr>
<tr><td>Abess.</td><td>jala|tta</td><td>jaloi|tta</td></tr>
<tr><td>Comit.</td><td>—</td><td>jalkoi|ne|nsa</td></tr>
<tr><td>Instr.</td><td>jala|n</td><td>jaloi|n</td></tr>
</table>

211. Névragozás: 3) kéttövű, nem fokváltakozásos

	Egyes	Többes
Nom.	meri	mere|t
Acc.	mere|n, meri	mere|t
Gen.	mere|n	meri|en, mer|ten
Ess.	mere|nä	meri|nä
Partit.	mer|ta	meri|ä
Transl.	mere|ksi	meri|ksi
Iness.	mere|ssä	meri|ssä
Elat.	mere|stä	meri|stä
Ill.	mere|en	meri|in
Adess.	mere|llä	meri|llä
Abl.	mere|ltä	meri|ltä
All.	mere|lle	meri|lle
Abess.	mere|ttä	meri|ttä
Comit.	—	meri|ne|nsä
Instr.	(mere|n)	(meri|n)

212. Névragozás: 4) kéttövű, fokváltakozásos

	Egyes	Többes
Nom.	rakas	rakkaa|t
Acc.	rakkaa|n, rakas	rakkaa|t
Gen.	rakkaa|n	rakkai|den, rakkai|tten rakas|ten
Ess.	rakkaa|na	rakkai|na
Partit.	rakas|ta	rakkai|ta
Transl.	rakkaa|ksi	rakkai|ksi
Iness.	rakkaa|ssa	rakkai|ssa
Elat.	rakkaa|sta	rakkai|sta
Ill.	rakkaa|seen	rakkai|hin, rakkai|siin
Adess.	rakkaa|lla	rakkai|lla
Abl.	rakkaa|lta	rakkai|lta
All.	rakkaa|lle	rakkai|lle
Abess.	rakkaa|tta	rakkai|tta
Comit.	—	rakkai|ne
Instr.	(rakkaa|n)	rakkai|n

213. Néhány névszói tőtípus felismerése

Ha a nom.	akkor a gen.	Példa	
-a	-an	kala	kalan
-e	-een	perhe	perheen
-mpi	-mman/-mmän	suurempi	suuremman
-o	-on	olo	olon
-u	-un	puku	puvun
-y	-yn	pyssy	pyssyn
-ä	-än	silmä	silmän
-ö	-ön	hölmö	hölmön
-l	-len	sammal	sammalen
-en	-enen	jäsen	jäsenen
-nen	-sen	nainen	naisen
-in	-imen	avoin	avoimen
-in (felsőfok)	-imman/-immän	suurin	suurimman
-ton/-tön	-ttoman/-ttömän	järjetön	järjettömän
-r	-ren	sisar	sisaren
-tar/-tär	-ttaren/-ttären	tytär	tyttären
-s (sorszám)	-nnen	neljäs	neljännen
-uus/-yys	-uuden/-yyden	mukavuus	mukavuuden
-nut/-nyt	-neen	oppinut	oppineen

214. Birtokos személyragozás

Egyes	1.	**poika|ni**	*fiam*
	2.	**poika|si**	*fiad*
	3.	**poika|nsa**	*fia*
Többes	1.	**poika|mme**	*fiunk*
	2.	**poika|nne**	*fiatok*
	3.	**poika|nsa**	*fiuk*

215. Esetragozás és birtokos személyragozás

	Egyes	Többes
Nom.	**poika|ni**	**poika|ni**
Acc.	**poika|ni**	**poika|ni**
Gen.	**poika|ni**	**poiki|e|ni**
Ess.	**poika|na|ni**	**poiki|na|ni**
Partit.	**poika|a|ni**	**poiki|a|ni**
Transl.	**poja|kse|ni**	**poji|kse|ni**
Iness.	**poja|ssa|ni**	**poji|ssa|ni**
Elat.	**poja|sta|ni**	**poji|sta|ni**
Ill.	**poika|a|ni**	**poiki|i|ni**
Adess.	**poja|lla|ni**	**poji|lla|ni**
Abl.	**poja|lta|ni**	**poji|lta|ni**
All.	**poja|lle|ni**	**poji|lle|ni**
Abess.	**poja|tta|ni**	**poji|tta|ni**
Comit.	—	**poiki|ne|ni**
Instr.	**(poika|ni)**	**poiki|ni**

216. Számnevek

	Tőszámok	Sorszámok
1	yksi	ensimmäinen
2	kaksi	toinen
3	kolme	kolmas
4	neljä	neljäs
5	viisi	viides
6	kuusi	kuudes
7	seitsemän	seitsemäs
8	kahdeksan	kahdeksas
9	yhdeksän	yhdeksäs
10	kymmenen	kymmenes
11	yksi|toista	yhdes|toista
12	kaksi|toista	kahdes|toista
20	kaksi|kymmentä	kahdes|kymmenes
21	kaksi|kymmentä|yksi	kahdes|kymmenes|yhdes
22	kaksi|kymmentä|kaksi	kahdes|kymmenes|kahdes
30	kolme|kymmentä	kolmas|kymmenes
100	sata	sadas
101	sata|yksi	sata|yhdes (sadas|yhdes)
200	kaksi|sataa	kahdes|sadas
1000	tuhat	tuhannes
1001	tuhat|yksi	tuhat|yhdes
2000	kaksi|tuhatta	kahdes|tuhannes
1 000 000	miljoona	miljoonas

217. Személynévmások

	Egyes			Többes		
	1	2	3	1	2	3
Nom.	**minä**	**sinä**	**hän**	**me**	**te**	**he**
Acc.	**minut**	**sinut**	**hänet**	**meidät**	**teidät**	**heidät**
Gen.	**minun**	**sinun**	**hänen**	**meidän**	**teidän**	**heidän**
Ess.	**minuna**	**sinuna**	**hänenä**	**meinä**	**teinä**	**heinä**
Partit.	**minua**	**sinua**	**häntä**	**meitä**	**teitä**	**heitä**
Iness.	**minussa**	**sinussa**	**hänessä**	**meissä**	**teissä**	**heissä**
Elat.	**minusta**	**sinusta**	**hänestä**	**meistä**	**teistä**	**heistä**
Ill.	**minuun**	**sinuun**	**häneen**	**meihin**	**teihin**	**heihin**
Adess.	**minulla**	**sinulla**	**hänellä**	**meillä**	**teillä**	**heillä**
Abl.	**minulta**	**sinulta**	**häneltä**	**meiltä**	**teiltä**	**heiltä**
All.	**minulle**	**sinulle**	**hänelle**	**meille**	**teille**	**heille**

218. Mutató névmások

	Egyes			Többes		
	közelre	távolra	közömbös	közelre	távolra	közömbös
Nom.	**tämä**	**tuo**	**se**	**nämä**	**nuo**	**ne**
Acc.	**tämän**	**tuon**	**sen**	**nämä**	**nuo**	**ne**
Gen.	**tämän**	**tuon**	**sen**	**näiden**	**noiden**	**niiden**
				näitten	**noitten**	**niitten**
Ess.	**tänä**	**tuona**	**sinä**	**näinä**	**noina**	**niinä**
Partit.	**tätä**	**tuota**	**sitä**	**näitä**	**noita**	**niitä**
Transl.	**täksi**	**tuoksi**	**siksi**	**näiksi**	**noiksi**	**niiksi**
Iness.	**tässä**	**tuossa**	**siinä**	**näissä**	**noissa**	**niissä**
Elat.	**tästä**	**tuosta**	**siitä**	**näistä**	**noista**	**niistä**
Ill.	**tähän**	**tuohon**	**siihen**	**näihin**	**noihin**	**niihin**
Adess.	**tällä**	**tuolla**	**sillä**	**näillä**	**noilla**	**niillä**
Abl.	**tältä**	**tuolta**	**siltä**	**näiltä**	**noilta**	**niiltä**
All.	**tälle**	**tuolle**	**sille**	**näille**	**noille**	**niille**

219. Kérdő névmások

	Egyes			Többes		
	személyre		dologra	személyre		dologra
Nom.	kuka	**ken**	**mikä**	**kutka**	**ketkä**	**mitkä**
Acc.		**kenet**	**minkä**	**kutka**	**ketkä**	**mitkä**
Gen.		**kenen**	**minkä**		**keiden** **keitten**	**minkä**
Ess.		**ke(ne)nä**	**minä**		**keinä**	**minä**
Partit.		**ketä**	**mitä**		**keitä**	**mitä**
Transl.		**keneksi**	**miksi**		**keiksi**	**miksi**
Iness.		**ke(ne)ssä**	**missä**		**keissä**	**missä**
Elat.		**ke(ne)stä**	**mistä**		**keistä**	**mistä**
Ill.		**keneen** **kehen**	**mihin**		**keihin**	**mihin**
Adess.		**ke(ne)llä**	**millä**		**keillä**	**millä**
Abl.		**ke(ne)ltä**	**miltä**		**keiltä**	**miltä**
All.		**ke(ne)lle**	**mille**		**keille**	**mille**

220. Vonatkozó névmás

	Egyes	Többes
Nom.	**joka**	**jotka**
Acc.	**jonka**	**jotka**
Gen.	**jonka**	**joiden, joitten**
Ess.	**jona**	**joina**
Partit.	**jota**	**joita**
Transl.	**joksi**	**joiksi**
Iness.	**jossa**	**joissa**
Elat.	**josta**	**joista**
Ill.	**johon**	**joihin**
Adess.	**jolla**	**joilla**
Abl.	**jolta**	**joilta**
All.	**jolle**	**joille**

221. Határozatlan névmások

	E. nom.	E. gen.	E. partit.	Tb. partit.
Állító és tagadó mondatban	**eräs** **joka** **kaikki** **muu(d)an**	**erään** **kaiken** **muutaman**	**erästä** **kaikkea** **muutamaa**	**eräitä** **kaikkia** **muutamia**
Csak állítólag	**jokin** **joku**	**jonkin** **jonkun**	**jota(k)in** **jotakuta**	**joitakin** **joitakuita**
Csak tagadólag	**(ei) kukaan** **(ei) mikään**	**kenenkään** **minkään**	**ketään** **mitään**	**keitään** **mitään**

222. Az igealakok rendszere

cselekvő	szenvedő
Határozott igealakok	
Jelentő mód	
Jelen idő Imperfectum Perfectum Plusquamperfectum	
Lehetőségi mód	
Jelen idő Múlt idő	
Feltételes mód	
Jelen idő Múlt idő	
Felszólító mód	
Jelen idő Múlt idő	
Igenevek	
Infinitivus	
1. rövidebb alak hosszabb alak 2. inessivus instructivus 3. inessivus elativus illativus adessivus abessivus 4. nominativus partitivus	2. inessivus
Participium	
1. 2.	

223. Igei személyragok

	Jelentő mód jelen	Jelentő imperfectum; feltételes jelen	Felszólító mód	Szenvedő
E. 1. 2. 3.	**-n** **-t** **-•, -ø**	**-n** **-t** **-ø**	 **-ø** **-•n**	 **-•n**
Tb. 1. 2. 3.	**-mme** **-tte** **-vat/-vät**	**-mme** **-tte** **-vat/-vät**	**-mme** **-ø** **-•t**	

224. Összetett igealakok

1) állítók

		Az összetett igealak	
		segédigéje	főigéje
Jelentő	perfectum	**on**	2. participium
	plusquamp.	**oli**	2. participium
Lehetőségi	múlt	**lienee**	2. participium
Feltételes	múlt	**olisi**	2. participium
Felszólító	múlt	**olkoon**	2. participium

2) tagadók

		Az összetett igealak		
		segédigéje		főigéje
Jelentő	jelen	**ei**		jelen tő
	imperfectum	**ei**		2. participium
	perfectum	**ei**	**ole**	2. participium
	plusquamp.	**ei**	**ollut**	2. participium
Lehetőségi	jelen	**ei**		tő + **ne**
	múlt	**ei**	**liene**	2. participium
Feltételes	jelen	**ei**		tő + **isi**
	múlt	**ei**	**olisi**	2. participium
Felszólító	jelen	**älköön**		felszólító tő
	múlt	**älköön**	**olko**	2. participium

225. A tagadó segédige ragozása

		Jelentő mód jelen	Felszólító jelen
E.	1.	(minä) **en**	
	2.	(sinä) **et**	**älä**
	3.	hän **ei**	**älköön**
Tb.	1.	(me) **emme**	**älkäämme**
	2.	(te) **ette**	**älkää**
	3.	he **eivät**	**älkööt**

226. Az *olla* segédige ragozása

1) cselekvő

állító	tagadó	állító	tagadó
Jelentő mód			
Jelen		Imperfectum	
olen olet on olemme olette ovat	en ole et ole ei ole emme ole ette ole eivät ole	olin olit oli olimme olitte olivat	en ollut et ollut ei ollut emme olleet ette olleet eivät olleet
Perfectum		Plusquamperfectum	
olen ollut olet ollut on ollut olemme olleet olette olleet ovat olleet	en ole ollut et ole ollut ei ole ollut emme ole olleet ette ole olleet eivät ole olleet	olin ollut olit ollut oli ollut olimme olleet olitte olleet olivat olleet	en ollut ollut et ollut ollut ei ollut ollut emme olleet olleet ette olleet olleet eivät olleet olleet
Lehetőségi mód			
Jelen		Múlt	
lienen lienet lienee lienemme lienette lienevät	en liene et liene ei liene emme liene ette liene eivät liene	lienen ollut lienet ollut lienee ollut lienemme olleet lienette olleet lienevät olleet	en liene ollut et liene ollut ei liene ollut emme liene olleet ette liene olleet eivät liene olleet
Feltételes mód			
Jelen		Múlt	
olisin olisit olisi olisimme olisitte olisivat	en olisi et olisi ei olisi emme olisi ette olisi eivät olisi	olisin ollut olisit ollut olisi ollut olisimme olleet olisitte olleet olisivat olleet	en olisi ollut et olisi ollut ei olisi ollut emme olisi olleet ette olisi olleet eivät olisi olleet
Felszólító mód			
Jelen		Múlt	
— ole olkoon olkaamme olkaa olkoot	— älä ole älköön olko älkäämme olko älkää olko älkööt olko	— — olkoon ollut — — olkoot olleet	— — — — — —

2) szenvedő

állító	tagadó	állító	tagadó
Jelentő mód			
Jelen		Imperfectum	
ollaan	ei olla	oltiin	ei oltu
Perfectum		Plusquamperfectum	
on oltu	ei ole oltu	oli oltu	ei ollut (oltu) oltu
Lehetőségi mód			
Jelen		Múlt	
oltaneen	ei oltane	lienee oltu	ei liene oltu
Feltételes mód			
Jelen		Múlt	
oltaisiin	ei oltaisi	olisi oltu	ei olisi oltu
Felszólító mód			
Jelen		Múlt	
oltakoon	älköön oltako	—	—

3) igenevek

	cselekvő	szenvedő
Infinitivus		
1.	olla ollakseni	
2.	ollessa ollen	oltaessa (oltaissa)
3.	olemassa olemasta olemaan olemalla olematta	
4.	oleminen olemista	
Participium		
1.	oleva	oltava
2.	ollut	oltu

227. Egytövű, nem fokváltakozásos ige ragozása

1) cselekvő

Jelentő mód	
Jelen	Imperfectum
sanon sanot sanoo sanomme sanotte sanovat	sanoin sanoit sanoi sanoimme sanoitte sanoivat
Perfectum	Plusquamperfectum
olen sanonut olet sanonut on sanonut olemme sanoneet olette sanoneet ovat sanoneet	olin sanonut olit sanonut oli sanonut olimme sanoneet olitte sanoneet olivat sanoneet
Lehetőségi mód	
Jelen	Múlt
sanonen sanonet sanonee sanonemme sanonette sanonevat	lienen sanonut lienet sanonut lienee sanonut lienemme sanoneet lienette sanoneet lienevät sanoneet
Feltételes mód	
Jelen	Múlt
sanoisin sanoisit sanoisi sanoisimme sanoisitte sanoisivat	olisin sanonut olisit sanonut olisi sanonut olisimme sanoneet olisitte sanoneet olisivat sanoneet
Felszólító mód	
Jelen	Múlt
— sano sanokoon sanokaamme sanokaa sanokoot	— — olkoon sanonut — — olkoot sanoneet

2) szenvedő

Jelentő mód	
Jelen	Imperfectum
sanotaan	**sanottiin**
Perfectum	Plusquamperfectum
on sanottu	**oli sanottu**
Lehetőségi mód	
Jelen	Múlt
sanottaneen	**lienee sanottu**
Feltételes mód	
Jelen	Múlt
sanottaisiin	**olisi sanottu**
Felszólító mód	
Jelen	Múlt
sanottakoon	**olkoon sanottu**

3) igenevek

	cselekvő	szenvedő
Infinitivus		
1.	**sanoa** **sanoakseni**	
2.	**sanoessa** **sanoen**	**sanottaessa (sanottaissa)**
3.	**sanomassa** **sanomasta** **sanomaan** **sanomalla** **sanomatta**	
4.	**sanominen** **sanomista**	
Participium		
1.	**sanova**	**sanottava**
2.	**sanonut**	**sanottu**

228. Tagadó igeragozás

1) cselekvő

Jelentő mód	
Jelen	Imperfectum
en sano et sano ei sano emme sano ette sano eivät sano	en sanonut et sanonut ei sanonut emme sanoneet ette sanoneet eivät sanoneet
Perfectum	Plusquamperfectum
en ole sanonut et ole sanonut ei ole sanonut emme ole sanoneet ette ole sanoneet eivät ole sanoneet	en ollut sanonut et ollut sanonut ei ollut sanonut emme olleet sanoneet ette olleet sanoneet eivät olleet sanoneet
Lehetőségi mód	
Jelen	Múlt
en sanone et sanone ei sanone emme sanone ette sanone eivät sanone	en liene sanonut et liene sanonut ei liene sanonut emme liene sanoneet ette liene sanoneet eivät liene sanoneet
Feltételes mód	
Jelen	Múlt
en sanoisi et sanoisi ei sanoisi emme sanoisi ette sanoisi eivät sanoisi	en olisi sanonut et olisi sanonut ei olisi sanonut emme olisi sanoneet ette olisi sanoneet eivät olisi sanoneet
Felszólító mód	
Jelen	Múlt
— älä sano älköön sanoko älkäämme sanoko älkää sanoko älkööt sanoko	— — älköön olko sanonut — — —

2) szenvedő

Jelentő mód	
Jelen	Imperfectum
ei sanota	**ei sanottu**
Perfectum	Plusquamperfectum
ei ole sanottu	**ei ollut (oltu) sanottu**
Lehetőségi mód	
Jelen	Múlt
ei sanottane	**ei liene sanottu**
Feltételes mód	
Jelen	Múlt
ei sanottaisi	**ei olisi sanottu**
Felszólító mód	
Jelen	Múlt
älköön sanottako	**älköön olko sanottu**

229. Egytövű, fokváltakozásos ige ragozása

1) cselekvő

Jelentő mód	
Jelen	Imperfectum
luen luet lukee luemme luette lukevat	luin luit luki luimme luitte lukivat
Perfectum	Plusquamperfectum
olen lukenut olet lukenut on lukenut olemme lukeneet olette lukeneet ovat lukeneet	olin lukenut olit lukenut oli lukenut olimme lukeneet olitte lukeneet olivat lukeneet
Lehetőségi mód	
Jelen	Múlt
lukenen lukenet lukenee lukenemme lukenette lukenevat	lienen lukenut lienet lukenut lienee lukenut lienemme lukeneet lienette lukeneet lienevät lukeneet
Feltételes mód	
Jelen	Múlt
lukisin lukisit lukisi lukisimme lukisitte lukisivat	olisin lukenut olisit lukenut olisi lukenut olisimme lukeneet olisitte lukeneet olisivat lukeneet
Felszólító mód	
Jelen	Múlt
— lue lukekoon lukekaamme lukekaa lukekoot	— — olkoon lukenut olkoot lukeneet

2) szenvedő

Jelentő mód	
Jelen	Imperfectum
luetaan	luettiin
Perfectum	Plusquamperfectum
on luettu	oli luettu
Lehetőségi mód	
Jelen	Múlt
luettaneen	lienee luettu
Feltételes mód	
Jelen	Múlt
luettaisiin	olisi luettu
Felszólító mód	
Jelen	Múlt
luettakoon	olkoon luettu

3) igenevek

	cselekvő	szenvedő
	Infinitivus	
1.	lukea	—
	lukeakseni	—
2.	lukiessa	luettaessa (luettaissa)
	lukien	—
3.	lukemassa	—
	lukemasta	—
	lukemaan	—
	lukemalla	—
	lukematta	—
4.	lukeminen	—
	lukemista	—
	Participium	
1.	lukeva	luettava
2.	lukenut	luettu

230. Kéttövű, nem fokváltakozásos ige ragozása

1) cselekvő

Jelentő mód	
Jelen	**Imperfectum**
menen menet menee menemme menette menevät	menin menit meni menimme menitte menivät
Perfectum	**Plusquamperfectum**
olen mennyt olet mennyt on mennyt olemme menneet olette menneet ovat menneet	olin mennyt olit mennyt oli mennyt olimme menneet olitte menneet olivat menneet
Lehetőségi mód	
Jelen	**Múlt**
mennen mennet mennee mennemme mennette mennevät	lienen mennyt lienet mennyt lienee mennyt lienemme menneet lienette menneet lienevät menneet
Feltételes mód	
Jelen	**Múlt**
menisin menisit menisi menisimme menisitte menisivät	olisin mennyt olisit mennyt olisi mennyt olisimme menneet olisitte menneet olisivat menneet
Felszólító mód	
Jelen	**Múlt**
— mene menköön menkäämme menkää menkööt	— — olkoon mennyt — — olkoot menneet

2) szenvedő

Jelentő mód	
Jelen	Imperfectum
mennään	**mentiin**
Perfectum	Plusquamperfectum
on menty	**oli menty**
Lehetőségi mód	
Jelen	Múlt
mentäneen	**lienee menty**
Feltételes mód	
Jelen	Múlt
mentäisiin	**olisi menty**
Felszólító mód	
Jelen	Múlt
mentäköön	**olkoon menty**

3) igenevek

cselekvő szenvedő

Infinitivus		
1.	**mennä**	—
	mennäkseni	—
2.	**mennessä**	**mentäessä (mentäissä)**
	mennen	—
3.	**menemässä**	—
	menemästä	—
	menemään	—
	menemällä	—
	menemättä	—
4.	**meneminen**	—
	menemistä	—
Participium		
1.	menevä	**mentävä**
2.	mennyt	**menty**

231. Kéttövű, fokváltakozásos ige ragozása

1) cselekvő

Jelentő mód	
Jelen	Imperfectum
tapaan tapaat tapaa tapaamme tapaatte tapaavat	tapasin tapasit tapasi tapasimme tapasitte tapasivat
Perfectum	Plusquamperfectum
olen tavannut olet tavannut on tavannut olemme tavanneet olette tavanneet ovat tavanneet	olin tavannut olit tavannut oli tavannut olimme tavanneet olitte tavanneet olivat tavanneet
Lehetőségi mód	
Jelen	Múlt
tavannen tavannet tavannee tavannemme tavannette tavannevat	lienen tavannut lienet tavannut lienee tavannut lienemme tavanneet lienette tavanneet lienevät tavanneet
Feltételes mód	
Jelen	Múlt
tapaisin tapaisit tapaisi tapaisimme tapaisitte tapaisivat	olisin tavannut olisit tavannut olisi tavannut olisimme tavanneet olisitte tavanneet olisivat tavanneet
Felszólító mód	
Jelen	Múlt
— tapaa tavatkoon tavatkaamme tavatkaa tavatkoot	— — olkoon tavannut ... ... olkoot tavanneet

2) szenvedő

Jelentő mód	
Jelen	Imperfectum
tavataan	**tavattiin**
Perfectum	Plusquamperfectum
on tavattu	**oli tavattu**
Lehetőségi mód	
Jelen	Múlt
tavattaneen	**lienee tavattu**
Feltételes mód	
Jelen	Múlt
tavattaisiin	**olisi tavattu**
Felszólító mód	
Jelen	Múlt
tavattakoon	**olkoon tavattu**

3) igenevek

	cselekvő	szenvedő
Infinitivus		
1.	**tavata**	—
	tavatakseni	—
2.	**tavatessa**	**tavattaessa (tavattaissa)**
	tavaten	—
3.	**tapaamassa**	—
	tapaamasta	—
	tapaamaan	—
	tapaamalla	—
	tapaamatta	—
4.	**tapaaminen**	—
	tapaamista	—
Participium		
1.	**tapaava**	**tavattava**
2.	**tavannut**	**tavattu**

232. Néhány igei tőtípus felismerése

Ha az 1. inf.	akkor a jelen	Példa	
-aa	**-an**	laulaa	laulan
-ää	**-än**	elää	elän
-ea	**-en**	tuntea	tunnen
-eä	**-en**	käskeä	käsken
-ia	**-in**	oppia	opin
-iä	**-in**	etsiä	etsin
-oa	**-on**	sanoa	sanon
-ua	**-un**	puhua	puhun
-yä	**-yn**	kysyä	kysyn
-aada	**-aan**	saada	saan
-äädä	**-ään**	jäädä	jään
-yydä	**-yyn**	myydä	myyn
-iedä	**-ien**	viedä	vien
-uoda	**-uon**	juoda	juon
-yödä	**-yön**	syödä	syön
-lla	**-len**	tulla	tulen
-llä	**-len**	hymyillä	hymyilen
-nna	**-nen**	panna	panen
-nnä	**-nen**	mennä	menen
-rra	**-ren**	purra	puren
-ota	**-oan**	kohota	kohoan
-uta	**-uan**	haluta	haluan

233. Névutók és elöljárók

1. Genitivusszal álló	
névutók	elöljárói
alapuolella, alla, alle, asemesta, edellä, edessä, edustalla, eteen, halki, haltuun, joukossa, jäljessä, jälkeen, kanssa, kautta, kera, keskellä, kesken, keskuudessa, kuluttua, lisäksi, luo, luokse, läheisyydessä, lähellä, läpi, lävitse, mukaan, mukana, myötä, ohi, parissa, perässä, perästä, poikki, puoleen, puolella, puolesta, päälle, päällä, päässä, sisäpuolella, taakse, takana, tienoilla, tähden, ulkopuolella, viereen, vieressä, vuoksi, välillä, välissä, välistä, yli, ylle, yltä, yläpuolella, yläpuolelle, ympärillä, ääreen, ääressä	edellä, halki, jälkeen, kautta, kesken, läpi, ohi, poikki, yli
2. Partitivusszal álló	
névutók	elöljárók
kohtaan, myöten, paitsi, pitkin, päin, vailla, vaille, varten, vastaan, vastapäätä, vastassa, vastoin	ennen, ilman, keskellä, kesken, lähellä, lähi, paitsi, pitkin, ulkopuolella, vastapäätä, vastassa, vastoin

234. A „kellés" kifejezésmódjai („El kell válnunk")

1.	täytyy	Meidän täytyy erota.
2.	pitää	Meidän pitää erota.
3.	tulee	Meidän tulee erota.
4.	tarvitsee	Meidän ei tarvitse erota.
5.	on pakko	Meidän on pakko erota.
6.	on + szenvedő I. participium	Meidän on erottava.
7.	on + 4. infinitivus	Meidän on eroaminen.

235. Mellékmondatot helyettesítő szerkezetek

	A szerkezet		Milyen mellékmondattal ér fel	Példa
	alanya	állítmánya		
1.	nom.	helyhatározói eset	mód-, állapothatározói	Ei kukaan **kirves kädessä** synny.
2.	birtokos sz. r.	1. infinitivus hosszabb alakja	célhatározói	Menin joelle **peseytyäkseni.**
3.	birtokos sz. r.	1. infinitivus hosszabb alakja	tekintethatározói	**Tietääkseni** hän ei ole kotona.
4.	gen. v. birtokos sz. r.	2. infinitivus iness.-a	egyidejű időhatározói	**Poistuessaan** he hymyilivät ystävällisesti.
5.	gen. v. birtokos sz. r.	2. infinitivus instr.-a	módhatározói	Sanoin asiani **kaikkien kuullen.**
6.		3. infinitivus adess.-a	eszközhatározói	**Lukemalla** oppii.
7.	gen. v. birtokos sz. r.	3. infinitivus abess.-a	módhatározói („anélkül hogy")	Istuttiin kauan mitään **puhumatta.**
8.	gen. v. birtokos sz. r.	3. infinitivus = agens partic.	jelzői	Kiitän **lähettämistänne** kirjoista.
9.	gen. v. birtokos sz. r.	participium acc.-a	tárgyi	Uskon **tuntevani hänet.**
10.	nom.	participium acc.-a	alanyi	**Juna** näkyy jo **tulleen.**
11.	gen. v. birtokos sz. r.	szenvedő 2. partic. e. partit.-a	előidejű időhatározói	**Auringon laskettua** tuli kaikki hiljaiseksi.
12.	birtokos sz. r.	cselekvő 1. partic. tb. ess.-a	feltételes hasonlító („mintha")	Hän on **lukevinaan.**

DALLAMOK[1]

1. Maamme

Juhlallisesti *Fredrik Pacius*

Oi maam- me, Suo- - mi, syn- nyin- maa, soi,

sa- - na kul- tai- nen! Ei laak- so- a, ei

kuk- ku- laa, ei vet- - tä, ran- - taa rak-kaam-paa kuin

ko- ti- maa tää poh-joi- nen, maa kal- - lis i- si- en.

J. L. Runeberg

2. Kalliolle, kukkulalle

Suomal. kansansäv.

Kal- li- ol- le, kuk- ku- lal- le Ra-ken-nan mi- nä ma- ja- ni,

Tu- le, tu- le, tyt- tö, nuo-ri, A- su- maan mi-nun kans-sa- ni.

2. Jos et sinä mulle tule,
Lähden täältä kauas pois
Muille maille, vierahille,
Jost' en koskaan palaja pois.

Kansanlaulu

[1] A dallamokat — a 2. kivételével — *Olavi Pesonen: Laulukirja* (Helsinki 1956[18]) c. művéből vettük át.

3. Metsämiehen laulu

Reippaasti *Yrjö Kilpinen*

Ter- ve, met- sä, ter- ve, vuo- ri, ter- ve, met- sän
ruh- ti- nas! Täss' on poi- kas ul- jas, nuo- ri; e- siin
käy hän, voi- maa täys, kuin tui- ma tun-tu- rin tuu- li.

4. Kultaansa ikävöivä

Suomen kansan sävelmä

Tuoll' on mun kul- ta- ni, ain' y- hä tuol- la, ku- nin- ka- han
kul- tai- sen kar- ta- non puol- la. Voi mi- nun lin- tu- ni,
rit.
voi mi-nun kul- ta-ni, kun et tu- le jo, kun et tu- le jo!

5. Taivas on sininen ja valkoinen

Suomen kansan sävelmä

Tai- vas on si- ni- nen ja val- koi- nen ja täh- tö-
si- - ä täyn- nä. Niin on nuo- ri sy- dä-
me- - ni a- - ja- tuk- si- a täyn- nä.

6. Talon paikka

Suomen kansan sävelmä

Ta- lo- ni lai- tan maan-tien vie- reen ja maan- tien
vie- reen ja maan-tien vie- reen, ta- lo- ni lai- tan
maan- tien vie- reen ja maa- laan pu- nai- sek- si.

Kansanlaulu

7. Tuonne taakse metsämaan

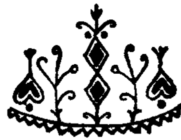
Suomen kansan sävelmä

Tuon- ne taak- -se met- sä- maan sy- dä-
siell' on mie- -li ai- ni- aan, sin- ne

me- -ni ha- laa; siel- lä met- sä-
toi- von sa- laa;

mö- kis- sä on kau- nis kul- ta- se- ni.

Kansanlaulu

FINN—MAGYAR SZÓJEGYZÉK

A szójegyzékben nem jelöljük az ige infinitivusának kiejtését. Tudni kell azonban, hogy minden ige szótári alapformája véghehezetes. — Ha az összetett szónak csak az utótagja ragozódik — mint rendesen —, akkor nem adunk ragozási jellemzést: ezt az utótag betűrendi helyén találjuk meg.

A

aal|to, *-lon, -toa, -toja* hullám
aamiai nen, *-sen, -sta, -sia (fn.)* reggeli
aamu, *-n, -a, -ja (fn.)* reggel
Aaro, *-n, -a (férfinév)* Aaro
aat|to, *-on, -toa, -toja* (ünnep elő)est(éje)
Afrik|ka, *-an, -kaa* Afrika
ahker|a, *-an, -aa, -ia* v. *-oita* szorgalmas
ai! jaj! ej! óh!
aihe [-e'], *-en, -tta, -ita* alkalom, ok, tárgy
aiheut|taa, *-an, -ti, -tanut* okozni, előidézni, eredményezni
1. **aika,** *ajan, aikaa, aikoja* idő
2. **aika** *(rlan mn.; hsz.)* alapos, derék, nagy; alaposan, nagyon
ai|koa, *-on, -koi, -konut* szándékozni, akarni
Aila, *-n, -aa (női név)* Aila
aina mindig
ainakin legalább(is)
aine [-e'], *-en, -tta, -ita* tárgy, anyag
ainiaan mindig, egyre, örökké
Aino, *-n, -a (női név)* Aino
aino|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* egyetlen
ainoastaan csak, csupán
airo, *-n, -a, -ja* evező(lapát)
aitio, *-n, -ta, -ita* páholy
ai|to, *-don, -toa, -toja* igazi, valódi
ait|ta, *-an, -taa, -toja* (élés)kamra
aivan egészen, egész; úgy (van)
aj|aa, *-an, -oi, -anut* űzni, hajtani, kergetni; menni, utazni; levágni
ajat|ella, *-telen, -teli, -ellut* (el)gondolni, gondolkozni
ajatukset|on, *-toman, -onta, -tomia* gondolattalan
ajatu|s, *-ksen, -sta, -ksia* gondolat
ajoittain időnként, olykor-olykor
akatemi|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oja* akadémia
ak|ka, *-an, -kaa, -koja* (öreg)asszony
akkuna l. **ikkuna**
akusti|nen, *-sen, -sta, -sia* akusztikai
al|a, *-an, -aa, -oja* tér, terület; szak
alapuolella *(nu. gen.)* alatt
alas alá, le(felé)
alast|on, *-oman, -onta, -omia* meztelen, ruhátlan
Aleksi|s, *-n, -a* Elek
alin|omaa állandóan, folytonosan, folyton
alitui|nen, *-sen, -sta, -sia* állandó
al|kaa, *-an, -koi, -kanut* kezdeni; kezdődni
alkeelli|nen, *-sen, -sta, -sia* kezdetleges, primitív
al|ku, *-un, -kua, -kuja* kezdet
alku|kantainen ősi, eredeti; kezdetleges, primitív
alku|perä eredet
alku|peräinen eredeti, ősi
alla *(hsz.; nu. gen.)* alul; alatt
alle [-e'] *(hsz.; nu. gen.)* alá
aloit|taa, *-an, -ti, -tanut* (meg)kezdeni
alttar|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* oltár
alue [-e'], *-en, -tta, -ita* terület
ammat|ti, *-in, -tia, -teja* mesterség, szak(ma), hivatás
ammen|taa, *-nan, -si, -tanut* meríteni
ammun|ta, *-nan, -taa, -noita* v. *-toja* lövés; lövészet
am|pua, *-mun, -pui, -punut* lőni
analyys|i, *-in, -ia, -eja* elemzés
an|taa, *-nan, -toi, -tanut* adni; hagyni, engedni
antau|tua, *-dun, -tui, -tunut* megadni magát; (át)adni magát
Ant|ti, *-in, -tia* Antal v. András
apu, *avun, apua, apuja* segítség
apulai|nen, *-sen, -sta, -sia* segéd, segítő, kisegítő
artikuloi|da, *-n, -, -nut* artikulálni, (hangot) megképezni
Artturi, *-n, -a* Artur
arva|ta, *-an, -si, -nnut* kitalálni, sejteni
Arvi, *-n, -a (férfinév)* Arvi
arvo, *-n, -a, -ja* érték
arvoitu|s, *-ksen, -sta, -ksia* rejtvény, találós kérdés
arvok|as, *-kaan, -asta, -kaita* értékes

arvon|anto tisztelet, megbecsülés
as. l **asunto**
asem|a, *-an -aa, ia* hely; állás; állomás
asemesta *(nu. gen.)* helyett
asen|ne [-e'], *-teen, -netta, -teita* viszonyulási mód, magatartás, viselkedés, bánás(mód)
aset|taa, *-an -ti, -tanut* állítani, tenni, helyezni
asti [-i'] *(hsz.)* egészen (vmitől; vmeddig)
asi|a, *-an, -aa, -oita* dolog, ügy
asiak|as, *-kaan, -asta, -kaita* vevő, vásárló, ügyfél
asian|ajaja ügyvéd
asian|tunteva szakavatott, szakértő
askarrut|taa, *-an, -ti, -tanut* foglalkoztatni
aste [-e'] *-en, -tta, -ita* fok
astu|a, *-n, -i, -nut* lépni, szállni
asu|a, *-n, -i, nut* lakni
asuin|huone lakószoba
asuin|rakennus lakóépület, lakóház
asuk|as, *-kaan, -asta, -kaita* lakó, lakos
asun|to, *-non, -toa, -toja* v. *-noita* lakás
asuntol|a, *-an, -aa, -oita* (diák-, munkás)-szálló, internátus
asunto|paikka lakóhely
asutu|s, *-ksen, -sta, -ksia* település
ateri|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oia* étkezés
auki nyitva, nyitott
aur|a, *-an, -aa, -oja* keke
aurin|ko, *-gon, -koa, -koja* v. *-goita* nap (égitest)
aurinkoi|nen, *-sen, -sta, -sia* napos, napfényes napsütéses
auto, *-n, -a, -ja* gépkocsi, autó
auto-onnettommus autószerencsétlenség
aut|taa, *-an, -toi, -tanut* segíteni
avajaiset *(tb.)* megnyitás, megnyitó
avajais|puhe megnyitóbeszéd
avaruu|s, *-den, -tta, -ksia* kiterjedtség, világűr mindenség
ava|ta, *-an, -si, -nnut* (ki)nyitni
avoin nyitott, nyílt

B

baar|i, *-in, -ia, -eja* büfé, bár
basill|i, *-in, -ia, -eja* bacilus
Berliini, *-n, -ä* Berlin
buss|i, *-in -ia, -eja* autóbusz, busz

D

dynaami|nen, *-sen, -sta, -sia* dinamikus

E

edelleen tovább, továbbra
edelli|nen, *-sen, -stä, -siä* előbbi, előző
edellyty|s, *-ksen, -stä, -ksiä* előfeltétel
edellä *(hsz.; nu. és ej. gen.)* elül; előtt
edemmäksi tovább, előbbre
edespäin előre, tovább
edessä *(hsz.; nu. gen.)* elöl, előtt
edust|aa, *an, -i, -anut* képviselni
edustaj|a, *-an, -aa, -ia* képviselő
edustalla *(nu. gen.)* előtt
eepo|s, *-ksen, -sta, -ksia* eposz
Eetu, *-n, -a (férfinév)* Eetu
ehe|ä, *-än, -ää* v. *-ätä -itä* ép
ehkei = ehkä ei talán nem
ehkä talán
eh|tiä, *-din, -ti -tinyt* (oda-, el)érni; ráérni
ehto|o, *-on -ota, -ita (népi és választékos)* est
ehtymät|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* kiapadhatatlan
ei (ő, az) nem
eikä (é)s nem, sem
eilen tegnap
Eino, *-n, -a (férfinév)* Eino
eksy|ä, *-n -i, -nyt* eltévedni
ele [-e'], *-en, -ttä, -itä* mozdulat, gesztus, (arc)kifejezés
eleet|ön, *-tömän -öntä, -tömiä* kifejezéstelen, szenvtelen
elementaari|nen, *-sen, -sta, -sia* elemi
eli vagy(is), azaz
Elia|s, *-ksen, -sta* Illés
eli|n, *-men, -ntä, -miä* szerv(ezet)
elin|tarvikkeet *(tb.)* (élet)szükségleti cikkek
elin|taso életszínvonal, életszint
elo, *-n, -a, -ja* élet; gabona
elois|a, *-an, -aa, -ia* eleven, élénk; életes
elokui|nen, *-sen, -sta, -sia* augusztusi
elo|kuu augusztus
elon|korjuu aratás
eläi|n, *-men, -ntä, -miä* állat
eläk|e [-e'], *-keen, -että, -ieita* tartásdíj nyugdíj
elämy|s *-ksen, -stä, -ksiä* élmény
eläm|ä, *-än, -ää, -iä* élet
elämän|kokemus élettapasztalat
elämän|viisaus életbölcsesség
el|ää, *-än, -i, -änyt* élni
em|ä, *-än, -ää, -iä* anyaállat, nőstény
emän|tä, *-nän, -tää, -tiä* gazdasszony, háziasszony
emäntä|koulu gaszdasszonyképző iskola
enem|pi, *-män, -pää, -piä* több
Englan|ti, *-nin, -tia* Angolország
englan|ti, *-nin, -tia* angol (nyelv)
englantilai|nen, *-sen, -sta, -sia (fn.; mn.)* angol
enimmäkseen legtöbbnyire
ennen *(hsz.; ej. és nu. partit.)* ezelőtt, régen, valamikor; előtt
ennestään, előbb, előzőleg, előzetesen
ennäty|s, *-ksen, -stä, -ksiä* teljesítmény, eredmény; csúcs(teljesítmény)
ensi *(rlan)* első; legelső; legközelebbi, következő
ensi|luokkainen elsőrangú, első osztályú
ensin először, legelőször, előbb
ensimmäi|nen, *-sen, stä, -siä* első

ensinnäkin először is, mindenekelőtt
enti|nen, *-sen, -stä, -siä* előbbi, korábbi, volt, múlt, régi
entä hát
enää *(tagadólag)* már (nem)
epäil|lä, *-en, -i, -lyt* kétségbe vonni, gyanítani
epä|luuloinen gyanakvó, bizalmatlan
epäröi|dä, *-n, -, -nyt* habozni
epä|suhde aránytalanság, egyenetlenség
epä|toivoinen kétségbeesett
eri *(rlan mn.)* külön, különféle, különböző
erikoi|nen, *-sen, -sta, -sia* különös, különleges, sajátos
erilai|nen, *-sen, -sta, -sia* különféle, különböző
erilli|nen, *-sen, -stä, -siä* külön(álló)
erin|omainen kitűnő, rendkívüli
erittäin különösen, rendkívül, roppant
erityi|nen, *-sen, -stä, -siä* különös
ero, *-n, -a, -ja* különbség; kilépés, elbocsátás; válás
ero|ta, *-an, -si, -nnut* (el-, meg)válni; szétoszlani
erot|taa, *-an, -ti, -tanut* megkülönböztetni, elkülöníteni; kivenni
erä|s, *-än, -stä, -itä* egy (bizonyos); egyes
esi- elő-
esiin elő
esiintymi|nen, *-sen -stä, -siä* megjelenés, fellépés, szereplés
esiin|tyä, *-nyn, -tyi, -tynyt* megjelenni, jelentkezni
esi-isä ős
esi|kaupunki külváros
esi|kuva példa(kép)
esi|merkki példa
esine [-e'], *-en, -ttä, -itä* tárgy
esit|ellä, *-telen, -teli, -ellyt* előadni; bemutatni
esit|tää, *-än, -ti, -tänyt* előadni; bemutatni
esity|s, *-ksen, -stä, -ksiä* előadás, bemutatás, ábrázolás; javaslat
este [-e'], *-en, -ttä, -itä* akadály
est|ää, *-än, -i, -änyt* (meg)akadályozni, elhárítani, elejét venni
eteen *(hsz.; nu. gen.)* előre; elé
etel|ä, **-än,** *-ää, -iä* dél
Etelä-Suomi Dél-Finnország
etev|ä, *-än, -ää, -iä* kiváló, kitűnő
etsi|ä, *-n, -, -nyt* keresni
että hogy
etu, *edun, etua, etuja* előny
etu- elő-
etu|huone előszoba
euk|ko, *-on, -koa, -koja* öregasszony, öreg néni
Euroop|pa, *-an, -paa* Európa
ev|ä, *-än, -ää, -iä* uszony, úszószárny, úszó
evä|s, *-än, -stä, -itä* útravaló, elemózsia
evät|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* uszonytalan, úszó nélküli

F

film|i, *-in, -iä, -ejä* film
Frans, *-in, -ia* Ferenc

G

genitiiv|i, *-in, -iä, -ejä* genitivus, birtokos eset
gramm|a, *-an, -aa, -oja* gramm

H

haast|aa, *-an, -oi, -anut* (ki)hívni, (be)idézni; beszélni
haave [-e'], *-en, -tta, -ita* képzelet, képzelgés, ábránd
hah hah hah! hahaha!
haikar|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oja* gólya
hait|ata, *-taan, -tasi, -annut* zavarni; bajt, kárt okozni
hait|taa, *-an, -toi, -tanut (régi és nyelvjárási)* l. **haitata**
hajaan|tua, *-nun, -tui, -tunut* (el-, szét-, fel)oszlani
hak|ata, *-kaan, -kasi, -annut* ütni, vágni
ha|kea, *-en, -ki, -kenut* keresni; érte menni; elvinni
hala|ta, *-an* v. *-jan, -si, -nnut (választékos)* óhajtani, óhajtozni, vágyódni, vágyakozni
hal|jeta, *-kean, -kesi, -jennut* hasadni; repedni; szétpukkadni
halki *(hsz.; nu. és ej. gen.)* ketté; keresztül, át
hall|i, *-in, -ia, -eja* csarnok
hal|pa, *-van, -paa, -poja* olcsó
haltuun *(nu. gen.)* kezébe, hatalmába, birtokába
halu, *-n, -a, -ja* vágy, kívánság, óhaj, kedv
halu|ta, *-an, -si, -nnut* kívánni, óhajtani, akarni
ham|mas, *-paan, -masta, -paita* fog
Hampuri, *-n, -a* Hamburg
hamstra|ta, *-an, -si, -nnut* összevásárolni, felhalmozni
-han/-hän hisz, hiszen; biz(ony); már, csak, ugyan
hankin|ta, *-nan, -taa, -toja* megszerzés; szerzemény
hank|kia, *-in, -ki, -kinut* szerezni
harju, *-n, -a, -ja* hegyhát, hegygerinc, emelkedés
harma|a, *-an, -ata, -ita* szürke; ősz
harrast|aa, *-an, -i, -anut* űzni, művelni, foglalkozni
harrastu|s, *-ksen, -sta, -ksia* érdeklődés, foglalkozás
hartau|s, *-den, -tta, -ksia* áhitat
harvoin ritkán
hassun|kurinen komikus, fura, mulatságos
hat|tu, *-un, -tua, -tuja* kalap
hauk|kua, *-un, -kui, -kunut* ugatni
hausk|a, *-an, -aa, -oja* kedves, kellemes, csinos; érdekes
hauskan|näköinen kedves (kinézésű)
hau|ta, *-dan, -taa, -toja* gödör; sír
hauta|laulu sírvers
havain|to, *-non, -toa, -toja* megfigyelés

havaiita, *-tsen, -tsi, -nnut* észrevenni, megfigyelni, látni
hei! hé! hej!
hein\|ä, *-än, -ää, -iä* fű; széna
heinä\|kuu július
heit\|tää, *-än, -ti, -tänyt* dobni, vetni
helm\|a, *-an, -aa, -oja* ruhaszegély, ruhaalj; öl, kebel
helmi\|kuu február
help\|po, *-on, -poa, -poja* könnyű
Helsin\|ki, *-gin, -kiä* Helsinki (város)
helsinkiläi\|nen, *-sen, -stä, -siä (mn.; fn.)* helsinki(i)
hengästy\|ä, *-n, -i, -nyt* kifulladni, kifogyni a lélegzetből
hen\|ki, *-gen, -keä, -kiä* lélegzet; lélek; szellem; személy; élet
henkilö, *-n, -ä, -jä* v. *-itä* személy; szereplő
henkilö\|kohtainen személyes, személyi
henki\|nen, *-sen, -stä, -siä* szellemi
hen\|kiä, *-gin, -ki, -kinyt* lélegzeni, lehelni
hereillä ébren, fenn
hermosto, *-n, -a, -ja* idegzet
herne [-e'], *-en, -ttä, -itä* borsó
herr\|a, *-an, -aa, -oja* úr
herät\|ellä, *-telen, -teli, -ellyt* ébresztgetni, költögetni
herät\|tää, *-än -ti, -tänyt* ébreszteni, kelteni
herä\|tä, *-än, -si, -nnyt* (fel)ébredni
heräämi\|nen, *-sen, -stä, -siä* ébredés
heti hamarosan, azonnal, mindjárt
hetk\|i, *-en, -eä, -iä* perc, pillanat
hetki\|nen, *-sen, -stä, -siä* pillanat
hevo\|nen, *-sen, -sta, -sia* ló
hi\|das, *-taan, -dasta, -taita* lassú
hieno, *-n, -a, -ja* finom
hih\|a, *-an, -aa, -oja* (ruha-, ing)ujj
hiih\|to, *-don, -toa, -toja* sízés
hiir\|i, *-en, -tä, -iä* egér
hi\|ki, *-en, -keä, -kiä* izzadság, verejték
hikoilemi\|nen, *-sen, -sta, -sia* izzadás
hikoil\|la, *-en, -i, -lut* izzadni
hiljaa lassan, csendben, halkan
hiljai\|nen, *-sen, -sta, -sia* halk, csendes
hiljaisuu\|s, *-den, -tta, -ksia* csend, nyugalom
hilpe\|ä, *-än, -ää* v. *-ätä, -itä* vidám, derült
himmel\|i, *-in, -iä, -eitä* v. *-ejä* karácsonyi mennyezetdísz
hi\|ota, *-koan, -kosi, -onnut* izzadni
hirmui\|nen, *-sen, -sta, -sia* borzasztó, gyönyörű, rendkívüli
hirve\|ä, *-än, -ää* v. *-ätä, -itä* szörnyű, borzasztó
histori\|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oja* történelem
hiukan egy kissé, valamivel
hm hm
hoitaj\|a, *-an, -aa, -ia* gondozó; tenyésztő
hon\|ka, *-gan, -kaa, -kia* erdei (öreg, sudár) fenyő
hotell\|i, *-in, -ia, -eja* szálloda
housut *(tb.)* nadrág
hra = herra
huhti\|kuu április
huip\|pu, *-un, -pua, -puja* csúcs
humal\|a, *-an, -aa, -ia* v. *-oita* komló; ittasság, részegség
humu, *-n, -a, -ja* zúgás
huol\|i, *-en, -ta, -ia* gond
huoli\|a, *-n, -, -nut* törődni (vmivel); érdemesnek tartani
huolimatta *(hsz.)* ellenére, dacára
huoma\|ta, *-an, -si, -nnut* észrevenni
huomattav\|a, *-an, -aa, -ia* tekintélyes, figyelemre méltó, jelentékeny
huomaut\|taa, *-an, -ti, -tanut* észrevenni; észrevételt tenni, megjegyezni
huomen, *-en, -ta, -ia* reggel; másnap, holnap
huomenna holnap
huomi\|nen, *-sen, -sta, -sia (mn.; fn.)* másnapi, holnapi; másnap, holnap
huone [-e'], *-en, -tta, -ita* szoba
huono, *-n, -a, -ja* rossz
huudah\|taa, *-dan, -ti, -tanut* felkiáltani
huul\|i, *-en, -ta, -ia* ajak
huu\|taa, *-dan, -si, -tanut* (fel)kiáltani, hívni
hu\|veta, *-penen, -peni, -vennut* lefogyni, megfogyatkozni
huv\|i, *-in, -ia, -eja* mulatság, szórakozás
huvil\|a, *-an, -aa, -oita* nyaraló, villa
huvi\|näytelmä vígjáték
huvit\|ella, *-telen, -teli, -ellut* szórakozni, mulatni
hymyil\|lä, *-en, -i, -lyt* mosolyogni
hyp\|piä, *-in, -pi, -pinyt* ugrálni
hyp\|py, *-yn, -pyä, -pyjä* ugrás
hyp\|ätä, *-pään, -päsi, -ännyt* ugrani, ugrálni
hyttyi\|nen, *-sen, -stä, -siä* szúnyog
hyvin jól; igen, nagyon
hyv\|ä, *-än, -ää, -iä* jó
hyväksy\|ä, *-n, -i, -nyt* jóváhagyni, helybenhagyni, helyeselni
hyvästi [-i'], jól; Isten vele(d), ég vele(d), Isten áldjon (meg), Isten áldja (meg)
hyvä\|tasoinen színvonalas
hyödylli\|nen *-sen, stä, -siä* hasznos
hyöntei\|nen, *-sen, -stä, -siä* rovar
hyö\|ty, *-dyn, -tyä, -tyjä* haszon, előny
häiri\|tä, *-tsen, -tsi, -nnyt* zavarni
häiriö, *-n, -tä, -itä* zavar, fennakadás
Hämeen\|linna Hämeenlinna (város)
hämär\|ä, *-än, -ää, -iä* v. *-öitä (fn.; mn.)* homály; homályos
hämärä\|nen, *-sen, -stä, -siä (költői)* homályos
hän ő
hä\|vetä, *-peän, -pesi, -vennyt* szégyelleni; szégyenkezni, szégyelleni magát
hävit\|tää, *-än, -ti, -tänyt* elpusztítani, tönkretenni
hölmisty\|ä, *-n, -i, -nyt* elképedni, megrökönyödni
hölmö, *-n, -ä, -jä* buta, együgyű, hülye
höyry, *-n, -ä, -jä* gőz

I

ihail|la, *-en, -i, -lut* csodálni, bámulni, bámulója lenni, imádni
ihan teljesen, tökéletesen, teljességgel; egészen, éppen
ihan|a, *-an, -aa, -ia* v. *-oita* gyönyörű, pompás
ihanai|nen, *-sen, -sta, -sia* gyönyörű(séges) szép(séges)
ihastuttav|a, *-an, -aa, -ia* elragadó, bájos
ihme [-e'], *-en, -ttä, -itä (fn.; mn.)* csoda; csodálkozás; csodálatos, furcsa
ihmeelli|nen, *-sen, -stä, -siä* csodálatos, csodás
ihmet|ellä, *-telen, -teli, -ellyt* csodálni, bámulni; csodálkozni
ihmi|nen, *-sen, -stä, -siä* ember
ihmis|joukko embercsoport
ijäksi l. **iäksi**
ikinä l. **ikänä**
iki|oma örök(re valakié)
ikkun|a, *-an, -aa, -oita* ablak
ikkunan|lasi ablaküveg
ikä, *iän, ikää* kor, életkor
ikäi|nen, *-sen, -stä, -siä* (vmilyen) korú, idős
ikänä valamikor, valaha; bár-, akár-; csak
ikäv|ä, *-än, -ää, -iä (fn.; mn.)* unalom; vágy; unalmas, kellemetlen; sajnos
ikävöi|dä, *-n, -, nyt* vágyni, vágyódni
illalli|nen, *-sen, -sta, -sia* vacsora
ilm|a, *-an, -aa, -oja* levegő; idő, időjárás
ilma|kylpy légfürdő
ilman *(hsz.; ej. partit.)* nélkül
ilma|piiri légkör
ilmau|s, *-ksen, -sta, -ksia* kifejezés
ilmiö, *-n, -tä, -itä* jelenség
ilmoit|taa, *-an, -ti, -tanut* (be)jelenteni
ilo, *-n, -a, -ja* öröm
iloi|nen, *-sen, -sta, -sia* örvendő, vidám
iloi|ta, *-tsen, -tsi, -nnut* örülni, örvendeni
il|ta, *-lan, -taa, -toja* est(e)
ilta|päivä délután
im|eä, *-en, -i, -enyt* szopni
influenss|a, *-an, -aa, -oja* nátha láz, influenza
innostu|a, *-n, -i, -nut* lelkesülni, lelkesedni elragadtatva lenni
insinöör|i, *-in, -iä, -ejä* mérnök
into|himo szenvedély
ironisuu|s, *den, -tta, -ksia* gúny(olódás), irónia
irtonai|nen, *-sen, -sta, -sia* szabadon álló különálló, egyenkénti, egyes
iso, *-n, -a, -ja* nagy
iso|isä nagyapa
istu|a, *-n, -i, -nut* ülni; leülni
istui|n, *-men, -nta, -mia* ülés, ülőhely, szék; ülő-
is|ä, *-än, -ää, -iä* apa
isän|tä, *-nän, -tää, -tiä* gazda
itk|eä, *-en, -i, -enyt* sírni
itse [-e'] maga
itsenäisyy|s, *-den, -ttä, -ksiä* önállóság, függetlenség
itä, *idän, itää* kelet
itäi|nen, *-sen, -stä, -siä* keleti
iäksi örökre

J

ja és, s
jaaha [jā·ha·] aha, ahá; **igen, úgy**
jaha [jaha·] l. **jaaha**
jakautumi|nen, *-sen, -sta, -sia* eloszlás
jakelu, *-n, -a, -ja* elosztás, szétosztás
ja|ko, *-on, -koa, -koja* (el)osztás
jako|lasku osztás (művelete)
jaks|aa, *-an, -oi, -anut* tudni, bírni; érezni magát
jalat|on, *-toman, -onta, -tomia* lábatlan, láb nélküli
jal|ka, *-an, -kaa, -koja* láb
jalka|pallo futball (labda); labdarugás
jalo, *-n, -a, -ja* nemes
jalost|aa, *-an, -i, -anut* (meg)nemesíteni
jano, *-n, -a, -ja* szomjúság
jatk|aa, *-an, -oi, -anut* folytatni
jatku|a, *-n, -i, -nut* folytatódni, folyni
jne. = **ja niin edespäin** stb., és így tovább
jo már
johtaj|a, *-an, -aa, -ia* vezető, igazgató
joh|to, *-don, -toa, -toja* vezetés
joh|tua, *-dun, -tui, -tunut* származni, eredni, adódni
1. **joka,** *jonka, jota, joita* aki, amely, ami
2. **joka** *(rlan nm.)* minden (egyes)
jokai|nen, *-sen, -sta, -sia* mindenki, minden egyes (ember)
joka|päiväinen mindennapi
jo|ki, *-en, -kea, -kia* folyó
jo|kin, *jonkin, jota(k)in, joitakin* valami, valamely
joki|varsi folyópart
jo|ku, *jonkun, jotakuta, joitakuita* valaki
jollei = **jos ei** ha (ő, az) nem
jonkinlai|nen, *-sen, -sta, -sia* valamilyen, valamelyes
jono, *-n, -a, -ja* sor, menet
joo = **juu** *(népi, hétköznapi)* igen, **jó**
jopa sőt
jos ha
joskus olykor, néha-néha
jospa hej ha; bárcsak
jossain l. **jossakin**
jossakin valahol
josta ahonnan; amiből
jostain l. **jostakin**
jostakin valahonnan; valamiből
jotta (azért) hogy
jouk|ko, *-on, -koa, -koja* csapat, csoport, csomó
joukkue [-e'], *-en, -tta, -ita* (katonai) szakasz
joukossa *(nu. gen.)* közt, körében
joulu, *-n, -a, -ja* karácsony
joulu|kuu december
joulu|kuusi karácsonyfa
joulun|aika karácsony ideje

joulun|aikainen karácsonyi
joulun|alus|päivät *(tb.)* karácsony előtti napok
joulu|pukki (ajándékot osztogató) karácsonyi öreg
jou|tua, *-dun, -tui, -tunut* jutni
Juhani, *-n, -a* János
juhannu|s, *-ksen, -sta, -ksia* Szent Iván napja
juhl|a, *-an, -aa, -ia* ünnep; ünnepély
juhlalli|nen, *-sen, -sta, -sia* ünnepélyes
juhlallisesti ünnepélyesen
juhla|puhe ünnepi beszéd
juhla|päivä ünnepnap
juhla|tilaisuus ünnepség, ünnepélyes alkalom
juhla|valaistus ünnepi kivilágítás, fényár
julki|nen, *-sen, -sta, -sia* nyilvános, köz-
jumal|a, *-an, -aa, -ia* isten
jumalan|palvelus istentisztelet
jun|a, *-an, -aa, -ia* vonat
juna|lippu vonatjegy
juoda, *juon, joi, juonut* inni
juomi|nen, *-sen, -sta, -sia* ivás
juo|sta, *-ksen, -ksi, -ssut* szaladni, futni
jut|ella, *-telen, -teli, -ellut* elbeszélni; beszélgetni, társalogni, csevegni
jut|tu, *-un, -tua, -tuja* történet; ügy; per
juu l. **joo**
1. **juur|i,** *-en, -ta, -ia* gyökér
2. **juuri** éppen, éppen most, éppen akkor
juur|tua, *-run, -tui, -tunut* (bele)gyökerezni
jylh|ä, *-än, -ää, -iä* zord(on)
jyris|tä, *-en, -i, -syt* dörögni
jyrk|kä, *-än, -kää, -kiä* meredek; rideg, goromba, éles, határozott, szigorú
jyräh|tää, *-dän, -ti, -tänyt* eldördülni; dörögni
Jyväs|kylä, *-n, -ä* Jyväskylä (város)
jyväskyläläi|nen, *-sen, -stä, -siä* jyväskylä-i
jäljessä *(hsz.; nu. gen.)* hátul; mögött, után
jälkeen *(hsz.; nu. gen.)* után
jälkei|nen, *-sen, -stä, -siä* utáni
jäl|ki, *-jen, -keä, -kiä* nyom
jälleen ismét, újra, megint
järjestelm|ä, *-än, -ää, -iä* rendszer
järjestely, *-n, -ä, -jä* elrendezés
järjest|ää, *-än, -i, -änyt* rendezni
järjet|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* esztelen, értelmetlen, balga
jär|ki, *-jen, -keä, -kiä* ész
järv|i, *-en, -eä, -iä* tó
jäsen, *-en, -tä, -iä* tag
jäsen|tää, *-nän, -si, -tänyt* tagolni, elemezni
jättiläi|nen, *-sen, -stä, -siä* óriás
jät|tää, *-än, -ti, -tänyt* (el-, ott-, oda)hagyni
jätät|tää, *-än, -ti, -tänyt* elhagyni, megelőzni; késni (óra)
jä|ä, *-än, -ätä, -itä* jég
jä|ädä, *-än, -i, -änyt* maradni, elmaradni
jää|tyä, *-dyn, -tyi, -tynyt* fagyni

K

-ka/-kä *(simuló szócska)* (jelentéstelen); és, s
-kaan/-kään sem
kaap|pi, *-in, -pia, -peja* szekrény
kaar|i, *-en, -ta, -ia* ív, hajlás, hajlat, koszorú
Kaarlo, *-n, -a* Károly
kaa|taa, *-dan, -toi, -tanut* (le)dönteni; önteni, tölteni
kaa|tua, *-dun, -tui, -tunut* (el-, le-, ki)dűlni; elesni
kadeh|tia, *-din, -ti, -tinut* irigyelni, irigykedni
kahdeks|an, *-an, -aa, -ia* nyolc
kahdeksan|kymmentä, *kahdeksankymmenen* nyolcvan
kahdeksan|toista, *kahdeksantoista* tizennyolc
kahdeksa|s, *-nnen, -tta, -nsia* nyolcadik
kahdeksas|kymmenes, *kahdeksannenkymmenennen* nyolcvanadik
kahdeksas|toista, *kahdeksannentoista* tizennyolcadik
kahdes|kymmenes, *kahdennenkymmenenen* huszadik
kahdes|toista, *kahdennentoista* tizenkettedik
kahlaaj|a, *-an, -aa, -ia (fn.)* gázló
kahla|ta, *-an, -si, -nnut* gázolni, vízben járni
kahv|i, *-in, -ia, -eja* kávé
kahvi|aika a kávézás ideje
kahvi|leipä kávé(hoz való) sütemény
kahvi|pöytä kávézó asztal
kai bizonyára, talán
kaik|ki, *-en, -kea, -kia* mind(en), mindenki, valamennyien
kaikkialla mindenütt
kai|ku, *-un, -kua, -kuja* visszhang, hang(zás)
kaisl|a, *-an, -aa, -oja* nád, káka
kai|ta, *-dan, -taa, -toja* keskeny, szűk, szoros
kaivo, *-n, -a, -ja* kút
ka|ksi, *-hden, -hta, -ksia* kettő, két
kaksi|kerroksinen egyemeletes
kaksi|kymmentä, *kahdenkymmenen* húsz
kaksi|toista, *kahdentoista* tizenkettő
kakso(i)|nen, *-sen, -sta, -sia (rendesen tb.)* iker
kal|a, *-an, -aa, -oja* hal
kalast|aa, *-an, -i, -anut* halászni
kalastaj|a, *-an, -aa, -ia* halász
kalj|a, *-an, -aa, -oja* gyenge sör
kallio, *-n, -ta, -ita* szikla
kalli|s, *-in, -sta, -ita* drága
kamal|a, *-an, -aa, -ia* szörnyű, borzalmas; csúnya
kamer|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oja* fényképezőgép, fényképező készülék
kanel|i, *-in, -ia, -eja* fahéj
1. **kan|gas,** *-kaan, -gasta, -kaita* szövet; ruhaanyag
2. **kan|gas,** *-kaan, -gasta, -kaita* homokos mező, homokrét, homokföld
kanna|s, *-ksen, -sta, -ksia* (föld)szoros
kannust|aa, *-an, -i, -anut* sarkantyúzni ösztönözni, sarkallni
kans|a, *-an, -aa, -oja* nép
kansa|koulu népiskola, elemi iskola
kansalai|nen, *-sen, -sta, -sia* polgár, polgártárs, állampolgár, honpolgár
kansalli|nen, *-sen, -sta, -sia* nemzeti
kansallis|pukuinen nemzeti ruhás
kansan|laulu népdal

kansan|opisto népfőiskola
kansan|runo népdal, népének, népköltemény
kansan|taide népművészet
kansan|tanssi népi tánc
kanssa *(nu. gen.)* -val/-vel (együtt)
kanssa|käyminen érintkezés
kan|ta, *-nan, -taa, -toja* alap; álláspont
kan|taa, *-nan, -toi, -tanut* hordani, hordozni, viselni
kantaj|a, *-an, -aa, -ia* hordó, hordozó, szállító
kanta|kieli alapnyelv
kanta|pää (láb)sarok
kape|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* szűk
kappale [-e'], *-en, -tta, -ita* darab
kapsäk|ki, *-in, -kiä, -kejä* utazótáska, útitáska, koffer
karaistu|a, *-n, -i, -nut* edződni
karhu, *-n, -a, -ja* medve
karkau|s, *-ksen, -sta, -ksia* (el)menekülés; roham, támadás
karkaus|vuosi szökőév
kartano, *-n, -a, -ja* udvar(ház)
karu, *-n, -a, -ja* kopár, zord, mostoha
karv|a, *-an, -aa, -oja* szőr; szőrzet; szőrme, bunda
karva|lakki bundasapka, kucsma
kas ni, nini
kasku, *-n, -a, -ja* adoma, tréfás elbeszélés
kasv|aa, *-an, -oi, -anut* nőni, növekedni
kasvatu|s, *-ksen, -sta, -ksia* nevelés
kasvatus|opillinen pedagógiai, neveléstani
kasvatus|oppi neveléstan, pedagógia
kasvo|saippua mosdószappan
kasvot *(tb.)* arc
kataj|a, *-an, -aa, -ia* boróka, gyalogfenyő
katker|a, *-an, -aa, -ia* keserű, keserves
katsel|la, *-en, -i, -lut* nézegetni, szemlélődni, szemlélni
katso|a, *-n, -i, -nut* nézni, tekinteni
kat|taa, *-an, -toi, -tanut* (be)fedni, (le)takarni
kat|to, *-on, -toa, -toja* (ház)tető, mennyezet
ka|tu, *-dun, -tua, -tuja* utca
kauan sokáig
kauas messzire
kauempana távolabb, messzebb
kauhe|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* borzalmas, borzasztó
kaukaa távolról, messziről
kaukai|nen, *-sen, -sta, -sia* távoli
kaukana távol, messze
kauneu|s, *-den, -tta, -ksia* szépség
kauni|s, *-in, -sta, -ita* szép
kaup|pa, *-an, -paa, -poja* üzlet, kereskedés, bolt
kauppal|a, *-an, -aa, -oita* mezőváros
kaupungin|johtaja városvezető
kaupun|ki, *-gin, -kia, -geita* v. *-keja* város
kaupunkilai|nen, *-sen, -sta, -sia (mn.; fn* városi (ember)
kaur|a, *-an, -aa, -oja* zab
kau|si, *-den, -tta, -sia* szakasz, időszak
kautta *(nu. és ej. gen.)* keresztül, át, által
kehit|tää, *-än, -ti, -tänyt* (ki)fejteni, (ki)fejleszteni
kehrääjä|lintu kecskefejő, esti fecske
keh|to, *-don, -toa, -toja* bölcső
kehto|laulu bölcsődal, altatódal
keino, *-n, -a, -ja* eszköz
keittiö, *-n, -tä, -itä* konyha
keit|tää, *-än, -ti, -tänyt* főzni
kel|i, *-in, -iä, -ejä* (járható, jó) út
kello, *-n, -a, -ja* óra; harang, csengő
kellon|lyömä óraütés, harangszó; időpont
keltai|nen, *-sen, -sta, -sia* sárga
kel|vata, *-paan, -pasi, -vannut* megfelelni, megfelelő lenni, alkalmas lenni
ken, *kenen, ketä, keitä* ki, kicsoda
ken|kä, *-gän, -kää, -kiä* cipő
kent|tä, *-än, -tää, -tiä* mező; pálya, tér
kera *(nu. gen.)* -val/-vel (együtt)
kerm|a, *-an, -aa, -oja* tejszín
kerran egyszer
kerrassa(an) egész(en), egyenesen
kerro|s, *-ksen, -sta, -ksia* réteg; emelet, földszint
ker|ta, *-ran, -taa, -toja* íz, szer, -szor/-szer/-ször
ker|to, *-ron, -toa, -toja* ismétlés, ismétlődés
ker|toa, *-ron, -toi, -tonut* (el)beszélni, (el)mondani, (el)mesélni
kerto|lasku szorzás
kertomu|s, *-ksen, -sta, -ksia* elbeszélés
kerto|taulu szorzótábla
kerä|tä, *-än, -si, -nnyt* gyűjteni, szedni
keskellä *(hsz.; nu. gen; ej. partit.)* középen; közepén; közt, között; közben
kesken *(hsz.; nu. gen; ej. gen. és partit.)* félben; közben; közt
keskeyt|tää, *-än, -ti, -tänyt* félbeszakítani, belevágni (a beszédébe)
keski- közép
keski|aikainen középkori
keski|kaupunki belváros
keski|suomalainen középfinn
keskittymi|nen, *-sen, -stä, -siä* összeszedettség, összpontosulás
keski|viikko szerda
keski|yö éjfél
kesku|s, *-ksen, -sta, -ksia* közép, központ
keskus|posti központi v. főposta
keskust|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oja* központ
keskustel|la, *-en, -i, -lut* beszélgetni
keskustelu, *-n, -a, -ja* beszélgetés
keskuudessa *(nu. gen.)* közt, körében
kest|ää, *-än, -i, -änyt* kibírni; tartani (vmeddig)
kesy, *-n, -ä, -jä* szelíd
kes|ä, *-än, -ää, -iä* nyár
kesä|kuu június
kesä|puku nyári ruha
kesä|ravintola nyári vendéglő
kesä|yö nyári éjszaka, nyáréj
keuhko, *-n, -a, -ja (rendesen tb.)* tüdő
kevy|t, *-en, -ttä, -itä* könnyű
kevä|t, *-än, -ttä, -itä* tavasz
kielelli|nen, *-sen, -stä, -siä* nyelvi
kielet|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* nyelvetlen, nyelvnélküli

kieli, *-en, -tä, -tä* nyelv
kieli|sukulaisuus nyelvrokonság
kiihoit|taa, *-an, -ti, -tanut* (fel)izgatni
kiikar|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* távcső, messzelátó; színházi látcső
kiinni [-i'] be, össze, zárva, csukva
kiinnit|tää, *-än, -ti, -tänyt* odaerősíteni, rárakni, ráakasztani, (oda)szegezni
kiinnost|aa, *-an, -i, -anut* érdekelni
kiinnostu|s, *-ksen, -sta, -ksia* érdeklődés, buzgólkodás, lelkesedés
kiire [-e'], *-en, -ttä, -itä (fn.; mn.)* sietség; sietős, gyors, sebes
kiireh|tiä, *-din, -ti, -tinyt* sietni; siettetni
kiitolli|nen, *-sen, -sta, -sia* hálás; lekötelezett
kiito|s, *-ksen, -sta, -ksia* köszönet
kiit|tää, *-än, -ti, -tänyt* (meg)köszönni; dicsérni
kii|vetä, *-peän, -pesi, -vennyt* felmászni
kilo, *-n, -a, -ja* kiló
kilo|metri kilométer
kil|pa, *-van, -paa, -poja* verseny, mérkőzés, viadal
kilpail|la, *-en, -i, -lut* versenyezni, mérkőzni
kilpailu, *-n, -a, -ja* verseny, mérkőzés
-kin is
kink|ku, *-un, -kua, -kuja* sonka
kipe|ä, *-än, -ää* v. *-ätä, -itä* beteg; fájó fájdalmas; érzékeny
kipolli|nen, *-sen, -sta, -sia* csöbörnyi, merőkanálnyi
kirj|a, *-an, -aa, -oja* könyv
kirjailij|a, *-an, -aa, -oita* író
kirja|in, *-men, -nta, -mia* betű
kirjalli|nen, *-sen, -sta, -sia* írásos, írásbeli irodalmi
kirjav|a, *-an, -aa, -ia* tarka
kirje [-e'], *-en, -ttä, -itä* levél
kirje|kuori [-kk-] levélboríték
kirjoit|taa, *-an, -ti, -tanut* írni
kirjoittami|nen, *-sen, -sta, -sia* írás
kirjoitu|s, *-ksen, -sta, -ksia* írás, író-
kirjoitus|pöytä íróasztal
kirk|as, *-kaan, -asta, -kaita* világos, fényes ragyogó, derült
kirk|ko, *-on, -koa, -koja* templom; egyház
kirkon|kylä falu (templommal)
kirp|pu, *-un, -pua, -puja* bolha
Kirsti, *-n, -ä (női név)* Kirsti, Krisztina
kirve|s, *-en, -stä, -itä* fejsze
kirves|varsi fejszenyél
kiss|a, *-an, -aa, -oja* macska
kissan|poika kismacska, macskakölyök
kiu|as, *-kaan, -asta, -kaita* (fürdőházi) kályha tűzhely
kiukustu|a, *-n, -i, -nut* feldühösödni, megharagudni, felmérgesedni
kiv|i, *-en, -eä, -iä* kő
kivi|nen, *-sen, -stä, -siä* köves, kőből való, kő-
klo = **kello** óra
-ko/-kö *(kérdő szócska)* **-e**
koet|taa, *-an, -ti, -tanut* (meg)próbálni, megkísérelni
koetu|s, *-ksen, -sta, -ksia* próba, erőpróba
koh|data, *-taan, -tasi, -dannut* találni, találkozni
koho|ta, *-an, -si, -nnut* emelkedni
1. **koh|ta**, *-dan, -taa, -tia* állás; hely; pont
2. **kohta** mindjárt, nemsokára
kohtaan *(nu. partit.)* iránt
-kohtai|nen, *-sen, -sta, -sia* (vmire) irányuló, (vmihez) tartozó
kohtelia|s, *-an, -sta, -ita* udvarias
koir|a, *-an, -aa, -ia* kutya
koit|taa, *-an, -ti, -tanut* derengeni
koivu, *-n, -a, -ja* nyírfa
ko|kea, *-en, -ki, -kenut* megkísérelni, igyekezni; tapasztalni
kokeil|la, *-en, -i, -lut* kísérletezni, megkísérelni, megpróbálni
kokemu|s, *-ksen, -sta, -ksia* tapasztalat
kok|ko, *-on, -koa, -koja* (pásztor)tűz, Szent Iván-éji tűz
koko *(rlan mn.)* egész
kokoelm|a, *-an, -aa, -ia* gyűjtemény
kokonaan egészen, teljesen
kokonai|nen, *-sen, -sta, -sia* egész, teljes
kokonaisuu|s, *-den, -tta, -ksia (fn.)* egész
kokoon|tua, *-nun, -tui, -tunut* összegyűlni
kolk|ko, *-on, -koa, -koja* sivár, kopár, kietlen
kolma|s, *-nnen, -tta, -nsia* harmadik
kolmas|kymmenes, *kolmannenkymmenennen* harmincadik
kolmas|toista, *kolmannentoista* tizenharmadik
kolm|e, *-en, -ea, -ia* három
kolme|kymmentä, *kolmenkymmenen* harminc
kolme|toista, *kolmentoista* tizenhárom
kome|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* daliás, délceg; pompás, nagyszerű
komeu|s, *-den, -tta, -ksia* pompa
komppani|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oja* (katonai) század
kone [-e'], *-en, -tta, -ita* gép
kont|ata, *-taan, -tasi, -annut* mászni
kont|ti, *-in, -tia, -teja* nyírhéjtarisznya
kook|as, *-kaan, -asta, -kaita* termetes, nagy, magas
koolla együtt, összegyűlve
koputu|s, *-ksen, -sta, -ksia* kopogás, kopogtatás
koris|taa, *-an, -i, -anut* díszíteni
koriste [-e'], *-en, -tta, -ita* dísz, ék(esség)
korja|ta, *-an, -si, -nnut* (ki-, meg)javítani; eltakarítani; behordani
korke|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* magas
korkealla magasan
korkealle magasra
korkea|koulu főiskola
korkea|koululainen *(fn.)* főiskolás, főiskolai hallgató
korkeu|s, *-den, -tta, -ksia* magasság
korkeus|hyppy magasugrás
korok|e [-e'], *-keen, -etta, -keita* (szónoki, előadói) emelvény, dobogó
kor|pi, *-ven, -pea, -pia* vadon erdő, láperdő; vadon; puszta

korpi|niitty vizenyős rét
kort|ti, *-in, -tia, -teja* kártya; (levelező)lap
korv|a, *-an, -aa, -ia* fül
Korva|tunturi Korvatunturi (hegy finnországi Lappföldön)
kosi|a, *-n, -, -nut* megkérni a kezét
koska mivel, minthogy, mivelhogy
koskaan *(tagadólag)* valamikor, valaha; soha
kosk|i, *-en, -ea, -ia* vízesés
koste|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* nedves
ko|ta, *-dan, -taa, -tia* sátor, kunyhó
ko|ti, *-din, -tia, -teja* ház, otthon
koti|apulainen háztartási alkalmazott, cseléd, szolgáló
koti|eläin háziállat
kotiin haza, hazafelé; odahaza
koti|maa honi föld, haza, hon
koti|talous háztartás
koti|väki háznép
kotona itthon, otthon
koulu, *-n, -a, -ja* iskola
koulu|laji iskolafaj
koulu|nuoriso tanulóifjúság
koulu|poika iskolás fiú
kov|a, *-an, -aa, -ia* kemény; erős, heves
kovasti [-i'] nagyon, erősen
kovin nagyon, erősen, roppant
kovuu|s, *-den, -tta, -ksia* keménység; szigor(úság); erősség
kuin mint
kuinka hogyan; milyen
kuinka kauan meddig
kuitenkin (de) mégis, azonban
kuiv|a, *-an, -aa, -ia* száraz
kuiva|ta, *-an, -si, -nnut* (meg)szárítani; (le-, meg)törölni
kuivu|a, *-n, -i, -nut* száradni
kuka *(hiányos ragozású)* ki, kicsoda
ku|kaan *(tagadólag)* valaki; senki
kuk|ka, *-an, -kaa, -kia* virág
kukkaro, *-n, -a, -ja* zacskó, erszény
kuk|ko, *-on, -koa, -koja* kakas
kukkul|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oja* hegycsúcs, hegytető
kukoistav|a, *-an, -aa, -ia* virágzó
kul|kea, *-jen, -ki, -kenut* menni, járni, haladni
kulkij|a, *-an, -aa, -oita* vándor
kulm|a, *-an, -aa, -ia* szög, szöglet, zug, sarok, kereszteződés
kulmik|as, *-kaan, -asta, -kaita* szögletes
Kulo|saari Kulosaari (sziget Helsinki mellett)
kul|ta, *-lan, -taa, -tia* arany; kedves
kultai|nen, *-sen, -sta, -sia* aranyos, arany-; kedves
kulta|nen, *-sen, -sta, sia* kedves, szerető
kulttuur|i, *-in, -ia, -eja* kultúra, művelődés
kulttuuri|elämä művelődési élet, kultúrélet
kulu|a, *-n, -i, -nut* kopni; múlni, (el)telni, folyni
kuluttua *(nu. gen.)* múlva
kum|pi, *-man, -paa, -pia* melyik (a kettő közül)
kun (a)mikor, (a)midőn, ha, mivel
kunin|gas, *-kaan, -gasta, -kaita* király
kunnes míg, mígnem, míg... nem
kunni|a, *-an, -aa, -oita* tisztelet, becsület, dísz
kunniot|taa, *-an, -ti, -tanut* tisztelni
kun|ta, *-nan, -taa, -tia* község; közösség; összesség, egész
kuol|la, *-en, -i, -lut* (meg)halni
Kuopio, *-n, -ta* Kuopio (város)
kuor|i, *-en, -ta, -ia* héj, kéreg; boríték
kuorm|a, *-an, -aa, -ia* fuvar, szállítmány, rakomány, teher
kup|pi, *-in, -pia, -peja* csésze
kur|ki, *-jen, -kea, -kia* daru
kurk|ku, *-un, -kua, -kuja* torok
kurkut|on, *-toman, -onta, -tomia* toroktalan, toroknélküli
kuten (a)mint, miként, mint ahogy
kutsu, *-n, -a, -ja* meghívás
kutsu|a, *-n, -i, -nut* (meg)hívni
ku|u, *-un, -uta, -ita* hold; hó, hónap
kuude|s, *-nnen, -tta, -nsia* hatodik
kuudes|kymmenes, *kuudennenkymmenennen* hatvanadik
kuudes|toista, *kuudennentoista* tizenhatodik
kuu|kausi hónap
kuul|a, *-an, -aa, -ia* golyó; súly(zó)
kuulan|työntö súlylökés
kuul|la, *-en, -i, -lut* hallani
kuulu|a, *-n, -i, -nut* hallatszani; hírleni; tartozni (vhova)
kuuluis|a, *-an, -aa, -ia* híres
kuum|a, *-an, -aa, -ia* forró
kuumuu|s, *-den, -tta, -ksia* forróság, hőség
kuun|nella, *-telen, -teli, -nellut* hallgatni (vmit)
kuuro, *-n, -a, -ja* süket
1. **kuus|i,** *-en, -ta, -ia* fenyő(fa), jegenyefenyő, lucfenyő
2. **kuu|si,** *-den, -tta, -sia* hat
kuusi|kymmentä, *kuudenkymmenen* hatvan
kuusi|toista, *kuudentoista* tizenhat
kuusi|vuotias hatéves
kuv|a, *-an, -aa, -ia* kép
kuvaama|taide képzőművészet
kuvaelm|a, *-an, -aa, -ia* ábrázolás; kép; csoportkép
kuvail|la, *-en, -i, -lut* leírni
kuvast|aa, *-an, -i, -anut* tükrözni
kuvasti|n, *-men, -nta, -mia* tükör
kuva|ta, *-an, -si, -nnut* ábrázolni, festeni
kuvau|s, *-ksen, -sta, -ksia* képezés, leírás, ábrázolás
kuvit|ella, *-telen, -teli, -ellut* képzelni
ky|ky, *-vyn, -kyä, -kyjä* képesség, tehetség
kyllä igen, igenis; valóban, ugyan
kylme|tä, *-nen, -ni, -nnyt* (el-, le)hűlni, hűvössé válni, elhidegülni
kylm|ä, *-än, -ää, -iä (fn.; mn.)* hideg
kyl|peä, *-ven, -pi, -penyt* fürödni
kylpij|ä, *-än, -ää, -öitä* fürdőző
kyl|py, *-vyn, -pyä, -pyjä* fürdő
kylpy|saippua fürdőszappan
kylv|ää, *-än, -i, -änyt* vetni (magot)
kyl|ä, *-än, -ää, -iä* falu

kylä|räätäli falusi szabó
kymmen|en, *-en, -tä, -iä* tíz
kynttil|ä, *-än, -ää, -öitä* v. *-öjä* gyertya
kyn|tää, *-nän, -ti* v. *-si, -tänyt* szántani
kyn|ä, *-än, -ää, -iä* toll
kyse [-e'], *-en, -ttä (hiányos ragozású)* kérdés, szó, beszéd
kysel|lä, *-en, -i, -lyt* kérdezgetni, kérdezősködni
kysely, *-n, -ä, -jä* kérdezgetés, kérdezősködés
kysymy|s, *-ksen, -stä, -ksiä* kérdés
kysy|ä, *-n, -i, -nyt* kérdezni
kädet|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* kezetlen, kéznélküli
Käpylä, *-n, -ää* Käpylä (Helsinki külvárosa)
kärpä|nen, *-sen, -stä, -siä* légy
kärsimät|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* türelmetlen
kärsivälli|nen, *-sen, -stä, -siä* türelmes
kärsi|ä, *-n, -, -nyt* szenvedni; tűrni
kä|si, *-den, -ttä, -siä* kéz
käsity|s, *-ksen, -stä, -ksiä* fogalom; felfogás
käsk|eä, *-en, -i, -enyt* (meg)parancsolni, felszólítani, meghagyni
kävel|lä, *-en, -i, -lyt* sétálni, járkálni, gyalogolni
kävely, *-n, -ä, -jä* séta, járkálás, gyaloglás
käydä, *käyn, kävi, käynyt* menni, járni; lenni, válni (vmivé)
käyn|ti, *nin, -tiä, -tejä* járás, menés, mozgás; látogatás
käyttäy|tyä, *-dyn, -tyi, -tynyt* viselkedni
käyt|tää, *-än, -ti, -tänyt* használni
käytännölli|nen, *-sen, -stä, -siä* gyakorlati
käytän|tö, *-nön, -töä, -töjä* gyakorlat, használat
kään|tyä, *-nyn, -tyi, -tynyt* fordulni
kään|tää, *-nän, -si, -tänyt* fordítani
kääpiö, *-n, -tä, -itä* törpe
kääri|ä, *-n, -, -nyt* (be)göngyölni, (be)csomagolni
kömpelö, *-n, -ä, -jä* v. *-itä* esetlen, félszeg
köyh|ä, *-än, -ää, -iä* szegény
Kööpenhamina, *-n, -aa* Koppenhága

L

laakso, *-n, -a, -ja* völgy
laatik|ko, *-on, -koa, -koja* v. *-oita* fiók, láda; doboz; sütőedény, sütőforma
lahj|a, *-an, -aa, -oja* ajándék
lah|ti, *-den, -tea, -tia* öböl
laih|a, *-an, -aa, -oja* sovány
laih|tua, *-dun, -tui, -tunut* lesoványodni, lefogyni
laine [-e'], *-en, -tta, -ita* hullám
lainkaan *(tagadólag)* egyáltalában, éppenséggel, legkevésbé
laisk|a, *-an, -aa, -oja* rest, lusta
laito|s, *-ksen, -sta, -ksia* intézet; intézmény
lait|taa, *-an, -toi, -tanut* (el)készíteni; építeni
laiv|a, *-an, -aa, -oja* hajó
laj|i, *-in, -ia, -eja* faj, fajta
lak|ata, *-kaan, -kasi, -annut* megszűnni; abbahagyni
la|ki, *-in, -kia, -keja* törvény
lak|ki, *-in, -kia, -keja* sapka
lak|ko, *-on, -koa, -koja* sztrájk
lant|tu, *-un, -tua, -tuja* karórépa, tövesrépa
Lapin|maa Lappföld
Lapin-matka lappföldi út, utazás
lappalai|nen, *-sen, -sta, -sia (mn.; fn.)* lapp; lapp (ember)
Lap|pi, *-in, -pia* Lapporszag
lap|pi, *-in, -pia* lapp (nyelv)
lapsen|eläke gyermektartás(i díj)
lapsen|lapsi unoka
la|psi, *-psen, -sta, -psia* gyermek
lapsuu|s, *-den, -tta, -ksia* gyermekség, gyermekkor
las|i, *-in, -ia, -eja* üveg; pohár
lasi|maalaus üvegfestmény
lask|ea, *-en, -i, -enut* (el)ereszteni, (el)bocsátani, (le)engedni; leszállani; számlálni, számolni
laskeu|tua, *-dun, -tui, -tunut* leszállani, leereszkedni
lasku, *-n, -a, -ja* leszállítás, leszállás; számolás
lastu, *-n, -a, -ja* forgács
la|to, *-don, -toa, -toja* csűr, pajta
lauantai, *-n, -ta, -ta* szombat
lauantai|makkara szombati kolbászféle
lau|de [-e'], *-teen, -detta, -teita (rendesen tb.)* izzasztópad
lauk|ku, *-un, -kua, -kuja* táska
laul|aa, *-an, -oi, -anut* énekelni, dalolni
laulu, *-n, -a, -ja* dal, ének
laum|a, *-an, -aa, -oja* csorda, nyáj; csomó, csoport
lause [-e'], *-en, -tta, -ita* mondat
lauseen|laji mondatfaj
lause|rakenne [-rr-] mondatszerkezet
lausu|a, *-n, -i, -nut* szólni, (ki)mondani, kifejezni, nyilatkozni
lav|a, *-an, -aa, -oja* fapad; emelvény, dobogó; színpad
laver|taa, *-ran, -si, -tanut* csacsogni, fecsegni, locsogni
Leevi, *-n, -ä (férfinév)* Lévi
lehm|ä, *-än, -ää, -iä* tehén
leh|ti, *-den, -teä, -tiä* (fa)levél; lomb; lap, újság
lehtor|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* (egyetemi) lektor; (gimnáziumi, középiskolai) tanár
leik|ata, *-kaan, -kasi, -annut* vágni, szelni, szeletelni
leikilli|nen, *-sen, -stä, -siä* tréfás
leikkau|s, *-ksen, -sta, -ksia* vágás, szelés, szeletelés
leikkele [-e'], *-en, -ttä, -itä* felvágott
leikkele|myymälä [-emmü-] csemegebolt, csemegeüzlet
leik|ki, *-in, -kiä, -kejä* játék
leik|kiä, *-in, -ki, -kinyt* játszani

lei|pä, *-vän, -pää, -piä* kenyér; sütemény
leivo|s, *-ksen, -sta, -ksia* sütemény
lempe|ä, *-än, -ää* v. *-ätä, -itä* szelíd, gyöngéd
lempi|lehti kedves levél, kedvenc levél (lomb)
lempi|poika kedvenc fiú(cska), kedvenc
len|nellä, *-telen, -teli, -nellyt* röpködni, szálldosni, repülni
len|to, *-non, -toa, -toja* repülés, repülő-
lento|kenttä repülőtér
lento|kone repülőgép
lento|lippu repülőjegy
lento|posti repülőposta, légiposta
len|tää, *-nän, -si, -tänyt* repülni, szállni
le|po, *-von, -poa, -poja* nyugalom, pihenés
lesk|i, *-en, -eä, -iä* özvegy
levot|on, *-toman, -onta, -tomia* nyugtalan
le|vätä, *-pään, -päsi, vännyt* pihenni
lienee talán (bizonyára) van; lesz; (meg)-lehet
lih|a, *-an, -aa, -oja* hús
liho|a, *-n, -i, -nut* hízni
lihomi|nen, *-sen, -sta, -sia* hízás
liian túlságosan, túl-
lii|ka, *-an, -kaa, -koja (mn.; hsz.; fn.)* túlságosan sok, túlsok; túlságosan; felesleg
liika|lihominen elhízás, túlhízás
liik|e [-e'], *-keen, -että, -keitä* mozgás, mozdulat; forgalom; üzlet
liiken|ne [-e'], *-teen, -nettä, -teitä* forgalom, közlekedés
liik|kua, *-un, -kui, -kunut* mozogni
liikut|taa, *-an, -ti, -tanut* megmozgatni; megindítani, meghatni
liikuttav|a, *-an, -aa, -ia* megható, megragadó
liikut|tua, *-un, -tui, -tunut* meghatódni
liin|a, *-an, -aa, -oja* len, vászon, kendő
liit|e [-e'], *-teen, -että, -teitä* ereszték; toldalék; járulék; melléklet
liit|to, *-on, -toa, -toja* szövetség
liiv|i, *-in, -iä, -ejä (rendesen tb.)* mellény; mellényke, fűző
linn|a, *-an, -aa, -oja* vár; palota; börtön
lin|tu, *-nun, -tua, -tuja* madár
lintu|nen, *-sen, -sta, -sia* madárka
lipe|ä, *-än, -ää* v. *-ätä, -itä* lúg
lipeä|kala lúgban áztatott hal; ebből főzött étel
lip|pu, *-un, -pua, -puja* jegy; zászló, lobogó
lis|ä, *-än, -ää, -iä* pótlás, többlet
lisäksi *(hsz.; nu. gen.)* ehhez, ezenkívül; -hoz/-hez/-höz, -val/-vel (együtt)
lisä|tä, *-än, -si, -nnyt* növelni; hozzáadni, hozzáfűzni
litisty|ä, *-n, -i, -nyt* laposodni, összenyomódni
litr|a, *-an, -aa, -oja* liter
liuk|as, *-kaan, -asta, -kaita* síkos, csúszós
liukua, *liu'un, liukui, liukunut* siklani; suhanni
loistav|a, *-an, -aa, -ia* ragyogó, pompás
loka|kuu október
lom|a, *-an, -aa, -ia* szünet, szünidő, vakáció; szabadság
lopet|taa, *-an, -ti, -tanut* befejezni, bevégezni
lop|pu, *-un, -pua, -puja* vég
lop|pua, *-un, -pui, -punut* véget érni, befejeződni; (el-, ki)fogyni
loppu|kuvaelma befejező kép
loppuun végig, egészen, el-, ki-, fel-
luen|to, *-non, -toa, -toja* v. *-noita* felolvasás előadás
lui|nen, *-sen, -sta, -sia* csontból való, csontos csont-
luj|a, *-an, -aa, -ia,* erős, kemény, biztos szilárd
lujit|tua, *-un, -tui, -tunut* erősödni, szilárdulni
lu|kea, *-en, -ki, -kenut* olvasni; tanulni; számlálni
lukemi|nen, *-sen, -sta, -sia* olvasás; tanulás számlálás
lukemis|tapa olvasásmód, tanulásmód
luk|ko, *-on, -koa, -koja* zár, lakat
lu|ku, *-vun, -kua, -kuja* olvasás; tanulás számlálás, számítás; szám
luku|halu olvasási kedv, tanulási kedv
lukuis|a, *-an, -aa, -ia* számos, nagyszámú
luku|määrä (darab)szám
luku|sana számnév
lukuset *(tb.)* vizsga (olvasásból és a kátéból)
luku|tie tanulás (útja)
lu|mi, *-men, -nta, -mia* hó
lumo|ta, *-an, -si, -nnut* megigézni, elbájolni elragadni
luo [luo'] *(nu. gen.)* -hoz/-hez-/höz
luoda, *luon, loi, luonut* alkotni, teremteni
luok|ka, *-an, -kaa, -kia* osztály
luokse [-e'] *(nu. gen.)* -hoz/-hez/-höz
luon|to, *-non, -toa, -toja* természet
luo|pua, *-vun, -pui, -punut* elállni (vmitől), feladni (vmit)
luo|ti, *-din, -tia, -teja* (puska)golyó
lusikalli|nen, *-sen, -sta, -sia* kanálnyi
lusik|ka, *-an, -kaa, -oita* v. *-koja* kanál
luul|la, *-en, -i, -lut* vélni, gondolni, hinni
lu|vata, *-paan, -pasi, -vannut* (meg)ígérni
lyhe|tä, *-nen, -ni, -nnyt* (meg)rövidülni
lyhy|t, *-en, -ttä, -itä* rövid; alacsony (emberről)
lyhyt|hihainen rövidujjú
lyseolai|nen, *-sen, -sta, -sia* gimnazista, középiskolás, diák
lyödä, *lyön, löi, lyönyt* ütni, vágni, csapni
lyöm|ä, *-än, -ää, -iä* ütés
läh|de [-e'], *-teen, -dettä, -teitä* forrás
lähei|nen, *-sen, -stä, -siä* közeli
läheisyydessä *(nu. gen.)* közelében
läheisyy|s, *-den, -ttä, -ksiä* közelség, szomszédság, közel(e vminek)
lähellä *(hsz.; nu. gen.; ej. és nu. partit.* közel
lähen|tää, *-nän, -si, -tänyt* közelíteni
lähesty|ä, *-n, -i, -nyt* közeledni
lähettäj|ä, *-än, -ää, -iä* küldő, feladó
lähet|tää, *-än, -ti, tänyt* küldeni
lähety|s, *-ksen, -stä, -ksiä* küldés; küldemény; (rádió)adás; misszió

lähe|tä, *-nen, -ni, -nnyt* **közeledni**
lähi *(rlan mn.; hsz.; nu. és ej. partit.)* közeli ; közel
lähi|taistelu közelharc
lä|hteä, *-hden, -hti* v. *-ksi, -htenyt* (el)indulni, (el)menni
läik|e [-e'], *-keen, -että, -keitä* hullámzás, ringás, gyűrűzés
läksy, *-n, -ä, -jä* lecke
lämme|tä, *-nen, -ni, -nnyt* (fel)melegedni
läm|min, *-pimän, -mintä, -pimiä (mn.; fn.)* meleg
lämmit|tää, *-än, -ti, -tänyt* melegíteni ; fűteni
läm|pö, *-mön, -pöä, -pöjä* meleg(ség), hő(ség) ; hőmérséklet
lämpö|mittari hőmérő
län|si, *-nen, -ttä* nyugat
läpi *(hsz.; nu. és ej. gen.)* át, keresztül
läsnä jelen
läsnä|olija *(fn.)* jelenlevő
lävitse [-e'] *(hsz.; nu. gen.)* át, keresztül
lääk|e [-e'], *-keen, -että, -keitä* orvosság, gyógyszer
lääkär|i, *-in, -iä, -eitä* v. *-ejä* orvos
löyly, *-n, -ä, -jä* gőz(fürdő)
löy|tää, *-dän, -si, -tänyt* találni, lelni

M

ma|a, *-an, -ata, -ita* föld ; ország ; vidék, falu ; haza
maa|ilma világ
maa|kunta tartomány, kerület
maala|ta, *-an, -si, -nnut* festeni
maalau|s, *-ksen, -sta, -ksia* festés ; festmény
maalis|kuu március
maanantai, *-n, -ta, -ta* hétfő
maan|tie országút
maa|ottelu (országok közti) válogatott mérkőzés, viadal
maa|perä talaj
maata, *makaan, makasi, maannut* feküdni
mah|a, *-an, -aa, -oja* gyomor, has
mahdolli|nen, *-sen, -sta, -sia* lehetséges, lehető
mahdot|on, *-toman, -onta, -tomia* lehetetlen
Maija [maijja], *-n, -a (női név)* Maija
maineik|as, *-kaan, -asta, -kaita* dicső(séges), híres, nagyhírű, nevezetes
mainio, *-n, -ta, -ita* kitűnő, pompás
maini|ta, *-tsen, -tsi, -nnut* említeni
maisem|a, *-an, -aa, -ia* táj(ék), vidék
maistu|a, *-n, -i, -nut* ízleni
mai|to, *-don, -toa, -toja* tej
maj|a, *-an, -aa, -oja* kunyhó
makkar|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oja* kolbász (féleség), szalámi, hurka, hideg felvágott
maks|aa, *-an, -oi, -anut* fizetni ; kerülni (vmibe)
maksu, *-n, -a, -ja* fizetés, díj
maku|u, *-un, -uta, -ita* fekvés, pihenés ; fekvő-, pihenő-, háló-
mansik|ka, *-an, -kaa, -oita* v. *-koja* földi eper, szamóca

marj|a, *-an, -aa, -oja* bogyó
mark|ka, *-an, -kaa, -koja* márka (finn pénzegység)
marras|kuu november
matal|a, *-an, -aa, -ia* v. *-oita* alacsony
matalalla alacsonyan
matk|a, *-an, -aa, -oja* út, utazás
matkailij|a, *-an, -aa, -oita* turista, kiránduló
matka|laukku utazótáska, útitáska
matka|lippu utazási jegy
matka|toimisto utazási iroda
matka|valmistelu úti előkészület, utazási előkészület
matkust|aa, *-an, -i, -anut* utazni
ma|to, *-don, -toa, -toja* féreg
Mat|ti, *-in, -tia* Mátyás, Matyi
mat|to, *-on, -toa, -toja* szőnyeg
meijer|i [meijjeri], *-in, -iä, -eitä* v. *-ejä* tejüzem, tejcsarnok
meikäläi|nen, *-sen, -stä, -siä* itteni, mienk, idevaló
meillä nálunk
melkein majdnem, csaknem
melko meglehetősen
melkoi|nen, *-sen, -sta, -sia* meglehetős
menestykselli|nen, *-sen, -stä, -siä* sikeres, eredményes
menesty|s, *-ksen, -stä, -ksiä* siker
menet|tää, *-än, -ti, -tänyt* elveszíteni, elveszteni
menneisyy|s, *-den, -ttä, -ksiä* múlt
men|nä, *-en, -i, -nyt* menni
mer|i, *-en, -ta, -iä* tenger
meri|mies tengerész
merkilli|nen, *-sen, -stä, -siä* figyelemre méltó, érdekes, különös, furcsa
merki|tä, *-tsen, -tsi, -nnyt* (meg)jegyezni (meg)jelölni ; jelenteni
messu|halli vásárcsarnok, kiállítási csarnok
messut *(tb.)* (áruminta)vásár, kiállítás
mestaruu|s, *-den, -tta, -ksia* kiválóság ; bajnokság
metr|i, *-in, -iä, -ejä* méter
mets|ä, *-än, -ää, -iä* erdő
metsä|maa erdős vidék, erdőség
metsä|maisema erdős vidék, erdős táj
metsä|mies vadász
metsä|mökki erdei kunyhó
metsästäj|ä, *-än, -ää, -iä* vadász
miekkailu, *-n, -a, -ja* vívás
mielellään (ő, ők) szívesen
mielen|kiintoinen érdekes, érdekfeszítő
mielen|osoitus tüntetés
mielet|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* esztelen, értelmetlen
miel|i, *-en, -tä, -iä* kedv, kedély, szív, lélek ; ész ; vélemény, nézet
mieli|hyvä jóérzés, kellemes érzés, megelégedettség
mieli|pide [-e'] vélemény, nézet
miellyttäv|ä, *-än, -ää, -iä* tetszetős, tetsző, kellemes, kedves, bájos

miellyt|tää, *-än, -ti, -tänyt* elbájolni, érdekelni, tetszést kelteni
mie|s, *-hen, -stä, -hiä* férfi
miet|tiä, *-in, -ti, -tinyt* elgondolkozni, tontolgatni
mihin hova; mibe
miksi miért
mikä, *minkä, mitä* mi, micsoda
mi|kään, *minkään, mitään (tagadólag)* valami; semmi
miljoon|a, *-an, -aa, -ia* millió
miljoona|s, *-nnen, -tta, -nsia* milliomodik
millai|nen, *-sen, -sta, -sia* milyen
milloin mikor
milloin . . . **milloin** majd . . . majd; hol . . hol
milloin|kaan *(tagadólag)* valamikor, valaha; soha
minkä|värinen milyen színű
minne [-e'] hova, merre
minuut|ti, *-in, -tia, -teja* perc
minä én
missä hol; miben
miten hogyan; milyen
mittar|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* mérő, (gáz)óra
moderni|i, *-in, -ia, -eja* modern, újkori, korszerű
molemmat *(tb.)* mindkét, mindkettő, mind a két, mind a kettő
mone|s, *-nnen, -tta, -nsia* sokadik
mon|i, *-en, -ta, -ia* sok, nem egy, több
moottor|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* motor
moottori|vene motorcsónak
moukar|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* kalapács
muinai|nen, *-sen, -sta, -sia* hajdani, régi
muist|aa, *-an, -i, -anut* emlékezni, eszébe jutni
muisto, *-n, -a, -ja* emlékezet
muistut|taa, *-an, -ti, -tanut* emlékeztetni
mukaan *(hsz.; nu. gen.)* -val/-vel (együtt) szerint, nyomán
mukana *(hsz.; nu. gen.)* -val/-vel (együtt)
mukav|a, *-an, -aa, -ia* kényelmes
mukavuu|s, *-den, -tta, -ksia* kényelem
mullistu|a, *-n, -i, -nut* összeomlani, (fel-meg)fordulni, átalakulni
mun|a, *-an, -aa, -ia* tojás
Munkki|niemi Munkkiniemi (Helsinki külvárosa)
muodik|as, *-kaan, -asta, -kaita* divatos
muor|i, *-in, -ia, -eja* öregasszony, vénasszony, anyóka
muo|to, *-don, -toa, -toja* alak, forma; arc; kép
muotoi|nen, *-sen, -sta, -sia* (vmilyen) alakú formájú
murtau|tua, *-dun, -tui, -tunut* betörni
museo, *-n, -ta, -ita* múzeum
musiik|ki, *-in, -kia, -keja* zene
musiikki|elämä zenei élet
must|a, *-an, -aa, -ia* fekete
muste [-e'], *-en, -tta, -ita* tinta
muste|pullo [-pp-] tintásüveg, tintatartó
Musti, *-n, -a* Musti (kutyanév)
mustik|ka, *-an, -kaa, -oita* v. *-koja* fekete áfonya
mutis|ta, *-en, -i, -sut* mormogni, rebegni, susogni
mutta de, azonban
mu|u, *-un, -uta, -ita* más
muu|(d)an, *-taman, -(d)atta, -tamia* egy bizonyos
muutam|a, *-an, -aa, -ia* némely; néhány, egyes
muuten másként, egyébként, különben, máskülönben
muut|taa, *-an, -ti, -tanut* (meg)változtatni; (el)költözni
muut|tua, *-un, -tui, -tunut* (meg)változni
muutto|lintu költöző madár, vándormadár
myrsky, *-n, -ä, -jä* vihar
my|ydä, *-yn, -i, -ynyt* eladni
myyj|ä, *-än, -ää, -iä* eladó, elárusító, kiszolgáló
myyjät|är, *-tären, -ärtä, -täriä* elárusítónő, kiszolgáló kisasszony (hölgy)
myymäl|ä, *-än, -ää, -öitä* v. *-öjä* elárusítás, bolt
myöh|ä, *-än, -ää, -iä (mn.; fn.)* késő, késői
myöhästy|ä, *-n, -i, -nyt* elkésni
myöhään későn
myös szintén, is
myöten *(nu. partit.)* hosszában mentén egészen (vmeddig)
myötä *(hsz.; nu. gen.)* -val/-vel, együtt
mämm|i, *-in, -iä, -ejä* „mämmi" (rozsmalátából készült húsvéti eledel)
mär|kä, *-än, -kää, -kiä* vizes, nedves
määr|ä, *-än, -ää, -iä* szám, mennyiség, tömeg; mérték; cél
määrä|aika megszabott idő(pont)
mök|ki, *-in, -kiä, -kejä* kunyhó
möräh|tää, *-dän, -ti, -tänyt* mordulni, morogni dörmögni

N

naapur|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* szomszéd
naapuri|pitäjä szomszéd község
nai|nen, *-sen, -sta, -sia* nő, hölgy
nais|tyyppi női típus, nőtípus
nais|virkailija női alkalmazott, tisztviselőnő
narah|taa, *-dan, -ti, -tanut* nyikorogni, csikorogni; harsogni
naur|aa, *-an, -oi, -anut* nevetni
naut|tia, *-in, -ti, -tinut* élvezni
navet|ta, *-an, -toa, -oita* v. *-toja* (tehén)-istálló
nei|ti, *-din, -tiä, -tejä* kisasszony
neito|nen, *-sen, -sta, -sia* lányka, fiatal leány
neli|vuotias négyéves
nelj|ä, *-än, -ää, -iä* négy
neljänne|s, *-ksen, -stä, -ksiä* negyed
neljä|kymmentä, *neljänkymmenen* negyven
neljä|s, *-nnen, -ttä, -nsiä* negyedik
neljäs|kymmenes, *neljännenkymmenennen* negyvenedik

neljäs|toista, *neljännentoista* tizennegyedik
neljä|toista, *neljäntoista* tizennégy
nen|ä, *-än, -ää, -iä* orr
nenä|liina zsebkendő
neuvosto, *-n, -a, -ja* tanács
Neuvosto|liitto Szovjetunió
niem|i, *-en, -eä, -iä* félsziget, földnyelv
niin így, úgy ; igen
niin|kuin úgy mint, mint ahogy
niinpä így (például)
niit|ty, *-yn, -tyä, -tyjä* rét, mező, kaszáló
nimen|omaan kifejezetten ; nevezetesen ; különösen
nim|i, *-en, -eä, -iä* név
(-)nimi|nen, *-sen, -stä, -siä* (vmilyen) nevű, című
nimis|mies rendőrbiztos
nimit|ellä, *-telen, -teli, -ellyt* nevezni, hívni
nimittäin ugyanis, tudniillik
nimit|tää, *-än, -ti, -tänyt* nevezni ; kinevezni
nimity|s, *-ksen, -stä, -ksiä* elnevezés ; kinevezés
nisk|a, *-an, -aa, -oja* nyak, nyakszirt, tarkó
no no, na
n:o = **numero**
noin úgy ; körülbelül, mintegy
noll|a, *-an, -aa, -ia* nulla
nominaali|nen, *-sen, -sta, -sia* névszói, névszós
nomin|i, *-in, -ia, -eja* névszó
nope|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* gyors
nopeu|s, *-den, -tta, -ksia* gyorsaság
Norja, *-n, -a* Norvégia
norja, *-n, -a* norvég (nyelv)
normaali|lyseo gyakorló gimnázium
noudat|taa, *-an, -ti, -tanut* elhozatni ; követni, betartani, szemelőtt tartani
nous|ta, *-en, -i, -sut* felkelni, felállani ; felszállani ; (fel)emelkedni
nousu, *-n, -a, -ja* felkelés ; felszállás ; emelkedés
nou|taa, *-dan, -ti, -tanut* (el)hozni, érte menni
nuh|a, *-an, -aa, -ia* nátha
nuk|kua, *-un, -kui, -kunut* aludni ; szunnyadni ; pihenni, nyugodni
nukut|taa, *-an, -ti, -tanut* (el)altatni, elringatni
numero, *-n, -a, -ja* v. *-ita* szám(jegy)
nuor|i, *-en, -ta, -ia* fiatal
nuoriso, *-n, -a* ifjúság, fiatalság
nurm|i, *-en, -ea, -ia* pázsit, gyep ; kaszáló, rét
nurmi|lintu *(költői)* pinty, pintyőke
nyky- mostani, mai
nyky|aika mostani idő, jelen, mai kor
nykyi|nen, *-sen, -stä, -siä* mostani, jelenlegi mai
nykyisin mostanában
nykyään manapság, napjainkban
nyrkkeily, *-n, -ä, -jä* ökölvívás, bokszolás
nyt most
näet ugyanis, tudniillik
nä|hdä, *-en, -ki, -hnyt* látni
näin így
näkemiin viszontlátásra
nä|ky, *-yn, -kyä, -kyjä* látvány ; látás ; látomás
näkymät|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* láthatatlan
nä|kyä, *-yn, -kyi, -kynyt* látszani
nä|kö, *-ön, -köä, -köjä* látás ; külső(ség) ; hasonlóság ; látszat
näkö|ala kilátás
näköi|nen, *-sen, stä, -siä* (vmilyen) kinézésű, hasonló
näkö|torni kilátó(torony)
näl|kä, *-än, -kää*, éhség
näyt|e [-e'], *-teen, -että, -teitä* mutatvány, minta
näytelm|ä, *-än, -ää, -iä* színjáték ; színmű, színdarab
näyttelij|ä, *-än, -ää, -öitä* színész
näyttelijät|är, *-tären, -ärtä, -täriä* színésznő
näyttämö, *-n, -ä, -jä* színpad
näyt|tää, *-än, -ti, -tänyt* (meg)mutatni ; mutatkozni, látszani
näytän|tö, *-nön, -töä, -töjä* (színházi stb.) előadás
nöyr|tyä, *-ryn, -tyi, -tynyt* megalázkodni, meghajolni, lesüllyedni

O

odot|taa, *-an, -ti, -tanut* várni
ohhoh! [oh·hoh· v. ohhoh·] óh! jaj! ajaj! ohó!
ohi *(hsz.; nu. és ej. gen.)* (mellette) el ; el(múlt), tova(tűnt), vége, oda(van)
ohi|menevä futó(lagos), múló
ohjau|s, *-ksen, -sta, -ksia* vezetés, irányítás
ohjelm|a, *-an, -aa, -ia* program, műsor ; munkaterv
ohjelma|numero műsorszám
oho(h)! [oho·, ohoh·] óh! jaj! ajaj! ohó!
ohu|t, *-en, -tta, -ita* vékony
oi! ó! óh!
oike|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* helyes, igaz(i) ; jobb(oldali)
oikeastaan tulajdonképpen, igazában (véve)
oikein helyesen, megfelelően ; jó(l), nagyon
oikeu|s, *-den, -tta, -ksia* jog, törvény(szék), bíróság
Oiva, *-n, -aa (férfinév)* Oiva
ojen|taa, *-nan, -si, -tanut* (ide-, oda)nyújtani ; (ki)egyenesíteni
oks|a, *-an, -aa, -ia* ág
oleelli|nen, *-sen, -sta, -sia* lényeges
ol|ki, *-jen, -kea, -kia* szalma(szál)
ol|la, *-en, -i, -lut* lenni
ollen|kaan *(tagadólag)* egyáltalán, egyáltalában
Olli, *-n, -a (férfinév)* Olli
olo, *-n, -a, -ja* lét
olot *(tb.)* viszonyok
olympia- olimpiai
om|a, *-an, -aa, -ia* saját
omai|nen, *-sen, -sta, -sia (rendesen tb.)* hozzátartozó, családtag, övé(i)
oma|tunto, *omantunnon, omaatuntoa, omiatuntoja* lelkiismeret

omen|a, *-an, -aa, -ia* alma
ominai|nen, *-sen, -sta, -sia* sajátos, jellemző
ominaisuu|s, *-den, -tta, -ksia* sajátság, sajátosság
omist|aa, *-an, -i, -anut* birtokolni, van neki vmije ; ajánlani, dedikálni
omistu|s, *-ksen, -sta, -ksia* birtok(olás)
omistus|liite birtokos személyrag
on van
ongelm|a, *-an, -aa, -ia* probléma, (fogas) kérdés
onnelli|nen, *-sen, -sta, -sia* boldog, szerencsés
onnet|on, *-toman, -onta, -tomia* boldogtalan, szerencsétlen
onnettomuu|s, *-den, -tta, -ksia* szerencsétlenség
onn|i, *-en, -ea* szerencse ; boldogság
onnistu|a, *-n, -i, -nut* sikerülni
oopper|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oja* opera, dalmű ; opera(ház), dalszínház
opet|taa, *-an, -ti, -tanut* tanítani
opettaj|a, *-an, -aa, -ia* tanító
opetu|s, *-ksen, -sta, -ksia* tanítás ; **tanulság**
opin|to, *-non, -toa, -toja* tanulmány, tanulás
opisto, *-n, -a, -ja* (tan)intézet
op|pi, *-in, -pia, -peja* tan, oktatás
op|pia, *-in, -pi, -pinut* tanulni
oppi|koulu középiskola
oppila|s, *-an, -sta, -ita* tanuló ; tanítvány
oppin|ut, *-een, -utta, -eita (mn. : fn.)* tanult tudós
orav|a, *-an, -aa, -ia* mókus
os|a, *-an, -aa, -ia* rész
osan|ottaja résztvevő
osa|ta, *-an, -si, -nnut* tudni, képes lenni
osat|on, *-toman, -onta, -tomia* nem részes(ülő) szűkölködő
osoit|e [-e'], *-teen, -etta, -teita* címzés, cím.
osoit|taa, *-an, -ti, -tanut* mutatni
osoittau|tua, *-dun, -tui, -tunut* mutatkozni
osoitu|s, *-ksen, -sta, -ksia* mutatás, tanúsítás
ost|aa, *-an, -i, -anut* venni, vásárolni, váltani
osto|s, *-ksen, -sta, -ksia* bevásárlás
osuu|s, *-den, -tta, -ksia* rész, részvétel, részesedés
Ota|niemi Otaniemi (Helsinki külvárosa)
ots|a, *-an, -aa, -ia* homlok
ot|taa, *-an, -ti, -tanut* (el-, fel)venni, vinni
ottaa vastaan (el)fogadni
ottami|nen, *-sen, -sta, -sia* vétel, vevés
ottelu, *-n, -a, -ja* harc, küzdelem, viadal, mérkőzés
oudonlai|nen, *-sen, -sta, -sia* idegenszerű, szokatlan
ou|to, *-don, -toa, -toja* idegen ; szokatlan ; furcsa
ov|i, *-en, -ea, -ia* ajtó

P

-pa/-pä éppen, maga ; bizony, bezzeg ; ugyan
Paavo, *-n, -a* Pál
pa|eta, *-kenen, -keni, -ennut* elmenekülni
pah|a, *-an, -aa, -oja* rossz, gonosz
pahoin rosszul ; nagyon
pahoin|vointi rosszullét
paik|ka, *-an, -kaa, -koja* hely ; állás ; folt
paikka|lippu helyjegy
pain|aa, *-an, -oi, -anut* nyomni ; nyomtatni ; nyomni (súlyt)
pain|i, *-in, -ia, -eja* birkózás
paino, *-n, -a, -ja* nyomás ; súly ; nyomaték, hangsúly
paist|aa, *-an, -oi, -anut*, sütni
paiste [-e'], *-en, -tta, -ita* sütés, fény
pai|ta, *-dan, -taa, -toja* ing
paitsi *(hsz. ; kötőszó ; ej. partit.)* nélkül ; kívül ; kivételével
paj|a, *-an, -aa, -oja* (kovács)műhely
paketoi|da, *-n, -, -nut* becsomagolni
paket|ti, *-in, -tia, -teja* csomag
pakkai|nen, *-sen, -sta, -sia* fagy, hideg
pak|ko, *-on, -koa, -koja* kényszerűség, kénytelenség
paksu, *-n, -a, -ja* vastag ; duzzadt
pal|a, *-an, -aa, -oja* darab ; falat
pal|aa, *-an, -oi, -anut* égni
pala|ta, *-an* v. *-jan, -si, -nnut* visszatérni, visszajönni
palats|i, *-in, -ia, -eja* palota
palaut|taa, *-an, -ti, -tanut* visszavinni, visszavezetni
paljaaltaan csupaszon, magában, azonmód, csomagolatlanul
palja|s, *-an, -sta, -ita* csupasz, **meztelen** ; kopasz ; csupa, tiszta
paljas|päinen hajadon(fővel) ; **kopasz**
paljo|(n), *-n, -a, -ja* sok
paljonko mennyi, hány
palk|ka, *-an, -kaa, -koja* fizetés, bér
palkkau|s, *-ksen, -sta, -ksia* bérezés
palkka|vaatimus bérkövetelés
pallo, *-n, -a, -ja* labda ; golyó
palu|u, *-un, -uta, -ita* visszatérés
paluu|matka visszautazás, hazautazás
palvel|la, *-en, -i, -lut* szolgálni
palvelu|s, *-ksen, -sta, -ksia* szolgálat
palvo|a, *-n, -i, -nut* imádni, hódolni, tisztelni
pan|na, *-en, -i, -nut* (le)tenni
paper|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* papír
paperi|kauppa papírkereskedés, papírüzlet
paperin|ohut papírvékony(ságú)
pap|pi, *-in, -pia, -peja* pap
par|as, *-haan, -asta, -haita* legjobb
parem|pi, *-man, -paa, -pia* jobb
parhaillaan éppen most, éppen (akkor)
parhai|n, *-mman, -nta, -mpia* legjobb
par|i, *-in, -ia, -eja* pár, egypár
parissa *(nu. gen.)* társaságában, közt, körében
parroit|tua, *-un, -tui, -tunut* megszakállasodni, szakállt ereszteni
par|ta, *-ran, -taa, -toja* szakáll
parv|i, *-en, -ea, -ia* raj, csapat, csoport
pass|i, *-in, -ia, -eja* útlevél
pa|ta, *-dan, -taa, -toja* fazék

pataljoon|a, *-an*, *-aa*, *-ia* zászlóalj
pehme|ä, *-än*, *-ää* v. *-ätä*, *-itä* puha
Pek|ka, *-an*, *kaa* Péter
pela|ta, *-an*, *si*, *-nnut* játszani
pelk|kä, *-än*, *-kää*, *-kiä* csupa, merő, tiszta
pelto, *-lon*, *-toa*, *-toja* (szántó)föld
pelästy|ä, *-n*, *-i*, *-nyt* megijedni, megrémülni
pel|ätä, *-kään*, *-käsi*, *-ännyt* félni
pensa|s, *-an*, *-sta*, *-ita* bokor
perhe [-e'], *-en*, *-ttä*, *-itä* család
perheen|emäntä háziasszony, a ház asszonya, családanya
peri|aate elv, alapelv
perillä helyben, célnál, célban
perin|ne [-e'], *-teen*, *-nettä*, *-teitä* hagyomány
perin|pohjin alaposan, gyökeresen
perinteelli|nen, *-sen*, *-stä*, *-siä* hagyományos
perjantai, *-n*, *-ta*, *-ta* péntek
perman|to, *-non*, *-toa*, *-toja* padló(zat); (színházban) földszint
perust|aa, *-an*, *-i*, *-anut* alapítani
perustu|a, *-n*, *-i*, *-nut* alapulni
per|ä, *-än*, *-ää*, *-iä* vég; hátsó rész, far; alap
perä|seinä hátsó fal
perässä (*hsz.*; *nu. gen.*) hátul; mögött, után
perästä (*hsz.*; *nu. gen.*) után
pesey|tyä, *-dyn*, *-tyi*, *-tynyt* (meg)mosakodni, mosdani
pes|tä, *-en*, *-i*, *-syt* (meg)mosni
pesu, *-n*, *-a*, *-ja* mosás; mosogatás
pesu|vati mosdótál
pes|ä, *-än*, *-ää*, *-iä* fészek
pettymy|s, *-ksen*, *-stä*, *-ksiä* csalódás
pian nemsokára, mindjárt, csakhamar
pi|dentä, *-tenen*, *-teni*, *-dennyt* (meg)hosszabbodni, (meg)nyúlni
piel|i, *-en*, *-tä*, *-iä* (ajtó)félfa
pienen|tää, *-nän*, *-si*, *-tänyt* kicsinyíteni, kisebbíteni; csökkenteni
pien|i, *-en*, *-tä*, *-iä* kicsi, kis
pie|stä, *-ksen*, *-ksi*, *-ssyt* ostorozni, verni
pih|a, *-an*, *-aa*, *-oja* udvar
piilou|tua, *-dun*, *-tui*, *-tunut* (el)rejtőzni
piim|ä, *-än*, *-ää*, *-iä* savanyú tej, író
piir|i, *-in*, *-iä*, *-ejä* kör
piir|re [-e'], *-teen*, *-rettä*, *-teitä* vonás
piir|tää, *-rän*, *-si*, *-tänyt* rajzolni
piisp|a, *-an*, *-aa*, *-oja* püspök
pika- gyors-
pika|juna gyorsvonat
pikku (*rlan mn.*) kicsike, kis
pilv|i, *-en*, *-eä*, *-iä* felhő, felleg
pime|tä, *-nen*, *-ni*, *-nnyt* (be)sötétedni
pimey|s, *-den*, *-ttä*, *-ksiä* sötétség
pime|ä, *-än*, *-ää* v. *-ätä*, *-itä* (*mn.*; *fn.*) sötét
pin|ta, *-nan*, *-taa*, *-toja* felszín
pippur|i, *-in*, *-ia*, *-eita* v. *-eja* bors
pitkin (*ej. és nu. partit.*) hosszában, mentében, mentén
pitk|ä, *-än*, *-ää*, *-iä* hosszú; magas (emberről)
pitui|nen, *-sen*, *-sta*, *-sia* (vmilyen) hosszúságú, hosszú
pituu|s, *-den*, *-tta*, *-ksia* hosszúság; magasság
pitäj|ä, *-än*, *-ää*, *-iä* község
pi|tää, *-dän*, *-ti*, *-tänyt* tartani; kelleni; kedvelni, szeretni
pohj|a, *-an*, *-aa*, *-ia* fenék; alap; (cipő)talp
pohjalai|nen, *-sen*, *-sta*, *-sia* (*mn.*; *fn.*) pohjanmaa-i
pohjoi|nen, *-sen*, *sta*, *-sia* északi
poh|tia, *-din*, *-ti*, *-tinut* (meg)tárgyalni, (meg)beszélni, fontolgatni
poika, *pojan*, *poikaa*, *poikia* fiú, fia
poikki (*hsz.*; *nu.* és *ej. gen.*) keresztül, át
pois el, elfelé
poissa távol
poissa|oleva távollevő, hiányzó
poistu|a, *-n*, *-i*, *-nut* (el)távozni
pojan|poika unoka; a fiának a fia
pojan|tytär unoka; a fiának a lánya
poliitti|nen, *-sen*, *-sta*, *-sia* politikai
politiik|ka, *-an*, *-kaa*, politika
pol|ku, *-un*, *-kua*, *-kuja* ösvény
polt|taa, *-an*, *-ti*, *-tanut* égetni; dohányozni
polveu|tua, *-dun*, *-tui*, *-tunut* (le)származni
ponnistu|s, *-ksen*, *-sta*, *-ksia* erőfeszítés
Pori, *-n*, *-a* Pori (város)
poro, *-n*, *-a*, *-ja* (szelíd) rénszarvas
poro|lauma rénszarvascsorda
poron|liha rénszarvashús
por|ras, *-taan*, *-rasta*, *-taita* lépcső
porsa|s, *-an*, *-sta*, *-ita* malac
portaittain lépcsőzetesen, lépcsőszerűen
possessiivi|pronomini birtokos névmás
post|i, *-in*, *-ia*, *-eja* posta
posti|kortti levelezőlap
posti|laatikko postaláda, postaszekrény
posti|maksu postadíj
posti|merkki (posta)bélyeg
posti|toimisto postahivatal
predikaat|ti, *-in*, *-tia*, *-teja* állítmány
president|ti, *-in*, *-tiä*, *-tejä* elnök
progressiivi|nen, *-sen*, *-sta*, *-sia* progresszív
prokurist|i, *-in*, *-ia*, *-eja* cégvezető, cégjegyző
pronomin|i, *-in*, *-ia*, *-eja* névmás
pu|dota, *-toan*, *-tosi*, *-donnut* (le)esni
puh|das, *-taan*, *-dasta*, *-taita* tiszta
puhe [-e'], *-en*, *-tta*, *-ita* beszéd
puheli|n, *-men*, *-nta*, *-mia* telefon
puhelu, *-n*, *-a*, *-ja* beszélgetés
puhu|a, *-n*, *-i*, *-nut* beszélni
puisto, *-n*, *-a*, *-ja* park
pu|kea, *-en*, *-ki*, *-kenut* felöltöztetni, felvenni
pukeu|tua, *-dun*, *-tui*, *-tunut* (fel)öltözni, öltözködni
puk|ki, *-in*, *-kia*, *-keja* bak, kecskebak; (karácsonyi) öreg
pu|ku, *-vun*, *-kua*, *-kuja* ruha
-pukui|nen, *-sen*, *-sta*, *-sia* ruhájú, ruhás viseletű
pullo, *-n*, *-a*, *-ja* üveg, palack
punai|nen, *-sen*, *-sta*, *-sia* piros, vörös

punni|ta, *-tsen, -tsi, -nnut* (le-, meg)mérni (súlyt), mérlegelni, mázsálni
punnitsemi|nen, *-sen, -sta, -sia* mérés, mérlegelés, mázsálás
puno|a, *-n, -i, -nut* fonni
puoleen *(nu. gen.)* felé, -hoz/-hez/-höz
puolella *(nu. gen.)* felén, részén, felől
puolesta *(hsz.; nu. gen.)* érdekében, -ért
puol|i, *-en, -ta, -ia* fél, fele (vminek); oldal
puoli|hämärä félhomály
puolla l. **puolella**
puolust|aa, *-an, -i, -anut* védelmezni, védeni
purje [-e'], *-en, -tta, -ita* vitorla
purje|vene [-vv-] vitorláscsónak
pur|kaa, *-an, -ki, -kanut,* fel-, lebontani; kirak(od)ni
purkilli|nen, *-sen, -sta, -sia* üveg(nyi), doboz(nyi)
purk|ki, *-in, -kia, -keja* üveg, doboz, csomag, tégely
puro, *-n, -a, -ja* patak
pur|ra, *-en, -i, -rut* harapni, marni, csípni, szúrni
pu|u, *-un, -uta, -ita* fa
puun|oksa faág
puuro, *-n, -a, -ja* kása
puu|tarha kert
puut|e [-e'], *-teen, -etta, -teita* hiány; szükség
puu|vaja fás szín, fás kamra
pyhiin|vaellus zarándoklás, zarándoklat
pyh|ä, *-än, -ää, -iä (mn.; fn.)* szent; ünnepnap
pyrin|tö, *-nön, -töä, -töjä* törekvés
pyr|kiä, *-in, -ki, -kinyt* igyekezni, törekedni, iparkodni
pyry, *-n, -ä, -jä* hózivatar, hóvihar
pyssy, *-n, -ä, -jä* puska
pyssyn|luoti puskagolyó
pystyssä egyenesen, feltartva
pystyt|tää, *-än, -ti, -tänyt* (fel)állítani
pysty|ä, *-n, -i, -nyt* képes lenni, tudni, fogni rajta
pysy|ä, *-n, -i, -nyt* maradni
pyydyst|ää, *-än, -i, -änyt* fogni; vadászni
pyyh|e [-e'], *-keen, -että, -keitä* törlő, törülköző
pyyhe|liina [-ll-] törülköző(kendő)
pyyk|ki, *-in, -kiä, -kejä* mosás, nagymosás
pyykki|päivä mosás napja, nagymosás
pyykki|saippua mosószappan
pyyn|ti, *-nin, -tiä, -tejä* fogás; vadászás
pyy|tää, *-dän, -si, -tänyt* kérni
Päijän|ne [päijjänne'], *-teen, -nettä* Päijänne (tó Közép-Finnországban)
päin *(hsz.; ej. partit.)* felé
päin|vastoin fordítva, ellenkezőleg
päivisin nappal(onként)
päiv|ä, *-än, -ää, -iä* nap, nappal
päivä|kirja napló
päivälli|nen, *-sen, -stä, -siä* ebéd
päivän|paiste napsütés
päivän|valo napvilág
pä|ä, *-än, -ätä, -itä* fej, fő; vég
pää|henkilö főszereplő
päälle [-e'] *(nu. gen.)* -ra/-re
päällä *(nu. gen.)* fölött; rajta, -n
pää|määrä cél
pää|paino főhangsúly
pää|rakennus főépület
pääsiäi|nen, *-sen, -stä -siä* húsvét
pääsky|nen, *-sen, -stä, -siä* fecske
päässä *(nu. gen.)* távolságra, -nyire
pääs|tä, *-en, -i, -syt* megszabadulni; jutni; lenni (vmivé)
pääst|ää, *-än, -i, -änyt* ereszteni, engedni
pää|tie főút(vonal)
päät|tyä, *-yn, -tyi, -tynyt* végződni, véget érni, befejeződni
päät|tää, *-än, -ti, -tänyt* befejezni, bevégezni; elhatározni
pötky = **pötkö**
pötkö, *-n, -ä, -jä* rúd, hosszúkás darab
pöy|tä, *-dän, -tää, -tiä* asztal

R

radio, *-n, -ta, -ita* rádió
rah|a, *-an, -aa, -oja* pénz
raik|is, *-tiin, -ista, -tiita* friss
raivostut|taa, *-an, -ti, -tanut* megőrjíteni, megdühíteni, dühbe hozni
raj|a, *-an, -aa, -oja* határ
raju, *-n, -a, -ja* erős, heves, dühöngő
raju|ilma vihar, zivatar, fergeteg
rak|as, *-kaan, -asta, -kaita* kedves, drága
rakast|aa, *-an, -i, -anut* szeretni
raken|ne [-e'], *-teen, -netta, -teita* szerkezet
rakennu|s, *-ksen, -sta, -ksia* épület
raken|taa, *-nan, -si, -tanut* építeni
rakuun|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oja* dragonyos
rank|ka, *-an, -kaa, -koja* erős, zuhogó, szakadó
rankka|sade szakadó eső, zápor
ran|ne [-e'], *-teen, -netta, -teita* csukló
ranne|kello [-kk-] karóra
Ranska, *-n, -a* Franciaország
ranska, *-n, -a* francia (nyelv)
ranskalai|nen, *-sen, -sta, -sia (fn.; mn.)* francia
ran|ta, *-nan, -taa, -toja* part, szél(e vminek)
ranta|sauna parti fürdőház
rasit|taa, *-an, -ti, -tanut* fárasztani
raska|s, *-an, -sta, -ita* nehéz; terhes
ratsast|aa, *-an, -i, -anut* lovagolni
ratsasta|ja, *-an, -aa, -ia* lovas
rauh|a, *-an, -aa, -oja* béke, nyugalom, békesség
rauhalli|nen, *-sen, -sta, -sia* békés, nyugodt
rauhoit|taa, *-an, -ti, -tanut* megnyugtatni
rau|ta, *-dan, -taa, -toja* vas; *(tb.)* bilincs
rauta|tie vasút
rautatieläi|nen, *-sen, -stä, -siä* vasutas
ravintol|a, *-an, -aa, -oita* vendéglő
realiteet|ti, *-in, -tia, -teja* realitás
rehev|ä, *-än, -ää, -iä* buja
rei|kä, *-än, -kää -kiä* lyuk

reikä|leipä (közepén lyukas, kerek) kenyér
reip|as, *-paan, -asta, -paita* friss, fürge
reippaasti frissen
ren|ki, *-gin, -kiä, -kejä* béres
retk|i, *-en, -eä, -iä* út, kirándulás
revon|tulet *(tb.)* északi fény
riemul|nen, *-sen, -sta, -sia* örvendező, vidám
rien|tää, *-nän, -si, -tänyt* sietni, rohanni
riip|pua, *-un, -pui, -punut* függeni, lógni
riis|i, *-in, -iä, -ejä* rizs
riisi|laatikko rakott rizs; rizspástétom
riisi|puuro rizskása
riisi|riisi rizses rizs
riisi|ryyni *(rendesen tb.)* hántolt rizs, rizs
riisi|vanukas rizspudding, rizsfelfújt
riist|a, *-an, -aa, -oja* (erdei) vad
riisu|a, *-n, -i, -nut* levetni; levetkőztetni
riisuu|tua, *-dun, -tui, -tunut* (le)vetkőzni
riittäv|ä, *-än, -ää, -iä* elegendő, elég(séges)
riit|tää, *-än, -ti, -tänyt* elég lenni
rik|as, *-kaan, -asta, -kaita* gazdag
rikkau|s, *-den, -tta, -ksia* gazdagság
rinnalla *(nu. gen.)* oldalán, mellett; képest
rin|ne [-e'], *-teen, -nettä, -teitä* lejtő
ristissä keresztben, karban, karba téve
riv|i, *-in, -iä, -ejä* sor
roh|jeta, *-kenen, -keni, -jennut* bátorkodni
rohke|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* bátor, merész
roomalai|nen, *-sen, -sta, -sia* római
rouv|a, *-an, -aa, -ia* asszony, -né; feleség
ruhtina|s, *-an, -sta, -ita* fejedelem, uralkodó, herceg
ruis|lintu haris(madár)
ruis|rääkkä = **ruislintu**
rum|a, *-an, -aa, -ia* csúnya, csúf
runo, *-n, -a, -ja* ének, dal, költemény, vers
runoilij|a, *-an, -aa, -oita* költő
runoil|la, *-en, -i, -lut* költeni, verset írni
runo|kieli költői nyelv
runo|teos költői mű, költemény
ruoho, *-n, -a, -ja* fű
ruo|ka, *-an* [rūan], *-kaa, -kia* étel, élelem, étkezés
ruokal|a, *-an, -aa, -oita* étkező
ruoka|valio étlap; étrend
ruosk|a, *-an, -aa, -ia* ostor, korbács
Ruotsi, *-n, -a* Svédország
ruotsi, *-n, -a* svéd (nyelv)
ruske|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* barna
ruuh|i, *-en, -ta, -ia* csónak, ladik; vālu
ruumi|s, *-in, -sta, -ita* test; holttest
ru|veta, *-pean, -pesi, -vennut* kezdeni, hozzá fogni; felcsapni (vminek)
rva = **rouva**
ryhm|ä, *-än, -ää, -iä* csoport
ryh|tyä, *-dyn, -tyi, -tynyt* kezdeni, hozzáfogni, nekilátni
ryyn|i, *-in, -iä, -ejä (rendesen tb.)* (hántolt) szem, dara, pehely
ryömi|ä, *-n, -, -nyt* csúszni, mászni (négykézláb)
räätäl|i, *-in, -iä, -eitä* v. *-ejä* szabó
röhki|ä, *-n, -, -nyt* röfögni

S

-s *(simuló szócska)*
sa|ada, *-an, -i, -anut* kapni; szabad lenni, -hatni/-hetni
saakka egészen (vhonnan; vhova)
saamat|on, *-toman, -onta, -tomia* képtelen; együgyű, ügyefogyott
saa|pua, *-vun, -pui, -punut* megérkezni
saar|i, *-en, -ta, -ia* sziget
saarna|ta, *-an, -si, -nnut* prédikálni
saat|taa, *-an, -toi, -tanut* kísérni, vezetni; tudni, -hatni/-hetni
saavut|taa, *-an, -ti, -tanut* elérni, (el)nyerni, szerezni; utolérni
sada|s, *-nnen, -tta, -nsia* századik
sa|de [-e'], *-teen, -detta, -teita* eső
sade|takki [-tt-] esőkabát
saippu|a, *-an, -aa, -oita* szappan
saippuoi|da, *-n, -, -nut* (be)szappanozni
saira|s, *-an, -sta, -ita* beteg
sairau|s, *-den, -tta, -ksia* betegség
sake|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* vastag, sűrű
Saksa, *-n, -a* Németország
saksa, *-n, -a* német (nyelv)
saksalai|nen *-sen, -sta, -sia (fn.; mn.)* német
sal|a, *-an, -aa, -oja* titok
salaa titkon, titokban
salaisuu|s, *-den, -tta, -ksia* titok
salam|a, *-an, -aa, -oita* v. *-ia* villám
sal|i, *-in, -ia, -eja* terem
salli|a, *-n, -, -nut* (meg)engedni, megadni
sam|a, *-an, -aa, -oja* ugyanaz, azonos, hasonló
samalla ugyanakkor, egyben, egyúttal; azonkívül
samanlai|nen, *-sen, -sta, -sia* hasonló, azonos, egyforma
saman|tekevä egyforma
sammal, *-en, -ta, -ia* moh(a)
sammu|a, *-n, -i, -nut* (ki-, el)aludni; kihúnyni
samoin ugyanúgy, hasonlóképpen
samojedilai|nen, *-sen, -sta, -sia* szamojéd
san|a, *-an, -aa, -oja* szó
sanan|lasku közmondás
sanan|mukainen szó szerinti
sanan|parsi szólás, szólásmód
sanasto, *-n, -a, -ja* szókincs, szókészlet, szóanyag
sangen igen, nagyon
san|ko, *-gon, -koa, -koja* vödör, csöbör
sano|a, *-n, -i, -nut* mondani, szólni
sanom|a, *-an, -aa, -ia* hír
sanomat|on, *-toman, -onta, -tomia* kimondhatatlan
sa|ta, *-dan, -taa, -toja* száz
sa|taa, *-toi, -tanut* esni (eső)
satei|nen, *-sen, -sta, -sia* esős
sat|tua, *-un, -tui, -tunut* találni; **megesni,** megtörténni
sattum|a, *-an, -aa, -ia* véletlen **(eset)**
sattumalta véletlenül, történetesen
sa|tu, *-dun, -tua, -tuja* **mese**

satumai|nen, *-sen, -sta, -sia* meseszerű, mesés
sauhu = **savu**
sauhu|ta, *-an, -si, -nnut* füstölni, füstölögni
saun|a, *-an, -aa, -oja* (gőz)fürdőház, (gőz)-fürdő
sauno|a, *-n, -i, -nut* szaunázni, gőzfürdőzni
saunomi|nen, *-sen, -sta, -sia* gőzfürdőzés
savu, *-n, -a, -ja* füst
savust|aa, *-an, -i, -anut* (meg)füstölni
savu|ta, *-an, -si, -nnut* füstölni, füstölögni
se, *sen, sitä, niitä* ez, az
sein|ä, *-än, -ää, -iä* fal
seiso|a, *-n, -i, -nut* állani
seitsem|än, *-än, -ää, -iä* hét
seitsemän|kymmentä, *seitsemänkymmenen* hetven
seitsemän|toista, *seitsemäntoista* tizenhét
seitsemä|s, *-nnen, -ttä, -nsiä* hetedik
seitsemäs|kymmenes, *seitsemännenkymmenennen* hetvenedik
seitsemäs|toista, *seitsemännentoista* tizenhetedik
sekatavara|kauppa vegyeskereskedés, gyarmatárú-üzlet, szatócsüzlet
sekun|ti, *-nin, -tia, -teja* másodperc
sekä valamint
sekä ... että mind ... mind
selit|tää, *-än, -ti, -tänyt* (meg)magyarázni, megvilágítani
sel|ko, *-on, -koa, -koja* tisztaság, világosság
sel|kä, *-än, -kää, -kiä* hát; nyílt tenger
sellai|nen, *-sen, -sta, -sia* ilyen, olyan
selost|aa, *-an, -i, -anut* ismertetni
selostaj|a, *-an, -aa, -ia* ismertető, referáló
selv|ä, *-än, -ää, -iä* világos, tiszta
semmoi|nen, *-sen, -sta, -sia* ilyen, olyan
sen|sijaan ehelyett; viszont
sen|tähden ezért, azért
sent|ti, *-in, -tiä, -tejä* centi
sentään azért, mégis
seul|a, *-an, -aa, -oja* szita
seur|a, *-an, -aa, -oja* társaság
seura|ta, *-an, -si, -nnut* követni, kísérni; következni
seu|tu, *-dun, -tua, -tuja* vidék, táj(ék), környék
shakki l. **šakki**
sian|liha disznóhús
siellä ott
sieltä onnan
sielu, *-n, -a, -ja* lélek
sielulli|nen, *-sen, -sta, -sia* lelki
sielun|elämä lelki élet
siemen, *-en, -tä, -iä* mag
sietämättömyy|s, *-den, -ttä, -ksiä* tűrhetetlenség, kibírhatatlanság
sietämät|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* tűrhetetlen, elviselhetetlen, kibírhatatlan
siihen abba, oda, arra
siinä abban, ott
sii|pi, *-ven, -peä, -piä* szárny
siir|tää, *-rän, -si, -tänyt* áthelyezni
siis hát, tehát, így
siitä abból, arról, afelől
siivet|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* szárnyatlan, szárny nélküli
sij|a, *-an, -aa, -oja* hely; (nyelvtani) eset
sijai|ta, *-tsen, -tsi, -nnut* feküdni, elterülni, elhelyezve lenni, lenni
si|ka, *-an, -kaa, -koja* disznó
siksi azért, ezért
silk|ki, *-in, -kiä, -kejä* selyem
silkki|paperi selyempapír
silloin akkor
sillä mert, ugyanis
silm|ä, *-än, -ää, -iä* szem
silmäil|lä, *-en, -i, -lyt* szemügyre venni, megnézni, nézegetni, szemlélni
silmäy|s, *-ksen, -stä, -ksiä* tekintet
silmään|pistävä szembeszökő, szembetűnő, feltűnő
sil|ta, *-lan, -taa, -toja* híd
sim|a, *-an, -aa, -oja* méhsör
sini|nen, *-sen, -stä, -siä* kék
sinne [-e'] oda, arra
sinne|päin [-pp-] arrafelé
sinut|ella, *-telen, -teli, -ellut* tegezni
sinä te
sipul|i, *-in, -ia, -eja* v. *-eita* hagyma
sisar, *-en, -ta, -ia* leánytestvér, nővér
sisust|aa, *-an, -i, -anut* berendezni
sisällä bent, belül
sisäl|tyä, *-lyn, -tyi, -tynyt* foglaltatik, benne van
sisä|puolella *(hsz.; nu. gen.)* belülről; belül
sisään be, befelé
siten így, úgy
sitke|ä, *-än, -ää* v. *-ätä, -itä* szívós
si|toa, *-don, -toi, -tonut* kötni
sitov|a, *-an, -aa, -ia* kötelező, (vég)érvényes, döntő
sitten azután, aztán; akkor; hát; azelőtt, előtt, óta
sitä|paitsi azonkívül; amellett
sivu, *-n, -a, -ja* oldal
sivu|paino mellékhangsúly
sivu|rakennus melléképület, épületszárny
soi|da, *-n, -, -nut* hangzani, zengeni, szólni
soin|tu, *-nun, -tua, -tuja* hangzás, hangzat; összhang
solah|taa, *-dan, -ti, -tanut* siklani, csusszanni
solmu, *-n, -a, -ja* csomó, görcs, kötés
so|pia, *-vin, -pi, -pinut* illeni; megfelelő lenni, megfelelni; alkalmas lenni; megegyezni
sopiv|a, *-an, -aa, -ia* megfelelő, alkalmas
sormu|s, *-ksen, -sta, -ksia* gyűrű
sor|to, *-ron, -toa, -toja* elnyomás
sose [-e'], *-en, -tta, -ita* lekvár, dzsem; pép
so|ta, *-dan, -taa, -tia* háború
sotila|s, *-an, -sta, -ita* katona
sou|della, *-telen, -teli, -dellut* evezni, csónakázni
sou|taa, *-dan, -ti, -tanut* evezni
soutaj|a, *-an, -aa, -ia* evező, csónakázó
suh|de [-e'], *-teen, -detta, -teita* viszony

suhtau|tua, *-dun, -tui, -tunut* viszonyulni
suhteelli|nen, *-sen, -sta, -sia* arányos, viszonylagos
suhteet|on, *-toman, -onta, -tomia* aránytalan hasonlíthatatlan, rendkívüli
su|ku, *-vun, -kua, -kuja* nem(zetség), család rokonság
sukulai|nen, *-sen, -sta, -sia (fn.; mn.)* rokon
sukulaisuu|s, *-den, -tta, -ksia* rokonság
suku|nimi családnév
sul|aa, *-an, -i, -anut* olvadni
sul|kea, *-jen, -ki, -kenut* (be)zárni
suloi|nen, *-sen, -sta, -sia* bájos, édes, kedves
sumu, *-n, -a, -ja* köd
sunnuntai, *-n, -ta, -ta* vasárnap
suo, *suon, suota, soita* mocsár
suomalai|nen, *-sen, -sta, -sia (fn.; mn.)* finn
suomalais-ugrilainen finnugor
Suomen|maa Finnország, Finnhon
Suom|i, *-en, -ea* Finnország
suom|i, *-en, -ea* finn (nyelv)
suo|niitty posványos rét
suorastaan egyenesen
suorit|taa, *-an, -ti, -tanut* (el)végezni, (el)intézni, eszközölni, letenni
suoritu|s, *-ksen, -sta, -ksia* teljesítmény
suosio, *-n, -ta, -ita* kegy; tetszés
suru, *-n, -a, -ja* gyász, bánat
surun|voittoinen bánatos, mélabús
su|u, *-un, -uta, -ita* száj
suunnat|on, *-toman, -onta, -tomia* mérhetetlen, nagy, végtelen
suunnit|ella, *-telen, -teli, -ellut* tervezni
suunnitelm|a, *-an, -aa, -ia* terv
suun|ta, *-nan, -taa, -tia* irány
suuren|taa, *-nan, -si, -tanut* nagyítani
suur|i, *-en, -ta, -ia* nagy
suur|mies nagy ember
suurui|nen, *-sen, -sta, -sia* (vmilyen) nagyságú
suut|on, *-toman, -onta, -tomia* szájatlan, szájnélküli
suut|tua, *-un, -tui, -tunut* megharagudni
suv|i, *-en, -ea, -ia (költői és népi)* nyár
sydämelli|nen, *-sen, -stä, -siä* szíves, szívből jövő, szívélyes
sydä|n, *-men, -ntä, -miä* szív
syksy, *-n, -ä, -jä* ősz
syleil|lä, *-en, -i, -lyt* ölelni
syl|keä, *-jen, -ki, -kenyt* köpni
synk|kä, *-än, -kää, -kiä* komor, sötét
synkän|näköinen komor külsejű, komor kinézésű, komor képű
synnyin|maa szülőföld
synnyt|tää, *-än, -ti, -tänyt* szülni; teremteni létrehozni
syntym|ä, *-än, -ää, -iä* születés
syntymä|koti szülőház, szülőhely
syntymä|päivä születésnap
syntymäpäivä|lahja születésnapi ajándék
syn|tyä, *-nyn, -tyi, -tynyt* születni
syvyi|nen, *-sen, -stä, -siä* (vmilyen) mélységű, mély
syvä, *-än, -ää, -iä* mély

syys|kuu szeptember
syödä, *syön, söi, syönyt* enni
sän|ky, *-gyn, -kyä, -kyjä* ágy
säteil|lä, *-en, -i, -lyt* sugárzani, ragyogni
sär|keä, *-jen, -ki, -kenyt* (szét-, össze)törni *(személytelenül)* fájdalmat okozni, fájni
sär|kyä, *-yn, -kyi, -kynyt* (össze)törni *(visszaható)*
sävel, *-en, -tä, -iä* hang; dallam
sävelm|ä, *-än, -ää, -iä* dallam
sävel|teos dalmű
sävy, *-n, -ä, -jä* hang, hangnem, hangszín tónus
sä|ä, *-än, -ätä, -itä* idő, időjárás
sään|tö, *-nön, -töä, -töjä* szabály
säär|i, *-en, -tä, -iä* láb(szár)
sääsk|i, *-en, -eä, -iä* szúnyog, moszkító

Š

šak|ki, *-in, -kia, -keja* sakk

T

taakse *(hsz.; nu. gen.)* hátra; mögé, túl (nan)
taas ismét, megint, meg, pedig
Taavet|ti, *-in, -tia* Dávid
tahansa bár-, akár-
tah|to, *-don, -toa, -toja* akarat
tah|toa, *-don, -toi, -tonut* akarni
tai vagy
tai|de [-e'], *-teen, -detta, -teita* művészet
taide|teos [-ette-] műalkotás
taikka = **tai**
taistel|la, *-en, -i, -lut* harcolni, küzdeni
taistelu, *-n, -a, -ja* harc
taistelu|henki harci szellem
tai|taa, *-dan, -si, -tanut* v. *-nnut* tudni, képes lenni, -hatni/-hetni
taitamat|on, *-toman, -onta, -tomia* hozzá-nemértő, tudatlan, tanulatlan
taiteelli|nen, *-sen, -sta, -sia* művészeti, művészi
tai|to, *-don, -toa, -toja* tudás, képesség, ügyesség, jártasság
taivaan|ranta lát(ó)határ
taiva|s, *-an, -sta, -ita* ég, égbolt
taivasalla szabad ég alatt, szabadban
taka- hát(só rész), mög
takaisin vissza
takana *(hsz.; nu. gen.)* hátul; mögött
tak|ki, *-in, -kia, -keja* kabát
tall|i, *-in, -ia, -eja* (ló)istálló
talo, *-n, -a, -ja* ház
talon|poika paraszt
talonpoikai|nen, *-sen, -sta, -sia* paraszti, paraszt-
talonpoikais|talo parasztház
talonpoikais|väestö parasztság, falusi lakosság
talon|väki háznép
taloudelli|nen, *-sen, -sta, -sia* gazdasági

talou|s, *-den, -tta, -ksia* háztartás ; gazdaság
talv|i, *-en, -ea, -ia* tél
tammikui|nen, *-sen, -sta, -sia* januári
tammi|kuu január
Tampere [-e'], *-en, -tta* Tampere (város)
tan|ko, *-gon, -koa, -koja* rúd
tanss|i, *-in, -ia, -eja* tánc
ta|pa, *-van, -paa, -poja* mód, szokás, hagyomány
tapah|tua, *-dun, -tui, -tunut* történni
tapahtum|a, *-an, -aa, -ia* esemény
tapahtuma|paikka szín(hely)
tapahtumi|nen, *-sen, -sta, -sia* történés
tapau|s, *-ksen, -sta, -ksia* eset, esemény
tap|pi, *-in, -pia, -peja* dugó, csap
tappio, *-n, -ta, -ita* vereség, csatavesztés ; vesztés, veszteség
tarh|a, *-an, -aa, -oja* kerítés ; bekerített hely
tarin|a, *-an, -aa, -oita* v. *-oja* történet, rege
tarjoil|la, *-en, -i, -lut* kínálni ; megvendégelni ; felszolgálni
tarjo|ta, *-an, -si, -nnut* nyújtani, kínálni ; megvendégelni ; felszolgálni, feltálalni
tark|ka, *-an, -kaa, -koja* pontos
tarkoit|taa, *-an, -ti, -tanut* célozni ; érteni (vmin vmit) ; akarni (vmivel vmit) mondani ; jelenteni
tart|tua, *-un, -tui, -tunut* megragadni, megfogni ; odaragadni ; ráragadni (betegség)
taru, *-n, -a, -ja* rege, monda
tar|ve [-e'], *-peen, -vetta, -peita* szükség(let)
tarvi|ta, *-tsen, -tsi, -nnut* szüksége lenni (vmire) ; kelleni
tasan egyenlően, egyformán ; pontosan, éppen
tasa|valta köztársaság
taso, *-n, -a, -ja* színvonal, szint
taulu, *-n, -a, -ja* tábla, táblázat ; festmény, kép
tau|ti, *-din, -tia, -teja* betegség
tavalli|nen, *-sen, -sta, -sia* közönséges, rendes
tavan|mukainen rendes, szokásos
tavan|omainen rendes, szokásos, hagyományos
tavar|a, *-an, -aa, -oita* áru, cikk ; holmi
tavara|talo áruház
1\. **ta|vata**, *-paan, -pasi, -vannut* találni, találkozni
2\. **tava|ta**, *-an, -si, -nnut* betűzni, szótagolva olvasni
tavat|on, *-toman, -onta, -tomia* roppant, rendkívüli
tavu, *-n, -a, -ja* szótag
te ti ; Maga, Maguk ; Ön, Önök
teatter|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* színház
teatteri|kiikari színházi látcső
teatteri|johtaja színházigazgató
tee, *-n, -tä* tea
teekkar|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* műegyetemista
tee|makkara teához való kolbász, hideg felvágott
te|hdä, *-en, -ki, -hnyt* tenni, csinálni
tehdä työtä dolgozni
tehtäv|ä, *-än, -ää, -iä* feladat ; szerep
tekemi|nen, *-sen, -stä, -siä* cselekvés, tevés
tekst|i, *-in, -iä, -ejä* szöveg
telt|ta, *-an, -taa, -toja* sátor
tenni|s, *-ksen, -stä* tenisz
teo|s, *-ksen, -sta, -ksia* mű, munka
terva|ta, *-an, -si, -nnut* bekátrányozni, kátránnyal bekenni
terve [-e'], *-en, -ttä, -itä* ép, egészséges
terveelli|nen, *-sen, -stä, -siä* egészséges (dologról)
terveh|tiä, *-din, -ti, -tinyt* üdvözölni, köszönteni, köszönni
terveiset *(tb.)* üdvözlet
terve|tullut [-ettul-] kedves, szívesen látott
terve|tuloa [-ettu-] Isten hozott, Isten hozta ; legyen szerencsém
ter|ä, *-än, -ää, -iä* él(e vminek)
teräv|ä, *-än, -ää, -iä* éles
tie, *tien, tietä, teitä* út
tie|de [-e'], *-teen, -dettä, -teitä* tudomány
tiede|akatemia tudományos akadémia
tiedon|halu tudásvágy, tudásszomj
tiedustel|la, *-en, -i, -lut* tudakolni, tudakozódni
tienoilla *(nu. gen.)* tájban, tájt
tieno|o, *-on, -ota, -ita* vidék, környék, táj
tie|to, *-don, -toa, -toja* tudás, tudomás, ismeret ; hír ; adat
tietoisuu|s, *-den, -tta, -ksia* tudat, tudomás
tietysti [-i'] természetesen, persze
tietämättömyy|s, *-den, -ttä, -ksiä* tudatlanság
tie|tää, *-dän, -si, -tänyt* v. *-nnyt* tudni, ismerni ; jelenteni
tihe|ä, *-än, -ää* v. *-ätä, -itä* sűrű
tiistai, *-n, -ta, -ta* kedd
tilaisuu|s, *-den, -tta, -ksia* alkalom
tiuk|ka, *-an, -kaa, -koja* feszes
todella valóban, igazán
todellakin valóban, igazán
todellisuu|s, *-den, -tta, -ksia* valóság
toden|peräisyys igazság, valóság
to|deta, *-tean, -tesi, -dennut* megállapítani
todist|aa, *-an, -i, -anut* bizonyítani
todistaj|a, *-an, -aa, -ia* tanú
todiste [-e'], *-en, -tta, -ita* bizonyíték
todistu|s, *-ksen, -sta, -ksia* bizonyítvány
toimin|ta, *-nan, -taa, -toja* tevékenység, cselekvés, működés ; cselekmény, cselekvény
toimisto, *-n, -a, -ja* hivatal, iroda
toi|nen, *-sen, -sta, -sia* második ; egyik másik ; más
toi|pua, *-vun, -pui, -punut* felépülni, magához jönni
toisenlai|nen, *-sen, -sta, -sia* másféle, másfajta
toisin másképpen
toisinaan néha, olykor-olykor
toisin|päin a másik végével
toissa|päivänä tegnapelőtt
toistaiseksi egyelőre
toistu|a, *-n, -i, -nut* (meg)ismétlődni

toivo|a, *-n, -i, -nut* remélni; vágyni, vágyódni; kívánni
toivot|taa, *-an, -ti, -tanut* kívánni
tomppel|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* fajankó, tökfilkó, szamár
tor|i, *-in, -ia, -eja* piac; tér
torjun|ta, *-nan, -taa, -tia* elhárítás, védekezés, védelem
torn|i, *-in, -ia, -eja* torony
torp|pa, *-an, -paa, -pia* (zsellér)kunyhó
torstai, *-n, -ta, -ta* csütörtök
to|si, *-den, -tta, -sia (mn.; fn.)* való, valódi; valóság, igazság
tot|ella, *-telen, -teli, -ellut* engedelmeskedni
toteut|taa, *-an, -ti, -tanut* megvalósítani
tot|tua, *-un, -tui, -tunut* (hozzá)szokni
totuu|s, *-den, -tta, -ksia* igazság
touhu, *-n, -a, -ja* foglalatoskodás, szorgoskodás, bajlódás, kínlódás
touko|kuu május
tover|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* társ, pajtás
toverilli|nen, *-sen, -sta, -sia* bajtársi(as), pajtási
tsaar|i, *-in, -ia, -eja* cár
tsaari|valta cári hatalom, cári birodalom
tuhannen = **tuhat**
tuhanne|s, *-nnen, -tta, -nsia* ezredik
tuha|t, *-nnen, -tta, -nsia* ezer
tuijot|taa [tuijjottā'] (rá)bámulni, mereszteni a szemét, (rá)meredni
tuim|a, *-an, -aa, -ia* szilaj, zord, vad
Tukholma, *-n, -a* Stockholm
tu|ki, *-en, -kea, -kia* támasz
tuki|kohta támaszpont
tuk|ka, *-an, -kaa, -kia* haj
tuk|ko, *-on, -koa, -koja* dugó, dugasz, tömés
tul|i, *-en, -ta, -ia* tűz
tuli|kuuma izzó(tüzes)
tul|la, *-en, -i, -lut* jönni; lenni, válni; kelleni
tull|i, *-in, -ia, -eja* vám
tulo, *-n, -a, -ja* jövet(el), megérkezés; eredmény; bevétel
tulo|s, *-ksen, -sta, -ksia* eredmény
tunkeu|tua, *-dun, -tui, -tunut* behatolni
tun|ne [-e'], *-teen, -netta, -teita* érzés
tunnelm|a, *-an, -aa, -ia* hangulat
tunnustu|s, *-ksen, -sta, -ksia* vallomás, bevallás; elismerés
tun|tea, *-nen, -si, -tenut* érezni; ismerni
tuntemat|on, *-toman, -onta, -tomia* ismeretlen
tun|ti, *-nin, -tia, -teja* óra
tun|to, *-non, -toa, -toja* érzés; tudat
tun|tu, *-nun, -tua, -tuja* érzés, hangulat
tun|tua, *-nun, -tui, -tunut* érezni (érzik), érződni; tetszeni, tűnni
tuntur|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* (magas, kopár) hegy
tuo az, amaz
tuoda, *tuon, toi, tuonut* hozni
tuohduksissaan felindulva, felizgulva, felgerjedve
tuoh|i, *-en, -ta, -ia* nyírfakéreg, nyírhéj
tuoksu, *-n, -a, -ja* illat
tuol|i, *-in, -ia, -eja* szék
tuolla ott, amott
tuolta onnan
tuomar|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* bíró
tuom|i, *-en, -ea, -ia* májusfa, zelnicemeggy
tuonne [-e'] oda, arra
tuoreu|s, *-den, -tta, -ksia* frisseség
tuossa ott
tuota (partit.) izé
tuot|e [-e'], *-teen, -etta, -teita* termék
tuot|taa, *-an, -ti, -tanut* hozatni, szerezni, eredményezni
tu|pa, *-van, -paa, -pia* házikó, kunyhó; szoba
tupak|ka, *-an, -kaa, -oita* v. *-koja* dohány
turh|a, *-an, -aa, -ia* hasztalan, hiábavaló
Tur|ku, *-un, -kua* Turku (város)
tursk|a, *-an, -aa, -ia* tőkehal
turvoksissa (fel)dagadva, felfúvódva
tuskin alig, aligha
tutki|a, *-n, -, -nut* vizsgálni, kutatni
tutkin|to, *-non, -toa, -noita* v. *-toja* vizsga
tuttav|a, *-an, -aa, -ia (mn.; fn.)* ismert; ismerős
tutustu|a, *-n, -i, -nut* megismerkedni
tuul|i, *-en, -ta, -ia* szél; kedv, hangulat
tuul|la, *-en, -i, -lut* fújni (a szél)
tuumi|a, *-n, -, -nut* (el)gondolkozni, fontolgatni, (el)tűnődni
tuuti tente(-tente)
tyhj|ä, *-än, -ää, -iä* üres
tyhmisty|ä, *-n, -i, -nyt* elbutulni, megzavarodni
tyls|ä, *-än, -ää, -iä* tompa; buta; hülye
tyttären|poika unoka, a lányának a fia
tyttären|tytär unoka, a lányának a lánya
tyt|tö, *-ön, -töä, -töjä* leány, lány
tyt|är, *-tären, -ärtä, -täriä* leány (a vkinek)
tyydyt|tää, *-än, -ti, -tänyt* kielégíteni
tyyn|tyä, *-nyn, -tyi, -tynyt* elcsendesedni, megnyugodni, csillapodni, elcsitulni; elsimulni
tyyp|pi, *-in, -piä, -pejä* típus
työ, *työn, työtä, töitä* munka
työläi|nen, *-sen, -stä, -siä* munkás, dolgozó
työn|tekijä munkás, dolgozó
työn|tää, *-nän, -si, -tänyt* lökni
työn|tö, *-nön, -töä, -töjä* lökés
työ|paja műhely
tähden *(nu. gen.)* miatt, végett, -ért
täh|ti, *-den, -teä, -tiä* csillag
tähtö|nen, *-sen, -stä, -siä* csillag, csillagocska
tähän ide; ebbe
tällai|nen, *-sen, -sta, -sia* ilyen
tällöin ekkor, ilyenkor
tämä ez
tänne [-e'] ide, erre
tänään ma
tärke|ä, *-än, -ää* v. *-ätä, -itä* fontos
täsmälleen pontosan, éppen
tässä itt
tästä ebből, erről, innen
täydelli|nen, *-sen, -stä, -siä* teljes
täynnä tele (vmivel)
täy|si, *-den, -ttä, -siä* telt; tele

täysi|kasvuinen felnőtt, meglett
täysin teljesen, egészen
täyt|e [-e'], *-teen, -että, -teitä* töltés ; töltelék ; töltő-
täyte|kynä [-kk-] töltőtoll
täyt|tää, *-än, -ti, -tänyt* tölteni ; betölteni ; beváltani
täy|tyä, *-tyi, -tynyt* kelleni, kénytelen lenni
täällä itt
täältä innen
Töölö, *-n, -ä* Töölö (városrész Helsinkiben)

U

ugrilai|nen, *-sen, -sta, -sia* ugor
uhm|a, *-an, -aa* dac
ui|da, *-n, -, -nut* úszni
uima|halli (fedett) uszoda
uin|ti, *-nin, -tia, -teja* úszás
ujo, *-n, -a, -ja* félénk, bátortalan, szégyenlős
uk|ko, *-on, -koa, -koja* öreg (ember)
ulja|s, *-an, -sta, -ita* nyalka
ulko- kül(ső rész)
ulkoa kívülről
ulko|maa *(rendesen tb.)* külföld
ulkomaan|matka külföldi út(azás)
ulkona kint, odakint
ulko|puolella *(hsz., nu. és ej. gen.)* kívül
ulos ki, kifelé
unelm|a, *-an, -aa, -ia* álom
un|i, *-en, -ta, -ia* álom
Unkari, *-n, -a* Magyarország
unkari, *-n, -a* magyar (nyelv)
unoh|taa, *-dan, -ti, -tanut* (el)felejteni, elfelejtkezni
unohtumat|on, *-toman, -onta, -tomia* felejthetetlen
upe|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* pompás, fejedelmi
uralilai|nen, *-sen, -sta, -sia* uráli
urheilij|a, *-an, -aa, -oita* sportoló
urheilu, *-n, -a, -ja* testedzés, sport
urheilu|kenttä sportpálya
urheilu|laji sportág
urheilu|mies sportember, sportoló
ur|ku, *-un, -kua, -kuja : urut (tb.)* orgona
usein gyakran
uskal|taa, *-lan, -si, -tanut* merni, merészelni
usko, *-n, -a, -ja* hit
usko|a, *-n, -i, -nut* hinni
uskolli|nen, *-sen, -sta, -sia* hű, hűséges
uskomat|on, *-toman, -onta, -tomia* hihetetlen
utelia|s, *-an, -sta, -ita* kíváncsi
uuden|aikainen korszerű, újkori, modern
uun|i, *-in, -ia, -eja* kemence, kályha, tűzhely
uu|si, *-den, -tta, -sia* új

V

vaale|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* világos ; szőke
vaan hanem ; csak
vaar|a, *-an, -aa, -oja* veszedelem, veszély
vaaralli|nen, *-sen, -sta, -sia* veszedelmes, veszélyes
vaat|e [-e'], *-teen, -etta, -teita* ruha
vaa|tia, *-din, -ti, -tinut* követelni, kívánni, igényelni
vaatimu|s, *-ksen, -sta -ksia* követelmény, igény
vaellu|s, *-ksen, -sta, -ksia* vándorlás
vael|taa, *-lan, -si, -tanut* vándorolni
vahin|ko, *-gon, -koa, -koja* kár
vah|tia, *-din, -ti, -tinut* őrizni, vigyázni ; les(elked)ni
vahvist|aa, *-an, -i, -anut* erősíteni
vahvistu|a, *-n, -i, -nut* megerősödni
vai *(kérdésben)* vagy
vai|eta, *-kenen, -keni, -ennut* elhallgatni
vaih|della, *-telen, -teli, -dellut* váltakozni
vaihe [-e'], *-en, -tta, -ita* váltakozás, változás, viszontagság, sors
vaike|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita* nehéz
vaikka bár, ámbár, habár ; akár
vaikutelm|a, *-an, -aa, -ia* benyomás, hatás
vaikut|taa, *-an, -ti, -tanut* hatni
vailla *(hsz. ; nu. partit.)* híján, híjával, nélkül ; múlva
vaille [-e'] = **vailla**
vaimo, *-n, -a, -ja* feleség
vain csak, csupán
vaiti [-i'] csendben, hallgatva
vaiv|a, *-an, -aa, -oja* kín, baj, kellemetlenség ; fáradság ; terhes dolog, teher
vaivoin nehezen
vakav|a, *-an, -aa, -ia* komoly
vakuut|taa, *-an, -ti, -tanut* meggyőzni
vakuut|tua, *-un, -tui, -tunut* meggyőződni
valaistu|s, *-ksen, -sta, -ksia* (meg)világítás
vala|s, *-an, -sta, -ita* cet, bálna
valas|kala cethal
valke|a, *-an, -aa* v. *-ata, -ita (mn.; fn.)* fehér
valkoi|nen, *-sen, -sta, -sia* fehér
vallan egészen, teljesen
val|lata, *-taan, -tasi, -lannut* hatalmába keríteni, meghódítani ; megragadni, eltölteni
valmi|s, *-in, -sta, -ita* kész
valmist|aa, *-an, -i, -anut* (el)készíteni
valmistelu, *-n, -a, -ja* előkészület
valmu, *-n, -a, -ja* mák
valo, *-n, -a, -ja* fény, világosság
valois|a, *-an, -aa, -ia* világos, fényes
valo|kuvaus fényképezés
valokuvaus|kone fényképezőgép
valot|on, *-toman, -onta, -tomia* fénytelen, sötét
val|ta, *-lan, -taa, -toja* hatalom ; birodalom
valta|kunta birodalom, állam
valtav|a, *-an, -aa, -ia* hatalmas, tekintélyes impozáns
valtio, *-n, -ta, -ita* állam
vanh|a, *-an, -aa, -oja* öreg, idős, régi
vanhemmat *(tb.)* szülők
vanhe|ta, *-nen, -ni, -nnut* (meg)vénülni, megöregedni

vanhuu|s, *-den, -tta, -ksia* öregség, öregkor
van|ki, *-gin, -kia, -keja* fogoly
vanuk|as, *-kaan, -asta. -kaita* pudding, felfújt
vapa|a, *-an, -ata, -ita* szabad
Vap|pu, *-un, -pua (női név)* Valpurga, Vappu
vap|pu, *-un, -pua, -puja* május elseje
vapun|päivä = **vappu**
varhain korán, jókor
varhai|nen, *-sen, -sta, -sia* korai
varm|a, *-an, -aa, -oja* biztos, bizonyos
varmaan bizonyára, biztosan
varmaankin bizonyára, biztosan
varo|a, *-n, -i, -nut* vigyázni
varovai|nen, *-sen, -sta, -sia* óvatos
varpu|nen, *-sen, -sta, -sia* veréb
var|si, *-ren, -tta, -sia* nyél ; szár ; part, szél
varsinai|nen, *-sen, -sta, -sia* tulajdonképpeni
varsinkin különösen, kivált(képpen)
varten *(nu. partit.)* számára, végett, -ért
var|vas, *-paan, -vasta, -paita* lábujj
vasta csak (időről)
vastaan *(hsz.; nu. partit.)* ellen, szemben, szemközt
vastaan|ottaa (el)fogadni ; (meg)kapni ; kézhez venni
vasta|päätä *(hsz.; ej. partit.)* szemben, szemközt, átellenben
vastassa *(nu. és ej. partit.)* ellen, szemközt
vasta|ta, *-an, -si, -nnut* felelni, válaszolni
vastau|s, *-ksen, -sta, -ksia* felelet, válasz
vastoin *(nu. és ej. partit.)* ellen, ellenére
vats|a, *-an, -aa, -oja* has, gyomor
vauv|a, *-an, -aa, -oja* baba, kicsike
veden|pinta vízszín, víztükör
veh|je [-e'], *-keen, -jettä, -keitä* szerszám, felszerelés
veik|ko, *-on, -koa, -koja* (fiú)testvér ; barát, pajtás
Veikko *(férfinév)* Veikko
veistel|lä, *-en, -i, -lyt* faragni
vei|tsi, *-tsen, -stä, -tsiä* kés
vel|i, *-jen, -jeä, -jiä* fiútestvér, fivér
veljes: veljekset *(tb.)* testvér(ek)
veljey|s, *-den, -ttä, -ksiä* testvériség, testvériesség
vene [-e'], *-en, -ttä, -itä* csónak
Venla, *-n, -a (női név)* Venla
venäläi|nen, *-sen, -stä, -siä* orosz
verb|i, *-in, -iä, -ejä* ige
ver|i, *-en, -ta, -iä* vér
veri|nen, *-sen, -stä, -siä* véres
vero, *-n, -a, -ja* adó
verotu|s, *-ksen, -sta, -ksia* adóztatás
vero|vapaa adómentes
ver|rata, *-taan, -tasi, -rannut* (össze)hasonlítani, egybevetni
verryty|s, *-ksen, -stä, -ksiä* (fel)frissítés, (fel)üdítés, élesztés, bemelegítés
ver|ta, *-ran, -taa, -toja* mérték, nagyság, mennyiség ; vmihez fogható ; -nyi
vertai|nen, *-sen, -sta, -sia* hasonló, egyforma, fogható (vkihez)

ve|si, *-den, -ttä, -siä* víz
vesi|linna víztorony
ve|to, *-don, -toa, -toja* húzás ; huzat ; hajlam, vonzalom ; fogadás
vetäy|tyä, *-dyn, -tyi, -tynyt* húzódni
ve|tää, *-dän, -ti, -tänyt* húzni
viat|on, *-toman, -onta, -tomia* ártatlan
viattomuu|s, *-den, -tta, -ksia* ártatlanság, egyszerűség
viedä, *vien, vei, vienyt* vinni, elvinni
viehättäv|ä, *-än, -ää, -iä* bájos, vonzó
viehät|tää, *-än, -ti, -tänyt* elragadni, elbájolni megigézni
vielä még
vieläpä sőt, még ... is
vierailu, *-n, -a, -ja* látogatás
viera|s, *-an, -sta, -ita (fn.; mn.)* idegen ; vendég
viereen *(nu. gen.)* mellé
vieressä *(nu. gen.)* mellett
vieri|ä, *-n, -, -nyt* gördülni ; omolni
viet|tää, *-än, -ti, -tänyt* ünnepelni, megülni ; eltölteni (időt)
vihai|nen, *-sen, -sta, -sia* dühös, haragos, mérges ; hamis, harapós
vihastu|a, *-n, -i, -nut* feldühösödni, megharagudni
viha|ta, *-an, -si, -nnut* gyűlölni
vihdoin utoljára, végül, végre
vih|ko, *-on* v. *-kon, -koa, -koja* füzet
viholli|nen, *-sen, -sta, -sia (fn.; mn.)* ellenség ; ellenséges
vihre|ä, *-än, -ää* v. *-ätä, -itä* zöld
vih|ta, *-dan, -taa, -toja* (leveles nyírfaágakból készült) fürdősepрő
vihtomi|nen, *-sen, -sta, -sia* fürdőseprővel való veregetés
viide|s, *-nnen, -ttä, -nsiä* ötödik
viides|kymmenes, *viidennenkymmenennen* ötvenedik
viides|toista, *viidennentoista* tizenötödik
viik|ko, *-on, -koa, -koja* hét
viikset *(tb.)* bajusz
viil|i, *-in, -iä, -ejä* aludttej
viime [-e'] *(rlan)* utolsó, utóbbi, múlt
viimei|nen, *-sen, -stä, -siä* (leg)utolsó
viin|i, *-in, -iä, -ejä* bor
viipale [-e'], *-en, -tta, -ita* szelet
vii|pyä, *-vyn, -pyi, -pynyt* időzni, maradni
viisar|i, *-in, -ia, -eita* v. *-eja* mutató
viisa|s, *-an, -sta, -ita* bölcs, okos, értelmes
viisau|s, *-den, -tta, -ksia* bölcsesség
vii|si, *-den, -ttä, -siä* öt
viisi|kymmentä, *viidenkymmenen* ötven
viisi|toista, *viidentoista* tizenöt
viisi|vuotias ötéves
viit|ata, *-taan, -tasi, -annut* mutatni
viitsi|ä, *-n, -, -nyt* akarózni
viittau|s, *-ksen, -sta, -ksia* célzás
viljely|s, *-ksen, -stä, -ksiä* művelés, földművelés
viljelys|maa szántóföld, megművelt föld, termőföld

vilk|as, *-kaan, -asta, -kaita* élénk, eleven
vilkastu|a, *-n, -i, -nut* élénkülni, élénkebbé válni
virasto, *-n, -a, -ja* hivatal
virhe [-e'], *-en, -ttä, -itä* hiba
virkailij|a, *-an, -aa, -oita* tisztviselő, hivatalnok
virkist|ää, *-an, -i, -änyt* erősíteni, (fel)frissíteni, (fel)üdíteni
virk|kaa, *-an, -koi, -kanut* mondani, szólni, megjegyezni, közbevetni, (ki-, oda)bökni
vir|rata, *-taan, -tasi, -rannut* áradni, áramlani, ömleni, hömpölyögni
vir|ta, *-ran, -taa, -toja* folyam; ár: áram
viulu, *-n, -a, -ja* hegedű
1. **voi!** óh! jaj!
2. **voi**, *-n, -ta, -ta* vaj
voi|da, *-n, -, -nut* tudni, -hatni/-hetni; lenni (vhogy)
voi|leipä vajas kenyér, szendvics
voim|a, *-an, -aa, -ia* erő
voimak|as, *-kaan, -asta, -kaita* erős, hatalmas
voimistel|la, *-en, -i, -lut* tornázni
voit|taa, *-an, -ti, -tanut* (le)győzni; (el)nyerni, megszerezni
voittaj|a, *-an, -aa, -ia* győztes
vokaal|i, *-in, -ia, -eja* magánhangzó vokális
vokaali|sointu hangrend
vuoden|aika évszak
vuokra|ta, *-an, -si, -nnut* bérelni, kivenni
vuoksi *(nu, gen.)* miatt, végett, -ért
vuor|i, *-en, -ta, -ia* hegy
vuoristo, *-n, -a, -ja* hegység
vuoristo|maisema hegyvidék
vuoro, *-n, -a, -ja* sor, következés
vuoro|kausi nap (és éj), 24 óra
vuoro|kone menetrendszerű gép
vuoro|puhelu párbeszéd, dialógus
vuo|si, *-den, -tta, -sia* év, esztendő
vuosi|sata évszázad
vuosi|tuhat évezred, ezredév
-vuotia|s, *-an, -sta, -ita*, -éves
vyö, *vyön, vyötä, vöitä* öv
väestö, *-n, -ä, -jä* népesség, lakosság
vähenny|s, *-ksen, -stä, -ksiä* csökkentés
vähennys|lasku kivonás
vähintään legalább, legkevesebb(et)
vähitellen lassanként
vähä|(n), *-n, -ä, -iä*, kevés
Väinö, *-n, -a (férfinév)* Väinö
vä|ki, *-en, -keä, -kiä*, nép: erő
väl|i, *-in, iä, -ejä* köz
välliin közbe-közbe, néha-néha, olykor
välillä *(hsz.: nu. gen.)* közben: között, közt
väli|nen, *-sen, -stä, -siä* közti
välissä *(nu. gen.)* közt, között
välistä *(nu. gen.)* közt (át, el)
välit|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* közvetlen
välttämät|ön, *-tömän, -öntä, -tömiä* elkerülhetetlen; szükséges
väläh|dellä, *-telen, -teli, -dellyt* villogni, villámlani, cikázni

vänrik|ki, *-in, -kiä, -eitä* v. *-kejä* zászlós
vär|i, *-in, -iä, -ejä* szín
västäräk|ki, *-in, -kiä, -kejä* barázdabillegető
västäräkki|nen, *-sen, -stä, -siä* barázdabillegetőcske
väsyt|tää, *-än, -ti, -tänyt* (el)fárasztani, (el)bágyasztani
väsy|ä, *-n, -i, -nyt* (el)fáradni, (el)bágyadni
väärin rosszul, hamisan, nem jól, helytelenül, tévesen; igazságtalanul
väärin|käsitys félreértés

Y

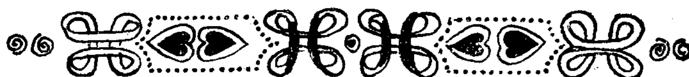
yhdeks|än, *-än, -ää, -iä* kilenc
yhdeksän|kymmentä, *yhdeksänkymmenen* kilencven
yhdeksän|toista, *yhdeksäntoista* tizenkilenc
yhdeks|s, *-nnen, -ttä -nsiä* kilencedik
yhdeksas|kymmenes, *yhdeksännenkymmenennen* kilencedik
yhdeksäs|toista, *yhdeksännentoista* tizenkilencedik
yhdessä együtt, egyszerre
yhdessä|olo együttlét
yhdes|toista, *yhdennentoista* tizenegyedik
yhdist|ää, *-än, -i, -änyt* egyesíteni
yht'aikaa = **yhtäaikaa**
yhteen egybe, össze
yhteen|kuuluvaisuus együvétartozás, összetartozás
yhteen|lasku összeadás
yhteen|sattuma egybeesés, összeesés
yhtei|nen, *-sen, -stä, -siä* közös
yhteis|kunta társadalom
yhteis|toiminta együttműködés
yhteis|työ együttmunkálkodás, együttműködés
yhtä éppoly(an)
yhtä|aikaa egyidőben, egyszerre
yht|äkkiä egszerre, hirtelen
yhtäläisyy|s, *-den, -ttä, -ksiä* azonosság, hasonlóság, egyezés
yhtä|päätä egyfolytában, egyvégtiben; folyton-folyvást
yhä egyre, folyton, mind(ig)
yksi, *yhden, yhtä, yksiä* egy
yksin egyedül
yksin|kertainen egyszerű
yksinäi|nen, *-sen, -stä, -siä* egyedüllevő, magányos
yksinään egyedül, magában
yksi|toista, *yhdentoista* tizenegy
yksitys|kohta részlet
yleensä általában, rendesen
ylei|nen, *-sen, -stä, -siä* általános, köz-
yleis|elintaso általános életszínvonal
yleisö, *-n, -ä, -jä* közönség
ylellisyy|s, *-den, -ttä, -ksiä* fényűzés, luxus
yli *(hsz.; nu. és ej. gen.)* fölött (el), át, túl: több mint; múlt (vmivel)
yli|huomenna holnapután

yli|määräinen rendkívüli ; külön
yli|opisto egyetem
ylle [-e'] *(nu. gen.)* -ra/-re ; fölé
ylläty|s, *-ksen, -stä, -ksiä* meglepetés
ylpey|s, *-den, -ttä, -ksiä* büszkeség
yltä *(hsz. ; nu. gen.)* fentről ; -ról/-ről
ylä|puolella *(nu. gen.)* fölött
ylä|puolelle [-e'] *(nu. gen.)* fölé
ylä|ruumis felsőtest
ylös fel
ymmär|tää, *-rän, -si, -tänyt* érteni
ympärillä *(hsz. ; nu. gen.)* köröskörül ; körül(ötte)
ympäristö, *-n, -ä, -jä* környék, környezet
yrit|tää, *-än, -ti, -tänyt* megkísérelni, megpróbálni ; vállalni
yski|ä, *-n, -, -nyt* köhögni
ystävyy|s, *-den, -ttä, -ksiä* barátság
ystäv|ä, *-än, -ää* v. *-ätä, -iä* barát
ystävälli|nen, *-sen, -stä, -siä* barátságos baráti, kedves
yö, *yön, yötä, öitä* éjszaka, éj

Ä

äidin|kieli anyanyelv
äi|ti, *-din, -tiä, -tejä* anya
ällisty|ä, *-n, -i, -nyt* elképedni, megütközni, meghökkenni, megrökönyödni
äskettäin az imént, nemrég
äräh|tää, *-dän, -ti, -tänyt* rámordulni, ráförmedni, ráripakodni
äänek|äs, *-kään, -ästä, -käitä* hangos
ään|i, *-en, -tä, -iä* hang
ään|ne [-e'], *-teen, -nettä, -teitä* (nyelvi, beszéd)hang
ääreen *(nu. gen.)* mellé, -hoz/-hez/-höz
ääressä *(nu. gen.)* mellett, -nál/-nél

MAGYAR—FINN SZÓJEGYZÉK

a fordítási gyakorlatokhoz

A, Á

abban siinä
ablak ikkuna
ábrázolni kuvata
adni antaa ; esittää
adoma kasku
ágy sänky
ahogy kun
ajándék lahja
ajtó ovi
akarni tahtoa, aikoa, haluta
aki joka
akkor silloin ; sitten ; niin
alacsony matala ; lyhyt
alatt alla
alig tuskin
alkalmas sopiva
alkalmas lenni sopia, kelvata
alkalom tilaisuus
állani seisoa
állat eläin
állítani asettaa
általában yleensä
amely joka
ami joka, mikä
amíg kun
amikor kun
amott tuolla
András Antero, Antti
anya äiti
apa isä
április huhtikuu
arany kulta
aratás elonkorjuu
arcú näköinen
asszony rouva
asztal pöytä
át läpi, lävitse, kautta
-atni/-etni antaa
átvenni käydä läpi
autó auto
autóbusz bussi
autóbusz-út bussimatka
az tuo, se
azaz se on; siis
azonban mutta, kuitenkin
azonkívül sitäpaitsi
aztán sitten
azután sitten, sen jälkeen

B

bár vaikka
barát ystävä
barátságos ystävällinen
barna ruskea
bátya vanhempi veli
be sisään
Bécs Wien
befejezni lopettaa
befejeződni loppua
bemenni mennä (sisään) ; ajaa
béres renki
beszéd puhe, kieli
beszélgetés keskustelu
beszélgetni keskustella, jutella
beszélni puhua
beteg sairas
betű kirjain
betűzni tavata
betűzve olvasni tavata
bíró tuomari
bíróság oikeus
bizonyára kai ; varmasti, varmaan(kin)
bizonyítvány todistus
boldog onnellinen

C

cikázni välähdellä
című -niminen

Cs

csak vain, ainoastaan
csakhamar pian
csak . . . már kunhan
család perhe
csemegeüzlet leikkelemyymälä

csinálni tehdä
csodálni ihailla, ihmetellä
csoport joukko

D

dal laulu
darab kappale, pala
daru kurki
de mutta
deka kymmenen grammaa
dísz kunnia
dolgozni tehdä työtä
dolog asia
dörögni jyristä
dühös kiukustunut

E, É

-e -ko/-kö
ebéd päivällinen
edzett karaistunut
edződni karaistua
ég taivas
égbolt taivas
egész koko; kokonainen
egészen aivan
egészséges terve; terveellinen
egy yksi; eräs
egyetem yliopisto
egyéves vuoden ikäinen, vuoden vanha
egyik toinen
egymás toinen (tb.), toinen tois(e)
egymással keskenään
egyre megy on samantekevää, on sama
egyszer kerran
egyszerű yksinkertainen
együtt yhdessä
éhes hänen on nälkä
éj yö
éjjel-nappal yöt ja päivät
éjszaka yö
ekkor tällöin
elbeszélgetni keskustella
elé eteen
elég riittää; riittävä
elegendő lenni riittää
eleven vilkas
elindulni lähteä
eljönni tulla
elkészülni saada valmiiksi
ellenkezőleg päinvastoin
elmenni mennä, käydä, lähteä
élmény elämys
elmondani kertoa
elmúlni (óra) olla yli
élni elää
előadás esitys
előbb ensin
előest aatto
először ensin
előtt edessä, edustalla
első ensimmäinen, ensi
elsőrangú ensiluokkainen
elsősorban ensi sijassa
eltávozni poistua
elvenni ottaa
elvinni viedä
elvezetni saattaa
ember ihminen, mies
embercsoport joukko ihmisiä, ihmisjoukko
emelkedni kohota
én minä
énekelni laulaa
enni syödä
építeni rakentaa, laittaa
építkezni rakentaa
éppen juuri; parhaillaan; täsmälleen, tasan
éppoly yhtä
épül rakennetaan
épület rakennus
érdekelni kiinnostaa
érdekes hauska, mielenkiintoinen
erdő metsä
eredmény tulos
eredményezni tuottaa
érezni tuntea
érezni magát voida, jaksaa; hänen on ... olla
érkezni saapua, tulla
érni (véget) loppua
érte menni hakea
értékes arvokas
érteni ymmärtää
és ja, sekä
és nem eikä
esni (eső) sataa
eső sade
eső esik sataa, sataa vettä
este ilta
esti fecske kehrääjälintu
ész järki, mieli
év vuosi
éves vuotias
évszak vuodenaika
ez tämä
ezer tuhat

F

fa puu
fal seinä
falióra seinäkello
falusi szabó kyläräätäli
fárasztani rasittaa, väsyttää
február helmikuu
fehér valkoinen
fekete musta
feküdni maata
fel ylös
fél puoli
feladat tehtävä
felé päin
felejthetetlen unohtumaton
felelni vastata
feleség rouva, vaimo

félhomály puolihämärä
felkelni nousta (ylös)
felkelte nousu
felmászni kiivetä
felszeletelni leikata (viipaleiksi)
felüdíteni virkistää
felvágni leikata
felvenni ottaa
fényképezőgép valokuvauskone, kamera
fenyő honka, kuusi
férfi mies
Ferike pikku Frans
fia poika
fiatal nuori
finn suomi; suomalainen
Finnország Suomi
finnországi út Suomen-matka
fiú poika
fogadni ottaa vastaan; lyödä vetoa
folyni jatkua
folyó joki
fontolgatni pohtia
fontos tärkeä
főiskola korkeakoulu
földi eper mansikka
főváros pääkaupunki
fújni tuulla
futball jalkapallo
futballozni pelata jalkapalloa
futja (pénz) riittää
fürdeni, fürödni kylpeä
fürdő kylpy, sauna
fürdőház sauna

G

gazda isäntä
gép kone
gimnazista lyseolainen
golyó pallo
gondolni ajatella, luulla
gramm gramma

Gy

gyakorló gimnázium normaalilyseo
gyakran usein
gyaloglás kävely, kävelymatka
gyerek, gyermek lapsi
gyermektartás lapseneläke
gyermektartási per lapseneläkejuttu
gyors nopea, kiire
gyorsvonat pikajuna
gyönyörű ihana
gyújtani polttaa, sytyttää

H

ha jos, kun
hagyni jättää
hagyomány perinne
haladni kulkea
halász kalastaja
hallani kuulla
hallatszani kuulua
halni kuolla
hanem vaan
hang ääni
hány paljonko, montako
hanyadik monesko, kuinka mones
három kolme
hároméves kolmivuotias
hasonlítani (vkihez) olla näköinen, tulla
hasznos hyödyllinen
hat kuusi
hát siis, -han/-hän
hatéves kuusivuotias
-hatni/-hetni saada, voida
ház talo
1. **haza** maa, kotimaa
2. **haza** kotiin
hazafelé kotiin päin
hazarohanni rientää kotiin
háziállat kotieläin
háziasszony emäntä
hegy vuori
hegygerinc harju
hét seitsemän
hideg kylmä
hinni uskoa, luulla
hír sanoma, tieto
hívni kutsua
1. **hogy** että; jotta
2. **hogy** kuinka, miten
hogyan kuinka, miten
hol missä
holnap huomenna
homály hämärä
hosszú pitkä, pituinen
hosszúujjú pitkähihainen
-hoz/-hez/-höz luo, luokse
hozni tuoda
hozzá lisää, lisäksi
hölgy nainen
hug nuorempi sisar
húsvét pääsiäinen
húsz kaksikymmentä
huszonnégy kaksikymmentäneljä

I, Í

ide tänne
idegen vieras
idő aika; ilma, sää
idős vanha, ikäinen
igen hyvin, sangen, kovin, kovasti, suuresti; kyllä
így näin; siis
Illés Elias
ilyen tällainen; näin
ilyenkor tällöin
indulni lähteä
ing paita
inkább enemmän
innen täältä

inni juoda
írás kirjoittaminen
írásbeli kirjallinen
írni kirjoittaa
is myös, **-kin**
iskola koulu
ismerni tuntea
ismét jälleen
istálló talli, navetta
Isten Jumala
ital juoma
itt täällä; läsnä
ízleni maistua

J

János Juhani
járni käydä, kävellä
játszani leikkiä
jegy lippu
jelenteni ilmoittaa
jó hyvä; oikein, hyvin
jobb parempi
jókor varhain
jól hyvin; oikein
jönni tulla
jövőre ensi vuonna
június kesäkuu

K

kapni saada
kár vahinko
karba tett ristissä
karóra rannekello
kátévizsga lukuset, lukukinkerit
kávé kahvi
kávézás ideje kahviaika
kedv mieli, halu
kedve van hänen tekee mieli
kedvenc lempipoika
kedves ystävällinen, hauska, miellyttävä, rakas
kék sininen
kellemes hauska, miellyttävä
kelleni täytyä, pitää, tulla
kelni nousta
kemény kova
kép kuva, taulu, maalaus
képzelni kuvitella
kérdezgetni kysellä, tiedustella
kérdezni kysyä
keresztül halki, kautta, läpi
kérni pyytää
kerülni (vmibe) maksaa
kés veitsi
késni jätättää, olla jäljessä, käydä jäljessä olla myöhässä
késő myöhä
később myöhemmin
későn myöhään
kész valmis
két kaksi; molemmat
két-három pari kolme
kettő kaksi
kevés vähän
kéz käsi
kezdeni alkaa, aloittaa
kezdődni alkaa
1. **ki** kuka, ken
2. **ki** ulos
kicsi pieni
kilátás näköala
kilencedik yhdeksäs
kilencszáz yhdeksänsataa
kiló kilo
kimenni mennä ulos
kínálkozni tarjoutua, tulla
kinézésű näköinen
kinn, kint ulkona
kinyitni avata
kirándulás retki
kis pieni, pikku
kisasszony neiti
kisfiú pieni poika, pikku poika
kislány, kisleány pieni tyttö, pikku tyttö
kissé hiukan, vähän
kiszolgálóhölgy myyjätär
kitűnő erinomainen, etevä
kívánni haluta
kolbász makkara
konyha keittiö
kor ikä
-kor aikana, aikaan
korán varhain
költözni muuttaa
könnyű helppo; kevyt
könyv kirja
körében keskuudessa
környék ympäristö
körül ympäri
köszönni tervehtiä; hyvästellä; kiittää
köszönteni tervehtiä
következni seurata
következő seuraava
közel lähellä
közelében läheisyydessä
közeledni lähestyä
közép keski-
középén keskellä
középen keskellä
Közép-Finnország Keski-Suomi
közt keskellä, keskuudessa, joukossa
kunyhó mökki, kota, torppa
küldeni lähettää
külföld ulkomaa
különleges erikoinen
különös erikoinen
különösképpen erikoisesti
külváros esikaupunki

L

labdarúgás jalkapallo, jalkapalloilu
lakás asunto

lakni asua
lány, leány tyttö
lapp lappi ; lappalainen
Lappföld Lappi, Lapinmaa
lassú hidas
látni nähdä
látvány näky
le alas
lebontani purkaa
lecke läksy
leendő tuleva
lefeküdni mennä maata, panna maata, mennä nukkumaan
leginkább eniten
legjobban parhaiten, eniten
legkeményebb kovin
legkeményebb lenni olla kovimmillaan
leírni kirjoittaa
lemérni punnita
lenézni katsoa alas
lenni olla
leülni istua
levél kirje
ló hevonen
lovagolni ratsastaa

M

ma tänään
macska kissa
madár lintu
maga itse ; te
magas korkea ; pitkä
magával vinni ottaa mukaan(sa)
maguk te
magyar unkari ; unkarilainen
Magyarország Unkari
majd (lesz) on oleva, tulee olemaan
május toukokuu
már jo ; -han/-hän
maradni jäädä, pysyä
március maaliskuu
más toinen ; muu
másik toinen
második toinen
másküiönben muuten
mászni kiivetä ; ryömiä
Matyi Matti
meg ja, sekä
még vielä
megcsodálni ihailla, ihmetellä
megebédelni syödä päivällinen
megenni syödä
megérkezni saapua, tulla
megfelelni kelvata
meghalni kuolla
meghívni kutsua
megismerkedni tutustua
megismerni oppia tuntemaan
megjönni tulla, saapua
megkapni saada
megkérdezni kysyä
megkezdeni aloittaa
meglátni nähdä
meglehetősen melko
megmérni punnita
megmondani sanoa
megmosakodni peseytyä
megmutatni näyttää, osoittaa
megnézni katsoa
megragadó liikuttava
megreggelizni syödä aamiainen
megrémülni kauhistua
megtanulni lukea, oppia
megvacsorázni syödä illallinen
megvárni odottaa
méhsör sima
meleg lämmin
mellé viereen
mellett vieressä, ääressä
mely mikä
melyik mikä ; kumpi
menni mennä, käydä ; ajaa
merni uskaltaa
mérni punnita
mérnök insinööri
mert sillä
mesélni kertoa
messziről kaukaa
méter metri
1. **mi** mikä
2. **mi** me
micsoda mikä
miért miksi, minkä tähden, minkä vuoksi
miféle mikä, minkälainen, millainen
míg kunnes
mikor milloin, mihin aikaan ; kun
milyen kuinka, miten ; millainen ; mikä
mind kaikki
minden kaikki ; joka
mindenekelőtt ennen kaikkea
mindennap joka päivä
mindenütt kaikkialla
mindig aina
mindjárt pian, heti, kohta
mint kuin
mintegy noin
mintha kuin
mivel koska
mocsár suo
mód tapa
modern uudenaikainen, moderni
mogorva synkkä
mogorva arcú synkännäköinen
mondani sanoa ; kertoa
mosakodni peseytyä
mosdótál pesuvati
most nyt
motorcsónak moottorivene
motorcsónak-kirándulás moottoriveneretk
múlva kuluttua
munka työ
mutatni näyttää, osoittaa
mutató viisari
művelni harrastaa

N

nagy suuri, iso
nagyapa isoisä
nagyon hyvin, sangen, kovin, kovasti, suuresti, oikein
-nál/-nél luona, ääressä, vieressä
nálunk meillä
nap päivä; aurinko
napfelkelte auringonnousu
nappal päivä
napsütés päivänpaiste
-né rouva
négy neljä
negyed neljännes
négyéves nelivuotias
négyszáz neljäsataa
negyven neljäkymmentä
néhány muutama
nem ei
német saksa; saksalainen
nemsokára pian, kohta, heti
nemzeti kansallinen
nemzeti színház kansallisteatteri
nép kansa
népi hagyomány kansanperinne
név nimi
nevelni kasvattaa
névnap nimipäivä
névnapi nimipäivä-
névnapi ajándék nimipäivälahja
nézni katsoa; tuijottaa
nincs ei ole
nővér sisar

Ny

nyár kesä
nyári kesä-
nyári éjszaka kesäyö
nyári ruha kesäpuku
nyelv kieli
nyílni avautua
nyitni avata
nyitva auki
nyolc kahdeksan
nyolcszáz kahdeksansataa
nyolcvan kahdeksankymmentä
nyomni painaa
nyugodt rauhallinen
nyugodtan rauhallisesti, rauhassa
nyújtani tarjota

O, Ó

oda sinne
odakint ulkona
oda-vissza edestakaisin
óhajtani haluta
okos viisas, älykäs
olvasás lukeminen
olvasni lukea
olyan sellainen; niin
olyankor silloin
onnan sieltä
opera ooppera
óra kello; tunti
óra hosszat = **órát**
ország maa
országút maantie
orvos lääkäri
osztály luokka
osztálytárs luokkatoveri
óta (ill.)
ott siellä, tuolla
otthon kotona

Ö, Ő

ő hän
ők he
öltözni pukeutua
öreg vanha; ukko
öregasszony vanha nainen, vanha rouva, muori, akka
öregség vanhuus
örülni iloita, olla iloinen
ős esi-isä
ösvény polku
ősz syksy
öt viisi
ötéves viisivuotias

P

Pál Paavo
pálya kenttä
pap pappi
pedagógiai kasvatusopillinen
pedig taas
példakép esikuva
pénz raha
per juttu
perc minuutti
Péter Pekka
piros punainen
pontosan oikein, tarkasti, täsmälleen, tasan

R

reggel aamu
reggeli aamiainen
régi vanha
remélni toivoa
rendes tavallinen
rendkívüli erinomainen, tavaton
rénszarvas poro
rénszarvastenyésztő poronhoitaja
repülni lentää
repülő lentokone
repülőgép lentokone
repülőtér lentokenttä
repülőút lentomatka
repülővel lentäen, lentokoneella
rész osa

rettentő hirmuinen
rohanni rientää
röpködni lennellä
rúd pötkö, pötky
ruha puku

S

s ja
sajnos ikävä (kyllä)
sem -kaan/-kään; eikä
semmi (ei) mikään
sétálni kävellä
sietni kiirehtiä; käydä edellä, olla edellä
sikerülni onnistua
sírni itkeä
sízés hiihto
sok paljon
sokáig kauan
sokkal paljon, paljoa
sport utheilu
sportpálya urheilukenttä
sportverseny urheilukilpailu
svéd ruotsi; ruotsalainen

Sz

szabad vapaa; saa
szabad ég alatt taivasalla
szabó räätäli
szálló hotelli
számára varten
szándékozni aikoa
szappab saippua
száraz kuiva
szék tuoli
szekrény kaappi
szelet viipale
szeletelni leikata (viipaleiksi)
szem silmä
Szent Iván előestéje juhannusaatto
Szent Iván napja juhannus
szép kaunis
szépség kauneus
szeretet rakkaus
szeretni rakastaa; haluta, tahtoa; tehdä mielellään
szerezni hankkia; tehdä; luoda
színész näyttelijä
színésznő näyttelijätär
színház teatteri
szívesen mielellään
szívós sitkeä
szoba huone
szokás tapa
szólni sanoa
szomjas hänen on jano
szomszéd naapuri
szorgalmas ahkera
szőke vaalea
szúnyog hyttynen, sääski
szüksége lenni tarvita
születésnap syntymäpäivä
születni syntyä
szülők vanhemmat

T

tag jäsen
találni sattua; tulla
találkozni tavata
talán ehkä, kai
tanító opettaja
tanulás lukeminen
tanulási mód lukemistapa
tanulni lukea, oppia, opiskella
tanuló oppilas
tanulság opetus
tárgy aine
tarka kirjava
társ toveri
tartani pitää; kestää
tartozni (vhova) kuulua
tavasz kevät
távoli kaukainen
távozni poistua
te sinä
tehát siis
tehén lehmä
tejszín kerma
tekinteni katsoa
tél talvi
tele täysi, täynnä
teljesen kokonaan, täysin, kerrassaan, aivan
teljesítmény suoritus
telni (idő) kulua
tenger meri
tengerész merimies
tenni tehdä
természet luonto
termőföld viljelysmaa
testvér veli; sisar
tetszeni miellyttää
típus tyyppi
tíz kymmenen
tizenhatodik kuudestoista
tizenkettő kaksitoista
tizenkilenc yhdeksäntoista
tizennyolc kahdeksantoista
tizennyolcadik kahdeksastoista
tó järvi
tovább edelleen
továbbra edelleen
több enempi
többet enemmän
többi muut
tölteni kaataa; (időt) viettää
történelem historia
történet juttu
tudni osata; voida; tietää
túlságosan liian
tűz tuli; kokko
tűzgolyó tulipallo

U, Ú

udvarias kohtelias
úgy niin
ugyan -han/-hän
ugyanis sillä, nimittäin
új uusi
újév uusi vuosi
újból jälleen
unoka lapsenlapsi; pojanpoika, pojantytär; tyttärenpoika, tyttärentytär
úr herra
uszoda uimahalli
út matka; tie
után jälkeen
utazás matka, matkustaminen
utazni matkustaa
utca katu
útlevél passi

Ü

üdíteni virkistää
üdvözlet terveiset
ülni istua
ünnep juhla
ünnepelni viettää
üzlet kauppa

V

vadász metsästäjä
vágni leikata
vagy tai; vai; eli
vágy halu
vágyni ikävöidä, haluta
vakáció loma
-val/-vel kanssa, kera; mukaan, mukana
valamennyi kaikki
valamennyire jonkin verran
valami jokin
valamivel hiukan
valóban todella, todellakin
változni muuttua
van on
várni odottaa, olla vastassa
város kaupunki
vásárló asiakas
vasút rautatie
vasúti jegy rautatielippu, junalippu
vége (lenni) olla ohi
véget érni loppua
végre, végül vihdoin
vékony ohut
vélemény mieli
vélni luulla
vendég vieras
venni ottaa; ostaa
verseny kilpailu
veszni kuolla
vezetni saattaa
vidám iloinen
vígjáték huvinäytelmä
vihar rajuilma
világos valoisa
villám salama
vinni viedä; ottaa
vissza takaisin
visszatérni tulla takaisin, palata
viszont sensijaan
víz vesi
vizsga tutkinto
völgy laakso
vörös punainen

Z

zavarni häiritä
zenemű sävelteos, musiikkiteos
zöld vihreä

Zs

zsebkendő nenäliina

A NYELVTANI PARAGRAFUSOK JEGYZÉKE

A kiadásért felelős a Tankönyvkiadó igazgatója – Utánnyomásra előkészítette: Szűcsné Fodor Judit – Műszaki szerkesztő: Lojd Lajos – Kötésterv: Murányi István – Műszaki szerkesztő: Buda Márta – A kézirat nyomdába érkezett: 1977. június – Megjelent: 1978. február – Példányszám: 4600 – Terjedelem: 29,75 (A/5) ív, 80 ábra + 2 lap melléklet – Készült: az 1974. évi ötödik kiadás alapján változatlan utánnyomásként, íves ofszetnyomással, az MSZ 5601–59 és az MSZ 5602–55 szabvány szerint

Raktári szám: 5612

Ta–2657-c/9–7880

77-1632 – Dabasi Nyomda, Budapest – Dabas

Felelős vezető: Földes György igazgató